

58

Sin duda es esta Edición de la
 q.^a habla D. Nicolas Ant.^o
 en su Biblioth. Hisp. antig.
 Tom. 2.º pag. 89... de la qual
 no se hace mencion en Lug.
 alg.^o - pero el año: Brixia
 anno 1498. en 4.º Quam edit.
 habet Ecclesia Hispalens. inter
 Colonacos Libros.

8-2

Libro de la vida de San Juan de la Cruz
del no. 21 de la vida

Questiones euan-
geliorum tam de tempore q̄ de
sanctis collecte per Reuerendū
dominum Johannem de Turre
cremata Episcopum Sabineñ.
sācte Romane ecclesie Cardina
les sancti Sixti Incipiūt feliciter

Acro et colen-
dissimo reuerēdissimo
rum patrum sancte ro
mane ecclesie dominorum card
naliū collegio. suus humilis ser
uitor Johannes de turre crema
ta Epus Sabineñ. sancte roma
ne ecclesie cardinalis sācti Sixti
vulgariter nominatus. seipsum
cū humili recōmēdatōe rē. Lo
gitanti mihi quid de sudoribus
mei studii dignum amplissimis
dñationibus vestris tanq̄ me
moriale offeram. attento q̄ om
nib⁹ summis nostris pontificib⁹
varia dedicauerim opera. scilicet
Eugenio Nicolao Calixto Pio
z Paulo. nunc presenti occurrisset
mihi illa honestissima prelato
rum consuetudo qua post refec
tionem eorum maxime in prandi
o habitaz collationes siue dis
putationes de sacris litteris soli
ti sunt habere. Uidi enim apud
plures clarissimos patres cōsue
tudinez hanc obseruari. Et de ce
leberrimo sancto Augustino les
gitur q̄ in mensa sua lectionem
aut disputationem semper dilige
bat. Disputatio enim inuestigan

de veritatis gratia / aut vt ve
tas ipsa illustretur: licet cum
moderati in inter partes admit
tunt. Ne visa est mihi hō do
minus prelatorum obseruantia
plurimum habere honestatis et
utilitatis. Donestissima quidez
est z ordo pulcherrimus. vt post
q̄ corpori cibos corruptibiles de
dimus: ita anime spiritualia ali
menta ministrem⁹. Nullus enī
est cibus scientia et doctrina dul
cior. Naz vt ait Isidorus noster.
scripturaz sāctaz altitudo qua
si montes pascue sunt. ad quos
cum quisq; iustorum conscende
rit pascue indeficientis refectio
nez inuenisse gaudet. Quocir
ca sic nos hortatur clarissimus
Ambrosius. Tu ergo ede scrip
turarum celestes cibos. ede vt p
maneant tibi in vitam eternam.
ede continue vt non esurias. ede
vt replearis. ede vt verborum ce
lestium eructes saginam. Spiri
tuales epule non obesse solent s;
prodesse saciatas. Plane bene p
latis congruit honestissimuz hu
iusmodi exercitium quibus dñs
ait. Vos estis sal terre. vos estis
lux mundi. Debēs autem episco
pus tanta pollere sapiētia: vt di
cat Ambro. vt non solum credi
tū sibi populus sufficienter do
ceat: verū etiam in ceteris queat
heresuz contradictiones a catho
lica repellere ecclesia. Ceterū uti
lis est predicta obseruātia. quia
mentez disponit ad perfectionez

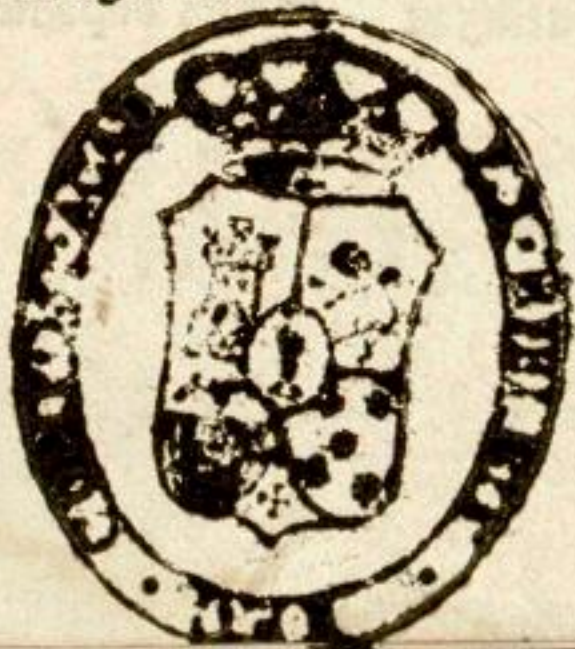
a. l.

*Non fuit qd expungit segun los expurgados de la
gel de la mayor en S. Juan de mayo de 1573
Segundo maldonado*

virtutis. Unde Damascenus li-
bro 4° inquit. Optimum est et
utilissimum inuestigare diuinas
scripturas. et sicut est lignum sec^o
decursus aquarum plantarum ita
anima diuina irrigata scriptura
inpinguatur et fructum tempora-
neum tribuit. et semper virentib⁹
foliis deo acceptabilibus decora-
tur actionibus. Et infra. Pulse-
mus ergo in optimuz paradisu
sacrarum scripturarum qui odo-
riferus/qui dulcissimus/qui spe-
ciosissimus est. Secundo utilis
est ad illuminationem intellect⁹
Dicit enim Isidorus noster. Se-
minum donum confert lectio sa-
crarum scripturarum. siue q^o in-
tellectum mentis erudit. siue q^o
a mundi vanitatibus abstractu
hominem ad amorem dei perdu-
cit. Tercio utilis est. quonia per
eam amputantur aliqua in que
sepe post refectionem corporales
cigua indisciplina proumpit
suiet murmurationis et detrac-
tionis verba/supfluitates locuti-
onis/leuitate operis/et similia q^o
omnia vitantur cum persolutis
gracia actionibus deo aliqua
de sacris litteris sequitur dispu-
tatio siue collatio. Quib⁹ pensa-
tis nihil mihi in mente dignius
se obtulit vestris. R. D. per me
offerendum. q^o questiones quas-
dam de euangelis omnium do-
minicarum ac festoz principali-
uz tot⁹ ani quasi ingenio meo
tenui non in sine magno labore

ac vestrarum. R. D. amore col-
legi sub numero. 317. Amplex⁹
autem suz quasi in omnib⁹ sanc-
ti Thome dicta. nam eius pro-
fundior firmiorq³ est sententia.
Abstinni etiam a questionibus
et subtilitatibus inutilibus et ob-
scurioribus argumentis/planio-
ribus contentus. Tum q^o religi-
oso intellectu nobis opus e: vbi
aut maxime de deo loquimur v^o
audimus vt inquit Ambrosius
Tum quia inter prelatos pauci-
ores sunt qui sacre theologie p^o
fundioribus rebus operam dent
studii. Sequimur autem ordinē
euangeliorum tam dominicarū
q^o festiuitatum secundum vsum
fratrum predicatorum. q^o nobis
rationabilior visus est. Suscipi-
ant ergo. U. R. D. hoc exiguz
munus parumq³ opusculuz in
senio meo pro omnium utilitate
exiguus meis virib⁹ elaboratu.
qd^o vtinā tanta beniuolentia ab
eis suscipiatur. quanta cu³ affec-
tione sit insudatum. Poterit ob-
seruari libellus iste in manibus
Reuerēdissimi domini Rotho-
magen. qui p^o sua dulcissima hu-
manitate copiaz prestabit cupiē-
tibus scribere. Recōmendo me
D. U. R. quas longo tempore
ad felix vniuersalis ecclesie regi-
men deus conseruet.

¶ **I**n primadomi-
nica aduēt⁹ apud fratres

predicatores dicitur illud euangelium Mathei. 21. Cum appropinquasset ihesus iherosolimis. In quo fit mentio de aduentu xpi in carnem: dum dicitur. Dicite filie syon. Ecce rex tuus venit tibi etc. Unde in hac dominica possunt sequentes questiones disputari. Prima. Utrum pro redemptione generis humani necessarium fuit deum incarnari.

Secunda. Utrum si homo non peccasset deus incarnatus fuisset. Tercia. Utrum conuenientius fuit filius dei incarnari quam aliquam aliam personam.

A De primam sic

proceditur. et videtur quod non fuerit necessarium deum incarnari. Primo sic. Deus enim cuius perfectus nihil virtutis accreuit sibi per carnem assumptam. si ergo incarnatus naturam reparauit etiam absque carnis assumptione eam potuit reparare. ergo non fuit necessarium etc. Secundo sic. Cum deus sit summe misericors imo miserationes eius super omnia opera eius: magis de cuit ut deus ostenderet immensitatem misericordie sue quam seueritatem iusticie. sed ad magnitudinem misericordie sue pertinet ut peccata sine satisfactione dimittat. ergo deus humanam naturam reparare potuit et debuit non expectando satisfactionem. ergo non fuit necessarium etc. Ter

cio sic. Quicumque potest satisfacere pro maiori peccato: potest satisfacere pro minori. sed mortale peccatum actuale est maius quam originale: quia habet plus de voluntario. ergo cum homo possit satisfacere pro mortali peccato. multo fortius pro originali satisfacere poterit. et sic non est necessarium deum incarnari. In oppositum arguitur sic. Illud per quod humanum genus liberatur a perditione est necessarium ad humanam salutem. sed misterium diuine incarnationis est huiusmodi secundum illud Iohannis. 3. Sic deus dilexit mundum ut unigenitum filium suum daret: ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam eternam. ergo necessarium fuit ad reparationem generis humani deus incarnari. Secundo sic. Non erat conueniens ut una natura nobilissimarum creaturarum a suo fine totaliter frustraretur. sed humana natura est inter nobilissimas creaturas. cum ergo tota corrupta fuerit per peccatum in primo parente et ita beatitudine priuata ad quam instituta erat: congruum fuit ipsam reparari. sed reparatio non potest fieri nisi peccatum dimittatur. nec iustum est ut peccatum sine satisfactione dimittatur. ergo necessarium fuit pro peccato totius nature humane satisfieri. sed satisfactio decenter fieri non potest nisi ab eo qui

a. 2.

debet satisfacere et potest sed nō
debet nisi homo qui peccauit.
Cum autē nullius creature bo
num excedat bonū humane na
ture totius vt recompensationē
pro tota natura facere possit. Pa
tet q̄ nulla creatura pro homine
sati facere posset. nec ipse pro se
cū peccator indignus reddatur.
ergo necessarius fuit vt deus ho
mo fieret ad satisfaciendum pro
hominibus. Respondeo. Di
cendum q̄ deum incarnari ali
quo modo fuit necessarius. et ali
quo modo non. Pro quo no
tandum iuxta sanctum Thomā
q̄ ad finem aliquid dicitur ne
cessarius dupliciter. Uno modo
sine quo finis haberi non potest
sicut cibus est necessarius ad cō
seruationem humane vite. Alio
modo dicitur necessarius per qd̄
melius et conuenientius perueni
tur ad finem. sicut equus est ne
cessarius ad iter. Primo modo
necessitatis deum incarnari non
fuit necessarium ad reparationē
humane nature. Deus enim per
suam omnipotentem virtutē po
terat humanam naturā multis
aliis modis reparare. 2° autem
modo necessitatis necessarius fu
it deum incarnari ad reparationē
nem humane nature. Hanc con
clusionē ponit Augustinus. 13.
de tri. d. Ostendamus non aliū
modum possibilem defuisse deo
cuius potestati omnia equaliter

subiacent. sed sanande miserie
nostre conuenientiorē modū
aliū non fuisse cuius incarna
tionis necessitas siue conuenien
tia ex trib⁹ sumitur scilicet ex ple
nitudine diuine misericordie. ex
immutabilitate iusticie ipsius et
ex decenti ordine sapientie eius.
Quia enim deus est summe bo
nus et misericors decuit nulli cre
ature negari hoc cuius est capax
Unde cum natura humana lap
sa esset et nihilominus reparabi
lis foret decuit vt eā repararet.
quia et iusticia eius immutabi
lis est cuius lege sanctum est vt
nunquam peccatum sine satisfac
tione dimittatur. decuit vt in hu
mana natura esset qui satisfacere
posset. et quia hoc prius ho
mo per se facere non poterat vt
dictum est: decuit vt deus qui sū
me sapiens est aliquem conueni
entissimum reparationis adin
ueniret modum. Unde conueni
entissimus est vt integre natura
repararetur et faciliter ad id qd̄
amiserat homo peruenire posset.
si autem hominem per angelum
repararet non integra esset repa
ratio. quia homo semper ange
lo salutis sue debitor esset. et ita
in beatitudine ei equari non pos
set qd̄ tamen assecutus fuisset si
non peccasset. sicut etiā nunc cō
sequuntur homines per gratias
reparationis vt sint sicut angeli
dei in celo Mathei. 22. Et ideo

decurt ut non angelus sed ipse
deus hominem repararet. Mul
te alie convenientie assignantur
incarnationis quas nos breuita
tis causa et quia communes in
sermonibus sunt pertransimus.

Ad rationes in oppositum
dicendum. Ad primam respōde
tur. q̄ ratio illa procedit secun
dum illum modum necessariū si
ne quo ad finem perueniri non
potest. hoc autē necessitatis mo
do dictum est non esse necessari
um deum incarnari. Ad se
cundam respondetur negando cō
sequentiam. Et ratio est. quia li
cet de⁹ sit summe misericors. sua
tamen misericordia nullo modo
obuiat sue iusticie. Misericordia
enim que iusticiam tollit magis
stulticia q̄ virtus dici debet. et p
consequens talis deum non de
cet propter qd̄ deus misericordi
am suam infinitam sic manifesta
re voluit ut in nullo iusticie eius
derogaretur. qd̄ factum est dum
pro nobis homo factus est ut p
nobis satisfaceret. in quo etiam
habundantior misericordia ostē
sa est ad nos q̄ si sine satisfactio
ne peccatum dimisisset inquan
tum nostram naturam magis ex
altauit et pro nobis mortem per
tulit. Ad terciam responde
tur negando q̄ peccatum origi
nale sit minus malū. Pro quo
notandū q̄ quantitas origina
lis et actualis mortalis peccati

potest dupliciter attendi. vlt quā
tum ad principium vel quantum
ad bonum quod per vtrūq̄ pri
uatur. Principium autem actua
lis peccati voluntas propria est.
principium autem originalis in
isto est origo eius viciata. unde
originale quodammodo ē neces
sarium. sed actuale ē omnino vo
luntarium. unde habet plus de
ratione culpe et est magis vitu
perabile. Bonum autem qd̄ ac
tualis peccato corrumpitur ē bo
num huius persone cui prepon
derat bonum totius nature qd̄
per originale corrumpitur. quia
bonum gentis est diuinius quā
vnius hominis bonum. ut dici
tur. 2° Ethicorum: ut sic posset di
ci q̄ actuale est magis culpa. ori
ginale vero magis malū. Actio
autem satisfaciens est propor
tionata quantitati culpe ex par
te boni quod per culpam corrū
pitur. et ideo cui⁹ omnis actio sit
persone: quia actus singulari⁹
sunt. ideo ad satisfactionem pro
actuali sufficit actus cuiuscunq̄
hominis cum gracia diuina. nō
autē ad satisfactionem pro pec
cato originali: nisi actio illi⁹ ho
minis plus valeret q̄ totum bo
num humane nature. et sic non
posset esse purus homo. et ideo
oportuit esse deum et hominem
qui pro originali satisfaceret.

A **D** secundam
questionē sic procedit. Et

videtur quod etiam si homo non peccasset deus incarnatus fuisset. Primo sic Deutro. 32. dei perfecta sunt opera. sed perfectio non potest esse nisi ultimum coniungatur principio ut sic quasi quidam circulus concludatur et additio alterius fieri non posset. Cum ergo ipse deus sit principium: et homo sit ultima creaturarum: decuit ad perfectionem uniuersi ut etiam si homo non peccasset deus homo fieret. Secundo sic. ad Roma. 1. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. sed potentia. sapientia. et bonitas dei infinita sunt. ergo decuit etiam si homo non peccasset ista in aliquo effectum manifestari. sed potentia infinita non manifestatur nisi per effectum infinitum. nec sapientia infinita nisi per decorem infinitum. nec bonitas infinita nisi per communicationem infinitam. Cum ergo nulla creatura sit infinita. nec in ea infinitus sit decor ex formarum proportionem partium. nec iterum aliqua creatura communicationem infinitam boni recipiat. videtur quod decuit etiam hominem non peccante uniri deum homini ut ex parte hominis ratio esset et ex parte dei infinitas et ex coniunctione dei ad creaturam infinitus decor resplenderet et infinitum bonum ipsi humane nature communicaretur scilicet persona increata que in ea subsisteret. Ter

cio sic. Non est in aliquo capacitas humane nature per peccatum ampliata. sed post peccatum humane nature inuenta est capacitas tanti boni ut a deo assumeretur in unitate persone. ergo et ante peccatum huiusmodi dignitatis capax fuit. sed ad deum qui infinito amore diligit ea que sunt pertinet ut nullum bonum creature denegaret cuius est capax. ergo ipse humane nature assumptus fuisset etiam si homo non peccasset.

Quarto sic. Non est credendum quod homo ex peccato aliquid commodum reportauerit. sed maxima dignitas humane nature est in hoc quod assumpta est in unitate persone diuine. ergo hoc per peccatum homo consecutus non est. et sic idem quod prius. Quinto sic Cum homo ad beatitudinem sit creatus ante peccatum totus beatificandus erat. sed beatitudo hominis quantum ad partem sensitivam erit in aspectu humanitatis assumpte. quantum vero ad partem intellectivam in intuitu diuinitatis assumentis. Sic enim ingreditur homo et egreditur: ut Augustinus exponit. et pasqua inueniet Iohannis. 1. In oppositum est Augustinus in li. de verbis domini exponens illud Mathei. 18. Venit filius hominis querere et saluum facere quod perierat. si homo non peccasset filius hominis non venisset: et loquitur de aduentu in carnem.

7
Respondeo. Dicendum qd vt tangit sanctus Thomas in tertio et in tertia parte super hoc diuersi diuersimode opinati sunt. Quidam enim dicunt qd etiam si homo non peccasset dei fili⁹ fuisset incarnatus. Alii vero contrarium asserunt quorum assertioni magis videtur consentiendum. Cuius ratio est. quoniam ea que ex sola dei voluntate veniunt super omne debitum creature nobis innotescere non possunt nisi quatenus in sacra scriptura traduntur per quas diuina voluntas innotescit. Unde cum in sacra scriptura ubiqz incarnationis ratio ex peccato primi hominis assignetur. convenientius dicitur incarnationis opus ordinatum esse a deo in remedium peccati: ita qd peccato non existente incarnatio non fuisset quauis potētia dei ad hoc nō limitet. posuisset enim etiam peccato nō existente deus incarnari. Danc ergo assertionem siue opinionem tanquaz veriore sequentes dicimus ad questionē respondentes. Qd si homo non peccasset deus incarnatus non fuisset. Illa conclusio probatur. Primo sic: super illud. 1. Timothei. 1. Ihesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere: dicit glossa. nulla causa fuit veniēdi christo domino nisi peccatores saluos facere. Tolle vulnera: tolle morbos et nulla est causa medis

cine. sed remota causa remouetur et effectus. ergo conclusio vera. Secundo sic. dicit Leo papa in sermone de natiuitate. Si enim homo ad ymaginem et ad similitudinem dei factus in suo honore mansisset creator mundi creatura non fieret: aut sempiternus temporalitatem subiret. aut equalis deo patri dei filius formam serui assumeret. ergo conclusio vera. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet vniuersus perficiatur in coniunctione vltimi ad principium primi. non tamen oportet qd in coniunctione que est in vnitae persone sed in coniunctione que ē in ordine ad finem. Unde ad perfectionē vniuersi sufficit qd naturali mō creatura ordinatur sic in deum sicut in in finem. hoc autem excedit limites perfectionis creature vt creatura vniatur deo in persona.

Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia in productione minime creature manifestatur potētia infinita et sapientia et bonitas dei. quia quelibet creatura ducit in cognitionem alicui⁹ primi et summi qd infinitum est in omni pfectione. nec oportet qd potentia infinita per effectum infinitum manifestetur. nec bonitas infinita per communicationem infinitam. sed sufficit ad ostens

dendam bonitatem infinitā b^o
scilicet q^d vnicuiq³ secundum su
am capacitatem largitur. Ad
terciam respondetur q^d capacitas
alicui⁹ nature potest intelligi du
pliciter. vel secundum potentia³
naturalem que pertinet ad ratio
nem naturalem. et sic nullam ca
pacitatem nature vacuam deus
dimittit in genere quāvis capa
citatem alicuius creature parti
cularis non impleat propter ali
quod impedimentum. Vel intel
ligi potest secundum potentiam
obedientialem secundum quam
quolibet creatura habetur q^d ex
ea posset fieri quod deus vult. et
hoc modo in humana natura ē
capacitas huius dignitatis vt i
vinitate diuine persone assumas
tur. nec oportet q^d deus tales ca
pacitates impleat sicut nec oport
et q^d deus faciat quicquid po
test. sed secundum q^d congruit or
dini sapientie eius. Ad quar
tam respondetur negando assūp
tum. quoniam vt dicit Aposto
lus ad Roma. 5. vbi habunda
uit delictum superhabundauit et
gracia. non est inconueniens vt
aliquod bonum ex peccato de⁹
eliciat quod sine peccato non fu
isset sicut patet in aliis virtutib⁹
vt in patientia et penitentia. et eti
am ex peccato hominis hoc op
timus potuit elicere vt filius dei
incarnaretur. Propter quod di
cit Gregorius. O felix culpa que

talem ac tantum meruit redemp
torem. Ad quintam respon
detur negando minore. Dicim⁹
enim iuxta sanctum Thomam
q^d beatitudo totius hominis est
ex ipsa deitate in quaz virtus in
terius immediate fertur ex quo
redundat gloria i inferiores par
tes anime et in ipsum corpus. in
visione etiam humanitatis erit
quoddam gaudium accidenta
le. sicut etiam in victoria passio
nis eius. tamē constat apud om
nes q^d si homo non peccasset de
us passus non fuisset.

Ad terciam que

stionem sic proceditur. Et
videtur q^d non fuit conuenienti
us filium dei incarnari mag³ q^d
patrem aut spiritum sanctum.

Primo sic. Sicut in mister
io incarnationis monstrata est
sapientia in decentia reco³ filiati
onis. ita etiam monstrata est po
tentia in hoc q^d in infinitum di
stantia iuncta sunt. et etiam boni
tas in hoc q^d nō desperit proprii
plasmatis infirmitatem. vt dicit
Damascenus. sed sicut sapientia
attribuitur filio. ita bonitas spi
ritui sancto et potētia patri. er
go non magis decebat filium in
carnari q^d patres vel spiritū sanc
tum.

Secundo sic. Victoria
potētie attribuitur patri. sed per
incarnationes secuta est victoria
de bosse. ergo incarnatio magis

decebat patres cui appropriatur
potentia. Tercio sic arguitur
de spiritu sancto. Eorum enim q̄
magis vicina sunt decetior ē cō
iunctio. sed spiritus sanctus est
persona nobis magis vicina. vt
dicit Augustinus libro de spiritu
et anima. ergo spiritum sanctum
decebat magis incarnari q̄ fili
um. Quarto sic arguitur. In
carnatio dei processit ex maxima
caritate quā ad nos habuit. sed
caritas appropriatur spiritui s̄c
to. ergo potissime decebat spirit
um sanctum incarnari. In op
positum arguitur sic. In mente
nostra sunt tria tres personas re
presentantia. scilicet mēs que re
presentat patrem. verbum mens
tis quod representat filium. et a
mor qui representat spiritum s̄c
tum. sed inter hec tria verbis mē
tis precipue comparabile est se
cundum qd̄ exterius per vocem
sonat. ergo et incarnatio conue
nientissime verbum eternum de
cuit quod est ipse filius dei.

Respondeo. Dicendum q̄ de
centius fuit filium dei incarnari
q̄ patrem vel spiritum sanctum
que decetia incarnationis filii
dei attenditur et ex propriis et ex
appropriatis. In propriis autez
possunt quatuor considerari se
cundum q̄ filius est. q̄ verbum
est. q̄ ymago. et q̄ media in tri
nitate persona. Secundum autez
q̄ filius est conuenit ad reparas

tionem. tum vt per eum cui⁹ na
turaliter est hereditas alii in fili
os adoptarentur et coheredes fi
ant. Secundum autem q̄ est ver
bum conuenit ad reparationem
quia in quantum tale habet cō
gruentiam ad officium predica
tionis et doctrine. quia verbum
manifestat dicentem et ipse ma
nifestauit patres. Johan. 17. Pa
ter manifestauit nomen tuum ho
minibus quos dedisti mihi de
mundo. In quantum vero ē yma
go conuenientiam habet cum eo
qui reparandus erat. scilicet cum
homine qui ad ymaginē dei fac
tus est. Genesis. 1. Unde decuit
vt ymago ymaginem assumeret
in creata creatam. In quantum ē
media in trinitate persona con
gruit ad vltimum effectum qui
est reconciliatio hominis ad de
um. decet enim vt qui est medi⁹
in trinitate etiam sit mediator.
Inueniuntur etiam quatuor in
filio appropriata. scilicet sapien
tia et virtus ab apostolo. equal
itas ab Augustino. spēs et pul
critudo ab Hilario. In quantum
autem sapientia est congruit ad
restorationem. quia decet vt q̄
in sapientia facta sunt per sapi
entiaz restaurentur. In quantum
autem est virtus et brachium pa
tris congruit ad victoriaz de ho
ste capiendam Luce. 1. fecit pos
tentiam in brachio suo. In quā
tum vero est equalitas congruit

etiam morbo qui sanandus erat. Utque enim scilicet homo et diabolus peccauerunt appetendo equalitatem dei. id est potentie et scie-
ntie. In quantum vero species et pulchritudo est congruit reparationi ut per ipsius deturpationem imaginis per peccatum induc-
ta amoveretur. Patri vero non convenit incarnatio precipue propter proprietatem innascibilitatis non enim decet ut qui in divinitate est pater in humanitate sit filius. Sic enim filius dei patris esset nepos virginis si ipsa virgo mater esset dei patris. Similiter etiam nec spiritui sancto convenit. ne nomen filii in plures personas transferatur. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet in incarnatione ostendatur potentia sapientia et bonitas. et ideo efficacia incarnationis toti trinitati attribuitur: opus tamen quod deo incarnato debebatur per filium expleri decuit rationibus dictis. et ideo tota trinitas carnem soli filio univit. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia non est potentis per potentiam minus potentem vincere. hoc enim violentum est et non laudabile. sed per iusticiam et sapientiam vincere: et ideo per filium debuit deus pa-

ter hostem vincere. Ad terci-
am respondetur quod ratio non pro-
cedit. quia spiritus sanctus non dicitur ideo vicinior nobis quod sit coniungibilior carni quam filius. sed propter caritatem per quam nobis omnia dona donantur. Pro-
cedit enim: ut dicit Albertus. ut donum a patre et filio donabile rationabili creature. talem autem respectum ad nos non importat nomen filii secundum quod est in patre. filius tamen est nobis magis unitivus quantum ad congruentiam incarnationis ratio-
nibus dictis. Ad quartam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet caritas dei sit causa incarnationis. et ideo causalitas divine incar-
nationis quamvis communis sit tribus personis appropriatur spi-
ritui sancto: non tamen ex hoc se-
quitur quod spiritus sanctus debue-
rit incarnari.

III dominica secunda canta

tur euangelium. Erunt
signa in sole et luna etc. Luce vi-
cesimoprimum. In quo quia tan-
gitur de adventu christi ad ius-
dicium possunt disputari sequen-
tes questiones. Prima est. Utrum
generale iudicium sit futurum

Secunda. Utrum omnes iudicandi in iudicio videbunt filium hominis. id est christum in forma humana gloriosa iudicantes.

Tercia est. Utrum signa que assignantur in lectione euangelii precedant iudicium. Quarta est. Utrum tempus futuri iudicii potest determinate sciri ab aliquo homine.

Prima que questionem qua agitur. Utrum generale aut universale iudicium futurum sit: proceditur sic. et videtur quod non. Primo sic. Namque dicitur secundum aliam litteram. Non iudicabit bis deus in idipsum. sed nunc deus iudicat de singulis hominum operibus cum post mortem unicuique penas vel premia pro meritis tribuit. ergo non videtur quod aliud sit iudicium futurum expectandum. Secundo sic. In nullo iudicio executio sentencie precedit iudicium. sed sententia domini iudicii quo ad homines est de adeptione regni. vel exclusionem a regno. ut patet Mathei. 25. ergo cum modo quidam adipiscantur regnum eternum. Unde dominus latroni in cruce dixit. Hodie mecum eris in paradiso. Luce. 23. Et quidam excludantur ab ipso perpetue. Unde Luce. 16. dicitur. Mortuus est diues et sepultus est in inferno. ergo frustra expectatur aliud iudicium futurum. Tercio sic. Prop-

ter hoc aliqua in iudicium oportet adduci quia dubium est quid de eis diffiniendum sit. sed ante finem mundi determinata est unicuique damnatorum sua damnatio/et unicuique sanctorum sua beatitudo. ergo videtur quod non oporteat aliquod futurum iudicium esse. Oppositum colligitur ex presenti euangelio. Colligitur etiam ex illo Iohannis. 12. Sermo quem locutus sum vobis ille vos iudicabit in nouissimo die. Respondeo. Dicendum sub ista conclusione. quod generale siue universale iudicium futurum est. in quo christus iudicaturus est omnem hominum multitudinem. Ista conclusio est. primo articulus fidei. qui de christo ait. Iterum venturus est iudicare vivos et mortuos. Secundo patet ex illo Iohannis. 5. Procedent qui bona egerunt in resurrectionem vite. Qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii. ergo post resurrectionem aliquod futurum est iudicium. Ratione vero sic ostenditur predicta conclusio. Pro quo notandum iuxta sanctum Thomam quod sicut operatio pertinet ad rerum principium quo producantur in esse: ita iudicium pertinet ad terminum quo res ad suum finem perducitur. Distinguitur autem duplex dei operatio. Una que primitus res in esse producit. instituens naturam et distinguens ea que ad completionem ipsius

pertinent. a quo quidem opere deus dicitur quiescere. Genes. 2. Alia est eius operatio qua operatur in eius gubernatione creaturarum. De qua Iohannis. 5. Pater meus usque modo operatur et ego operor. Ita etiam duplex eius iudicium dicitur: ordine tamen conuerso. Unum quod respondet operi gubernationis que sine iudicio esse non potest. per quod quidem iudicium unusquisque singulariter pro suis operibus iudicatur. non solum secundum quod sibi competit: sed secundum quod competit gubernationi vniuersi. Unde differtur premiatio vnius pro utilitate aliorum ut patet ad Hebr. 9. et pene vnius ad profectum alterius cedunt. unde necesse est quod aliud sit iudicium vniuersale respondens ex aduerso prime rerum productioni in esse. ut videlicet sicut omnia processerunt immediate a deo ita tunc vltima completio mundi detur vnoquoque accipienti finaliter quod ei debet secundum seipsum. Unde et in illo iudicio apparebit manifeste diuina iusticia quantum ad omnia que tunc ex hoc occultantur. quod interdu de vno disponitur ad utilitatem aliorum aliter quam manifesta opera erigere videantur. unde etiam tunc erit separatio vniuersalis bonorum a malis. quia vltimus non erit locus ut mali per bonos et boni per malos pro-

ficiant. propter quem profectum interim commixti inueniuntur boni malis quoad usque illatus huius vite per diuinam providentiam gubernatur. Dis habetis dicendum est ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod deus non iudicat bis in idipsum secundum idem in illo iudicio. Pro quo notandum quod quilibet homo est singularis quedam persona et est pars totius generis humani. Unde et duplex iudicium sibi debet. vni singulare quod de eo fiet post mortem quando recipiet iuxta ea que in corpore gessit: quamvis non totaliter. quia non quo ad corpus sed quo ad animam tantum. Aliud iudicium debet esse de eo secundum quod est pars totius humani generis: sicut aliquis iudicari dicitur secundum humanam iusticiam. etiam quando iudicium dicitur esse communitatis cuius ipse est pars. unde et tunc quando fiet vniuersale iudicium totius humani generis per vniuersalem separationem bonorum a malis et quilibet per consequens iudicabitur. nec tamen deus bis iudicabit in idipsum. quia non duas penas pro vno peccato infert. sed pena que ante iudicium complete inflicta non fuerat in vltimo iudicio complebitur. post quod impii cruciabuntur quoad corpus et quoad animam simul.

Ad secundam respondetur

¶ est falsum ¶ sententia illius generalis iudicii que est vniuersalis separatio bonorum a malis precedat illud iudicium. Nec etiam quoad particularem sententiam vniuscuiusque plene precessit iudicii effectus. quia et boni amplius post iudicium premiabuntur. tum ex gloria corporis adiuncta. tum ex numero sanctorum completo. et mali etiam amplius torquebuntur adiuncta pena corporis et completo in penis numero damnatorum. quia quanto cum pluribus ardebunt magis ardebunt. Ad terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia vniuersale iudicium ut dictum est magis directe respicit utilitatem hominum quam singulos iudicandorum. quamuis cuilibet homini ante iudicium sit certa noticia de sua damnatione vel premio. non tamen omnibus omnium damnatio vel premium innotescit. unde iudicium necessarium erit.

D secundam que

questionem qua queritur. Vtrum omnes iudicandi in iudicio videbunt filium hominis. id est Christum in forma humana gloriosa iudicantem: sic proceditur. Et videtur quod non. Primo sic. Christus in iudicio non apparebit in forma humanitatis gloriosa: Iohannis. 19. Videbunt in quem transfixerunt. Glosa. quia in ea carne venturus est in qua cruci-

fixus est. sed crucifixus est in forma infirma. ergo in forma infirmitatis apparebit et non in forma gloriosa. Secundo sic. Dicitur Mathei vicesimo quarto. Apparebit signum filii hominis in celo. id est signum crucis. ergo cum crux sit signum infirmitatis et non glorie et per consequens non videbitur ab omnibus in forma gloriosa. Tercio sic. Oculi non glorificatus non poterit videre claritatem corporis glorificati cum sit improporcionatus. ergo cum multi utpote mali non habebunt oculos glorificatos non poterunt videre Christum iudicantem in forma gloriosa. In oppositum est euangelium nostrum in quo dicitur. Videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate. Maiestas autem et potestas ad gloriam pertinent. ergo in forma gloriosa apparebit et ab omnibus videbitur. Respondeo Dicendum sub tribus conclusionibus. Prima est. Quod Christus in iudicio apparebit in forma humana. Ista conclusio patet ex illa parte euangelii ubi dicitur. videbunt filium hominis venientem. 2° in forma humana. Secundo ratione sic. Et 2° est iudicare cuius est legem condere. sed Christus in humana natura apparuit nobis legem euangelii dedit. ergo in eadem natura apparens iudicabit. Tercio sic. Christus secundum

illam formam iudicabit in qua iudicat⁹ est. vt possit ab impijs videri. vt dicit glo. Johan. 5°. s³ iudicatus est in forma humanitatis. ergo in eadem iudicabit.

Secunda conclusio ē. q^d xp̄s in iudicio apparebit i forma humana gloriosa. Ista conclusio pat³. Primo sic. Ille qui iudicat deb³ eminere illis qui iudicant⁹. sed electi qui iudicabuntur a x^o illi corpora gloriosa habebunt. ergo multo fortius iudex in forma gloriosa apparebit. Secūdo sic. Sicut iudicari est infirmitatis: ita iudicare est auctoritatis et glorie. sed in primo aduentu quo xp̄us venit ad hoc q^d iudicaretur apparuit in forma infirmitatis. ergo in secundo aduentu in quo veniet vt iudicet apparebit i forma gloriosa. Tercia conclusio. Licet xp̄us in iudicio in forma gloriosa ab oībus videndus sit. visio tamen illa sicut bonis erit delectabilis: ita reprobis tristis et terribilis. Probat⁹ conclusio. Dicit enim Isido. q^d apparebit xp̄us terribilis reprobis. blandus bonis. Unde sicut amicis gloria ē delectabilis. ita gloria et potestas eius qui odio habetur est contristabilis. et ideo sicut visio glorie humanitatis xp̄i erit iustis in premium et gaudiū ita inimicis xp̄i erit i supplicium.

Nunc ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando p̄ntiaz. quia licet in ea

dem carne in qua crucifixus est apparebit: nō tamen similiter se habente. quia primo fuit passibilis. sed in iudicio apparebit in forma gloriosa sicut erit. Ad secundaz respondetur pariter negando p̄ntiaz. Et ratio est. quia licet signum crucis apparebit in iudicio. non tamen ad iudicium tunc existentis infirmitatis s³ potestatis. vt per hoc iustior appareat condemnatio eorum qui tā tam misericordiam neglexerunt.

Ad terciarz respondetur negando p̄ntiaz. Et ratio est. quia corpus gloriosum habet in potestate sua vt se demonstraret vel nō demonstraret oculo non glorioso. ideo in forma gloriosa xp̄us ab omnibus poterit videri.

De terciam que
stionem qua q̄ritur. Utz signa que ponuntur hic in euangelio precedere debeant iudicium. sic proceditur. et videt⁹ q^d nō. Primo sic. Dicit Apostol⁹. i. ad Thessal. 5. Lumen enim dixerint pax et securitas repentinus eis superueniet interitus. sed non esset pax et securitas si homines p signa precedentia terrerentur. ergo signa illa que sunt ad terrorem non precedent iudicium. Secundo. Signa ad manifestationem alicuius ordinantur. sed aduentus christi ad iudicium debet esse occultus. Unde. i. Thessal. 5° dicitur. Dies domini sicut fur

in nocte veniet. ergo signa non debent ipsum precedere. Tercio sic. Tempus primi aduentus fuit precognitum a prophetis quod non est de secundo aduentu. sed primum aduentum Christi non precesserunt aliqua signa. ergo nec secundum precedent. Quarto sic. Corpora celestia inalterabilia sunt. ergo non obscurabuntur. Quinto sic. Cum stelle secundum substantiam et fixitatem sint perpetue et immutabiles non videtur quod de celo debeant cadere. Sexto sic. Angeli sunt beati. beatitudo vero excludit omnem miseriam et mutabilitatem. ergo videtur quod virtutes celorum que dicuntur angeli nullo modo possunt dici timore affici vel moveri. In oppositum est euangelium presens. Respondeo Dicendum sub ista conclusione. quod signa que describuntur in hoc euangelio precedent futurum iudicium. Ista conclusio sic declaratur ex dictis in superiori questione. Dictum est enim quod Christus ad iudicandum veniens in forma gloriosa apparebit propter auctoritatem que iudici debetur. ad dignitatem autem iudicarie potestatis pertinet habere aliqua indicia que ad reuerentiam et subiectionem inducant. et ideo aduentus Christi ad iudicium venientis multa signa precedunt ut corda hominum in subiectionem venturi iudicis adducantur et ad

iudicium preparantur. et inter alia hec que in euangelio describuntur.

Ad rationes in contrarium. Ad primam respondetur quod secundum Augustinum in li. ad Eligium. Circa finem mundi erit universalis persecutio malorum contra bonos. Unde sic aliqui timebunt scilicet boni. et aliqui securi erunt. scilicet mali. Quod ergo dicitur. Cum enim dixerint pax et securitas etc. Ad malos referendum est. qui signa futuri iudicii parui pendunt. Ad bonos vero pertinet quod hic in euangelio dicitur Crescentibus hominibus pre timore etc. Ad secundam respondetur. quod dies domini dicitur sicut fur venire in nocte. non quod dominus ad iudicium sit venturus de nocte immo veniet de die in luce clarissima sicut ascendit. sed quia ignoratur tempus determinatum quod per signa illa cognosci poterit. Ad terciam respondetur negando praemissas. Et ratio est. quia non est simile de primo aduentu et secundo. In primo enim aduentu Christus venit occultus cuius determinatum tempus esset prius precognitum a prophetis. et ideo non oportebat hominibus signa in primo aduentu apparere sicut apparebunt in secundo aduentu in quo manifestus veniet. Quis determinatum tempus sit occultum.

Ad quartam respondetur. Quod corpora celestia non obscurabuntur per priuationem proprii luminis

b.i.

cum sit eis naturale. corpora au-
tem celestia manebunt in sua na-
tura integra. sed ista obscuritas
erit respectu nostri per interpositi-
onem alieni corporis opaci quē
admodum fit in eclipsi. Luna ve-
ro dicitur non datura lumen su-
um. Math. 24. Quid potest dupli-
citer intelligi. Uno modo quia
erit interposita inter terram et so-
lem. et pars lune que est versus
terram obscurabitur. cum non ha-
beat lumen nisi a sole. Alio modo
per interpositionem nubium ob-
scurantium. Ad quintam de
stellis. quod stelle non cadent de ce-
lo quantum ad eorum substantiam
cum sint incorruptibiles sed solum
apparentias. quia vere stelle abscon-
dentur nubium densitate. et de nu-
bibus velis terram descendunt
exalationes ignite que dicuntur
stelle cadentes. Vel ut dicit Al-
bertus magnus. quod stelle dicuntur
cadere non quantum ad substan-
tiam suam sed quantum ad casum
sue virtutis quam habent modo.

Ad sextam respondetur. Quod
virtutes celorum dicuntur moveri
quia tunc multa terribilia facient
ad terrorem hominum. Nec autem
motio in nullo contradicit statui
beatitudinis angelorum ut pa-
tet. et ita ratio in nullo procedit.

Questionem

quartam qua queritur.

Utrum tempus futuri iudicii po-
test determinate sciri ab aliquo

homine. sic proceditur. Et videtur
quod sic. Primo sic. Sicut enim sanc-
ti patres expectabant primum ad-
uentum ita nos etiam expectamus.
sed sancti patres sciuerunt tem-
pus aduentus primi sicut per nu-
merum ebdomadarum que des-
cribuntur Danielis. 9. ergo vi-
detur quod et nobis est possibile sci-
re tempus secundi aduentus de-
terminatum. Secundo sic. Per
signa deuenimus in cognitionem
signatorum. sed de iudicio mul-
ta signa in hoc euangelio nobis
describuntur. ergo in cognitionem
illius temporis possumus deue-
nire. Tercio sic. Secundum Au-
gustinum in fine de ciuitate dei. sex-
ta etas currit ab aduentu Chris-
ti usque ad finem mundi. sed sci-
tum precedentes etates duras-
uerunt. ergo sciri potest quantum ista
etas durare debeat: per compa-
rationem ad alias. Quarto
sic. Magnum et paruum / diuturnum
et breue relative dicuntur de
vno per comparisonem ad ali-
ud. sed tempus illud quod est ab
aduentu Christi usque ad finem mun-
di dicitur esse breue. ut patet. 1.
Cor. 7. Tempus breue est. Et
in eadem. 10. nos sumus in quos
fines seculorum deueniunt. Et
1. Johan. 2. Nonissima hora est
ergo hoc dicitur per comparisonem
ad tempus precedens. ergo saltem
hoc videtur sciri posse quod multo
breuius est tempus ab aduentu
Christi usque ad finem mundi quam

9
a principio mundi usque ad christum

In oppositum est illud Matthei. 24. De die illa et hora nemo scit nec angeli celorum. Secundo sic. Si deberet aliquibus revelari precipue revelatum fuisset querentibus apostolis qui doctores totius mundi instituebantur. sed eis de finali adventu domini querentibus responsum est Actu. 1. Non est vestrum nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate. ergo multominus est aliis revelatum.

Respondeo. Dicendum sub ista conclusionem. quod tempus determinatum futuri iudicii non potest cognosci ab aliquo puro homine. a solo enim deo et ab homine christo cognoscitur. Probatur enim ista conclusio iuxta sanctum Thomam in questionibus de potentia dei. quia duplex est modus quo possumus cognoscere futura. scilicet per cognitionem naturalem. et per revelationem: naturali quidem cognitione cognosci non potest determinate finis mundi. quia ei non est alia causa nisi voluntas divina quod quidem causam naturali cognitione cognoscere non possumus. Per revelationem vero licet sciri posset si deus vellet revelare. non tamen congruum esset quod revelaret nisi homini christo. et hoc quia finis mundi non erit nisi completo numero electorum. cuius completio est quedam executio totius divine predesti-

nationis. Unde non competit revelationem fieri de fine mundi nisi ei cui sit revelatio de tota predestinatione divina. scilicet homini christo. per quem tota divina predestinatio totius humani generis quodammodo impletur. Unde dicitur Iohann. 5. Pater enim diligit filium et omnia demonstrat ei que ipse facit. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia non est simile de primo adventu et 2. quia primus adventus christi nobis parabat viam ad merendum per fidei et alias virtutes. et ideo ex parte nostra requirebatur primi adventus noticia. ut credendo in eum qui venturus erat et per eius gratias mereri possemus. In secundo autem adventu premia reddentur pro iustis. et sic ex parte nostra non requiritur quid agamus aut quid cognoscamus sed quid recipiamus. Unde non oportet precognoscere determinate tempus illius adventus. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia illa signa posita sunt ad manifestandum quod quandoque mundus finietur. non autem ad manifestandum determinatum tempus quando finietur. Ponuntur autem inter illa aliqua signa que quasi a mundi exordio fuerunt. sicut quod surget gens contra gentes. et quod terremotus erunt per loca. sed instante

mundi sine hec habundantius
enement. Que autem sit illa mē
sura horum signorum que ante
finem mundi erit manifestus no
bis esse non potest. Ad terci
am respondetur negando pñtiā
Et rō est. qz sicut Augusti. dicit
.88. questione vlti. Etas mun
di comparatur vltime etati hoīs
que determinato numero anno
rum non definitur sicut alie eta
tes definiuntur. sed quandoqz
tantuz durat q̄tum omnes alie
vel etiam amplius. Unde etiaz
ista vltima etas mundi non pōt
determinato numero annoꝝ ge
nerationē definire. Ad quar
tam rñdetur negando pñtiā.
Et ratio est. qz ex hoc q̄ dicitur.
nouissima hora/vel ex similibus
locutionibus que in scriptura di
cuntur nō videtur aliqua deter
minata quantitas temporis sciz
ri. non enī illa sunt dicta ad sig
nificandum breuem horam ip̄i
temporis. sed ad significandum
statum mundi qui est quasi no
uissima etas que q̄to tēpore du
ret non est diffinitum. non enim
legi euangelice alius status suc
cedet que ad perfectuz adducat
sicut ip̄a succedit legi veteri ⁊ lex
vetus legi nature.

In dominica ter
cia est euangelium. Cum
audisset Johannes in vinculis
opera xp̄i. Mathei. 11. Circa qd̄

occurrunt sequentes questionēs
disputande. Primo. Utrum
beatus Johannes baptista du
bitauerit an xp̄us esset qui mit
tendus erat saluator mundi.

Secundo. Utrum xp̄us con
uenienter respondit ad questio
nem Johannis cum ait. Dicite
Johanni: ceca vident ⁊c. Ter
cio. Utruz beatus Johannes fu
erit plus q̄ propheta.

In primaz que
stioneu qua queritur.

Utrum beatus Johannes dubi
tauerit an xp̄us mittendus erat
saluator mūdi. sic proceditur. Et
videtur q̄ sic. Primo. quia que
stio est dubitabilis propositio. ip
se autem. quesituit vtrum ip̄e xp̄s
esset qui venturus erat saluator
mundi. ergo videtur dubitasse.

Secundo. Dicit sic Gregori⁹
in omelia q̄ beatus Johannes
petiuit. an sicut pro hominibus
nasci dignatus est: an etiam pro
hominibus mori et ad inferos
descendere dignaretur. ergo vi
detur q̄ dubitauerit. In op
positum est q̄ ip̄e testimoniuz de
eo perhibuit q̄ esset agnus dei q̄
peccata mundi tolleret. Johans
nis. 1. ergo non dubitauit. Res
pondeo. Dicendum q̄ circa hāc
questionem fuerunt variū modi
dicendi. Beatus Gregori⁹ dixit
q̄ beatus Johannes non dubi
tauit vtrum xp̄us esset saluator
mundi. sed dubitauit vtruz sicut

natus erat in humanitate nostra
ita etiam moreretur pro salute hu-
mana. sed hec responsio non vi-
detur conueniens. qz Johannes
non fuit minus illuminatus q̃
prophete veteris testamenti. pro-
phete autem cognouerunt xpm
non tantum nasciturum in car-
ne propter nos. sed etiam mori-
turum vt habetur Isaie. 53. Tan-
q̃ ouis ad occisionem ductus ē.
ergo multo forti⁹ Johānes qui
fuit plus q̃ propheta cognouit.
Item Johannes de xpo predixe-
rat sicut dictum est. Ecce agn⁹ dei
Johan. 1. qd̃ nō dixisset vt vide-
tur nisi vidisset eum immolan-
dum pro salute mundi. Alii vt
Ambro. dicunt q̃ triplex est du-
bitatio. vna infidelitatis q̃ fuit
in iudeis. alia tarditatis que fuit
in discipulis. alia est pietatis
que fuit in Iohanne baptista vt
Ambro. videtur dicere: q̃ beat⁹
Johānes non fecit illam questio-
nez xpo. Tu es qui venturus es
dubietale. sed quadam pietate:
modo quo dixerat Petrus quā-
do audiuit xpm iturum iherusa-
lem ⁊ passurum ⁊ moriturum ibi
Absit a te dñe vt hoc fiat. scie-
bat enim Johānes xpm moritu-
rum pro humano genere ⁊ ad in-
fernum descensurum. sed compa-
ciendo morti eius q̃sinit per mo-
dam dubitantis. sed hoc non ex-
primitur in verbis Johannis. et
ideo terti⁹ dicunt vt Augusti. et
Chriso. cum quibus tenendū ē

q̃ Johānes non dubitauerit de
predictis. qz certitudinaliter cog-
nouit. sed discipuli eius qui nō
erant sic illuminati dubitauerūt
et ideo Johānes per discipulos
suos questionem proposuit. non
propter sui dubitationez sed dis-
cipulorum hesitationem. quasi
diceret. Sepe vos ammonui ⁊ nō
credidistis mihi q̃ ipse esset. Ecce
mitto duos ex vobis ⁊ dicite. tu
es qui ventur⁹ es ⁊c. vt p̃ vosp̃
vos certificati magis acquiesca-
tis. ego enim non sum xpus sed
ipse qui spiritum non accepit ad
mensuram. et hoc de ista questio-
ne. Ex dictis patet respōsio ad
obiecta. Ad primum dicitur
q̃ non erat dubitatio Johannis
sed discipulorum. Ad secundū
respondetur q̃ expositio Grego-
rii non recipitur in hac parte.

Ad secundam

questionez qua queritur
Utrū Christus conuenienter re-
spondit questioni Johannis. Et
videtur q̃ non. Primo sic. In
primo aduentu venturus erat in
infirmirate s̃ illud Isa. 53. Tā-
q̃ virum dolorum et scientem in-
firmitatem. sed opera miraculo-
rum magis pertinent ad virtutē
⁊ maiestatem q̃ ad infirmitatez.
ergo non conueniēter respondit
se esse qui ventur⁹ erat in carnez
per operationem miraculorum.

Secundo sic. Miracula que
Christus fecit ab aliis facta sūt
ergo per talia non conuenienter
b.z.

responderebat q̄ ipse erat qui venturus esset ad saluandum mundum. In oppositum est euangelium p̄sens. et illud Joban. 5°. Opera q̄ mihi dedit pater vt faciam: ipsa testimonium perhibet de me. Respondeo. Dicendum q̄ x̄pus conuenienter respondit. R̄ndit enim non per verba sed per facta faciēs in conspectu discipulorum Jobannis miracula multa manifeste declarantia q̄ ipse esset x̄pus. hoc est qd̄ dicitur Renunciate Jobāni que audistis in doctrinis et vidistis in miraculis. Ceteri vident ad preceptum meum quod solius dei est.

Ad rationes in oppositum dicendum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet filius dei venturus erat in primo aduentu infirmitate carnis. ventur⁹ tamen erat in virtute dei. qd̄ manifestum erat per miracula. Unde Isa. 35. ait propheta. Deus ipse veniet et saluabit nos. tunc aperientur oculi cecorum: et aures surdorum patebunt. tunc saliet sicut ceruus claudus et c. Ad secundam respondetur negando assumptum. Dicim⁹ enim q̄ a nullo sanctorum facta fuerunt miracula propria virtute sicut a x̄po facta sunt. Unde manifestum argumentum fuit sue diuinitatis q̄ ipse erat qui ventur⁹ erat saluator mundi.

D tertiā que
stiones qua querit. Utz

Jobānes fuit plus q̄ propheta: proceditur sic. Beatus Jobānes nō fuit propheta vt ipse dicit de seipso Joban. 1°. ergo nō fuit pl⁹ q̄ propheta. Secundo sic. Math. 11° dicitur. Lex et prophete vsq; ad Johannem. ergo videtur q̄ Johannes non fuerit propheta. Tercio. Propheta dicitur qui procul in futurum satur sed beatus Johannes non prophetauit procul de x̄po in futurum sed presentem digito ostendit. ergo videtur q̄ non potest dici propheta. In oppositum est p̄sens euangelium. Respondeo. Dicendum sub ista conclusionē. q̄ beatus Jobānes fuit propheta et plus q̄ propheta. patet conclusio. Primo testimonio x̄pi.

Secundo sic. Qz fuerit propheta dicitur Luce primo. Tu puer propheta altissimi vocaberis. q̄ vero fuerit plus q̄ propheta patet primo. quia prophete est futura predicere. iste autem non solū futura sed etiam presentia ostendit dicens. Ecce agnus dei et c. Et ratio tangitur in hymno cū dicitur. Ceteri tantum cecinere vatū corde presago iubar affuturum. Tu quidem mundi scelus auferentem indice prodis.

Secundo. quia ante vsu vite motum ostendit prophete Luce. 1°. Ut facta est vox salutatio nis tue in auribus meis exultauit i gaudio infans i vtero meo.

Tercio. qz non solum propheta

sed baptista xpi fuit. Quarto
q̄ super hoc q̄ propheta fuit fu
it etiaꝫ precursor xpi. Lu. primo
Preibis enim ante faciem domi
ni parare vias eius. Quinto
sic. quia sicut xpus prophetisat⁹
est ab eo et ab aliis pphetis. ita
beatus Johannes ab aliis pro
phetis nunciatus est. Unde sal
uator ipse volens ostendere qua
liter Johannes plus q̄ propheta
fuiſſet statim subdit. Dic est de
quo scriptum ē scz Malachie. 3.
Ecce mitto angeluꝫ meum ante
faciem tuā. et sunt verba patris
ad filiuꝫ. Ad rationes in op
positum. Ad primam respondeſ
negando añs. ad probationem
dicimus q̄ Johannes non nega
uit se esse prophetam absolute.
nec prophetam missuꝫ ante xpm
sed negauit se esse illum prophe
tam de quo loquitur scriptura
Deutro. 18. Prophetam suscita
bit vobis deus de fratribus ve
stris ipsum audietis et c. que qui
dem auctoritas sꝫ veritateꝫ in
telligenda est ad litteraꝫ de xpo
licet iudei vt dicit magister Nico
laus de lyra intelligant de alio
propheta. Ad secundaz respō
detur negando consequentiam.
et ad auctoritatem Math. 11. re
spondetur q̄ per illud verbū nō
est intelligendum q̄ post se non
fuerint alii prophete cum deus
dicat Math. 23. Ecce mitto ad
vos prophetas et scribas et c. Itē
Luce. 2. Anna prophetisauit. sꝫ

ideo dicitur lex et prophete vsqꝫ
ad iohannem. quia in lege et pro
phetis veritas de xpo erat sub fi
guris et enigmatib⁹ tradita. sed
a Iohanne est manifeste ostensa
dicente. Ecce agnus dei et c.

Ad terciā respondeſ iuxta Al
bertum q̄ propheta capis dupli
citer. Uno mō stricte et proprie
scz qui pcul in futurum fatur de
verbo et sacramentis. et hoc acci
piſ per diuinā inspirationē. Alio
modo dicit ppheta large. s. hñs
diuinā inspirationē de verbo et
sacramentis eius. et hoc mō bea
tus Iohānes fuit ppheta et non
primo modo.

In dominica

quarta legis euangelii
In illo tpe. Miserūt indei a ihe
rosolimis Iohan. 1. Circa quod
possunt disputari sequentes que
stiones. Prima est. Utrū beat⁹
Iohannes bene respondit ad in
terrogationem sacerdotum et le
uitarum querentium. Tu quis
es. Secunda est. Utrum fue
rit conueniens Iohanem bapti
sare. Tercia est. Utrum con
ueniens fuit vt xpus inter homi
nes conuersaretur.

De primaz que

stionem in qua queritur.
Utrū Iohannes bñ rñdit ad in
terrogationē sibi factam per sa
cerdotes et leuitas. Tu quis es.
Et videtur q̄ non. Primo in
hoc q̄ respondit. Non sum ego

Christus cum de hoc non videretur fuisse interrogatus. Secundo videtur male respondisse cum dixit se non esse Deliaz cum Math. 11. Christus dicat de eo ipse est Delias. Tercio videtur male respondisse cum interrogatus si esset propheta respondit se non esse prophetam. Quarto videtur male respondisse cum interrogatus dicat se esse voce clamantis in deserto. In oppositum est. quia Iohannes cum esset repletus spiritu sancto ex utero matris sue et per consequens illuminatus a deo congruum fuit ut non responderet nisi bene. Ad rationes in oppositum. Ad primam dicitur. quod licet expresse non fuerat interrogatus an esset Christus: ista tamen erat intentio illorum querendi et sciendi an esset Christus. Cum enim tempore quo vivebat Iohannes esset famosa opinio et maxime in iherusalem ubi vigebat studium legis et prophetarum et tempus aduentus messie esset de proximo et messiam de proximo expectabant. Preterea videbant Iohannis baptiste mirabilem nativitatem et eius excellentem sanctitatem. ideo erant moti ad opinandum ipsum esse Christum. propter quod miserunt solentiores nuncios ad Iohannem volentes super hoc scire voluntatem eius. et ita recte beatus Iohannes dicens se non esse Christum respondit intentioni eorum. Hoc enim querebant

Tu quis es. ut responderet eis si esset Christus vel non. Ad secundam dicitur quod optime respondit negando se esse Deliaz. quia ita erat in veritate quod non erat Delias in persona. Christus autem dixit cum Deliaz non in persona sed in spiritu et virtute. quia secundum similitudinem Delie in suis operibus demonstrabat. Et hoc specialiter in tribus. Primo in officio. quia sicut Delias 2. domini aduentus perveniet: ita Iohannes precessit primum. Unde angelus dixit. Ipse precedet ante illum. Secundo in austeritate vite. quia Delias in deserto morabatur. parce utebatur cibo. et duris vestibus cooperiebat ut dicitur. 3. Regum. 17. Ita Iohannes in deserto esca eius erant locuste et mel silvestre et zona eius de capillis camelorum. Tercio etiam a d. zelum quia Delias maximus zeli fuit. Unde dicebat. 3. Regum. 19. Zelo zelatus sum. sic et Iohannes zelo veritatis mortuus est. Ad terciam respondetur quod bene respondit negando se esse prophetam. Negavit quidem se esse prophetam non absolute sed illum excellentissimum de quo ipsi querebant. et de quo scriptura loquitur Deutro. 18. Suscitabit vobis dominus prophetam de fratribus vestris et que scriptura ad litteram est intelligenda de Christo. Ut negavit se esse prophetam. quia non fuit propheta simpliciter sive tantum. sed plus quam propheta. alii namque prophete sola futura predicabant et a res

motis. Jobānes vero xpm pſen
tem nūciauit digito oñdens. d.
Ecce agn⁹ dei. ecce qui tollit pec
cata mundi. Ad quartam res
spondet. q̄ etiā bene rñdit dicēs
q̄ esset vox clamantis in deserto
z c. Beatus enī Jobānes cū esset
deuotissimus adimplens quod
apostolus dicit ad Gal. 2. scilicet
Vino ego iaz. non ego sed uiuit
in me xpus. Nō rñdit ego suz fi
lius Zacharie vltalis z talis. s. z
ilud i quo xpm seqbatur. vnde
dixit Ego vox clamantis in deser
to z c. Dicit aut se vocem esse qz
vox origine posterior ē verbo. s. z
noticia prior. Na z vbum in cor
de pceptum p vocē prolatū cog
noscim⁹ cū sit signū eius. Deus
aut pater pcurſorē misit Jobānē
in tpe faciūz vt verbum suū ab
eterno pceptūz ānunciaret. et iō
pgrue dicit Johannes. Ego vox
clamantis in deserto scz iudee di
rigite vias dñi. i. ego sum ille de
quo scriptura sancta loquit⁹ Isa
ie. 40. Ego vox clamantis in des
erto. vt hoies se ad aduentum
xpi in mundū ppararent. Et sic
ptz q̄ Jobānes in oībus bene re
spondit ad interrogationez sibi
factam. Tu quis es.

D Secundaz

q̄stionē q̄ q̄rit. Vt fuit
pueniēs Jobānez baptizare. sic
pceditur. Et videt⁹ q̄ nō. Pri
mo sic. Dñs enīz rit⁹ sacramental
ad aliq̄ ptinet legē. s. z Jobānes

nō introduxit nouaz legez. g. in
pueniēs fuit q̄ Jobānes nouuz
ritum baptisandi introduceret.

Secundo sic. Johannes fuit
missus a deo in testimoniū tā q̄
ppbeta. s. z illud Lu. 1. Tu fu
er ppbeta altissimi vocaberis. s. z
ppbeta qui fuerūt ante xpm nō
introduxerūt nouū ritū sed ad
obseruantiam legalium inducer
bant. vt ptz. Math. v. ti. Memē
tote moysi serui mei. g. nec Jo
hānes nouū ritū baptisandi in
troducere debuit. Tercio sic.
Ubi ē alicui⁹ rei supfluitas nō
est ad illud aliud addendūz sed
iudei excedebant in supfluitate
baptismatum. vt dicit⁹ Mathei.
7. q̄ pharisei ei oēs iudei nisi
crebro lauent manus nō mādu
cant. z in sero nisi baptisent non
pmedunt. z alia multa q̄ tradi
ta sunt illis seruare. vt baptisma
calicum. ergo inconueniens fuit
q̄ Jobānes baptisaret. Quar
to sic. Baptism⁹ Jobānis nō vi
detur esse a deo. g. inconueniēs
fuit Jobānez tales ritū introdu
cere. pñtia ptz. añs probatur sic
Nihil enīz sacramentale qd̄ est a
deo denominatur ab hoīe puro
Uñ baptismus noue legis non
dicit⁹ Petri aut Pauli. s. z baptis
mus denotatur a Jobāne. dicit⁹
enim baptismus Jobānis. ergo
nō est institut⁹ a deo. Quin
to sic. Alia sacramēta nō habu
erūt assuefactoria. g. nec baptis
m⁹ p̄i debuit habere baptismuz

Johannis ut assuefaceret hoies
ad baptismum xpi. In oppo^o
est euange^o p^{ri}mo. 7 Math. 3° vbi
p^{ri}missa sanctitate iohannis subdi
tur q^{uod} exibant ad eum multi 7 bap
tisabantur in iordane. Res
pondeo. Dicendum sub ista co
clusionem q^{uod} pueniens fuit iohan
nes baptizare. q^{uod} puenientia colli
gitur ex quatuor. Primo q^{uod} opor
tebat xpm baptizari a iohanne ut
baptismum psecraret ut dicit Aus
gusti. sup iohannes. Secundo ut
xpus manifestaret. Un^{de} Johanes
baptista dicit Johan. 1° Ut
manifestet. s. xpus in israhel. pp
terea veni ego i aqua baptizans.
Concurrentibus eni turb^{is} annu
ciabat xpm. q^{uod} quide^o facilius
sic factum est q^{uod} si per singulos dis
currisset. ut Chuso. dicit sup Jo
han. Tantum. n. officium iohannis
p^{re}dicando 7 baptizando ordina
bat ad manifestationem xpi. Ter
cio ut suo baptismo assuefaceret
hoies ad baptismum xpi. Unde
Grego. dicit in quadam omelia
q^{uod} ideo baptizavit iohannes ut p
cessionis sue ordine^m seruans qui
nascitur dnm nascendo puenie
rat baptizando quoq^{ue} baptiza
tur pueniret. Quarto ut ad pe
nitentiam hoies inducens ppara
ret ad digne suscipiendum bap
tismum xpi. Un^{de} Beda dicit q^{uod} q^{uod}tu
catecuminis noⁿ du^m baptizatus
prodest doctrina fidei. tantum p^{ro}fuit
baptism^{us} iohannis an^{te} baptismum
xpi. q^{uod} sicut ille p^{re}dicabat penite

cia^m 7 baptismum xpi p^{ro}nunciabat
7 in cognitionem vitatis qua mu
do apparuit attrahebat. sic mi
nistri ecclesie qui primo erudiunt
p^{er} ea peccata eor^{um} redarguunt. de
inde baptismum xpi remissionem p
mittunt. Ad rones in oppo^o
Ad primam r^{ati}onem negando p^{ri}ma^m
Et r^{ati}o est. q^{uod} baptism^{us} iohannis n^{on}
erat p se sacramentum sed quasi
quoddam sacramentale disponens
ad baptismum xpi. 7 ideo aliqua
liter p^{er}tinebat ad legem xpi. noⁿ au
tem ad legem moysi. Ad secun
dam r^{ati}onem negando p^{ri}ma^m. Et r^{ati}o est
q^{uod} iohannes noⁿ solu^m fuit p^{ro}pheta
s^{ed} p^{ri}mo q^{uod} p^{ro}pheta ut dicit Math.
11° fuit eni termin^{us} legis et inici
um euangelii. 7 io mag^{is} p^{er}tinebat
ad eum vbo 7 ope inducere hoies
ad legem xpi q^{uod} ad obseruatiam ve
teris legis. Ad terciam r^{ati}onem
negando p^{ri}ma^m. Et r^{ati}o est. q^{uod} bap
tizata illa phariseorum erat in
aqua vtpote ad solam m^{un}diciam
carnis ordiata s^{ed} baptism^{us} ioha
nis ordiabat ad m^{un}diciam spu
alem. inducebat. n. hoies ad peni
tentiam ut dictum est. Ad quar
tam r^{ati}onem negando assumptum
Nam dicit iohan. 1° Qui me mi
sit baptizare in aquis ille dixit
mibi 7c. Et ita baptism^{us} iohan
nis fuit institut^{us} p^{re}cepto diuino.
Un^{de} rit^{us} ille baptizandi n^{on} fuit ab
hoib^{us} s^{ed} a deo qui familiari spi
ritus sancti reuelatione iohannes
ad baptizandum misit. et ita ioha
nes prim^{us} minister fuit institutio

nis et deus actor principalis. Quod
vero denotat a beato iohanne est
propter tria ut dicit sanctus Thomas in
4.º. Tunc primo. quia ipse fuit bap-
tismi institutor aliquo modo. Petrus
autem nullo modo baptismi quo ipse
baptisabat. Tunc 2.º quia nihil in il-
lo baptismo efficiebat quod iohannes
non faceret. Tunc 3.º quia sibi so-
li erat datum illius baptismi mini-
sterium. Ad uirtutem denotat ne-
gatio prima. quia ut dicit dominus Bo-
nanentura. non est sile de baptis-
mo christi et de aliis sacramentis. quia
cum baptismus est primum et necessari-
um agnoscere habuit perambulans. quia
enim est necessarius oportebat omnes
suscepisse quia primum. ne homines inhabi-
biles essent et improprie omnes quod pre-
cederet aliquid sile. non est sic de aliis
sacramentis. Baptismus. enim sus-
ceptus disponit ad cetera alia. et ideo
non indiguit alia assuefactione
immo assuefactio baptismi alia
assuefecit.

De tertia quod est in qua con-
uertitur. quia dicitur in euangelio
de christo medius vestrum stetit. id est. con-
uersatus est. Utque conueniens fuit ut
christus inter homines conuersaretur vel vi-
tam solitariam ageret. sic procedit. Et
videtur quod non fuit conueniens eum inter
homines conuersari. Primo sic.
Oportebat quod christus sua conuersatione
non solum se hominibus ostenderet sed etiam de-
um. Sed deum non conuenit cum hominibus
conuersari. dicitur enim Danielis. 2.º.
Exceptis diis quorum non est cum homi-
bus conuersatio. Et philosophus dicit pri-

mo politico. quod ille qui solitarie
vivit aut est bestia si propter sevitiam
homo faciat. aut est deus si homo faciat
propter contemplandas veritates. 8.º vi-
detur quod non fuit conueniens christum inter
homines conuersari. Secundo sic.
Christus dum in carne mortali vivit
debut per perfectissimam vitam ducere.
perfectissima autem vita est contemplati-
ua. ad vitam autem contemplativam maxi-
me competit solitudo secundum illud
Osee. 2.º. Duce eas in solitudinem et
loquar ad cor eorum. 9.º videtur quod
christus debuit solitariam vitam ducere

Tercio sic. Conuersatio christi de-
buit esse uniformis. quia spiritus debuit in
eo apparere quod optimum est. scilicet quando
christus solitariam vitam querebat tur-
bas declinans. Unde Remigius di-
cit super Mattheum. quod christus tria refugia
legit habuisse. nauim. montem. et de-
sertum. ad quorum alterum quotienscumque
quod a turbis conprimebatur cum descen-
debat. 9.º spiritus debuit solitariam vi-
tam ducere. In oppositum est euangelium
per ubi dicitur. Mediis vestris stetit
id est. inter vos conuersatus est et vitam
commem nobiscum ducens. Respondetur. Non ideo.
Dicendum sub ista conclusione.
Convenientissimum fuit christum con-
uersari inter homines. patet con-
clusio primo ex illo Baruch. 3.º
post hec in terris visus est et cum
hominibus conuersatus est. Ra-
tione sic probatur. Conuersatio
Christi talis debuit esse ut con-
ueniret fini conuersationis secun-
dum quem venit in mundum. Ve-
nit autem in mundum. Primo quis

dem ad manifestandum veritatem sicut ipse dicit Johan. 18. In hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati. et ideo non debebat se occultare vitam solitariam agens sed in publicum procedere publice predicando. Unde Luce. 4. Dicit illis qui volebant eum detinere. quia et aliis civitatibus oportet me euangelizare regnum dei: quia ideo missus sum. Secundo venit ad hoc ut homines a peccato liberaret secundum illud. 1. Thimo. 1. Christus Ihesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere. et ideo ut Christo. dicit. Licet in eodem loco manendo posset Christus homines ad se trahere ut eius predicationem audirent. non tamen hoc fecit prebens nobis exemplum ut per ambulemus et requiramus pereuntes sicut pastor ovem perditam. et medicus accedit infirmum. Tercio venit ut per ipsum habeamus accessum ad deum. ut dicitur ad Roma. 5. et ita familiariter cum hominibus conversando conveniens fuerit. ut omnibus fiduciam daret ad se accedendi. unde dictum est Mathei. 9. Factum est discumbente eo in domo ecce multi publicani et peccatores venientes discumbabant cum Ihesu et discipulis eius.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia Christus

per humanitatem voluit manifestare divinitatem. et ideo persuadendo cum hominibus quod est proprium hominis manifestavit omnibus divinitatem suam predicando et miracula faciendo et innocentem et iustum inter homines persuadendo. Ad secundam respondetur negando contrariam. Et ratio est. quia licet vita contemplativa simpliciter sit melior quam activa quam occupatur circa actus corporales. Activa tamen secundum quam aliquis predicando et docendo contemplata aliis tradit est perfectior quam vita que solum contemplatur. quia talis vita presupponit habundantiam contemplationis. et ideo Christus tales vitam elegit. Ad tertiam negatur assumptum. Et ratio est. quia actio Christi fuit nostra instructio. et ideo ut daret exemplum predicatoribus qui non semper se darent in publicum ideo quandoque se dominus a turbis retraxit. quod quidem legitur fecisse propter tria. Quandoque quidem propter corporales quietes. Unde Marci. 6. dicitur quod dominus dixit discipulis. Venite seorsum in desertum locum et requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant et redibant multi: et nec spacium manducandi habebant.

Quoniam vero causa orationis ut dicitur Luce. 6. factum est in illis diebus. exiit in montem orare. et erat pernoctans in oratione. Ubi dicit Ambrosius. quod ad precepta virtutis sue nos informat ex

emplo. Quandoq; vero ut doceat fauorem humanam vitare. vnde super illud Math. 5°. Uidens Ihesus turbas ascendit in montem. dicit Christo. per hoc quod non in ciuitate et foro/sed in monte et solitudine sedit: erudit nos nihil ad ostentationem facere et a tumultibus abscedere. et maxime cum de necessariis disputare oporteat. et tantum de ista conclusionem.

Teria quarta

quatuor temporum est illud euangelium Luce primo. Missus est angelus etc. Circa quod questionem disputandas quere in festo Annunciationis Marie.

Teria sexta euan

gelium est. Exurgens maria. Luce. 1°. Disputanda super hoc quere in festo Visitationis Marie.

In die sabbati

euangelium anno. 15. Luce. 3°. Venit scilicet Iohannes in omnem regionem Jordanis predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorum. Circa quod venit disputandum.

Utrum baptismus Iohannis conferebat gratiam. Et videtur quod sic. ex euangelio presenti ubi dicitur quod predicabat baptismum penitentie in remissionem peccatorum. Penitentia autem et remissio pecca-

torum est per gratiam. ergo baptismus Iohannis conferebat gratiam. Secundo sic. Baptisandi a Iohanne confitebantur peccata sua ut habetur Math. 3°. et Marci. 1°. sed confessio peccatorum ordinabatur ad remissionem que fit per gratiam. ergo baptismus Iohannis conferebat gratiam. Tercio sic. Baptismus Iohannis propinquior erat baptismi Christi quam circumcisio. sed circumcisio conferebat gratiam per quam remittebatur peccatum originale. ergo idem quod prius.

Quarto sic. Si baptismus Iohannis nullum habebat interius effectum cum ablutio carnis aut nullius sit utilitatis. videtur quod baptismus Iohannis non fuit acceptandus nec approbandus. sed hoc non videtur dicendum. ergo baptismus Iohannis aliquod interius habuit efficaciam. et non nisi gratiam conferendo. ergo etc. In oppositum arguitur ex illo Mathei. 3°. ubi inquit Iohannes. Ego quidem baptizo vos in aqua per penitentiam. Quod exponens Gregorius. in quadam Omelia dicit. Iohannes non in spiritu sancto sed in aqua baptisabat. quia peccata soluere non valebat. sed gratia est a spiritu sancto et per eum peccata tolluntur. ergo baptismus Iohannis gratiam non conferebat. Respondeo. Dicendum sub ista conclusione quod baptismus Iohannis gratiam non conferebat cum esset operatio hominis. Gratia autem

non potest ab homine conferri. Que conclusio sic declaratur sicut supra dictum est. Tota doctrina et operatio Johannis preparatoria erat ad christum secundum illud Johannis. 1. Gratia et veritas per Iesum facta est. et ideo baptismus Johannis gratiam non conferebat sed solum ad gratiam preparabat. Et hoc tripliciter. vno quidem modo per doctrinam Johannis inducentem hominem ad fidem christi. Alio modo assuescendo homines ad ritum baptismi christi. Tercio modo per penitentiam preparando homines ad suscipiendum baptismum christi.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur iuxta glossam. quod auctoritas sic exponenda est ut referatur ad baptismata diuersa hoc modo. Erat Johannes baptizans. scilicet baptizante suo et predicans scilicet baptismum christi qui est in remissionem peccatorum. Si autem referatur vtrumque quod ad baptismum Johannis tunc dicitur predicare baptismum in remissionem peccatorum. non ideo quia hoc ipse perficeret. sed quia ad hoc imponendo dignos fructus penitentie agere disponebat et preparabat. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia confessio illa peccatorum non fiebat ad remissionem peccatorum statim per baptismum Johannis exhibendam. sed consequendam per penitentiam consequentem et baptismum Christi ad quem penitentia illa preparabat.

Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia quod quis baptismus Johannis magis conveniret cum baptismo christi quam circumcisio quantum ad materiam. non tamen conveniebat magis quoad causas institutionis quam a circumcisio instituta fuit in remedium contra originale peccatum. baptismus autem Johannis non erat ad hoc institutus sed solus erat preparativus ad baptismum Christi. ut dictum est. Sacramenta autem ex vi sue institutionis suum habent effectum.

Ad quartam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet baptismus Johannis interior non purgaret: non tamen erat inutilis. quia instruebat et preparabat ad baptismum Christi. de cuius utilitate dictum est in responsione ad primum argumentum. et tantum de hac questione.

Sequitur de vigilia natiuitatis Christi.

In vigilia natiuitatis Christi

euangelium est In illo tempore. Cum esset desponsata mater Iesu et cetera. Mathei primo. Circa quod multe questiones disputande venirent. inter quas hee sunt quae

sequuntur. Prima. Utrum
Christus debuit de virgine des-
ponsata concipi. Secunda.
Utrum inter Mariam et Ioseph
fuit perfectum matrimonium.

Tercia. Utrum predictum ma-
trimonium fuit aliquando con-
summatum. Quarta. Utrum Christus
fuit dicendus deceptus de spiritu sancto

D primas que

stionem qua queritur.

Utrum fuit conueniens quod Christus
de virgine desponsata concipere-
tur. proceditur sic. Et videtur quod
non. Primo sic. Desponsatio
ad carnalem copulam ordinatur
sed mater dei nunquam voluit car-
nali viri uti copula. quia hoc de-
rogat virginitati mentis ipsius.
ergo non debuit esse desponsata

Secundo sic. quia quod Christus
ex virgine nasceretur miraculum
fuit ut patet. et est dictum Au-
gustini in epistola ad Volustianum.
sed miracula que fiunt ad
confirmationem fidei debent esse
manifesta. cum ergo per despon-
sationem hoc miraculum fuit ob-
umbratum. ergo videtur non fuisse
conueniens quod Christus de despon-
sata nasceretur. Tercio sic.
Causa que assignatur ab aliqui-
bus desponsationis beate Ma-
rie est scilicet ut partus celaretur
diabolo dum eum putat non de
virgine sed de uxore generatum
nulla esse videtur. tunc quia diabo-
lus ea que fiunt corporaliter perspi-

cacitate sensus cognoscit. tunc quia
per multa euidentia signa postmo-
dum demones aliquantulum Christum
cognouerunt. Unde dicit Mar-
ci. 1. quod homo spiritu immundo
plenus exclamauit dicens. Quid
tibi et nobis Ihesu nazarene? ve-
nisti perdere nos? scio quod sis sanc-
tus dei. non ergo videtur conue-
niens fuisse quod mater fuisset des-
ponsata. Quarto. Nec ratio
assignata a Hieronimo videtur
valere in qua dicit. ne scilicet lapida-
retur mater dei a iudeis sicut ad-
dultera. quia si non fuisset despon-
sata non posset de adulterio con-
demnari. et ita non videtur ratio-
nabile quod Christus de desponsata nas-
ceretur. In oppositum est euange-
lium. Respondeo. Dicendum sub
ista conclusionem. quod conueniens fuit
Christum de desponsata virgine con-
cipi et nasci. patet conclusio Luce. 1.
Missus est angelus Gabriel ad Ma-
riam desponsatam viro cui nomen
Ioseph. Ista autem conuenientia colli-
gitur ex multiplici capite. tunc propter
Christum. tunc propter matrem. tum propter
nos. Propter Christum quadruplici
ratione. Prima quidem ne ab infideli-
bus tanquam illegitimis natum abiceretur.
Et est ratio Ambrosii super Lucam. Secun-
da ut consuetum modo eius genealogia
per viam describeretur ut dicit Ambrosius
ubi. 8. Tercia ad tutelam pueri
nati ne diabolus contra eum vehementer
conuenienter percurassent. et ideo Ig-
naci dicit ipsam fuisse desponsatam
ut per eius celaretur diabolo. quarta

ut a Ioseph nutretur. unde pater eius dictus est nutricus. fuit etiam conueniens ex parte virginis. Primo quidem quia per hoc reddebatur immunis a pena ne scilicet lapidaretur ut Hieronimus dicit. Secundo ut per hoc ab infamia liberaretur. unde Ambrosius super Lucam dicit quod desponsata est ne in temeritate virginitati adduceretur infamia. cui grauis alius corruptele insigne preferre videretur. Tercio ut ei a Ioseph ministerium exhiberetur ut Hieronimus dicit. Ex parte etiam nostra hoc fuit conueniens. Primo quidem. eo quod testimonio ioseph comprobatur esse christum ex virgine natum ut dicit Ambrosius super Lucam. Secundo. ut ipsa verba virginis magis credibilia reddantur suam virginitatem asserentis ut ait Ambrosius super Lucam. Tercio. quia per hoc designatur vltis ecclesia que cum virgo desponsata sit: tamen est vni viro scilicet Christo ut Augustinus dicit in libro de sancta virginitate. Quarto. quia quod mater domini fuit desponsata et virgo in persona ipsius et virginitas et matrimonium honoratur contra hereticos alteri horum detrahentes. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando praemissam. Et ratio est. quia licet desponsatio regulariter ad carnalem copulam ordinatur. beata tamen virgo maria ex familiari instinctu spiritus sancti cre-

denda est desponsari voluisse: confidens de diuino auxilio quod nunquam ad copulam carnalem perueniret. hoc tamen diuino commisit arbitrio. unde in nullum passa est virginittis detrimentum. Ad secundam respondetur negando praemissam. Et ad probationem cum dicitur quod miracula etc. Respondetur quod miraculorum dei quedam sunt de quibus est fides sicut miraculum virginis partus. et resurrectionis domini et etiam sacramenti altaris. et ideo voluit dominus ista occultiora esse ut fides eorum magis meritoria esset. Quedam vero miracula sunt ad fidei probationem. ut miracula que christus illuminando cecos et alias infirmitates sanando ad probationem sue diuinitatis fecit. et ista dicuntur esse manifesta. partus autem virginis de primo genere miraculorum est non de secundo. et ideo non procedit ratio

Ad terciam respondetur Quod ratio illa Ignatii bona est. Et ad probationem quod non. respondetur iuxta Augustinum. 3. de trinitate. quod diabolus multa potest virtute sue nature a quibus tamen prohibetur virtute diuina. et hoc modo potest dici quod virtute sue nature diabolus poterat matrem dei cognoscere non fuisse corruptam sed virginem. prohibebatur tamen a deo cognoscere modum partus diuini. Quod autem postmodum christum aliquo modo

cognouit diabolus esse filiū dei.
non obstat. quia tempus erat ut
xp̄us suam virtutem contra dia-
bolum ostenderet et persecutionē
ab eo concitatam pateretur. sed
in infantia oportebat impedire
maliciam diaboli ne eum acius
persequeretur quando xp̄us nec
pati disposuerat nec virtutem su-
am ostendere. s; in omnib; aliis
infantibus se similem exhibebat
Unde Leo papa in sermone epi-
phanie dicit. q; magi inuenerunt
puerum Ihesum quantitate par-
uum. alieni operis indigentē. fan-
di impotentem et nulla ab huma-
na infantie generalitate discretū

Ad quartam respondetur. q;
ratio non procedit. quia iudicio
adulterarum lapidabatur secun-
dum lege; non sō illa que iam
erat desponsata v; nupta. s; etiā
illa que in domo patris custodie-
batur ut virgo quandoq; nup-
tura. ut colligitur Deutro. 22. qui-
dā v; referunt dictū hieronimi
ad lapidationem infamie.

D Secundam

questiones qua queritur
Utrum inter Mariam et Ioseph
fuit perfectum matrimonium. sic
proceditur. Et videtur q; non.

Primo sic. Dicit enim Hiero-
nimus contra Elidius q; Ioseph
Marie custos fuit potius q; ma-
ritus. sed si fuit verum matrimo-
nium vere Ioseph maritus ei; fuisset
ergo videtur q; non fuit verum.

matrimonium inter Mariam et
Ioseph. Secundo sic ex par-
te cause. Consensus enim simplex
et absolutus causat matrimonium
simpliciter. non autem consensus
conditionatus. sed consensus be-
ate virginis fuit conditionatus
q; non causabat matrimonium
simpliciter sed s; quid et ita im-
perfectum. Tercio sic ex par-
te bone fidei. aliud est votum ca-
stitatis absolutum. et aliud est fi-
dei thori. Votum enim absolu-
tum custodit castitatem absolu-
te ab omni viro et in omni hora
sed fides thori nec ab omni ho-
ra nec ab omni viro nec absolu-
te sed a marito custodit. s; hec cu-
stodia non fuit in beata virgine
ergo suum matrimonium quan-
tum ad fidem thori fuit imperfec-
tum. Quarto sic ex parte bo-
ni prolis. Proles non fuit procre-
ata a matrimonio. ergo non fuit
bonum eius matrimonium. ergo
non accepit ab eo aliquā perfectio-
nem. Quinto sic ex parte bo-
ni sacramenti. Perfectum enim
matrimonium in bono sacramē-
ti est perfectum in significando.
sed illud matrimonium beate vir-
ginis est imperfectum in signific-
cando. ergo est imperfectum rōe
sacramēti. Sexto ex indiuini-
tate vite que est causa matrimo-
nii sic arguitur. Beata virgo et
Ioseph nunq; perfecte habuerūt
illam. ergo habetur propositum.
probatur assumptum. q; unitas
c. l.

animorum ordinatur ad unitatem corporum. finis autem est in omnibus completum. cum ergo non fuerint unum unitate corporum nunquam fuerunt perfecte unum. ergo nunquam habuerunt perfecte indivisibilitatem. In oppositum est euangelium presens. in quo ait angelus ad Ioseph. Noli timere accipere coniugem tuam. sed non dicuntur coniuges nisi ex quo perfectum est matrimonium inter eos ergo et quod. Respondeo deo. Dicendum quod matrimonium quod fuit inter beatam Mariam et Ioseph fuit verum et perfectum. Ista conclusio potest in capi. Beata Maria. et multis sequentibus. et quod. Respondeatur sic. dicitur Deutero. 32. Dei perfecta sunt opera. ergo precipue illa sunt perfecta quod facit circa se et suos. sed illud matrimonium fecit circa matrem suam. fuit enim illi divinitus reuelatum. ergo matrimonium illud perfectum. Pro cuius declaratione est notandum iuxta sanctum Theobaldum. quod duplex est rei perfectio. prima et secunda. Prima quidem perfectio in ipsa rei forma consistit ex qua speciem format. Secunda perfectio consistit in operatione rei per quam res aliquo modo finem suum attingit. Forma autem matrimonii consistit in quadam indivisibili coniunctione animorum per quam unus coniugum indivisibiliter alteri fidem servare tenetur. finis autem matrimonii est proles generanda et educanda. ad quorum

primam pervenitur per concubitus conjugales. ad secundam per alia opera viri et uxoris quibus sibi invicem obsequuntur ad plenam nutriendam. Sic ergo dicendum est quod matrimonium inter beatam virginem et Ioseph quantum ad primam perfectionem omnino verum fuit et perfectum quia uterque consensit in copulam conjugalem. non autem expressit in copulam carnalem nisi sub conditione si deo placeret. Unde angelus vocat eam coniugem Math. 1. 2. ad Ioseph. Noli timere accipere coniugem tuam. quod exponit Augustinus in libro de nuptiis et concupiscentiis. dicit Coniugem vocat ex prima desponsationis fide quam in concubitu nec cognoverat nec fuerat cognitura. Quantum vero ad secundam perfectionem quod est per actum matrimonii si hoc referatur ad carnalem concubitus per quam proles generatur non fuit matrimonium illud perfectum. habuit tamen illud matrimonium etiam secundam perfectionem quantum ad plenam educationem. Unde Augustinus dicit in libro de nuptiis et concupiscentiis. nuptiarum bonum impletum est in illis parentibus christi. proles. fides et sacramentum. Proles cognoscimus ipsum dominum Iesum christum. fidem. quia nullum adulterium. sacramentum quia nullum divorcium. solus ibi nuptialis concubitus non fuit. Concordant omnes doctores. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondeatur. quod Dierus. accipit ibi maritum ab actu matrimonii presumat. et

sic verū ē q̄ ioseph nō fuit maritus. Ad secundā r̄ndē negando minōrē. dicim⁹ .n. q̄ cōsensus beate v̄ginis fuit cōsensus absolutus. absolute. n. cōsensit in matrimonio. n̄ v̄ninit⁹ certificata de ipsius s̄cti ioseph cōtinētia. et ipsa de se certa erat q̄ nullus carnis simulus sentiebat s̄ in matrimonio. sic cōsentiēs v̄ginitatē suā deo cōmisisse dicūt. Ad terciā r̄ndē negando cōnāz. Et rō ē. q̄ licet custodia castitatis t̄boni n̄ fuit i beata v̄gine. fuit t̄n custodia castitatis absolute. Nā vt dicit Albus magn⁹. fides custodit castitatē p̄pter se et exhibet se matrimonio aliter cōiuncto p̄pter infirmitatē v̄l bonū. plis. v̄n exhibet se p̄pter aliud. s̄ custodia castitatis est sic p̄ se desideratus. et iō i primo est p̄fectio bone fidei non in 2⁹.

Ad quartā r̄ndē negando cōnāz. Et rō ē s̄q̄ sanctū L̄bo. et Albus magn⁹. q̄ p̄les n̄ ē bonus matrimonii solū in q̄tū p̄ matrimonii generat. s̄ in q̄tū i matrimonio suscipit et adducat. et sic bō ill⁹ matrimonii fuit p̄les illa. s̄ x̄ps qui pietate p̄ntū nutritus et educat⁹ et i tēplo p̄ntat⁹ coraz d̄no. n̄ aut̄ primo mō. q̄ nō ex matrimonio nat⁹ s̄ ex spū s̄cto. Ad quintā r̄ndē. s̄. negando cōnām. q̄m n̄ ē de essentia sacramētū quo ad primā ei⁹ p̄fectōnez plena illa significatio x̄pi et eccl̄ie et hūane n̄astre cū diuina p̄sona s̄ illa ē de cēntia secūde p̄fectōis. s̄. matrimonii cōsummati. et

iō rō n̄ p̄cedit. Ad sextā r̄ndē negando minōrē. Et rō ē. q̄ vt dicit magn⁹ Albus. Nulla vnio ē essentialis matrimonio nisi maritalis i cōsensu aiorū fūdata. Illa aut̄ q̄ ē carnis ē cōns ip̄az. et iō prima n̄ ordiat̄ ad illā sicut ad cēntiale. s̄ sicut ad effectū qui pōt seq̄ si volūt coniuges. et ita argumētum s̄m p̄suppoit et p̄ cōns n̄ p̄cedit.

De terciā q̄dēz qua q̄ntur Utz matrimonii illud i ter mariā et ioseph fuit aliqui cōsummat⁹. p̄cedit sic. Et videt̄ q̄ sic ex p̄nti euāgelio. Prius ex illo vbi dicit̄. An̄ q̄ p̄ueniret inuēta ē i vtero h̄is de spū s̄cto. n̄ aut̄ euāgelista h̄o diceret nisi cert⁹ esset de cōiunctis. g⁹ videt̄ q̄ beata v̄go q̄nq̄z p̄uenit carnali copula cū ioseph. et ita cōsumasset matrimonii. Secūdo arguit̄ idē ex illo q̄d subdit̄ i euāgelio. q̄d ait angel⁹ ad ioseph. Accipe mariā coniugē tuā. Cōiugii aut̄ cōsummat⁹ p̄ carnales coplas. g⁹ q̄nq̄z carnalis copla iterneit iter beataz mariā et ioseph. et ita matrimonii fuit cōsummatū. Tercio idē arguit̄ et ex eo q̄d ibidē p̄t pauca subdit̄. s̄. Math. 1⁹. Ioseph accepit coniugē suā et n̄ cognoscebat eā donec peperit filiū suū p̄iogenitū. h̄o aut̄ aduerbiū donec cōsuevit determinatum t̄p̄s designare. quo cōpleto fiat id q̄d v̄s q̄z ad illud t̄p̄s n̄ fiebat. Verbum autem cognoscendi ad coitum refertur sicut Genesis quarto dicit̄. Adaz cognouit uxorez

suam. Et videtur quod post partum
beata Maria fuit a Ioseph cog
nita. et ita videtur matrimonium
consummatum. Quarto idem
arguitur ex illo verbo primoge
nitum. Primum enim dicitur re
spectu secundi. et ita primogeni
tus non potest dici nisi qui habet
fratres subsequentes. sed Christus in
auctoritate inducitur Mat. 1.
dicitur primogenitus filius vir
ginis. ergo post primum habuit
aliud. ergo post Christi natiuitatem
matrimonium fuit consummatum.

In oppositum est illud quod
habetur Ezech. 44. Porta hec
clausa erit et non aperietur et vir
non pertransibit per eam. quoni
am dominus deus israel ingres
sus est per eam. quod exponens Au
gustinus in quodam sermone dicit.
Quid est porta in domo domi
ni clausa. nisi quod Maria semper
erit intacta. et quid est homo non
transibit per eam. nisi quod Ioseph
non cognoscet eam. et quid est quod
dominus solus intrat et egreditur
per eam. nisi quod spiritus sanctus
impregnabit eam ut angelorum
dominus nascatur. et quid est quod do
mus clausa erit in eternum. nisi
quod Maria virgo est ante partum
in partu et virgo post partum.

Respondeo. Dicendum sub
ista conclusione. quod matrimonium
inter beatam Mariam et Ioseph
nunquam fuit consummatum quoni
am beatissima mater Christi fuit vir
go ante partum. in partu. et post

partum virgo in eternum perman
sit. Unde detestandi sunt errores
iudeorum et hebeonitarum qui
derogantes virginitati beate ma
rie ante partum dixerunt Christum ex
semine Ioseph esse natum. Et er
rores philosophorum qui virgini
tati eius in partu derogabant di
centes non posse esse duo corpora
in eodem loco. Detestandus
est etiam error Elidii qui virgini
tati beate Marie post partum de
rogans dicere presumpsit matrem
Christi post partum a Ioseph esse cog
nitam et alios filios genuisse. sed
ille error irrationabilis est et insa
nus: scilicet quod beata virgo mater dei
templum spiritus sancti operi car
nis vacaret. hoc autem non potest
cadere nisi in animam impiam et
stultam credere tantam in matrem
domini indignitatem. ideo erro
neum est et perniciosum. Unde et
dominus in morte istum errorem
euacuauit quando eam beato Jo
hanni commendauit et dedit sibi
in solatium loco filii. ut quid de
disset si filios habuisset. Ad
rationes in oppositum. Ad pri
mam de verbo antequam. respondetur
quod ratio non procedit. quia hec pre
positio ante non semper denotat
ordinem ad illud quod futurum est
sed rei veritatem. sed quandoque
ad illud quod futurum speratur se
cundum communem cursum. sicut
cum dicitur antequam haberet. 10.
annos mortuus est. et sic est in pro
posito. Ad secundam respon

detur negando pñam. Et rō est. qz nos dicimus qz coniugium licet fuerit perfectus pfectione prima non tñ fuit consummatus quod pertinet ad perfectionem secundam. Ad terciāz respondetur negando pñāz. Et dicit qz ly do nec quandoqz designat certum tempus secundum illud Sal. 3. Propter transgressionem lex posita est donec veniret semen qd promiserat. Qñqz vero signat infinitum tempus. secundum illud psal. Dixit dñs dño meo sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos zcl. et illud psal. Oculi nostri semper ad dominū donec misereatur nostri. Ex quo non est intelligendum qz post impetratam misericordiaz oculi nostri auertantur a deo. z sic ē hic.

Ad quartam rñdetur negando pñam. Et rō est. qz primogenitus hic priuat ordinem ad anterius non ponit ordinem ad posterius. ideo dñs primogenitus appellatur qz s3^o legem erat offerendus. Qz vero dicit qz habuerit fratres. Dicendum qz fratres vocantur ibi propinqui in secundo vel tercio gradu.

D quartaz que

sitionem qua qritur. Utz xpus dicendus sit conceptus de spiritu sancto. sic procedit. Et videtur qz non. Primo sic. Nec ppositio de denotat substantialitatem. Un nō dicimus aliquid

de aliquo nisi de substantia eius sit. Dicimus enim filium esse de patre non aut celum z terraz de deo. sed xps s3^o hoīem non ē cō substantialis spiritui sancto. ergo non debet dici de spiritu sancto natus. Secundo sic. Spiritus sanctus caritas est z donum. sed non conuenienter dicitur pcept^o a caritate vel dono. ergo nec de spiritu sancto debet dici pcept^o.

Tercio sic. Efficere pceptionē xpi nō debz attribui spiritui sancto. ergo rē. pñā ptz. añs. pbatur qz vt dicit Aug^o. in. 1. de trinitate. Indiuisa sunt opera trinitatis sicut indiuisa est essentia trinitatis. sed efficere pceptionē xpi est quoddā opus diuinum. ergo videt qz non sit magis attribuendum spiritui sancto qz patri aut filio. Quarto sic. Si pceptio xpi attribuēda est spūi sancto vt principio eius. sequitur qz sit pater xpi dicendus s3^o hūanitatem sed hoc non est verū. Dicit enim Aug^o in enchiridion. Natus est xpus de spū sancto non sicut filius. pñā tñ probatur sic s3^o philosophum li. de generatione aīa lium. Pater dicit principium actiuū in generatione. mater voministrat materiam. s3^o beata maria dicit mater xpi propter materiam quam in pceptione ei⁹ ministravit. g^o spūs sanctus potest dici pater ei⁹ si dicatur qz fuerit principium actiuum in pceptione eius. In opp^o arguit ex pñti

euangelio. Respondeo. Dicen-
dum sub ista conclusione. q̄ con-
uenienter dicit x̄ps p̄cept⁹ de spi-
ritu sancto. Patet ista conclusio. q̄
p̄ceptionem q̄uis tota trinitas
operata sit. attribuitur tamē spi-
ritui sancto triplici ratione.
Primo quidem. q̄ hoc cōgruit
cause incarnationis q̄ cōsiderat⁹
ex parte dei. Spūs enī sanctus
est amor patris et filii. hoc autē
ex maximo amore dei puenit vt
filius dei carnez assumeret ī vte-
ro virginali. Un̄ dicit Joban.
3. Sic deus dilexit mundum vt
filium suum daret. Secundo. q̄
hoc p̄gruit cause incarnationis
ex pte nature assumpte. per h̄. n.
datur intelligi q̄ natura huma-
na assumpta est a filio in vuita-
te persone non ex aliquibus me-
ritis sed ex sola dei gratia q̄ spiri-
tui sancto attribuitur. Tercio. q̄
hoc congruit termino incarnati-
onis. ad hoc enim terminata est
incarnatio vt homo ille qui assu-
mebatur esset sanctus et filius dei
vtūq; autē hoc appropriat⁹ spi-
ritui sancto. Nam p̄ ip̄m efficiunt⁹
hoīes filii dei. s̄ illud Gal. 4.
Quoniam estis filii dei. misit de-
us spiritum filii sui in corda ves-
tra clamantem: abba pater. ip̄e
etiā est spūs sanctificationis vt
dicitur ad Roma. 1. Sicut ḡ
alii per spiritum sanctum sancti-
ficantur spūaliter vt sint filii dei
ad optin. ita x̄pus per spiritum
sanctum est in sanctitate p̄cept⁹

vt esset filius dei naturalis. Un̄
angelus postq̄ premiserat. spiris-
tus sanctus superueniet in te. cō-
cludit. Ideo q̄ q̄d nascetur ex te
sanctum vocabitur filius dei.

Ad rōes in oppo. Ad pri-
mam r̄ndetur q̄ ly de largo mō
accipitur pro ex. q̄ enim corpus
x̄pi non est consubstantialē spūi
sancto. non proprie pōt dici
p̄cept⁹ de spū sancto sed magis
ex spū sancto. Et rō est. q̄ q̄d ex
aliquo est aut ē ex substātia aut
potestate eius. ex substātia sicut
filius qui a patre est. ex potestas-
te sicut ex deo sunt omnia quō
etiā in vtero habuit Maria ex
spū sancto. Ad secundam r̄n-
detur negando p̄nam. Et rō est.
q̄ licet spūs sanctus sit caritas
et donum. tamen noīe caritatis et
doni non significatur vt p̄sona
subsistens cuius est agere. et ideo
non potest dici concept⁹ de cari-
tate vel dono. vt ly de dicat ha-
bitudinem cause efficientis.

Ad terciā r̄ndetur negando as-
sumptum. et ad p̄bationem r̄nde-
tur. q̄ licet opus p̄ceptionis cor-
poris x̄pi sit cōmune toti trinita-
ti. s̄ modum tamen aliq̄d attri-
buitur singulis personis. Nam pa-
tri attribuitur auctoritas etiā
ratione persone filii qui p̄ h̄mōi
conceptionem carnem sibi assūp-
sit. filio attribuitur ipsa carnis
assumptio. sed spiritui sancto at-
tribuitur formatio corporis q̄d
assumitur a filio. Nam spiritus

sanctus dicitur esse spiritus filii.
Gal. 4. Misit deus spiritus filii
sui. Sicut autem virtus anime quae
est in semine per spiritum qui est
in semine inclusus format corpus
in generatione aliorum hominum
ita virtus dei quae est ipse filius
dei. secundum illud. 1. Cor. 1. Christus
dei virtutem per spiritum sanctum
formavit corpus suum quod assump-
sit. Hoc etiam verba angeli de-
monstrant dicentis. Spiritus sanc-
tus superveniet in te. quasi ad pre-
parandam et formandum materiam
corporis christi. Ad quartam
respondetur negando conse-
quentiam. nam christus non est fi-
lius spiritus sancti. nec etiam tri-
nitatis. sed tantum dei patris. hoc
patet. tum primo quia nomina pa-
ternitatis maternitatis et filiationis
generationem sequuntur non
qualibet tamen. sed in solis ani-
malibus in quibus est generatio
perfecta. nec tamen omne quod in
animalibus generatur filiationis
nomen accipit. sed solum illud
quod generatur in similitudinem
generantis. et sic si sit perfecta si-
militudo erit perfecta filiationis. Si
autem sit similitudo imperfecta
est etiam filiationis imperfecta. sed
christus non est conceptus de spiri-
tu sancto secundum similitudinem spe-
cierum. sicut homo nascitur de pa-
tre suo. ergo christus non potest dici fi-
lius spiritus sancti. Et ad proba-
tionem respondetur negando praemissam
Ratio est. quia christus conceptus est

de Maria virgine materiam mi-
nistrante in similitudinem specie-
rum. et ideo dicitur filius eius.
Christus autem secundum quod homo ac-
ceptus est de spiritu sancto sicut
de activo principio. non tamen
secundum similitudinem speciei. et
ideo non dicitur filius eius. ut dictum est.

In die natiuita-

tis domini sunt tria eni-
gelia. et ita circa unumquodque oc-
currunt questiones aliquae dispu-
tande. Circa primum scilicet In
illo tempore. Exiit edictum. Lu.
2. sequentes questiones. Pri-
mo. Utrum christo sit attribuenda
aliqua natiuitas temporalis.

Secundo. Utrum secundum
temporalem natiuitatem beata
virgo potest dici mater Christi.

Tercio. Utrum convenienti
tempore et loco christus natus est.

De primis que

questionibus qua agitur. Utrum
attribuenda sit christo aliqua nati-
uitas temporalis. sic proceditur
Et videtur quod non. Primo sic
Nasci enim est sicut quidam mo-
tus rei non existentis antequam nas-
catur. sed Christus ab eterno fu-
it. ergo non potuit temporaliter
nasci. Secundo. Illud quod
est in se perfectum natiuitate non
indiget. sed persona filii ab eter-
no fuit perfecta. ergo non indige-
uit temporali natiuitate. et ita

videtur quod non sit temporaliter natus. Tercio sic. Si christus esset temporaliter natus sequeretur quod essent ponende in eo due natiuitates. sed hoc non videtur cum natiuitas proprie conueniat persone. sed in christo est tantum una persona. ergo in christo tantum una est natiuitas. Quarto sic. Si in christo essent due natiuitates sequeretur quod christus esset bis natus sed hoc non videtur dicendum. quia aduerbiis bis importat interruptionem. Unde qui tota die loquitur non dicitur bis loqui. sed natiuitas qua de patre natus est interruptionem non patitur. ergo non potest dici bis natus.

In oppositum est euangelium presens. Respondeo. Dicendum sub ista conclusione. quod necessarium est ponere in christo duas natiuitates unam eternam et alteram temporalem. Ista conclusio est Damasceni. 3° li. qui ait. Confitemur christi duas natiuitates. unam que est ex patre eternam. et unam que est in ultimis temporibus propter nos. que conclusio ostenditur sic. Natura comparatur ad natiuitatem sicut terminus ad motum vel mutationem. motus autem diuersificatur secundum diuersitatem terminorum. ut patet per philosophum. 5° physicorum. In christo autem est duplex natura. quarum una accepit ab eterno a patre. alteram autem accepit temporaliter a matre. et ideo necesse est christo

attribuere duas natiuitates. unam qua eternaliter natus est a patre. aliam qua temporaliter natus est a matre. Ad rationes in oppositum. Ad primam rationem negando consequentiam. Et ratio est. quia christus non dicitur temporaliter nasci. eo quod temporaliter cepit esse. sed dicitur sicut hominem temporaliter nasci. quia uniuersit sibi in unitate persone naturam humanam quam temporaliter in utero virginis assumpsit.

Ad secundam dicitur. quod persona filii semper perfectissima fuit nec indiguit nasci propter se. sed natus est propter salutem nostram et hoc dicitur nasci temporaliter.

Ad terciam rationem respondendum est quod in christo sunt due natiuitates. Nam christus processit a patre eternaliter. et a matre temporaliter. et utraque processio habet rationem natiuitatis et ita sicut due processiones ita etiam sunt due natiuitates. Et ad rationem respondetur negando premissam. Et ratio est. quia licet natiuitas sit persone vel subiecti. est tamen nature et termini. Possibile est autem uni subiecto plures transmutationes inesse quas tamen necesse est sicut causas variari. in non dicimus quod eterna natiuitas sit transmutatio aut motus. sed quia significatur per modum mutationis et motus. Ad quartam respondetur negando quod christus non potest dici natus immo potest dici secundum duas natiuitates. sicut enim dicitur bis cur

rere qui currit duobus temporibus. ita potest dici bis nat⁹ qui semel nascitur in eternitate et semel in tempore. quia eternitas et tempus magis differunt quam duo tempora cum utrumque designet mensuram durationis. nec est necesse quod illud quod est eternum interruptatur et cesset.

D Secundam

questionem qua queritur
Utrum secundum temporalem
natiuitatem christi beata virgo pos
set dici mater christi et mater dei. sic
proceditur. Et videtur quod nullus
illorum est dicendum. Et primo
arguitur quod non sit mater. Et isti
dicenda. Dicit Damas. li. 3°. Chri
stus non id est christi matrem virgi
nem non dicimus. Secundo
sic. In conceptione christi beata
virgo ministravit tantummodo
materiam. quia totam actionem fe
cit spiritus sanctus. sed hoc non
videtur sufficere ad rationem ma
tris alioquin lignum diceretur
marer lecti siue scamni. ergo bea
ta virgo non potest dici mater christi

Tercio sic. Christus ex beata
virgine miraculose natus est. sed
miraculosa generatio non suffi
cit ad rationem maternitatis vel
filiationis. Non enim dicimus
Euam filiam fuisse Ade. ergo vi
detur quod nec christus debeat dici fi
lius beate virginis. Quarto
sic. Ad matrem videtur decisio
pertinere seminis. sed sicut Da

masceus dicit in 3° li. Corpus
christi non seminaliter sed a spiritu
sancto formatur conditine. ergo
videtur quod beata virgo non debe
at dici mater christi. Quod vero non
possit dici quod sit mater dei arguitur
sic. Primo. Non enim est mater
nisi secundum naturam quam ab ea ac
cepit. sed non accepit ab ea diui
nitatem sed humanitatem. ergo
non debet dici mater dei sed ho
minis. Secundo sic. In deo non
differt deus et deitas. sed non po
test dici mater deitatis. ergo nec
debet dici mater dei. Tercio
sic. Hoc nomen deus est commune
tribus personis. sed beata Ma
ria non est mater patris nec spiri
tus sancti. ergo non debet dici ma
ter dei. In oppositum primi
est euangelium hodiernum. cum di
citur de beata Maria quod peperit
filium primogenitum. De secun
do dicit Damas. li. 3°. Theoto
cos. id est dei genitricem vere et prin
cipaliter predicamus virginem.
Respondeo. Dicendum sub du
abus conclusionibus. Prima est.
quod secundum temporalem natiuitatem
conuenienter et veraciter beata
maria virgo dicitur mater christi.
Ista conclusio patet etiam Ma
thei. 1° ubi vocatur mater Ihesu
Ratione sic probatur. Beata maria
contulit in generatione christi quic
quid alia mater conferre debet
ad generationem filii sui. si ergo
alie mulieres dicuntur matres.
ergo beata Maria vere potest dici

mater xpi. Secundo sic. Corpus xpi non est de celo allatum sicut dicebat Valentinus hereticus sed de virgine matre sumptum. et ex purissimis eius sanguinibus formatum. et hoc solum requiritur ad rationem matris. 2° beata Maria vere est mater xpi. Secunda conclusio. q^d beata maria vere dicitur mater dei. Ista conclusio patet ex capitulis Cyrilli approbatis in ephesina synodo ubi legitur. Si quis non confitetur deum esse secundum veritatem emanuel. et dei genitricem sanctam virginem anathema sit. Ratione sic probatur. Propter unionem naturarum in una persona vere dicimus deum passum. Quis hoc fuerit secundum humanam naturam tantum. ergo etiam quis xpus sit natus ex virgine secundum humanam naturam vere potest dici deus ex virgine natus. ergo etiam mater dei dici potest. Ubi notandum secundum q^d sanctus Thomas dicit in tercio. quia humanitas et maternitas virginis a deo sibi connexa sunt. ut qui circa unum errauerit circa aliud oporteat eum errare. Unde quia Nestorius circa humanitatem errabat. asserens aliam esse personam humanitatis et diuinitatis in xpo. oportet q^d diceret virginem non matrem dei sed hominis. quia secundum eum deus et homo non unus est xpus. quidam vero moderni er-

rantes dicunt non posse dici virginem matrem dei nec mater patris et spiritus sancti intelligatur procedunt tamen esse matrem filii sed isti trepidant timore ubi non est timor. quia omne nomen significans in concreto naturam aliquam potest supponere pro qua libet hypothesis illius nature. Unde cum unio incarnationis sit facta in hypothesis. manifestum est q^d hoc nomen deus licet commune sit tribus personis. potest tamen reddere locutionem veram pro una persona. secundum q^d dicitur. Deus generat. sicut dicitur homo currit. etiam solo petro currente. unde simpliciter est concedendum virginem esse matrem dei. sicut confitemur Ihesum xpm esse deum verum. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur q^d beata virgo vera est mater xpi nec hoc negat Damasce. sed dicit q^d non dicimus christotococon. id est christi genitricem quia hoc nomen inuentum erat a Nestorio ad abolendum nomen theotococon. cum hereticis autem et ec nomina debemus habere communia ut dicit Hieronimus super Osee. 2°. Ad secundam respondetur q^d ratio non procedit. quia non solum materiam prestitit beata virgo ad conceptionem xpi. sed materiam convenientem ad producendum aliquid simile in specie et locum convenientem. et nutrimentum convenientem con-

ceptioni fetus. et hoc sufficit ad rationem matris. Ad terciā respondetur. q̄ ratio non procedit. qui a licet conceptio Christi ut dicit sanctus Thomas in terciā parte ex parte operatiōis spiritus sancti fuerit miraculosa. ex parte tamen matris fuerat naturalis. Unde beata virgo est vera et naturalis mater xpi. Ad quartam respondetur negando assumptum. Dicimus enim iuxta philosophum q̄ resolutio seminis non pertinet ad materiam conceptus sed sanguis quem femina administrat ad conceptionem. Unde corpus xpi formatum dicitur ex purissimis sanguinibus beate virginis. et ideo resolutio seminis nō requiritur ad rationem matris. Ad rationes pro alia parte q̄ non posset dici mater dei. Ad primam respondetur q̄ ratio non procedit quia una persona est que subsistit in humanitate et diuinitate. et ideo nature communicant suaydeomata. id est proprietates. ut dicit Damascē. Unde sicut dicitur iudei crucifixisse dominum glorie quous non secundum q̄ est deus glorie. ita et dici debet virgo est mater dei. quauis secundum diuinitatem non genuerit eum. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. q̄ quous deus et deitas non differant re. tñ differūt s̄ modum significandi. q̄ deus

tas significat diuinam naturam in abstracto. vñ nō videt supponere p̄ persona. Deus aut q̄ significat diuinam naturam p̄ modum concreti. i. hñtis deitatem potest reddere locutionem veram pro p̄sona. et ideo q̄ beata virgo est mater filii dei: potest dici mater dei. non autem deitatis.

Ad terciam respondetur negando p̄ntiam. q̄ quous nomen deus sit nomen comune trib⁹ p̄sonis. quandoq̄ supponit p̄ sola persona patris. sicut dicit de⁹ generat. quandoq̄ pro sola persona filii vel spiritus sancti. et id cum dicitur. Beata virgo est mater dei. hoc nomen deus supponit p̄ sola p̄sona filii incarnata:

D terciam que

stiones qua q̄ritur. Utz puenienti loco et tempore natus est xpus. sic proceditur. Et videtur q̄ non. Et primo arguitur q̄ non debuit nasci in bethelem.

Primo sic. Dicitur. n. Isa. 2⁹ De syon erit lex et verbum dñi de iherusalem. s̄ xps ē vere verbum dei. ergo de iherusalem debuit prodire in mund⁹. Secūdo sic. Math. 2⁹ dicitur script⁹ de xpo q̄ nazarenus vocabitur. s̄ maxime aliquis denotatur a loco sue natiuitatis. ergo videt q̄ in nazareth debuit nasci vbi fuit conceptus et nutritus. Q̄ vero non conuenienti tempore etis a3 fuit natus arguitur primo sic

Ad hoc enim xpus venerat vt
suos in libertatem reuocaret. sz
natus e tempore seruitutis quo
sz totus orbis precepto Augu-
sti describitur. i. tributarius fac-
tus est. vt habetur Luce. 2. ergo
videtur q non cōgruo tempore
xpus fuit natus. Tercio sic.
Promissiones de xpo nascituro
non fuerunt gentibus facte. sz
illud Roma. 9. Quorū sunt p-
missa. sed xpus natus fuit tem-
pore quo rex alienigena domina-
batur. sicut patet Math. 2. Cū
natus esset Jhūs in diebus hero-
dis. ergo videtur q nō fuit tem-
pore cōgruo natus. In oppo-
sitū est. qz que a deo sunt ordinata
sunt z puenienter disposita. Nā
vt dicitur Sapientia. 80 Sapientia
attingit a fine vsqz ad finem for-
titer. z disponit oīa suauiter. Igo
conuenientissimo loco et conue-
nientissimo tempore xpus natus
est. Respondeo. Dicendū pri-
mo q conuenienti loco nat⁹ est
scilicet in bethleem. Et hoc prop-
ter tres rationes. Primo quidez
quia xpus factus ē ex semine da-
uid secundum carnez. vt dicitur
ad Roma. 1. cui etia facta fu-
erat repromissio specialis de xpo
z ideo in bethleem de qua nat⁹
est Dauid nasci voluit vt ex ipso
loco natiuitatis repmissio ei fac-
ta impleta ostenderetur. z hō de-
signat euangelista dicens. Eo q
esset de domo z familia Dauid.
Secundo. quia vt Grego. dicit

in omelia. Bethleem domus pa-
nis interpretatur. ipse xpus ē qui
ait. Ego sum panis viuus qui de
celo descendi. Locus ergo i quo
deus nascitur domus panis an-
tea vocatus est. quia futuruz p-
fecto erat: vt ille ibi per naturaz
carnis appareret qui electorum
mentes in eterna societate refice-
ret. Tercio. quia sic erat prophe-
tisatum Michee. 5. Et tu beth-
leem effrata paruulus es in mi-
libus iuda. ex te enim exiet dux
qui regat populum israhel. et es-
gressus eius ab initio a diebus
eternitatis. Non elegit autem do-
minus in sua natiuitate ciuita-
tem maximam romam. quia si-
cut dicitur in quodam sermone
ephesini consilii. ne ppter poten-
tiam cuius mutationem orbis
terrarum putarent esse factam. sz
vt diuinitas agnosceretur orbes
transmutasse terrarum pauper-
cam elegit matrem. pauperrimaz
patriam. Elegit autem deus in-
firma mundi vt cōfundat fortia
sicut dicitur. 1. Cor. 1. et ideo vt
suam potestatem magis ostende-
ret in ipsa Roma que caput or-
bis erat statuit caput ecclesie sue
in signum perfecti vigoris. vt ex
inde fides deriuaretur ad vni-
uersum mundum secunduz Isa.
vicesimosexto. Ciuitatem subli-
mem humiliabit et conuilecabit
eam pes pauperis. id est xpi gres-
sus egenorum. id est apostolorū
Petri z Pauli. Ceterū nō est

pretereundus q̄ in via natus est
Et hoc quadruplici ratione. vt
dicit Albertus magnus sup Lu
cam. Primo vt se peregrinum in
hoc mundo ostenderet Jeremie.
14. Sicut peregrinus futur⁹ es
et c. Secundo vt se viam demon
straret. Johan. 14. Ego sum via
veritas et vita. Glosa. Via qua
itur. veritas qua pes dirigis. vi
ta ad quam peruenitur. via per
preceptū. consiliū in exemplū.
veritas per doctrine verbum. vi
ta per premium. Eccl. 24. In me
omnis gratia vie et veritatis. in
me omnis spes vite et virtutis.
Virtus confortat ad vitam per
meritum. veritas illustrat ad vi
tam per doctrinā. et spiritus s̄c
tus per inspirationem. Tercio.
vt mundum contemnere docer
et. Apocal. 18. Exite de illa po
pule meus. et ne particeps sitis
delictorum. Quarto vt semp pa
triam exemplo suo inquirere do
ceret. ad Hebr. 11. Confitentes
quoniam peregrini et hospites
sunt super terram. Preterea pari
ter conuenienti tempore nat⁹ ē.
et hoc colligitur ex vnitāte que
illo tempore contigerat. Primo
quidem. quia illo tempore descri
bitur orbis et hoc conuenit xp̄o
Unde Grego. Quid est q̄ nasci
turo domino mundus describit⁹
nisi q̄ aperte monstrat q̄ ille ap
parebat in carne qui electos suos
ascriberet in eternitate. Secū
do. in tempore illo census solue

batur cesari. hoc etiam conuenit
xp̄o. Christus enim venerat ne s
in statum libertatis reducere de
statu s̄c̄uitutis. Et ideo sicut mor
talitates nostras suscepit vt nos
ad vitam reduceret. Ita vt Be
da dicit. Eo tempore dignat⁹ est
nasci quo nos propter c̄m̄m
liberationem ipse seruitio subē
retur. Tercio. in illo tempore fu
it maxima pax. Unde Hiero. di
cit sup Isa. Veteres reuoluam⁹
historias et inueniemus vsq; ad
28. annum cesaris Augusti i to
to orbe terrarum fuisse discordi
am ortam. orto autem domino
omnia bella cessauerunt. Conue
niebat enim vt in illo tempore
nasceretur qui est pax nostra faci
ens vtraq; vnus. ad Ephesi. 4.
Sic enim erat a prophetis pro
nunciatum. psal. 71. Ouetur in
diebus eius iusticia et habundā
tia pacis. Item Isa. 2. Non le
uabit gens contra gentem gladi
um. Quarto. in illo tēpore vn⁹
princeps dominabatur in mun
do quo tempore congruebat vt
nasceretur qui venerat suos con
gregare in vnum vt esset vnus
ouile et vnus pastor. vt dicit Jo
han. 10. Quinto. in illo tempore
regnabat alienigena quo tēpore
renasci voluit vt impleretur pro
phetia Jacob dicentis. Gen. 49
Non auferetur sceptrū de iuda
et dux de femore eius donec ve
niant qui mittendus est sc̄z messi
as. et tantum dictum sc̄z de illa

questione. Ad rōes in oppo-
 situm. Ad primā rōdetur negā-
 do pñam. et ad auctoritatē rōde-
 tur q̄ non probat de natiuitate.
 sed loquitur de doctrina legis et
 predicationis que inde habuit
 ortum. Nam sicut dictus ē in beth-
 leem natus est. ita iherusalez ele-
 git ut in eam sedem regni cōstitu-
 eret et tēplum dei edificaret. et sic
 iherusalem esset ciuitas simul re-
 galis et sacerdotalis. Sacerdotis-
 um autem xp̄i et eius regnūz pre-
 cipue consummatum est in eius
 passione. et ideo cōuenienter xp̄s
 elegit bethleem natiuitati et iheru-
 salem passioni. Similiter etiā
 per hoc hōim gloriam confutas-
 uit qui gloriantur de hoc q̄ ex ci-
 uitatibus nobilibus originez du-
 cunt in quibus et precipue volūt
 honorari. Christus autē euerso
 in ciuitate ignobili nasci voluit
 et in ciuitate pati nobili obprobri-
 um. Ad secundāz rōdetur ne-
 gando pñam. Et rō est. q̄ xp̄us
 florere voluit s̄q̄ virtuosam con-
 uersationem. non s̄q̄ carnis ori-
 ginem. et ideo in ciuitate nazareth
 educari voluit et nutrirī. in beth-
 leem autez voluit quasi peregre
 nasci. Ad alias autē rōes de tpe
 ex his q̄ diximus clara p̄t̄ rōisio

Irea euangeli- um secundum

quod in aurore legitur in secun-
 da missa scilicet In illo tempore

Pastores loquebantur ad inui-
 cem et c. Luce. 2.º ubi de pasto-
 ribus fit mentio quibus per ange-
 lum facta fuit annunciatio nati-
 uitatis xp̄i. possūt queri ea que
 sequuntur. Primo. Utrūz cō-
 uenienter pastoribus primo ma-
 nifestata est natiuitas Christi.

Secunda. Utrum conferen-
 tia illa qua dicitur Maria erat
 conferēs que audierat. fuerit cō-
 ferentia alicuius dubitationis.

De primāz que

stionem qua q̄ritur. Utrūz
 conuenienter pastoribus primo
 manifestata est natiuitas xp̄i. sic
 proceditur. Et videtur q̄ non.

Primo sic. Debit primo ma-
 nifestari natiuitas Christi illis
 qui propinquiorez Christo fue-
 runt. sed iusti propinquissimi erāt
 Christo per fidem et maxime ei⁹
 aduentum desiderabant. Unde
 dicitur de Symeone. Luce. 2.º q̄
 erat homo iustus et timorāt⁹ ex-
 pectans redemptionem israel.
 ergo prius debuisset manifestari
 Christi natiuitas Symeoni et
 pastoribus et magis. Secun-
 do sic. Omnia sacramenta veteris
 legis erant Christi figura. s̄q̄
 sacramenta veteris legis dispen-
 sabantur per ministerium sacer-
 dotum. ergo Christi natiuitas
 magis debuit manifestari sacer-
 dotibus in templo et pastorib⁹
 in agro. Tercio. Reges sūt
 prealīus honorandi iuxta illud.
 I. petri. 2.º Regem honorificate

ergo regibus magis prius Christi
natiuitas erat manifestanda

In oppositum est euangeli
um presens. et etiam quia omnia
a deo ordinata sunt sapienter et
conuenientissime disposita.

Respondeo. Dicendum sub
quatuor conclusionibus. Pri
ma est. Necessesse fuit ut Christi na
tiuitas aliquibus manifestaretur.
Ista conclusio probatur ex
eo quod Christi natiuitas nulli fu
isset proficua si omnibus fuisset
occulta. sed oportebat Christi nati
uitatem esse proficua; alioquin
frustra natus fuisset. ergo videtur
quod aliquibus manifestari debuit
Christi natiuitas. Secunda est.
quod conuenientissime electi sunt qui
bus Christi natiuitas erat ma
nifestanda. Ista conclusio primo
patet ex illo Iohan. 13. Ego scio
quos elegi. que autem fiunt se
cundum dei sapientiam conue
nienter fiunt. ergo conuenienter
sunt electi quibus est manifesta
ta Christi natiuitas. Secundo
sic. Salus que erat futura per
Christum ad omnem diuersitas
tem hominum pertinebat. quia
sicut dicitur Col. 3. In Christo non
est masculus et femina. gentilis et
iudeus. seruus et liber. et sic de ali
is huiusmodi. et ut hoc in ipsa
Christi natiuitate prefiguraretur
omnibus conditionibus mani
festatus est. quia ut dicit Augu
stinus in sermone de epiphania.
Pastores erant israelite. Ma

gi gentiles. isti prope. isti longe.
utriusque tanquam ad angularem lapi
dem cucurrerunt. Fuit etiam in
ter eos alia diuersitas. Nam ma
gi quia fuerunt sapientes et po
tentes. pastores autem simplices
et viles. Manifestatus est etiam
iusto Symeoni et Anne. et pecca
toribus scilicet magis. Manife
stus est etiam viris et mulieribus
scilicet anne ut per hoc ostē
deretur nullam conditionem ho
minum excludi a Christo salute.

Tercia conclusio. Inter om
nes istos conuenienter primo ma
nifestata est Christi natiuitas pa
storibus. Ista conclusio ostendit
ur triplici ratione. Primo quia
erant simplices absque cautela ma
licie occupati in officiis sancto
rum patriarcharum qui dicun
tur fuisse pastores. Genes. 47.
Talibus enim solent diuine il
luminaciones et consolationes
reuelari. et non hominibus in sa
pientia huius mundi que stulti
cia est apud deum occupatis se
cundum quod dicit saluator. Ma
th. 11. Confitebor tibi domine
pater celi et terre. quia abscondi
sti hec a prudentibus et sapientibus
et reuelasti ea paruulis. Sec
unda ratio. quia illa manifesta
tio Christi natiuitatis fuit que
dam prelibatio prene manifesta
tionis que erat futura. et sicut in
secunda manifestacione primo an
nunciata est gratia Christi per Christum et ei
us apostolos iudeis et postea gentilibus

ita ad xpm primo peruenerunt pa-
stores qui erant primitie iudeo-
rum tanq̃ prope existentes. et po-
stea venerunt magi a remotis q̃
fuerunt primitie gentium. ut di-
cit Aug⁹. Tercia ratio est. quia
per hos pastores significantur doc-
tores ecclesie quib⁹ xpi misteria
reuelantur que latebant iudeos
Quarta conclusio. conuenienter
pastoribus manifesta est xpi na-
tiuitas per angelos. patet ista co-
clusio sic Deutro. 32. Dei perfec-
ta sunt opera. sed talis manifesta-
tio fuit opus diuinum. ergo per
conuenientia signa fuit effecta.

Secundo sic. Sicut manifestatio
syllogistica fit per ea q̃ sunt
magis nota ei cui e aliquod ma-
nifestandum. ita manifestatio q̃
fit per signa deberet fieri per ea
que sunt familiaria illis quib⁹
manifestatur. et quia iudei con-
sueti sunt diuina responsa per an-
gelos accipere per quos etiam le-
gem acceperunt. secundum illud
Actu. 7⁹. Accepistis legem in dis-
positione angelorum. Gentiles
vero et maxime astrologi consue-
ti sunt stellarum cursus aspicere.
id pastorib⁹ tanq̃ iudeis apud
quos frequenter facte sunt appa-
ritions angelorum reuelata est
xpi natiuitas per angelos. Ma-
gis autem assuetis in considera-
tione celestium corporum mani-
festata est per signum stelle. Est et
alia ratio Grego. in omel. iudeis
tanq̃ ratione utentibus ratio

nale animal. i. angelus predica-
re debuit. Gentiles vero qui uti-
ratione nesciebant ad cognoscen-
dum deum non per vocem sed p
signa perducuntur. Ad rati-
ones in oppositum. Ad primam
respondetur iuxta sanc. Lbo. q̃
ratio non procedit. Et ratio e. q̃
sicut Apolto. dicit ad Roma.
9⁹. Israel sectando legem iusti-
cie in legem iusticie non peruenit.
sed gentiles qui non querebant
iusticiam iudeos conuenienter i
iusticia fidei preuenerunt. Et in
hmodi figuram Symeon qui ex-
pectabat consolationem israel
ultimo xpm natum cognouit. et
precefferunt euz magi et pastores
qui xpi natiuitatem non ita sol-
licite expectabant. Ad secun-
dam respondetur negando con-
sequentiam. Et ratio est. quia ut
dicit Chriſo. Angelus manifes-
tans xpi natiuitate non inuit ihe-
rosolimas. non requisit scribas
et phariseos. erant enim corrupti
et pre inuidia cruciabantur. s; pa-
stores erant sinceri tanq̃ conuer-
sationem patriarcharum et moy-
si colentes. per hos enim pasto-
res etiam significantur doctores
ecclesie quibus xpi misteria reue-
lantur. et ex isto patet responsio
ad terciam. prelati enim et docto-
res ecclesie per pastores designa-
ti regibus preferuntur.

D secundam que
stiones qua queritur. Ut

conferentia illa qua beata Maria dicitur conferens in corde suo fuerit conferentia alicuius dubitationis aut questionis in mente super illis que audiebat. rñdetur q non . sed erat delectabilis ⁊ admirabilis cōtemplatio ⁊ prudentissima attentio quomodo pphetie implebantur in puero nato. Conferebat enim vt ait Be-da q acta videbantur conformia his que agenda legerat. videbat nanq; se de stirpe dauid ortam in nazareth de spiritu sancto cōcepisse legerat pphetiam Isa. 11. Exiet virga de radice yesse. ⁊ flos de radice eius ascendet et requiescet super eum spiritus domini. legerat etiā Miche. 5. et tu bethleem effrata nequa q parvula es in milibus iuda. Ex te enim egredietur qui sit dominator in israhel. ⁊ egressus ei⁹ ab initio a diebus eternitatis. Videbat se in bethleem peperisse filium et vocasse nomen eius Ihesum. Legebat in prophetis Isa. 7. Ecce ego concipiet ⁊ pariet filium ⁊ vocabitur nomen eius emanuel. legerat Isa. 1. Bos cognouit possessorem suum et asinus presepe domini sui. Videbat dominum in presepe quo bos et asinus solent nutriendus aduenire. Meminerat sibi dictum ab angelo Luce. 1. Spiritus sanctus superueniet in te ⁊ virtus altissimi obumbrabit tibi. ideoq; quod nasceretur ex te sanctum vocabitur fili⁹ dei

Legebat modum natiuitatis eius non nisi reuelante angelo potuisse cognosci dicente. Isa. 5. Generationem eius quis enarrabit. Legebat scilicet Miche. 4. Et tu turris gregis nebulosa filia syon ad te veniet. et veniet potestas prima regnum filie iherusalem. Audiebat angelicas virtutes que sunt filie superne ciuitatis apparuisse pastoribus in loco. qui a conuentu pecorum antiquitus turris gregis vocabatur ⁊ est vno miliari ad orientem a bethleem. vbi etiam nunc tria pastorum illorum monumenta in ecclesia monstrant. Nouerat tūc in carne venisse dominū cui vna eterna est cum patre maiestas qui regnum daret ecclesie filie scilicet celesti iherusalem. Conferebat ergo maria hec que fienda legerat cum his que iam facta cognouit. non tñ hoc ore promens sed clauso seruans in corde. hec autem collatio non solus fuit beatissime virginis valde delectabilis sed etiam totius ecclesie summe utilis. q; secundum q dicit Hieronimus in sermone de assumptione beate virginis. Nam post ascensionem filii remansit ad tempus in terris cum apostolis vt eos plenius instrueret de verbo incarnato de quo erat plenius edocta per spiritum sanctum ⁊ familiarius viderat et tractauerat. de quibus apostolos plenius instruebat de verbo incarnato propter d. 1.

quod melius exprimere poterat.
secundus q̄ dicit Hieron. Quod
melius nouimus melius proferi-
mus. Et tantus pro nunc de ista
conclusionē.

Euangelium in

tercia missa est. In princi-
pio erat verbum. Johan. 1. Cir-
ca quod potest disputari sequēs
questio. Vtrum vera sit ista p̄-
positio. Verbum caro factus est

Circa quam questionem sic
proceditur. Et videtur q̄ non.

Primo sic. De quocunq; predi-
catur id quod ip̄m est dicitur et
esse factum. sed verbum non est
caro. ergo non est factum caro. 2.
sequētia pater. si dicas q̄ ibi p̄-
ponitur pro toto. i. pro homine.
vt sit sensus. Verbum homo fac-
tum est. tunc quero quare euangeli-
sta solam nominauit carnes

Secundo. dato q̄ ibi caro po-
natur pro hoīe. vt caro factum ē
id est homo. arguit q̄ hoc sit fal-
sum. q̄ homo significat substan-
tiam fieri hominem esse fieri sim-
pliciter. sed hoc est falsum deus
factus est simpliciter. ergo h̄c est
falsum deus factus est homo.

Tercio sic. fieri hominem ē
mutari. sed de⁹ nullo modo pōt
dici mutatus. Dicitur enī Mat.
3. Ego dñs et non mutor. ergo
videtur q̄ hec propositio sit fal-
sa. Deus factus est homo.

Quarto. Hoc nomine homo
non possunt intelligi nisi duo. s.

natura humana ⁊ suppositus na-
ture. sed dicta propositio non po-
test verificari ratioe humane na-
ture. q̄ deus nunq̄ ē vel fuit hu-
mana natura. Similiter nec ex
parte suppositi. q̄ hoc nomē h̄c
quod de xp̄o predicatur non im-
portat nisi suppositum eternum
filii. sed semper fuit verus dicere
q̄ deus est persona filii. ergo nul-
lo modo potest illa propositio ve-
rificari. q̄ falsum est q̄ deus sit
factus persona filii. ergo ⁊c

In oppo^o est euangelium pre-
sens vbi dicitur. Verbum caro
factum est. Respondeo. Dicēdū
pro conclusionē q̄ propositio ista
est vera. Verbum caro. ho-
mo factum. sicut dicitur in sym-
bolo fidei. Et homo factus est.
que conclusio probatur sic. Om-
ne quod est ⁊ non fuit prius dici-
tur esse factum. sed hec est vera.
deus est homo. et non fuit semp
vera. q̄ nō conuenit deo esse ho-
minem ab eterno sed ex tempore
per assumptionem humane na-
ture. 8. hec est vera. deus factus
est homo. Pro quo notandus
q̄ cum dicitur verbum siue de⁹
factus est homo. hoc participiū
factus. tripliciter se potest habere
in locutione ista. Vno modo q̄
referatur ad totā propositionem
vt sit sensus. factum est q̄ deus
sit homo. ⁊ sic vera est illa propo-
sitiō. Secundo. q̄ dictum parti-
cipiū factus potest determina-
re absolute subiectum vel predi-

catur. et quodcumque eorum determi-
minat propositio est falsa. quia nec de-
us est factus. nec homo ille demon-
strato christo est factus. nisi addatur
aliquid. quia supponit suppositum
eternum. Tercio. dictum partici-
pium potest determinare subiectum
in comparatione ad predi-
catum sic locutio vera est. Nec ob-
stat quod videtur ponere fieri circa
deum. quia hoc fieri quod participium
importat non est nisi fieri rationis
ut dicemus infra in responsione
ad argumenta. Ad rationes
in oppositum. Ad primam respon-
detur quod ibi caro ponitur pro ho-
mine sicut pars pro toto. sicut Isa.
40. Videbit omnis caro saluta-
re dei. quemadmodum aliquando
anima ponitur pro toto homine
Gen. 46. Omnes anime que egres-
se sunt in egyptum etc. Et ad que-
stiones que mouetur. quare eu-
gelista solam carnem nominauit
Ad hoc respondetur quod multipli-
ci ratione. Primo quia per carnem
visibilis apparuit. unde subdit.
Vidimus gloriam eius etc. Se-
cundo ut ostenderet per locum a-
minori nihil in hominis natura
esse quod verbum dei non assump-
serat. Tercio ad ostendendam ve-
ritatem incarnationis contra ma-
nicheos qui dicebant verbum non
assumpsisse veram carnem sed fan-
tasticam tantum. et ideo ad hoc
excludendum fecit mentionem spe-
cialiter de carne. Quarto. ad de-
monstrandum magnitudinem be-

nignitatis. Constat enim quod ani-
ma rationalis magis conformis
est deo quam caro. equidem magnus
pietatis sacramentum fuisset si
verbum assumpsisset animam hu-
manam. utpote sibi magis con-
formem. sed assumere etiam car-
nem elongatam a singularitate
diuine nature fuit multo ampli-
oris immo inestimabilis pietatis
iudicium. secundum quod dicit ap-
ostolus. 1. Thimo. 3. Et mani-
feste magnum est pietatis sacra-
mentum quod manifestatum est
in carne. Ad secundam ratio-
nem respondetur negando conse-
quentiam. Et ratio est. quia licet
fieri hominem sit fieri simpliciter
in omnibus his in quibus hu-
mana natura incipit esse in sup-
posito de nouo creato. deus dici-
tur factus homo eo quod humana
natura incipit esse in supposito di-
uine nature ab eterno preexisten-
te. et ideo deum fieri hominem non
est deum fieri simpliciter. Ad
terciam respondetur negando uni-
uersaliter assumptum. Dicimus
enim quod quando aliquid predi-
catur de nouo de altero cum mu-
tatione eius de quo dicitur tunc
fieri est mutare. sicut conuenit in
his que absolute dicuntur. Ea
vero que relative dicuntur pos-
sunt de nouo predicari de alio
quo absque etiam eius mutatione
sicut ipse homo de nouo fit de-
ter ab absque eius mutatione per mo-
tum illius qui scilicet sit ei finis.

Unde in talib⁹ non oportet omne quod dicitur fieri esse mutatu⁹ quia hoc potest accidere per mutationem alterius. Et p hunc modum dicimus. Dominus res fugi⁹ factus est nobis. Esse autem hominem predicatur de nouo de deo absq⁹ eius mutatiōe per mutationem humane nature que assumitur ad diuinā personam. ⁊ ideo cum dicitur. deus factus est homo. nō intelligitur aliqua mutatio realis ex parte dei. sed solum ex parte humane nature. Ad quartam respondetur q⁹ ratio non procedit. Dicimus enim q⁹ propositio illa verificatur ratione vtriusq⁹ simul. s. suppositi ⁊ nature. quāuis enim illud suppositu⁹ semper fuerit. n̄ tamen semper fuit suppositu⁹ humane nature secundū qd⁹ significatur per hoc nomen homo.

Intra Domini

cam infra octauas natiuitatis domini est euangelium In illo tempore. Erant Ioseph et Maria mater Ihesu mirātes ⁊c Luce. 2⁹ Et possunt disputari sequentes questiones. Prima Utrum sit verum q⁹ xp⁹ sit positus in ruinam multorum.

Secundo. Utrum beata maria ita gladio cōpassionis mortis chrisi fuerit perforata vt vere martir xp⁹i appellari possit.

De primaz que

tionem qua queritur. Utrum sit verum q⁹ xp⁹ sit positus in ruinam multorum. sic proceditur. Et videtur q⁹ non. Primo sic. Christus nunq⁹ prebuit occasionem ruine alicui ex aliquo dicto vel facto suo. ergo non fuit positus in ruinā alicuius. consequētia est bona. ⁊ assumptum patet. quia prebere occasionem ruine aliquorum est contra caritatem ⁊ ita peccatum. xp⁹s autem peccatum non fecit: nec inuent⁹ est dolus in ore eius. Secundo sic. Christus positus est a deo patre in lucem gentium vt sit salus vsq⁹ ad extremum terre. Isa. 49 ergo non est positus in ruinā alicuius. Tercio sic. Christi⁹ venit vt homines vitam habeant. vt ipse dicit Johan. 4⁹ ergo nō est positus in ruinam mortis alicuius. ergo non videtur verū q⁹ positus sit in ruinam. Quarto. Qui occasionem damni dat damnum dedisse videtur. sed si xp⁹s est positus in ruinam multorum ipse videtur esse causa peccati hominum. In oppositū est euangelium hic. ⁊ Isa. 8⁹ ⁊ i. petri. 2⁹ dicitur de xp⁹o q⁹ erat in lapidem offensionis ⁊ in petram scandali. Respondeo. Dicēdum q⁹ euangelista dicit verum q⁹ xp⁹s positus est in ruinā multorum. sed diuersimode secundū duas expositiones. Exponit enī dupliciter ille text⁹. Uno modo secundū glo. quandam. i. in rui-

nam multorum scilicet vicioz et
in resurrectionem virtutum. Pla-
ne hoc verum est. ipse enim est cui
in persona Jeremie dictum est. Je-
re. 1° a deo patre. Ecce constitui
te super gentes et regna ut euellas
scilicet vicia et plantes virtutes. ubi
inquit glo. Non enim poterant
edificari bona nisi destructa ex-
isterent mala. nec plantari opti-
ma nisi eradicarentur pessima.
vñ Math. 15. Quod ois plantatio
quam non plantauit pater meus
celitis eradicabitur. Alio mo-
do exponitur respectu hominum ma-
lorum. et tunc dicitur quod etiam dictum
euangelii est verum ad istum in-
tellectum scilicet quod positus est in rui-
nam multorum. non quod dicto aut
facto suo minus recte prebuerit oc-
casionem ruine alicui. sed quia
ex doctrina et operibus sanctis su-
is multi mali ex malicia sua oc-
casionem receperunt ruine. Unde
sanctus Thomas. in. 4. dis. 28. in-
quit. Quodque aliqui ex factis
vel dictis christi sumpserunt occasi-
onem ruine dicitur esse positus in
ruinam et in scandalum. non quod ipse
dederit aliquam vel modicam oc-
casionem ruine. Unde non legitur
quod aliquos scandalisauit. sed quod
aliqui ex dictis vel factis eius
scandalisati sunt. Ad rationes
in oppositum. Ad primam respon-
detur negando consequentiam.
Et ad probationem dicimus. quod
bene concedimus quod christus non
est positus in ruinam quod ipse de-

derit occasionez ruine alicui. unde
de nemine scandalum legitur
ut dictum est. sed bene modo ex-
posito. Ad secundam respon-
detur quod ratio procedit quod non sit
positus in ruinam sicut prebens
occasionem ruine. Ad terti-
am respondetur eodem modo.

Ad quartam respondetur ne-
gando minorem. Christus enim
nulli dedit occasionez ruine. nec
causa fuit peccati. Pro quo nos-
tandum quod duplex est occasio. scilicet
data et accepta. Dicitur autem oc-
casio data quando sit aliquod
opus minus rectum ex quo per ex-
emplum alii prouocantur ad pec-
candum. si autem aliquis facit
opus rectum et alii inde prouocentur
ad peccandum non erit occa-
sio data sed accepta. et talis fuit
occasio phariseorum qui scanda-
lisabantur de doctrina christi. et
sic etiam intelligenda sunt illa que
inducuntur de Isa. 8° et 1. petri
2°. Unde sanctus Thomas di-
cit in. 4. quod Christus non dicitur
petra scandali quod per se fuerit sca-
dali causa. quia ipse non dedit
alicui occasionem scandali. sed
dicitur in petram scandali ita quod
prepositio in. non ordinez cause
sed consecutionem importat. quod
ex his que christus fecit consecutus
est scandalum iudeorum. Decille.

D Secundam

questionem qua queritur
Utrum beata Maria ita gladio
d. 2.

compassionis mortis xpi fuerit
perforata ut vere martir possit ap
pellari. sic proceditur. Et videtur q
sic. Primo sic. Dicit Iheronim
us in sermone de assumptione
beate virginis Marie. Recte di
xerim dei genitrix virgo et martir
fuit quauis in pace vitam finire
rit. Secundo sic. Dicit Grego.
Iure enim plus q martir est que
nimio amore vulnerata testis ex
titit saluatoris. et p merore in ani
mo cruciatu sustinuit passionis

Tercio sic. Dicit Bern. Lon
ge eam plus q martirem cense
mus in qua passionis sensum co
passionis superauit affectus.

Quarto. Idem Bernardus
super illud. In plenitudine sancto
rum detentio mea. Merito in
plenitudine sanctorum detentio
eius erat cui nec puritas angelo
rum/nec fides defuit patriarcha
rum. nec spiritus prophetarum/
nec apostolorum zelus/nec con
stantia martirum/nec sobrietas
confessorum/nec castitas virgi
num/nec coniugatorum secundi
tas. ergo videtur q beata virgo
habuit omnes proprietates gra
tuitas aliorum sanctorum. ergo
martir dicenda est. In oppo
autem arguitur sic. Mors est de
ratione martirii. Unde maxim⁹
in quodam sermone dicit de mar
tire q vincit pro xpo moriendo.
qui vinceretur sine fine viuendo
sed beata virgo non sustinuit p
xpo mortem. ergo non est dicen

da martir. minor patet. Dicit. n.
Ambro. tractans hoc euangelis
um. Nec historia nec littera do
cent beatam Mariam gladio vi
tam finisse. Respondeo. Di
cendum iuxta sanctum Thomam
in secunda secunde. q. 22. Qd de
martirio loqui possumus dupli
citer. Uno modo q perfectam eius
rationem. et sic de ratione martirii e
mortem sustinere actu pro nomi
ne xpi. Istud patet sic. Martir gre
ce dicitur quasi testis fidei christi
ane per quas nobis visibilia pp
ter inuisibilia contemnenda pro
ponuntur. ut dicitur ad Heb. 11.
Ad martirium ergo pertinet ut
homo testificetur fidem se opere
ostendens cuncta presentia con
temnere ut ad futura inuisibilia
bona perueniat. quadiu autem
hominis in hac vita remanet vi
ta corporalis nondum opere se
ostendit temporalia cuncta des
picere. Consueuerunt enim homi
nes et consanguineos et omnia bo
na possessa contemnere. et etiam
dolores corporis pati ut vitam
conseruent. Unde et sathan con
tra Job induxit. Pelle pro pel
le et cuncta que habet dabit ho
mo pro anima sua. i. pro vita cor
porali. et ideo ad perfectam rationem
martirii requiritur q aliquis mor
tem sustineat et hoc modo beata
virgo non fuit vere martir cum
vitam gladio non finierit. Secun
do modo possumus loqui de mar
tiritio secundum quandam simis

litudinem. Unde Isidorus in libro ethimo. dicit. Duo sunt genera martiri. Unum in aperta passione. alterum in occulta animi virtute. et hoc modo beata & ego propter immensum amorem eius ad Christum in passione Christi martyr fuisse dicit. Unde Augustinus in sermone quodam de ea ita dicit. Maria quia mente passa est plus quam martyr fuit nimirum. quia eius dilectio amplius fortis quam mors. quoniam mortem Christi suam fecit. Decille. Ad rationes in oppositum respondetur quod ut dicit sanctus Thomas tamen in secunda secunde et in quarto omnes auctoritates ille sanctorum intelligende sunt de martirio secundum quandam similitudinem. Ad rationem ultimam respondetur eodem modo quod procedit de martirio dicto secundum similitudinem.

In festo circum

cisionis est euangelium. In illo tempore. Postquam consummati sunt etc. Luca. 2. Circa quod possunt hee questiones disputari. Prima. Utrum Christus debuit circumcidi. Secunda. Utrum circumcisio nunc tempore gratie cessare debuit. Tercia. Utrum conuenienter nomen Christo fuit impositum Ihesus.

De primis que

tionem qua queritur. Utrum Christus debuit circumcidi. sic proceditur. Et videtur quod non.

Primo sic. Circumcisio fuit ordinata in remedium originalis peccati. sed Christus non contraxit originale peccatum. ergo Christus non debuit circumcidi.

Secundo sic. Christus non fuit decimatus in lumbis Abrahe quia figurabat medicinam originalis. ergo nec debuit circumcidi eadem ratione. Tercio sic. Sabbati observatio veteris erat preceptis moralibus inter que etiam computatur quod circumcisio. sed Christus sabbata literaliter non observabat. Unde dicebant iudei de ipso. Iohannis nono capitulo. Non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. ergo non debuit seruare circumcisionem. In oppositum est euangelium presens. Respondeo. Dicendum sub ista conclusione. quod Christus debuit circumcidi non propter indigentiam aliquam sed propter decenciam. Cuius potest multipliciter ratio assignari. Primo quidem ut ostendat virtutem carnis humane. contra manicheos qui dixerunt cum habere corpus fantasticum. et contra appollinarios qui dixerunt corpus diuinitati esse consubstantiale. et etiam contra Valentinum qui dixit Christum corpus de celo attulisse. Secundo ut approbaret circumcisionem

quas olim deus instituerat. Tercio ut ostenderet se esse de genere Abrae qui circumcisionis mandatum acceperat in signum fidei quam de se ipso habuerat. Gene. 17. Et cui facta est promissio de christo. Quarto ut iudeis excusationem tolleretur ne eum reciperent si esset incircumcisus. Quinto ut obedientie virtutem nobis suo exemplo commendaret. Unde octava die circumcisus est sicut erat in lege preceptum. Sexto ut qui in similitudinem carnis peccati venerat in remedium quo caro peccati consueverat emundari non responderet. Septimo ut legis officium in se ostentans alios a legis onere liberaret. secundum illud Gal. 4. Quod sit deus filium suum factum sub lege ut eos qui sub lege erant redimeret. Ad idem in oppositum. Ad primam respondetur negando dominum. quoniam Christus sicut propria voluntate mortem nostram suscepit que est effectus peccati nullum in se habens peccatum ut nos a morte liberaret ita et circumcisionem que erat remedium originalis peccati suscepit absque hoc quod haberet originale peccatum ut nos a legis iugo liberaret sicut dictum est. Ad secundam respondetur negando dominum. Et ratio est. quia decimatio erat actus tantum figuralis quantum ad illos qui in lumbis abrae decimabantur. et ideo Christo non competebat qui immunis fuit ab

originali peccato. sed circumcisio etiam habet alias causas preter decimationem in illis qui circumciduntur. et ideo non est similis ratio de utroque. Ad terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia Christus in puericia sua in nullo ab aliis pueris segregatus fuit quantum ad exteriorem conversationem. et idcirco omnia que ad pueros pertinebant in veteri lege impleri voluit sed quando iam ad perfectam etatem peruenit ostendere se debuit dominum esse legis. et leges usque ad ipsum positam fuisse. et ideo in quibusdam supra leges operatum esse sicut de observatione sabbati et in tactu leprosi etc.

D Secundam

questionem qua queritur Utrum circumcisio nunc tempore gratie cessare debuit. sic proceditur. Et videtur quod non. Primo sic. Omnis Christi actio nostra est instructio. Unde dicitur Ioh. 13. Exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum feci vobis et ita faciatis. sed Christus fuit circumcisus ut in precedenti questione. 6. exemplo suo debemus circumcidi. et per consequens circumcisio cessare debuit. Secundo sic. Dicitur Gen. 17. quod circumcisio dabatur in fedus eternum sed eternum est quod nullo fine clauditur. ergo circumcisio cessare non debuit. Tercio sic. Si

guralia que signat id quod semper faciendum est non debet cessare. sicut de thurificatione que signat deuotionem. patet. sed circumcisio cordis cuius laus ex deo est ad Roma. 2° semper facienda est et hanc signat exterior circumcisio. ergo cessare non debuit. In oppositum est illud Gal. 5°. Si circumcidimini Christus uobis nihil proderit. Secundo sic ad Heb. 7° dicit apostolus Quod translato sacerdotio necesse est ut legis translatio fiat. Sed oportuit sacerdotium transferri. ergo et legem. et si hoc tunc et sacramenta legalia. sed inter hec precipuum est circumcisio. 8° et

Respondeo. Dicendum sub ista conclusionem. quod circumcisio cessauit et debuit cessare. que conclusio ostenditur sic. Cum venit quod perfectum est euacuari debet quod imperfectum est si ad idem ordinem. quia gracia non facit per duo quod per unum potest facere. sicut nec natura. Circumcisio autem imperfecta erat respectu baptismi. Et hoc tripliciter. Primo quantum ad significationem. quod non significabat ita expresse emundationem totius hominis ab immundicia culpe originalis sicut ablutio baptismalis. Secundo quantum ad efficaciam. quod non ita habundans gracia ad operandum et reprimendum fomites in circumcissione dabatur sicut in baptismo. Tercio quantum ad uti-

litatez. quod non erat eius utilitas ita communis sicut baptismi cum haberet determinatum populum determinatum sexum. determinatum tempus. quod in baptismo non accidit. et ideo adueniente tempore plenitudinis debuit cessare baptismi substituto. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quod licet Christus in omnibus operibus suis nos erudit. non in omnia fecit ad imitationem sicut opera miraculosa et alia plura. Quod autem Christus circumcidi uoluit rationes supra in questione precedentem fuerunt assignate. Unde Christus non uoluit circumcidi ut alii imitarentur eum quod ad hoc. sed magis ut ex hoc erudirentur de aliis que tacta sunt in rationibus superius assignatis.

Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quod cum dicitur quod circumcisio sit data in fedus eternum. non oportet ita intelligi eternum quod careat fine. Unde in eadem littera dominus dicit quod dabit eis terram in possessionem eternam. et constat tamen quod terram promissionis iudei non possident. Unde eternum distinguitur et dicitur tripliciter. aut quantum ad durationem. aut quantum ad finis indeterminationem. aut quantum ad significationem. Primo modo dicitur dupliciter. aut quod caret principio et fine. et sic Ecclesiast. 18. dicit. Qui

Luce. 2°. Vocatum est ab angelo. non decuit tamen gloriosum nomen prius ab hominibus appellari. sed ab excellentiori natura ne homo videretur machinator huius nominis. Et Digenes inquit. Vocabulum Ihesu gloriosum omni omni odoratu cultuque dignissimum nomen quod est super omne nomen. non decuit prius ab hominibus appellari. nec ab eis inferri in mandum. sed ab excellentiori maiori que natura. Vnde singulariter euangelista addidit. et vocatum est nomen eius. Ihesus. quod vocatum fuerat ab angelo ante quam conciperetur in utero. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod ratio non procedit. quia in omnibus illis nominibus quodam modo significatur hoc nomen Ihesus quod est significativum salutis. Nam in hoc quod dicitur Emanuel. quod interpretatur nobiscum deus designatur causa salutis que est unio divine et humane nature in persona filii dei per quam factum est ut deus esset nobiscum. Per hoc quod dicitur Voca nomen eius accelera spolia detrahe etc. designatur a quo nos salvamur quia a diabolo cuius spolia abstulit. secundum illud Coloss. 2°. Et spoliatus principatus et potestates traduxit confidenter. In hoc etiam quod dicitur. Vocabitur nomen eius admirabilis et cetera. designatur via et terminus nostre

salutis. in quantum admirabili divinitatis consilio et virtute ad hereditatem futuri seculi perducimur in quo erit pater perfecta filiorum dei sub ipso principe deo. Quod vero dicitur. Ecce vir oriens nomen eius ad id refertur. ad quoddam primum. id est ad incarnationis misterium. scilicet quod exortum est in tenebris lumen rectis corde.

Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est quod licet aliquibus qui fuerunt ante christum convenire potuit hoc nomen Ihesus scilicet aliquam aliam rationem puta quod aliqui partem salutem attulerunt. ut iherusalem naue salvabit populum israel hostes eius debellando. ut legitur in libro Josue. sed scilicet rationem spirituales et universales salutis hoc nomen proprium est christus et scilicet hoc dicitur esse novum in quantum est impossibile ei ab hac proprietate quod est salvator. Ad terciam respondetur negando primam. Et ratio est. quia licet salus facta per christum communis sit et iudeis et gentilibus. nihilominus principaliter dicitur esse missus ad oves que perierunt domus israel.

¶ In vigilia epiphanie

est evangelium. In illo tempore. Defuncto herode etc. Mathei secundo. Circa quod potest disputari sequens questio.

Utrum xpus conuenienter
vocatur nazarenus. et videtur q
non. Et primo arguitur q nō ra
tione illi⁹ glo. interlinearis quā
exponitur. i. sanctus. Primo
sic. Christo non conuenit sancti
ficari. quia i quo ibet ordine pri
mum mouens est immobile. sed
xpus est principium totius hūa
ne sanctificationis. ergo ipe sac
tificatus non est. Secundo
sic. Omne quod fit fit ex contrā
rio. cū generatōes secundū phi
losophum ex contrariis sunt. sed
xpus ab omni peccato qd sancti
tati contrariatur immunis fuit
ergo xpus sanctificatus non est
dicendus. Tercio arguitur.
q nō debeat dici nazarenus. qz
in nazareth fuit conceptus. et pa
ri ratione dicendus esset bethle
emita. quia in bethleem fuit na
tus. sed hoc non dicitur. g^o nec
aliud est dicendum. Quarto
sic. Non videtur verum q per p
phetas dictum sit q nazarenus
sit nominandus. ergo non vide
tur dicendum. Assumptum patz
quia non inuenitur in scriptura
tale dictum. In oppositum ē
euangelium presens. Respōdeo
Dicendum sub ista conclusione.
q conuenientissime xpus appel
latus et nominatus est nazaren⁹
Ista conclusio ostenditur ex mul
tiplici ratioe. Primo ratione sac
titatis. Interpretatur enim naza
renus. i. sanctus siue sanctifica
tus. Christus autem fuit sanct⁹

sanctorum Danielis. 9. Dicitur
etiam ab angelo beate Marie.
Luce. 1° Quod enim ex te na
setur sanctum vocabitur filius
dei. et Johan. 10. dicitur. Quem
pater sanctificauit et misit in mun
dum. Secundo conuenienter di
citur nazarenus ratione interpre
tationis. quia interpretatur flos
rid⁹ Isa. 11. Egre dietur virga de
radice yesse. et flos de radice ei⁹
ascendet. Virga ut dicit Diero.
est dei genitrix. flos filius eius. et
bene flos. quia ad modum flos
ris natus mira pulchritudine ve
nustat⁹. grato odore diffusus in
fructu dulcissimus. flos enī lu
mine solis nascitur quod est lu
men celeste nō habens generā
aliquod nisi diuinum. sic floruit
quando sol eternus virtute calo
ris luminis in vterum con gessit
virginis. hic flos picturatus est
venustate virtutis. Unde bene
nazarenus dicitur cui interpre
tatur floridus. hic flos gratus ē
odore. Lati. 4° Emissiones tue
paradisus. hoc est effragationes
odorum tuorum in fama tue vir
tutis videntur esse odoramenta
florum paradī. i. hic floris spes ē
dulcissimi fructus in adeptione
gaudii eterni. Lanti. 2° fructus
dulcis ē gutturi meo. Tercia ra
tio. conuenienter xpus nomina
tur nazarenus. quia conceptus
est in nazareth. ut dicit Albert⁹
magnus q conceptus xpi mul
tum congruebat nomini nazareth

quia sicut diuine generationi ita
et humane generationi flores de
flore assimilantur. flos enim pul
lulat de vno germine in decore et
colore. similiter filius secundum
diuinam generationem procedit
ab vno qui est in celis sine ma
tre. et secundum generationem hu
manam de vna in terra sine pa
tre. bene ergo in nazareth concep
tus fuit flos noster. qui sicut flos
de flore sine virili coniunctione de
vna matre saluo virginis decore et
matris integritate processit.
Quarto nazareus dicitur.
quod ibi nutritus fuit et educatus.
christus enim sicut in flore concipi
tur ita et in floribus sanctitatis nu
trit et educatur et pascitur. Lec
tulus noster floridus est. Cant.
1. Quinta ratio. quia in nazareth
domicilius fuit parentibus
suis. sicut Ioseph qui pater eius
putabatur. et beatissime virginis
marie que verissime mater fuit.
unde Lu. 2. Postquam perfecerunt
omnia secundum legem domini
reuerſi sunt in ciuitatem suam na
zareth que dicebatur eorum ciui
tas ut inquit glo. et tunc ad ha
bitationem. Ad rationes in
oppositum. Ad primam respons
detur. quod sanctificari est sanctum
fieri. Potest autem aliquis sanc
tus fieri dupliciter. vel ex sancto
vel non sancto. Ex sancto iterum
dupliciter. vel ex minus sancto
magis sanctum. ut dicit Iohan.
17. Pater sanctifica eos in veritate.

tate. Apostoli enim tunc sancti
erant. vel secundum continuati
onem sanctitatis eadem quanti
tate seruata. et hoc modo christus potest
 dici sanctificatus. sicut ibidem di
cit. Ego pro eis sanctifico meip
sum. sed ille modus loquendi non
videtur consuetus. Unde sic de
sanctificatione non videtur lo
qui hic. Ex non sancto dicitur ali
quis sanctus fieri dupliciter. Uno
modo ex non sancto contrarie aut
priuatiue. sicut per gratiam sanc
tificari dicitur. et hoc modo christus
non potest dici sanctificatus esse
quod non potest accipi cum conside
ra subiecti defectus sanctitatis
in eo fuisse. simul enim fuit homo et
sanctus. Alio modo potest dici fieri
sanctus de non sancto negative
et tunc bene dicitur ex non sancto
sanctus factus ratione sancti
tatis create que hominis est. et ita con
cedi potest in aliquo consensu christum
esse sanctificatum. Respondet
ergo ad primam rationem in oppo
negando primam. Et ratio est. quia
primum mouens in aliquo ordi
ne mobilium non oportet esse im
mobile simpliciter sed immobile
secundum genus motus. sicut ce
lum quod est primum alterans mo
uetur quidem sed non alteratur
non enim est primum mouens sim
pliciter. Simpliciter etiam christus
scilicet quod homo non est primum sanctifi
cans simpliciter sed deus trinitas.
Est autem primum sanctificans
in quantum homo non per modum satisfecit

cientis pro peccato et sic sanctificatus non est. aliquo tamen modo sanctificatus est. Ad secundam respondetur negando assumptum. Non enim. de quo sit ex contratio sit sed solum quod sit per viam generationis et alterationis. Oportet tamen omne quod sit ex contingenti fieri. ut dicitur 1° peribicorum. i. ex eo quod non conuenit simul inesse. sic autem contingens est non solum contrarium vel priuatio quod requirunt subiectum sed etiam negatio que consistentiam subiecti non requirit. et sic ex non sancto Christus factus est ut dictum est. Ad tertiam rationem negatur prima. Et ratio patet ex dictis. Ad quartam respondetur negando primam. quia licet sic in forma non reperiatur scriptum. ex multis locis tamen intelligitur. nam nazarenus interpretatur sanctus. et quod Christus dicatur sanctus hoc habetur Daniel. 9°. Item interpretatur floridus. et hoc habetur Ista. 11°. Egredietur virga et c. et concordat cum eo quod dicitur Lanti. 2°. Ego flos campi et c. Unum signanter dicit euangelista per prophetas. Et tantum de ista conclusione.

In festo epiphanie est euangelium illud. Cum natus esset Ihesus. Math. 2°. Circa quod possunt sequentes questionibus disputari. Primo. Utrum Christi natiuitas fuit conuenienter per stellam magis ma-

nifestata. Secundo. Utrum stella magis apparere fuerit una de celestibus stellis. Tercio. Utrum magi conuenienter uenerunt ad adorandum et uenerandum Christum

De primis que suonem qua dicitur. Utrum Christi natiuitas fuit conuenienter per stellam magis manifestata. sic proceditur. Et videtur quod non. Primo sic. Hoc enim videtur esse occasio erroris quantum ad illos qui existimant sidera natiuitatibus hominum dominari. sed occasiones peccandi sunt hominibus auferende. ergo non fuit conueniens quod per stellam magis Christi natiuitas manifestaretur.

Secundo sic. Signum oportet esse certum ad hoc quod per ipsum aliquid manifestetur. sed stella non videtur esse signum natiuitatis Christi. ergo inconuenienter fuit natiuitas Christi per stellam manifestata. In oppositum est euangelium presens. Respondetur. Dicendum sub ista conclusione. quod conuenienter Christi natiuitas est magis per stellam manifestata. Ista conclusio patet. Primo. quia ut dicitur Deutero. tricesimo secundo. Dei perfecta sunt opera. talis manifestatio fuit opus diuinum. ergo per conuenientia signa fuit effecta. Secundo ostenditur. Sicut manifestatio silogistica que fit per ea que sunt magis nota ei cui est aliquid ma-

nifestandum. ita manifestatio q̄
fit per signa debz fieri per ea que
sunt familiaria illis quibus ma
nifestantur. Manifestum ē autē
q̄ uiris iustis est familiare et con
suetus interioris spiritus sancti in
stinctu edoceri absq̄ signorum
sensibilium demonstratione seli
cet per spiritum prophetie. Alii
vero corporalibus rebus dediti
per sensibilia ad intelligibilia de
ducuntur. Iudei autem consueti
erant diuina responsa per ange
los suscipere per quos etiam le
gem acceperant. secundum illud
Actuum. 7.º. Accepistis leges in
dispositione angelorum. Gentis
les vero et maxime astrologi cō
sueti sunt stellarum cursus aspice
re. et ideo iustis Symeoni et An
ne manifestata est xpi natiuitas
per interiorem instinctum spiritus
sancti. secundum illud Luce. 2.º.
Responsum accepit Symeon a
spiritu sancto nō visurus se mor
tem nisi prius videret xpm domi
ni. Pastoribus autem et magis
tanq̄ rebus corporalib⁹ deditis
est manifestata xpi natiuitas per
apparitiones visibiles. et q̄ nati
uitas non erat pure terrena sed
quodammodo celestis. ideo per
signa celestia utriusq̄ natiuitas
xpi reuelatur. ut enī Augustin⁹
dicit in symone de epiphania do
mini. Celos angeli habitant et si
dera ornant. utriusq̄ g⁹ celi enar
rant gloriam dei. Rationabili
ter p. iudic⁹ tanq̄ iudeis apud

quos frequēter facte sunt appa
ritions angelorum. reuelata est
natiuitas xpi per angelos. Ma
gis autem consuetis in conside
ratione celestium corporum ma
nifestata est per signum stelle. q̄
sicut dicit Chrysostomus. Per consueta
eos deus vocare voluit eis con
descendens. Ad rationes in
oppositum. Ad primam respon
detur negando assumptum. Di
cimus enim q̄ stella que natiui
tatem xpi manifestauit omnem
occasionem erroris subtraxit. ut
enī Augustinus dicit contra
Faustum. Nulli astrologi consti
tuerunt ita nascentium hominū
fata sub stellis ut aliquas stella
rum homine aliquo nato circū
tus sui ordinem reliquisset et ad
eum qui natus est perrexisse asse
uerent. sicut accidit circa stellam
q̄ demonstrauit natiuitatem xpi
et ideo per hoc non confirmat⁹ er
ror eorum qui sortem nascentium
hominum astrologum ordini colli
gari arbitrantur. Non autē cre
dunt astrologum ordinem ad ho
minis natiuitatem mutari. Ad
secundam respondetur negando
minorem. Dicimus enim q̄ stel
la illa fuit signum certum natiui
tatis xpi. Tunc primo. quia sicut
Chrysostomus refert. In quibusdā scrip
tis apocryphis legitur q̄ quedā
gens in extremo orientis iuxta
oceanum quandam scripturam
habebat ex nomine Seth de hac
stella et munerib⁹ huiusmodi of

serendis que gens diligenter ob
seruabat huius stelle ortum posi
tis exploratoribus. 12. qui certis
temporibus ascendebant in mō
tem in quo postmodum viderūt
eam habentē in se quasi paruuli
formam et super se similitudine
crucis. et sic fuit certus signus. Ut
secundo dicendū q magi illi tra
ditionem balaam sequebantur
qui dixit. Quetur stella ex iacob
vnde videntes stellam extra or
dinem mundi banc esse intellexe
runt quāz Balaam futuram in
dicem regis iudeorum propheta
sauerat. et ita certum signum erat

Tercio sic. Dicit Augustin⁹
in sermone de Epiphania. q ab
angelis aliquam monitione re
uelationis audierūt magi q stel
la natum xpm significaret. et ita
certum etiam fuit signum.

Quarto. vel sicut Leo papa
in sermone de Epiphania preter
illam speciem que corporeus in
citāt obtutum fulgentior verita
tis radius eorū corda perdocuit
qd ad illuminationem pertine
bat. et ita certum signum fuit.

D Secundam

questionem qua querit.
Utrum stella magis apparens
fuit vna de celestibus stellis. sic
proceditur. Et videtur q sic. Di
cit Augusti. in quodā sermone
Epiphanie. Dependet ad vbera
et viliū patitur deus inuolūmē
ta pannorum repente nouum su

us effulsit. fuit g⁹ stella illa ces
lestis que apparuit. Secūda
do sic. Dicit Aug⁹. in quodam
sermone epiphanie. Pastoribus
angelus. Magis stella xpm des
monstrat. loquitur lingua celoz
quia lingua cessauerat propheta
ruz. sed angeli apparentes pasto
ribus fuerunt vere de celestibus
angelis. ergo etiam stella magis
apparens fuit vna de celestibus
stellis. Tercio sic. Stelle que
non sunt in celo sed in aere dicū
tur stelle comete que non appa
rent in natiuitatibus regum sed
magis sunt indicia mortis eorū.
sz illa stella designabat regis na
tiuitatem. vñ magi dicunt. Ubi
est qui natus est rex iudeorum.
vidimus stellam eius in oriente
et. ergo stella illa fuit vna de ce
lestibus. In oppositum ē euā
gelium presens. Secundo dicit
Aug⁹. contra Faustū. Non ex
illis erat stellis que ab initio cre
ature itinerum suorum ordinem
sub creationis lege custodiunt. sz
nouo virginis partu nouum si
dus apparuit. Respondeo.
Dicendum sub ista conclusione.
q stella illa apparens magis nō
fuit vna de illis celestibus. Ista
conclusio est Christo. super Ma
the. Que cōclusio ostenditur ex
multiplici distinctione qua stella
illa distinguebatur a celestibus.
vt dicit tās sanctus Tho. q Al
bertus magnus. Et precipue in
quinqz. scilz natura/situ/motu

claritate/et significatione. Natura quidem quia erat corruptibilis et non de natura celi. et ideo peracto officio conuersa fuit in preiacentem materiam. et hoc conueniens fuit. quia lumine vero inuento alio lumine non indigemus. Distinguebatur etiam in situ. quia non fuit in alto cum aliis stellis in firmamento sed in spacio huius aeris vicina loca tenebat. Patet. quia illi per eam determinate distinxerunt domum. Tercio. distinguebatur motu. quia cum alie stelle in circuitu reuarentur hec sola recta linea tendebat ab oriente que est versus aquilonez ad occidentem declinans ad meridiem versus iudeam ubi erat christus. Preterea differebat in motu. quia non habebat continuam motum sed cum oportebat stare stabat. Quarto in claritate differebat. quia ceteris splendidior erat. Unde Leo papa in sermone epiphanie. Tribus magis in regione orientis stella noue claritatis apparuit. quam illustrior ceteris pulchriorque sideribus in se tuentium oculos animosque conuerteret ut confectum aduerteretur non esse ociosum quod tam insolitum videbatur. Quinto significatione. ut dicit Albertus differebat. quoniam alie stelle que faciles a mathematicis dicuntur non sole significant. sed collectis omnibus que sunt in proinde partibus et stellis. Nec autem sola dedit glo-

rier christi significationem eo quod ille venerat in cuius dispositione et providentia omnia sunt signa stelle et dispositiones. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando. Et ratio est. quia in sacra scriptura celum quandoque dicitur aer. secundum illud psalmi. Volucres celi et pisces maris. et ita sumitur in dicto Augusti.

Ad secundam respondetur negando. Et ratio est. quia ipsi celestes angeli ex suo officio habent ut ad nos descendant in ministerium missi. sed stelle celestes suum situm non mutant. unde non est similis ratio. Ad terciam respondetur negando assumptum quia sicut nec illa stella fuit sita in celo ita nec fuit cometa. quia cometa est sicut facula ardens et non diu stat. Item ut dictum est illa stella nec stabat sita in orbe nec in suprema aeris parte ubi generantur comete. sed erat in propria aeris parte. Preterea nec sequebatur motum stellarum cometarum. Unde manifeste differebat ab eis.

D terciam que significationem qua queritur. Utique magi conuenienter venerunt ad christum adorandum et venerandum sic proceditur. Et videtur quod non.

Primo sic. Unicusque regi reverentia debetur a suis subditis. Magi enim non erant de regno iudeorum. ergo cum ex visione stel-

le cognouerunt esse natum reges
indeorum. videtur q̄ inconueni
enter venerunt ad eum adorandū.
Secundo sic. Stultus
est viuēte rege aliquo extraneus
regem annunciare. sed in regno
iudee regnabat herodes. g^o stul
te fecerunt magi alteri⁹ regis na
tuitatem annunciare. Tercio
sic. Tercius ē celeste iudicium q̄
humanus. sed magi ducatu cele
stis iudicii ab oriente venerunt
in iudeam. ergo stulte egerunt p̄
ter ducatum stelle humanum iu
dicium requirēdo dicētes. Ubi
est qui natus est rex indeorum.

Quarto. Munerum oblatio
et adorationis reuerentia nō de
betur nisi regibus iam regnanti
bus. s; magi nō inuenerūt xpm
regia dignitate fulgentem. ergo
inconuenienter ei munera et reue
rentiam exhibuerunt. In op
positus ē euangelium p̄ns. Re
spōdeo. Dicendus sub ista p̄clu
sione. q̄ magi p̄uenienter et sapiē
ter venerunt ad xpm adorādus
et venerandus. Ista p̄clusio habe
tur primo ex illo Isa. 40. Ambu
labunt gētes in lumine tuo et re
ges in splendore ortus tui. s; qui
diuino lumine ducuntur n̄ errāt
g^o magi absq; errore xpo reuerē
tiam exhibuerunt. Secundo
sic. Sicut dictum est. magi primi
tie sunt gentium in xpo credenti
um in quibus apparuit. sicut in
quodam p̄fagio fides et deu
tio gentium venientium a remo

tis ad xpm. et ideo sicut fides et
deuotio gentium est absq; erro
re per inspirationem spirit⁹ sanc
ti. ita et credendum est magos a
spiritu sancto inspiratos sapiēter
xpo reuerētiaz exhibuisse. Ad
rōes in oppo⁹. Ad primaz rōe
tur negando p̄nam. Et rō est. qz
licet magi nō essent de regno iu
deorū erant tñ subditi eius quē
adorare venerunt. qz cognosce
bant eum verū deus eorū esse cui
omne genu flectendū erat. Uñ
beatus Aug⁹. in quodaz sermo
ne epiphāie ita dicit. Nunq̄ hūc
magi tam deuote requirerēt tan
toq; pietatis affectu desiderarēt
nisi eum cognoscerent reges qui
rex etiam est seculorū. Item idem
in alio sermone. Deniq; cum taz
multi iam nati atq; defuncti es
sent reges iudeorum. nunq̄ quē
q̄ illorum adorandum magi q̄
sierunt. Ratio. quia nec quēq̄
eorum zelo loquentem didice
runt. Ad secundam respon
detur q̄ nō fuit stulticia qd̄ ma
gi fecerunt. Tum quia herodes
non erat rex naturalis iudee. sed
alienigena. sed Christus. vnde n̄
annunciabant regem extraneus.
vnde in hoc non stulticiam sed
ostenderunt firmitatem nobis et
constantiam fidei sue in Chris
to adimplentes illud. Nolite ti
mere eos qui occidunt corpus.
in qua intrepida annunciatio
ne p̄figurabatur constantia

gentium xpm vsqz ad mortē cō
fiteantur. Unde Chriſo. dicit ſu
per Math. Dum conſiderabant
regem futurum non timebant re
gem preſentem. ad huc non vide
runt xpm ⁊ iam parati erant pro
eo mori. Ad terciā reſpon
detur negando conſequentiam.
Et ratio eſt. quia hoc diuina diſ
poſitione factum eſt. Unde Au
guſti. in ſermone quodam Epi
phaie. Stella que magos pdux
it ad locum vbi erat cum matre
virgine deus infans poterat eoſ
perducere ad ciuitatem betbleez
in qua natus eſt xpus. ſed tamē
ſubtraxit ſe donec de ciuitate in
qua naſceretur xpus ipſi etiā iuſ
dei interrogarentur ⁊ ipſi etiam
ſc^o diuine ſcripture teſtimonium
nominarent vt ſic geminato teſ
timonio confirmarentur. Item
Leo papa dicit. Ut ardentiori fi
de expeterent quam ⁊ ſtelle clari
tas ⁊ pphetie manifeſtabat aucto
ritas. Ad quartā reſpon
detur. q^o ratio militaret ſi magi
regem terrenum querentes veniſ
ſent qd non fecerunt. qz vt dicit
Chriſo. ſuper Math. Si ſic fuiſ
ſent confuſi quia tāti itineris la
borem ſine cauſa ſuſcepſſent. vn
de nec adoraffēt nec munera ob
tuliffent. Nunc autē quia regem
celeſtem querebant. ⁊ ſi nihil reſ
galis excellentie in eo viderunt.
tamen ſolius ſtelle teſtimonio p
tenti adorauerunt. Viderūt enī
hominem ⁊ cognoscunt deum. ⁊

offerunt munera dignitati Chri
ſti congruentia. Aurum quidez
quaſi regi magno. Tbus quod
in dei ſacrificio ponit immolant
vt deo. Mirra qua mortuorum
corpora condiuntur prebēt tāq^o
pro ſalute omnium morituro.

In dominica

infra octauas Epipha
nie eſt euangelium. In illo tem
pore. Cum factus eſſet Iheſus
annorum duodecim. Luce. 2°.
Circa quod poſſunt diſputari ſe
quentes queſtiones. Primo.
Utrum Chriſtus ſc^o aliquāz ſa
pientiam ſiue ſcientiam profecer
at. Secundo. Utrum xpus
in gracia profecerit. Tercio.
Utrum xpus aliquid ab homi
nibus didicerit.

De primaz que

ſtionez qua q^oritur. Utrū
xpus ſc^o aliquāz ſapientiam ſi
ue ſcientiam profecerit. ſic proce
ditur. Et videtur q^o non. Pri
mo ſic. Sicut enim ſecundūz ſci
entiaz beatitudinis v^o ſecundūz
ſcientiam infuſam xpus cognos
uit omnia ita ſecundum ſcienti
am acquiſitam. ſed ſecundum il
las ſcientias nō profecit. g^o nec
ſecundum acquiſitam. ⁊ per con
ſequentia ſecundum nullam.

Secundo ſic. Proficere ē im
perfecti quia perfectam additio
nem non recepit. ſed in xpo non
eſt ponere ſcientiam imperfectāz

ergo secundus nullam scientiam
dicendus est profecisse. Tercio.
Damascenus dicit q̄ qui di-
cunt xp̄m in sapientia et gracia pro-
ficere ut additamentum sensus
suscipientes non venerantur uni-
onem. sed non venerari unionem
est impium. ergo impius est dice-
re q̄ scientia siue sapientia p̄fecit.
In oppo^o est euāgē^o p̄ns
vbi dicitur Lu. 2° q̄ ih̄s p̄ficie-
bat sapientia et etate. R̄ndeo
Dicendum sub tribus conclusio-
nibus. Prima ē. q̄ in xp̄o dicen-
tur fuisse quatuor sciētie. prima
est diuina et increata. de ista patz
q̄ cum in xp̄o ponant^r due natu-
re perfecte s̄p̄ vnāquāqz in eo ē
ponenda sapientia siue scientia. s.
diuina increata et humana crea-
ta. Vñ in sexta synodo cōdemna-
ta est positio negantium in xp̄o
duas esse scientias siue duas sa-
pientias. Secunda scientia que
in xp̄o ponitur ē scientia beatorum.
fuit enī simul viator et cō-
prehensor. Tercia scientia fuit in
eo indita siue infusa in q̄tuor per
verbum dei anime xp̄i sibi p̄so-
naliter vnite impressę sunt spec-
ies intelligibiles ad oīa ad que ē
intellectus possibilis in potentia
sicut etiam impressę sunt per ver-
bum dei species intelligibiles mē-
ti angelice in principio creatiōis
ut dicit Aug^o. Vñ coll. 2. dicit.
In xp̄o sunt oēs thesauri sapien-
tie et scientie absconditi. Quarta
scientia dicit^r experimentalis siue

acquisita. de qua dicitur ad De-
bre. 5°. Cum esset filius dei didi-
cit ex his que passus est obediē-
tiaz. Glosa. i. expertus est. fuit er-
go in eo aliqua experimentalis
scientia que est scientia acquisi-
ta. Secunda cōclusio. Christus
s̄p̄ tres primas scientias nō pro-
fecit. Ista conclusio patz. Primo
de diuina scientia. quia ista au-
geri non potest. Idē de scientia
beatifica que etiam augeri non
potest. Idē de scientia infusa.
quia a principio p̄ceptionis ple-
narie fuit in eo omnis sciētia in-
fusa. Tercia conclusio iuxta s̄c-
tum Tho. in tertia parte. Scien-
tia acquisita fuit in xp̄o augmē-
tata non modo secundum expe-
rientiam sed s̄p̄ essentiam suam.
Quidam enim ponunt sicut etī
a3 sanctus Tho. in quarto scrip-
to ponit. q̄ solum s̄p̄ experientia-
m. i. per conuersionem specierum
intelligibilium inditarum ad fan-
tasmata. et s̄p̄ hoc dicunt q̄ scien-
tia xp̄i profecit secundum experi-
entiam conuertendo s. species in-
telligibiles iditas ad ea que de
nouo per sensum accepit. sed q̄
inconueniens videtur q̄ aliqua
naturalis actio intellectualis xp̄o
deesset. cui abstrahere species in-
telligibiles a fantasmatibus sit
quedā actio naturalis hominis
secundum intellectum agentem.
conueniens videtur hanc etiam
actionem in xp̄o ponere. et ex hoc
sequitur q̄ in anima xp̄i aliquis

scientie habitus fuit qui per modum
abstractionem specierum potuerit
augmentari. ex hoc scilicet intellectus
agens post primas species intel-
ligibiles abstractas a santasma-
tibus poterat etiam alias abstra-
bere. Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur negan-
do contrarium. Et ratio est. quia non est
simile de primis scientiis et de ac-
quisitis. quia tamen scientia infusa ani-
me christi et scientia beatifica fuit ef-
fectus agentis infinite virtutis
qui potest totum simul operari.
Unde in neutra scientia christus profe-
cit sed a principio eam perfectam habuit
Sed scientia acquisita est tantum
ab intellectu agente qui non to-
tus simul operatur sed successive
et ideo scilicet hanc scientiam christus non
a principio sciuit omnia sed paulatim.
et post aliquod tempus scilicet
in perfecta etate. et sic assump-
tum non est verum. quod patet ex hoc.
quod evangelista ibi simul dicit eum
profecisse scientia et etate. Ad
secundam respondetur negando
contrarium. Et ratio est. quia licet scien-
tia acquisita in christo fuerit semper
perfecta scilicet tempus non tamen
perfecta fuit scilicet naturam. et ideo
potuit habere augmentum. Ad
terciam dicendum. quod verbum Da-
masceni intelligendum est contra
ad illos qui dicunt simpliciter fac-
tam fuisse additionem scientie christi
secundum quamcumque scientiam
et precipue infusam que causatur
in anima christi ex unione ad de-

um. non autem intelligitur de
augmento scientie que ex natu-
rali agente in intellectu causatur.

De Secundam

questionem qua queritur
Utrum christus in gracia profecerit.
sic procedit. Et videtur quod sic.

Primo ex presenti euangelio
in quo dicitur quod Christus profice-
bat sapientia etate et gracia.

Secundo sic. Omni enim fi-
nito potest fieri additio. sed gra-
cia christi finita fuit cum esset cre-
ata. ergo potuit augeri et christus
in ea proficere. Tercio sic.

Quocumque additur intellectu
ali nature de perfectione tantum
magis augetur eius capacitas ut
colligi videtur in tercio de anima
sed capacitas a prioris gracie facit
possibilitatem ad augmentum
et ita videtur quod Christus profice-
re potuit in gracia. In opposi-
tum est illud Iohan. 1. Vidis-
mus eum quasi unigenitum a pa-
tre plenum gracie et veritatis. scilicet
nihil potest esse aut intelligi ma-
gis plenum gracie quam quod aliquis
sit unigenitus a patre. ergo non
potest esse nec etiam intelligi ma-
ior gracia quam Christus est ple-
nus. Respondeo. Dicendum
quod Christus non profecit in gra-
cia ita quod eius gracia in se aug-
mentum susciperet. Ista conclusio
sic declaratur et probatur iux-
ta sanctum Thomam. Aliquam
formam non posse augeri contra

git dupliciter. Uno modo ex parte subiecti. Alio modo ex parte illius forme. Ex parte quidē subiecti quando subiectum attingit ad vltimum in participatione illius forme secundum suum modum. sicut si dicatur q̄ aer nō potest crescere in caliditate quādo pertingit ad vltimum gradum caloris qui potest saluari in natura aeris licet posset esse maior calor in rerum natura sicut ē calor ignis. Ex parte autem forme excluditur possibilitas augmenti quando aliquod subiectum attingit ad vltimam perfectionem qua potest talis forma haberi. sicut si dicamus q̄ calor ignis nō potest augeri quia non potest esse perfectior gradus caloris q̄ ille ad quem pertingit ignis. Sicut autem aliarum formarum ē ex diuina sapientia determinata propria mensura ita et gracie. secundum illud Sapi. II. Omnia in numero et pondere et mensura disposuisti. Mensura autem vniuscuiusq̄ forme perficitur per comparationem ad suum finem sicut non est maior grauitas q̄ grauitas terre. quia non potest esse inferior locus loco terre. finis autem gracie est unio creature rationalis ad deum. id nō potest esse nec intelligi maior unio creature ad deum q̄ q̄ est in persona xpi. Et ideo gracia Christi pertingit vsq̄ ad summam mensuram gracie. sic ergo manifestum est q̄ gra-

cia xpi nō poterat augeri ex parte ipsius gracie. sed nec etiam ipsius subiecti. quia christus secundum q̄ homo a primo instanti sue conceptionis fuit verus et plenus comprehensor. Unde in eo non potuit esse gracia augmentatiua sicut nec in aliis beatis quorum gracia augeri non potest eo q̄ sunt in termino. hominum vero qui sunt puri viatores gracia potest augeri. et ex parte forme quia non attingit summum gradum gracie. et ex parte subiecti quia nō dum peruenerunt ad terminum

Ad rationes in oppositum
Ad primam de presenti euangelio respondet iuxta sanctum Thomam. q̄ in sapientia et in gracia aliquis potest proficere dupliciter. Uno modo secundum ipsos habitus augmentatiuos. et sic Christus in eis non proficiebat. quia in eo non fuit reale gracie augmentum quia totam plenitudinem gracie habuit ab initio sue conceptionis. Alio modo secundum effectus siue secundum ostensiones in effectu in quibus scilicet aliquis sapientior et virtuosior opera facit. et sic xps proficiebat sapientia et gratia sicut etiam etate. quia secundum processum etatis perfectiora opera faciebat quando volebat ut verum hominem se demonstraret. et in his que sunt ad deum. id est ad gloriam dei. et in his que sunt ad homines. id est ad salutem hominum. Ad secundam re-

spondetur q̄ verus est q̄ cuilibet finito potest fieri additio mathematice loquendo. q̄ ratio quantitatis quā solus mathematicus considerat nō prohibet quin possit finito aliquid addi. si vero loquamur de quantitate naturali sic non est verus. quia repugnat forme cui debetur determinata quantitas sicut et alia accidentia determinata. Unde ph̄s dicit 2° de anima. q̄ omnium natura constantium est terminus et ratio magnitudinis et augmenti. Et inde est q̄ quantitati totius celi nō potest fieri additio. et multo magis in ipsis formis consideratur aliquis terminus ultra quem nō transgrediuntur. et propter hoc nō oportuit q̄ gratie xp̄i possit fieri additio quāvis sit finita secundum suam essentiam. q̄ nec gratia potest esse maior q̄ comprehensoris nec gloria minor q̄ creature deo in persona unite.

D terciam que

stionez qua q̄ritur. Utz xp̄us aliquid ab hominibus didicerit. sic proceditur. Et videtur q̄ sic. Primo ex euangelio p̄ senti. ubi dicit q̄ inuenerūt eum in templo in medio doctorum in interrogantem illos et respondētes interrogare. vero et respondere est addiscentis. ergo videtur q̄ xp̄us aliquid ab hominibus didicit.

Secundo sic. Acquirere sciētiā ab homine docente videtur

esse nobilius q̄ acquirere a sensibilibus. q̄ in anima hominis docentes sunt species intelligibiles in actu. In rebus autem sensibilibus sunt species intelligibiles solum in potentia. sed xp̄us accipiebat scientiam experimentalem ex rebus sensibilibus ut habitus est in prima questione. ergo multo magis poterat accipere scientiam addiscendo ab hominibus.

Tercio sic. Christus s̄ scientiam experimentalem a principio non oīa sciuit sed in ea profecit sicut dicitur in hoc euangelio. s̄ quilibet audiens sermonem significationum alicuius potest addiscere quod nescit. ergo xp̄us potuit ab hominibus aliqua addiscere que s̄ hanc scientiam nesciebat. Quarto sic. Christus secundum hanc scientiam aliquid didicit ab angelis. ergo pari ratione potuit addiscere aliquid a dictis hominibus. assumptum probat. Tum q̄ dicit Dionysius. 4. celestis iherarchie. Per angelos videmus eum sub paternis legibus ordinatum. sed qd̄ ordinatur aliquid ab ordinante accipit. ergo xp̄us aliquid eruditionis ab angelis suscepit. In oppositū ē illud Isa. 55. Ecce testem populis dedi eum ducem ac preceptorem gentibus. Preceptoris autem nō est doceri sed docere. 6° xp̄us nō accepit aliquā scientiam p̄ doctrinā alicuius alterius hominis. R̄. n̄ deo. Dicendum sub tua

bus conclusionibus. Prima est.
¶ *q* *x*p̄us non didicit aliquid ab
hoībus. Ista conclusio p̄batur sic.
In quolibet genere id qđ est pri
mum mouens non mouetur s̄q̄
illam speciem mot⁹ sicut primus
alterans non alteratur. *x*p̄us au
tem constitutus est caput ecclesie
s̄q̄ illud ad Ephe. 1.º. *I*p̄m dedit
deus caput super omnem ecclesi
am. vt non solum per ipsum oēs
hoīes graciā acciperent. secūduz
illud Joban. 1.º. De plenitudine
eius oēs accepimus. s̄ etiam vt
oēs ab eo doctrinaz veritatis re
ciperent. vnde ipse dicit Joban.
18. In hoc natus sum et ad h̄c ve
ni in mundum vt testimoniu p
bibeam veritati. et ideo non fuit
conueniens eius dignitati vt a
quocunqz hoīe doceretur. Secū
da conclusio. *x*p̄us nihil didicit ab
angelis. Ista conclusio patet. q̄ su
perioris nō ē ab inferiori recipe
sed *x*p̄us etiā s̄q̄ humanaz na
turam angel⁹ superior fuit et ca
put. s̄q̄ illud Col. 2.º. Qui est ca
put oīs principatus et potestatis
ergo ab eis nihil recepit. Ite dī
cit Dionisi⁹. 6. capi. cele. iherl. *q*
supremi angeli ad ip̄m ih̄esū q̄
sionem faciunt. et ipsius diuine
operationis pro nobis sciām dis
cunt. sed nō est eiusdem docere et
doceri. ergo *x*p̄us non accepit sci
entiam ab angelis. Ad rōes
in opp⁹. Ad primā r̄ndē negā
do p̄nam. Et rō est. q̄ sicut Ori
genes dicit sup Lu. dñs interro

gavit nō vt aliquid disceret sed
vt interrogans erudiret. Vñ ibi
dem in euangelio sequit. *q* su
pebant oēs qui eum audiebant
super prudentia et responsis eius
et videntes mirati sunt. quia ei
idem verus hō et verus erat de⁹
ad ostendendum q̄ hō erat: ho
mines magistros audiebat. ad
probandum q̄ deus erat eiusde
loquētib⁹ sublimiter respōdebat

Ad secundaz responderetur ne
gando p̄nam. Et rō est. quia ille
qui addiscit ab hoīe nō accipit
immediate sciām a speciebus intel
ligibilibus q̄ sunt in mēte ipsius
sed mediantib⁹ sensibilibus vo
cibus tanq̄ signis intellectualib⁹
conceptionib⁹. sicut aut voces ab
hoīe formate sunt signa intellec
tualis scientie ipsius ita creatur
re a deo condite sunt signa sapi
entie eius. Vnde Eccl. 1.º. dicit. *q*
deus effudit sapientiaz suaz sup
oīa opa sua. sicut ergo dignius
est edoceri a deo q̄ ab hoīe. ita
dignius est accipere sciām p̄ sen
sibiles creaturas q̄ p̄ hoīs doc
trinaz. Ad terciā r̄ndē negā
do p̄nam. Et rō est. q̄ cuz duplex
sit modus acquirendi sciām. scz
inueniendo et addiscendo. Mo
dus qui est per inuentionē ē pre
cipuus mod⁹. Modus aut qui
est per disciplinā est secundari⁹
Vñ dicit. 1.º. Ebi. Ille quidez est
optimus qui omnia per seip̄s
intelligit. bonus autem ille qui
benedicenti obediat. et ideo *x*p̄o

magis competebat habere scientiam acquisitam per inuentionem & per disciplinam. presertim cum ipse daretur a deo omnibus in doctorem. secundum illud Iob. 2. Letamini in domino deo vestro quia dedit vobis doctores iusticie. Ad quartam respondet negando assumptum et contra. ad probationem assumpti respondetur quod sicut ipsemet Dionysius ibidem exponit. quod Christus dicitur per angelos ordinatus. non quod ipse illuminationem ab eis acceperit. sed quod de his que ad christum pertinebant circa ipsum gerenda per angelos alii instruebantur sicut Ioseph de fuga in egyptum et de reditu de egypto. sicut patet Mathei. 2. Ipse enim per se in his instruere volebat ut exterius ab aliis pueris non differret et veritas nature assumpte probaretur.

In octauis epi

phanie est euangelium. Vidit Iohannes Ihesum etc. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum Iohannes testimonium reddens de christo conuenienter dixit. Ecce agnus dei etc. in quo innuit quod passio Christi sit operata humani generis salutem per modum sacrificii. Secundo. Utrum conuenientius nominauit christum agnum dei quam aliquod aliud animal solitum sacrificari. Ter-

cio. Utrum Christus principalius passus est pro deletione peccati originalis quam actualium peccatorum.

De primis que

stionem qua agitur. Utrum Iohannes testimonium reddens de christo conuenienter dixit. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi. ubi innuit quod passio christi sit operata salutem humani generis per modum sacrificii. sic proceditur. Et videtur quod non.

Primo sic. Veritas debet respondere figure. sed in sacrificio veteris legis que erat figura christi nunquam offerebatur caro humana. immo hec sacrificia nequissima habebantur. ergo videtur quod passio christi sacrificium dici non possit.

Secundo sic. Dicit Augustinus. 10. de trini. quod sacrificium visibile inuisibilis sacrificii est sacramentum. id est sacrum signum. sed passio christi non est signum sed magis signatum per alia signa. ergo videtur quod passio christi non sit sacrificium. Tercio. Quicumque offert sacrificium aliquod sacrum facit ut ipsum nomen sacrificii demonstret. Illi autem qui christum occiderunt non fecerunt aliquid sacrum sed magnam maliciam perpetrarunt. ergo passio christi magis fuit maleficium quam sacrificium. In oppositum est euangelium presens. cum beatus Iohannes testimonium

reddens de xpo dicit. Ecce agn^o
dei. s. immoland^o qui tollit pec
cata mundi. g^o passio xpi p mo
dum sacrificii salutē operata est
R^o n^o deo. Dicendum sub ista
p^olutione. q^o xpi passio operata
est salutem humani generis per
modū sacrificii. Ista p^olutione p^o
auctoritate r^oe. Auctoritate sic
Dicit Apl^s ad Ephe. 5° de xpo.
Tradidit semetipm p nobis ob
lationem et hostiā deo in odorem
suavitatis. R^o de sic. Sacrificiū
dicitur proprie aliqd factum in bo
norem pprie deo debitum ad eū
placandum. et inde vt Aug^o. di
cit in. 10. de trinitate dei. Verū
sacrificium est oē op^o qd agitur
vt sancta societate deo inherea
mus. relatum. s. ad illū finē bo
ni quo veraciter beati esse possu
mus. s. xps semetipm obtulit in
passione p nobis et hoc ipm op^o
scz q^o voluntarie passionem susti
nuit. fuit deo maxime acceptum
vtpote ex caritate pueniens. g^o
manifestum est q^o passio xpi fuit
verū sacrificium p qd ipse xpus
vniū vniūq³ mediator nos deo
reconciliavit. Ad rōes in op
positū. Ad primā in dē negan
do p^onam. Et rō est. q^o licet veri
tas respōdeat figure quo ad ali
quid nō tñ q^o tum ad oīa. q^o o^o
q^o veritas figuram excedat. et tō
p^ouenienter figura hui^o sacrificii
qd offert pro nobis nō fuit caro
hominum sed aīalium significā
cium carnē xpi que est perfectissi

31
mum sacramentum. Primo qui
dem. quia ex eo qd est humane
nature caro congrue p omnibus
hominibus offertur et ab eis sus
mitur sub sacramento. Secūdo
ex eo q^o erat passibilis et mortu
lis apta erat immolationi. Ter
cio. quia ex hoc q^o erat sine pec
cato efficax erat ad emundāda
peccata. Quarto. quia ex eo q^o
erat caro ipi^o offerēdis erat deo
accepta propter caritatem suam
carnem offerentis. Unde Aug^o
dicit in. 4° de trinitate. Quid tā
congruenter ab hominibus sus
meretur q^o pro eis offereretur q^o
humana caro. et quid tam aptū
hui^o immolationi q^o caro morta
lis. et quid tam mundum p^omun
dandis viciis mortalium q^o sine
contagione carnalis concupiscē
tie caro nata in vtero et ex vte
ro virginali. et quid tam grate
offerri et suscipi possit q^o caro sa
crificii nostri corpus ef^oectum sa
cerdotis nostri. Ad secū
dam respondetur negando cons
equentiam. Et ratio est duplex.
Prima est. quia Augustinus ibi
de sacrificiis visibilibus figura
libus loquitur. Secunda est. q^o
passio Christi licet sit aliquid sig
natum per alia sacrificia est ta
men signum alicuius rei obser
uande nobis. secundum illud. 1.
petri. 4° xpo igitur passio in car
ne et vos eadem cogitatione ar
mamini. q^o qui passus est in car
ne desuit a peccatis vt iam non

hominum desideriis sed voluntate dei quod reliquum est in carne vivat temporis. Ad terciam respondetur negando dominam. Et ratio est. tum quia licet passio christi ex parte occidentium fuit maleficium. ex parte tamen ipsius christi ex caritate patientis fuit sacrificium. tum quia hoc sacrificium christus obtulisse dicitur non autem illi qui occiderunt

D Secundam

questionem qua queritur Utrum Johannes convenienter specialiter nominaverit christum agnusz dei magis quam aliquod aliud animal solitum sacrificari. sicut bos/vitulus/capra/turtur/columba Respondeo et ponitur conclusio responsalis sine argumentis precedentibus quod sic. et hoc multiplici de causa. Prima est. quia sicut dicitur Numeri. 28. Licet alia animalia fierent sacrificia in templo certis temporibus unum tamen erat quotidianum in quo iugiter unus agnus de mane et alius vespere offerebatur. nec hoc unum quod mactabatur sed tanquam principale observabatur alia vero ex adiuncto. et ideo per agnum qui erat principale sacrificium significatur christus qui est principale sacrificium. Nam omnes sancti qui pro fide christi passi sunt prestant ad salutem fidelium. sed hoc non habent nisi in quantum super oblationem agni quasi oblatio adiuncta principali sacrificio immolantur. et hic offertur quidem

mane et vespere. quia per christum patet aditus ad intelligentiam divinarum contemplandam et fruendam. quod pertinet ad cognitionem matutinam et instruimur quomodo vivamus terrenis absque inquinamento peccati quod pertinet ad vespertinam. Secunda ratio est. quia inter omnes figuras veteris testamenti agnus pascalis expressius figurabat passionem christi. quia ille agnus erat sine macula et per eius immolationem filii israel liberati sunt a servitute egypti ac sicut per passionem christi qui peccatum non fecit sumus liberati a servitute diaboli. Unde glossa iter linearis super verbo. Ecce agnus dei. dicit. Innocens immolandus prefigurat in agno pascali. Tercia ratio propter mansuetudinem Isa. 53. Quasi agnus coram tonde se obmutescet et non aperiet os suum. Quarta ratio est propter utilitatem. quia lana sue conversationis per exemplum dat vestimentum virtutis et carnem in cibum nutrimenti spiritualis. et lac doctrine in potum parvulis nondum ad cibum solidum perfectis.

D terciam que

stiones qua queritur. Utrum Christus principaliter passus est pro deletione peccati originalis quam actualium peccatorum. sic procedit Et videtur quod principalius pro deletione actualium. Primum sic. quia

eo enim peccatum est grauius tanto magis humane salutis aduersatur. propter quam deus est incarnatus et passus. sed peccatum actuale est grauius quam peccatum originale. Minima enim pena debetur originale. ut dicit Augustinus contra Julianum. ergo principalis incarnatio Christi et passio ordinatur ad deletionem actualium.

Secundo sic. Peccato originali non debetur pena sensus sed solum pena damni. sed Christus venit pro satisfactione peccatorum penam sensus pati in cruce non autem penam damni. quia nullus defectus habuit diuine visionis aut fruitionis. ergo principalis venit ad deletionem peccatorum actualium quam originalis. Tercio sic. Dicit Apostolus ad Galatas. 2. dilexit me et tradidit seipsum pro me. sed propria peccata nostra sunt actualia. originale. non. peccatum est commune. ergo videtur id quod prius. In oppositum est euangelium presens cum ait. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. ubi aliqui textus habent peccatum. Unde dicit glossa. Peccatum mundi est originale quod est commune omnium. Respondeo. Dicendum sub duabus conclusionibus.

Prima est. quod Christus venit in mundum non solum ad delendum originale peccatum. sed etiam ad deletionem omnium peccatorum actualium. Ista conclusio patet. Pri-

mo per illud Osce ultimum. Omnia aufer iniquitatem. et collige. Qui uiuificabit nos cum illo donans nobis omnia delicta. Quod vero non omnia peccata deleantur in hominibus est propter defectum hominum qui Christo non adherent. secundum illud Iohannis. 3. Venit lux in mundum et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem Christus autem qui exhibuit scilicet satisfactionem sue passionis sufficiens fuit ad omnia peccata delenda. Secunda conclusio est quod principalis Christus incarnatus et passus est pro peccato originali. Patet conclusio. quia tanto principalis ad alicuius peccati deletionem Christus venit quanto illud peccatum est maius. sed peccatum originale per quod totum genus humanum inficitur est maius peccatum extensiuè quolibet peccato actuali quod est proprium singularis persone. ergo ad hoc tollendum Christus principalis venit in mundum. in quantum bonum gentis diuinius est quam bonum unius. ut dicitur. 1. et 2. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur. quod maius aliquid dicitur dupliciter. Uno modo intensiuè. sicut est maior albedo que est intensior. et per hunc modum peccatum actuale est maius quam originale. quia plus habet de ratione voluntarii. Alio modo dicitur aliquid maius extensiuè sicut dicitur maior albedo que est

in maiori superficie et sic originale peccatum per quod . scilicet totum genus humanum inficitur et maius . et sic argumentum illud procedit de intensiva magnitudine . et ideo non militat . Ad secundam respondetur negando . Et ratio est . quia licet peccato originali in futura retributione non debeatur pena sensus penales tamen sensibiliter in hac vita patimur . sicut fame / sitim / mortem / et alia huiusmodi . que ex peccato originali procedunt et ideo Christus ut plene pro peccato originali satisfaceret voluit sensibilem dolorem pati . ut mortem et alia huiusmodi in seipso consumaret . Ad tertiam respondetur negando consequentiam . et ad dictum apostoli respondetur quod non est ita intelligendum quod voluerit minuere amplissima et per orbem diffusa Christi munera quod pro se solus Christus mortuus sit sed ut pro omnibus se solum iudicaret obnoxium . et ideo non excluditur quin principaliter venerit abolere peccatum originale totius nature et peccatum unius persone

In octauis epi

phanie secundum eundem usum predicatorum legitur euangelium de baptismo Christi secundum In illo tempore . Venit Ihesus a galilea ad iordanem ad iohannem ut baptizaretur ab eo . Math . 3 . Et prius

disputari sequentes disputationes . Primo . Utrum conueniens fuit Christo baptizari . Secundo . Utrum conuenienter super Christum baptisatum celi aperti sunt . et spiritus sanctus descendit sicut columba . et vox patris audita est .

De primis que

rationibus qua arguitur . Utrum conueniens fuit Christo baptizari . sic proceditur . Et videtur quod non .

Primo sic . Baptizari enim est ablui . sed Christo non conuenit abluui in quo nulla fuit impunitas . ergo videtur quod non fuit conueniens ipsum baptizari . Secundo sic . Primum mouens in quolibet genere est immobile secundum illum motum . sicut celum quod est primum alterans non est alterabile . sed Christus est primum baptizans . secundum illud Iohannis . 1 . Super quem videris spiritum descendentem et manentem hic est qui baptizat . ergo Christus non decuit baptizari . Tercio arguitur specialiter baptismo iohannis sic . Baptismus iohannis erat baptismus penitentie . sed Christo penitentia non conuenit quia nullus habuit peccatum . ergo videtur quod non fuit conueniens Christo baptizari baptismo iohannis . In oppositum est euangelium per nicenum . Et ratio . Dicendum sub duabus conclusionibus . Prima est . quod conueniens fuit Christo baptizari . Et hoc primo ut tactu sue mundissime car

39
nis videlicet regeneratiuam con-
tuleret aquis. Nam vt dicit de
cense. dis. 4.º Nunq̃ aqua pecca-
ta purgare posset nisi prius tactu
de inimici corporis fuisset sancti-
ficata. Unde ait Ambro. super
Lu. Baptisatus est dominus vt
sanctificatas aquas postmodu
baptisandis r. li. queret. Et idē
Chriso. et Beda. Dignatus est la-
uari iordane is qui erat mūdus
a sordibus cūctis vt diluendas
nostroz sordes scelex omniuz
fluenta sacrificaret aquarum.

Secundo sic. qz vt dicit Aus-
gustinus in sermone de epiphaia
Volut docere qd' faciendū om-
nibus imperauit. et hoc ē qd' ipse
dicit sic. decet nos adimplere om-
nem iusticiam. Ut enī Ambro.
dicit sup Lucas. hec ē iusticia vt
q̃ alterz facere velles prius ipse
incipias et alios tuo horteris ex-
emplo. Tercia ratione pcedit sic
Christus erat finis veteris legis
et initium noue. g.º nō soluz debe-
bat implere ea q̃ sunt veteris les-
gis. sed inchoare ea q̃ sunt noue
et ideo sicut conueniēs fuit vt cir-
cumcideretur vt circumcisionez
et alia legalia finiret et terminaret.
ita pueniens fuit vt baptisaretur
vt lege nouā inchoaret. Secū-
da conclusio. Conueniens fuit vt
xp̃us baptismo iohan. baptisare-
tur. Ista conclusio habet ex euāge-
lio pñti. De h.º assignant plures
rōnes. Priō ppter additionē bap-
tismi iohan. qui non baptisauit

pirita sed solū in aqua. xp̃s autē
spūali baptismo nō indigebat
sqz principio sue pceptionis gra-
cia spūs sancti fuit replet⁹. et ista
est rñsio Chriso. 2.º vt dicit Be-
da vt baptismo suo baptismum
iohan. p̃baret. 3.º vt in baptis-
mo miracula oñdens euacuaret
illoz errorē qui iohānē xp̃z dice-
bāt. Ad rōes in opp.º. Ad pri-
maz rñdet negādo pñam. Et rō
ē. qz licet nō fuit baptisat⁹ vt ab-
lueret. fuit tñ baptisat⁹ aliis rō-
nibus assignatis. Ad secūda
rñdet negādo pñam. et ad p̃bati-
ones rñdet q̃ xp̃s ē primū bap-
tisan spūaliter et sic nō est bap-
tisatus s; in aqua solū. Ad ter-
ciaz rñdet negādo pñaz. Et rō
ē. qz cū xp̃s nihil recepit a sacra-
mentis. baptism⁹ iohan. nō dicit⁹
baptismus penitētie quo ad xp̃z
s; quo ad alios qui ad pñiaz p-
ipm pparant. Sicut etiā circūci-
sio xp̃i nō fuit in remediū origi-
nal' peccati a quo xp̃s immunis
erat erat tñ aliis i remediū. Vel
dicēdū q̃ xp̃s h.º fecit s; nō indi-
geret vt efficac⁹ iduceret hoies
ad baptismū quo indigebant.
vñ Ambro. sup Lu. dicit. Nemo
refugiat lauacrum gracie quoniam
am xp̃s lauacrum pñie nō refugit.

De Secundam

questionem qua queri-
tur. Utrum conueniens fuit q̃
super Christum baptisatum ce-
li aperti sint. et spiritus sanctus

descenderit. et vox patris audita sit. sic proceditur. Et videtur quod non. Primo de apertura celorum arguitur sic. Apertio illa celorum aut intelligitur corporaliter aut spiritualiter. sed non potest intelligi corporaliter. quia corpora celestia sunt impassibilia et infrangibilia. similiter non potest intelligi spiritualiter quia ante oculos filii dei celi antea clausi non fuerant. ergo inconuenienter videtur dici quod baptisato christo aperti sunt celi. Secundo sic de secundo. Christus a principio sue conceptionis habuit plenitudinem gratie per quam spiritus sanctus habitat in homine. ergo non debuit spiritus sanctus ad eum mitti in baptismo. Tercio de tercio sic. Homo christus non incepit esse filius in baptismo sicut quidam heretici putauerunt. sed a principio conceptionis fuit filius dei. magis ergo in natiuitate debuit vox patris protestari christi diuinitatem quam in baptismo. In oppositum enim est euangelium presens. Respondeo. Dicendum sub ista conclusione. quod conueniens fuit quod christo baptisato celi aperirentur. spiritus sanctus descenderet et vox patris audiretur. Probatum conclusio per singula. Dicimus enim quod celi aperti sunt christo baptisato. quia ut dictum est christus baptisari voluit ut suo baptismo consecraret baptismum quo nos baptisaremur. et ideo in bap-

tismo christi ea demonstrari debuerunt que pertinent ad efficaciam nostri baptismi. Circa quam sunt tria notanda. Primo quidem principalis virtus ex qua baptismus efficaciam habet. que quidem virtus est celestis. et ideo baptisato christo apertum est celum ut ostenderetur quod de cetero celestis virtutis baptismus consecraret. Secundo operatur ad efficaciam baptismi fides ecclesie et eius qui et baptisatur. Unde baptisati fidem profitentur. et baptismus dicitur fidei sacramentum. Per fidem autem inspicimus celestia que sensum et rationem humanam excedunt. et ad hoc significandum christo baptisato aperti sunt celi. Tercio quia per baptismum christi spiritualiter aperitur nobis introitus regni celestis qui primo homini preclusus erat per peccatum. Unde baptisato christo aperti sunt celi. ut ostenderetur quod baptisatis pateat via in celum. Ad argumentum quod fiebat in oppositum. Respondetur quod illa apertio non fuit corporalis quod realiter celum fuisset diuisum. sed videbatur aperiri sicut in coruscatione videntur aperiri. Tanti enim splendor fulsit super christum baptisatum ut viderentur celi aperti. Consequenter patet conclusio de conuenientia descensus spiritus sancti super christum baptisatum. dicimus enim quod conuenienter dictum est quod spiritus sanctus super

4
eum descendit et in specie columbe. et hoc duplici ratione. Prima ad demonstrandum plenitudinem gratie in christo. Secunda ratio est ut super omnes baptizatos inuisibiliter credatur descendere. Omnes enim qui baptismo christi baptizantur spiritum sanctum recipiunt nisi fide accedant. secundum illud Math. 3. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto. et ideo conueniens fuit ut super baptizatum dominum spiritus sanctus descenderet. et hoc in specie columbe propter dispositionem, que requiritur in baptizato ut scilicet fictus non accedat. quia dicitur Sapi. 1. Spiritus sanctus discipline effugiet fictum. Columba enim est animal simplex et astutum et dolo carens.

Ad rationes in oppositum. respondetur quod ut dicit Augustinus. Christus in baptismo corpus suum. id est ecclesiam prefigurare dignatus est. in qua baptizati accipiunt spiritum sanctum. Et hoc est quod dictum est in secunda causa assignata quare descendit spiritus super christum baptizatum. Ceterum de voce patris audita patet conclusio. quoniam conueniens fuit ut baptizato christo vox patris audiretur. tum primo ut ostenderet quod per baptismum baptizati fiunt spirituales filii. Job. 1. Dedit eis potestatem filios dei fieri. Secundo. quia in baptismo christi non solum representatur exemplum et efficacia sed etiam forma bap-

tismi. que est In nomine patris et filii et spiritus sancti. Math. ultimo. Euntes docete omnes gentes baptizantes eas in nomine patris et filii et spiritus sancti. et ideo in baptismo christi ut Dieroni. ait. Misterium trinitatis demonstratur. filius in natura humana baptizatur. spiritus sanctus in specie columbe descendit. patris vox testimonium filio perhibentis auditur. et ideo conueniens fuit ut in illo baptismo pater declararetur in voce.

Ad argumentum in oppositum respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia diuinitas christi non debuit omnibus in eius natiuitate manifestari. sed magis occultari in defectibus infantilis etatis. scilicet quando peruenit ad perfectam etatem in qua oportebat eum docere et miracula facere homines ad se conuertere tunc testimonio patris erat eius diuinitas indicanda ut eius doctrina credibilior fieret. Unde et ipse dicit Job. 5. Qui misit me pater ipse testimonium perhibet de me. et hoc precipue in baptismo per quem homines renascuntur in filios dei adoptiuos filii autem adoptiuo instituuntur ad similitudinem filii naturalis. Unde Hilari. dicit super Mattheum. quod super Ihesum baptizatum descendit spiritus sancti et vox patris audita est dicentis. Dic est filius meus dilectus. et ex his que seruabantur in christo cog-

f. l.

nosceremus post aque lauacrum
et de celestibus partibus sanctum
in nos spiritum auolare et pater-
ne vocis adoptione dei filios fieri

Dominica p^{ri}

ma p^o octauas Epipha-
nie est illud euangelium. In illo
tempore. Nuptie facte sunt i cha-
na galilee etc. Johan. 2°. Circa
quod possunt disputari sequen-
tes questiones. Prima. Utrum
conuenienter xpus incepit face-
re miracula in nuptiis mutando
aquam in vinum ita ut conuer-
sio aque in vinum fuit primum
miraculum per eum factum.

Tercia. Utrum quis fuit sp^s dⁱ
sus in predictis nuptiis.

D p^{ri}ma 3 que

sitiones qua q^uritur. Utrum
xpus debuit miracula facere. sic
proceditur. Et videtur q^{uod} non.

Primo sic. Factum enim xpi
verbo suo debet concordare. sed
ipse dixit Matb. 16. Generatio
mala et peruersa signum querit.
et signum non dabitur ei nisi sig-
num Ione prophete. ergo n^{on} de-
buit facere miracula. Secun-
do sic. Sicut xps in secundo ad-
uentu venturus est in virtute mag-
na et maiestate. ita in primo ad-
uentu venit in infirmitate. secun-
dum illud Isa. 53. Virum dolo-
rum et scientes infirmitatem. sed
operatio miraculorum magis per-
tinet ad virtutem q^{uam} ad infirmi-

tatem. ergo non fuit conueniens
ut in primo aduentu miracula fa-
ceret. Tercio. Christus venit
ad hoc ut per fidei homines sal-
uaret. s^{ed} illud Debre. 2°. Aspi-
cientes in auctorem fidei et con-
summatorem Ihesum. sed miracu-
la diminuunt meritum fidei. unde
dominus dicit Johan. 4°. Ni-
si signa et prodigia videritis n^{on}
creditis. ergo videtur q^{uod} xps n^{on}
debuit facere miracula. In-
opp^o est euangelium presens. in
quo miraculum fecit de conuer-
sione aque in vinum. Respon-
deo. Dicendum sub ista conclusi-
one. q^{uod} conuenientissimum fuit
ut xps miracula faceret. Pro cu-
ius conclusionis declaratione e-
sciendum. q^{uod} diuinitus concedit^{ur}
homini miracula facere propter
duo. Primo et principaliter ad
confirmandum veritatem quaz
aliquis docet. quia enim ea que
sunt fidei humanaz rationem ex-
cedunt non possunt per huma-
nas rationes probari. sed oportet
q^{uod} probentur per argumentum
diuine virtutis. ut dum aliquis
facit opera que solus deus face-
re potest credantur ea que dicen-
tur esse a deo. Sicut cum aliquis
desert litteras anulo regis assig-
natas. creditur ex voluntate regi
processisse q^{uod} in illis continetur.
Secundo ad ostendendum presen-
tiam dei in homine per gratiam spiri-
tus sancti ut cum. s. homo facit
opera dei credat^{ur} deus habitare

in eo per gratiam. Un̄ Salt. 3.
Qui tribuit nobis spiritus et ope-
ratur virtutes in nobis. Utrūq;
aut circa xpm erat hoib⁹ mani-
festandum. s. qd deus esset in eo
per gratiam non adoptionis sed
unionis. et qd ei⁹ supernaturalis
doctrina esset a deo. et ideo con-
venientissimum fuit vt ipse mira-
cula faceret. Unde ipse dicit Jo-
han. 10. Si mihi non vultis cre-
dere operibus credite. Et Johā.
5. Opera que dedit mihi pater
vt faciam ipsa sunt que testimo-
niū p̄bent de me. Ad ratio-
nes in oppo. Ad primā r̄ndetur
negando p̄nam. Et r̄o est. qz h̄o
qd dicit Mat. 16. Signum nō
dabitur eis nisi signum Jone. sic
intelligendum est vt dicit Chri-
sto. qd tunc nō acceperunt tale sig-
num quale de celo petebant nō
qd nullum signum eis dedit. vel
qz signa faciebat non ppter eos
quos faciebat lapideos esse sed
vt alios emendaret. et ideo non
eis sicut aliis illa signa dabant.

Ad secundam respondetur ne-
gando consequentiam. Et r̄o est
qz licet xps venerit in infirmita-
te carnis. venit tamē virtute dei
qd erat manifestandum per mira-
cula. Ad terciā responde-
tur negando consequentiam. Et
ratio est. quia licet miracula i tā-
tum diminuant meritū fidei in
quantum per hoc ostenditur du-
ricia eorum qui nolunt credere
ea que scripturis diuinis p̄ban-

tur nisi per miracula. tamen me-
lius ē eis vt vel per miracula cō-
uertantur ad fidem qd qd omni-
no in infidelitate permanent.

D Secundam

questionem qua queris-
tur. Utrum Christus convenien-
ter incepit facere miracula i nup-
tiis mutando aquam in vinum
sic proceditur. Et videtur qd non

Primo sic. Miraculum de
conuersione aque in vinum fecit
anno sue etatis tricesimo vel
tricesimoprimo. sed in libro de i-
fantia saluatoris legitur qd xpus
in sua puericia fecit multa mira-
cula. ergo videtur qd tunc nō in-
ceperit facere miracula. Sec-
undo sic. Christus faciebat mi-
racula virtute diuina. sed virt⁹
diuina fuit in eo a principio sue
conceptionis. ex tunc enim fuit
deus et homo. ergo videtur qd a
principio miracula fecerit.

Tercio sic. Christus ante il-
lud tempus cepit congregare dis-
cipulos. vt legitur Mathei. 4.
et Johannis. 1. sed discipuli cō-
gregati sunt propter miracula. et
ergo videtur qd ante miraculum
factum in nuptiis alia miracula
fecerit. In oppositum est euā-
gelium presens vbi dicitur. V.
initium signorum fecit Ihesus.

Respondeo. Dicendū sub
aliquib⁹ conclusionib⁹. Prima ē qd
conuenienter xps distulit facere mi-

racula vsq; ad perfectam etatem aptam ad docendum. Ista conclusio ostendit sic. Miracula facta sunt a xpo propter confirmationem doctrine sue et ad ostendam diuinam virtutem in ipso. ideo quantum ad primum non debuit ante miracula facere q̄ docere inciperet. non debuit autem docere ante perfectam etatem qualis est triginta annorum. Unde Gen. 41. legitur q̄ triginta annorum erat Joseph quando suscepit regimen egypti. Similiter. 2. Regum. 5. legitur de Dauid q̄ triginta annorum erat cum regnate cepisset. Item Ezechiel etiam anno tricesimo cepit prophetizare. vt habetur Ezechiel. 1. et ideo conueniens fuit vt xpus ante tricesimum annus non doceret nec per consequens miracula faceret. Secundo ostenditur idem in q̄tum miracula sua erant sue diuinitatis manifestatiua. quia sic debuit p̄ miracula diuinitatem ostendere vt crederetur veritas humanitatis ipsius. id est non impediretur cognitio vere humanitatis ipsius. et ideo non fuit conueniens eas eum ante perfectam etatem miracula facere ne eius incarnatio fantastica crederetur. Unde Chrysostomus. super Johannem dicit. Decenter non incepit signa facere ex prima etate. exultimasset. n. fantasiam esse incarnationem et ante oportunum tempus cruci eum tradidissent. Secunda conclusio.

Conuersio aque in vinum fuit primum miraculum xpi absolute. Patet ista conclusio ex euangelio presenti. 2. patet sic. q̄ oppositum est contra veritatem euangelii. ergo conclusio vera. Antecedens probatur sic. Johan. 1. dicitur. q̄ xpus adhuc erat incognitus non solum ipsi populo sed etiam Johanni precursori eius. unde Johannes baptista loquens de eo dixit. Et ego nesciebam eum scire ante baptismum. Similiter loquens iudeis dixit. Medius vestrum stetit quem vos nescitis. Si autem ante miracula fecisset non fuisset sic incognitus maxime suo precursori qui ad ipsum manifestandum natus erat. vt Luc. 1. Immo etiam nec precursore indignisset. quia eius miracula sufficienter manifestassent eum. et ideo dicere q̄ fecerit miracula ante baptismum videtur esse expresse contra euangelium. Tercia conclusio. Conuenientissime xpus incepit facere miracula in nuptiis. Patet ista conclusio. q̄ per hoc Traciani et Marciani ceterorumq; qui nuptiis detrahunt perfidia q̄ sit damnabilis insinuauit. Nam vt ait Beda Si thoro immaculato et nuptiis debita castitate celebratis culpa inesset nequaquam eas signorum suorum initium consecrare voluisset. Quarta conclusio. Conuenienter xps primum miraculum fecit in conuertendo aquam in vinum.

Que conclusio patet. quia per hoc
apparuit quod non ad soluendum le-
gem aut prophetas venisset. sed
quod ea que in lege et prophetis scrip-
ta erant spiritualiter forent intel-
ligenda. Unde Beda in omelia
eiusdem. Potuit dominus vacu-
as implere ydrias vino qui in ex-
ordio mundane creationis cun-
ta creauit ex nihilo. sed maluit de
aqua facere vinum quo typice
doceret non se ad soluendum et
improbandum sed ad implendum
potius legem prophetasque venisse.
nec illa a se per euangelicam
gratiam facere et docere quamque
legalis et prophetica scriptura an-
te facturum docturumque signaret.

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur quod liber
de infantia saluatoris est tanquam
hereticus reprobatus. est enim multis
mendaciis confectus. Ad
secundam respondetur negando
consequentiam. quia licet potestas
tem miracula faciendi haberet
christus a principio conceptionis. de-
cuit tamen illam operari secun-
dum quod necessarium erat ad salu-
tem humanam propter quam car-
nem assumpserat. et sic miracula
fecit virtute diuina ut fidei deve-
ritate carnis eius preiudicium non
faceret. Ad tertiam responde-
tur negando consequentiam. Et
ratio est. quia ad laudem discipulo-
rum illorum pertinet quod christum secuti
sunt cum nulla eius miracula fa-
cere viderent. sicut Gregorius dicit.

in quadam omelia. et quod dicit quod
crediderunt in eum discipuli non
quod tunc primum crediderunt sed
quia tunc perfectius crediderunt.
vel discipulos vocat eos qui fu-
turi erant discipuli. ut refert Au-
gustinus in libro de consensu euangelistarum.

D tertiam que

stiones qua queritur. Quis
fuit sponsus in predictis nuptiis
sic respondetur. Circa hoc est du-
plex opinio. Una est secundum Hieronymum.
et Augustinum in prologo et in glosa. quod
ipse fuerit Iohannes euangelista.
Alia est opinio Victorini Chri-
sostomi et Origenis. quod non fuerit
Iohannes euangelista sed alius.
probat hoc Victorinus sic. Cum
virginitas sit in carne corrupti-
bili incorruptionis perpetua me-
ditatio. non est credendum quod Io-
hannes cum de virginitate testimo-
nium perhibeat unquam in nuptiis
consenserit. Sed ad hoc dicit Al-
bertus magnus super Iohannem
quod absque dubio celebrior opinio
est quod iste sponsus fuerit Iohan-
nes euangelista. et quod sponsa fuit
vna de virginibus deo consecra-
ta que postea cum Iesu matre
permaneret. Et ad argumentum
Victorini respondet sic quod est in-
corruptio secundum mentem. et
in corruptio secundum corpus et
in corruptio secundum utrumque.
Virginitas autem que quidem
radices habet in mente et ramos
in corpore. ut dicit Ambrosius.
Primo et principaliter meditatio
f. z.

nem habet in mente. In corrupti-
onis autem corporis meditatio
pro diuersitate temporis ē diuer-
sa. quia non revelato tēpore gra-
cie quāuis incorruptio corporis
desideretur: tamen committitur
dispensationi diuine. sic etiaꝫ be-
ata virgo fuit eo q̄ tunc matris-
monium fructificabat gracie di-
uine. quia cum propagatione se-
minis fiebat etiam propagatio
religionis. Tempore autem reue-
late gracie incorruptio corporis
tenebatur in corporis integritas
et sanctitate. qđ autem verbo
castitatis fiebat etiam ad gētes
propagatio religionis. et q̄ ma-
trimonium ante legem et castitas
tempore gracie deo fructificabāt
matrimonium Abrahe non pre-
fertur celibatu Jobānis q̄ casti-
tatem quāz Jobānes exhibebat
corpore Abrahā habuit in ha-
bitu et mente. et talis incorruptio-
nis meditatio est virginitas vbi
incorruptio tenetur in mēte et in-
corruptio corporis in habitu mē-
tis quāuis non sit in corpore. Et
qđ dicit Victorinus q̄ non con-
sensit Jobānes in corruptionem
corporis. intelligendum est de il-
la corruptione que violat habitu
continentie in mente.

Dominica secun-
da legitur euangelium.
Cuz descendisset Ihesus de mō-
te et q̄. Matb. 8. In quo narran-

tur duo miracula. Unum de sa-
natione leprosi. Aliud de seruo
centurionis. Circa quod possūt
disputari sequentes questiones.

Circa primum queritur. Utz
conueniens fuit q̄ xps leprosus
tangendo sanaret. Secundo.
Utrum sit verum q̄ ille leprosus
ideo postq̄ fuit sanatus iussus ē
ire ad sacerdotem ad significan-
dū q̄ mundatus a lepra p̄ pecca-
ti contricionem teneatur se ostē-
dere sacerdoti per confessionem.

Tercio queritur. Utrum in
xpo cadat admiratio. Quarto.
Utrum verum fuit q̄ non sit
inuenta tāta fides i israhel quā
ta in centurione.

Prīmā que

stionem qua q̄ritur. Utz
conueniens fuit q̄ xps leprosum
tangendo sanaret. sic proceditur
Et videtur q̄ non. Primo sic
Christus ait Matb. 5. Non ve-
ni legem aut prophetas soluere.
sed lege prohibebatur tangere le-
prosum. ergo n̄ conuenienter tan-
gendo sanauit. Secundo sic.
Christus faciebat miracula vir-
tute diuina cuius proprium est
subito operari et perficere. g. nō
debit eum sanare extendendo
manum et tangendo eum. In
oppositum est euangelium. Re-
spondeo. Dicendum sub ista cō-
clusionē. q̄ conuenienter xps sa-
nando leprosum tetigit eum hac
inter alias rationes. quia xpus

47
venerat saluare mundum nō solum diuina virtute sed etiam per misterium incarnationis ipsius. et ideo frequenter in sanatione infirmorum non solum potestate diuina utebatur curando per modum imperii sed etiam aliquid ad humanitatem pertinens apponendo. Un̄ sup̄ illud Lu. 4.º. Singulis manus imponens om̄es curabat. dicit Cyrillus. Quis enim deus potuisset om̄es verbo pellere morbos. tangit tamen eos ostendens propriam carnem efficacem ad prestanda remedia. Ad rōes i oppo. Ad primā r̄ndet̄ q̄ nō erat prohibitum in lege tāgere leprosum ei q̄ ex tactu suo poterat curare. sicut Delias et Deliseus nō fecerūt contra legē tangēdo mortuū ad resuscitandū. vt habet. 3. Regū 17. et 4. Regū. 4.º. et ita xp̄s nō fecit contra legem. Ad secundā r̄ndet̄ negando dñam. Et rō est q̄ si solo verbo curare potuit apposuit tamen manum rōe dicta.

D Secundam

questiones qua queritur Utrum sit verum q̄ iste leprosus postq̄ fuit sanatus. ideo missus sit ad sacerdotes ad significandū q̄ mūdat̄ a lepra peccati per contritionem adhuc teneat se ostendere sacerdoti per confessionē peccatorum. sic pcedit. Et videt̄ q̄ non. q̄ si sic videret̄ q̄ confessio a deo nō esset instituta. s̄ solum ab homine. Jacobi. 5.º. Confitemini al

terutrum peccata vestra. g.º nō fuit verū illud. Secundo sic. Culpa remittitur per gracie infusionem q̄ dat̄ in contritione. Un̄ super illud psal. Sacrificiū deo spūs contribulatus. dicit glosa. Contritio cordis est sacrificium quo abluuntur peccata. ergo nō est necessaria confessio. Tercio sic. Aliquibus remissum est peccatū sine hoc q̄ legant̄ confessi. sicut patet de Petro et Maria magdalena et de Paulo. sed non est minoris efficacie gracia remittens peccatum nūc q̄ tunc fuit. g.º nec nunc est de necessitate q̄ hō a peccato mūdat̄ per contritionem confiteatur sacerdoti.

In oppositum ē dictum doctorum exponentium hoc euangelium vt sanctus Tho. et magister Nicolaus de lyra. Respondeo. Dicendum sub ista conclusionē. q̄ verū est q̄ doctores illi dicunt. Pro cuius pleniori noticia ē notandum. q̄ passio xp̄i sine cuius virtute nec actuale nec originale peccatum dimittitur in nobis operatur per sacramentorum suspensionem q̄ ex ipsa efficacia h̄nt. et ideo ad culpe remissionem et actuale et originale requiritur sacramentū ecclesie v̄ actu susceptum. vel saltem voto qm̄ articulus necessitatis nō p̄ceptū ip̄m excludit. illa aut̄ sacramēta q̄ ordinantur contra culpā cū q̄ sal. eē n̄ pōt sūt de necessitate salutis. et id̄ sicut baptismus q̄ delet originale peccatū

est de necessitate salutis. ita et sacramentum penitentie. Sicut autem aliquis per hoc quod baptismum petit se ministris ecclesie subicit ad quos pertinet dispensatio sacramenti. ita etiam per hoc quod confitetur peccatum suum se ministro ecclesie subicit ut per hoc sacramentum penitentie ab eo dispensatum remissionem consequatur. qui ergo gruum remedium adhibere non potest nisi peccatum cognoscat quod sit per confessionem peccatis et ideo confessio est de necessitate salutis eius qui in peccatum actuale mortale cecidit. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando minorem. Dicimus enim quod preceptum de confessione non est ab homine institutum quamvis sit a Jacobo promulgatum. sed a deo institutionem habuit quous eius expressa institutio non legatur. tamen quedam prefiguratio ipsius inuenitur sicut hic in hoc quod leprosum mundatum misit ad sacerdotes. qui quamvis non essent noui testamenti sacerdotes. tamen in eis noui testamenti sacerdotium significabatur. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quoniam ad gratie infusionem consequendam ordinata sunt gratie sacramenta ante quorum suspensionem vel actu vel proposito aliquis gratiam non consequitur. sicut patet in baptismo. Et similiter est de confessione sine qua actu

vel proposito culpa non remittitur. Unde dicit Albertus magnus in. 4. Omnes tres penitentie partes coniunctim operantur circa peccatum. sed non oportet quod assint in actu sed unam vel duas sufficit esse in actu et aliam vel alias sufficit esse. Ad terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est duplex. Prima quod licet non legatur confessio Petri et Magdalene tamen confessi creduntur. Multa enim facta sunt que scripta non sunt. sicut innuit in fine Joban. Secunda ratio. quia Christus habet potestatem excellentie in sacramentis. unde sine his que ad sacramentum pertinent potest re sacramenti conferre.

D terciam que

stiones qua queritur circa secundum miraculum. Utrum in Christo fuit admiratio. sic procedit. Et videtur quod non potuit in eo esse. Primo sic. Admiratio sicut colligitur primo Metba. non est nisi ignorantis. sed in Christo non fuit aliqua ignorantia qui venit illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent. ergo non fuit in eo admiratio. Secundo sic. Dicit Aristoteles. 4. Ethico. quod magnanimus non est admiratiuus. sed Christus fuit magnanimus ergo in Christo non fuit admiratio.

Tercio. Nullus admirat de eo quod ipse facere potest. sed Christus facere potuit quicquid magnus

erat in rebus: ergo videtur q̄ de
nullo admirabatur. In op-
positum est euangelium presens
Respondeo. Dicendum sub cer-
tis conclusionibus. Prima q̄ in
x̄po non potuit esse admiratio q̄
tum ad scientiam diuinam que
est eterna. Probatur conclusio.
Admiratio proprie est de nouo
aliquo insolito. in x̄po autē nō
poterat esse aliquod nouū z in-
solitum quātum ad scientias di-
uinam. quia nihil cognoscit de
nouo. Secunda conclusio. In x̄po
non potuit esse admiratio quan-
tum ad scientiam hūanam qua
cognoscit res in verbo. Patet cō-
clusio. q̄ anima x̄pi ab instanti
conceptionis cognouit oīa in v̄-
bo que cognoscit verbum scientia
visionis. Et hec sunt omnia
que habent esse secundū quāq̄
differentiam temporis cuiusmo-
di sunt presentia preterita z futu-
ra. ergo cō. Tercia conclusio. In
x̄po non potuit esse admiratio se-
cundum scientiam qua cognos-
cit res per species inditas. Patet
conclusio. quoniam anima x̄pi
ab hora conceptionis fuit perfec-
ta habitibus omnium scientias-
rum. Quarta conclusio. Admi-
ratio potuit esse in x̄po z fuit se-
cundum scientiam experientia-
lem. Patet conclusio. quia secun-
dū hanc potuit aliquod nouū
insolitum videre z cognoscere se-
cundum qd̄ poterant quotidie
aliqua noua occurrere. Ad ra-

47
tiones in oppositum. Ad primā
respondetur negando consequē-
tiam. Et ratio est. quia licet x̄ps
nihil ignoraret. potuit tamen de
nouo aliquod occurrere experi-
mentali eius scientie ex quo ad-
miratio causaretur. Ad secun-
dam respondetur negando cōse-
quen. iam Et ratio est. quia x̄ps
admirabatur de fide centurionis
non ea ratione q̄ esset magna q̄
tum ad ipsū sed quia erat mag-
na quantum ad alios. Ad
terciam respondetur negando cō-
sequentiam. Et ratio est. q̄ licet
x̄pus poterat facere omnia secū-
dum virtutem diuinitatis secun-
dum quam admiratio in eo nō
erat. scientie tamē eius humane
experimentalī potest aliquid no-
ui incurrere de quo potuit causa-
ri in eo admiratio. sicut dictū ē

D quartaz que

sitionem qua arguitur. Utz
sit verum q̄ x̄pus nō inuenit tā-
tam fidem in israhel sicut in cen-
turiōne. sic proceditur. Et videt̄
q̄ non. Primo. quia in Abra-
ham Isaac z Jacob maior fides
erat. ergo cō. Secundo arguitur
de beatissima virgine Maria cui
dictum est: Beata que credidisti
quoniam perficientur in te que
dicta sunt tibi a domino. Lu. 1.
Tercio idem arguitur de aposto-
lis qui dicuntur primitias spiri-
tus habuisse. In oppositum
est euangelium presens. Re.

spondeo. Dicendum iuxta Alber-
tū super Math. q̄ fides dicitur
magna dupliciter. scilicet intensi-
ue et facilitate credendi. Intensi-
ue possibile fuit q̄ maior fides
fuit in multis iudeis secundum
statum etiam presentem. sed quo
ad facilitatem credendi non in-
uenit tantā. quia iudei qui cre-
diderunt p̄ miracula inducti sūt
et edocti p̄ scripturas crediderūt.
iste autem non. Ad rationes
in oppositum dicendum. Ad pri-
mam respondetur q̄ non loque-
batur xp̄us de illo priore israhel
in quo prophete et patriarche fu-
erunt. unde Beda in omelia di-
cit sic. Non inueni tantam fidem
in israhel. non in illo priore isra-
hel in quo nominati sunt pphe-
te et iusti. sed significat fidem illi-
us super israhel. hoc est sup̄ oēs
qui tunc fuerunt tribus israhel et
non super illum qui ab initio fu-
it israhel. nec super eos qui post-
ea prophete et iusti inuenti sunt in
israhel. Et per hoc patet responsio
ad argumenta de beata vir-
gine et de apostolis qui sup̄ oēs
alios iusti et sancti inuenti sunt
in israhel. Vel dicendum ut dicit
Albertus q̄ cum xp̄us dixit. Nō
inueni tantam fidem in israhel.
non includit illos quibus loque-
batur sed alios de israhel.

Dominica tertia
et euangelium. In illo tē

poie. Ascendente Ihesu in nauic-
ulam etc. Math. 8. Circa qd̄
veniunt disputā de sequētes q̄sti-
ones. Primo. Utz ecclesia vni-
uersalis iuxta glosas per nauicu-
lam designata tempestate alicuius
tribulationis quandoq̄ ita
concutietur ut naufragiū patia-
tur. Secundo. Utz fuit verū
q̄ mare et venti obediunt xp̄o.

De primas que

stiones qua q̄ritur. Utz
vniuersalis ecclesia iuxta glosas
euangelii per nauiculas designa-
ta quandoq̄ tempestate tribula-
tionis ita concutietur ut naufra-
gium patietur. Et videtur q̄ sic.
Primo Daniel. 9. scribitur. defi-
ciet hostia et sacrificium et erit in
templo abominatio desolatio-
nis et usq̄ ad consummationem
et finem perseverabit desolatio. s̄
cum defecerit fides et hostia sacri-
ficium deficiet ecclesia. Dicit enī
Aug. Ubi fides ibi ecclesia. er-
go etc. Secundo sic. Sicut vni-
uersitas iudeorum que prius ec-
clesia dicebatur iam non est in ec-
clesia. unde tota ecclesia iudeorū
videtur defecisse. Dedit enim illi
deus libellum repudi. primo de
cem tribus et postea duabus. ut
dicitur Jere. 3. et 5. ubi sic habe-
tur. Prevaricata est domus isra-
hel et domus iuda dicit dñs etc.
ergo pari ratioe tota ecclesia xp̄i-
anorū est defectibilis. consequen-
tia videtur bona. Tercio sic.

47
Luce. 18. post denuntiationes futurarum tribulationum dicitur. verū tamen filius veniens putas inueniet fidem in terra: hoc autē non videtur dictū nisi q̄ fides ante consummationem seculi deficiet. et per consequens ecclesia.

In oppositum est hic glosa. Respondeo. Dicendum sub duabus conclusionibus. Prima est. q̄ ecclesia catholica conuenienter designatur per nauem siue nauiculā. Ista conclusio probatur primo per illud. prouerbi. vlti. facta est quasi nauis insitoris. et hoc quia vt dicit Albertus magnus. Virtutum mercibus et meritorū thesauris amplissimis onusta est quibus filii sui mercati sunt regna celorum. In ea enī sola sunt virutes quibus adipiscit̄ felicitas vite eterne. iuxta capitū. Omnes. 28. q. 1. Secundo patet conclusio. Quoniam ecclesia est vehiculum quo per mare huius seculi quacūq; crebris flatibus et aquarū fluctibus. i. tēptationum plagis et verberibus fatigetur. fideles in ea contēt ad portum future beatitudinis perducuntur. vnde sicut extra archā regnante diluuiō nullus saluat̄ est. ita nullus extra ecclesiam saluatur. Unde extra de sum. trini. et si. ca. c. 1. et 24. q. 1. quoniam verus. Et beatus Grego. in moral. et habetur in capitu. quia. eadem causa. et. q. ecclesia sola est qua intra positos valida caritas

compago custodit. Unde aqua diluuii archam quidem ad sulcū limora sustulit. omnes autem quos extra inuenit extinxit. Secunda conclusio est. q̄ nauicula vniuersalis ecclesie nunq̄ tanta tempestate tribulationis vexabitur q̄ naufragium patiat̄. Ista conclusio probatur primo sic.

Augustin⁹ in tractatu de catholica veritate dicit. Sicut nauicula id est ecclesia xp̄i in medio maris videlicet mundo diu iactata est fluctibus sed vexata non dissoluta aut submersa. q̄ ille imperauit vento et mari qui eidem ecclesie promisit vsq; in finem asfuturum. Secundo. conclusio patet ex illo Ambro. qui ita dicit in quodam sermone. Nauim ecclesiam debemus accipere in solo mundi huiusmodi constitutam que et si vndarum fluct. b⁹ aut procellis sepe vexetur. tamen nunquā potest sustinere naufragium quia in arboze eius. id est in cruce. Cb. ill⁹ erigitur. in puppe pater residet gubernator. prostram paracletus seruat spiritus. hanc per angusta huius mundi freta duodecim remiges ducant id est duodecim apostoli. et similis numerus prophetarum. Tercio patet conclusio ex illo Mathei. 16. vbi Christus ait. Super hanc petram edificabo ecclesiam meam. et porte inferi nō preualebunt aduersus eam. plane b⁹ nō esset. si ecclesia quāq; tribulationi

bus aut impugnationibus vera
ta naufragium esset passura.

Ad rationes in oppositum. Ad
primam respondetur negando
sequeantur. Et ad dictum Dani
elis respondetur dupliciter. Pri
mo quod non videtur loqui de con
summatione totius seculi. sed de
finali desolatione ciuitatis Iheru
salem in qua locus sanctifica
tionis erat. et ita non est ad pro
positum. Secundo respondetur. quod
dato quod dictum Danielis accipia
tur de consummatione seculi et ab
ominationibus nominet antichristum
hominem peccati qui in templo
sedens extollens se super omnes quod
dicitur deus. 2. Thessal. 2. Non
est intelligendum quod fides totali
ter deficiat quin semper apud ali
quos fides ecclesie firma atque in
mutabilis usque ad finem seculi
permanebit. ita christus pollicitus
est Petro quem vniuersalis eccle
sie sue pastorem et vicarium con
stituerat dicens. Ego rogaui pro
te Petre ut non deficiet fides tua
Luce. 22. Ad secundam respo
ndetur negando assumptum quo
niam ecclesia de iudeis nunquam ita
defecit quin semper in ea aliqui
essent iusti in quibus integra fi
des et caritas inuoluta perseue
ret. sed scriptura ita absolute lo
quitur quia compactione malorum
illo tempore paucissimis erit nu
merus bonorum. Ad terciam res
pondetur negando primum. Et ad dic
tum quod Luce. 18. habetur. respondetur quod

illud dictum est non quod omnino
fides sit defectura. sed propter pau
citatem fidelium que tempore an
tichristi erit propter maximam tribu
lationem quam tempore illo vigebit.

D Secundam

questiones qua queritur
Utrum sint verum quod mare et ven
ti obedierunt christo. sic proceditur
Et videtur quod non. quia res sine
sensu et sine ratione non possunt
dici obedire alicui. cum non ca
pere nec intelligere possint precep
tum imperantis. sed mare et ven
ti sunt huiusmodi. ergo non vi
detur posse dici obedire. Secun
do sic. Qui obedit deo conforma
mat voluntatem suam volunta
ti diuine. sed ista cum sint sine in
tellectu et voluntate non possunt
dici conformare voluntatem suam
diuine. ergo non. Tercio. Obe
dientia est virtus moralis. sed ma
re et venti non sunt capacia virtu
tis. ergo nec possunt dici obedire ali
cui. In oppositum est euangelium pre
sens. Respondeo. Dicendum sub
ista conclusionem. quod mare et venti
obedierunt christo. Ista conclusio
patet ex euangelio. Pro cuius in
tellectu est notandum quod obedientia
dicitur duobus modis. Uno
modo ut dicitur virtus qua ani
mus subicitur mandatis imper
antis. ut fiant. et hoc modo obe
dientia non cadit nisi in creatura
intellectuali quam sola capax est virtu
tis ut arguebatur. Alio modo

dicatur obediētia operatio qua
mobile vel subiectum statim ex
pedit et sine quacunque repugnan
tia exequitur ordinem et disposi
tionem sui motoris sine princi
pio agentis et hoc modo est in om
ni creatura potentia obedientia
lis ad exequendum et operandum
quicquid deus qui immobilis
manens dat cuncta moueri de
creatura ordinauerit vel disposu
erit. unde psal. 148. dicitur. Sta
tuit ea in eternum et in seculum se
culi. preceptum posuit et non pre
teribit. et infra. Ignis grado nix
glacies spiritus procellarum que
faciunt verbum eius. Et amos.
9. dicit dominus. Mandabo
serpenti et ipse deuorabit eos. et
hoc modo dicuntur venti et mar
e obediuisse ipso sicut creatura
suo creatori. Ad rationes in
oppositum. Ad primam respon
detur quod ratio procedit de obedi
entia primo modo sumpta. licet
dicat Albertus magnus super Ma
theum. quod omnis creatura sensus
habet naturalem qua imperium
percipit et perficit creatoris quan
uis in se sit insensibilis. Et ideo
distinguit ysaac philosophus sen
sus naturales et animales esse in
rebus insensibilibus. hec Alber
tus. Ad secundam et tertiam
rationes eadem est responsio. Lo
quuntur enim de obedientia pri
mo modo sumpta. nos vero de
obedientia secundo modo capta.

In quarta do

minica post octauas ep
phanie est euangelium. In illo
tempore. Dixit Ihesus parabolas
hanc simile factum est reg
num celorum homini et c. Math.
30. Circa quod possunt disputa
ri sequentes disputationes. Pri
mo. Utrum diabolus supersemi
nauerit zizania. id est hereses. in
agro dominico. Secundo.
Utrum heretici sunt eradicandi
per mortem de vita presenti.

De primis que

stiones qua agitur. Ut
diabolus superseminauerit ziza
nia et c. sic proceditur. Et videtur
quod non. Primo si. Euangelium
dicit quod inimicus homo hoc fecit
sed diabolus non est homo. 8.
non superseminauit zizania.

Secundo sic. Hereses ex libe
ro arbitrio hominis procedunt.
Unde ut ait Hieronimus et habet. 24
q. tertia. i. c. heresis. Heresis gre
ce ab electione dicitur. quia cum
vnusquisque eligat disciplinam
quam putat esse meliorem. sed di
abolus non potest super libero ar
bitrio. ergo non potest supersemi
nare aliquid in eo. Tercio sic
Omne agens ex proposito cog
noscit suum effectum. sed diabo
lus internas cogitationes non po
test preuidere. ut dicit Augustinus. li.
de Eccl. dogmatibus. ergo non
potest aliquid seminare. In
oppositum est euangelium pñs.

Respondet. Dicendum sub ista
conclusionē. q̄ diabolus superse-
minauit in agro dominico heres-
es et errores. Ita conclusio pas-
tet. Nam postq̄ xp̄us lux mundi
et veritatis in agrum seminauit
fidei doctrinā per se et suos apo-
stolos in agro dominico. p̄ mor-
tem eorū diabolus inuidens fi-
dei seminare in cordibus fide-
lium que fundamentum erat reli-
gionis xp̄iane: superseminauit zi-
zania suadendo et suggerendo er-
rores hominib⁹. et ita plures ad
perfidiam heresis induxit. q̄ ducit
ad mortem. hinc Sapien. 2°
dicitur q̄ inuidia diaboli mors
intrauit in orbem terrarum. Et
Johan. 8° dicitur de diabolo il-
le homicida fuit ab initio et ve-
ritate non stetit quia veritas nō
est in eo. Cum enim loquitur. id
est suggerit mendacium ex pro-
priis loquitur. quia mendax est
et pater eius. Ad rationes in-
oppositum. Ad primam dicitur
q̄ ibi in euangelio inimicus ho-
mo dicitur diabolus vt exponūt
doctores. Dicitur autem diabo-
lus homo tum propter defectum
a deitate. psal. Exurge domine n̄
preualeat homo. Tum quia di-
abol⁹ vincit hominem. psal. Eri-
pe me domine ab homine malo
et dicitur inimicus propter con-
sumatam maliciam eius. Ad
secundam respondetur negando
p̄nam. dicimus q̄ licet diabol⁹
nō possit super libero arbitrio di-

recte mouendo illud potest in be-
ne per modū suadentis. et sic di-
abolus seminat hereses et errores
in cordibus hominum. vñ Aus-
gustin. in. 4° de trinitate dicit q̄
diabolus sua subtilitate malig-
nos affectus inspirat. et Beda di-
cit super Act⁹ apostolorū q̄ ani-
mam in affectum malicie trahit

D Secundam

questionem qua querit.

Utrum heretici sunt eradicandi
per mortes de vita presenti. sic p̄-
ceditur. Et videtur q̄ non. Pri-
mo ex euangelio presenti vbi di-
citur q̄ permittantur zizania cres-
cere vsq̄ ad messē. messis autē
est finis seculi. sed heretici per zi-
zaniā designantur. ergo hereti-
ci tollerandi sunt et non interfici-
endi. Secundo sic. Apostol⁹
2. Thimo. 2° Seruum dei opor-
tet esse mansuetum. i. cum mode-
stia corripientem eos qui resistūt
veritati. neq̄ det de⁹ illis peni-
tenciam ad cognoscendam veri-
tatem et resipiscant a laqueis dia-
boli. sed si heretici non tollerā-
tur sed morti traderentur auferre-
retur eis facultas penitēdi. ergo
tollerandi sunt et n̄ interficiendi.

Tercio sic. Nihil enim debet
impugnari nisi qd̄ est cōtra ami-
ciciam. sed diuersitas opinionū
non est contra concordiam ami-
cie vt ph̄s dicit. 4° Eth. 9°
heretici non sunt extirpandi sed
tollerandi. In opp⁹ ē apollo

lus ad **T**bitum. 3° Hereticum
post primas et secundas correctio
nem deuota sciens quod subuersus est
qui cuiusmodi est. R. n. deo. Di
cendus sub ista conclusione. He
retici manifesti quoniam sine periculo
potest fieri exterminandi sunt per
mortem de vita presenti. Ista co
clusio patet. quia tales sunt corrup
turi et infecturi aliorum. secundum
illud. 2. **T**himothei. 2° Heretici
multum proficiunt ad impietatem
semo eorum ut cancer serpit. Que
conclusio patet per apostolum. 1. **C**or.
5° Qui precepit exterminare uerum
fermentum ne totam massam cor
rumpat. Et **D**iero. ut habetur. 1. q.
tercia. secunde sunt carnes putri
de. et scabiosa ouis a caulis repel
lenda ne tota domus massa et cor
pus et pecora ardeat/corrumpan
tur/putrescat et intereat. **A**rius
autem in alexandria una scintilla fu
it. sed quoniam non statim oppres
sa est totum orbem eius flamma
populata est. Secundo probatur sic
quia sunt homicide. vita enim spiri
tualis multo melior est quam corpo
ralis. sed homicide extirpantur qui
auferunt hominibus vitam corpora
lem. ut habetur **E**xodi. 22. Malefi
cos non patieris uiuere. 3° mul
to amplius heretici qui auferunt
hominibus vitam spiritualem. **T**ercio
sic proceditur. In quantum heretici
sunt falsarii christiane fidei. multo
gravius est corrumpere fidem quam
est aie vita. Iustus enim ex fide uiuit.
Abacuc. 2° et ad **R**oma. 1° et

falsificare monetam per quam tempo
porali uite subuenitur. sed falsarii
in pecunie statim per principes se
culares morti traduntur. 3° multo
fortius heretici statim quam de he
resi uiuunt possunt iuste occidi.
Quarto probatur conclusio. In qua
tum heretici dicuntur lupi. lupi sunt
de quibus arcendi pastoris offi
cio. **I**ohan. 10. sed heretici sunt lu
pi. **A**ctuum. 20. ergo iuste ueniunt
extirpandi. Quinto probatur con
clusio. In quantum heretici sunt blas
phemi in christum. **L**euitici. 24. dici
tur. Qui blasphemauerit nomen
domini morte moriatur. sed he
retici sunt huiusmodi. ergo meri
to ueniunt extirpandi per mortem
magis quam rei crimine lese maiesta
tis. **A**d rationes in oppositum. **A**d
primam respondetur. quod deus non uult
hereticos permitti uiuere absolu
te. sed in casu tantum. scilicet quoniam non
possunt separari a fidelibus sine
periculo fidelium. Et hoc conue
nit duplici de causa. Una quan
do non bene cognoscuntur nec bene
distinguuntur a fidelibus. **A**lia quoniam
habent tantos defensores quod si contra
eos procedatur maius periculum in
ecclesia probabiliter extimetur. ut scis
maticos vel interfectores fide
lium a fautoribus hereticorum. tunc
enim permittendi sunt propter maius
periculum euitandum. ubi autem
non occurrunt ista pericula sunt
separandi ab ecclesia et in illicite se
culari relinquendi ut exterminentur
per mortem sicut dictum est. **A**d

cundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia modestia illa ut primo et secundo corripitur & si redire noluerit iam pro subuerso habetur ut patet in auctoritate apostoli inducta. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Tunc quia philosophus loquitur de opinionibus speculatiuis tantum Tum quia consensus in unitatem fidei est principium coniunctionis in caritate. et ideo discessus a fide excludit amicitiam familiaritatis.

Dominica septu

agesime est euangelium. In illo tempore. dixit parabolas hanc etc. Math. 20. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum omnes homines ad eternam beatitudinem a deo sint vocati. Secunda. Utrum requirantur aliqua opera hominum ad beatitudinem consequendam a deo. Tercia. Utrum omnium laborantium in vinea domini sit unum remunerationis premium.

D prima que

stionem qua queritur. Utrum omnes homines ad eternam beatitudinem a deo sint vocati. sic proceditur. Et videtur quod non.

Primo sic. Deus non diligit omnes homines. ergo non omnes homines ab eo sunt vocati ad be

atitudinem. consequentia est bona. antecedens patet ex illo psal. Iniquos odio habui. Et illud. Odisti omnes qui operantur iniquitatem. Secundo sic. Nihilus excecatus a deo potest dici vocatus a deo ad percipiendam beatitudinem eternam patet. sed deus huius seculi excecavit mentes infidelium. ut dicit Apostolus. 2. Cor. 4. ergo etc. Tercio reprobat a deo non possunt dici vocati a deo ad beatitudinem. sed multi sunt a deo reprobati. Unde Apostolus ad Romanos. 1. Dedit eos in reprobum sensum. ergo non omnes homines sunt a deo vocati ad beatitudinem. In oppositum est euangelium presens. Item illud Luce 14. Domo quidam fecit cenam magnam et vocauit multos. per cenam ut ait glossa. eterna beatitudo intelligitur. Respondetur. Dicendum sub ista conclusione. quod omnes homines sunt a deo vocati ad beatitudinem. que conclusio probatur. Primo ex illo. 1. Thimo. 2. Vult deus omnes homines saluos fieri et ad agnitionem veritatis venire. Secundo sic. Omnes homines facit deus capaces beatitudinis. ergo omnes sunt vocati ad beatitudinem consequentia videtur bona. alias frustra fuissent facti capaces eius. assumptum patet. quia omnes homines sunt facti ad ymaginem et similitudinem dei. Gen. 1.

42
Dicit autem Augusti. qd eo ē ho-
mo dei capax quia ad ymaginē
dei est. Tercio sic. Omnes ho-
mines appetunt beatitudinē. er-
go videtur qd ad illas sint a deo
vocati. assumptum probatur per
illud Boeci. 3. de consolatione
dicentis. qd mentibus omnium ho-
minum veri boni cupido ē
inserta. sed verum bonum est qd
nos beatos facit. ergo conclusio
vera. Quarto sic. Sicut dicit
Dionysius. Deus equaliter om-
nia diligit et per consequens om-
nes homines equaliter diligit. s. qd
aliquos vocavit ad beatitudinē
g. omnes homines et. Quinto.
omnibus hominibus dedit le-
gem mandatorum per quorum
observantiā acquiritur vita eter-
na. secundum illud. Si vis ad vi-
tam ingredi serva mandata dei.
Matth. 19. Sexto. Tribuit etiā
omnibus consilia ad perfectionē
habendam. tribuit remedia scilicet
sacramenta ad sananda vul-
nera peccatorum. ergo videtur qd
omnes homines sint a deo voca-
ti ad eternam beatitudinem.

Ad rationes in contrarium.
Ad primam respondetur negan-
do assumptum. et ad probationē
dicimus qd nihil prohibet unum
et idem secundum aliquid odio
haberi. Deus igitur peccatores
inquantum sunt nature quedam
amat sic enī et sunt et ab ipso sunt
inquantum vero peccatores nō
sunt sed abesse deficiunt et hoc in

eis a deo non est. unde secundum
hoc ab ipso odio habent. Ad
secundam respondetur negando
consequentiam. et ad id quod di-
citur qd deus excecatur mentes ali-
quorum. Dicendum qd non dici-
tur excecatur maliciam infunden-
do. sed ex demeritis hominum gra-
ciam non infundendo. Pro quo
notandum qd excecatio dicitur pri-
vatio gratie. qz gratia est quod-
dam lumen anime et perfectio quod-
dam abilitans ad bonum ipsam
animam. Aliquem autem care-
re gratia ex duobus contingit.
tum quia ipse non vult recipere.
tum quia deus non sibi infundit
vel non vult sibi infundere. Vo-
lunt autem duorum talis est or-
do ut secundum nō sit nisi ex sup-
positione primi. Cum enim de-
us nihil velit nisi bonum non vult
illum carere gratia nisi secundum
qd bonum est. sed qd ille careat
gratia non est bonum simpliciter
Unde hoc absolute consideratū
non est volitum a deo. est tamen
bonum qd careat gratia si eā ha-
bere non vult. vel si negligenter
se ad eam habendam preparat qz
iustum est. et hoc modo est a deo
volitum. Patet ergo qd huiusmo-
di defectus absolute causa prima
est ex parte hominis qui gratia
caret. Ex parte autem dei non est
causa huius defectus nisi ex sup-
positione illius qd est causa ex p-
te hominis. Et per hunc modum
quandoqz inuenitur deus dici
causa excecationis et obdurationis

non mittendo maliciam. sed nō
impartiēdo quod in ipso est. Et
ita patet quid dicendum sit ad
auctoritate apostoli. Ad ter
ciam respondetur negando con
sequentiam. Et ratio est. Nec enī
est differentia secundum sanctū
Thomam inter predelinationē
et reprobationem. quia predesti
natio est causa eius quod expec
tatur in futura vita in predestina
tis scilicet glorie. et eius quod perci
pitur in presenti scilicet gracie. Re
probatio vero non est causa ei⁹
quod est in presenti scilicet culpe
sed est causa derelictionis a deo
Est tamen causa eius quod reddit⁹
in futuro scilicet pene eterne. sed cul
pa provenit ex libero arbitrio ei
us qui reprobatur et a gratia de
seritur. Et secundum hoc verifi
catur illud prophete Osee. 13. Ex
te perditio tua israel.

D Secundam

questionē qua queritur
Utrum requirantur aliqua ope
ra hominum ad beatitudinē
sequendam a deo. sic proceditur
Et videtur quod non. Primo ex
illo ad Roma. 4. Beatitudinē
hominis cui deus confert iustici
am sine operib⁹. ergo non requi
runt aliqua opera hominis ad
beatitudinem consequendam.

Secundo sic. Deus cum sit
agens infinite virtutis non pre
exigit in agendo materiam aut
dispositionem materie sed statim

potest totum producere. sed opa
hominis cum non requirant⁹ ad
beatitudinē sicut causa efficiēs
non possunt requiri ad eam nisi
sicut dispositiones. g. deus qui
dispositiones non preexigit agen
do beatitudinem sine precedentib⁹
operibus confert. Tercio
Sicut deus est actor beatitudi
nis immediate. ita et naturas im
mediate instituit. sed in prima in
stitutione nature produxit crea
turas nulla dispositione precedē
te vel actione creature sed statim
fecit unumquodq⁹ perfectum in
sua specie. ergo videtur quod beati
tudinem confert homini sine ali
quibus operibus precedentibus

Quarto arguitur de xpō cui⁹
ius anima ab instanti creationis
fuit beata sine operibus precedē
tibus. ergo. cl. Quinto idem
arguit⁹ de pueris baptisatis qui
ante usum liberi arbitrii moriun
tur quibus sine precedentib⁹ ali
quibus operib⁹ regni celestis ia
nuā aperitur ut dicit Beda. In
oppositum est euangelium psens
ubi dicitur. Voca operarios et c.
Item Johan. 13. dicitur. Si hec
scitis beati eritis si feceritis ea. er
go per actionem ad beatitudinē
peruenitur. R. deo. Dicendum
sub ista conclusione. Licet deus
posset simul facere voluntatem
recte tendentem in finem et finem
consequentem. sicut quāq⁹ natu
ram simul disponit et inducit for
mam. ordo tamen diuine sapien

cic exigat: vt nullus purus homo
habens vsum liberi arbitrii con
sequatur beatitudinem sine alijs
quibus operibus precedentibus
Que conclusio sic ostenditur ve
ra. vt dicit ph^ls. 2° de celo. Eo
rum q̄ nata sunt habere bonum
perfectum aliquid h³ sine motu
aliquid vno motu aliquid plus
ribus. Dabere aut̄ perfectum bo
num sine motu cōuenit ei quod
naturaliter habet illud. Dabere
aut̄ beatitudinem naturaliter est
solius dei. Unde solius dei pro
prium ē qd̄ ad beatitudinē nō
moueatur per aliq̄ operationes
precedentem. Cum aut̄ beatitudo
excedat omnem naturam cre
aturā nulla pura creatura conue
nienter beatitudinem consequit̄
absq̄ motu opationis per quā
tendit ad ipsū. Sed angel⁹ qui
est superior ordine nature q̄ ho
mo p̄secutus ē eam ex ordine di
uine sapientie vno motu opatio
nis meritorie. Voies autem con
sequuntur ipsam multis motib⁹
operationum que merita dicunt̄
Unde etia³ s³ phil^osoph⁹. 1°
ethi. Beatitudo est premium vir
tutuosarum operationum. Ad ra
tiones in oppositum. Ad primā
respondetur q̄ dictum Apostoli
nō militat. quia ip̄e loquitur de
beatitudine spei que habetur p̄
graciam iustificantem. que qui
dem non datur propter opera p̄
cedentia non enim habet ratio
nem termini motus vt beatitudo

do. sed magis est principium mo
tus quo ad beatitudinem tendi
tur. Ad secundam responde
tur negando consequentiam. Et
ratio est. quia non dicim⁹ q̄ ope
ratio hominis ideo p̄erigatur
ad consecutionem beatitudinis
propter insufficientiam diuine v
tutis beatificantis sed vt seruet
tur ordo in rebus. Ad terci
am respondetur negando conse
quentiam. Et ratio est. quia pri
mas creaturas statim deus p̄
fectas p̄duxit absq̄ aliqua dis
positione vel operatione creatur
e p̄cedēte. quia sic instituit pri
ma indiuidua specierum vt per
eas natura propagaretur ad po
steros. sic autē non fecit de alijs

Ad quartam respondetur ne
gando consequentiam. Et ratio
est. quia illud fuit singulariter in
Christo. Unde sicut de primis
indiuiduis specierum per que
erat natura propaganda dictum
est q̄ fuerunt statim p̄fecta. Si
militer dicimus q̄ per Christum
qui est deus et homo beatitudo
erat ad alios deriuanda. secun
dum illud apostoli ad Hebreos
2°. Qui multos filios in glori
am adduxerat. statim a principio
sue p̄ceptionis absq̄ aliqua ope
ratione meritoria p̄cedente aīa
eius fuit beata. sed hoc est singu
lare in ipso vt dicimus. Ad
quintā respondetur q̄ ratio non
facit ad propositū conclusionis
Cum primo. q̄ loquit̄ de boni

bus vsum habentibus liberi arbitrii. Tum secundo. quia licet paruulis baptisatis desint propria merita. meritum in xpi eis subuenit eo qd per baptismum sunt effecti membra xpi.

D tertiaz qua

queritur. Utrum omnium laborantium in vinea domini sit vnum remunerationis premium. sic proceditur. Et videtur qd sic. Ex presenti euangelio vbi singuli qui operati sunt in vinea domini acceperunt singulos denarios. quia ut dicit Grego. Equalem eterne vite retributionem sortiti sunt. ergo videtur qd omnium beatorum sit vnum remunerationis premium. Secundo sic. Beatitudo est summum bonum. sed summo non potest esse aliquid maius. ergo beatitudo vnius hominis non potest esse alia maior beatitudine. ergo equaliter sunt beati.

Tercio. sicut quodlibet appetibile est bonum ita et magis bonum. si ergo aliquis esset beator alio minus beato esset appetibilis beatitudo magis beati secundum rectum appetitum nec tamen eam haberet. ergo non esset beatus. quia beatus non dicitur nisi qui habet omnia que vult et nihil malivult. ut dicit Aug⁹.

In oppositum est illud Iohannis. 14. In domo patris mei multe sunt mansiones. per quas ut dicit Aug⁹. diuerse meritorum

dignitates intelliguntur in vita eterna. Item dicit Apostolus. 1. Cor. 15. Stella differt a stella in claritate. sic etiam resurrectio mortuorum. ergo vnus resurgentiuz maiorem claritatem habebit qd alius. ergo non vnum erit omnium sanctorum remunerationis premium. Respondeo. Dicendum qd in ratione beatitudinis duo includuntur. scilicet ipse finis vltimus qui est summum bonum. et adeptio et fruitio ipsius summi boni quantum ad ipsum summum bonum quod est beatitudinis obiectum et causa. Est ergo conclusio. qd omnium laborantium in vinea domini est vnum remunerationis premium. vna merces. vna beatitudo. quia non est nisi vnum summum bonum scilicet deus cuius fruitione homines fiunt beati. Si vero loquimur quantum ad adaptionem huiusmodi boni vel fruitionem que dicitur beatitudo formaliter. Est secunda conclusio. qd omnium laborantium in vinea domini non est vnum remunerationis premium aut merces aut beatitudo quia vnus potest esse alio beator quia quanto magis hoc bono fruitur est beator. Contingit autem aliquem perfectius frui deo. ex eo qd est melius dispositus per excellentiora merita. Premium enim respondet merito. sed constat aliquos esse alius maioris meriti. ergo cum beatitudo sit virtutis premium qui

fuerint maioris meriti habebunt excellentius premium. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod unitas denarii significat unitatem beatitudinis ex parte obiecti. et sic beatitudo est una omnium ut dicit prima conclusio. sed diuersitas mansionum significat diuersitatem beatitudinis secundum diuersum gradum visionis et fructus. Deus enim omnibus essentiam suam ostendit. sed unusquisque eam aspiciat secundum modum suum. Ad secundam respondetur. Uno modo quod ratio procedit de beatitudine ex parte obiecti. Secundo respondetur loquendo de beatitudine formali que est adeptio ipsius summi boni negatur consequentia quia beatitudo boni modo ideo dicitur summum bonum in quantum est summi boni perfecta possessio siue fructio non quia una non possit esse perfectior alia et maior. sicut ignis est subtilissimus corporum specie et tamen unus ignis altero subtilior esse potest. Ista beatitudo secundum speciem suam considerata est ultimum bonum desiderabile humanorum. nihilominus nihil prohibet beatitudinem unius esse perfectiorem beatitudine alterius. Si dicas quilibet sanctus participat deum in summo. et quod in summo est est in termino. et quod est in termino non recipit magis nec minus. ergo omnes equaliter parti-

cipabunt. Respondetur ad hoc quod est summum simpliciter et est summum huic. dicimus quod nullus participat in summo simpliciter sed in summo sibi. Quilibet enim totum participat non quia possit participari plus sed non plus ab ipso. quia non potest ultra proficere et contentus est omnino eo quod habet. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Dicimus enim quod minus beato non est appetibilis beatitudo magis beati. Ratio est. quia in beatis est perfecta caritas. unde ibi plus quilibet diligit deum quam seipsum. et ideo vult magis id quod conuenientius est deo quam id quod esset melius ei. Et ideo magis vult diuinam iusticiam saluari in hoc quod ipse minus habeat quod est deo preuenientius quam in hoc quod plus habeat quod esset sibi melius.

Dominica sexta

gesime est euangelium.

In illo tempore. Cum turba plurima etc. Luce. 8. Circa quod pos sunt disputari sequentes questiones. Prima est. Utrum conuenienter Christus usus fuerit in predicatione sua parabolis. Secunda. Utrum parabole ille Christi continerent veritatem secundum sensum litteralem.

Dprimam qua

queritur etc. sic proced. etc.

Et videtur quod non conuenienter

usus fuerit parabolis in predicatione sua. Primo sic. Modus loquendi per metaphoras et parabolis cum sit proprium scientie infime scilicet poetice non videtur pertinere ad doctorem diuine sapientie que altissima est. sed Christus predicabat et docebat diuinam sapientiam. ergo non conuenienter utebatur in predicatione sua metaphoris et parabolis. quia talis modus conuenit poetis. Secundo modo sic. Christus venit ad docendum veritatem. secundum illud Johan. 18. Ad hoc veni et natus sum ut testimonium perhibeam veritati. sed per parabolis videtur veritas occultari. ergo non conuenienter Christus utebatur in predicatione sua parabolis. Tercio sic. Christus ad ostendendum quod ipse esset verus deus obseruauit modum in miraculis faciendis ut non posset negari ipsum esse deum sine peccato infidelitatis. secundum illud Johan. 15. Si opera non fecissem que nemo alius fecit peccatus non haberent. ergo in predicatione debuit seruare illum modum ut maxime ostenderetur sapiens. sed iste modus non est parabolicus. ergo etc.

In oppositum est euangelium presens. Respondeo. Dicendum sub ista conclusione. quod Christus conuenienter in predicatione et doctrina parabolis et similitudinibus rerum corporalium usus est. veri-

tas istius conclusionis colligitur ex multis. Primo quia predicator bonus debet formare sermonem suum iuxta qualitatem et capacitatem audientium. ut dicit Gregorius. sed naturale est homini ut per sensibilia ad intelligibilia veniat. quia omnis nostra cognitio a sensu initium habet. Unde dicit Dionysius dicit in. 7. c. celestis ierarchie. impossibile est nobis aliter elucescere diuinum radium. nisi varietate sacrorum velaminum circumuolutum. 8. conuenienter Christus illis in sua doctrina et predicatione usus est. Secundo colligitur ex eo quod per huiusmodi parabolis abscondentur sacramenta ab infidelibus ne blasphement. unde Math. 7. dicit. Nolite sanctum dare canibus. Christus autem videns quod multi blasphemabant. unde in beelzebub dicebant eum eicere demonia. conuenienter ergo quandoque usus est parabolis in predicatione sua. Tum tercio. quia per huiusmodi parabolis homines rudes melius docentur et melius retinent quam audiunt. Tum ergo predicationis Christi deberet proponi omnibus. secundum illud ad Roma. 1. Sapientibus et incipientibus debitor sum. conueniebat ut Christus parabolis in sua predicatione uteretur. ut saltem vel sic rudes doctrinam caperent qui ad intelligibilia capienda non sunt idonei. Unde notandum quod triplex distin-

guitur capacitas auditorum. Quidam enim non nisi in parabolis instruuntur qui adhuc habent rationem totam ad sensum reflexam et illi dicuntur animales sensu. Quidam habent rationem ad fidei principia aliquantulum in se stantem. et illi capiunt veritatem interpretationes parabolarum. Quidam autem habent rationem ad intellectum divinorum eleuatam stantem in lumine et illi sunt perfecti in veritatis contemplatione et magistri in divinis. Primus gradus est ydiotarum barbarum. Secundus discipulorum imbuendorum proficientium. Tercius perfectorum. De primis dicitur. 1. Cor. 3. Tanquam paruulis in Christo lac vobis potum dedi non escam. non enim poteratis intelligere. De secundis ad Hebr. 12. In disciplina perseverate tanquam filiis vobis offert se deus. De tertiis. Math. 10. Sufficit discipulo si sit sicut magister eius. Nos enim tres status innuit hic dominus in euangelio hominibus. duos in discipulis. et vnum in turbis. ut dicit magnus Albertus super Matheum. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia scientia poetica siue poete utitur metaphoris propter representationem. Representatio enim naturaliter homini delectabilis est. sed predicator bonus cuius modi fuit Christus

utitur metaphoris propter necessitatem et utilitatem ut dictum est. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet veritas parabolis vestita occultetur infidelibus non tamen fidelibus. quoniam ut ait Dionysius. Radii divine revelationis propter figuras sensibiles quibus circumuehatur non destruitur. sed remanet in sua veritate ut mentes quibus revelatio fit non permittantur in similitudinibus remanere. sed eleuat eas ad cognitionem intelligibilium ut per eos quibus revelatio facta est. alii etiam circa hoc instruuntur. Ad terciam respondetur quod Christus utendo in predicationibus suis parabolis aliquando profundis rebus ostendit se sapientissimum predicatorum qui iuxta capacitatem omnium predicationem suam formabat.

D Secundam

questionem qua queritur Utrum parabole etc. sic proceditur Et videtur quod non. Primo. quia falsum est quod verbum dei ad litteram sit semen aut ordei aut tritici.

Secundo falsum videtur ad litteram quod volucres celi rapiunt verbum dei. Tercio arguitur idem quod falsum ad litteram videtur esse quod spine suffocant verbum dei. In oppositum est illud psalmi. Principium verborum tuorum veritas. Respon-

deo & omnes ille parabole sunt
vere secundum sensum litterales
Pro quo notandum & ut dicit
sanctus Thomas in ultimo arti
culo questionis prime partis. Sen
sus parabolicus sub litterali co
tinetur. nam per voces significa
tur aliquid proprie & aliquid fis
gurate. nec est litteralis sensus
ipsa figura sed illud quod est fis
guratum. Non enim cum scriptu
ra nominat dei brachium est lit
teralis sensus & in deo sit mem
brum huiusmodi corporale. sed
illud quod per hoc membrum signi
ficatur scilicet virtus operativa. Sic
ad propositum dicimus & sensus
litterales sunt ea que significan
tur per istas figurales similitudi
nes non ipse figure. & ita parabo
le sunt vere secundum sensum lit
teralem. Ad rationes in oppositum
Ad primam dicendum & ideo
comparatur doctrina christi semini
quia sicut semen in terram bonam
proiectum resurgit multiplicatum
sic verbum diuinum in corde de
uote receptum facit multitudinem
bonorum operum. Tum etiam
quia tria sunt que iuxta constan
tinum arguunt bonitatem seminis.
Si in colore est rubeum in
quantitate secundum genus su
um est magnum. et si in pondere
est in genere suo graue. sic in ver
bo diuino. Hoc enim est magnum
quia de magnis loquitur rebus
Prover. 8. De rebus magnis lo
cutura sum. Secundo in colore

est exterius caritatis igne rubeum
et interius puritate simile mira
biliter candidum. Canticoz. 5.
Dilectus meus candidus & rubi
cundus. Tercio est pondere in
telligendi grauissimum & omnes
excedens intellectus. ad Roma
nos. 11. O altitudo diuitiarum sa
pientie & scientie & incomprehen
sibilia sunt iudicia eius & inuesti
gabiles vie eius. Ad secun
dam respondetur. & verum est &
hy qui figurate intelliguntur per
volucres celi comedunt illud. isti
sunt demones qui per volucres
celi intelliguntur. Tum quia ipsi
per peccatum superbie alta sunt
petentes. Unde de diabolo scri
bitur Job. 41. Ipse est rex super
omnes filios superbie. Tum ut
dicit glosa & celestis. i. spiritualis
sunt nature. Tum quia p'ae
ra volitant. Nec enim volucres
dicuntur comedere. i. impedire se
men dei. quia importunitate temp
tationum suarum faciunt sepe pe
rire fructum diuini verbi. Ad
terciam similiter respondetur & ve
rum est & diuitie eo & cogitatio
num suarum punctione mentem
lacerant per spinas significantur
suffocant. i. impediunt fructum
predicationis. Suffocant enim
ut dicit Grego. in omelia. quia
importunis cogitationibus suis
guttur mentis strangulant & bo
num desiderium intrare ad cor
non sinunt quasi aditus status
vitalis necant.

Dominica i qui

quagesima est euangelis-
um. Assumpsit ihesus duodecim
discipulos 24. Luce. 18. In quo
predicit discipulis suis passionem
suam. Circa quod possunt dispu-
tari sequentes questiones. Pri-
ma. Utrum necessarium fuit xpus
pati pro humani generis libera-
tione. Secunda. Utrum con-
uenienter elegit pati in iherusalē

Tercia. Utrum conueniens
fuit ut etiā pateretur a gentib⁹.

Primam sic

proceditur. Et videt⁹ q
non fuit necessarium pati xpm p
humani generis liberatione.

Primo sic. Humanum enī ge-
nus liberari non poterat nisi per
deum. secundum illud Isa. 45.
Deus iustus ⁊ saluans non ē pre-
ter me. sed in deū non cadit ali-
qua necessitas quia hoc repug-
naret omnipotentie ipsius. ergo
non fuit necessarium pati xpm.

Secundo sic. Necessariū vo-
luntario opponitur. sed xps pro
pria volūtate pass⁹ ē. Isa. 53. Ob-
latus est quia ipse voluit. Unde
ut hoc ostenderet discipulis pre-
dixit eis passionem multis die-
bus ante. sicut in euangelio pre-
senti dicens. Ecce ascendim⁹ 24.
ergo non fuit necessarium ipsum
pati.

Tercio sic. Sicut dicit⁹
in psal. Uniuerse vie domini mi-
sericordia ⁊ veritas. sed non vi-
detur necessariū q pateretur ex

parte misericordie diuine que si-
cut gratis dona tribuit ita vide-
tur q gratis debita relaxet absq
q3 satisfactione. Nec etiā ex par-
te diuine iusticie secundum quā
homo eternam damnationē me-
ruerat. ergo videtur nō fuisse ne-
cessariū q xpus pro liberatione
hominum pateretur. Quarto
sic. Natura angelica excellen-
tior est q humana ut patet p Di-
onisiū. 4. de di. no. sed pro re-
paratione angelice nature que
peccauerat xpus non est passus.
ergo videtur q non fuit neces-
sarium xpm pati pro liberatione
humani generis. In opposi-
tum est euangelium presens vbi
dicitur. Ecce ascendimus iheros-
olimam ⁊ filius hominis 24 vbi
q3 immutabiliter voluit pati. er-
go necessario passus est. Unā ad
Debre. 2. dicitur. Decebat eum
per passionem consummari. vbi
dicit glosa. Nisi xpus pateretur
homo non redimeretur ⁊ non re-
demptus periret. Respondeo.
Dicendum q cum reparatio hu-
mane nature a deo facta sit dus-
pliciter potest considerari neces-
sitas sc3 ex parte dei ⁊ ex parte ips-
ius nature reparande. Ex parte
autem dei potest attendi triplex
necessitas. Una est necessitas co-
actionis. ⁊ de ista ē conclusio pri-
ma q nullo modo potest cadere
in deum. Tum quia non potest
in deo esse aliquod violentum
nec esse extra naturam cui⁹ sit im-

mutabilis. Tuz quia repugnat
omnipotentie diuine. Alia ē ne
cessitas absoluta. et hec cadit in
deum respectu ipsoꝝ que in ipso
sunt scilicet q̄ naturam suā conse
quuntur. quia impossibile est ea
aliter se habere. sicut necessariu
est deum esse vel esse bonum. et
alia huiusmodi. Et de ista neces
sitate ponitur conclusio secūda.
q̄ non fuit necessarium xpm pa
ti. quia talis necessitas absoluta
in deo non est respectu alicuius
effectus. quia nō agit ex neces
sitate nature sed ex liberalitate vo
luntatis. Tercia necessitas est ex
suppositione finis. Et de ista est
conclusio tertia. q̄ tali necessitas
te non fuit necessarium ipsuꝝ pa
ti. patet. quia non est dicendum
quin deus cui⁹ potestati omnia
subiacent potuerit alium modū
possibilem inuenisse ad libera
ndum genus humanum. vt dicit
Aug⁹. 13. de trinitate. Necessitas
te vero ex suppositione qd̄ est in
ipso scz prescientie vel voluntatē
que mutari non possunt. que ne
cessitas vocatur necessitas immu
tabilitatis fuit necessarium xpm
pati. et est conclusio quarta. patz
quia ipse preuiderat et preordina
uerat naturam humanam repa
randam hoc modo et preuncia
uerat i scripturis sctis. De qua
necessitate dicitur Luce ult. Dec
sunt verba que locutus sum vo
bis cum apud vos essem. quoni
a3 necesse est impleri omnia que

scripta sunt etc. Ex parte autem
hominis similiter potest conside
rari triplex necessitas. Una ē ne
cessitas absoluta que est respectu
eoz que naturaliter homini in
sunt. sicut hominem necessariu
est esse risibilem. et alia huiusmo
di. et sic est quinta conclusio. Nō
fuit necessarium humanam na
turam reparari. patet. quia repa
ratio non consequitur ex princi
piis naturalibus. Alia est neces
sitas coactionis. et de tali est cō
clusio sexta q̄ non fuit necessari
um humanam naturam repara
ri. quia talis necessitas non fuit
in humana natura respectu res
parationis. quia deus ad virtu
tes nō cogit. Tercia ē necessitas
ex suppositione finis. sicut neces
sarium est hominem habere na
uem si debet ire vltra mare. et de
tali necessitate est conclusio septi
ma. q̄ necessarium fuit humanā
naturam reparari si ad visionē
dei admitti debuit. patet conclu
sio ex illo Johan. 3. Oportet ex
altari filium hominis vt omnis
qui credit in euꝝ non pereat sed
habeat vitam eternam. Ad
rationes in oppositum. Ad pri
mam respondetur negando con
sequentiam. Et ratio est. quia ar
gumentum illud procedit de ne
cessitate coactionis ex parte dei.
vt dicit conclusio prima. Ad
secundam respondetur negando
consequentia. Et ratio est. quia
necessitas que est ex suppositio

ne voluntatis immutabiliter aliquid volens non minuit rationem voluntarii sed auget. et tantomagis quanto firmius inheret volito ut moueri non posset.

Ad terciam respondetur. quod hominem liberari per passionem christi conueniens fuit et misericordie et iusticie eius. Iusticie quidem quia per passionem suam christus satisfecit pro peccato humani generis. et ita homo per iusticiam christi liberatus est. Misericordie vero. quia cum homo per se satisfacere non posset pro peccato totius humane nature deus dedit satisfactorem filium suum. secundum illud ad Roma. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem que est in christo iesu quem proposuit deus propiciatorem per fidem ipsius. Ad quartam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia peccatum angeli non fuit remedium diabile sicut peccatum hominis

D Secundam

questionem sic proceditur Et videtur quod non conuenienter passus est in iherusalem. Primo sic. Medicina debet morbo respondere. sed passio christi fuit medicina contra peccatum Ade. Adam autem non fuit sepultus in iherusalem sed in hebron. ergo videtur quod conuenienter ibi christus pati debuit. Secundo sic. christus

passus est secundum humanam carnem que quidem concepta fuit ex virgine in nazareth et nata in bethleem. ergo videtur quod non in iherusalem sed in nazareth vel in bethleem pati debuit. quilibet enim affectat sepeliri in ecclesia natiuitatis sue. Tercio sic. Contra illud quod passus est extra portam ciuitatis. veritas debet respondere figure. sed passio christi figurabatur per sacrificia veteris legis. sed huiusmodi sacrificia offerebantur in templo. ergo et christus ex quo eligebat pati in iherusalem debuit pati in templo et non extra portam ciuitatis. In oppositum est euangelium presens. R. deo. Dicendum. quod conueniens fuit christum pati in iherusalem. Ista conclusio patet primo ex illo Luca. 13. Non capit prophetam perire extra iherusalem. Secundo patet ex illo quod dicit Augustinus in libro. 83. questionum. Omnia per prius locis et temporibus gessit saluator. quia sicut omnia sunt in manu eius ita et omnia loca. Et ideo sicut conuenienti tempore christus passus est ita et conuenienti loco. Sit ergo conclusio. quod conuenientissime christus in iherusalem passus est. Que conuenientia ostenditur ex pluribus. Primo quidem. quia iherusalem erat locus a deo electus ad sacrificia sibi offerenda. Que quidem figuralia sacrificia figurabant Christi passionem quod est verum

sacrificium. secundum illud ad Ephe. 5°. Tradidit semetipsum hostiam et oblationem in odorem suauitatis. Secundo patet. Virtus passionis Christi ad totum mundum diffundenda erat. ideo in medio terre habitabilis pati voluit scilicet in iherusalem. unde dicitur in psal. Deus autem rex noster ante secula operatus est salutem in medio terre. id est iherusalem que dicitur esse umbilicus terre. Tercio quia hoc maxime conueniebat humilitati eius ut scilicet sicut turpissimum genus mortis elegit. ita et ad eius humilitatem pertinuit quod in loco tam celebri confusionem pati non recusaret. Unde dicitur Actuum 3. 4°. Conuenerunt in ista ciuitate aduersus puerum sanctum tuum iesum quem vixisti herodes et pontius pilatus cum gentibus et populis israel. Quarta conuenientia accipitur ex interpretatione. Interpretatur enim iherusalem visio pacis. ad hoc enim pati voluit ut nos deo reconciliaret. ad Roma. 5°. Reconciliati sumus deo per mortem filii eius. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia cum Christi passio non solum erat in remedium contra peccatum personale ade. sed contra peccatum totius mundi conuenienti⁹ Christus pati elegit in iherusalem et iuxta sepulcrum ade. Ad secundam respondetur negando primam rationem

tionibus assignatis quare conuenienter pati in iherusalem Christus elegit. Ad terciam respondetur quod Christus non in templo aut in ciuitate sed extra portam passus est conuenientissime propter tria. Primo quidem ut veritas responderet figure. Nam vitulus et bircus qui solennissimo sacrificio ad expiationem totius multitudinis offerebantur extra castra comburebantur. ut precipitur Leuitici. 16. Unde dicitur ad Debre. 13. Quorum animalium inferi sanguis pro peccato in sancta per pontificem. horum etiam corpora cremabantur extra castra. propter quod iesus ut sanctificaret populum extra portam passus est. Secundum quod ut per hoc daret exemplum nobis exiendi a mundana conuersatione. unde ibidem subditur. Exeamus igitur ad eum extra castrum improprium eius porrales. Tercio ut Chrysostomus. dicit in sermone de passione. Noluisti deus pati sub tecto non in templo iudaico ne iudei subtraherent sacrificium salutare. nec putares pro illa tantum plebe oblatum. et ideo foras ciuitatem foris muros ut scias sacrificium esse commune quod totius terre est oblatio quod communis est purificatio.

D terciam questionem sic proceditur. Et videtur quod non fuit conueniens quod Christus pateretur a gentibus. Primum sic

Multi per mortem Ihesu christi homines erant a peccato liberandi. videtur conueniens ut paucissimi in morte eius peccarent. peccauerunt autem in morte eius iudei ex quorum persona dicitur. Mat. 21. Dicite heres venite occidamus eum. ergo videtur conueniens fuisse quod in peccato occisionis Ihesu christi gentiles non implicarentur. Secundo sic. Veritas debet respondere figure. sed figuralia sacrificia veteris legis non gentiles sed iudei offerebant ergo nec passio christi que fuit verum sacrificium impleri debuit per manus gentiliu. Tercio sic. Iudei querebant interficere christum. quia dicebant eum esse contra legem iudeorum. unde ipsi dicebant. secundum legem debet mori. sed peccata quecumque puniuntur secundum legem. Leuitici 20. Unum falsum videtur dixisse iudei dicentes. Non licet nobis interficere quemcumque. ergo videtur quod christus pati non debuit nisi a iudeis. In oppositum est euangelium presens cum ait. Tradent enim eum gentibus. Respondeo. Dicendum quod conueniens fuit quod christus etiam a gentibus pateretur. Ista conclusio ostenditur ex processu effectus passionis christi qui in ipso non passio christi fuit prefiguratus. Primo enim passio christi effectum salutis habuit in iudeis quorum plurimi in morte christi baptisati sunt ut patet Actuum. 2. et 4. Ser

cundo vero iudeis predicantibus effectus passionis transiit ad gentes. et ideo conueniens fuit ut christus a iudeis pati inciperet. et postea iudeis tradentibus per manus gentium eius passio finiretur. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod ratio non militat. Et ratio est. quia christus ad ostendendum habundantiam caritatis sue ex qua paciebatur in cruce positus veniam pro persecutoribus postulauit. ut autem huiusmodi petitionis fructus ad iudeos et gentiles perueniret voluit christus ab utroque pati. Ad secundam respondet negando consequentiam. Et ratio est. quia passio christi fuit oblatio sacrificii in quantum christus propria voluntate mortem sustinuit ex caritate. in quantum autem a persecutoribus est passus non fuit sacrificium sed peccatum grauissimum. Ad terciam dicendum quod iudei verum dixerunt dicentes. Non licet nobis interficere quemcumque. quia per romanos quibus erant subiecti erat eis potestas occidendi interdicta.

Dominica prima

in quadragesima est euangelium. In illo tempore. Ductus est Ihesus in desertum a spiritu ut temptaretur a diabolo. Mat. 4. Et quia in hoc euangelio fit mentio de tribus. et de iunio et temptatione christi. possunt

hec questiones disputari. **Pri**ma. Utrum ad ieiunium quadragessime omnes teneantur. Secunda est. Utrum ieiunium quadragessime debito tempore obseruetur. Tercia ē. Utrum pueniens fuit xpm a diabolo tēptari.

D p^{ri}ma que

stiones sic proceditur. Et videtur q omnes teneantur ad ieiunium quadragessime. **Pri**mo sic ex euangelio. Christus ieiunauit quadraginta diebus et quadraginta noctibus. sed omnes euz imitari debent. secūduz illud Johan. 13. Exemplum eniz dedi vobis vt quemadmodum ego feci vos faciatis. g^o omnes ad ieiunium quadragessime tenentur. Secundo sic. Precepta ecclesie obligant sicut precepta dei. **Uñ** xps ait Luce 10. Qui vos audit me audit. g^o similiter omnes tenentur ad seruandum ieiunia ab ecclesia instituta inter que est ieiunium quadragessime. vt habetur de conse. di. 4. c. non licet. et. c. non oportet. Tercio sic. Illud quod vtiliter statutum est non potest sine nocumēto relaxari sed non sine vtilitate statutus est quadragessime ieiunium. ergo non potest sine nocumēto anisime per dispensationem relaxari.

Quarto sic. Dicit Bernbardus li. de dispensatione et precepto. In precepto superioris nō potest inferior dispensare. sed quelibet

singularis persona est inferior & ecclesia que ieiunium quadragessime sub pcepto statuit. nisi forte papa qui ē caput ecclesie ergo nullus alius potest in ieiunio quadragessime dispensare. et per consequens omnes ad illud tenentur. In oppositum sic arguitur. Dicit Innocentius q nō subiaceret legi necessitas. ergo necessitate imminente potest aliquis sine peccato ieiunium quadragessime et quodcunqz aliud ab ecclesia institutum pretermittere p dispensationem. Item precepta legis naturalis non possunt per aliquod statutus immutari. sed preceptum legis naturalis est vt homo ad necessitatem cibum sumat. ergo si necessitas exposceret posset ieiunii abstinentiam non seruare. **Respō** deo. Dicendū sub ista conclusione. q ad ieiunium quadragessime communiter omnes tenentur nisi in eis fuerit aliquod speciale impedimentus. Pro cuius conclusionis euidentia est notandum q statuta communia proponuntur secundum qd multitudini conueniunt. Et ideo legislator in eis statuendis attendit id quod communiter et in pluribus accidit. si quid autē ex speciali causa in aliquo inueniatur qd obseruantie statuti repugnet. non intendit talem legislator ad statuti obseruantiaz obligare. Est autem distinctio adhibenda. Nam si causa euidentis est

per se ipm licite potest homo sta-
tuti obseruantiam preterire. pre-
sertim consuetudine interuenien-
te. vlti non posset de facili recur-
sus haberi ad superiorem. Si ve-
ro causa sit dubia debet ad supe-
riorem recurrere qui habet pote-
statez in talibus dispendi. Et h^o
est obseruandum in ieiuniis ab
ecclesia institutis ad que commu-
niter omnes obligant nisi in eis
fuerit vt dictum est aliquod spe-
ciale impedimentum. Ex istis eli-
ciunt multa correlaria. Primus
est q^d quia pueri indigent multo
cibo et non simul sumpto quam-
diu sunt in statu augmēti. Tem-
pus autem augmenti secundum
philosophum est vsq³ ad finem
tercii septēni vti plurib⁹. id nō
tenentur ad ieiunia instituta ab
ecclesia. conueniens tamen est vt
in hoc tempore se ad ieiunandū
exerceant plus vel minus secun-
dum modum etatis sue et possi-
bilitatem. Secundum correlari-
um est. peregrinantes et laboran-
tes qui sine incommodo et detri-
mento salutis vel exterioris sta-
tus qui requiritur ad conserua-
tionem corporalis vl spiritualis
vite deferre non possunt peregris-
nationem aut diminuerē labo-
res et simul cuz hoc non possunt
ecclesie ieiunia obseruare nō ob-
ligantur ad huiusmodi ieiunia.
videtur tamen in talibus recur-
rendum esse ad superioris dispē-
sationem nisi forte vbi ita ē con-

suētum q^d ex hoc ipso q^d prelati
dissimulant videntur annuere.
Tercium correlariū. Pauperes
qui non possunt sufficienter has-
bere q^d eos reficiat ad vnam re-
fectionem videntur excusari a ie-
iuniis ecclesie. Quartum correla-
rium. Cursores quoz vsus ē do-
minis necessarius si non possunt
simul currere et ieiunare excusari
videntur. secus quando morant^r
et non vadunt. Quintum corre-
lariū. Mulieres pregnantēs et
mulieres lactantes si necessitas
debilitatis corporalis impediāt
eas non tenentur ieiunare. Sex-
tus correlariū. Senes infirmi et
debiles etiā excusant^r a ieiuniis
hmoī. s. p. quāta debilitate arbi-
trio boni viri stādū est. Ad rō-
nes i opp^o. Ad primā rōnem cō-
cedēdo q^d oēs tenent^r obseruare il-
la ieiunia q^d dragesime s. p. possi-
bilitatē suam. nisi i eis occurrerit
aliquod speciale ipedimētū vt dic-
tū ē. Ad secūdā rōnem negā-
do cōnam. Et rō ē. q^d pcepta dei
sunt de eis q^d sūt de necessitate sa-
lutis. et ideo in quolibet casu ob-
seruari illa oportet. sed pcepta ec-
clesie quib⁹ vim obligandi habe-
ant ex auctoritate papiētiū.
non tñ semper obligant propter
materiā in qua pponunt^r in qua
possunt plura ipedimenta occur-
rere. Ad terciā respondet ne-
gando assumptū. Dicimus enī
q^d id quod s. p. vtilitatem querit
in plurib⁹ accidit institutum est

boc propter necessitatem aliquo
casu emergente utiliter dimittit
sicut in proposito. Ad quars
tam respondetur q non militat.
quia inferior potest dispensare in
precepto superioris quando dis
pensatio sibi a superiori relinqui
tur sicut hic. vt dictum est supra.

D Secundam

questionez sic proceditur
Et videtur q non debito tempo
re quadragesime ieiunium cele
bretur. Primo sic. Legislator
noui testamenti xpus quadrage
simam ieiunauit. et illam statim
post baptismum legitur inchoas
se. Math. 4. Si ergo nos in ac
tibus nostris xpo conformari de
bemus statim post epiphaniam
quando baptismus xpi celebrat
deberemus quadragesime ieiun
nium inchoare. In oppositum
est vniuersalis ecclesie consuetu
do. Respondeo. Dicendum q
quadragesimale ieiunium debi
to tempore fuit institutum. Pro
quo notandum q ieiunium ad
duo ordinatur. scz ad deletionez
culpe et ad eleuationem mentis
ad superna. et ideo illis tempori
bus fuerunt ieiunia indicenda in
quibz oportebat homines a pec
cato purgari et mentem fidelium
eleuare in deum per deuotionem
qd quidez precipue imminet an
te pascalem solemnitate in qua
et culpe per baptismum relaxent
qui solemniter in vigilia pasce ce

lebratur quando recolitur domi
nica sepultura. quia per baptis
mum consepelimur xpo in morte
vt dicitur ad Roma. 6. In fe
sto etiam pasce maxime oportet
mentem hominis per deuotione
eleuari ad eternitatis glo. iam
quam xpus resurgendo inchoas
uit. et ideo immediate ante solen
nitatem pascalem ecclesia statuit
hoc ieiunium obseruandum.

Ad rationes in oppositum. re
spondetur negando consequen
tiam. Et ratio est. quia xpus no
ieiunauit quasi ipe ieiunio indi
geret. sed vt ad gratiam eius sus
cipiendam exemplo sui per ieiun
nium nos prepararet. et ideo post
baptismum suum in quo pleni
tudo gracie ipsius declarata est
testimonio patris et spiritus. et et
iam Iohannis baptiste decebat
vt exemplum ieiunii sui nobis p
poneret. nobis autem competit ie
iunium vt preparemur ad susci
piendam gratiam ipsius. Et quia
sacramenta gracie eius precipue
preponuntur circa festum pascale
ideo immediate ante solennita
tem pascale quadragesimale ie
iunium impletur. Et etiam quia
tempus veris quod tunc incipit
maxime est concupiscentie aptum
et quia significatur q ad gloriam
resurrectionis per tribulationes
uite presentis venimus sicut et chri
stus per passionem.

D terciam que

50
nionem sic proceditur. Et videtur
quod non fuit conueniens christum temptari a diabolo. Primo sic. Tēptare est experimentum sumere. quod quidem non fit nisi de re ignota sed virtus christi erat etiam demonibus nota. dicitur enim Luce. 4.º quod christus non sinebat demonia loqui quia sciebant ipsum esse christum. ergo videtur quod non fuerit conueniens christum temptari. Secundo sic. Ad hoc christus venerat ut opera diaboli dissolveret. secundum illud. 1. Johan. 3.º In hoc apparuit filius dei ut dissolveret opera diaboli. sed non est eiusdem dissolvere opera alicuius et ea pati. ergo videtur inconueniens fuisse quod christus pateretur se temptari a diabolo. Tercio. Triplex est temptatio. scilicet a carne. a mundo. et a diabolo. sed christus non fuit temptatus nec a carne nec a mundo. ergo etiam nec debuit temptari a diabolo. Quarto. Dominus christi actio est nostra instructio ergo christus permittendo se temptari a diabolo videtur dare nobis viam quod exhibeamus nos temptationibus quod est incautum valde ergo etiam. Preterea hic arguitur contra aliqua que dicuntur in littera euangelii. Et primo contra illud quod diabolus assumpsit christum supra pinnaculum vel in montem excelsum. Hoc enim audire humane horrescunt aures. ergo non videtur conueniens. Quinto non videtur possibile quod christus su-

pra pinnaculum templi statui potuerit quin ab aliis videretur. Item nec aliquis mons tam altus inuenitur ut inde totus mundus inspicere possit et sic ex eo non potuerunt christo omnia regna mundi ostendi. ergo videtur quod inconuenienter temptatio christi describatur. In oppositum est euangelium presens. Respondeo. Dicendum quod conueniens fuit christum se permisisse temptari a diabolo. quod conclusio ostenditur ex multis. Primo ut nobis contra temptationes auxilium fieret. Unde Gregorius in omelia. Non erat indignus redemptori nostro quod temptari voluit qui venerat etiam occidi ut sic temptationes nostras suis temptationibus temporalibus vinceret sicut mortem nostram sua morte superauit. Secundo propter nostram cautelam ut nullus quantumcumque sanctus se existimet securum et immunem a temptatione. Unde etiam post baptismum temptari voluit. quia sicut Dylarius dicit super Matheum. In sanctificatis maxime diaboli temptamenta crassantur. quia victoria magis est ei de sanctis exoptanda. Unde Eccle. 2.º dicitur fili accedens ad seruitutem dei sta in iusticia et timore. et prepara animam tuam ad temptationes Tercio propter exemplum. ut scilicet nos instrueret qualiter diaboli temptationes vincamus ut Augustinus dicit. 3.º de trinitate b. l.

Quarto ut nobis fiduciam de
sua misericordia largiretur. vñd
dicitur ad Hebr. 4.º Non habe
mus pontificem qui non possit
compati infirmitatibus nostris
temptatum autem per omnia p
similitudine absq; peccato.

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur negan
do minorem scilicet qd virtus xpi
esset certitudinaliter nota demo
nibus sicut dicit Augusti. 9. de
civi. Christus tamen innotuit d
monibus quantum voluit non
per id qd est vita eterna sed per
quedam temporalia sue virtutis
effecta ex quibus quandam cõ
iuncturam habebant xpm esse fi
lium dei. sed quia rursus quedã
signa in eo humane nature infir
mitatis videbant non pro certo
cognoscebant eum esse filium dei
et ideo diabolus eum temptare
voluit. Et hoc significatur Ma
thei. 4.º vbi dicitur qd postq̃ esu
riit accessit temptator ad eum. qz
vt dicit Dylari.º. Temptare xpm
diabolus non fuisset ausus nisi
in eo per esurie infirmitatez que
sunt hominis recognosceret. et idẽ
dicit Gregori.º. Ad secundam
respondetur negando consequen
tiam. Et ratio est. quia xpus ve
nerat dissolvere opera diaboli n̄
potentia agendo sed magis ab
eo et eius membris patiando vt
sic diabolus vinceret iusticia nõ
potestate. Ad terciam respon
detur negando consequentiam

Et ratio est. quia xpus sicut dicit
apostolus in omnibus temptari
voluit absq; peccato. Temptas
tio autem que est ab hoste potest
esse sine peccato. quia fit per so
lam exteriorẽ suggestionem.

Temptatio autem que est a car
ne nõ potest esse sine peccato. qz
hec temptatio fit per delectationem
et concupiscentiam. Et sicut
Aug.º. dicit. Non nullum pecca
tum est cum caro concupiscit ad
uersus spiritum. et ideo xpus tẽp
tari voluit ab hoste non a carne

Ad quartam respondetur ne
gando consequentiam. cuius dicit
qd omnis actio xpi et c. rñdet qd
aliqua in xpo imitari debemus
et aliqua mirari. quecumq; sunt
opera virtutum imitari debem⁹
que autem sunt potestatis non
imitari debem⁹ s; mirari. et illud
est vnum de illis. Unde nos no
stre infirmitatis consci nõ debe
mus nobis facere temptationu
occasionem. Ad quintam de
illo verbo qd diabolus assump
sit xpm. respondet qd vt dicit Al
bertus magnus super Matheum
Quidam sanctorum videntur di
cere qd assumpsit eum portando
sup se corporaliter assumpto cor
pore. vt dicit Gregorius in ome
lia. Nec est mirum si se ab illo per
misit in montem duci qui se per
misit a membris ipsius crucifigi
S; Chuso. dicit qd assumpsit eum
ducendo post se. et ita exhortan
do induxit eum ad hoc vt iret p⁹

eum. et xps ex dispositione sue sapientie iuit cum eo ubi ille cupiebat eum habere ad temptandum. Unde dicit sanctus Tho. cum dicitur Assumpsit eum diabolus. non intelligitur quasi ex necessitate. sed quia ut Origenes. dicit super Lucam. Sequebatur eum ad temptationes quasi athleta sponte procedens. Ad sextam respondetur p. q. sicut dicit Aristoteli. Diabolus sic xpm assumebat in pinnaculum ut ab omnibus videretur. Christus autem nesciente diabolo sic agebat ut a nemine videretur. Quod autem consequenter dicitur de monte excelsorum. non est intelligendum q. videret ipsa regna vel ciuitates vel populos vel aures vel argentum. sed partes in quibus unum quodque regnum vel ciuitas posita est diabolus xpo digito demonstrabat et vniuersumque regni honores et statum ubi exponebat

In secunda do

minica quadragesime legitur euangelium illud. In illo tempore. Assumpsit Ihesus Petrum et Iohannem. Math. 17. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum conueniens fuit xpm transfigurari. Secunda. Utrum conuenienter ibi sunt inuenti testes transfigurationis. Moyses. Elias. et Petrus. et Iacobus. et Iohannes.

Tercia. Utrum trauit Petrus dicens. Bonum est nos hic esse. et petens tria tabernacula fieri. Christo unum. Delie unum. et Moyse aliud.

De primam que

tionem sic proceditur. Et videtur q. non fuit conueniens xpm transfigurari. Primo sic. Non conuenit vero corpori ut in diuersas figuras mutetur. s. corpori fantastico. Corpus autem xpi non fuit fantasticum sed verum. ergo transfigurari non debuit. Si dicatur q. transfiguratio dicitur claritatis assumptio. Contra sic. Figura est in quarta specie qualitatis. Claritas autem est in tertia cum sit sensibilis qualitas. ergo assumptio claritatis a xpo transfiguratio dici non debet.

Tercio. Impossibile est q. idem corpus sit simul opacum et lucidum. sed secundum rei veritates corpus xpi opacum erat. 2. claritas non inerat ei secundum veritatem. Quarto sic. Corporis gloriosi sunt quatuor dotes. scilicet impassibilitas. agilitas. subtilitas. et claritas. sed per assumptionem aliarum trium non dicitur transfiguratus. ergo nec per assumptionem claritatis. In oppositum est euangelium p. 18. Respondens. Dicens dum q. conueniens fuit xpm transfigurari. que conclusio ostendit sic. Christus discipulis suis preueniens suam passionem induxerat eos

ad sue passionis sequelas. Opor-
tet autem ad hoc q̄ aliquis di-
recte procedat in viam q̄ finem
aliqua liter precognoscat. sicut sa-
gittator non recte iacet sagittā
nisi prius signum prospexerit in
quod iaciendum est. et hoc preci-
pue est necessarium quando via
est difficilis et aspera et iter labori-
osum. finis vero iocundus. x̄p̄s
ergo q̄ per suam passionem ad
hoc peruenit vt gloriam obtine-
ret non solum anime quā habu-
it a principio conceptionis s̄ et
am corporis. secundū illud Lu-
ce vlti. Oportuit pati x̄p̄m et ita
intrare in gloriam suā. ad quā
gloriam etiam perducit eos qui
vestigia sue passionis sequuntur
secundum illud Actū. 14. Per
multas tribulationes oportet nos
intrare in regnum celorum. Et id
conueniens fuit vt discipulis su-
is gloriam sue claritatis ostende-
ret quod est ipsum transfigurari
cui suos configurabit. secundū
illud Phil. 3. Reformabit cor-
pus humilitatis nostre configura-
tum corpori claritatis sue. vt
sic animarentur ad sequendum
x̄p̄m in acerbitate passionis vt
ergo istam felicitatis constancie
fortitudinem apostoli toto cor-
de conciperent et nihil de susci-
piende crucis asperitate formida-
rent claritatem illis sue glorie de-
monstrant. Unde Beda dicit su-
per Mathe. Pia prouisione fac-
tum est vt contemplatione super

manentis gaudiū ad breue tem-
pus deriuata fortis aduersa tol-
lerarent. Ad rationes in op-
positum. Ad primam responde-
t q̄ non procedit. quia x̄p̄s non
dicitur transfiguratus q̄ pristina
nam formas aut faciem aut cor-
poris veritatem perdidisset. Un-
de Hiero. super Mathe. dicit. Ne-
mo putet x̄p̄m per hoc q̄ transfi-
guratus dicitur pristina forma
et faciem perdidisse. vel amisisse
corporis veritatem et assumpsisse
corpus spirituale vel aereū. S̄
quomodo transfiguratus sit euā-
gelista demonstrat dicens. Re-
splenduit facies eius sicut sol. ve-
stimenta autem eius facta sunt
alba sicut nix. vbi splendor facis
ei ostenditur. et candor describitur
vestiū non substantia tollit
sed gloria commutatur. Ad
secundam respondetur negando
consequentiam. Et ratio est. quia
figura circa extremitatem corpo-
ris consideratur. Est enim figura
que termino vel terminis comp-
benditur. et ideo omnia illa que
circa extremitatem corporis con-
siderantur ad figuras quodam
modo pertinere videntur. sicut au-
tem color ita et claritas corporis
non transparentis in eius super-
ficie attenditur. et ideo eius as-
sumptio claritatis transfiguratio
dicitur. Ad terciam responde-
tur negando assumptum. quoni-
am non ē inconueniens q̄ id qd
in se est opacum intrinsecus ha-

bere claritatem in superficie vel
extensione sicut est corpus politum
vel etiam ex alio extrinseco super
inducto. sicut ex reuerberatione
solis vel alicuius huiusmodi. et sic fuit
et claritas in christo non quod superflu
erit inducta ex aliquo corpore su
perluciente sed miraculose ab ipso
deo ut dicit sanctus Thomas in
tercio. Ad quartam respons
detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia non est simile de
dote claritatis et de aliis dotibus
quia inter alias claritas est qua
litas ipsius persone in seipsa. Alie
vero tres dotes non participant
nisi in aliquo actu vel motu seu
passione. Ostendit igitur christus in
seipso aliqua aliarum dotum in
dita. puta agilitas cum super
vndas maris ambulavit. Subs
tilitatis quando de clauo utero
virginis exiit. Impassibilitatis
cum de manibus iudeorum pres
cipitare vel lapidare eum volen
tium illesus euasit. nec tamen pro
pter illas transfiguratur dicitur sed
per solam claritatem que pertinet
ad aspectum persone ipsius. Cir
ca quam claritatem nota quod claritas
illa quam christus in transfigura
tione assumpsit fuit claritas glo
rie quantum ad essentiam non
quantum ad modum essendi. Cla
ritas enim corporis gloriosi deri
uatur ab anime claritate. sicut dicit
Augustinus in epistola ad Dio
scorum. Et similiter claritas cor
poris christi in transfiguratione de

riuada est a diuinitate ipsius. ut
Damascenus dicit. et a gloria anime
eius quam a principio conceptio
nis habuit. Quod enim a principio
conceptionis christi gloria anime
non redundaret in corpus ex qua
dam dispensatione diuina factum
est ut in corpore passibili nostre
redemptionis expleret millenia.
Et eodem modo ex diuina ordi
natione factum est ut gloria ani
me redundaret in corpus in hor
ra transfigurationis ut ostenderet
discipulis gloriam future res
urrectionis ut dictum est.

D Secundam

questionem sic procedit
Et videtur quod non conuenienter
ducti sunt testes transfigurationis.
Primo sic. Unusquisque scilicet
enim maxime perhibere potest te
stimonium de notis. sed qualis
esset futura gloria tempore trans
figurationis christi nulli hominum
per experientiam erat adhuc no
tum sed solis angelis. ergo conue
nientius angeli debuerunt duci
testes transfigurationis quam homi
nes. Secundo sic. Testes ve
ritatis non decet aliqua fictio.
sed secundum veritatem Moyses
et Elias non fuerunt ibi ve
re sed ymaginarie ut dicit quidam
glosa. Luce. 9. ergo non fuerunt
conuenientes testes. Tercio
secundum quod dicitur Actuum. 10.
Omnes prophete testimonium per
hibent christo. ergo non solum Moyses
et Elias.

ses et Elias debuerunt interesse
tamquam testes sed etiam omnes pro
phete. Quarto sic. Gloria fide
libus omnibus repromittitur
quos per suam transfigurationem
ad illius glorie desiderium ascen
dere voluit. non ergo solos Pet
rum et Iohannem et Jacobum in
testimonium sue transfigurationis
assumere debuit sed omnes
discipulos. In oppositum est
euangelium presens. Respondeo
Dicendum sub ista conclusionem.
quod conuenienter sunt predicti tes
tes ducti in testimonium transfi
gurationis christi. Ista conclusio de
claratur sic. Christus transfigura
ri voluit ut gloriam suam osten
deret hominibus et ad eam desi
derandam homines prouocaret
Ad gloriam autem eterne beati
tudinis adducuntur homines per
christum. non solum qui post eum fue
runt sed etiam qui eum precesse
runt. Unde eo ad passionem pro
perante tam turbe que sequeban
tur quam que precedebant ei clama
bant olanna. ut dicitur Math.
21. quasi salutem ab eo petentes
Et ideo conueniens fuit ut de pre
cedentibus ipsorum testes adessent
scilicet Moyses et Elias. et de sequen
tibus ut Petrus Iacobus et Ioh
hannes ut in ore duorum vel triu
um testimonium staret hoc verum.

Ad rationes in oppositum. Ad
primam respondetur negando con
sequentiam. Et ratio est. quia christus
per suam transfigurationem ma

nifestauit discipulis corporis glori
am que ad solos homines perti
net. et ideo conuenienter non an
geli sed homines pro testibus ad
hoc inducuntur. Ad secundam
respondetur negando minorem
Dicimus enim quod in rei veritate
fuerunt adducti. Elias de loco
quodam eminenti ad quem fue
rat raptus. ut habetur. 4. Regum
2. et sic apparuit in corpore et in
anima. Moyses vero adductus
est de limbo patrum. non quia resur
rexit sed quia anima apparuit ibi
in corpore sibi aptato. sicut ap
parent angeli in corporibus as
sumptis. Ad glossam autem in
ductam dicitur. quod illa dicitur sum
pta de libro qui intitulatur de mi
rabilibus sacre scripture qui non
est liber authenticus sed false ascri
bitur. Augustino. Unum illi glo.
non est standum. Ad terciam
respondetur negando consequen
tiam. Licet enim omnes prophe
te testimonium christo reddant. non
debuerunt propter hoc interesse
transfigurationi christi. sed sufficien
bant iste due persone que capita
sunt prophetarum que singulari
ter inter alios inducti sunt. Tunc
primo quia enim turbe dicebant
christum esse Eliam. alii Jeremiam
aut unum ex prophetis. capita pro
phetarum secum duxit ut saltem
hinc appareat differentia seruorum
et domini. Tum secundo. quia
Moyses legem dedit. Elias per
gloria dei emulator fuit secundum

¶ De eo scribitur. 3. Regum. 19.
Zelo zelatus sum pro domino ex
ercituum. Unde propter hoc q̄
simul cum xp̄o apparent excludi
tur calūnia iudeorum accusanti
um xp̄m tanq̄ legis transgresso
rem et blasphemum dei gloriam
sibi usurpantem. Tum tercio vt
ostenderet se habere potestatem
mortis et vite et esse iudicem mor
tuum et uiuorum p̄ hoc q̄ moy
sen iam mortuum et beliam uiuē
tem secum duxit. Ad quartaz
respondetur negando consequē
tiam. Et ratio est. quia talia mi
steria non sunt omnibus exponē
da immediate sed per maiores suo
tempore ad alios debent deuen
ire. et ideo vt Chrysostom⁹ dicit
Assumpsit tres tanq̄ potiores.
nam Petrus excellens fuit in di
lectione quam habuit ad xp̄m et
iterum in potestate sibi cōmissa.
Iohānes vero in privilegio amo
ris quo a xp̄o diligebatur prop
ter suam uirginitatem et p̄pter
prerogatiuam euangelice doctri
ne. Iacobus autem propter pre
rogatiuam martirii. fuit enī pri
mus ante alios discipulos pas
sus martirium propter xp̄m.

D terciam que

stiones sic proceditur. Et
videtur q̄ Petrus non errauerit
dicendo. Bonum est nos hic esse
vel petendo ista tabernacula et

Primo sic. dicit glo. Bene no
uerat qd̄ diceret dum ait. Bonū

est nos hic esse. q̄ reuera solum
hoīs bonū est intrare in gaudiū
dñi sui et hinc in eternū p̄tēplan
do assistere. Secundo sic. dici
tur in psal. 72. Adherere deo bo
num ē. sed hoc dicit Petrus. g⁹
non errauit. In opop⁹ videtur
illud qd̄ Marcus et Lucas dicūt
q̄ Petrus hoc dicens nesciebat
quid diceret. R̄ndeo. Dicendū
q̄ in hoc Petrus dicitur errasse
multipliciter vt colligitur ex glo
sa sanctorum patrum. Primo in
hoc q̄ credidit q̄ in solo aspectu
humanitatis xp̄i consisteret bea
tudo. et ideo illud sufficere p̄ fis
nali beatitudine. quod nō est ve
rum. quoniā beatitudo essentia
lis p̄sistit in aspectu claro ipsius
diuinitatis et perfecta eius frui
one. Accidētaliter aut̄ p̄sistit in
aspectu humanitatis xp̄i et delec
tatione p̄sequētie. Ipsi aut̄ apos
toli qui admissi fuerūt ad trans
figurationem. nō uiderūt ipsius
diuinitatē s̄ tantū eius humani
tatē in forma gloriosa. Un̄ vba
Petri nō erant rōnabilia. q̄ in
solo aspectu humanitatis xp̄i nō
p̄sistit in beatitudinis essentia vt
dictū est. 2⁹ dicitur errasse sine
male dixisse. q̄ credidit in h⁹ esse
gloriam sanctorū que non est hic
sed in celis. secundum illud Lu.
6⁹ Gaudete et exultate quia mer
ces uestra copiosa est in celis.

Tercio quia credidit q̄ in hac
uita mortali possit uera beatitu
do haberi. p̄tra illud apli qd̄ be

breorum. 13. Non habemus hic
ciuitatem manentem sed futurā
inquirimus. Quarto quia credi
dit q̄ domibus indigerem⁹ pro
beatitudine consequenda cū in
illa celestis vite gloria. vt dicit
Beda. domus necessaria nō erit
vbi diuine contemplationis luce
omnia purificante aura aduersi
tatis alicuius timenda nulla res
manebit. testāte apostolo Jobā
ne Apocal. 21. qui eiusdem ciui
tatis superne claritatē describēs
dicit inter alia. Et templum non
vidi in ea. deus enim omnipos
tens templum illius est ⁊ agnus
Quinto errauit siue male dixit
q̄ tria tabernacula petit fieri. In
hoc errauit dicit Albertus q̄ les
gis ⁊ prophete ⁊ euangelii n̄ sunt
tres habitationes. sed vna que
ē ecclesia Apocal. 21. Ecce taber
naculum dei cum hominib⁹. vn
de glosa marci. 9. de istis ita di
cit. Petrus oblitus sanctis reg
num promitti non in terris s; in
celis. et se et coapostolos adhuc
mortali carne indutos immorta
lis vite statum subire non posse.
domum etiam manu factam ne
cessariam non esse. legi quoq; et
prophetis etiam euangelio tria
tabernacula facere cupit cui nō
possint separari in vnum inicias
ta. Tabernaculus. id est ecclesia
dei. Sexto dicitur errasse. q̄ com
parauit christam aliis dicens. ti
bi vnum. Velie vnum ⁊c. quod
non debet fieri quia nihil ē com

parabile christo. Job. 32. Deum
homini non equabo. Unde vt
ait glo. in presenti euangelio. q̄
Petrus imprudenter quesuit re
sponsum domini non meruit
sed vox patris testatur de filio ⁊c.

Ad rationes in oppositum.

Ad primam respondetur. q̄ Pe
trus dicendo. bonum est nos hic
esse. si vellet pro finali beatitudi
ne sufficere sibi visionem solam
humanitatis xpi errabat vt dice
tum est. Ad secundam patet
eadem responsio.

Dominica tertia

quadagesime est euange
lium. In illo tempore. Erat Ihes
sus eiciens demonium. et illud
erat mutum ⁊c. Luce. 11. Circa
quod possunt disputari sequen
tes questiones. Prima ē. Utrū
Christus sufficienter ostendit se
non in beelzebub sed in virtute
dei eicere demonia. Secun
da. Utrum sufficiens fuit illud
argumentum xpi. Si in digito
dei eicio demonia profecto venit
in vos regnum dei. id est xpus si
ue messias promissus in lege ve
nit. Tercia est. Utrum cons
ueniens fuit vt carnem sumeret
de femina. quia dicitur Beatus
venter ⁊c.

D primaz que

stiones sic proceditur. Et
videtur q̄ xpus non sufficienter
ostendit se non in beelzebub ei;

cere demonia sed in virtute dei.

Primo sic. Demones cum inter se habeant prelationes ut minor maiori imperanti obediat et seruiat. non dubium videtur quin imperio superioris inferior demon possit expelli ab homine. ergo et

Secundo arguitur ex dicto sancti Thome qui hoc dicit. quod virtute superiorum demonum alii demones expellebantur. Tercio idem arguitur quod necromantici religare quandoque dicuntur demones per illicitas incantationes. ergo per easdem possunt solvere eos de corporibus hominum et sic eicere. In oppositum videtur esse euangelium presens. Respondeo. Sciendum autem est primo. quod pharisei odio habebant Christum. quia acriter arguebat mala et vicia eorum. et ideo miracula ab ipso facta virtute diuina dicebant esse facta arte magica. Et eodem modo eiectionem demonum factam per Christum dicebant fieri virtute cuiusdam superioris demonis cui inferiores obediebant ad nutum de corporibus exeundo. Sicut enim in angelis sunt ordines et alii alius sunt superiores. sicut in demonibus cum in eis remanserint naturalia integra. secundum Dionysium. Dicebant enim pharisei quod Christus habebat aliquem demonem superiorem quem vocabant beelzebub sibi familiare et priuatum et sic demones inferiores de corporibus obsessis eicie-

bat per illum. Secundo sciendum quod ut dicit sanctus Thomas. in tertia parte. q. 43. art. 2. Aliter Christus expellebat demones quam virtute demonum expellebantur. Nam cum virtute superiorum demonum demones a corporibus expellebantur sed tamen remanebat dominus eorum quantum ad animas. Non enim contra regnum suum diabolus agit. sed Christus depellebat non solum a corpore sed multo magis ab anima. Unde Augustinus. li. 83. q. Cum imperio vel inuocatione alterius demonis demon exit a corpore iam non eicitur sed magis intima ingreditur operando secundum apostolum. in filiis os diffidentie. Christus autem remouebat a corpore et ab anima. non enim principaliter intendebat sanitatem corporis sed anime ut patet ex illo Iohan. 5. Ecce sanus factus es iam noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat. Istis notatis ponitur conclusio responsalis. quod sufficienter Christus se ostendit eicere non in beelzebub sed in virtute dei eicere demonia. Prima ratio Christi. si sathanas sathanam leicit tam scilicet in corpore quam in anima tunc cum diuisio sit inter demones quomodo stabit regnum eius. cum omne regnum in se diuisum desolabitur. quasi diceret ut dicit Hieronimus. Regnum diaboli stabit in peccatoribus usque ad diem iudicii. quia tunc euacuabitur omnis potestas. unde

si hoc ias esset: esset ias finis mū
di. Vel sic secundum Dylarium
Si de potestate mea est q̄ ego fa
ciam q̄ vnus demon expellat ali
um. ergo ego destruo regnum di
aboli. et ex hoc debetis mihi ad
herere. Secundo sic. Si ego
eicio in beelzebub demonia: filii
vestri sc̄ apostoli de eorum car
ne descendentes/vel alii quidā
iudei qui non erāt de discipulis
xp̄i qui non in nomine xp̄i eicie
bāt demonia/in quo eiciunt? s̄
dicitis illos eicere demonia i vir
tute dei. idem debetis pfiteri de
me. Tercio sic. Quia demo
nem expellere de regno suo non
posset nisi esset fortior eo. nec eū
vincere possem nisi virtute diui
na cum non sit potestas in terra
que comparetur ei. Johan. 41.

Quarro sic ex illo. Qui non ē
mecum q̄. Ratio est talis. Vol
untas eius qui obedit alicui ē
p̄formis voluntati illius cui obe
dit saltem in facto. si ergo xp̄s in
virtute demonis faceret miracu
la sequeretur q̄ xp̄s et demones
essent concordēs i factis. hoc au
tem est falsum. quia facta xp̄i et
doctrina erant ad remouendum
homines a peccatis. facta autē
demonis ad destruendum homi
nes per peccatum. Ex quo sequi
tur q̄ xp̄s non operatur in vir
tute demonis. et hoc est qd̄ dicit
Qui non est mecum per concor
diam in facto et voluntate cōtra
me est. et huiusmodi est diabolus

qui non colligit mecum. Christi
enim est colligere. demonis ē dis
pergere. et sic regnum xp̄i cui reg
no demonum nullam habet cō
municationem. Colligit enī xp̄s
primo passiones in formam vir
tutis. actiones ad normam recti
tudinis. electiones ad prudenti
am rationis. animales vires et
motus ad mensuram bone cons
titute mentis. diuersas et discurs
rentes et vagas cogitationes ad
contemplationem intellectus di
uini. multitudinem totam operę
in vnum simplicis intentionis.
multitudinem credentium i vni
tatem cordis. multitudinem ho
minum in omnibus nationibus
ad vnitatem vnius ouilis et cur
re pastoralis. et sic semper xp̄us in
colligendo est et congregando.
Unde Augustinus in. 10. confes
sionum. In omnibus que mente
percurro non inuenio locum tu
um anime mee preter te in quo
colliguntur dispersa mea. Con
trario autem modo vt dicit Al
bertus magnus. dispergit diabo
lus qui diuisionis pater est et ori
go. Dispergit enim in varietates
passionum desideria peccantium
dispergit in corruptionem actio
num multitudinem operum ini
ustorum. dispergit voluntatē in
diuersitatem eligibilium. disper
git mentis mensuram per diuersi
tatem animalium motuum. dis
pergit in electū in euagationes
cogitationum inutilium. dispers

git intentionem per diuersitates
finium intentorum. dispergit cre
dentes in contrarietatem discor
diarum. unitatem ecclesiarum in
diuersitatem errorum. Joban. 10
Lupus dispergit oues. Ad ra
tiones in oppositum. Ad primam
dicendum. respondetur multipli
citer. Primo negando consequen
tiam. Et ratio est. quia licet possi
bile sit potestati superiorum des
monum & aliquis demon possit
eici aut expelli & corpore solo ho
minis non tamen & anima. Chri
stus autem eiciebat demonia non
solum a corporibus sed ab ani
ma. ut dictum est. Secundo re
spondetur & quando diabolus
precepto sine imperio superioris
exit non dicitur proprie eici sed vo
luntarie ex obediencia exire. quia
eicere dicit quid violentus. Chri
stus autem eiciebat demonia vi
olenter & contra voluntatem eor
um. unde gementes clamabant
fili dauid quid nobis & tibi: ve
nisti ante tempus torquere nos.
Math. 8. Tercio respondetur
& licet demon videatur expelli.
non est tamen vera expulsio sed
ficta & simulata ad deceptionem
sed tantum a veratione & lesione
quas intulerat sicut aliquando
ostendunt se egros curare non sa
nitatem conferendo sed a lesioni
bus quas infirmis inferunt cesa
sando. Ad secundam rationem
respondetur ut dictum est ex ipso
dicto sancti Thome. Ad ter

ciam respondetur dupliciter. Pri
mo sicut ad primam. Secundo
potest dici ut dicit Nicolaus de
lyra in hoc euangelio. & secundum
& dicit Hieronimus. Licet arte
magica possint aliqua miracu
la fieri tamen illa pertinent ad cu
riositatem tantum & vanitatem.
sicut Symon magus faciebat sta
tuas ambulare loqui & ridere. et
consimilia. ut habetur in itinera
rio clementis. sed illa que sunt sa
lubria ut curatio languidorum.
illuminatio cecorum. & huiusmo
di non possunt magicis artibus
fieri. & ideo oportet talia attribui
diuine virtuti & talia faciebat Christus

D Secundam

sic proceditur. Et videtur
& non sit sufficiens argumentum
illud Christi. Si in digito dei eicio
demonia profecto venit in vos
regnum dei. i. Christus sine messias
promissus in lege venit. Pri
mo sic. Legitur & Salomon ut
dicit Beda super actus apostolo
rum. 19. excogitauit & docuit ex
orcismos quibus immundi spir
itus expulsi ab hominibus non au
debant ad homines reuerti. sed illa ex
pulsio non fuit argumentum aduen
tus regni Christi. 8. nec expulsio de
monum facta per Christum. consequen
tia videtur bona. Secundo sic
Christus opera magis miraculosa fec
it quam eicere demonia. sed ex aliis
operibus non intulit hoc argu
mentum aduentus regni sui. ergo

nec ex hoc videtur argui. Tercio ex euāgelio presenti. filii iudeorum siue dicantur apostoli siue alii exorciste faciebant miracula in virtute dei. sed ex opere aliorum non inferitur hoc argumentum. ergo nec ex facto xpi.

In oppositum est verbum xpi. Respondeo. Dicendum sub ista conclusione. qd argumentum xpi quo arguit. Si in digito dei eicio demonia profecto venit i vos regnum dei et est efficacissimum. qd sic ostenditur vt dictum est in conclusione superiori. i. Christus eiciendo demonia ab hominibus non solum eiciebat a corporibus violententer contra voluntatem demonum. sed principaliter ab animabus in quibus regnabat diabolus per peccatum. et ita xpus diminuebat siue euacuabat regnum diaboli et debilitabat regnum suum regnando in cordibus hominum per fidem. de quo dicitur Luc. 11. Regni eius non erit finis et. 1. Cor. 15. Oportet autem illum regnare scilicet per fidem donec ponat inimicos eius sub pedibus eius. Nec autem potestatis demonum debilitatio siue diminutio signum erat aduentus regni xpi. secundum illud Numeri. 24. Quiescat stella ex Jacob. quia in natiuitate xpi stella apparuit qd magos ad xpm natum perduxit vt habetur Math. 2. Et surget virga de israhel. i. xps secundum potestatem regiam. Unde de ipso

dicitur. psal. 2. Reges eos in virga ferrea. et percutiet duces. id est ydolatrias. Unde per xpi aduentum destructa est ydolatria et vastabit omnes filios setis. id est omnes populos subiciet fidei catholice ante finem mundi licet nondum sit impletum. Item Isa. 53. de eo dicitur. fortius diuidet spolia pro eo qd tradidit in mortem animam suam. fortius. id est de monum xpus spolia diuisit. Tum patres de limbo in sua resurrectione extrahendo. Tum potentiam eorum diminuendo. Item Ezechielis. 34. Suscitabo pastorem vestrum. seruum meum David. id est Christum qui de David descendit secundum carnem. Math. primo. Et cessare faciam bestias pessimas de terra. id est potestas diaboli que per mortes Christi diminute sunt. et infra. Et sciens scilicet israhel quia ego dominus cum contriuero catenas iugi eorum. et eruo eos de manu et potestate imperantium sibi. id est principum demoniorum. Item Zacha. 13. dicitur. Spiritum immundum auferam de terra. Ecce manifestum testimonium ergo omnia hec completa sunt per passionem Christi. Unde Iohannis. 12. Christus instante passione dicit. princeps huius mundi ei cietur foras. Cum ergo ista fienda essent per xpm efficacissimum argumentum erat xpi cum dicebat. Si in digito dei. id est virtute

diuina eicio demonia. non solū
ab hominum corporibus sed eti
am ab animabus. Profecto ve
nit in vos regnum dei. i. xps pro
missus qui expulso dominio de
monis regnaturus est per fidem
in cordibus fidelium. quia etia
dictū est q̄ per xpi passionem li
berati fuimus a potestate diabo
li et nihilominus videmus q̄ ad
huc nocet hominibus quantum
ad animas temptando et quan
doq̄ verando quantum ad cor
pus. Est pro noticia pleniori ver
itatis huiusmodi. sciendum q̄
vt dicit sanctus Thomas. Pot
estas demonis in duobus cons
istit scilicet in impugnando et deu
nendo deuictos. Ex eo autem q̄
quis impugnatur nondū seru
factus est. sed ex eo q̄ victus est.
vt patet. 2. Petri. 2. Deuicerat
autem diabolus totum gen⁹ hu
manum in primis parentibus et
eis dominabatur dum eos ad
hoc secundum suum votum de
duxerat vt nullus paradisi ianu
am intraret. Deuincit vnumquē
q̄ singulariter dum eum ad pec
catū inclinat. quia qui facit pec
catū seruus est peccati. Potesta
tem ergo diaboli qua victos de
tinet xpus per passionē amouet
quantum ad sufficientiam quā
uis non quantum ad efficaciam
nisi in illis qui viz passionis sus
cipiunt per fidem et caritatem et
sacramenta. et per hoc dicitur do
minum euacuasse. Unde quia

am diabolus non potest impe
dire sanctos a consecutione glo
rie sicut faciebat ante. sed potes
tatem qua impugnat non euas
cuauit sed debilitauit dum ipm
vicit et dum hominibus auxilia
multa ad resistendum tribuit. sicut
sacramenta gratiam habun
dantiores. et alia huiusmodi. vn
de licet diabol⁹ permittatur tēp
tare homines ad exercitum et me
ritum sanctorum tamen defacili
superat in quantum homo plura
remedia habet. Ad rationes
in oppositum. Ad primas respō
detur negando consequentiam.
Et ratio est duplex. Una quia ex
pulsio demonum facta per exorc
cismos erat tantum a corporib⁹
non ab animabus. Secun
da ratio est. quia xpus propria
virtute et potestate demones ex
pellebat tam de corporibus q̄ d
aiabus. Alii vero non nisi men
dicata a deo vel diabolo. Ad
secundam respondetur negando
assumptum. Unde xpus ad q̄sti
onem prepositas sibi per discipu
los Iohannis. Tu es qui ventu
rus est an alium expectamus. h⁹
modo respondit dicens. Euntes
renunciate Iohanni que audis
istis et vidistis. Eci vident. clau
di ambulant. leprosi mundantur
et c. quasi diceret. cum ista facio
propria virtute profecto ego su
qui venturus erat et non est ali⁹
expectandus. Item Johan. 15. di
cit. Si opera non fecissem in eis

Que nemo alijs fecit. peccatum non haberent scz infidelitatis in me. z ita patet qd vtualiter ex operibus suis arguebat regnum suum z dominum venisse. Decipiebantur antez iudei in hoc quia illud regnum xpi spirituale futurum temporale credebant. quem errorem eis excludit xpus dicēs Johan. 18. Regnum meum nō est de hoc mundo. Ad terciā respondetur sicut dictum est ad primam. Et hec de ista conclusioe.

D terciā que

stionem circa illud. Beatus venter qui te portauit zc. sic proceditur. Et videtur qd non fuit conueniens qd xpus carnez sumeret de femina. Primo sic. Sexus masculinus est nobilior qd sexus femininus. sed magis dicitur vt xpus assumeret id quod est perfectus in humana natura: ergo videtur qd non fuit conueniens qd xpus carnem assumeret d femina sed de viro. sicut eua de coita ade viri formata est. Secundo sic. Quicunqz ex femina concipitur vtero femineo clauditur. sed deo qui celum et terram implet vt dicitur Jeremie. 23. nō competit vt paruo femineo vtero includatur. ergo videtur qd nō debuit concipi de femina. Tercio sic. Illi qui concipiuntur de femina aliquam immunditiam patiuntur. vnde Job. 25. Nun. quid potest homo apparere mū?

dus natus de muliere. sed i xpo nulla immundicia esse debuit. ergo non videtur conueniens fuisse vt carnem de femina suscipere

In oppositum est euangeliz presens. Respondeo. Dicenduz qd licet filius dei carnem humanam assumere potuerit de quacunqz materia voluisset conuenientissimum tamen fuit vt de femina carnem acciperet. Tuz primo quia per hoc tota natura nobilitata est. Unde Aug⁹. li. 83. q. Dominus liberatio in vtroqz sexu debuit apparere. ergo quia virum oportebat suscipere quia sexus honorabilior est conueniens erat vt femini ei sexus liberatio huic appareret. quia ille vir de femina natus est. Tum secundo. quia per hoc veritas incarnationis asstruitur. Nam quidez vt dicit Aug⁹. in epistola ad volustianum. Si omnipotens deus hominem vbicunqz formatum non ex materno vtero causaret sed repentinum asferret aspectibus nonne opūionez confirmaret erroris. nec hominem verum suscepisse vllō modo crederetur. z duz omnia mirabiliter facit auferret quod misericorditer fecit. Nunc vero inter deum z hominē mediator apparuit vt in vnitāte persone copulans vtranqz naturam z solita sublimaret insolitis z insolita solitis temperaret. Tūtercio z est ratio Anselmi. quia per hunc modum completur om

nis diuersitas generationis hu-
mane. Adam enim factus est si-
ne viro ⁊ femina. Eua vero pro-
ducta est ex viro sine femina. ces-
teri homines producuntur ex vi-
ro ⁊ femina. Unde hoc quartum
quasi xpo relinquebatur propri-
um, vt produceretur ex femina si-
ne viro. Ad rationes in op-
positum. Ad primam respondet
negando consequentiam. Et ra-
tio est, quia ideo q̄ sexus mascu-
linus nobilior est q̄ femininus.
ideo humanam naturam in mas-
culino sexu assumpsit. ne tamen
sexus femineus contemneretur. p-
gruum fuit vt carnem assumeret
de femina. vnde Aug⁹. dicit in
libro d' agone christiana. Nolite
vosipsums contemnere viri. filius
dei virum suscepit. nolite vosip-
sas cōtemnere femine. filius dei
natus est ex femina. Ad secu-
dam respondetur negando con-
sequentiam. Et ratio est. q̄ sicut
dicit Augustin⁹ tercio libro con-
tra Faustum qui hac obiectione
vtebatur. Non plane inquit cas-
tholica fides que xpm filium dei
natum secundum carnem credit
ex virgine vllō modo eundē dei
filium sic in vtero mulieris inclu-
di q̄ extra non sit. quasi celiz ter-
re administrationem deseruerit. et
quali a patre recesserit. Unde li-
cet non conueniat xpo secundum
diuinitatem includi in ventre fe-
mine potest, tamen conuenire ra-
tione humane nature assumpte

secundum quam potuit mori. li-
cet secundum diuinitatem immor-
talis fuerit. Ad terciam respō-
detur negando maiorem. Ratio
est. quia immunditiam illam pa-
tiuntur concepti ex commixtione
maris ⁊ femine. hoc autem non
habet locum in conceptione filii
dei de spiritu sancto et ex maria
virgine. Et ideo dicit Damascenus
tercio libro q̄ filius dei con-
struxit sibiipsum ex castis et purissi-
mis sanguinibus carne ⁊ anima
tam anima rationali.

In quarta do-

minica est euangelium

Abiit Ihesus transmare galilee
quod est tyberiadis ⁊c. Johan.
6°. Circa quod possunt hec dis-
putari. Primo. Vtrum con-
uenienter xpus faciauit quinque
milia hominum de quinque pani-
bus qui reperi sunt apud quen-
dam in societate. Secundo
Vtrum conuenienter xpus faciauit
quinque milia de panibus ordea-
ceis ⁊ non de tritico. Tercio.
Vtrum xpus fuerit verus propheta
sicut dicitur in euangelio.

De primis que

stione sic proceditur. Et
videtur q̄ conuenientius xpus fa-
ciasset quinque milia hominum d' aliis
panibus. Primo sic. Mai⁹ mi-
raculū fuisset faciare tantam multi-
tudinē de panibus nouiter creatis
q̄ de panibus persistentibus. 2°. vi

super Johannem. Unde multiplicauit, & paucis granis segetes inde in manib⁹ suis multiplicauit quinque panes. Manifestum est autem quod per conuersionem materie preexistentis grana multiplicantur in segetes. Eiusdem sententie est in prima parte. q. 92. et in secundo scripto dis. 18. Et ad probationem contra respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia materia que additur in panes illos conuertitur. et ideo ex illis panibus dicitur quinque milia hominum satiasset. Tercio⁹ modus dicendi est quod multiplicauit in seipsis nihil nouiter creando nec aliquid addendo ad libitum sue diuinitatis. Iltum modum dicendi tenent aliqui antiqui sicut Dugo de sancto victore. et magister sententiarum. et dominus Albertus magnus. quemadmodum dicunt corpus Eue formatum de costa Ade. Dicunt enim sicut deus potest de nihilo aliquid facere. ita potest modicum corpus in magnum conuertere. Sed istum modum improbat sanctus Thomas. sicut in intelligibile sicut dictum est in tercio argumento.

D Secundam

questiones sic proceditur Et videtur quod conuenientius satiasset Christus turbas illas ex panibus triticeis quam ordeaceis. Primo sic. In miraculo uini optimum vinum fecit ex aqua. ergo videtur

quod conuenientiori modo debuit panes facere quam ex panibus ordeaceis scilicet de tritico et ex illis turbas satiare. Secundo sic. Illud miraculum eucharistiam singulariter significat. ergo videtur quod debuit turbas satiare de panibus frumenti cum talis sit materia sacramenti eucharistie et non de ordeo. Tercio. Illud quod fragmenta excreuerunt usque ad numerum. 12. cophinorum videtur esse ad quandam ostentationem. In oppositum est euangelium presens. Respondeo. Dicendum quod conuenientissime factum est quicquid a Christo factum est cum sit sapientia omnia suauiter disponens. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est iuxta Albertum quod aliud est hic et aliud est ibi. Illud enim miraculum de conuersione aque in vinum deseruiuit iocunditati nubentium. et ideo conueniebat aquam mutari in liquorem iocunditatem facientem. Illud autem deseruiuit necessitati communis turbe. et ideo a forma necessitati seruienti illius panes non mutauit maxime ut dicit Chrysostomus. ne gule deservire videretur. Preterea Christus noluit creare panes de nouo sed preexistentes multiplicauit ut miraculum esset magis notum. quia talis multiplicatio eorundem panum est magis perceptibilis quam creatio. Ad se-

cundam respondetur negando
consequentiam. Et ratio est secū
dum Albertum. quia hoc mira
culum est signum remotum eua
ngelii. et ideo expressam similitudi
nem in materia non habuit.

Ad terciā respondet qd xps
non fecit impleri illos cophinos
ad aliquam ostentationem: sed
vt ostenderet factum miraculū
non esse fantastiū p hoc qd col
lecte reliquie conseruate sunt. et
aliis in cibum fuerunt. qd autem
12. cophini fragmentorū imple
ti sunt non a casu sed ex diuina
dispositione impleri sunt secū
dū numerum. 12. apostolorū sig
nat vt dicit Albert⁹ magnus. qd
de reliquiis xpi que per quinque
panes significant excresceret doc
trina aplice in saturitate mūdi

D terciā que

stione sic proceditur. Et
videtur qd xpus non fuit verus
propheta. Primo sic. Prophe
tia videtur importare quandā
obscuram et imperfectam noticiā
secūdū illud Numeri. 12. Si
quis fuerit inter vos ppheta do
mini per somnium aut per visio
nem loquar ad eum. sed xps ha
buit plenam et perfectam noticiā
ergo non fuit dicendus prophe
ta. Secundo. Sicut fides est
eorum que non habentur ita p
phetia est eorum que non sunt p
sentia sed distant. Nam prophe
ta dicitur quasi procul fans. sed

in xpo nō ponitur fides nec spes
g^o nec prophetia. Tercio sic.
Propheta est inferioris ordinis
q angelus. sed xpus non est mi
noratus ab angelis s³ noticiā
anime sed solū s³ corporis pas
sionem. vt dicitur ad Hebr. 2.
ergo videtur qd xps non fuit pro
pheta. In oppositum est euāge
liū presens. Respondeo primo
qd xpus in quantum fuit viator
aliquo mō potuit dici propheta
sicut dicitur Dento. 18. Prophe
tam suscitabit tibi deus de fras
tribus tuis. et ipse de se dicit Ma
thei. 13. et Johan. 4. Non est pro
pheta sine honore nisi in patria
sua. Pro quo sciendū iuxta sac
tum Lbo. super Jobānem. qd p
pheta dicitur videns. 1. Regum
9. Qui nūc dicitur ppheta olim
vocabatur videns. visio ad vī
cognoscitiuam pertinet. In xpo
autem fuit triplex cognitio. scilicet
sensitiua et s³ hanc habuit aliq
similitudinem cum prophetis in
quantum in ymaginatione xpi
formari potuerunt aliquę spec
es sensibiles quib⁹ futura vel oc
cultā presentarētur. precipue p
pter passibilitatez que sibi conue
niebat s³ statum viatoris. Itē
fuit in xpo cognitio intellectiua.
et quantum ad hanc non habuit
similitudinem cum prophetis. s³
est etiā super angelos quia erat
comprehensor excellentius q ali
qua creatura. Itē fuit in eo cog
nitio diuina. et quantum ad hanc

fuit prophetarum et angelorum inspirator. cum omnis cognitio causetur per participationem divini verbi. Albertus vero super Iobanem dicit quod Christus proprie non dicitur propheta nisi quo ad hoc quod in nobis est omne quod Christus enunciat. Marci. 13. Verba mea non transibunt ad rotes in oppositum. Ad primam respondetur negando assumptum et ad probationem dicendum secundum sanctum Thome in tertia parte. quod per illa verba non ostenditur esse de ratione prophetie enigmatica cognitio. scilicet quod est per somnium. quia alii qui in visione perceperunt divina ut Moyses qui palam et non per enigmata deum vidit et tamen dicitur esse propheta. ut patet Deutero. vlti. Non surrexit ultra propheta in israel sicut Moyses. Potest etiam responderi iuxta superius posita quod si Christus habuit plenam et perfectam notitiam quantum ad partem intellectivam. habuit tamen in parte ymaginativa quasdam similitudines in quibus etiam poterat speculari divina. non enim solum erat comprehensor sed etiam viator. Ad secundam respondetur negando probationem. Et ratio est. quia non est simile. quia fides est eorum que non habentur ab ipso sperante. sed prophetia est eorum que sunt procul a communi omnium sensu cum quibus propheta conversa tur et communicat in statu vie. et ideo fides et spes repugnant perfectioni beatitudinis Christi non au-

tem prophetia. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia angelus cum sit comprehensor est supra prophetam qui est purus viator. non autem supra Christum qui simul fuit viator et comprehensor.

IN DOMINICA

in passione est euangelizans. In illo tempore. Dicebat Ihesus turbis iudeorum. Iohan. 8. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima est. Utrum Christus potuit redargui de aliquo peccato. Secunda est. Utrum Christus debuit sine offensione iudeis predicare. Tercia est. Utrum sit verum quod Abraham vidit diem Christi.

De primam sic

proceditur. Et videtur quod Christus potuit redargui de aliquo peccato. Primo sic. In Christo fuit peccatum. ergo potuit redargui de peccato. consequentia est bona. assumptus probatur. Dicit enim in psal. 21. ex persona Christi. Deus deus meus ut quid dereliquisti me longe a salute mea. Verba delictorum meorum. ergo videtur quod in Christo fuerunt delicta. Secundo sic. Dicit apostolus ad Romanos. 5. quod in Adam omnes peccaverunt. scilicet quia in eo omnes originaliter fuerunt. scilicet Christus fuit etiam originaliter in eo. ergo in ipso peccavit. Tercio sic. Dicitur. 2. ad Cor. 5. quod deus est qui

non nouerat peccatum. scz xpm
pro nobis fecerat peccatum. sed il
lud verum est qd a deo factum
est. ergo in xpo fuit aliquod pec
catum. In oppositum est euan
gelium presens vbi Chastus ait
Quis ex vobis arguet me d pec
cato. vbi dicit glo. cum nullus pos
sit arguere. Respondeo. Dicens
duz sub ista conclusione. In xpo
nullum fuit peccatum nec origi
nale nec actuale. Ista conclusio
patet Petri. 2. dicitur de eo qui
peccatum non fecit nec inuentus
est volus in ore eius. et per conse
quens d nullo peccato redargui
potest. Veritas huius conclusio
nis sic ostenditur ex tribus prop
ter que xpus suscepit defectus
nostros. Primo vt pro nobis satis
faceret. et ex hoc patet q defectus
peccati non assumpsit nec debu
it. quia peccatum nihil operatur
ad satisfactionem quinimo virtu
tem satisfactionis impedit. quia
dicitur Eccl. 34. Dona iniquorum
non probat altissimus. Secundo
assumpsit defectus nostros vt ve
ritatem humane nature compro
baret. Et ex hoc etia ostenditur
q peccatum assumere non debu
it. quia ex peccato non demon
stratur veritas humane nature.
quia peccatum non pertinet ad
humanam naturam cuius deus
est causa. sed magis e contra na
turam per seminationem diabo
li introductum. vt Damascenus
dicit. Tercio assumpsit xpus des

fectus nostros vt nobis exemplum
virtutis pberet. ex qua parte ma
nifeste patet conclusio. quia pec
cator exempla virtutis pberere no
potuit cum peccatum contrarias
tur virtuti. Unde xps nullo mo
do assumpsit defectum peccati ori
ginalis nec actualis. fuit em ag
nus sine macula quacunq.

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur. q sicut
dicit Damascenus in 3. libro du
pliciter dicitur aliquid de xpo.
Uno modo secundum proprie
tatem naturalem et hypostaticam
vt dicitur factus est homo et pro
nobis passus est. Alio modo se
cundum proprietatem personalem
et habitudinalem prout scilicet
aliqua dicuntur de xpo i per
sona nostra que sibi secundum se
nullo modo conueniunt. Unde
et inter 7. regulas Liconii quas
ponit Augustinus in tercio de doc
trina xpiana. Prima ponitur de
domino et eius corpore cum scili
cet xpi et ecclesie vna persona esti
matur. et secundum hoc xpus ex
persona membrorum suorum lo
quens dicit verba delictorum me
orum. non q in ipso capite delic
ta fuerint. Unde glo. super psal.
dicit sic. dicit xpus in persona ve
teris hominis que peracta sunt
delicta sunt causa quare tu lon
ge es a salute mea. Ad secun
dam respondetur negando mino
rem si per ly originaliter intelligat
q fuerat in Adam secundum se

minalem rationem. Pro quo nota q̄ sicut dicit Augusti. 10. sup. Gen. ad litteras. Non omni mō xpus fuit in Adam et in aliis patribus quo nos ibi fuimus. nos enim fuimus in Adam s̄p̄ rōes seminalem et s̄p̄ corpulentam substantiam. q̄ s̄p̄ ut ipse dicit. cum sit in semine visibilis corpulentia et visibilis ratio utriq̄q̄ currit ex Adam. sed xps visibilem carnis substantiam de carne & gine sup. sit. ratio vero conceptionis eius non a semine virili sed longe aliter et insuper venit. unde non fuit in Adam s̄p̄ seminalem rationē sed solum s̄p̄ corpulentam substantiam. et ideo xpus non accepit actiue ab Adam humanam naturam sed solum materialiter actiue vero a spiritu sancto sicut et ipse Adam materialiter sumpsit corp⁹ de limo terre actiue autem a deo. et propter hoc xps nō peccauit ab Adam i quo fuit solum secundum materiam. Ad terciam respondetur negando et sequentiam. et ad dictum apostoli respondetur q̄ cum dicit q̄ xps fecit peccatum non est intelligendum q̄ in se haberet aliquid peccati sed q̄ fecit hostiam pro peccato. sicut Osee. 4. dicitur. Peccatum populi mei comedent s̄p̄ sacerdotes qui secundum legem comedebant hostias pro peccato oblatas. et secundum hūc modum dicitur Isa. 53. q̄ deus posuit in eo iniquitates omnium no-

strorum quia s̄p̄ eum tradidit ut esset hostia pro peccatis omnium hominum. Vel respondetur q̄ deus fecit eum peccatum. i. habentem similitudinem carnis peccati ut dicitur ad Roma. 8. et b. propter corpus passibile et mortale quod assumpsit.

D Secundam

questionem sic proceditur Et videtur q̄ xpus debuit sine offensione iudeis predicare. q̄ xpus non videtur obseruasse in presenti euangelio. Primo sic Dicit Augustin⁹ in libro de agone xpiano. In homine Ihu xpo se nobis ad exemplum vite prae-buit filius dei. sed nos debemus vitare non solum offensiones fidelium sed etiam infidelium. secundum illud. 1. Cor. 10. Sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclesie dei. ergo videtur q̄ xpus etiam in sua doctrina offensionem iudeorum vitare debuit

Secundo sic. Nullus sapiēs debet facere unde effectū sui operis impediat. sed per hoc q̄ xps sua doctrina iudeos turbauit impediēbatur effectus doctrine ei⁹ dicitur enim Luce. 11. Quod cum phariseos et scribas reprehenderet ceperūt grauitate resistere et os eius opprimere insidiantes ei et querentes aliquid capere ab ore eius ut accusarent eum. non ideo videtur conueniens fuisse q̄ xps in sua doctrina iudeos offende-

ret. Tercio. dicit Apostolus. I. Thimo. 5. Seniores ne increpaueris sed obsecra ut patrem. sed sacerdotes et principes iudeorum erant illius populi seniores. ergo videtur quod non fuerint dictis increpationibus arguendi. Oppositum habetur in euangelio presenti. Respondeo. Dicendum. quod Christus convenienter in predicatione sua quandoque offendit iudeos. que conclusio probatur primo per illud quod Isa. 8. fuit prophetatum. quod Christus esset in lapidem offensionis et in petram scandali duabus domibus israel. Convenientia autem conclusionis ostenditur sic. Salus multitudinis preferenda est paucitati quorumcumque singularium hominum. et ideo quando aliqui sua perversitate multitudinis salutem impediunt non est cavenda eorum offensio a predicatorum vel doctore ad hoc quod multitudini salutis provideatur. Sic est autem quod pharisei et scribe et principes iudeorum sua malicia plurimum impediabant populi salutem. Tum quia impugnabant Christi doctrinam per quam solam poterat esse salus. Tum quia pravis suis moribus vitam populi corrumpebant. et ideo non obstante eorum offensione dominus publice veritatem docebat quia illi odiebant et eorum vicia arguebat et ideo dicitur Mathei. 15. quod discipulis domino dicentibus. Scis quia iudei audito hoc verbo scan-

dalisati sunt. respondit. Sinite illos. ceci sunt et duces cecorum. si cecus ceco ducatum prestat ambo in foveam cadunt. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod homo sic debet esse sine offensione omnibus ut nulli det suo facto vel dicto minus recto occasiones ruine. et ita fecit Christus. si tamen de veritate scandalum oriatur magis est sustinendum quod veritas relinquatur. ut Gregorius dicit. Ad secundam respondetur quod minor est falsa. nam per hoc quod Christus publice phariseos et scribas arguebat non impediunt sed magis promouit effectum sue doctrine. quia cum eorum vicia populo innotescerent minus advertebantur verba phariseorum et scribarum qui semper doctrine Christi obsistebant. Ad terciam respondetur quod illud dictum apostoli est intelligendum de illis senioribus qui non solum etate vel etiam auctoritate sed etiam honestate sunt senes. secundum illud Numeri. 11. Congrega mihi septuaginta viros de senioribus israel quos tu nosti quod senes populi sunt. Si autem auctoritatem senectutis in instrumentum malicie vertant publice predicando sunt manifeste et acriter arguendi. sicut Daniel dixit Daniel. 13. O ineterate dierum malorum

Ad terciam questionem sic proceditur. Et

videtur q̄ Abraham non vidit
diem xpi. Primo sic. Abrahā
solum credidit diez xpi. ergo fal
sum est q̄ vidit. n̄a est nota. di
cit enim Augusti. q̄ fides ē qua
creduntur que non videntur. et
Grego. dicit q̄ visa non habent
fidem sed agnitionem. Secun
do sic. Cum ens ⁊ verum conuer
tantur id qd̄ nondum erat in re
rū natura non potest esse obiec
tum intellectus Abrahe. s; tem
pore Abrahe nondum erat dies
natiuitatis xpi. vñ dicunt ange
li Luce. 2.º. Hodie natus est vos
bis saluator mundi. Tercio ar
guitur ex euāgelio Luce. 10. vbi
xps conuersus ad discipulos ait
Multi reges ⁊ prophete voluer
unt videre que vos videtis ⁊ n̄
viderunt. ergo videtur q̄ nec ipse
Abraham vidit qd̄ alii pphete
non viderunt. In opp^o ē euā
gelium presens. R̄ndeo. Dicens
dum sub ista conclusione q̄ verx
est q̄ Abraham vidit in spiritu
sue cognouit per fidem diez eter
nitatis xpi ⁊ diem in carnationis
eiusdem. Ista conclusio ponitur
in glo. presentis euangelii que ē
beati Augusti. q̄ sic dicit. Diem
videre meum incertum est an di
em temporalem quo erat ventur
us in carnem an diem eternitas
tis. sed vtrūq; Abraham vidit.
vnde ineffabile gaudiū illi. quā
ti enim est videte verbū ante pa
trem ⁊ q̄ ipsum caro factū ē: bec
glo. probatur ergo cōclusio quo

ad ambas partes. et primo q̄ vi
dit diem eternitatis xpi. de quo
dicitur in psal. Ego hodie genui
te. de quo sic dicit Grego. i ome
lia presentis euāgelii. Tūc quip
pe diem domini Abraham vidit
cum in figura summe trinitatis
tres āgelos hospitō suscepit. qui
bus profecto susceptis sic tribus
quali vno locutus est. q̄ et si in
personis numerus est trinitatis i
natura ē vnitas diuinitatis. Qz
vero vidit diem aduentus filii
in carnem ostenditur ex tribus.
Primo qñ dictum est ei. In semi
ne tuo benedicentur oēs gentes
terre. Gen. 26. Secundo ex iura
mento qd̄ exegit a seruo suo De
leazar. nam Gen. 24. ait. Pone
manum tuam super femur meū
⁊ iura mihi per deum celi ⁊ terre
ex quo vt Gregorius dicit. signi
ficabatur q̄ de femore eius pro
cessurus erat secundūz carnez de
us celi. Tercio ostenditur q̄ vi
dit diez xpi quando in immola
tione Isaac prefiguratam cogno
uit passionem xpi. propter quod
locus ille dictus est. deus videt.
vt dicitur Gen. 22. quia deus fe
cit videre Abraham occultum
xpi misterium. Ad rationes
in oppositum. Ad primaz respō
detur q̄ visio sumitur dupliciter
scilicet large pro cognitione. secū
dum q̄ dicitur. 1. Cor. 13. tredecimo
Videmus nunc per speculū in
enigmate. Alio modo stricte. et
sic dicitur noticia per demonstra

tionem probata. sic etiam distin-
guitur contra fidem. secundum
illud ad Hebr. 11. fides est ar-
gumentum non apparentium. vi-
sio autem capitur hic primo modo
prout se accipitur large pro cog-
nitione. Ad secundam respon-
detur negando consequentiam
de cognitione fidei. Et ratio est.
quia ut dicit Augustinus. Videtur
presentia sed creduntur absentia
propter quod etiam fides simulatur
auditui quia de absentibus est.
sicut auditu cognoscimus quod cum
sint absentia nobis recitantur.

Ad terciam respondetur quod auc-
toritas illa intelligitur de visio-
ne corporali quam habebant de
christo discipuli sui. bene creditur quod
inter hos qui desiderabant sic di-
em christi videre fuerit Abraham.
quia ab ipso donum redemptionis
expectabat.

In dominica ra-

mis palmarum legitur pas-
sio christi secundum Mattheum. Circa quam
possunt hec disputari. Primo
Utrum alius possibilis fuerit et
convenientior modus liberatio-
nis humani generis quam per passi-
onem christi. Secundo. Utrum
convenienter christus tali die voluit
esse regali honore intrare iherusalem

De primis que

sitionibus sic proceditur. Et
videtur quod fuerit alius possibilis
modus convenientior. Primo

sic. dicitur Luce. 19. Non erit im-
possibile apud deum omne ver-
bum. ergo quocumque alio modo
potuisset nos liberasse. Secun-
do sic. dicit Augustinus. 13. de trini-
tate. Illum modum quo nos per me-
ditatorem dei et hominis homi-
nem Ihesum christum deus liberare
dignatur asserimus bonum et di-
vine dignitati congruum. verum
etiam ostendamus alium modum
possibilem deo fuisse cuius pote-
stati cuncta equaliter subiacerent.

Tercio arguitur de convenien-
tiori. Si enim christus subiisset mor-
tem naturalem nihilominus ge-
nus humanum redemptum fuisset
quia mortem solvisset quam
non debebat et hoc fuisset sine om-
ni peccato alicuius. ergo videtur
quod hic modus fuit convenientior
quia unumquodque tanto est con-
venientius quanto ad ipsum pau-
tiora inconuenientia sequuntur

Quarto. convenientissimum
videtur quod ille qui violenter et in-
iuste detinet aliquid per superio-
ris potentiam spoliatur. sed dia-
bolus nullum ius in homine ha-
bebat quem per fraudem decer-
perat et per quandam violentiam
servituti subiectum detinebat. er-
go videtur convenientissimus fu-
isse quod christus diabolum per solam
potentiam spoliaret absque sua pas-
sione. In oppositum est euan-
gelium presens in quo dicit Ma-
thei. 26. Pater si non potest tran-
sire calix iste nisi bibam illum fiat

voluntas tua. super qđ verbum
tractans Anselmus libro. Cur
deus homo. dicit. non potuit trā
sire calicez nisi biberet. non quia
mortem vitare nequinerit sed qz
aliter mundus saluari non possz
ergo videtur qđ alius modus nō
fuerit possibilis. Secundo sic
dicit Augusti. in. 13. de trinitate.
Sanande nostre miserie conue
nientius alius modus non fuit
qđ per xpi passionem. Respon
deo. Dicendum circa possibilita
tem qđ aliquid dicitur possibile
vel impossibile dupliciter. Uno
mō simpliciter et absolute. Alio
modo ex suppositione. Qua di
uisione posita sit ista prima con
clusio. Simpliciter et absolute lo
quēdo possibile fuit deo alio mo
do hominem liberare qđ per pas
sionem xpi. quia vt dictum ē nō
est impossibile apud deuz omne
verbum. Luce. 1. Secunda con
clusio. Loquēdo de possibili ex
aliqua suppositione facta nō est
possibilis alius modus liberati
onis humani generis qđ per pas
sionem xpi. Ista conclusio patet
primo. quia est impossibile pre
scentiam dei falli et eius volun
tatem seu dispositionem cassari.
sed prescientia dei et volūtas dei
fuit qđ genus humanuz hoc mo
do liberatur. ergo facta hac sup
positione fuit impossibilis alius
modus liberationis. Secun
do sic. fidei non potest subesse
falsum. sed antiqui patres credi

derunt xpm passurum. ergo non
potuit esse quin pateretur. Circa
conuenientiam illi⁹ modi sit ista
conclusio tertia. Ex parte nostra
conuenientior modus esse nō po
tuit qđ per passionem xpi. sed tas
men deo non aufertur potentia
quin potuisset alium conuenien
tiorē moduz elegisse cui⁹ potētia
limitata non ē sed hoc esset secū
dum alium ordinem rebus im
positum. Ista conclusio sic decla
ratur. Tanto aliquis mod⁹ con
uenientior est ad consequenduz
finem quanto per ipm plura cō
currunt que sunt expedientia fini
per hoc autem qđ homo per pas
sionem xpi est liberatus multa
concurrunt ad salutem hominis
pertinentia preter liberationez a
peccato. Primo enī per hoc ho
mo cognoscit quantum deus di
ligit hominem. et per hoc prouo
catur ad eum diligendum i quo
perfectio humane salutis consis
lit. vnde apostol⁹ dicit ad Ro
ma. 5. Commendat deus carita
tem in nobis. quoniam cum pec
catores essemus xpus pro nobis
mortuus est. Secundo. quia per
hoc dedit nobis exemplum obe
dientie humilitatis. constantie.
iusticie. et ceterarum virtutum in
passione xpi ostensarum que sūt
necessaria ad humanam salutē
Unde dicitur. 1. Petri. 2. xpus
passus est pro nobis vobis relin
quens exemplum vt sequamini
vestigia eius. Tercio. quia hoc

ad maiorem dignitatez cessit. ut
sicut homo vict⁹ fuerat et decep-
tus a diabolo: ita etiam homo
esset qui diabolum vinceret. et si-
cut homo mortem meruit ita ho-
mo moriendo mortem superaret
ut patet. 1. Cor. 15. Deo gracias
qui nobis dedit victoriam p^r ihe-
sum christum. et ideo conueniens
fuit ut per passionem xpi li-
beraremur q^{uod} per solam volunta-
tem dei. Ad rationes in op^o
positum. Ad primam et secundam
respondetur q^{uod} loquuntur de pos-
sibili simpliciter et absolute. hoc
enim modo alius mod⁹ fuit pos-
sibilis. Ad terciam respon-
detur dupliciter. Primo negan-
do consequentiam. Et ratio est.
quia xpus pro omnibus peccatis
quantum ad sufficientiaz de-
buit satisfacere non solum pro ori-
ginali sed etiam pro actuali pro
quo infligitur violenta mors. et
ideo ut sua satisfactio utrumq^{ue}
peccatuz comprehenderet: dec^{us}
fuit ut morte turpissima quatuor
ad genus mortis moreret. ut sic
non solum sub angelis descende-
ret per mortem sed etiam sub ho-
minibus per genus mortis qua-
tum ad acerbitatem et turpitudi-
nem. nec peccatum aliorum ali-
quid de conuenientia satisfactio-
nis adimit. quia satisfactio non
est ex parte infligentiu^m passionem
sed ex parte patientis. Secundo
respondetur etiam negando con-
sequentiam. Et ratio est. q^{uia} sicut

dicit Chrysostomus. Christus si fuit mor-
tem quam non habebat cum sit vi-
ta sed hominis mortem venerat
consumpturus. unde non propria
morte corp⁹ deposuit: sed ab ho-
minibus illatam sustinuit. si etiam
egrotasset corpus eius et in spec-
tu omnium solueretur: inconue-
niens erat cum qui alioru^m lan-
guores sanaret habere propriu^m
corpus affectu^m languoribus et-
iam si absq^{ue} alio morbo seorsum
aliter corpus deposuisset ac dein-
de se offerret et non crederetur ei
de resurrectione differenti. quo-
modo enim pateret xpi in morte
victoria nisi coram omnib⁹ eaz
patiens per interruptionem tem-
poris probasset extinctaz. Ad
quartam respondetur negando
p^{ri}ma. Et ratio est. q^{uia} licet diabo-
lus inuulne inuaserit hominez: ta-
men homo p^{er} peccatuz inuulne erat
sub seruitute diaboli derelict⁹ a
deo. et ideo conueniens fuit ut p^{er}
iusticiam homo a seruitute dia-
boli liberaretur xpo satisfaciente
pro ipso per sua passionem. fuit
etiam hoc conueniens ad vincen-
dam superbiam diaboli qui est
destructor iusticie et amator pec-
cati. ut xps vinceret et hominez li-
beraret: non per solam potentiaz
diuinitatis sed etiam per iustici-
am et humilitatem passionis. ut
Augustinus dicit. 14. de trini.

D Secundam
questionez sic proceditur

Et videtur q̄ non fuit conueniens q̄ xp̄us intraret nunc iherusalem cum regali honore. Primo sic. Legim⁹ Joban. 6. q̄ xp̄s fugit in montem q̄n vidit q̄ homines illi quos de quinque panibus et duobus piscibus faciebat venturi erant vt facerent euz regem. ergo videtur q̄ inconuenienter nunc a turbis honorem regalem sibi impendi permisit.

Secundo sic. Conuersatio xp̄i debuit esse vniformis. sed aliis vicibus quibus intrauit iherusalem non intrauit hoc modo s; per pedes et sine turbarum laudibus et cum ramis. ergo videt⁹ q̄ nunc non conuenienter intrauit

In oppo est euangelium presens. Rendo. Dicentib; sub ista conclusionē q̄ conuenientissime xp̄s intrauit nunc iherusalem illo modo qui describitur in euangelio. que cōclusio ostenditur in singulis circumstantiis aduent⁹ sui in iherusalem. Primo quidē dicitur. Quis appropinquaret iherusalem iherosolimis. Aduent⁹ enim fuit q̄ xp̄s passur⁹ appropinquare voluit loco passionis vt p̄ hō claresceret q̄ non inuitus s; spōte pateretur. secundū illud Isa. 53. Oblatus ē q̄ ipse voluit. Secundo vt dicit Beda. ante quinque dies pasce venire voluit. sicut ex Joban. euangelio didicimus. vt per hoc etiam ostenderet se esse agnū immaculatum qui tolleret peccata mundi. Agn⁹ quip

pe pascalis cuius immolatione populus israhel est ab egyptiaca seruitute liberatus. ante quinque dies pasce. id est decima die mensis primi iubebatur tolli. 14. autem luna ad vespertum iussus est immolari. significās euz qui nos suo sanguine redempturus ante quinque dies pasce. id est hodierno die magno precedentib; sequentib; populorum gemitu et laudatione deductus venit in templum dei. Tercio. vt idem dicit Beda. sic a turbis recitari voluit vt per hoc eius diuus quisq; cognosceret ipsum esse regem quem sic prophetia venturum olim premissa significauerat Zach. 9. dicens. Dicite filie syon. id est iherusalem. ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam et pullum filius sub iugalis. vbi dicit Albertus magnus. Christus describitur ab octo. Primo. ab euidentia ventis cum dicitur. Ecce. Isa. quadagesimo. Videbit omnis caro salutare dei. Secundo. a dignitate potestatis ibi. Rex. Isaie tricesimo tercio. Dominus legislifer noster deus rex. Tercio. conaturalitate hominis ibi. Tuus quia cōnaturalitatē habuit cum iudeis per humanitatem assumptam. Isaie nono. Parvulus natus est nobis et c. Quarto appropinquatione amoris ibi. Venit. Proverbiorum octauo. Delicie mee solent esse cum filius

hominum. Quinto. ab utilitate operis redemptionis. cum dicit tibi. id est ad utilitatem tuam. Sexto. ab optimo habitu cordis cum dicitur. mansuetus. Mathei 11. Discite a me quia mitis sum et cetera. Septimo. a quiete regiminis cum dicitur. sedens. Quies regiminis in quo non regnauerat et cupiditatis sed residet tranquilla sapientia. Isaie decimosexto. Preparabitur in misericordia solium eius et cetera. Octavo. ab humilitate conversationis et a simplicitate subiectionis cum dicitur Super asinam. Ecce simplicitas sine duplicitate fastus seculi. hoc autem non sic intelligendum est quod sederit super utrumque simul sed successive. quia primo sedit super pullum qui tamen non erat dominus quia adhuc non erat applicatus humanis visibus ut habetur Marci. 11. et Luc. 19. ideo sedit postea super asinam. hoc autem factum est in figura quia per pullum significabatur populus gentilis qui non fuerat subiectus iugo legis per asinam vero populus iudaicus qui laborauerat sub lege. Ad hoc autem veniebat Christus ut utrumque populum subiugaret sibi per fidem catholicam. et sic Christus adimplevit hoc quod celebri fama divulgatum erat. Zacharia. 9. quod venturus esset in iherusalem in paupertate et humilitate sedens super asinam et pullum eius ut dictum est. quia vero similiter propheta

tum erat per Zachariam quod aduentu Christi in iherusalem super asinam et pullum civitas iherosolyma exultaret et letaretur. hoc adimpletum est et hoc in tribus. Primo quia dicitur quod plurima turba straverunt vestimenta sua in via et hoc fuit in signum exultationis et honoris et ne asina et pullus offenderent pedes suos ad lapides. Secundo in eo quod dicitur alii scindebant ramos de arboribus et cetera. viriditas ramorum erat signum leticie et exultationis. Tercio in eo quod dicitur quod clamabant dicentes Dianna. id est salva nos obsecro salute celesti. et sic omnia convenientissime sunt impleta.

Ad rationes in oppositum Ad primam respondetur negando consequentiam. aliud enim est sumere ab hominibus dignitatem regiam quod non conveniebat Christo qui erat omnis terre deus et rex regum et princeps regum terre. aliud est suscipere honorem sibi debitum et a prophetis denuntiatus. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia honor erat prophetatus exhiberi ei illo tempore et non alio. et ideo voluit tunc et non ante. nec propter hoc fuit veritas facta aliqua in eius conversatione sicut nunc in rege qui in primo ingressu civitatis suscipitur cum honore aliquo cuius quo non suscipitur aliis vicibus quibus ingreditur.

Teria secunda le

gitur euangelium. Ante
sex dies .i. Johan. 12. Circa qd
possunt hec disputari. Primo
Utrum conueniens fuit vt xps
super caput suum vnguentum ta
ti precii superinfundi permitteret

Secundo. Utrum xpus lo
culos cum pecunia secum porta
ri permiserat. Tercio. Utrum
conueniēter loculos pecunie por
tando Jude cōmiserit.

De primam sic

proceditur. Et videt q
non fuit conueniens q xpus vn
guentum tanti precii super caput
suum superinfundi permitteret.

Primo. quia hoc ad lasciuia
quandam spectare videtur.

Secundo. quia visum ē om
nibus discipulis inconueniens.
vñ aiunt. Ut quid perditio hec.
potuit enim venundari et dari
pauperibus.

Tercio sic. D^o
enim non videtur conuenire doc
trine quam xpus docuit in qua
commendat misericordiaz maxi
me. In oppositum est euangeli
um presens. Respondeo. Dico
duz q conuenienter xpus permi
sit super caput suum superinfun
di predictum vnguentum. Vn
guentum autē dicitur hic liquor
preciosus de re aromatica expres
sus. sicut aqua rosacea exprimi
tur ex rosis. Ista conclusio patet
ex duobus. Primo ex commēda
tione operis facti. vnde xpus in

recusatione facti quam fecit di
cit. Quid molesti estis huic mu
lieri? quasi diceret sine causa. bo
num enim opus operata ē in me
naz pauperes semper habebitis
vobiscum. quasi diceret. semper
potestis recuperare ad facienduz
illis elemosinam. me autem non
semper habebitis visibiliter vo
biscum conuersantem. Ecce q di
cit bonum opus id fuisse. Secū
do patet ex commendatione mu
lieris cu3 ait. Amen dico vobis
q vbiq3 predicatū fuerit b^o
euangelium dicetur q hoc fecit
in memoriam. i. ad laudem eius
recitabitur tanq factum virtuos
suz. Secundo nota q multa bo
na sunt de quibus si peteretur
consilium anteq fiant non sine
remus q fierent. quia forte fieri
possent meliora. postq tamē iaz
incipiunt fieri du3 bona sunt nō
sunt prohibenda. Et vt dicit Cri
sosto. forte Ihesus anteq muli
er effudisset vnguentum elegiss3
potius dare pauperibus. nūc ve
ro quia iam factuz erat prohibē
tes comprimit dicens. Sinite il
lam. i. nolite prohibere. Ad
rationes in oppositum. Ad pri
mam respondetur negādo aliūp
tum. Pro quo nota. q vt dicit
Augustin⁹ de doctrina xpiana.
aliter estimatur aliquid in perso
na communi. aliter in persona p
phetica. quia in persona cōmū
ni estimatur secundum factum.
In persona prophetica secunduz

sui significationem. nunc dico q̄
illa perfusio unguenti in persona
communi significaret lasciviam.
In persona prophetica significa-
tionem. unde x̄ps permisit illud
unguentum superinfundi ppter
significationem. significat enim
sepulturam x̄pi vt ipse dicit. Ad
sepeliendum me hoc fecit. quasi
diceret. In hoc facto prefigurat
sepultura mea futura de propin-
quo. Ad secundam respōdet
negando consequentiam. nec iu-
diciū discipulorum comparan-
dum est iudicio x̄pi. unde x̄pus
refellendo argumenta eorū dicit
eis. Vos potestis recuperare ad
benefaciendum pauperibus sed
non potestis recuperare ad ungen-
dum me corporaliter. quia me n̄
semper habebitis scilicet p̄sētia
corporali ad habitandum vobis-
cum in carne passibili que indis-
get tali v̄ctione. Per hoc patet
q̄ aliquod opus minus necessa-
rium potest p̄poni magis neces-
sario quando imminet casus quo
illud minus necessarium non po-
test alias recuperari. Ad ter-
ciam respondetur negādo assūp-
tum. Nec enim v̄ctio cuius fuerit
opus pietatis et misericordie exhi-
bita x̄po in nullo derogat doctri-
ne x̄pi de exhibēda misericordia
sed magis consonat.

D Secundam

questiones sic proceditur
Et videtur q̄ x̄ps inconueniēter

loculos secum portare p̄permisit.

Primo sic. Non fuit conues-
niens x̄po portare quod aliis p̄-
hibuit. sed aliis sc̄z discipul̄ suis
p̄hibuit portare pecunias. Mat-
th. 10. Nolite possidere aurum
nec argentum nec pecunias in so-
nis vestris nec peram in via. g.
et. Secundo ex illo Math.
6. Ne solliciti sitis anime vestre
quid manducetis nec corpore ve-
stro quid induamini. vbi manis-
feste prohibet loculos habere.

Tercio. Idēz arguitur ex illo
Math. 6. vbi ipse prohibet de
crastino cogitare dicens. Nolite
solliciti esse in crastinum. sed qui
prohibet de crastino cogitare p̄-
hibet loculos habere. ergo et.

In oppositum est euangeliz̄
p̄sēns. Et Augusti. sup̄ Johan-
nem. et habetur. q. 22. c. exemplū
Respondeo. Dicendum q̄ con-
ueniens fuit vt x̄pus loculos ha-
beret in quibus reponerentur ne-
cessaria in custodiam que admi-
nistrabantur sibi a fidelibus in
sustentationem suam et suorum.
Ista cōclusio habetur in multis
locis. Pro quo notandum sicut
plenius notauimus super decre-
to in predicto capi. exemplum. q̄
quadruplici causa x̄pus loculos
habuit. Primo ad sustentationē
pauperum. vt dicit. Dico super
illud Johan. 13. Deus non peraz
inquit nec virgam nec es iubez
deferri. maius p̄us ferebat ad in-
opium ministerium. hoc estimat

uerunt discipuli cum dixit Jude
qd' facis fac cito. vt aliquid in
cipibus daret. Secundo conuen
ienter dicitur habuisse loculos
vt haberet vnde emeret necessa
ria ad vsus suos et suorum prop
ter imminuentem necessitatez tali
de causa habuit loculos quando
transiit per samariam sicut legi
tur Johan. 4. Samaritani eni
erant inhospitales iudeis. vnde
dicitur Luce. 9. q' cum venit in
iherusalem iamaritani noluerunt
euz recipere. Et hac de causa dis
cipulis habere permisit loculos.
vnde Luce. 22. dicitur. Quando
misi vos sine baculo et pera nu
quid aliquid defuit vobis: at il
li dixerunt. nihil. dicit ergo eis.
sed nunc qui habet sacculuz tol
lat similiter et peram vt dicit que
dam glo. In hoc dat nobis ex
plum vt nonnunq' causa instate
de nostri rigore propositi intermit
tere possimus. Tercio conueni
enter xps habuit loculos causa
condescensus infimus dans eis
exempluz vt sibi provideant. For
te enim nisi xps loculos habu
isset putaret aliquis peccatu esse
si sibi in posterum necessaria pro
uideret. vnde Augusti. i li. de ser
mone domini in mote dicit. D.
autem dico vehementer cauens
dum est ne forte cum videris ali
quez seruum dei prouidere ne ista
necessaria desint vl' ei vl' eis quo
rum cura ei commissa est iudices
mus eum contra preceptum do

mini facere et de crastino esse sol
licitum. Nam dñs cui ministras
bant angeli ppter exemplum ne
quis postea scandalizaretur euz
aliquez seruoꝝ eius animaduert
tisset ista necessaria procurare lo
culos habere dignatus est et sibi
necessarius quicquid opus fuisset
preberetur. Quarto conuenienter
xps loculos habuit. vt dicit Au
gusti. super Johannē. et habet in
prefato. c. exemplum. Exemplum
dñi accipite conuersantes in ter
ra. quare habuit loculos cui an
geli ministrabant nisi q' ipse ec
clesia loculos habitura erat.

Ad rationes in oppo. Ad pri
mam respondetur negando con
sequentiam. Et ratio est vt dicit Al
bertus magnus. Non prohibuit
portare aurum et argētum siue lo
culos nisi quando misit ad iude
os apud quos semper fuit impo
sita decima pauperum ad quaz
recipiebant doctores et p'dicato
res ita vt nihil eis deficeret. qñ
aut ad alios misit et qñ iaz exosi
fuerunt hoibus dedit auctori
tem portandi loculos. vt patet Lu
ce. 22. Ad secundam respon
detur negando pñaz. Et ratio ē.
q' auctoritas illa Matb. 6. in
telligit de supflua et inordinata
solicitudine. Ad terciam re
sponderetur negando pñaz. Et ratio ē.
quia vt dicit Augustinus libro
de opere monachorum cum do
minus dixit. Nolite solliciti esse
et q' non dedit intelligere vt nihil

pecunie seruaretur a sanctis. sed
q̄ deo non pro pecunia seruiatur
z propter inopie timores iusticia
deseratur.

D terciam que

stiones sic proceditur: Et
videtur q̄ non fuit conueniens
q̄ x̄pus loculos pecunie portan-
do commiserit Jude. Primo
sic. Dominus scuit Judam furē
ergo committendo sibi loculos
dedit sibi occasionem peccandi
z facultatem faciendo damnum
sibi z pauperibus. Secundo
sic. Inconueniens est dare bene-
ficiū aut officiū scienter ho-
mini quez scit indignum. s̄ x̄ps
sciebat Judaz indignum esse. er-
go z̄d. Tercio. Queris quare
non corripuit eum cum sciret tas-
lem. z videtur hoc inconueniens
ter factum cum x̄pus dedit doc-
trinam Math. 18. Si peccauerit
in te frater tuus corripe eum z̄d.

In oppositum est euangeliz
Respondeo. Dicendum q̄ con-
uenienter fecit x̄pus loculos cō-
mittendo Jude. Et hoc propter
tres rationes. Prima que tangit
in. c. predicto exemplum. vt eccle-
sia eius fures cum patitur tolle-
ret. et est ratio Augusti. quia nō
videtur bonus qui malos tolle-
rare non potuit. Unde dicit Cā-
tico. 2. Sicut lilium inter spinas
sic amica mea inter filias. Secū-
do commisit loculos custodien-
dos Jude vt ei omnem occasio-

nem prodicionis auferret euz ha-
beret ex loculis cō cupiscentie mi-
tigationem. sed sicut dicitur Ec-
clesi. 5. Auarus non implebitur
pecunia. Tercio commisit locus-
los Jude vt doceret q̄ spiritua-
lia sunt maioribus committēda
temporalia vero minus dignis.
Unde dicit Albertus. Domin⁹
de temporalibus nos minorem
curam semper habere docuit. et
ideo contemptib liores ad curaz
temporalium ponere. sicut patet
Actuum. 6. vbi Petrus posuit
alios ad procurandum viduis
ministerium quotidiano tempora-
lium. de se autem z aliis apostol⁹
dixit. Nos autem ministerio ver-
bi z orationū instantes erimus.
Judas autem minor erat inter
apostolos. vñ vltimus inter eos
nominatur. vt patet Math. 10. z
Marci. 3. Ad rationes in op-
positum. Ad primam respondet
iuxta Albertum magnum super
Johan. q̄ quando commissi sūt
loculi Jude fur non erat sed ius-
tus secundum presentem iusticia-
m z postea facultatem habens
factus est fur. In quo nos docu-
it q̄ in electionibus sufficit nob̄
presentem iusticiaz attendere. qz
de futuris qualis quis erit non
possumus scire. Ad secundā
respondetur eodem modo. quia
tunc quando commissi sunt ei lo-
culi dignus erat. Ad terciā
Cum queritur quare x̄pus eum
non corripuit. Dicendū ē iuxta

Albertus q̄ non corripuit. quia
non scuit vt homo sed vt deus;
docens nos nullum debem⁹ cor
ripere de his que non nisi vt de
us scimus.

Eria tertia legi

tur passio s̄ Marcum.

Circa quam passionem possunt
hec questiones disputari. Pri
ma. Utrum Petr⁹ peccauit mor
taliter negando xpm. Secun
da. Utz post q̄ xps̄ predixit Pe
trum se negaturum fuit possibile
Petrum non negare xpm. Ter
cia. Utz oēs apostoli fugientes
capto xpo peccauerūt mortaliter

Ad primaz que

sionem sic proceditur. Et
videtur q̄ Petr⁹ negando xpm
non peccauit mortaliter. Pri
mo sic. Dicit enim quedam glo.
q̄ peccauit per surreptionē. s̄ pec
catum per surreptionem est veni
ale ⁊ non mortale. vñ primi mo
tus qui per surreptionē sunt ve
nialia sunt. ergo Petrus negan
do xpm̄ peccauit venialiter ⁊ nō
mortaliter. Secundo sic. Di
cit Bern. in li. de diligendo deū
q̄ i Petro fuit caritas sopita nō
extincta. sed per peccatum mor
tale caritas extinguatur. ergo Pe
trus nō peccauit mortaliter. In
opp⁹ est euangeliz p̄s. vbi di
citur manifeste q̄ Petrus menti
tus est negādo xpm̄ in fide qua
confessus fuerat xpm̄ esse filium
dei. Mat. 16. ergo Petrus ne

gando xpm̄ peccauit mortaliter
s̄ illud psal. Perdes oēs qui
loquuntur mendaciū. Respon
deo. Dicendum sub ista conclusi
one. q̄ absq̄ dubitatōne Petr⁹
negando xpm̄ peccauit mortali
ter. Patet ista conclusio. tñ ex. c. il
lo Ambro. imitare Petrum. vi.
q. 1. vbi istam. q. longius dispa
tauimus. 2º patet ex illo Grego
rii qui in moralibus ait. q̄ Pe
trus ex ip̄is faucibus diaboli cri
pitur. sed in faucib⁹ diaboli nō
est quis nisi per peccatum morta
le. 3º Petrus negando xpm̄ pec
cauit mortaliter. 3º patet iuxta
sanctū Tho. in quodam quot
libeto Petrus negauit fidei xpi
vbi perditabatur ⁊ eius confes
sio requirebatur. Ore enī in con
fessio fit ad salutem. ad Rom. 10.
vbi innui videt q̄ in tali cau
sa confessio fidei sit de necessitas
te salutis. Quarto patet ex illo
Mathei. 10. Qui negauerit me
coram hoībus negabo eum co
ram patre meo. sed nemo negat
alxpo coram patre suo nisi prop
ter peccatum mortale. ergo con
clusio vera. Quinta cōclusio pa
tet ex eo q̄ negationi adiunxit p
iurium ⁊ blasphemiam. nam vt
dicitur Mat. 26. Lepit detesta
ri ⁊ iurare. q̄ non nouisset homi
nem. Ad rationes in opposi
tum. Ad primam respondet iux
ta sanctū Tho. vbi supra. q̄ sur
reptio dupliciter accipitur. Uno
modo s̄ q̄ opponitur delibera

tionem. et sic primi motus dicuntur
esse ex surreptione. sic autem Petrus
ex surreptione non peccauit. Alio
modo accipitur surreptio scilicet quod op
ponitur electioni. et sic Petrus ex
surreptione peccauit. quia non pec
cauit ex electione quasi ex certa
malicia sed ex passione timoris.
talis autem surreptio non excu
sat a mortali sicut patet in p[er]tinē
ti qui fornicatur motu concupiscē
tie cum haberet p[ro]positum conu
nendi. Ad secundam etiam re
spondetur per sanctum Tho. quod
beatus Bernardus improprie loq
uitur et ut eius verbum verificetur est
intelligendus de quadam dilec
tione familiaritatis quam Petrus
ad christum acceperat quam in eo mansit
etiam post negationem. vel si in
telligatur de dilectione gratuita
intelligendum est quod non fuit ex
tincta scilicet p[re]destinationem diui
nam quam eius penitentiam p[re]para
bat quous esset ex se extincta. p[er]mi
ssus autem est a deo Petrus cade
re. tum ut nullus quāviscumq[ue] in
stus debeat se iactare de constan
tia ut dicit Ambrosius in predicto.
c. Imitare. tum etiam ut dicit Grego
rius in c. considerandus. dist. l. ut is
qui futurus erat pastor ecclesie i
sua culpa disceret qualiter aliis
misereri debuisset.

D Secundam

questionem sic proceditur
Et videtur quod postquam p[re]dixerat christus
Petrum eum negaturum quod Pe

trus non potuit eum non negare

Primo dicitur Math. 24. Ce
lum et terra transibunt verba au
tem mea non transibunt. sed ver
bum christi factum Petro fuit. Tex
me negabis. ergo illud verbum
christi necessario implendum erat.
ergo Petrus non poterat non ne
gare. Secundo sic. Veritas non
potest falli. sed christus est veritas.
Joban. 14. ergo falli non poterat
ergo Petrus non poterat christum non
negare. Tercio sic. Scientia
christi cum esset scientia dei est inua
riabilis. ergo necessario ventur
erat quod christus sciendum p[re]iudicaret
Petro negaturum. ergo Petrus non
potuit non negare. In oppo
situm videtur euangelium hoc. in quo
ut visum est in questione prima
Petrus negando christum peccauit.
ergo non necessitate sed libere et
voluntarie. quia scilicet Augustinus. pec
catum a deo est voluntarium. quod
si non est voluntarium non est pec
catum. Respondeo. Dicendum
quod dupliciter possumus loqui de
Petro. Uno modo scilicet se considerato
et sic dicimus quod eius negatio erat
contingens et ad vtrumlibet. quia
eius potentia libera libere poter
rat ad opposita scilicet ad negare et
non negare. Secundo modo potest
considerari ut cadit obiective s[ecundu]m
actu p[re]uisionis vel p[re]dicationis
negandi. et sic dicimus quod ne
cessarium erat ipsum negare. sed quia
illud quod conuenit alicui scilicet se et
absolute p[ro]uenit sibi simpliciter.

quod autem dicitur alicui ex aliquo
dicitur sibi scilicet quid. unde nega-
tio Petri post predicationem Christi
simpliciter erat contingens et secun-
dum quid necessaria. quia solus se-
cundum quid cadit sub actu pre-
dicendi et non simpliciter esse. Necessitas
autem scilicet quid stat simul cum con-
tingentia simpliciter. sicut patet
per philosophum per periermentis
as. sicut album scilicet quid et nigrum
simpliciter. sicut etiam moueri for-
tem est contingens simpliciter. sed
moueri dum currit est necessarium
unde communiter distinguitur ista
propositio. Omne scitum a deo ne-
cesse est esse. quia potest esse de dicto
vel potest esse de re. et si sit de dic-
to verum est. et si est de re est falsa. et
sic ad questionem respondetur quod
Petri simpliciter non necessario
sed libere contingenter negauit
et potuit non negare. scilicet quid au-
tem scilicet quod subiacet predictioni
Christi non potuit non negare ita
ut ibi sit necessitas consequentie
et non consequentis. Ad ratio-
nes in oppositum. omnes quasi solu-
tur unica responsione que patet
ex dictis. Ad primum responde-
re negando. Quam simpliciter et con-
cedendo scilicet quid scilicet quod cadit
sub actu preuisionis et predictio-
nis Christi. Ad secundam eodem modo
respondetur. Ad terciam respon-
detur per distinctionem datam vel
negando. Quam. Et ratio est. quia
scientia dei non est tantum quod res
eueniat quocumque modo. sed quod res

ueniet contingenter vel neces-
sario. et ideo quod diuina providentia
disponit euenire infallibiliter et
necessario infallibiliter eueniet.
contingenter vero quidem quod di-
uine providentie ratio habet ut
contingentie eueniat.

D terciam que

tionem sic proceditur Et
videtur quod non omnes apostoli fugi-
entes Christo capto peccauerunt mor-
taliter. Primo. quia si omnes aposto-
li tunc peccauerunt mortaliter vi-
detur quod fides ecclesie defecisset.
sed hoc non est dicendum. quia fi-
des ecclesie nunquam deficit. scilicet illud
Ioseph. Desponsabo te in fide sem-
piternam. Secundo sic. Petrus
et apostoli alii significabant eccle-
siam vniuersalem. unde Augu-
stinus. dicit. 24. q. 1. Quodcumque
quod significabat ecclesiam vniuer-
salem. ergo si Petrus et omnes apo-
stoli peccassent quod tota ecclesia de-
fecisset. Tercio sic. apostoli cap-
to Christo fugerunt ex timore qui po-
terat cadere in constantem virum
ergo videntur excusabiles a pec-
cato. Quia videtur bona. In
oppositum est euangelium presens
ubi dicitur omnes scandalum pa-
tiemini in hac nocte. Glo. interli-
ne. i. ab unitate fidei soluentur.
Nicolaus de lyra. i. ruinas in pec-
catum paciemini propter timorem
mundanum. Respondeo. Dicendum
sub ista conclusione. quod in passio-
ne omnes apostoli a Christo recedentes

peccauerunt mortaliter. Ista conclusio patet ex multis locis sacre scripture que nos diffuse deduximus i summa nostra de ecclesia li. 3. c. 61. de quibus inducamus tria. Primo est illud psal. Omnes declinauerunt. super quo ita inquit Hiero. Dñc psal. de passione xpi referunt quoniam oēs dominum relinquerunt in tantum ut Petrus quoque qui apostolorum fuit princeps negaret. Item secundo ex illo quod sequitur. Nō est qui facit bonum vsque ad vltimum super quo dicit Hiero. sic. Dic apparet quod iste psalmus de passione peruenit quod nullus de discipulis permansit nec Petrus qui caput ecclesie est. quia et ipse negauit. Tercio patet per illud psal. Multiplicati sunt super capillos capitis mei. vbi dicit glossa. Tempore passionis recesserunt iudei a christo et etiam apostoli. eo vero resurgente redierunt apostoli sed non iudei. Vnde igitur ratione ostendit quod casus tunc fuit in quo de necessitate salutis erat oris confessio fienda. Tum quia periclitabatur fides christiana. Tum quia ad instructionem aliorum fidelium vel ad confirmationem vel reprimendum infidelium exultationem. vñ super illud de presenti dist. 1. in. 33. his auctoritatibus dicit Dugo. et Archidia. mortuo christo Petrus et alii apostoli defecerunt i fide christi et dubitantes de eo peccauerunt mortaliter i quo oēs apostoli de

fecerunt. vñ manifestum est oēs peccasse mortaliter. et ut dicit sanctus Thomas super Math. in eodem loco. aggravat peccatum apostolorum ex propinquitate temporis quia post tantas ammonitiones post sacramenti susceptionem iam obliti erant quiescebat eis. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando premissam. Tum quia in beata virgine dicitur integritate permansisse. vñ in signis huius ut dicit Guillerinus in rationali diuinorum officiorum. candelam que occultatur in diebus tenebrarum ebdomade sancte per totam christi ecclesiam designat christi fidem in virgine gloriosa remansisse per quam oēs fideles docti et illuminati sunt. et ideo dicit Alexander de balis in tercio. Tum secundo premissa illa non valet. quia cum circumcisio tempore illo secundum veriorum opinionem conferebat gratiam et virtutes. vnde dicebatur signaculum iusticie fidei dicit enim Augustinus ad Valerianum contra Julianum. Ex quo est instituta circumcisio quod erat signaculum iusticie ad satisfactionem valebat paruulis ad emundationem peccati originalis sicut baptismus. et dicit sanctus Thomas. Circumcisio conferebat gratiam in quantum erat signum passionis christi future. ita scilicet quod homo qui accipiebat circumcisionem profitebatur se suscipere talem fidem vel adultus pro se vel alius pro paruulis. vñ et apostoli

lus dicit ad roma. 4° q^d Abrahā accepit signūz circūcisionis iusticie fidei. s^{cilicet} cum multi essent tempore mortis xp̄i paruuli innotcentes circūcisi et per dñs bñtes graciā iustificātem et habitum fidei manifestus est q^d apostolis oib^{us} deficientib^{us} in fide q^d nō sequeretur q^d omnino dñficeret ecclesie. q^{uia} paruuli illi ecclesie mēbra erant. Ad secundam respōdetur eodem mō. Petrus etiam cum nondum esset constitutus caput ecclesie non figurabat ecclesiam sicut princeps rez publicam suam. Ad terciā respōdetur negando assumptum quoniā illo casu timor mortis non erat timēdus. sed suscipiēda mors p^{ro} fide xp̄i tuenda sicut dictum est.

Teria quarta le

gitur passio s^{cilicet} 3° Lucam. Circa quā possunt disputari sequentes questionēs. Prima est. Utrū Judas vendendo xp̄m cōmiserit symoniam. Secunda. Utrū peccatum crucifigentis xp̄m fuit grauissimū. Tercia. Utrū volūtas hūana i xp̄o aliud voluerit q^{uam} deus voluerit.

De primam sic

proceditur. Et videt^{ur} q^d Judas vendendo xp̄m non cōmiserit symoniam. Primo sic. Q^{uia} peccatus principaliter in electione consistit. sed voluntas eligens nō est de impossibili vt dici

tur. 3° Et bi. s^{cilicet} vendere xp̄m erat impossibile. q^{uia} non pōt aliquo terreno precio compensari. vnde de sapientia dicitur Proverb. 3° Preciosior est cunctis opibus. et oīa que desiderantur huic non valent cōparari. 8° Judas vendere non potuit xp̄m. et per dñs non cōmiserit symoniam. Secundo sic. Accipiendo pecunias pro cantandis missis nō cōmittitur symonia. q^{uia} nullus tenetur suis stipendiis militare. et nullo minus in eucaristie sacramento in qualibet missa continet^{ur} tot^{us} xp̄s. 8° etia^m Judas accipiendo pecunias vt traderet xp̄m nō videtur symoniam commisisse.

In oppo^{sitione} est. quia symonia est studiosa voluntas emendi v^{el} vendendi aliquid spirituale vel spirituali annexum. sed Judas habuit studium vendendi xp̄m sacrum sanctorū. 8° xp̄m vendendo symoniam cōmisit. R^{espondeo}. Dicendum^{us} sub ista cōclusionē. q^d Judas vendendo xp̄m symoniam cōmisit. Ista cōclusio colligitur a parte ex. c. Qui studet. l. q. i. vbi in glo. mouetur ista q^{uestio} et ponitur prefata cōclusio quāz probat duobus mediis. Tū q^{uia} sc^{ilicet} vendidit hominēz liberum. ff. ad. l. fal. dela. l. i. Tūz secundo. quia vendidit rem sacram. Pre.erea Judas non solum symoniam cōmisit vendendo xp̄m. sed etiam alia vicia pessima incurrit. Primo quide^mz viciū infidelitatis l. z.

estimando xpm sanctum sancto-
rum infiniti valoris cui nulla res
in precio possit comparari posse
vendi. Secundo incurrit vicium
presumptionis maxime et heresis
estimando xpm esse rem suam quam
posset vendere. sola enim illa ma-
teria est debita venditioni cuius
venditor est dominus. in hoc er-
go quod Judas temptavit vendere
xpm quodammodo protestatus est
esse dominum xpi quod est hereticum. er-
go Judas non tantum symonia-
cus sed infidelis et hereticus fuit
vendendo xpm. Ad rationes in
oppositum. Ad primam respondetur quod Ju-
das vendere iure non potuit sed
de facto fecit. unde symonia com-
misit. Ad secundam respondetur
negando premissam. dicimus enim quod
facere pactionem de missa cele-
branda symoniacum est semper
si tamen non habeat alios sum-
ptus et non tenetur ex officio mis-
sam cantare potest accipere pecu-
niam sicut conducticii sacerdo-
tes faciunt. non quasi precium
missee sed quasi sustentaculum vite.

D Secundam

questionem sic proceditur
Et videtur quod peccatum crucifi-
gentium xpm non fuit gravissi-
mum. Primo sic. Peccatum non
est gravissimum quod habet excusatio-
nem. sed xps excusavit peccatum
crucifigentium eum dicens. Pater
ignosce illis quia nesciunt quid
faciunt. ergo peccatum eorum non

fuit gravissimum. Secundo
sic. dominus ait Pilato Johan. 19.
Qui tradidit me tibi maius pec-
catum habet. Ipse autem Pilatus fecit
xpm crucifigi per suos ministros
ergo videtur fuisse maius peccatum
Iude proditoris peccato crucifi-
gentium xpm. Tercio sic. Chri-
stus voluntarie passus est. ergo cru-
cifigentes xpm non videntur se-
cisse iniustum. quod dicit Aristoteles.
secundo Ethicorum. nullus patitur iniustum
volens. ergo eorum peccatum non fu-
it gravissimum. In oppositum est illud
Matth. 23. Et vos implete men-
suram patrum vestrorum. ubi dicit
Christus. quantum ad veritatem ex-
cesserunt mensuram patris suorum
illi enim homines occiderunt. isti de-
um crucifixerunt. Respondeo. Dic-
endum quod peccatum crucifigenti-
um xpm fuit gravissimum sed dif-
ferenter. aliqui eorum magni ali-
minus in eodem genere peccati
peccaverunt. sit ergo ista conclusio.
Principes iudeorum cum cognove-
runt xpm et si aliqua ignorantia
fuit in eis fuit ignorantia affec-
tata que eos non poterat excusa-
re. gravissime inter omnes peccave-
runt. Peccatum enim eorum fuit gra-
vissimum. tum ex genere peccati
tum ex malicia voluntatis. Sec-
unda conclusio. Minores etiam
iudei gravissime peccaverunt quod
tum ad genus peccati minus tamen
quam maiores. quia in minoribus in ali-
quo diminuebatur peccatum propter
eorum ignorantiam. unde super illud

Luce. 23. nesciunt quid faciunt.
dicit Beda. pro illis rogat qui
nesciunt quid fecerunt zelus dei
habentes sed non scientiam. Tercia
conclusio. Multo minus graviter
peccaverunt gentiles per quorum
manus crucifixus est Christus. quia ex-
cusabatur eorum peccatum quia scientiam
legis non habebant. Quarta con-
clusio. Judas et principes pecca-
verunt gravius quam Pilatus qui ti-
more cesaris Christum occidit. et etiam
et milites qui mandato presidis
Christum crucifixerunt non ex cupidi-
tate sicut Judas. nec ex invidia
et odio sicut principes sacerdotum.

Ad rationes in oppositum. Ad primam
respondetur quod excusatio illa domini non
refertur ad principes iudeorum sed
ad minores ut dictum est. Ad se-
cundam respondetur negando prius. Et
ratio est. quia Judas tradidit Christum non
Pilato sed principibus sacerdotum
qui tradiderunt eum Pilato. sed illud
Job. 18. Genus tua et ponti-
fices tui tradiderunt te mihi.

Ad terciam respondetur negando prius.
Et ratio est. quia si Christus voluerit passi-
onem suam sicut et deus eam voluit.
et ideo occisores Christi ab iniusticia non
excusantur. unde David dannaui il-
lum ad mortem qui non timuit mit-
tere manum in Christum domini. scilicet
Saul. quem eo petente oc-
cidit. ut legitur. 2. Regum 1. 2.

D terciam que

stiones sic proceditur. Et

videtur quod in Christo voluntas huma-
na non voluit aliud quam deus vo-
luit. Primo sic arguitur ex illo
psal. 36. ubi ex persona Christi dicitur.
Scriptum est de me ut facerem vo-
luntatem tuam deus meus volui sed
ille qui vult voluntatem alicuius
facere vult quod ille vult. 2. volun-
tas humana in Christo nihil aliud
volebat quam quod divina voluntas in
eo. 3. sic. Alia Christi habuit per-
fectissimam caritatem. sed caritatis est
facere quod homo idem velit quod deus.
4. voluntas humana in Christo nil
aliud voluit quam divina. Tercio
Christus fuit verus comprehensor
sed sancti qui sunt comprehenso-
res in patria nihil aliud volunt
quam quod deus vult alioquin non esset
beati. quia non haberent quicquid
vellent. beatus enim qui habet
quicquid vult et nihil mali vult
ut dicit Augustinus in li. 8. trinit. ergo
Christus nihil voluit sed voluntates
humanas quam quod voluit voluntas di-
vina. 4. sic. Quanto est maior
conformitas voluntatis humane
ad divinam tanto est maior recti-
tudo voluntatis que in hoc con-
sistit. sicut per glo. patet super illud
psal. Rectos decet collaudatio.
sed Christus habuit rectissimam volun-
tatem. 5. fuit conformis divine in-
volito. In oppositum arguitur ex pre-
sentia evangelio ubi ait. Non mea volun-
tas sed tua fiat. super quo verbo Au-
gustinus contra maximum. 1. libro. 2. Christus
ait. Non quod ego volo sed quod pater. ali-
ud ostendit se voluisse quam pater. Re-

22
spondeo. Dicendum sub duab⁹
conclusionibus. Prima q^d volun-
tas humana sensibilitatis v^t vo-
luntas rationalis v^t natura in xpo
voluit aliud q^d voluntas diuina
volebat in ipso. Secunda con-
clusio. Voluntas rationalis q^d est per
modum rōis semp^r idēz volebat
q^d deus. Pro istarū conclusionū
intelligentia et veritate est notan-
dum q^d in xpo s³ humana et na-
turam ponit duplex voluntas. s.
voluntas sensibilitatis q^d partici-
pativē voluntas dicit^r. et volun-
tas rationalis siue cōsideretur p^rmo
modum nature siue per modū rōis
v^t aut dicit Damascē. quadam
diuina dispensatione filius dei
ante passionem suam p^rmittebat
carni agere et pati que sunt ei p^r-
pria et naturalia. et similiter p^rmit-
tebat oībus virib⁹ agere queq³
p^rpria q^d tū expediebat ad fines
redemptionis et ostensionem veri-
tatis nature. Manifestū est autē
q^d voluntas sensibilitatis refugit
naturaliter dolores sensibiles et
corporis lesiones. Similiter etiā
voluntas v^t natura repudiat ea
que sunt nature contraria et q^d sunt
s³ se mala puta mortem et alia
h^mōi. hoc tū q^dq³ voluntas p^r-
modum rōis eligere pōt ex ordi-
ne ad finem. sicut etiā in aliquo
puro hōie sensibilitas eius et etiā
eius voluntas absoluta conside-
rata refugit v^t lesionem quam vo-
luntas secundum rationem elec-
git propter fines salutis. Volun-

tas autem dei erat v^t xps dolo-
res et passionēs et mortem patere-
tur. non q^d illa essent a deo volun-
ta s³ se sed ex ordine ad finem
humane salutis. Unde patet cō-
clusiones prefate q^d scz xps s³
voluntatem sensibilitatis. et sec-
undum voluntatem rationis q^d
consideratur per modum nature
aliud poterat velle q^d deus. que
fuit prima conclusio. sed s³ vo-
luntatem q^d est per modum ratio-
nis semper conformabatur in vo-
lito voluntati diuine. que fuit cō-
clusio secūda. que patet ex eo q^d
dicit. Non sicut ego volo s³ sicut
tu. volebat enim s³ voluntatez
rōis diuinam voluntatem imple-
ri q^d quis aliud dicat se velle secun-
dum aliam eius voluntatem.

Ad rationes in oppo^s. Ad
primam respondetur et patet res-
ponsio ex distinctione voluntas-
tis duplicis. vnde dicitur q^d xps
volebat v^t voluntas patris ad-
impleretur s³ voluntatem rōis
non s³ voluntatem sensibilitas-
tis aut voluntatis considerate p^r-
modum nature. Ad secundā
eodem modo respondetur q^d cō-
formitas volūtatīs humane ad
voluntatez diuinam attenditur
secundum voluntatem rationis
s³ quā etiā voluntates amis-
corum concordant inquantū ra-
tio considerat aliquid volitum
in ordine ad voluntatem amici.

Ad terciā respondetur negā-
do consequentiam. q^d xps simul

fuit comprehensor et viator. in
tum. s. per mentem fruebat deo et
habebat carnem passibilem. et id
ex parte carnis passibilis poterat
in eo aliud accidere quod repugna
ret naturali voluntati ipsius et eti
am appetitui sensitivo quod non con
tingit in beatis qui tantum sunt
comprehensores qui ita dotati sunt
impassibilitate ut nihil possit eis
occurrere nocivum aut lesivum.

Ad quartam respondetur negando
propositionem. Et ratio est. quia conformitas
que est in volito non facit recti
tudinem voluntatis. quia aliquis
potest peccare volendo id volitum
quod deus vult. ut volendo quod pa
ter meus moreretur. et etiam potest
mereri in hoc quod illud non vult
quod deus vult. ut Paulus cupie
bat dissolui et esse cum christo. et de
us volebat quod non dissolveretur
sed propter fructum animarum ad
huc militaret. sed rectitudo volun
tatis causatur ex modo volendi ut
scilicet vellet ex caritate sicut deus. et
iterum in causa finali ut propter
idem vellet. et iterum in causa effici
enti ut scilicet deus velit eum velle

etiam quinta in

cena domini est euange
lium. Ante diem festum pasce et
Johan. 13. Circa quod possunt
disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum convenienter in die
cene institutum est sacramentum
eucaristie. Secunda. Utrum

convenienter christus in die cene Ju
de proditori tribuerit sacramen
tum corporis et sanguinis sui.

Tercio. Utrum post buccellam
intinctam a christo Jude porrectam
diabolus intravit in eum.

De primam que

stionem sic proceditur. Et
videtur quod non convenienter die
cene institutum fuit sacramentum
eucaristie. Primo sic. Per hoc
sacramentum homines christo uniu
tur sicut membris capiti. unde dicit
Johan. 6. Qui manducat meam
carnem et bibit meum sanguinem
in me manet et ego in eo. sed christus
est caput etiam omnium hominum et
iam qui fuerunt ab initio mundi
ergo non debuit institutio huius
sacramenti differri usque ad finem
mundi. Secundo sic. Hoc sa
cramentum dicitur viaticum. quia
tendentes ad patriam in via con
fortat quotidie nos etiam lapsos
reparat. sed patres qui erant
ante aduentum christi ad patriam
tendebant hospites et peregrinos
se vocantes ut patet ad Heb. 11. et
quotidianis peccatis impedi
bantur. ergo ante aduentum christi
debuit sacramentum hoc institui.

Tercio sic. Hoc sacramentum
dicitur memoriale passionis christi
sed illud Luce. 22. Hoc facite in
meam commemorationem. sed me
moria est preteritorum. ergo hoc sacra
mentum non debuit ante passionem
christi institui. et per consequens non in cena

Quarto sic. Per baptismum
a'iquis ordinatur ad eucaristiā
que non nisi baptisatis debz da
ri. sz baptism⁹ institutus est post
xpi passionem z resurrectionem.
vt patz Math. vlti. gº hoc sacra
mētuz inconuenienter est institu
tuz ante xpi passionē. In op
positū est euangeliuz pñs. i. quo
dicitur qd hoc sacramētuz ē insti
tutum a xpo. de xpo aut dicitur
Marci. 7º qd bene oia fecit. gº
cōuenienter institutū est quādo
xps instituit. Rñdeo. Dicēduz
sub duabus conclusionib⁹. Pri
ma. qd non potuit institui añ in
carnationem verbi. Patet cōclu
sio. qz hoc sacramētum continet
verbum incarnatum realiter. gº
institutū nō potuit añ incarna
tionem verbi. Secundo sic. Hoc
sacramentum cōtinet gracie ple
nitudines. Uñ eucaristia dicitur
sed tēpº plenitudinis incepit ab
incarnatione xpi. gº añ incarna
tionem institui non potuit hº sa
cramētū. Secūda conclusio. Cō
uenienter institutuz est hoc sacra
mentuz die cene z non ante. Ista
conclusio ostēditur ex quatuor. Pri
mo apparet ex necessitate qd assign
atur institutionis hñdī sacra
menti vt qz ad pfectionē nostraz
exigebatur vt caput noliz etiaz
realiter nobis coniungeretur. et
ideo quamdiu sub propria spē
cie cūz hominibus conuersatus
est non oportebat hoc sacramen
tuz institui. sed quando eius cor

poris presētia destituēda erat ec
clesia. Et illa rō tangitur ab Eu
sebio qui sic ait. Quia corp⁹ as
sumptum ablaturuz erat ab oci
lis z illaturum sideribus. necesse
erat vt die cene sacramentuz cor
poris z sanguinis sui consecraret
vt coleretur iugiter per misteriz
qd semel offerebatur in precium.
Secunda ratio sumitur ab eius
figura. xpus qd diu in mundo cō
uersatus est figuras legis obser
uare voluit fact⁹ sub lege vt eos
qui sub lege erāt redimeret. et qz
veniente veritate cessit figura. iō
non debuit hoc sacramentum in
stitui nisi xpo abcedente p mor
tez qñ figure veteris legis termi
nande erant. z ideo conueniens
fuit imminente passione celebra
to priorī sacramento nouum sa
cramentum instituere. z quia ubi
terminatur figura ibi debet ina
cipere veritas. Agnus aut pasca
lis erat figura hñdī sacramenti
z ideo institutuz est post cōmelli
onem agni. vnde cantatur in of
ficio corporis xpi. Post agnuz ty
picum expletis epulis corpus do
minicum datum discipulis zc.
Tercia ratio sumitur ab ipsa re
presentatione hñdī sacramenti.
Est enim representatiuum domi
nicę passionis. z ideo congrue iā
passione imminente instituitur.
Quarta ratio sumit ex ritu quo
frequentandum est hoc sacramē
tum vt vltimo traditum magis
memorie teneretur. Ea enī que

ultimo dicitur maxime ab ami-
cis recedentibus magis memo-
rie cōmendantur. preteritū quia
tūc magis inflāmatur affectus
ad amicos. Ea vero ad q̄ magis
afficiuntur p̄fundius aīo impi-
munt. q̄ igitur ut papa Alexan-
der dicit nihil in sacrificiis magis
esse potest q̄ corp⁹ ⁊ sanguis xpi
nec vlla oblatio hac potior est. ⁊
ideo ut maiori veneratione ha-
beretur dñs ultimo discessu suo
a discipulis suis hoc sacramen-
tum instituit. Et hoc idem dicit
Augusti. in li. responsionum ad
Januarium. Ad rōes in opp⁹
Ad primā rōem negādo pñam
Et rō est. q̄ xps ab origine mun-
di erat caput iustoz. non quasi
habens actu p̄formitatem in na-
tura cum membris ecclesie incar-
natione nondum facta. s̄ solum
s̄ incarnationem expectantiuz
⁊ ideo coniunctio corporis missi
ei ad suum caput pro tēpore illo
non poterat fieri per aliqd sacra-
mentum realiter continens ipm
caput mēbris p̄forme. s̄ poterat
per aliqua sacramenta figurari.
Ad secundam respondet ne-
gando pñam. Et rō est. q̄ q̄uis
antiqui patres essent tendentes
ad patriā non tñ erant illi in sta-
tu tunc perueniēdi ante xpi in-
arnationem. ⁊ ideo non cōpete-
bat pro tempore viaticū esse quo
statim ad patriam perducuntur.
Ad terciam respondetur ne-
gando consequentiam. Et rō est

quia sacramentum illud fuit in-
stitutum in cena ut in futurum
esset memoriale dominice passio-
nis ea perfecta. vnde signatur
dicit Quocienscūq; feceritis in
meam cōmemorationē de futu-
ro loquens. vnde tunc non erat
memoriale sed instituebat in me-
moriā impofterum celebrāda

Ad quartā respondetur ne-
gando consequentiam. Et ratio
est. quia baptismus iam erat in-
stitutus in ipso xpi baptismo. vnde
iam aliqui ipso xpi baptismo
erant baptisati ⁊ q̄. ut legitur Jo-
han. 3. Licet necessitas utendi
sacramento baptismi indita fuit
hominibus post passionem et re-
surrectionem.

D Secundam

quāstiones sic proceditur
Et videtur q̄ non fuit conueni-
ens q̄ xpus in die cene daret sa-
cramentū corporis ⁊ sanguinis
eius Jude proditori. Primo
sic. Christus impleuit qd̄ prece-
pit secundum illud Actū. 1. Le-
pit Ihesus facere ⁊ docere. sed p̄-
cepit Math. 7. Nolite sanctum
dare canib⁹. cum g⁹ ipse xps cog-
nosceret Judam esse peccatorem
videt q̄ nō fuit conueniens q̄ ipse
Jude daret corpus suum ⁊ sang-
uinem. 2. sic dicit Augusti.
q̄ deus non est causa alicui q̄ d̄-
terior fiat. sed Judas sumendo
corpus christi peccavit et factus
est deterior. ergo nō fuit conueni-

niens & illi daretur sacramentum

Tercio sic. sicut legitur Math. 26. Postquam dominus dedit discipulis corpus & sanguinem suum dixit eis. Non bibas ammodo de hoc genere vite usque ad diem illum cum illud bibam vobiscum novum in regno patris mei. & quod erat eis in remissione peccatorum. sed neutrum Jude contempsit. ergo videtur quod Jude non accepit sacramentum cum aliis. In oppositum est evangelium ubi dicitur omnibus. Accipite & manducate &c. & inde. Dicendum sub ista conclusionem. Convenienter Christus dedit Jude simul cum aliis discipulis corpus & sanguinem suum in sacramento. Ista conclusio est Chuso. & Augustini et Dionysii li. celestis iherarchie. Licet enim considerata malicia Jude non debuisset Christus corpus suum & sanguinem ei dare. Tum quia Christus debuit esse nobis exemplum iusticie non conveniebat ei magisterio ut Judam occultum peccatorem sine accusatore & evidenter probatione ab aliorum condempnatione separasset ne per hoc daretur exemplum prelati ecclesie similia faciendi scilicet peccatoribus occultis denegare sacramentum. Tum 2º ut omnem occasionem ei auferret malefaciendi quam assumere potuisset si in aliquo ab aliis discipulis ante apertam maliciam fuisset discretus. Dilarius tamen contrarium dicere videtur. sed quod dictum est communius tenetur.

Ad rōes in oppº. Ad primam respondetur negando premissam. Et ratio est. quia licet Judas in rei veritate canis esset & eius iniquitas nota esset Christo sicut deo: non tamen erat nota ei per modum quo hominibus innotescit. & ideo Christus Judam non repulit a communione ut daret exemplum tales peccatores occultos non esse ab aliis sacerdotibus repellendos.

Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia Christus non dedit causam nec occasionem Jude peccandi. sed peccatum evitandi ex mansuetudinis sue ostentatione ad ipsum. sed ipse ex tali medicina super sit periculum mortis. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia quod Jude nec biberit vinum in regno Christi nec remissionem peccatorum consecutus sit culpa sua fuit. quia sacramentum corporis & sanguinis Christi tantum sacramentaliter sumpsit non autem spiritualiter. Bibere autem vinum in regno patris cum Christo et peccatorum remissionem consequi tantum spiritualiter sumentibus sacramentum debentur.

D terciam questionem sic proceditur. Et videtur quod post buccellam panis porrectam Jude non intrauit diabolus in eum. Primo sic. dicitur Lu. 22. quod intrauit sathanas in eum

Et Joban. 15. q̄ diabolus immi-
serit in cor Jude vt traderet eum
sed hoc fuit ante buccellā panis
inceptum 24. Secundo sic. q̄
nec ante nec post solus deus illa
bitur. g. diabolus non potuit in-
trare in cor Jude. añs est maxie
nota. g. 24. In oppo^o ē euan-
gelium. Et. c. Sic Judas. de con-
se. dis. 2. Rendo. Dicendū iuxta
sanctum Lbo. in quolibeto. 3.
et super Joban. c. 13. q̄ sathanam
intrare Judam siue alium hoīez
pōt dupliciter intelligi. vno mō
in corpore hoīs sicut hu qui cor-
poraliter verantur a demone. et
hoc mō est conclusio. q̄ essentialiter
potest demon intrare in hoīez
sicut patet in multis locis euan-
gelii. Alio mō pōt itelligi scz q̄
diabolus intret in mentez ita q̄
menti diabolus essentialiter illa-
bitur et hoc mō est conclusio q̄ dia-
bolus non potest intrare in men-
tem hoīs sed solus deus. Patet
ista conclusio sic. Aīa enīz rationalis
cum sit simplex et incorporea
nō habet dimensiones q̄tūas
vt aliquid in ea esse dicat quasi
infra eiusdem dimensiones con-
tentum. et ideo nihil potest in ea
esse nisi qd̄ dat ei esse qd̄ in ea ē
per virtutem suam. Dicim⁹ ergo
q̄ deus qui aīaz inesse produxit
est in aīa p̄ suā virtutem vbi au-
tem est virtus dei ē et essentia dei
In deo enim idem est essentia et
virtus. vñ manifestum relinqui-
tur q̄ solus deus essentialiter est

in aīa. Ad rōes in oppo^o re-
spondet primo. q̄ diabolus dici-
tur intrare cor vel mentem hoīs
per affectum vel effectū malicie
in q̄tum scz hō ab eo seduci⁹ se-
quitur cum ad perpetrandū ma-
lum qd̄ suggerit. et hoc mō dicit⁹
intrasse cor Jude. vñ dicit Nico-
laus de lyra sup illud Luce. 22.
Itrauit sathanas Judas. i. ani-
mam non per elapsū. qz ē deo
pprium sed per effectum venditi-
onis xpm ei suggerendo. 2. di-
citur q̄ post buccellam intinctā
dicit⁹ diabolus intrasse Judā nō
quidem possidendo de nouo qz
prius vt argutum est intrauerat
sed intrauit post eū plenius possi-
dendo sicut apli. licet spiritu s̄c-
tum receperunt añ resurrectione
domini. dicuntur tñ recepisse spi-
ritum sanctum in die penthecos-
tes. qz maiorem plenitudinē ei⁹
receperunt. Ad secundāz patet
responsio ex dictis.

eria sexta in qua

fit mentio de morte xpi les-
git passio Joban. 18. Circa quā
possunt disputari sequentes que-
stiones. Primo. Utrū puenis-
ens fuit xpm mori. 2. Utrū
alia passio xpi suffecisset q̄ mori
p redemptione humani generis
3. Utrū conueniens fuit xpm
cum latronibus crucifigi.

De primaz que

stiones sic proceditur. Et
videt⁹ q̄ non fuit pueniens xpm

mori. Primo sic. Id enim quod est principium in aliquo genere non disponitur per id quod est contrarium illi generi. sicut ignis qui est principium caloris nunquam potest esse frigidus. sed filius dei est principium et fons vite. ergo videtur quod non fuerit conueniens christum mori. Secundo sic. maior est defectus mortis quam morbi. quia per morbum peruenitur ad mortem sed non fuit conueniens christum aliquo morbo languescere. ut Chrysostomus dicit super Mattheum. ergo etiam non fuit conueniens ipsum mori. Tercio sic. Chrysostomus dicit Iohannem. 10. Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant. sed oppositum non perducit ad oppositum. 8. videtur quod non fuit conueniens christum mori. In oppositum est euangelium presens. et illud Iohannem. 11. Expedi ut moriatur unus homo pro populo. Et ideo. Dicendum sub ista conclusione. Conueniens fuit christum mori et hoc multiplici ratione. Primo quidem ad satisfaciendum pro humano genere quod erat morti adiudicatus propter peccatum. secundum illud Genesim. 2. Quacumque die comederitis mortem moriemini. Est autem conueniens satisfaciendi pro alio modo cum quis subiicit se pene quam alius meruit. et ideo christus mori voluit ut moriendo pro nobis satisfaceret secundum illud. 1. Petri. 3. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est. Secundo ad ostendens

dum veritatem nature assumptae sicut enim Eusebius dicit. si aliter post conuersionem cum hominibus euanescebat subito euolaret fugiens mortem ab omnibus compararetur fantasmati. 3. ut a mortuis resurgendo virtutem suam ostenderet qua mortem superauit et nobis spem resurgendi a mortuis daret. ut Apostolus ait. 1. Cor. 15. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod christus est fons vite secundum quod deus non autem secundum quod homo. et ita non procedit. Ad secundam respondetur negando premissam. Et ratio est. quia christus non sustinuit mortem ex morbo proveniente ne videretur ex necessitate mori propter infirmitatem nature. sed sustinuit mortem ab exteriori illatam cui se spontaneum obtulit ut mors eius voluntaria ostenderetur. Ad tertiam respondetur negando premissam. et ad probationem dicitur quod unus oppositorum per se non ducit ad aliud. sed quicquid bene per accidens sicut frigidum per accidens quicquid calefacit. et hoc modo christus per suam mortem nos perduxit ad vitam quia de sua morte mortem nostram destruxit. sicut qui penam per alio sustinet remouet penam eius.

D Secundam

questionem sic proceditur Et videtur quod alia passio christi suffecisset ad redemptionem humani generis sine morte. **Primo**

79
sic. Penam quam quis pro alio
sustinet quantitate accipit quantum
ad virtutem satisfaciendi ex con-
ditione patientis sed Christus in qua-
tum est deus et homo habet infinitam dig-
nitatem. ergo quilibet passio sine pe-
na quam sustinuit sicut fames fa-
tigatio et hominibus sufficiens fuit ad
satisfaciendum pro humano ge-
nere etiam sine morte. Secundo
sic. dicit Bernardus quod una gut-
ta sanguinis Christi fuisset sufficiens
precium nostre redemptionis. sed
aliquid de sanguine Christi effusus
est in Christi circulatione. ergo non oportet
ut ulterius pateretur. 3°
sic. Tanta potest esse contritio in nobis
penitentibus quod totum peccatum di-
mittitur et quantum ad penam et quan-
tum ad culpam. sed in Christo ab in-
stanti sue conceptionis fuit perfec-
tissima caritas que contritioni tribuit
vim expurgandi peccata. ergo
Christus ab instanti sue conceptionis
sufficiens satisfecit pro omnibus pec-
catis nostris. et ita non oportuit
quod passionem mortis satisfaceret

In oppositum est euangelium primum
in quo legitur mortem pro huma-
no genere subisse. 2° sic. dicit
apostolus ad Galatas. 2° si ex lege est ius-
tificatio ergo Christus mortuus est gratis
id est inutiliter et sine causa. sed si alia
passio sufficeret sine morte Christus
gratis mortuus esset. sed hoc di-
cere est inconueniens. ergo alia pas-
sio Christi sine morte ad redemptio-
nem humani generis non suffecisset.
Respondetur. Dicendum sub ista

conclusionem. quod alia passio Christi sine
morte licet suffecisset ad redempti-
onem humani generis considerata
additione persone patientis prop-
ter infinitam dignitatem persone
non in considerato genere pene ad
quam humanum genus propter pecca-
tum obligatus erat. Ista conclu-
sio primo patet ex illo ad Hebr. 10.
Christus una oblatione con-
summavit in eternum sanctifica-
tos. et ideo non est locus secundae
oblationis. sed manifestum est quod
Christus ante mortem multas passiones
sustinuit esuriens. laborans. con-
spuitus et flagellatus. si ergo iste
passiones suffecissent non obtu-
lisset seipsum ad mortem. Obtulit
autem seipsum hostiam deo patri pro
peccatis nostris ut dicit ad Eph. 5°
et hoc per mortem. ergo
passio Christi absque morte non suf-
fecisset. Secundo sic. Nemo erat
debitor mortis. si ergo Christus debu-
it pro aliis satisfacere recompen-
sando oportuit quod ipse mortem quam
non debebat exsolueret. unde Gre-
gorius 3° moralium quod nisi Christus mor-
tem indebitam suscepisset nequa-
quam nos a morte debita liberaret.
Pro pleniori noticia veritatis hu-
iusmodi conclusionis est notandum
iuxta sanctum Theodosium. quod Christi satis-
factio pro tota humana natura
duas condiciones concernere de-
buit scilicet ut esset universalis re-
spectu omnium satisfactionum quo-
dammodo. Secundo ut esset exem-
plaris respectu omnium particularium

satisfactionum. vñs aut erat nō
per p̄dicationem de multis qua
si per multas satisfactiones parti
culares multiplicata sed bñs vir
tutem respectu oīm. vñ nō opor
tuit q̄ ip̄e oēs penas q̄ ex peccas
to p̄sequi possunt assumeret i se
ip̄so. sed illam ad quā oēs ordi
nantur et que continet in se oēs
penas q̄uis non actu. fuit au
tem oīm terribilium est mors. vt
dicit ph̄s. 3. Et bi. et ideo p̄ pas
sionem mortis debuit satisfacere
In q̄tum vero fuit exemplaris re
spectu nostrarū satisfactorum de
buit habere magnitudinem exce
dentem oēs alias satisfactiones
q̄ exemplar debet esse prestanti
exemplato. et ideo s̄ 3. maximam
penarum debuit satisfacere s̄ p̄
mortem. Ad rōnes in oppo
sitione. Ad primas respondet negando
p̄m̄as. Et rō est. q̄ licet pene alie
quas xp̄s sustinuit essent sufficiē
tes ad satisfactiones p̄ humana
natura p̄siderata p̄ditione patiē
tis. non tñ p̄siderato genere pe
ne ad quā genus humanū erat
obligatum p̄pter peccatū qd̄ tñ
esse debebat vt s̄ nos de morte
per mortem redimeret. Ad se
cundas respondet eodem mō q̄
q̄uis gutta sanguinis quā in ar
cūcione fudit esset sufficiēs ad
satisfactiones p̄siderata conditio
ne persone non tñ vt dictum est
Ad terciam respondet negā
do p̄m̄am. Et rō est. q̄ p̄ncipio n̄
tāta n̄ debet vim ex caritate sed

etiam ex dolore. et ideo rōne cari
tatis delet culpam. rōe aut dolo
ris computatur in satisfactione
pene. alie aut pene xp̄i non suffi
ciunt q̄ in eis non continentur
omnes alie pene sicut in passio
ne mortis continentur.

Terciam que

stiones sic proceditur. Et
videt̄ q̄ nō fuit conueniens xp̄s
cum latronibus crucifigi. Pri
mo ne. dicitur. 2. ad Cor. 6. q̄ p̄
cipio in iudicio cum iniquitate
s̄ xp̄s fact̄ ē nobis iudicia. inis
quitas aut pertinet ad latrones
non ḡ fuit p̄ueniens vt xp̄us si
mal cum latronibus crucifigere
tur. 2. sic. super illud Mat. 26.
Si oportuerit me mori tecū
nō tenebo dicit Digen. Mo
ri cū iheru pro oīb. moriente
hoīm non erat. ḡ minus fuit cō
ueniens vt simul cum latronib.
moreretur. In oppo^o ē euange
lium p̄m̄s. Et ideo. Dicendū q̄
xp̄s crucifixus est inter latrones
alia quidem rōe q̄tum ad inten
tionem iudeorū alia vero q̄tum
ad dei ordinationem. Quātum
vero ad intentiones iudeorū ou
os latrones vtrinq̄ crucifixerūt
sicut dicit Chuso. vt eorū suspit
onis fieret particeps sed non ita
euenit. nam crux vbiq̄ honorat̄
Quātum vero ad dei ordinatio
nem xp̄us cum latronibus cruci
fixus ē. vt Diero. dicit sup̄ Ma
theum. sicut maledictum crucis

factus est xpus sic pro omnium salute inter noxios quasi noxius crucifigit. Secundo ut dicit Leo papa i sermone de passione. duo latrones vnus ad dexteram alius ad sinistram crucifiguntur. ut in ipsa patibuli specie demonstraret illa que in iudicio ipso omnium hominum facienda est distinctio. Et Augustinus dicit sup Jo bannem. Ipsa crux si attendas tribunal fuit. in medio enim iudice constituto vnus qui creditur liberatus alter qui insultauit damnatus est. iam significatur quid facturus est de viuis et mortuis alios positurus ad dexteram alios ad sinistram. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur q ratio non procedit. Et ratio est. quia sicut xpus debitum mortis non habuit sed mortem voluntarie subiit ut sua virtute vinceret mortem: ita etiam non habuit meritum ut cum latronibus poneretur. sed voluit cum iniquis deputari ut sua virtute iniquitates destrueret. vñ Chrysostomus. dicit super Matheum. Quod latronem in cruce conuerteret in paradysum inducere non minus fuit q contundere petras. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia non conueniebat q cum xpo aliquis aliue pateretur ex eadez causa vñ Origenes. ibidem subdit. Omnes fuerunt in peccatis et omnes opus habebant ut pro eis alius

moreretur non ipsi pro aliis.

Abbate sancto

to legitur euangelium.

Vespere autem sabbati. Math. 28. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Primo. Utrum conueniens fuit xpus sepeliri. Secundo. Utrum conueniens fuit ut xpus ad infernum descenderet. Tercio. Utrum xpus totus fuit in inferno.

De primaz que

stionez sic proceditur. Et

videtur q non fuit conueniens xpm sepeliri. Primo sic. Nihil circa xpm fieri debuit qd non esset salutiferum nobis. sed in nullo videtur ad salutem hominis pertinere q xps fuit sepultus. ergo non fuit conueniens xpm sepeliri. Secundo sic. Sicut conueniens fuit ut moreretur morte ignominiosa ita videtur q debuit sepeliri sepultura abiecta et vili. sed hoc non est factum. ergo 2d. Tercio sic. Si dicatur q xpus sepeliri voluit ut daret hominibus spem resurgendi de sepulchro. ergo similiter incinerationem corporis sui pati debuit ut spem resurgendi incineratis post incinerationem daret. sed hoc non fuit conueniens. 3d. 2d. Quarto. Sicut mors est pena peccati primi parentis ita et incineratio. Dictum est enim primo homini post peccatum. Pulvis es et in puluerem reuerteris. ut dicitur Gen. 1.1.

nelis. 3° sed xpus mortem susti-
nuit vt nos a morte liberaret. er-
go etiam cum sepeliri voluit in-
cinerari debuit corp⁹ eius vt nos
ab incineratione liberaret. 4° 7°

Quinto si corpus xpi fuit se-
pultum videtur q^d separatum fu-
it a diuinitate cui erat vnitum.
patet consequentia. quia remo-
to medio remouentur extrema.
sed diuinitas vnita est carni me-
diante anima. ergo i morte chri-
sti cum sit separata anima a car-
ne xpi 7 ita iaceat in sepulcro si-
ne anima per consequens diui-
nitas fuit separata a carne. In-
oppositum est euangelium pre-
sens vbi ait. Mittens mulier h^o
vnguentum in corpus meuz ad
sepeliendum me fecit. Resp^o
deo. Dicendum sub certis con-
clusionibus. Prima est. q^d conue-
niens fuit xpm sepeliri. que con-
clusio probatur sic. Conueniens
enim fuit xpm sepeliri ex multis
plici respectu. Primo ad proban-
dum veritatem mortis. non enim
aliquis in sepulcro ponitur nisi
quando iam de veritate mortis
constat. vnde Marci. 15. legitur.
q^d Pilat⁹ anteq^m concederet xpm
sepeliri diligenti inquisitione cog-
nouit eum esse mortuuz. Secun-
do. quia per hoc q^d xps de sepul-
cro resurrexit datur spes resurgen-
di per ipsuz his qui sunt in sepul-
cro. secundum illud Johan. 5°
Omnes qui in monumentis sunt
audient vocem filii dei 7 qui au-

dierint viuent. Tercio ad exem-
plum eorum qui per mortes xpi
spiritualiter moriuntur peccatis
qui scilicet abscondentur a turba-
tione hominum. Unde dicitur
Col. 3° Mortui estis 7 vita ves-
tra abscondita est cz christo in
deo. Secunda conclusio. Conue-
niens fuit vt xpus sepeliretur in
orto ad significandum q^d p mor-
tem et sepulturam ipsius libera-
mur a morte quam incurrimus
per peccatum. Ade in orto para-
disi commissum. Tercia conclusio.
Conuenienter xps sepultus
e in sepultura aliena vt dicit Au-
gusti. in quodam sermone. quia
pro aliorum moriebatur salute.
Quarta conclusio. Conueniens
fuit vt sepeliretur in nouo monu-
mento. quia si aliquis ibi ante
fuisset sepultus potuisset calum-
niari a iudeis q^d ille surrexisset et
non xpus. 7 eadem ratione sepul-
tus est conuenienter in sepulcro
qd exciderat d petra. ne si sepul-
tus fuisset in terra diceretur a iu-
deis q^d discipuli p cavernas ter-
re eum extraxissent. Quinta con-
clusio. Conueniens etia3 fuit vt
corpus xpi inuolutum esset i syn-
done munda id est panno lineo
mundo. q^d corpus eius erat mu-
dissimum. vnde propter hoc cor-
pus xpi non consecratur in alta-
ri super pannum sericum sed line-
um. quia corpus xpi tali panno
fuit inuolutum vt dicitur de co-
se. dis. 1. Sexta conclusio. Licet

conueniens fuit xpm sepeliri nō
fuit tamen conueniens corp⁹ ei
us in cinerari. Ista conclusio pa
tet ex illo psal. Non dabis sanc
tum tuum videre corruptionem
quod Damascenus exponit de
corruptione que est per resolutio
nem in elementa. Ostenditur eti
am conclusio ex hoc. q̄ putrefac
tio cuiuscūq; corporis prouenit
ex infirmitate nature illius cor
poris que non potest ampli⁹ con
tinere corpus in vnum. mors au
tem xpi sicut supra dictum ē nō
debit esse euz infirmitate natu
re ne crederetur esse inuolūtaria.
et ideo non ex morbo sed ex pas
sione illata voluit mori cui se ob
tulit sponte. et ideo xps ne mors
eius infirmitati ascriberetur nol
uit corpus suum qualitercūq; re
soluti. sed ad ostentationem virtu
tis diuine voluit corpus illud in
corruptum permanere. Septima
conclusio. Diuinitas non fuit se
parata a corpe xpi nec in morte
nec in sepultura. Patet conclusio.
Dicitur enim in symbolo. q̄ filius
dei mortuus est et sepultus. s;̄
hoc non dicitur nisi quia corp⁹
in sepulcro fuit. ergo diuinitas a
corpore separata non fuit. Cui⁹
ratio etia ex tribus accipi potest.
Primo ex parte dei. quia cum sit
immutabilis et quod sibi perfec
te coniunctum est immutabilita
tem prestat vt scilicet ei immuta
biliter adhereat. Secūdo ex par

te ipsius assumpti q̄ per mortem
quam ex obedientia patris susti
nuit non debuit suam dignitatē
amittere sed magis debuit clari
ficari. Tercio. ex fine assumptio
nis quia ea que post mortem ip
sius circa ipsum acta sunt saluta
ria nobis non fuissent nisi diuini
tas iuncta fuisset. Ad ratio
nes in oppositum. Ad primas re
spondetur negando minores. di
cimus enī q̄ sicut mors efficien
ter operata est nostram salutem.
ita etiam et eius sepultura. vnde
Hieronymus dicit super Matb.
Sepultura xpi resurgim⁹. et Isa.
53. Dabit impios pro sepultura.
dicit glosa. id est gentes que sine
pietate erant deo patri dabit. q̄
mortuus et sepultus eos acquisi
uit. Ad secundam responde
tur negando consequentias. vnde
dicimus q̄ licet mors xpi fue
rit ignominiosa. sepultura tamē
eius debuit esse nobilis et sumpt
tuosa. Cuius ratio est. quia pati
sibilitatem et humilitatem assūp
sit Christus pro nostra redemp
tione. ideo illa completa in sua
morte predicta debuerunt cessas
se et ea sequi que quodammodo
ad gloriam sue resurrectionis
pertinere videbantur. Vñ vtrū
q; fuerat dictum per Isaiam pro
phetam. de turpitudine mortis
eius. Isa. 53. Tanq̄ ouis ad occi
siones ducetur et cetera. et sequi
tur ibidem. Et cum secleratis re
putatus est. De nobilitate sepul

nure sue dicitur *Isaie. II.* Radix
vesse que stat *24.* sequitur. et erit
sepulcrum eius gloriosum. Ad
tercias respondetur negando cō
sequentiam. Et ratio est. q̄ x̄p̄s
de sepulcro resurrexit virtute di
uina que nullis terminis coarta
tur. et ideo q̄ a sepulcro surrexit
sufficiēs argumentum fuit q̄ ho
mines erant resuscitandi virtute
diuina. non solum de sepulcris
sed de quibuscunq; terrenis.

Ad quartam respondetur
negando consequentiam. Et ra
tio est. quia x̄p̄us cum non esset
subiectus peccato. nec morti erat
onerosus nec in cinerationi que
erant pene originalis peccati. ta
men in mortem sustinuit propter sa
lutem nostram. Si autem corp̄
fuiſſet putrefactum vel resolutum
magis hoc fuiſſet in detrementū
humane salutis dum non crede
retur in eo esse virtus diuina. vn
de ex persona eius dicit in psal.
Que utilitas in sanguine meo
dum descendo in corruptionem
quasi diceret. si corpus meum pu
trefcat perderetur effusi sangui
nis utilitas. Ad quintas re
spondetur negando consequens
nam. dicimus enim q̄ in morte
x̄p̄i non fuit diuinitas separata
a carne nec ab anima. nam vt di
cit Leo papa. Tanta fuit vnio
dei et hominis nec supplicio potuit
diuini nec morte diuini. Ad
probationem autem responde
mus q̄ anima quantum ad vni

ilitatem corporis est medium
necessitatis. quia corpus non es
set vnibile nisi in quantum ē ani
matum. sed quantum ad vnio
nem in actu est medium congru
entie quo remoto nō necessario
vnio tollitur. et ideo quia separa
ta anima a corpore adhuc remā
sit ordo in corpore ad animam.
ideo non tollitur vnio diuinitas
tis ad carnem.

De Secundam

questionem sic procedit.

Et videtur q̄ nō fuit conueniēs
x̄p̄m ad infernum descendere.

Primo sic. Sicut enim dicit
Augustinus ad Dardanum. No
men inferni in scriptura semp in
malo accipitur. sed illud quod
semper in malo accipitur non p̄
uenit x̄p̄o. ergo nec descendere in
infernum. Secundo sic. Chri
stus per passionem suam quā in
hoc mundo sustinuit nos libera
uit a culpa et a pena. ergo nō fu
it conueniens q̄ x̄p̄us in infernū
descenderet. Tercio. Chriſt̄
non descendit in locum damna
torum locum tenebrosū et oper
tum mortis caligine. quia nulla
est conuentio lucis ad tenebras.
vt dicitur. *2. Cor. 6.* ergo x̄p̄us
qui est lux ad infernum non des
cendit. In oppositum est sym
bolus fidei vbi dicitur. descēdit
ad inferos. Respondeo. Di
cendum sub tribus conclusionis
bus pro maiori declaratiōe ma

erie. Prima conclusio. Conueniens fuit xpm ad infernum descēdere ut infernus nominat locus non penam damni vel sensus. patet conclusio. Tum primo quia xpus venerat penam nostram portare ut nos a pena eriperet secundum illud Isa. 53. Vere linguas nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portauit. ex peccato autem homo incurrebat non solum mortem corporis sed etiam descensum ad inferos. et ideo sicut fuit conueniens eum mori ut nos liberaret a morte. ita conueniens fuit ei descendere ad inferos ut nos a descensu ad inferos liberaret. unde Osee. 13. dicitur. Ero mors tua o mors. ero mors tua inferne. Secundo fuit conueniens ut victo diabolo per passionem victos eius eriperet qui detinebantur in inferno. Tercio ut sicut potestatem suam ostendit in terra veniendo et moriendo. ita potestatem suam ostenderet in inferno ipsum illuminando et visitando. Unde in psal. dicitur. Attollite portas principes vestras. glo. i. principes inferni auferite potestatem vestram quousque nunc homines in inferno detinebatis Et sic in nomine Iesu omne genu flectatur non solum celestium sed etiam infernorum ut dicitur Phil. 2. Secunda conclusio. Anima xpi non descendit in omnem partem inferni secundum essentiam suam. Pro quo sunt duo

notanda. Primus est quod quadruplex est infernus. Unus est infernus damnatorum in quo sunt tenebre et quantum ad carentiam diuine visionis et quantum ad carentiam gratie et est ibi pena sensibilis. et hic infernus est locus damnatorum. Alius est infernus supra istum in quo sunt tenebre et quantum ad carentiam diuine visionis et propter carentiam gratie sed non est ibi pena sensibilis. et dicitur limbus puerorum. Alius est supra ipsum in quo sunt tenebre quantum ad carentiam diuine visionis sed non quantum ad carentiam gratie sed ibi est pena sensibilis. et dicitur purgatorium. Alius est magis supra in quo sunt tenebre quantum ad carentiam diuine visionis sed non quantum ad carentiam gratie. nec ibi est pena sensibilis. et hic est infernus sanctorum patrum et in hunc tantum descendit xpus quantum ad locum non quantum ad spirituum tenebrarum experientiam. Secundo nota quod dupliciter dicitur aliquid alicubi esse. Uno modo per suum effectum. et hoc modo xpus in quemlibet infernum descendit aliter tamen et aliter. nam in infernum damnatorum habuit hunc effectum quod descendens xpus ad inferos de sua incredulitate et malicia illos confutauit Illis vero qui detinebantur in purgatorio spes glorie consequens dedit. Sanctis autem patribus

bus qui pro solo peccato originali dennebantur lumen eterne glorie infudit. Alio modo dicitur aliquid esse alicubi per suam essentiam. et hoc modo anima christi descendit solum ad locum inferni in quo iusti detinebantur ut quos ipse per gratiam interioris visitabat secundum deitatem eos etiam secundum animam visitaret et loco. Tercia conclusio. Anima christi tam diu mansit in inferno quam diu corpus in sepulchro. Ista conclusio patet ex illo Actuum. 2. Quem deus suscitavit solutis doloribus inferni. ergo videtur quod in inferno fuit usque ad horam resurrectionis. Ratione autem patet sic. nam cum anima et corpus sunt proportionabilia tantum debuit anima stare in inferno quantum corpus in sepulchro ut per utrumque fratribus suis simularetur. Quarta conclusio. Christus patres sanctos existentes in illa parte inferni que dicitur limbus patrum eduxit de inferno. patet conclusio ex illo Zacharie. 9. Tu vero in sanguine testamenti eduxisti vinclos de lacu. Quinta conclusio. Christus non eduxit illos qui erant in limbo puerorum. patet conclusio. Redemptio enim christi non habet locum nisi in illis qui fuerint membra christi. Unde cum pueri qui erant in limbo nunquam fuerint membra christi nec per fidem propriam nec per fidei sacramen-

tum quod nunc est baptismus quod tunc erat circumcisio vel sacrificium constat quod non liberati fuerint. Sexta conclusio. Existentes in parte inferni damnatorum non liberavit. patet conclusio. quia in inferno nulla est redemptio. ergo nulli de illo loco sunt liberati. Ratione sic ostenditur. Pena non potest tolli manente culpa. Illi autem qui sunt damnati in inferno sunt obstinati in malicia sicut demones. et ideo de pena illa liberari non potuerunt. et hoc non fuit ex insufficientia liberantis sed ex indispositione ipsorum damnatorum. Septima conclusio. Christus non liberavit regulariter animas existentes in purgatorio. Ista conclusio patet. pro peccato quod per se quis commisit debet purificationem pati. sed penam purgatorii sustinet homo pro peccatis que commisit. ergo per penam quam ipse tulit debet purgari et non per penam christi. Nisi dicatur quod in vita sua meruit per fidem et devotionem ad mortem christi ut per passionem christi liberaretur. Vel hoc ex speciali gratia fuit collatum quod illi qui in purgatorio inveniunt fuerint absoluti essent per passionem christi quamvis illi qui nunc sunt in purgatorio non sequantur effectum plenae liberationis ex sola passione christi. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur. Quod nomen infernorum sonat in

malum pene non in malum culpe. Unde deuit christus in infernum descendere non tanquam ipse debitor esset pene sed ut eos qui erant pene obnoxii liberaret.

Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia passio christi fuit quedam causa vniuersalis humane salutis tam viuorum quam mortuorum. Causa autem vniuersaliter applicatur ad singulares effectus per aliquid speciale. Unde sicut virtus passionis christi applicatur viventibus per sacramenta configurantia nos passioni christi. ita etiam applicata est mortuis per descensum christi ad inferos propter quod Zacharia. 9. dicitur quod eduxit viucos de lacu in sanguine testamenti sui. id est per virtutem passionis sue. Ad terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia ut supra notatur quadruplex est infernus. Secundo potest dici quod si christus non descendit in infernum per suam essentiam: descendit tamen per effectum ut dictum est.

D terciam que

hionem sic proceditur. Et videtur quod non totus christus fuit in inferno. Primo sic. Corpus christi est aliqua pars eius. sed corpus christi non fuit in inferno. ergo totus christus non fuit in inferno.

Secundo sic. Nihil cuius partes ab inuicem separate sunt pos-

test dici totum. sed corpus et anima que sunt partes humane nature fuerunt ab inuicem separate post mortem. descendit autem christus in infernum mortuus existens. ergo non potuit esse totus in inferno.

Tercio. Illud totum dicitur esse in loco cuius nihil extra illum locum est. sed aliquid christi erat extra infernum. quia et corpus erat in sepulcro et diuinitas ubique. ergo christus non fuit totus in inferno. In oppositum est illud Augustini in li. de symbolo. Totus filius apud patrem / totus in celo / totus in terra / totus in utero virginis / totus in cruce / totus in inferno / totus in paradiso quo latronem introduxit. Respondeo. Dicendum sub ista conclusione. quod christus in illo triduo mortis totus fuit in sepulcro et totus fuit in inferno. licet non fuit totum quod pertinet ad humanam naturam. que conclusio sic ostenditur. Masculinum genus refertur ad hypostasim vel personam. neutrum autem genus pertinet ad naturam. sed in morte christi licet anima separata fuerit a corpore neutrum tamen fuerat separatum a persona filii dei. et ideo in illo triduo mortis dicendum est quod totus christus fuit in sepulcro. quia tota persona fuit ibi per corpus unitum. et similiter totus fuit in inferno. quia tota persona christi ibi fuit ratione anime sibi unite. totum etiam christus tunc erat ubique ratione diuine nature. Ad ratio-

nes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia corpus Christi quod tunc erat in sepulchro non est pars persone increate sed nature assumpte. et ideo per hoc quod corpus Christi non fuit in inferno non excluditur quin totus Christus fuerit. sed ostenditur quod non fuit totus quod pertinet ad humanam naturam. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia ex anima et corpore constituitur totalitas humane nature non autem totalitas diuine persone. et ideo soluta unione anime et corporis per mortem remansit totus Christus. sed non permansit humana natura in sua totalitate. Ad terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia assumptus non habet locum nisi in his que corporaliter et circumscriptive sunt in loco. quod si totum est alicubi nihil eius sit extra. sed hoc in deo locum non habet. Unde Augustinus dicit in libro de symbolo. Non per diversa tempora vel loca dicimus Christum esse ubique totum ut modo ibi totus sit et alio tempore alibi totus sed ut semper ubique sit totus.

In die Resurrectionis legitur euangelium. In illo tempore. Maria magdalene etc. Marci. 16. Circa quod possunt disputari sequens

tres questiones. Prima. Utrum necessarium fuit Christum resurgere. Secunda. Utrum conueniens fuit Christum tertia die resurgere. Tercia. Utrum totus sanguis qui per eum fusus est pro humana redemptione sit in resurrectione reassumptus.

Ad primam questionem sic proceditur. Et videtur quod non fuit necessarium Christum resurgere. Primo sic. dicit Damascenus in. 4.º libro. Resurrectio est eius quod cecidit et dissolutum est iterata resurrectio sed Christus non cecidit per peccatum nec corpus eius dissolutum est. ergo non conuenit ei resurgere.

Secundo sic. Ea que circa humanitatem sunt acta ad nostram salutem ordinantur. sed sufficiebat ad nostram salutem passio Christi per quam sumus liberati a culpa et a pena. non ergo fuit necessarium quod Christus a mortuis resurgeret. Tercio sic confirmatur ratio precedens. Post ultimam consummationem non est aliud necessarium. sed ultima consummatio facta est in passione. quia tunc dixit Consummatus est. Iohann. 19. ergo non fuit necessarium quod postea resurgeret. In oppositum est euangelium presens ubi dicitur. Surrexit non est hic et illud Lucæ ultimo. Oportebat Christum pati et a mortuis resurgere. Respondeo. Dicendum

87
sub certis conclusionibus. Prima conclusio. qd necessarium fuit christum a mortuis resurgere. Que conclusio patet primo ex illo Apostoli. 1. Cor. 15. Si xpus non surrexit inanis est fides nostra. sed sine fide nō iustificamur ergo necessarium fuit christum resurgere. Preterea necessitas resurrectionis Christi colligitur ex multis. Primo ad commendationem diuine iusticie ad quā pertinet exaltare illos qui ppter deum se humiliauerunt. secundum illud Luce primo. Deposuit potentes et exaltauit humiles. quia igitur christus propter caritatem et obedientiam dei se humiliauit vsq3 ad mortem crucis/ oportebat qd exaltaretur a deo vsq3 ad gloriosam resurrectionem. Secundo fuit necessarium ad fidei nostre instructionem. quia per eius resurrectionem confirmata est fides circa diuinitatem Christi. quia vt dicitur. 2. Cor. 13. vlt. si crucifixus est ex infirmitate nostra uiuit ex virtute dei. Tercio fuit necessarium christum resurgere ad subleuationem spei nostre. quia dum videmus christum resurgere qui est caput nostrum speramus et nos resurrecturos. Unde dicitur. 1. Cor. 15. Si Christus predicatur qd resurrexit a mortuis/ quomodo quidam dicunt in vobis quoniam resurrectio mortuorum non est. Et Job. 19. Scio per certitudinem fidei

qd redemptor meus. id est Christus uiuit a mortuis resurgens. et ideo in nouissimo die de terra resurrecturus sum. reposita ē hec spes mea in sinu meo. Quarto fuit necessarium ad informationem vite fidelium. secundum illud ad Romanos. 6. Quomodo Christus resurrexit a mortuis per gloriam patris ita et nos in nouitate vite ambulemus. Quinto fuit necessarium ad cōplementum nostre salutis. quia licet p hoc qd mala sustinuit moriendo vt nos liberaret a malis ita glorificatus est resurgendo vt nos promoueret ad bona. secundum illud ad Roma. 4. Traditus est propter delicta nostra. et resurrexit propter iustificationem nostram. Secunda conclusio. Christus post resurrectionem habuit verum corpus. Ista conclusio patet primo sic. Christus vere resurrexit vt dictum est. sed ad hoc qd sit vera resurrectio oportet qd idem corpus eidem anime uniatur. et quia veritas nature corporis est ex forma. consequens ē qd corpus christi post resurrectionem et verum corpus fuerit et eiusdem nature cuius fuerat prius. si autem corpus fuisset fantasticum non fuisset vera resurrectio sed apparens. Tercia conclusio Corpus christi resurrexit gloriosum. Ista conclusio ostenditur ratione. quia resurrectio christi fuit exemplar et causa nostre resurrex-

rectionis ut habetur. 1. Corint. b.
15. Sancti autem habebunt in
resurrectione corpora gloriosa si
cut dicitur ibidem. Quod semis
natur in mortalitate surget i glo
ria. Unde cum causa sit potior
causato et exemplar exemplato.
multo ergo magis corpus xpi fu
it gloriosum. Quarta conclusio
Christus surrexit resurrectione p
fecta priusq; quicumq; alius res
urgentium. Ista conclusio patet
ex illo. 1. Corint. b. 15. Christus
resurrexit a mortuis primitie dor
mientium. Glo. quia prius tem
pore et dignitate surrexit. Ratio
ne sic. Resurrectio est separatio
a morte in vitam. Dupliciter au
tem aliquis eripit a morte. Uno
modo solum a morte in actu. ut
si aliquis vivere incipiat qualis
tercunq; postq; mortuus fuerat.
Alio modo ut aliquis liberetur
non solum a morte sed a necessi
tate et qd plus est a possibilitate
remouendi. et hec est vera et per
fecta resurrectio quadiu aliquis
vixit subiectus necessitati mori
endi quodammodo mors ei do
minatur. et sic patet q illa resur
rectio qua quis eripitur solum
ab actuali morte est resurrectio
imperfecta. Loquendo ergo de re
surrectione perfecta Christus est
primus resurgentium. quia ipse
resurgendo primo peruenit ad vi
tam penitus immortalem. secun
dum illud ad Romanos. 6.
Christus resurgens a mortuis 125

non moritur. sed resurrectioe im
perfecta quidam alii surrexerunt
ante Christum ad premonstran
dum quasi in quodam signo re
surrectionem ipsius. Unde illi
qui resuscitati sunt in veteri tes
tamento et illi qui sunt resusci
tati a Christo sic redierunt ad vi
tam ut iterum morerentur. Ad
rationes in oppositum. Ad pri
mam respondetur negando con
sequentiam. Et ratio est. quia li
cet Christus non ceciderit p pec
catum cecidit tamen per mortem
quia sicut peccatum est casus a
iusticia ita mors est casus a vita
Similiter licet corpus Christi no
fuerit dissolutum per incinerati
onem: ipsa tamen separatio ani
me a corpore dissolutio quedam
fuit. Ad secundam responde
tur. q etiam resurrectio Christi
operata est nostram salutem. sed
passio Christi operata est nostra
salutem proprie loquendo quan
tum ad remotionem malorum.
resurrectione autem quantum
ad inchoationem et exemplar bo
norum. Ad terciam respons
detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia licet in morte
facta sit consummatio omnium
eorum que exigebantur ad satis
factionem. que quidem non est
facta per resurrectionem: nullo
minus in resurrectione facta est
consummatio quantum ad per
fectionem in bono.

D Secundam

questionem sic procedi-
tur. Et videtur q̄ non fuit conue-
niens christum resurrexisse tertia
die. Primo sic. Membra des-
bent capiti conformari. sed nos
qui sumus membra christi non
resurgimus tertia die. sed nostra
resurrectio differtur vsq; ad fi-
nem mundi. ergo videtur q̄ chri-
stus qui est caput nostrum non
debuerit tertia die resurgere.

Secundo sic. Separatio ani-
me a corpore in christo non fuit
facta nisi propter separationem
humane nature. sed in instanti
mortis redemptio soluto precio
completa est. ergo debuit statim
resurgere et non differre vsq; in
diem tertiā. Tercio sic. Di-
es videtur incipere ab ortu solis
qui sua presentia diem causat.
sed ante solis ortum christus re-
surrexit. dicitur enim Joban. 20
q̄ vna sabbatorum Maria mag-
dalena venit mane cum adhuc
tenebre essent ad monumentum
et tunc christus iam resurrexerat
et vidit reuolutum lapides a mo-
numento. ergo Christus non re-
surrexit tertia die. Quarto
sic. Dicitur Matb. 12. Sicut Jo-
nas fuit in ventre ceti sic filius
hominis in corde terre tribus di-
ebus et tribus noctibus. ergo vi-
detur q̄ non resurrexit tertia die
sed quarta vel quinta. Quin-
to sic. Non contra diem diuidi-

tur. sed dicit Gregorius in om-
nia huius diei. christum de morte
resurrexisse sicut Sampson te
nocte portas gaze tulit. Judi. 16
ergo videtur q̄ Christus non re-
surrexit tertia die sed secunda noc-
te. In oppositum est quod in
symbolo canitur. Et resurrexit ter-
cia die. et Mathei. 20. Tradent
eum gentibus ad illudendum et
sequitur. Et tertia die resurget.

Respondeo. Dicendum sub
ista conclusione. q̄ christus con-
uenienter resurrexit tertia die.
que conclusio sic ostenditur. Re-
surrectio christi sicut dictum ē in
questione precedenti necessaria
fuit ad instructiones fidei nostre
Est autem fides nostra de diui-
nitate et de humanitate Christi.
non enim sufficit alterum sine al-
tero credere. et ideo ad hoc vt
firmaretur fides diuinitatis ipsi-
us oportuit q̄ cito surgeret et ei-
us resurrectio non differretur vsq;
ad finem mundi. Ad h^o enī
q̄ confirmaretur fides de verita-
te humanitatis et mortis eius
oportuit moram esse inter mor-
tem et resurrectionem. Si enim
statim post mortem resurrexisset vi-
deri posset q̄ eius mors vera nō
fuerit et per consequens nec resur-
rectio vera. Ad veritatem ergo
mortis christi sufficiebat q̄ vsq;
in tertiā diem eius resurrectio
differretur. quia non contingit
quin infra hoc tempus in homi-
ne qui mortu⁹ videtur cū viuat

appareant aliqua indicia vite:
Ostenditur etiam ex aliis conue-
nientia ista. Tum quia per hoc
q̄ resurrexit tertia die commēda-
tur perfectio trinarū qui est nu-
merus omnis rei utpote habens
principium medium et finem ut
dicitur primo de celo et mundo.
Ostenditur etiam in hoc secun-
dum misterium. quia chris⁹ vna
sua morte corporali que fuit lux
propter iusticiam duas nostras
mortes destruxit scilicet corporis et
anime que sunt tenebrose prop-
ter peccatum. et ideo vna die in-
tegra et duabus noctibus permā-
sit in morte ut dicit Augustinus
in. 4.º de trini. Per hoc etiam sig-
nificatur q̄ p̄ resurrectionem xpi
tercium tempus incipiebat. Nam
primum fuit ante legem. secun-
dum sub lege. tercius sub gracia
Incepit etiam in resurrectione ter-
cius status sanctorum. Nam pri-
mus fuit sub figuris legis. secun-
dus sub veritate fidei. tercius erat
in eternitate glorie quam xpus
resurgendo inchoavit. Ad ra-
tiones in oppositum. Ad primā
respondetur negando consequen-
tiam. Et ratio est. quia licet ca-
put et membra conformentur in
natura non tamen in virtute. ex-
cellentior enim est virtus capitis
q̄ membrorum. et ideo ad demō-
strandum excellentiam virtutis
chris⁹ conueniens fuit ipsum ter-
cia die resurgere aliorum resurrec-
tione dilata vsq; ad finem secu-

li. Ad secundam responde-
tur negando consequentiam. Et
ratio est. quia non solum oportebat
q̄ per mortem fieret redemp-
tio sed ad hoc q̄ redemptionis
eius participes essemus oportuit
ut q̄ veritas mortis eius nobis
ostenderetur. quod non fuisset si
statim post mortem resurrexisset.

Ad terciam respondetur. q̄
dies diuersis modis accipitur.
Aliquādo pro die naturali qui
continet spacium vigintiquatuor
horarum. unde includit diem
et noctem. Aliquando pro die
artificiali qui est latitudo solis su-
per terram. Loquendo ergo de
die artificiali sic Christus fuit
mortuus vna die integra scilicet
die sabbati et duabus noctibus
integris scilicet precedēte die sab-
bati et sequente. et adhuc plus
scilicet per quandam partem fe-
rie sexte. sic loquitur Augustin⁹
supra et glo. ad Romanos. 6.º
que dicit. Qui cuit in sepulchro
vna die et duabus noctibus. q̄
nostram duplicem vetustatem suā
simpla consumpsit. Si vero lo-
quimur de die naturali sic acci-
piendo partes pro toto fuit mor-
tuus tribus diebus et tribus noc-
tibus sicut dicitur Mathei duo
decimo. Illa enim pars diei pas-
sionis chris⁹ a nona et deinceps
computatur pro vna tota die na-
turali cuius est pars. Unde com-
putatur pro vna die artificiali et
pro vna nocte. Similiter nox

post sabbatum computatur pro
tota die naturali sequenti. et sic
computatur p vna die et pro vna
nocte artificiali. quibus sic con
iungatur vna dies integra scilicet
et dies sabbati et vna nox inte
gra scilicet nox precedens. inueni
tur qd xpus fuit mortuus tribus
diebus et tribus noctibus. Ad
quartam responsio patet ex dictis.
Ad quintam respondet
qd xpus dicitur resurrexisse in cre
pusculo quando adhuc est lux tes
nebris permixta. et ideo aliquan
do dicitur qd resurrexit in die ali
quando in nocte. dicitur autem
in euangelio presenti. orto iaz so
le. non est sic accipiendum tanq
sol ipse videretur super terras. sed
tanq eo proximo veniente i has
partes. vt dicit sanctus Lbo.

D terciam que

stionem in qua queritur.
Utrum totus sanguis xpi qui in
passione eius effusus est pro hu
mana redemptione ad corp⁹ ei⁹
us redierit in resurrectione. Et vi
detur qd non. Primo sic. In
aliquib⁹ ecclesiis sanguis xpi di
citur adhuc hodie conseruari. er
go non totus sanguis xpi in ei⁹
resurrectione ad corpus rediit. et
sequentia videtur nota. Secun
do confirmado arguitur. Si to
tus redierit sequitur error in ec
clesia. quia in aliquib⁹ ecclesiis
in quibus esse dicitur adoratur
quod esset error si totus sanguis

effusus in eius passione in eius
resurrectione redisset. ergo r⁹.

Tercio sic. Sanguis xpi est
vnus de quatuor humoribus. si
ergo sanguis xpi effusus in pas
sione totus in resurrectione redi
it pari r⁹ne alii humores ex qui
bus causatur corruptio in corpo
ribus animalium. et tunc seques
retur qd corpus xpi post resurrec
tionem fuisset corruptibile quod
est erroneum. ergo r⁹. In op
positum arguitur. Quicquid lu
it in christo de veritate nature as
sumpte rediit ad xpm in resurrec
tione. aliter non fuisset perfecta
resurrectio si non fuisset reintegra
tum quicquid per mortem cecid
erat. vnde et dominus fidelib⁹
suis promisit dicens Matb. 10.
Omnes capilli capitis vestri nu
merati sunt. et Luce. 21. Capill⁹
de capite vestro non peribit. sed
totus sanguis xpi qui fuit in pa
ssione xpi pertinebat ad naturam
corporis xpi. quia si pars fuit de
veritate humane nature et totus
quia eadez est ratio de toto et de
parte. ergo totus sanguis xpi in
passione effusus in resurrectione
fuit reassumpt⁹. Respondeo
Dicendum circa hanc questionem
qd duo sunt modi dicendi. Qui
dam volunt dicere qd non est ne
cesse dicere qd totus sanguis xpi
in passione effusus sit reassump
tus in resurrectione. vnde fran
ciscus de Maronis in quodam
sermone suo huiusmodi videtur

opinionis. ad quā fundandam
premittit quedam. que non vidē
tur nobis bene dicta ut ollende
mus per singula. Primo quidez
distinguit quatuor separatōes
et dicit q̄ secunda separatio fuit
humanitatis a diuinitate prout
humanitas dicit aliquid resul
tans ex vniōe anime et corporis
propter hoc dicit in cruce clama
re xpm. Deus deus me⁹ ut quid
dereliquisti me. Matb. 27. Illud
in primis non videtur nobis be
ne dictuz q̄ humanitas fuerit se
parata a diuinitate. Pro quo
notandum q̄ differt cessatio vni
onis et separatio vnitōum. Cessat
enim vniō aliquorum per de
fitionem alicuius extremorū. s; separatio non est nisi eorum que
manent postq̄ soluta est eorum
vniō. Vñ forme naturales alie
ab anima rationali quando fit
corruptio compositi non dicunt
tur separari a materia. sed sola
anima rationalis dicitur separa
ri quia remanet soluta vniōe ei
us a corpore. et ideo cum in mor
te xpi humanitas prout dicit ali
quid resultans ex vniōe anime
et corporis non manet dissoluta
vniōe anime et corporis sed desi
nat esse non est propue dicenda
separari a diuinitate. Preterea
q̄ dicit q̄ de tali separatione lo
quatur illud euangelium. Mat
thei. 27. Deus deus meus qua
re me dereliquisti. non dicit verū
quoniam Augustinus et magi

ster sententiarum sanctus Tho.
magister Alexander de Alis. et
Nicolaus de lyra. omnes expo
nunt de subtractione protectio
nis. Dicitur enim xpus derelict⁹
quia expositus manibus impio
rum. non autem dictum est rati
one separationis facte. patet b⁹
quia ut volunt tam magister sen
tentiarum q̄ Alexander de alis
hec verba dixit xpus adhuc vi
uens in cruce. Preterea dicit idē
franciscus. q̄ quarta separatio
fuit sāguinis a diuinitate. quia
ut inquit pro signo. non enī po
ssumus dicere q̄ xpus remansit
effusus in triduo illo super terrā
propter sanguinem ibi existentes
Doc etiam non videtur bene dic
tum. Tum primo. quia ipse chri
stus ait per prophetam psal. 21.
Ego autem sicut aqua effusus
sum: et dispersa sunt omnia ossa
mea. qd̄ glo. que est Augustini
exponit de xpo. Sic ergo ratione
corporis dicitur iacuisse in sepul
cro. ita ut modo ratione sangui
nis effusi de eo poterat dici effu
sus super terram. Tum secundo
quia non stat illud quod timuit
franciscus sequi. quia nō opor
tet q̄ omne quod predicatur de
eo qd̄ est vnitum verbo predice
tur de verbo omnibus modis.
Unde licet anima semper manse
rit vnita verbo. non dicitur q̄
bum sit anima aut sit forma cor
poris aut q̄ fuisse separata a cor
pore sicut erat anima. aut q̄ esset

corpus ei separatum ab anima.
et ita licet sanguis esset vnitus di-
uinitati non sequitur q̄ diuini-
tas esset sanguis aut q̄ fuisset ef-
fusa super terram. sed bene sequi-
tur q̄ erat habens sanguinem ef-
fusum super terram. Quod autem
sanguis Christi qui in passione
christi fuit effusus semper mansit
diuinitati vnitus infra osten-
demus. Secundus modus dicē-
di est. q̄ totus sanguis christi in
eius passione pro redemptione
humani generis effusus fuerit
resurrectione reassumptus. Iste
modus dicēdi est beati Thomae
tam in .3. parte q̄dē. 54. et quod
libeto. 5.º argumento. 5.º vbi ad
hoc probandum triplici ratione
vritur. quarum vna accipitur ex
estate xpi patientis. Passus ē enī
in perfectissima etate in qua ma-
xime ea que in homine inueniū-
tur ad veritatem humane natu-
re pertinere vidētur ad maximā
perfectionem adducta. quia nis-
bil superfluum continere sed om-
nia esse de integritate nature. Se-
cunda ratio sumit ex merito pas-
sionis xpi. Si anime sanctorum
martirum ille partes in quibus
pro xpo passionem sustinuerunt
quendam privilegiatum fulgo-
rem habebunt vt dicit Augu-
stinus de ciuitate dei. 2.º libro. mul-
to perfectius sanguis christi quē
propter salutem humani generis
effudit ad gloriosam resurrectio-

onem totus reparatus est. Tercia
ratio potest sumi ex ipsa vir-
tute passionis christi. Sanguis
enim in passione effusus huma-
num genus sanctificauit. secun-
dum illud ad Hebræos ultimo.
Ihesus vt sanctificaret per san-
guinem suum populum extra por-
tam passus est. humanitas autē
christi saluiferam habuit virtus-
tem ex virtute verbi sibi vnita. vt
dicit Damascenus. 3.º libro. Un-
de manifestum est q̄ sanguis in
passione effusus qui maxime sit
salubris fuit diuinitati vnitus
et ideo oportuit q̄ in resurrectio-
ne iungeretur aliis humanitatis
partibus. Nec omnia sanctus
Thomas. Item quarto iuxta
eiusdem sententiam potest eade-
conclusio sic probari. Resurrex-
it nostra conformis est resurrec-
tioni christi. secundū illud Phil.
3.º Reformabit corpus humilis-
tatis nostre configuratum corpo-
ri claritatis sue. sed corpus nos-
trum in resurrectione redibit to-
tum quod fuit de veritate hu-
mane nature. ergo sanguis chris-
ti effusus cum fuerit de integritate
humane nature in resurrectio-
ne eius ad corpus rediit. nec
videtur sustinendum q̄ Christi
sanguis in passione effusus pro
redemptione humani generis nō
fuerit de veritate humane natu-
re in Christo. Tum quia ex hoc
sequeretur q̄ Christus dederit

in precium redemptionis humani generis id quod non fuit de veritate humane nature assumptum sed alienum. et ita ipse non fuisset precium nostre redemptionis cum nihil de suo dederit quod esset absurdum cum contradicatur illi quod beatus Petrus inquit. 1. Petri primo. Redempti estis precioso sanguine agni incontaminati et immaculati Iesu Christi. Plane si sanguis effusus in passione pro redemptione humani generis non pertinebat ad veritatem humane nature eius non diceretur sanguis agni incontaminati nec dictus fuisset preciosus. Preterea quod taliter dicentes male dicere videantur. Pro quo notandum quod aliquid dicitur de veritate humane nature dupliciter. Uno modo id quod formam humanam actu participat sicut caro et ossa. Alio modo dicitur de veritate humane nature id sine quo natura remanere et durare et servari non posset sicut sanguis. Unde de sanguine dicitur Levitici. 17. Anima id est vita carnis in sanguine est. ubi glossa Thome de lyra dicit. Vita in sanguine principaliter consistit. Unde a philosophis et medicis dicitur sanguis sedes anime. quod sanctus Thomas 1. 2. 4. dist. 11. dicit quod potest intelligi. uno modo quod sedes anime dicatur conservatio vite que est per sanguinem. alio modo quia sanguis est potentia to-

tum quis per actus nutritive virtutis in membra convertitur. Tercio quia per sanguinem in corde generatum vitalis operatio in omnia membra diffunditur. ut philosophus dicit in libro de animalibus. Nec ille. Ex quibus manifeste patet quod negantes simpliciter sanguinem non pertinere ad veritatem humane nature maxime in Christo non bene dicunt sed errant. Item hunc modum dicendi sancti Thome scilicet quod totus sanguis Christi effusus in sua passione in resurrectione sua fuerit reassumptus sequitur magister Johannes de poliano. 4. quodlibet suo ubi ostendit quod hora passionis non erat in Christo aliquis sanguis superfluous et sic totus sanguis quem tunc habuit ad veritatem et perfectionem humane nature pertinebat. et per consequens totus qui effusus est in passione in resurrectione fuit reassumptus. Hanc autem modum dicendi persequentes ponemus duas conclusiones. Prima est. quod sanguis effusus in passione pro redemptione generis humani non fuit separatus a divinitate. Ista conclusio que videtur esse fundamentum huius materie probatur multipliciter ut probavimus coram papa Pio cum fuit ista materia disputata coram sanctitate eius et dominis cardinalibus. Primo sic ex illo Matthei. 26. Hoc est corpus meum quod pro vobis tra-

detur. et hic est sanguis qui pro
nobis effundetur. Ex quibus veri-
tatis christi eadem videtur esse uni-
tas inter sanguinem effusum et
sanguinem vivum que fuit inter
corpus vivum christi et corpus mor-
tuum. sed corpus mortuum et cor-
pus vivum christi fuit unum et ideo
unitate suppositi. ergo sanguis
effusus et sanguis vivus christi fuit
unus unitate suppositi. quod non
esset si sanguis effusus in passio-
ne fuisset a divinitate separatus
consequentia est bona. et antece-
dens pro utraque parte. alias da-
bitur quod sanguis effusus esset ali-
us suppositaliter. et sanguis vi-
vus christi quod non convenienter
videtur dictum. Secundo sic
Sanguis christi effusus in passio-
ne fuit precium sufficiens redemp-
tionis humane nature. ergo non
fuit a divinitate divinus. conse-
quentia est bona. antecedens pa-
tet ex illo. 1. Corinthe. 6. Empti
enim estis precio magno quia suf-
ficienti. sed sufficiens precium re-
demptionis non potuit esse ali-
qua virtute creata. unde necesse
est quod virtute divina. Unde ex hac
ratione sumitur hec necessitas in
carnationis. Unde sanctus Tho-
mas super illud Pauli. 1. Corin-
the. 6. Empti estis precio mag-
no dicit. Dicitur autem precium
redemptionis magnum. quia non
est corruptibile sed eternum ha-
bens virtutem cum sit sanguis
dei eterni. Tercio. Sanguis

effusus fuit incorruptibilis. Pa-
tet Tum ex illo psal. Que utili-
tas in sanguine me cum descen-
do in corruptionem? Tum ex i-
lo. 1. Petri primo. Non corrupti-
bilibus auro et argento redempti
estis sed precioso sanguine et quod
illa incorruptio non inerat ei ex
naturalis virtute. ergo necesse erat
ex virtute divinitatis sibi unire.
Unde sanctus Thomas super
illud Pauli. 1. Corinthe. 6. pro-
xime inductum dicit. quod sanguis
est incorruptibilis eternam ha-
bens virtutem et quod. Quarto.
Sanguis christi qui datur nobis su-
mendus sub sacramento est ideo
sanguis qui effusus est a corpo-
re christi in remissionem peccatorum
sed iste est unitus divinitati. ergo
et quod. Quinto actio et operatio
arguunt virtutem in operante.
sed sanguis christi operatus est re-
missionem peccatorum. Apoca-
lip. 7. Dilexit nos et lauit nos in
sanguine. Item lotionem culpa-
rum. apertionem regni celestis ut
testatur Apostolus ad Hebræos
9. ergo necesse est dicere quod fuit
divinitati unitus. consequentia
est bona. quia cum tales opera-
tiones sunt supernaturales et di-
vine necesse arguunt in operan-
te virtutem divinitatis. ergo san-
guis ipse semper fuit divinitati
unitus. Unde sanctus Thomas
super illud apostoli ad Hebræos
9. Christus assistens pontifex pro
proprium sanguinem introiit se

mel in sancta eterna redemptione inuenta. dicit sic. Per istū sanguinem redempti sumus et hoc imperpetuum. quia virtus eius i. finita est. Item Nicolaus de lyra dicit sic. Sanguis xpi ex vnione ad suppositum diuinum contrahit quandam infinitatem virtutis. Dec ille. Sexto sic. Nullus sapiens medicus subtrahit a medicina suam virtutem qua debet sanare vultus cui est applicanda. Hoc patet. s; verbum dei est sapientissimus medicus. et sanguinem suum ordinauit effundendum in medelam humani generis egrotantis. Dicit enim Augustinus in libro contra quinq; contraria hostiū. Fusus est sanguis medici et factum est medicamentum frenetici. Sed virtus medicine est ipsa diuinitas. g^o nullo modo est dicendum q; verbum dei separauerit diuinitatem suam a sanguine quem effudit in medicamentum humani generis.

Septimo. Paruifacere dignitatem sanguinis xpi effusi in passione xpi pro redemptione nostra est derogare pietati fidei christiane cum beat^o Petrus vocat eum preciosum. et Paulus magnum precium. sed sanguinem effusum in passione xpi pro redemptione humani generis dicere separatū esse a diuinitate ē paruifacere dignitatem eius vt patet. quia eius dignitas attēditur ex vnione ad diuinitatem. sicut separare lapis

dem preciosum ab anulo est minuire preciositatem et valorem anuli. ergo nullo modo est audendum dicere christi sanguinem in passione effusum pro redemptione humani generis fuisse a diuinitate separatum. Octauo sic. Dicit Damascenus. Anathema sit qui dicit verbum deposuisse quod semel assumpsit. quod intelligendum est de eo quod ad vnitatem suppositalem est assumptum vt dictum est. sed sanguis Christi in passione effusus cum pertineat ad integritatem humane nature fuit simul vnitus diuinitati christi. ergo nunq; fuit ab ea separatus. Nono sic. Deus nihil agit frustra minus q; natura. quia cum sapientie ditissim^o sit omnia disponit cum ratione. sed nulla ratio sufficiens potest assignari q; sanguis effusus in remissionem peccatorum derelinquatur a diuinitate nec aliqua vtilitas. sed pro ista parte sūt rationes. est auctoritas. est vtilitas publica scilicet redemptio humani generis. ergo et cetera. Decimo sic. Nullum suppositum est assumptibile a verbo dei. sed si sanguis christi fuisset a diuinitate separatus esset suppositum per se subsistens. ergo nullo modo fuisset reassumptus. quod est hereticum. Secunda conclusio q; sequitur ex precedenti est. Qz totus sanguis christi effusus i passione pro redemptione humani

generis reassumptus fuit in resurrectione eius. Ista conclusio ut diximus est sancti Thome. tam in tertia parte & in quodam beto. et supra probata est rationibus eius quatuor. Nunc autem probatur sic breuiter. Primo ut parum ante. Nullum suppositum est assumptibile a verbo dei ut patet. sed si sanguis effusus in passione pro quacunque parte separatus esset a diuinitate esset suppositum per se existens. ergo talis nullo modo reassumeretur in resurrectione. quod est hereticum. Secundo sic. Si sanguis Christi effusus in passione pro redemptione humani generis pro parte aliqua non reassumeretur in resurrectione sed remaneret in terris: queritur quid erit de eo? si fine seculi: non est dicendum quod corrumperetur nec quod tunc reassumatur. quia resurrectio Christi non iterabitur. ergo sequitur quod totus sanguis in passione effusus pro redemptione humani generis fuit reassumptus in resurrectione.

Nunc est dicendum ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia sanguis ille qui in aliquibus ecclesiis dicitur reservari: non fuit qui fluxit de latere Christi. sed qui miraculose dicitur effluxisse de quadam ymagine Christi percussa ut dicit sanctus Thomas in tertia

parte. Vel qui dicitur effluxisse de hostia consecrata percussa a quodam iudeo ut dicit Johannes de poliaco ubi supra. Ad secundam que est confirmatio respondetur etiam negando consequentiam. Et ratio est. quia fotalis qui talem sanguinem adorant nec credunt quod ille effluxisset de latere Christi sed emanasset aliunde sicut dictum est. Unde Johannes de Poliaco respondens predicto argumento dicit sic. Quod si illi apud quos est talis sanguis assererent quod fluxisset de corpore domini male facerent. cum oppositum ut dixi probabilius sit. sed si ostendant adorandum non videtur periculum. quod ille sanguis vel dicitur effluxisse ex quadam ymagine Christi percussa in contumeliam Christi. vel fluxisse de quadam hostia consecrata et puucta in Christi contumeliam. sicut accidit in vico indeorum parisiis. si ergo fluxerit de corpore Christi potest et debet adorari adoratione latrice sicut sacratissime reliquie Christi si fluxit de ymagine Christi aut hostia consecrata. quia talis fluxus omnino fuit miraculosus representans Christi passionem et ipsum Christum passum. ideo etiam debet adorari adoratione latrice non propter se sed propter Christum passum et eius passionem quam representat sicut etiam Christi ymago. et ideo siue

fluxerit de corpore christi siue nō
non est error nisi asseratur q̄ de
corpore xpi fluxerit. quod vt pu
to non faciunt. hec Johannes d
poliaco. Ad terciam respon
detur. q̄ etiam alii humores res
surgent sed ablatiis qualitatibus
eorum. vnde Augustin⁹. Valet
enim diuina potentia de ista vi
sibili atq; tractabili natura cor
porum quibusdam manentibus
auferre quas voluerit qualita
tes vt absit labes scilicet corrup
tionis/absit effigies/absit mor
tio/absit fatigatio/absit vrescens
di potestas/absit esuriendi neces
sitas/ et hoc de ista questione pro
nunc. Conferant autem totum
quod dictum est ad id quod le
gitur in directorio inquisitionis
q̄ Clemens sextus informatus
per fratrem Nicolaum roselli or
dinis predicatorū inquisitorem
heretice prauitatis i partib⁹ Ara
gonie et Catalonie q̄ in Cata
lonia in ciuitate Barchinonē.
publice predicabatur q̄ i sangui
ne xpi aspersa in parascue nō re
mansit diuinitas/ nec sanguis il
le erat deificatus. habito solem
ni consilio magistrorum et aliorū
mandauit per suas patentes lit
teras dicto inquisitori quatin⁹
dictum articulum vt hereticale
et erroneum faceret publice reuo
cari atq; solemniter condemnari
et sic ipse inquisitor fecit in eccle
sia cathedrali publice Barchino
nensi dictum articulum velut he

reticalem condemnari. hoc in di
rectorio inquisitionis.

In die Lune le
gitur euangelium. In illo
tempore. Duo ex discipulis etc.
Luce. 24. Circa quod possunt
disputari sequentes questiones.
Prima. Utrum conueniens
fuit vt xpus in alia effigie disci
pulis appareret. Secunda.
Utrum conueniens fuit q̄ xpus
veritatem resurrectionis sue ar
gumentis probauerit. Terc
cia est. Utrum argumenta que
xpus induxit sufficienter manife
stauerint resurrectionis eius ver
ritatem.

De primaz que
stionem sic proceditur. Et
videtur q̄ Christus non debuit
in alia effigie discipulis appare
re. Primo sic. Non potest ap
parere aliquid secundum verita
tem nisi qd est. sed in christo non
fuit nisi vna effigies. si g⁹ i alia
apparuit non fuit apparitio vera
sed ficta. sed hoc est inconueniens
xpo. quia vt dicit Augustinus
li. 83. q. Si fallit veritas non est
est autem xpus veritas. ergo nō
debuit in alia effigie apparere.

Secundo sic. Nihil potest in
alia effigie apparere quaz habe
at nisi oculi intuentium aliquib⁹
bus prestigiis detineantur. sz hu
iusmodi prestigia cum fiant ma
gicis artibus non conueniebant

christo secundum illud. 2. Corin.
the. 6. Que conuenientia chris-
ti ad Belial. ergo videtur qd nō
fuit conueniens qd in alia effigie
xpus appareret. Tercio. sicut
dicit Augustinus in epistola ad
Dionysium. Si vel vnus men-
daciū in sacra scriptura inueni-
atur infirmabitur tota sacre scri-
pture auctoritas. ergo similiter si
vel in vna apparitione xpus dis-
cipulis apparuit aliter qd esset in-
firmabitur quicquid post resur-
rectionem viderunt in xpo. quod
est inconueniens. non ergo &
buit i alia effigie apparere. In
oppositum est euangelium. Dicitur
enim Marci vlti. Post hec du-
obus ex eis ambulanti⁹ ostens-
sus est in alia effigie euntibus in
villam. Respondeo. Dicen-
dum sub ista conclusione. qd con-
ueniens fuit vt xpus in alia effi-
gie appareret discipulis suis post
resurrectionem suam eius resur-
rectionem non credentibus. que
conclusio probatur sic. Resurrec-
tio xpi manifestanda fuit homi-
nibus per modum quo eis diui-
na reuelantur. Innotescunt au-
tem diuina hominibus secundū
qd diuersimode sunt affecti. Nā
illi qui habent mentem bene dis-
positam secundum veritatem di-
uina percipiunt. Illi autem qui
habent mentem non bene dispo-
sitam diuina percipiunt euz qua-
dam confusione dubietatis vel
erroris. Animalis enī homo per-

cipi ea que sunt spiritus dei. vt
dicitur. 1. Cor. 2. ideo christi⁹
quibusdam ad credendum dis-
positis post resurrectionem appa-
ruit in sua effigie. illis autem in
alia effigie apparuit qui iam cir-
ca fidem videbantur tepesce-
re. vnde dicebant. Nos sperabam⁹
quia ipse esset redempturus isra-
bel. Unde Grego. dicit in Ome-
lia. qd talem se eis exhibuit in cor-
pore qualis apud illos erat in
mente. quia cum adhuc in eorum
cordi. us peregrinus erat in fide
ire se longius finxit ac si esset pe-
regrinus. Ad rationes in op-
positum. Ad primam responde-
tur negando consequentiam. Et
ratio est. quia sicut dicit Aug⁹.
in li. de concordia euangelistarū
Non omne quod fingimus mē-
daciū est. sed quando id fingi-
mus quod nihil significat tunc
est mendaciū. euz autem fictio
nostra refertur ad aliquam signi-
ficationem non est mendaciū
sed aliqua figura veritatis. alias
omnia que a sapientibus et sanc-
tis viris vel etiam ab ipso domi-
no figurate dicta sunt mendacia
reputabuntur. qz s⁹ vsitatum in
tellectum non consistit veritas in
talibus dictis sicut autem dicta
ita etiam finguntur facta sine mē-
dacio ad aliquam rem significā-
dam. et ita factum est hic vt dice-
tum est. Ad secundam respon-
detur iuxta Augusti. et habetur
in glo. ordinaria. qd non incon-

gruenter dicitur hoc impedimen-
tum in oculis a satbana fuisse ne
agnosceretur Ihesus. Unde in
euangelio presenti dicitur quod ocu-
li eorum tenebantur ne eum ag-
noscerent. Et illa detentio voca-
tur auris de qua in glo. Gene-
sis. 19. In scripto vero tercio di-
xit sanctus Tho. sic. quod potest di-
ci quod quibus visui discipulorum re-
presentaretur propria species in
qua soliti erant videre christum. tamen
diuina virtute impediabantur vi-
res interiores ne sequerentur ius-
dicium de persona illa que esset
ut sic ea que exterius agebantur
conformarentur his que interius
contingebant in ipsis ut presen-
tem haberent et non cognoscerent
quia amabant sed dubitabant.
ut dicit Grego. Ad terciam re-
spondetur quod ratio illa sequeretur
ut dicit sanctus Tho. in terciam p-
te. si aliene effigiei specie non fu-
issent reducti ad vere videndum
christi effigiem. sicut enim Augus-
tinus ibidem dicit. tamen a christo
facta est permissio scilicet ut sic pre-
dicto modo oculi eorum tenerentur
usque ad sacramentum panis ut
unitate corporis eius participa-
ta remoueri intelligatur impedimen-
tum inimici ut christus possit agnosci.
Unde ibidem subditur quod aperti
sunt oculi eorum et cognouerunt eum
non quod ante clausis oculis ambula-
rent sed inerat aliquid quo non sinerent
agnoscere quod videbant quod scilicet ca-
ligo et aliis humor solet efficere

D Secundam

questionem sic procedit
Et videtur quod non fuit conueni-
ens christum argumentis resurrectio-
nem suam probare. Primo
sic. Dicit enim Ambrosius. Tol-
le argumenta ubi fides queritur
sed de resurrectione queritur fides.
ergo argumenta ad resurrecti-
onem probanda fieri non debu-
erunt. Secundo sic. Gregori-
us dicit. fides non habet meri-
tum cui humana ratio prebet ex-
perimentum. sed ad christum non per-
tinebat meritum fidei euacuare.
ergo ad eum non pertinebat res-
urrectionem per argumenta con-
firmare. Tercio sic. Aut illa
argumenta fuerunt sufficientia
ad probandum resurrectionem aut
non. si non hoc videtur ad imp-
fectionem argumenta inducens
tis redundare. si fuerunt sufficien-
tia et argumentum sufficiens fac-
it scientiam vel agnitionem que
non stat simul cum fide que est
de non apparentibus. ergo vide-
tur quod argumenta illa euacuau-
erunt fidem et abstulerunt meritum
eius. Quarto sic. Sicut est
fides de resurrectione ita de aliis
articulis. sed ad alios articulos
non induxit aliqua argumenta
probativa. ergo nec ad resurrecti-
onem inducere debuit. In op-
positum est illud Act. 17. quod appa-
ruit discipulis ihesus per dies quad-
raginta in multis argumentis

loquens de regno dei. Respo
deo. Notandum q argumentu
duplīter dicitur. Qñdoq3 enī
dicitur argumētū quecunq3 ra
tio rei dubie faciēs fidem. Quā
doq3 autē dicitur argumentū
aliquod signū sensibile quod
inducitur ad alicuius veritatis
manifestationem. sicut etiā Ari
stoteles aliquando in libris suis
vitur nomine argumenti. Capi
endo primo modo argumentum
est conclusio. q xp̄s non proba
uit discipulis suis resurrectionē
per argumenta. Patet conclusio
quia talis probatio argumenta
tua procedit ex aliquibus prin
cipiis que si non essent nota dis
cipulis nihil p ea eis manifesta
retur. quia ex ignotis non potest
aliquid fieri notum. si autem es
sent eis nota non transcenderent
rationem humanam. et ideo non
essent alicuius efficacie ad fidei
resurrectionis ostendendā que
rationē humanā excedit. Opor
tet enim principia ex eodem ge
nere assumi ut dicitur primo po
steriorum. Probavit autē eis
resurrectionem per auctoritatem
sacre scripture que est fidei fun
damentū qñdo dixit eis. Opor
tet implere omnia q scripta sunt
in lege et psalmis et prophetis de
me. ut habetur in euangelio ho
dierno. Si autem accipiatu sec
undo modo argumentum sic ē
conclusio secunda. q xp̄s suam
resurrectionem argumentis des

claravit in quantum per quedā
evidentissima signa se ve e resur
rectisse ostendit. que quidem sig
na resurrectionis sue xp̄s osten
dit discipulis suis convenienter
propter duo. Primo quidem q
non erant corda eorum tulpōsi
ta ad hoc q de facili fidem resur
rectionis acciperent. Unde ipse
dixit eis ut patet in euangelio p
senti. O stulti et tardi corde ad
credendū. Et Marci ultimo. Et
probrauit incredulitatem eorum
et duriciam cordis. Secundo ut
per huiusmodi signa eis ostensa
efficacius eis testimoniū redde
rent. secundū illud. i. Johan. p.
Quod vidimus et audiimus et
manus nostre contrectaverunt
hoc testamur. Ad rationes in
oppositum. Ad primam respon
detur. q Ambrosi⁹ ibi loquitur
de argumentis secundum ratio
nem humanam procedētibus q
invalida sunt ad ea que sunt fi
dei ostendenda sicut dictum est.

Ad secundā respondetur ne
gando pñam. Et rō est. qz meri
tū fidei ex hoc ē q homo ex mā
dato dei credit q non videt. unde
de illa sola ratio meritum exclu
dit que facit videri per scientiā
id quod credendum proponitur
et talis est ratio demonstratiua.
Diuīsmodi autem ratōes xp̄s
non induxit ad resurrectionem
suam declarandā. Ad terci
am patz responsio ex dictis. quia
etiam argumēta xp̄i nō sunt argu

menta per rationes demonstrati-
nas que scientiam faciunt. quia
tales ut dictum est non habent
hic locum. et ideo licet argumen-
ta inducta per Christum in suo
genere fuerint sufficientia ad pro-
bandum resurrectionem suam ut
ostendetur infra in questione se-
quenti. non tamen tulerunt fides
nec abstulerunt meritum. Ad
quartam respondetur negando
consequentiam. Et ratio est. quia
articuli fidei quidam sunt de di-
uinitate tantum. et isti non pos-
sunt ad sensum probari. sed vel per
miracula vel per auctoritates et
sic probati sunt. Quidam autem
sunt de humanitate unita diui-
nitati. et isti etiam ad sensum pro-
bati sunt. sed quia passio et ascen-
sio in seipsis visa sunt. resurrectio
autem non. et ideo signa resurrec-
tionis visibiliter ostendere oportuit
ex quibus conferendo ad ve-
ritatem resurrectionis pueniret.

D tertiā que

tionem sic proceditur. Et
videtur quod argumenta que Chri-
stus induxit non sufficienter ma-
nifestauerunt resurrectionis eius
veritatem. Primo sic. Nihil
ostendit Christus post resurrecti-
onem discipulis quod etiam ange-
li hominibus apparentes vel non
ostenderunt vel non ostendere po-
tuerunt. Nam angeli in humana
specie frequenter hominibus se
ostenderunt et cum eis loqueban-

tur et conuersabantur et etiam co-
medebant ac si essent homines
veri sicut patet Genesis. 18. de an-
gelis quos Abrahā suscepit hos-
picio. Et in libro Tobie de an-
gelo qui eum duxit et reduxit. et
tamen angeli non habent vera
corpora naturaliter eis unita quod
requiritur ad resurrectionem. non
ergo signa que Christus discipu-
lis exhibuit fuerunt sufficientia
ad resurrectionem eius manifes-
tandam. Secundo sic. Chri-
stus resurrexit resurrectione glori-
osa. id est habens simul huma-
nam naturam cum gloria. sed
quedam Christus ostendit disci-
pulis que videntur esse contra-
ria nature humane. sicut quod ab ocu-
lis eorum euauit ut patet in pre-
senti euangelio. et quod ad eos ian-
nuis clausis introiuit ut in euan-
gelio crastine diei habetur. Que-
dam autem videntur esse contra-
ria glorie puta quod manducauit et
bibit quod etiam habuit vulnera et
cicatrices. ergo videtur quod illa ar-
gumenta non fuerint sufficientia
nec conuenientia ad fidem resur-
rectionis ostendendam. Ter-
cio sic. Corpus Christi post resur-
rectionem non erat tale quod tangi
deberet ab homine mortali. unde
ipse dixit Magdalene Jobā.
20. Noli me tangere. non dum enim
ascendi ad patrem meum. non er-
go conueniens fuit quod ad mani-
festandum sue resurrectionis fi-
dem seipsum discipulis palpab-

lem exhibuit. Quarto sic. Inter dotes glorificati corporis precipua videtur esse claritas. gloriam tamen in resurrectione nullo argumento ostendit. ergo nunc insufficientia fuerunt illa argumenta ad manifestandam qualitatem resurrectionis Christi.

In oppositum est. quia Christus cum ut sapientia suauiter et conuenienter disponit omnia ut dicitur Sapientie. 8. Respondeo deo. Dicendum sub ista conclusione. Argumenta que Christus induxit sufficienter manifestant veritatem sue resurrectionis. Pro qua conclusione est notandum. quod Christus resurrectionem suam dupliciter manifestauit scilicet testimonio et argumento. id est signo et utraque manifestatio in suo genere fuit sufficiens. Est enim usus duplici testimonio ad manifestandam suam resurrectionem discipulis quorum neutrum potest refelli. quorum quidem primum testimonium est angelorum qui mulieribus resurrectionem annunciauerunt ut patet per omnes euangelistas. Aliud autem est testimonium scripturarum quas ipse proposuit ad ostensionem sue resurrectionis ut dicitur in presenti euangelio. Argumenta etiam fuerunt sufficientia ad ostendam veram resurrectionem et etiam gloriosam. quod autem fuerit vera resurrectio ostendit. Uno modo ex parte corporis circa quod

tria ostendit. Primo quidem ostendit quod esset corpus verum et solidum non corpus fantasticum vel rarum sicut est aer. et hoc ostendit per hoc quod corpus suum palpabile prebuit. Unde ipse dicit Luce ultimo. Palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet. Secundo ostendit quod esset corpus humanum ostendendo eis veram effigiem quam oculis intuerentur. Tercio ostendit eis quod esset idem numero corpus quod prius habuerat ostendendo eis vulnerum cicatrices. Unde Luce ultimo legitur quod dixit eis. Videte manus meas et pedes meos quia ego ipse sum. Alio modo ostendit eis veritatem sue resurrectionis ex parte anime iterato corpori vnite. et hoc ostendit per opera triplicis vite. Primo quidem per opus vite nutritive in hoc quod cum discipulis manducauit et bibit ut legitur Luce ultimo in euangelio presenti. Secundo per opera vite sensitive in hoc quod cum discipulis ad interrogata respondebat et presentes salutabat ostendebat se et videre et audire. Tercio per opera vite intellective in eo quod cum eo loquebantur et de scripturis discebant et ne quid deesset ad perfectionem manifestationis ostendit etiam se habere diuinam naturam per miraculum quod fecit in piscibus capiendis. et ulterius per hoc quod ipsis videntibus ascendit

in celum. quia ut dicitur Iohannis. 3.º. Nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo filius hominis qui est in celo. Et mox etiam sue resurrectionis ostendit discipulis per hoc quod ad eos clausis ianuis intravit. Similiter etiam ad proprietatem glorie pertinebat quod subito ab oculis discipulorum evanuit ut dicitur in euangelio present. quia per hoc ostendebatur quod in potestate eius erat videri et non videri. quod pertinet ad conditionem corporis gloriosi ut dictum est. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur dupliciter. Primo. quod licet singula argumentorum non sufficerent ad manifestandam christi resurrectionem. omnia tamen simul accepta perfecte Christi resurrectionem manifestaverunt. maxime propter scripture testimonium et angelorum dicta. et ipsius Christi assertionem miraculis confirmatam. Secundo respondetur quod non est simile de apparitione et manducatione angelorum et Christi. Nam angeli apparentes non asseriebant se homines esse sicut asseruit Christus se verum hominem esse. Preterea aliter Christus manducavit et aliter angeli. Nam quia corpora ab angelis assumpta non erant corpora viva vel animata. ergo non erat vera comestio. licet ibi esset vera cibi contritio et trahitio ad interiorum partem corporis as-

sumpti. Unde et angelus dicit Thobie. 12. Cum essem vobiscum videbar quidem manducare et bibere vobiscum. sed ego cibo invisibili utor. sed quia corpus christi fuit vere animatum et per consequens vera fuit eius comestio. sed tamen facta est ad probandum veritatem nature que manet in statu glorie quantum ad omnes potentias et membra. licet non maneant usus omnium potentialium et membrorum. quia non inest necessitas. et ideo dicit Beada quod Christus manducavit potestate non egestate. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia argumenta que inducebat Christus quedam inducebat ad probandum veritatem nature humane. quedam ad probandum glorie resurrectionis. Condicio autem humane nature secundum quod in se consideratur quantum scilicet ad statum presentem contrariatur conditioni glorie secundum illud. 1. Corintheos. 15. Seminatur in infirmitate et resurget in virtute. et ideo ea que inducuntur ad ostendendum conditionem glorie videntur haberi contrarietatem ad naturam non simpliciter sed secundum statum presentem et e converso. Unde Gregorius dicit in Omelia. quod duo mira et supra humanam rationem sibi valde contraria dominus ostendit. cum post resurrectionem cor-

pñs suum etiam incorruptibile &
tamen palpabile demonstravit.

Ad terciam respondetur ne-
gando assumptum. nam licet il-
lud de Magdalena intelligatur
in ministerio factum / quia carna-
liter adhuc in euz credebatur quā
q̄ sicut hominem flebat. tamen
alibi Magdalena legitur xp̄m
t̄ngisse quando simul euz alius
mulieribus accessit et tenuit pe-
des eius. Ad quartam respō-
detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia sicut Augusti-
nus dicit ad Orosium. Clarifica-
ta carne deus resurrexit. sed no n̄
it in ea clarificatione discipulis
apparere quia non possent oculis
talem claritatem perspicere. si
euz anteq̄ moreretur pro nobis
& resurgeret quando transfigura-
tus est in monte discipuli sui euz
non videre potuerunt. quanto
magis clarificata carne domini
euz videre non possent.

De martis est

euangelium. In illo
tempore. Stetit Ihesus ad. Aue-
te vltimo. Circa quod possunt
disputari sequentes questiones.

Prima. Vix pueniens fuit
xp̄m resurgere cum cicatricibus.

Secunda. Vix puenienter
xp̄s palpabilem discipulis se ex-
hibuit. Tercia. Vix xp̄s p̄
resurrectionem vere comedit in
corporando sibi cibum.

De primaz que

stiones si proceditur. Et
videtur q̄ non fuerit conueniēs
xp̄m resurgere cum cicatricibus.

Primolice. Dicitur enī. 1. Co-
rinthe. 15. Qz mortui resurgent
in corrupti. sed cicatrices & vulne-
ra videntur ad aliquam corrup-
tionem & defectum pertinere. non
ergo fuit conueniens vt chablis
qui resurrectionis actor est cum
cicatricibus resurgeret. Secun-
do sic. Corpus Chabli integrum
resurrexit. sed apertum vulnere
contrariatur integritati corporis.
quia per eas discontinuatur
corpus. ergo inconueniens fuit
cum illis resurgere. Tercio

sic. Status resurgentium est sta-
tus immutabilitatis. ergo xp̄s
in seipso non debuit demonstra-
re nisi qd̄ semper futurum in eo
erat. sed cicatrices non semper in
eo manere debbant. quia dicit
Damascen⁹ q̄ tantuz secundum
dispensationem fuerunt in eo. er-
go non fuit conueniens vt xp̄s
cum illis resurgeret. In oppo-
situm est euangelium pñs. Re-
spondeo. Dicendum sub illa cō-
clusionē. Conueniēs fuit vt xp̄s
cum cicatricibus resurgeret. pro-
batur conclusio. Decet victorem
insignia sue victorie habere et
ostendere. sed sicut dicit Augus-
tinus libro de civitate dei. Lica-
trices vulnere Chabli fuerunt
victorie sue indicia. g. decuit vt

77
eas haberet et ostenderet. Unde
dicit Beda super Lucam. Non
ex impotentia curandi cicatrices
xpi seruauit. sed ut imperpetuum
victorie sue circumferat triumphum.
Secundo fuit conueniens ad
firmandum corda discipulorum
circa fidem sue resurrectionis in
struendo eos quod idem sit qui pas-
sus est et qui resurrexit. Tercio ut
patri pro nobis supplicans qua-
le genus tormenti pro homine per-
tulit semper ostendat. Quarto
ut sua morte redemptis et miser-
ecorditer sint adiuti propositis
eiusdem mortis indicis insinua-
ret. Quinto ut et uile damnen-
tur impii in iudicio insinuet ostē-
sis cicatricibus quas pro illis ac-
cepit. Ad rationes in opposi-
tum. Ad primam respondetur quod
cicatrices ille que in corpore xpi
permanserunt et que in aliis mar-
tiribus ut dicit Augustinus. 2o
de ciuitate dei. non pertinet ad
corruptionem vel defectum alia-
quem sed ad maiorem cum alius
glorie in quantum sunt quedam
virtutis insignia. et in illis locis
vulnerum quidam spiritualis de-
cor apparebit. Ad secundam
respondetur quod illa apertura vul-
nerum fuit cum quadam so-
lutione continuitatis. totum ta-
men hoc re compensatur per ma-
iorem decorem glorie. ut corpus
non sit minus integrum sed ma-
gis perfectum. Ad terciam respo-
ndetur negando minorem. Dicimus

enim quod cicatrices semper manse-
re sunt in corpore. quod autem dicitur
quod sunt dispensatiue assumpte
hoc non est. quia ad tempus
assumpte sunt. sed quia non erat
de necessitate nature quod in christo
remanerent sicut accidit in nobis
sed propter aliquem finem sicut
dictum est.

Ad Secundam

questionem sic proceditur
Et videtur quod non fuit conueniens
quod christus se palpandus dis-
cipulis exhibuerit. Primo sic
Palpabile enim incorruptibile est
contrarium ut dicit Gregorius.
sed contraria non possunt esse in
eodem. cum ergo corpus christi
esset incorruptibile videtur quod non
debeat seipsum palpabilem exhi-
bere. Secundo sic. Differentie tangibiles sunt calidum et frigidum et huiusmodi contraria.
sed in corpore glorificatis non
erunt huiusmodi qualitates con-
trarie ut videtur. ergo corpus christi
palpari non potuit. Tercio sic.
Voc solum est palpabile
quod resistit tactui et cui tactus
resistit. unde aer quauis sit tan-
gibilis non tamen est palpabilis.
sed corpus christi non resistebat ali-
uius corpus quod tanuis clausis
intrauit. ergo palpari non potuit.

Quarto sic. Spiritus boni
vel mali possunt accipere corpus
solidum. ergo per palpacionem
non sufficienter probatur veritas

94
corporis. In oppositum ē enā
gelium nostrum ubi dicitur. Pal
pate et videte etc. Respondeo.
Dicendum. qd̄ xpus convenienter
corpus suum palpabile discipu
lis exhibuit. Patet ista cōclusio
quoniam ad ostendendam veri
tatem resurrectionis convenienter
visui adiunxit palpationem ut
excluderetur visio per immutati
onem visus ab ymaginatione. et
visio umbrarum et visio spirituum
apparentium. Ad rationes
in oppositum. Ad primas respō
detur. qd̄ non omne corpus tan
gibile est per naturam corrupti
bile. Unde secundum Philoso
phos. Caelum est visibile et non
tangibile. sed quod est per natu
ram corruptibile potest esse p̄ glo
riam incorruptibile. Unde quā
vis corruptibile et incorruptibile
sint contraria simpliciter. propter
qd̄ dicit Gregorius qd̄ xpus ostē
dit in se duo contraria: tamē cor
ruptibile per naturam et incorrup
tibile per gloriam non sunt con
traria. Unde sicut corpus glorio
sum habet in potestate sua vide
ri et non videri. ita habet in po
testate sua qd̄ posset palpari et nō
palpari et utrumq; sine miraculo
sed palpatur per naturam corpo
ris. non palpabile autem est in
quantum corpus est instrumen
tum anime gloriose. Ad se
cundam respondetur dupliciter.
Primo sic. qd̄ palpatio non perti
net ad sensum tactus inquantum

est discretivus calidi et frigidi et
huiusmodi contrariorum. sed in
quantum est discretivus corporum
solidorum que habent potentias
naturales resistendi et diuidendi
et hec quidem soliditas est in cor
poribus gloriosis etiam si nō sint
qualitates ille contrarie. Secun
do respondetur. qd̄ etiam qualis
tates ille sunt in corpore glorio
so quantum ad substantiam sed
non sunt quantum ad actionem
q̄vnum agat in alterum. quia
continebuntur per formam glo
rie ne agant sicut cōtinentur per
formam naturalem ne dissoluāt
coniunctum. Ad terciam res
pondetur negando consequen
tiam. Et ratio est. quia quamvis
corpori glorioso nullum corpus
non gloriofum posset resistere. ta
men corpus gloriosum potest re
sistere cuilibet alteri corpori. et se
cundum hoc potest palpari.

Ad quartam respondetur ne
gando consequentiam. Et ratio
est. quia quāvis spiritus possit
corpus solidum accipere. non ta
men potest assumere corpus soli
dum in quo appareant omnes
operationes vite sicut perfecte in
corpore xpi apparebant. Preter
ea quia opus artis non potest
esse simile operi nature quāvis
statim non perciperetur deceptio
si spiritus corpus solidū assump
sisset: tamen ex longa mora qua
lem xps traxit cum discipulis su
is non potuisset latere. quia illa

que fiant per artem demonis p
terviam nature nō sunt diuturna

Terciaz que

stiones sic proceditur. Et
videtur q̄ chylus post resurrec
tionem vere comederit cibum si
bi incorporando. Primo sic.
Dicit Augustinus libro. 83. q.
Si fallit veritas non est. Uide
nulla fictio decet Christum qui
est veritas. esset autem fictio si n̄
vere cibum incorporaret quem
ipse comedere videbatur. vere er
go comedit incorporando sibi ci
bum. Secundo sic. Si non fu
it vera comestio nō videtur ar
gumentum sufficiens ostensum
veritatis humane nature. ergo
vera comestio fuit incorporando
sibi cibum. Tercio sic. Si nō
fuit cibus sumpt⁹ corpori incor
poratus queritur quid sit factus
de illo? In oppositum arguit
et eo q̄ Damascen⁹ dicit in ter
cio li. q̄ xp̄us et si gustavit cibum
post resurrectionem sed non lege
nature sed dispositionis mō ver
ritatem credere faciens resurrecti
onis. quia hec eadez caro ē que
passa est et que resurrexit. Res
pondeo. Dicendum q̄ aliquid
dicitur esse verus dupliciter. vno
modo veritate significationis.
alio mō veritate naturalis speci
ei. sicut vox est vera veritate sig
nificationis quando significat
q̄ est. Veritas autem naturalis
speciei dependet ex principis spe

ciei non autem ex effectibus vel
ex his que quocunq; modo con
sequuntur. Unde vox dicitur ve
ra veritate naturalis speciei quā
do formatur debitis instrumen
tis et ex ore animalis profertur
cum quadam ymaginatione et
etiam si a nullo audiat q̄ est
effectus sermonis consequens vo
cem. Legitur autem in scripturis
sicut in superioribus dictum est
absq; necessitate et angelos cos
medisse et xp̄m post resurrectio
nem. et vtraq; comestio fuit ver
ra vt Augustinus dicit. 13. de ci
uitate dei. aliter tamen et aliter
In angelis enim fuit vera verita
te significationis quia vt Au
gustinus ibidez dicit. Angeli co
mederunt. non quia indigebant
sed quia volebant et poterant vt
hominibus quedam sui ministe
rii humanitate congruerent. In
xp̄o autem vera comestio verita
te naturalis speciei fuit. fuit enim
exercitata naturalibus instrumē
tis ad hunc actum ordinatis. et
etiam fuit vera veritate significa
tionis. quia significabat verita
tem humane nature in corpore
resurgente. q̄ autem cibus con
uertatur in corpus est quid con
sequens comestionem. unde esset
in nobis si cibus non conuertere
tur sed statim per vomitum eice
retur nihilominus vera comestio
que precessit non autem conueni
ebat vt in corpus xp̄i cibus con
ueteretur q̄ iam erat extra stas

tum generationis et corruptionis.
Et sic patet responsio ad primam
rationem in oppositum. Ad
secundam responderetur negando
consequentiam. Pro quo nota
iuxta Albertum super Lucam.
¶ Sicut dicit Ambrosius duplex
est manducatio et utraque veritas
nature demonstratiua. Una
quidem indigentie que cibum
sumptum sibi incorporat et ex eo
accipit confortationem. et hec est
animalis corporis. Alia autem
est pure potestatis et nullius in-
firmitatis demonstratiua et hec
cibum sumit. sed dirigendo eum
sibi non incorporat sed potestas
te nature consumit et in puluiz
conuertit materiam sicut radius
consumit aquam. et hac potestas
te Christus manducauit post resur-
rectionem. Nec autem potestas
non est nisi vere carnis corporee
et non in fantasmatum necromanti-
corum. Unde ab ista sicut a fir-
missimo sue resurrectionis argu-
mento processit Christus. Ex istis pa-
tet responsio ad terciam quid sit
factum de illo cibo.

In octauis pas-
ce est euangelium. In il-
lo tempore. Cum sero esset die il-
lo etc. Johan. 20. Circa quod
possunt dici sequentes questio-
nes. Prima. Utrum conue-
niens fuit ut Christus post resurrec-
tionem cum discipulis continue

conuersaretur. Secunda est
Utrum Christus intrauit ad disci-
pulos clausis ianuis. Ter-
cia. Utrum Thomas cicatrices
Christi tetigerit vel tantum vide-
rit.

De primis que-
stionibus sic proceditur. Et
videtur fuisse conueniens quod ipse
post resurrectionem suam conti-
nue cum discipulis conuersaretur
Primo sic. Ad hoc enim Christus
post resurrectionem discipulis ap-
paruit ut eos de fide resurrectio-
nis certificaret et consolationem
perturbatis afferret secundum il-
lud Johan. 20. Gausi sunt disci-
puli viso domino. sed magis fu-
issent certificati et consolati si eis
continue suam presentiam exhi-
bisset. ergo videtur fuisse con-
ueniens ut continue cum eis con-
uersaretur. Secundo sic. Chri-
stus resurgens a mortuis non sta-
tim ascendit in celum sed post
quadraginta dies. ut habetur
Actuum primo. Illo autem tem-
pore intermedio in nullo alio lo-
co potuit conuenientius esse quam
ubi discipuli eius erant congre-
gati. ergo videtur conueniens quod
cum eis continue conuersatus fu-
isset. Tercio sic. Ipso die res-
urrectionis dominice Christus
apparuisse legitur quinquies ut
Augustinus dicit de consensu euange-
listarum. Primo quidem mulieribus
ad monumentum. 2º eisdem regre-

dientibus a monumento in itinere. tercio Petro. quarto duobus euntibus in castellum. quinto pluribus in iherusalem ubi non erat Tho. ergo videtur quod etiam aliis diebus ante ascensionem debuerit pluries aliis apparere.

In oppositum est euangelium presens ubi dicitur. Post dies octo apparuit discipulis. non ergo continue conuersabatur cum eis.

Respondeo. Dicendum sub ista conclusione. Quod conueniens fuit ut Christus conuersaretur post resurrectionem non continue cum discipulis suis. que conclusio declaratur sic. Circa resurrectionem Christi duo erant declaranda discipulis scilicet ipsa veritas resurrectionis et gloria resurgentis. ad veritatem autem resurrectionis manifestandum sufficit quod pluries eis apparuit. et cum eis familiariter locutus est et comedit et bibit et se eis palpandum prebuit. Ad gloriam autem resurrectionis sue manifestandum noluit continue conuersari cum eis sicut prius fecerat ne videretur ad talem vitam resurrexisse qualem prius habuerat. unde Luce ultimo dicit eis. Nec sunt verba que locutus sum apud vos cum adhuc essem vobiscum. Tunc quidem quando erat cum eis fuerat non solum corporali presentia sed etiam per similitudinem mortalitatis. Unde Beda supradicta verba exponens dicit. Cum adhuc vobiscum

esses in carne mortali in qua estis et vos. tunc quidem in eadem carne resuscitatus erat. sed cum illis in eadem mortalitate non erat.

Ad rationes in oppositum: Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia frequens apparitio Christi sufficiebat ad certificandum discipulos de veritate resurrectionis conuersatio autem continua eos potuisset inducere in errorem si ad similitudinem vite eum resurrexisse crederent quod prius habuerat. consolationem autem de continua sui presentia eis in alia vita promisit secundum illud Iohannis. 16. Iterum videbo vos et gaudebit cor vestrum. et gaudium vestrum nemo tollet a vobis.

Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia Christus non ideo continue conuersatus est cum discipulis. quia reputaret se alibi convenientius esse. sed quia hoc discipulis instruendis convenientius indicabat si non continue conuersaretur cum eis ratione predicta. Incognitum est autem quibus in locis intermedio tempore corporaliter esset. cum hec scriptura non tradat nisi quod in omni loco sit dominatio eius. Ad terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quod ideo prima die frequentius apparuit quia per plura indicia erant ammonendi ut a principio fidem re

rectionis reciperent. postquam autem eam receperant non oportebat eos iam certificados tam frequentibus apparitionibus instrui. Unde in euangelio non legitur quod post primam diem eis apparuit nisi quinquies. ut etiam dicit Augustinus de consensu euangelistarum. Post quinque primas apparitiones sexto apparuit ubi vidit eum Thomas. septimo ad mare tyberiadis in captione piscium. octavo in monte Galilee. nono recumbentibus quia iam non erant in terra cum eo conuiuaturn. et decimo in ipso die ascensionis non iam in terra sed eleuatus in nube cum in celum ascenderet. sed non omnia ista scripta sunt sicut Iohannes fatetur. Crebra enim erat eius cum illis conuersatio priusquam ascendisset in celum et hoc ad consolationem eorum. Unde etiam 1. Corinthios 15. dicitur. quod visus est plus quam quingentis fratribus simul. Deinde visus est Iacobo. De quibus apparitionibus in euangelio non habetur mentio.

D Secundam

questionem sic proceditur
Et videtur quod Christus non intrauit ianuis clausis ad discipulos. Et primo sic. Duo corpora non possunt esse simul in eodem loco. ergo Christus non intrauit ianuis clausis. consequentia est bona. quia si intrasset corpus Christi fuisset si

mul in eodem loco cum corpore portarum. assumptum probatur sic. Locus proportionabiliter respondet locato. sed non potest etiam per miraculum fieri quod idem corpus sit simul in diuersis locis nisi per aliquam conuersionem. sicut accidit in sacramento altaris. ergo nullo modo potest etiam per miraculum fieri quod duo corpora sint in eodem loco. Secundo sic. Si duo corpora essent in eodem loco sumantur duo puncta in duabus extremitatibus loci. ergo inter ista duo puncta erant due linee recte duorum corporum in eodem loco existentium quod est impossibile. ergo impossibile est duo corpora esse in eodem loco.

Tercio sic. Contra communes animi conceptiones non potest etiam miraculose aliquid fieri ut scilicet pars non sit minor toto. quia contraria communibus conceptionibus directe contradictionem includunt. Similiter nec contra conclusiones geometrie que a communibus conceptionibus infallibiliter deducuntur sicut quod triangulus habeat tres angulos equales duobus rectis. Similiter nec aliquid potest fieri in linea contra diffinitionem linee. quia separare diffinitionem a diffinito est ponere duo contradictoria simul. sed duo corpora esse in eodem loco est contra conclusiones geometrie et contra diffinitionem linee. ergo non potest
n. l.

etiam per miraculum fieri & duo
corpora sint in eodem loco. pro
batio mediū conclusio est geome
trie. & duo circuli non se tangūt
nisi in puncto. si autem duo cor
pora circularia essent in eodem
loco duo circuli designati in eis
se tangerent secundum totum. Si
militer etiam est contra diffiniti
onem lineę & inter duo puncta
sit plus & una linea recta quod
contingeret si duo corpora essent
in eodem loco. qz infra duo punc
ta signata in diversis superficie
bus loci essent due lineę recte du
orum corporum locatorum. In
oppositum est euangelium in pñs.
vbi dicit. Cum fores essent clau
se &c. Respondeo. Dicendum
sub certis conclusionibus. Pri
ma est & xp̄us post resurrectionē
ianuis clausis virtute diuina in
travit ad discipulos. Patet ista
conclusio. Dicit enim Gregorius
in Omelia presentis euangelii.
Illud corp⁹ domini intravit ad
discipulos ianuis clausis qd̄ ad
humanos oculos per naturā
suam clauso exiit utero virginis.
Secūda conclusio. Duo cor
pora possunt diuina virtute esse
in eodem loco. Patet ista conclu
sio ex conclusione p̄cedenti. Tū
ex illo & xp̄us ad discipulos in
travit clausis ianuis. Tum ex il
lo & beata virgo filium suū mi
raculose peperit. sed in illo partu
oportuit duo corpora esse simul
in eodem loco. quia corpus pue

ri exiens claustra pudoris nō fre
git. ergo miraculose potest fieri
& duo corpora sint in eodem lo
co. Secundo patet sic. Duo cor
pora prohibentur esse in eodem
loco ex dimensionib⁹. quia ma
teria corporalis secundum dimē
siones diuiditur. dimē siones au
tem diuiduntur secundum sitū
deus autem qui est omnium cau
sa prima potest conseruare effec
tus in esse sine causis proximis.
Uñ sicut conseruat in sacramen
to altaris accidentia sine subiec
to. ita potest conseruare distincti
onem materie corporalis & dimē
sionum in ea absqz diuersitate si
tus. Potest ergo fieri virtute di
uina et non alias & corpori res
maneat esse dimensionatum ab
alio corpore quamuis eius ma
teria non sit distincta in situ ab
alterius corporis materia. et sic
miraculose potest fieri & duo cor
pora sint in eodem loco. Ad
rationes in oppositum. Ad pri
mam respondetur negando con
sequentiam. Et ratio est. quia &
vnum corpus sit in duobus lo
cis implicat contradictionē. qz
de ratione loci est & sit locati ter
minus. terminus autem est extra
qd̄ n̄hil est rei. vnde n̄hil loca
ti potest esse in loco exteriori. qd̄
si ponatur esse in duobus locis
sequitur & sit extra suum locum.
& sic sequitur & sit locatum & nō
locatum. hoc autem non contin
git si duo corpora sint in eodem

loco ut dictum est. et ita non est
simil' de vno et de alio. Ad
secundam rationem respondetur
negando minorem. Dicim⁹ enim
q^d duas lineas rectas mathema-
ticas esse infra duo puncta e^st im-
possibile. quia in eis nulli alia
ratio distinctionis potest intelli-
gi nisi ex situ. s^cz duas lineas na-
turales esse inter duo puncta e^st
impossibile quidem per naturas
sed possibile per miracul⁹. quia
remanet alia ratio distinctionis
in lineis duabus ex diuersitate
corporum subiectorum que con-
seruatur virtute diuina etiam re-
mota diuersitate situs. Ad
terciam respondetur q^d posito q^d
duo corpora sint in eodem loco
per miraculum non sequitur ali-
quid contra communes animi
conceptiones nec contra conclu-
siones Geometrie. Pro quo no-
tandum q^d quantitas dimensio-
na in hoc differt ab omnib⁹ aliis
accidentibus q^d habet specia-
lem rationem indiuiduationis et
dimensionis scilicet ex situ parti-
um preter rationem indiuidua-
tionis et dimensionis que est se-
bi et aliis accidentibus commu-
nis scilicet ex materia subiecta.
Sic igitur vna linea potest intel-
ligi diuersa ab alia. vel quia est
in alio subiecto que considera-
tio non est nisi de linea naturali.
vel quia differt in situ ab alia q^d
consideratio e^st etiaz de linea ma-
thematica que intelligitur preter

materiam. Si ergo remoueatur
materia nō potest esse distinctio
linearū nisi secundum situm di-
uersum. Et simili modo nec punc-
torū nec superficialium nec qua-
rumcūq³ dimensionum. et sic ge-
ometria nō potest ponere q^d vna
linea addat alteri tanq^d distinctio-
te ab ea nisi sit diuersa in situ ab
ea. sed supposita distinctione sub-
iecti sine distinctione situs diuis
nō miraculo ut dictum est intel-
ligentur diuersę linee que nō dif-
ferunt situ propter diuersitatem
subiecti. Dicim⁹ ergo q^d duo cir-
culi designati in duobus corpo-
ribus sphericis existentibus in eo-
dem loco q^d sunt duo non prop-
ter diuersitatem situs alias non
possent se tangere secundum to-
tum. sed sunt duo ex diuersitate
subiectorum. et propter hoc se to-
taliter tangendo adhuc manent
duo. Sicut et circulus in corpore
locato sperico signatus tangit
secundum totum alium circulū
signatum in corpore locante de
linea iam dictum est.

Ad terciam que

stiones sic proceditur. Et
videtur q^d cicatrices xpi Tho-
mas non tetigerit. Primo sic
ex presenti euangelio vbi dicitur
q^d vidisti me Thomas credidisti
g^o videtur q^d viderit tantū et nō
tetigerit. Patet consequentia. q^d

cum exhibuerit tactum et visu m
debut dicere quia vidisti me et
tetigisti. Secundo sic. Dicit
Hieronymus ad Marcellum. Non
meretur tangere christum qui eius
resurrectionem non credit. pro
pter quod dictus est Magdalene
Noli me tangere. Johan. 20. sed
Thomas resurrectionem non cre
didit. ergo cicatrices christi pal
pare non debuit. Tercio non
videtur convenienter dictum quod
dictum est ei. Quia vidisti me
Thomas credidisti. cum fides sit
inuisibile secundum illud ad
Hebr. 11. fides est argumentum
non apparentium. In oppo
situm videtur esse euangelium.

Respondeo. Dicendum quod qui
dam dicunt quod quauis dominus
manus et latus exhibuerit ad tan
gendum: tamen Thomas prop
ter reuerentiam tangere non fuit
ausus. hoc autem videtur dubi
tando dicere Augustinus ut di
cit Albertus super Johannem.
Sed alii melius dicunt scilicet
Albertus Alexander et sanctus
Thomas. quod Thomas vidit et
tetigit. sed ad suam fidem suffici
ebat ei videre. Scito enim vidit
credidit. Unde de ipso dicitur.
Quia vidisti me credidisti. quia in
visu fuit primus et sufficiens mo
tiuus ad credendum. quia autes
nos possemus de eo dubitare quod
crediderit in visu tantum. ideo
tetigit ut nos crederemus. ergo
vidit solus cicatrices sibi. nobis

autem non solum vidit sed etiam
tetigit ut omnem a nobis exclus
deret dubitationem. quia testis
erat futurus resurrectionis. Unde
de dicit Leo papa. Sufficit ad
fidem propriam vidisse quod vide
bat. sed operatus est ut tangeret
quod videbat. Ad rationes
in oppositum. Ad primam respon
detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia licet ad proprie
am fidem sufficit vidisse nihilominus
propter nos etiam tetigit
ut plenius resurrectionis testimo
nium asserret. Ad secundam
respondetur. quod Thomas prius
credidit et tetigit ut dictum est. et
ideo ratio non procedit. Ad
terciam respondetur primo sic. quod
aliud vidit et aliud credidit. vi
dit hominem et cicatrices et ex hoc
credidit deitatem resurgentis. vel
dicendum secundum Albertum
super Johannem. quod in ipso cre
dere sunt duo. Dicentes Grego.
quod credere est cogitare cum assen
su. et ideo ex parte assensus in quo
perfectio fidei est credere simplici
ter donum dei est. nec consurgit
ex visu nec ex auditu sed simpli
citer est lumen collocans in cre
dentibus primam veritatem et
ipsum in veritate ut assentiant ei
propter se et super omnia ut dicit
Dionysius. Et ex illa parte fides
est immobile credentium et veri
tatis fundamentum. Ex parte au
tem illius qua credere est de articu
lo cogitare nihil prohibet quin

ipsa cogitatio ex visu vel auditu accipiat generationem. Et sic dicitur ad Roma. 10. fides ex auditu est. et sic dicitur hic. quia vidisti me credidisti. non accipit videre prout est actus visus in quantum est sensus particularis super proprium obiectum. nec accipit in quantum est in ipso sensus communis super figuram vel ad obiectum sensus communis. sed potius prout est visus actus rationis se super sensum reflectentis sicut communiter et usualiter dicitur. Video deum esse qui intra clausis ostiis et talis est mortis et vite triumphator. et sic sumitur Johan. 4. ubi dicitur. Domine video quod propheta es tu. Mouet autem Albertus magnus hic quare deus permisit ut Thomas absens dubitaret. Ad hoc respondens dicit quod Thomas ut dicit Christus solus tardior aliis fuit ad credendum ea que erant de potentia christi diuinitatis. et ideo oportuit fortioribus experimentis reduci. permisit autem deus eum dubitare ut virtus resurrectionis Thomae probata aliis indubitata efficeretur. Unde Grego. Minus mihi Maria magdalena que cito credidit et tulit quod Thomas qui diu dubitauit.

II Dominica

prima post octauas pasce est euangelium. In illo tempo

re dixit Ihesus discipulis suis. Ego sum pastor bonus. Johan. 10. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum bonus pastor christus posuit animam suam in precium redemptionis pro ouibus suis.

Secunda. Utrum bonus pastor teneatur ponere animam suam pro ouibus suis. Tercia. Utrum licitum sit persecutionis tempore gregem suum relinquere

De primis que

questionibus sic proceditur. Et videtur quod bonus pastor christus non posuit animam in precium redemptionis pro ouibus suis.

Primo sic. Nihil corporale est equale rei spirituali. sed vita christi quam christus per passionem dedit fuit vita corporalis. ergo non fuit sufficiens precium ad recompensandum salutem omnium ouium christi. Secundo sic. Nullus emit vel redemit quod suum esse non desinit. sed homines nunquam desierunt esse filii dei secundum illud psal. Domini est terra et plenitudo eius orbis terrarum et universi qui habitant in eo. ergo non dedit animam pro redemptione hominum.

Tercio sic. Dicit Augusti. 3. de trinita. diabolus a christo iusticia superandus fuit. sed hoc exigit iusticia ut ille qui iniuriam dolose rem alienam eberat priuari quia fraus et dolus ne mini patrocinari debent ut etiam

n. z.

iura humana dicunt. cum ergo
diabolus lupus rapax oues xpi
dolose deceperat et sibi subiuga-
uerat videtur quod christus bonus
pastor non debuit per viam re-
demptionis oues suas ab eius
potestate eripere. Quarto sic.
Quicumque emit vel redimit ali-
quid precio precium soluit ei qui
possidebat. sed xpus non dedit
animam suam que dicitur esse p-
cium redemptionis nostre diabo-
lo qui nos captiuos tenebat. ergo
xpus non dedit animam suam
in precium redemptionis omni-
um suarum. In oppositum est
euangelium presens. Respon-
deo. Dicendum sub tribus con-
clusionibus. Prima est. quod xpus
fuit verus pastor omnium fidelium.
Patet conclusio. Nam pastor est
qui gregem suum gubernat et pas-
cit. sic autem facit xps. nam ipse
regit suos fideles et cibo spiritua-
li multiplici et etiam sacramenta-
li scilicet corpore et sanguine suo fide-
les suos pascit et reficit secundum
illud psal. Dominus regit me et
nihil mihi deerit. in loco pascue
ibi me collocauit. Et Isai. 40.
Sicut pastor gregem suum pascit
et in brachio suo congregabit ag-
nos et in sinu suo lenabit fetus
ipse portabit. Et. 1. Petri. 4. scri-
bitur. Eratis aliquando sicut oues er-
rantes. sed conuersi estis nunc ad
pastorem et episcopum animarum
vestrarum. Secunda conclu-
sio. Christus fuit bonus pastor.

Patet conclusio. quia ipse posu-
it animam suam pro ouibus suis.
et ita impleuit officium boni
pastoris sicut miles dicitur bonus
qui officium militis implet.

Tercia conclusio. Christus pa-
stor bonus posuit animam suam
in redemptionem precium pro omni-
bus suis. Ista conclusio patet ex
illo Math. 20. filius hominis
venit dare animam suam in res-
demptionem pro multis. Pro cuius
conclusionis declaratione est
sciendum quod per peccatum primi
parentis totum humanum genus
alienatum erat a deo. ut dicitur
ad Ephe. 2. Non quidem a po-
testate dei sed a visione faciei ei-
us ad quam filii et domestici ad-
mittuntur et iterum in potestate
diaboli usurpantis deueniamus
qui consentiendo hominem se subdi-
derat quantum in ipso erat. quan-
tus de iure non posset. quia suus
non erat sed alterius. et ideo per
passionem suam xpus duo fecit.
liberauit enim nos a potestate ho-
stis ipsum vincendo per contra-
ria eorum quibus hominem vi-
cerat scilicet humilitatem et obes-
dientiam et austeritatem pene que
delectationi cibi vetidi opponis-
tur. et iterum satisfaciendo pro cul-
pa deo coniunxit nos et domesti-
cos dei et filios fecit. Unde ista
liberatio duas rationes habuit
emptionis. In quantum enim a
potestate eripuit nos dicitur nos
redemisse. sicut rex regnum occu-

patum ab aduersario per labo-
rem certaminis. In quantum ve-
ro deus nobis placuit dicit nos
redemisse sicut precium soluens
sue satisfactionis pro nobis ut a
pena et peccato liberaremur. Et
sic patet conclusio scilicet qd pas-
tor noster christus animam suam
dedit in precium redemptionis
pro omnibus suis. Alii vero prela-
ti pastores boni non ponunt ani-
mas suas in precium sed ut dicit
Albertus in exemplis et fidei ar-
gumentum et ita pro nomine christi
anima ponitur secundum illud
Iohannis. 13. qd dicebat Petrus
christo. Animam meam ponam pro
te. Ad rationes in oppositum
Ad primam respondetur. qd vita
corporalis christi habebat quen-
dam infinitum valorem ex diu-
nitate coniuncta in quantum non
erat vita puri hominis sed dei et
hominis. et ideo poterat esse suffi-
ciens recompensatio vite spiritu-
alis omnium suarum. et precipue
ratione caritatis eximie ex qua
offerebatur. Ad secundam re-
spondetur. qd homo dicitur esse
dei dupliciter. Uno modo in quo
subicitur potestati eius. et hoc
modo homo nunquam desuit esse dei
Alio modo per unionem carita-
tis ad eum secundum qd dicitur
ad Roma. 8. Si quis spiritus
dei non habet hic non est eius. et
hoc modo desuit esse dei per pec-
catum. et ideo in quantum fuit
liberatus a peccato christo passo

satisfaciente dicitur per passionem
christi esse redemptus. Ad
tercia respondetur negando con-
sequentiam. Et ratio est. quia quod
uis diabolus iniuste nos vici-
pauerit et sua fraude deceptionis
sub sua seruitute teneret. nos ta-
men iuste in eius potestate deue-
nimus. ex quo ab eo vici sumus
et ideo oportuit etiam ut ipse vin-
ceretur per contraria eorum qui-
bus vicit nos non enim violen-
ter vicit. sed ad peccatum frau-
dulenter inducens. et ideo per re-
spectum ad deum iusticia exige-
bat qd homo redimeret. non autem
per respectum ad diabolum.

Ad quartam respondetur
negando consequentiam. Et ra-
tio est. quia redemptio require-
batur ad hominis liberationem
per respectum ad deum cui homo
propter peccatum ad penam erat
obligatus sicut summo iudici. non
autem requirebatur redemptio
per respectum ad diabolum. et ideo
precium non erat soluendum di-
abolo sed deo. et ideo christus ani-
mam suam que erat precium no-
stre redemptionis non dicitur ob-
tulisse diabolo sed deo. a diabo-
lo autem per victoriam sue passi-
onis nos eripuit.

D Secundam

questionem sic procedit.

Et videtur qd pastor non tenetur
ponere animam suam pro omnibus
suis. Primo sic. Deo tenetur amore

plus se & proximum. ergo videtur
tur & non tenetur dare animam
suam pro ouibus suis. consequen-
tia patet. quia magis amabile est
preferendum ei quod minus tenetur
quis amare. assumptum etiam
patet ex illo Math. 22. Dile-
ges proximum tuum sicut teipsum
ubi videtur & dilectio hominis
sit exemplar dilectionis proximi
sed exemplar est potius exempla-
to. ergo non tenetur se plus dili-
gere & proximum. Secundo
sic. Quanto quis amat salutem
alicuius tanto vitat peccatum ei-
us. sed magis debet vitare pec-
catum suum & peccatum alterius
ergo pastor magis debet dilige-
re vitam suam & salutem ouium
suarum. ergo &c. Tercio sic.
Cum dicitur & pastor teneatur
ponere animam suam pro ouibus
suis aut intelligitur in temporalibus.
sed hoc non. quia pastor non
tenetur pati dispendium vite tem-
poralis pro vita temporali gre-
gis. aut in spiritualibus. & hoc
etiam non. quia nullus tenetur pa-
ti dispendium in spiritualibus pro
bono spirituali ouium suarum.
ergo &c. In oppositum est euan-
gelium presens. Respondeo.
Dicendum sub certis conclusio-
nibus. Prima est. Bonus pastor
non debet animam suam pone-
re pro vita ouium brutorum ani-
malium. Patet conclusio. Res
melior non est exponenda pericu-
lo pro minus bona sed magis econ-

uerso. sed vita hominis est melior
simpliciter & vita ouium bru-
torum animalium. ergo licet pa-
stor brutorum animalium debe-
at aliquem laborem pro salute
gregis sustinere. Unde dicebat Ja-
cob Gen. 31. Nocte ac die gelu-
vabar & elui. non tamen debet se
morti exponere pro eo. Secunda
conclusio. Bonus pastor non te-
netur ponere animam suam id est
vitam corporalem pro salute cor-
porali ouium suarum. Patet. quia
vita pastoris est preferenda saluti
corporali siue vite corporali ouium
suarum. ergo non tenetur pa-
stor vitam suam exponere periculo mor-
tis pro salute corporali ouium su-
arum. Confirmatur. quia ex or-
dine caritatis homo tenetur plus
diligere corpus proprium & cor-
pus proximi sui. ergo &c. Tercia
conclusio. Pastor bonus animam
tenetur animam suam. id est vitam
corporalem exponere pro salute
spirituali ouium suarum. Ista con-
clusio patet ex dicto saluatoris in
presenti euangelio. Patet etiam
ratione. quia anima humana est
nobilior corpore. & ita salus eius
preferenda est saluti corporis. er-
go cum periculum imminet de sa-
lute gregis quisque bonus pastor
debet corporis vite sue sustinere
dispendium pro gregis salute.
Quod confirmatur ex eo & plus
debemus diligere proximum quo
ad animam & corpus proprium
nostrum ut dicit Augustinus in pri-

mo de doctrina xpian. Ad ra-
tiones in oppositum. Ad primā
responditur q̄ assumptus est v̄x
Sed notandus q̄ i homine sunt
duo scilicet natura spiritalis et
corporalis. Per hoc autem dicitur
homo diligere seipsum q̄ di-
ligit se secundum naturam spiri-
tualem. et secundus hoc debet ho-
mo magis se diligere post deum
q̄ quemcunqz alium. Secundū
autem naturam corporalem de-
bet plus diligere naturam spiri-
tualem proximi sui. et ita est ex-
planatum in conclusionibus po-
sitis. Ad secundam patet re-
sponsio ex dictis. quia arguit q̄
homo secundum naturam spiri-
tualem debet se plus diligere p̄
deum q̄ quemcunqz alium. Ad
terciam respondetur negando
sequentiam. Et ratio est. quia ar-
gumentum illud claudicat non
sufficienter diuidendo. quia de-
ficit in tercio membro scilicet q̄
pastor in temporalibus patiatur
dispendium pro salute spiritali
suarum ouium. et ita vt dictum ē
intelligitur conclusio.

D terciam que-
stionem sic proceditur. Et
videtur q̄ non sit licitum pasto-
ri tempore persecutionis gregem
suum derelinquere. Primo sic ex
presenti euangelio vbi xps dicit
q̄ ille est mercenarius et non verus
pastor qui vidit lupum veni-
entem et dimittit oues et fugit.

Secundo sic. dicit Grego. Il-
le qui fugit tempore persecutio-
nis merito perdit meritum pasto-
ris. qd̄ non esset verum si fugere
et derelinquere gregem tali tēpo-
re esset licitum. Tercio sic. Di-
citur prouerb. 6. Fili mi si spo-
ponderis pro amico tuo apud ex-
traneum manum defixisti. Et po-
stea subdit. Discurrere festina susci-
ta amicum tuum. sed hoc nō po-
test facere pastor si corporaliter d̄-
serit gregem. ergo videtur q̄ nō
sit licitum tempore persecutionis
deserere gregem. In oppositū
videtur illud q̄ dominus disci-
pulis suis quorū successores sūt
ēpi et pastores in ecclesiis mans-
dauit. Si vos persecuti fuerint
in vna ciuitate fugite in aliam.

Respondeo. Dicendum q̄ tri-
plex tempus persecutionis potest
distingui secundum q̄ distinguit
triplex lupus. Aliqñ dicitur lupus
diabolus per temptationes fide-
les infestans de quo dicit. 1. Pe-
tri. 5. Fratres sobrii estote et vigi-
late q̄ aduersarius vester circuit
querens quem deuoret. Aliqñ
dicitur lupus hereticus per falsam
doctrinam corrumpens. Math. 7.
Attendite a falsis prophetis
qui veniunt ad vos in vestimen-
tis ouium intrinsecus autem sunt
lupi rapaces. Aliqñ lupus dicitur
tyrannus violentia armorum se-
uiens siue persequens. Ezech. 22.
Principes enī in medio tui qua-
si lupi et c. Ista distinctione babi-

ta sit ista prima conclusio. Tēpore
persecutionis tam lupi. i. diabo-
li & lupi. i. heretici non est licitū
pastori derelinquere greges suos
Patet conclusio. quia in qualis-
bet obligatione precipue att. dicitur
obligationis finis. obligant au-
tem se Epī ad exequendū pasto-
rale officium propter subditorū
salutem. et ideo vbi subditorū
salus exigit persone pastoris pres-
entiam non debet pastor perso-
naliter suū gregem deferere. nec
propter aliquod commodum tē-
porale. nec etiam ppter aliquod
personale periculum imminens.
cum bon⁹ pastor debeat animas
suas pro omnibus suis ponere.
Exigit autem subditorū salus
vt persona pastoris sit pns cum
omnibus suis ad resistendū pre-
dictis lupis quibus non est resi-
stendum corporaliter. sed magis
spiritualiter per deuotam oratio-
nem & sanctam predicationem &
doctrinam. & ideo per talia ē eis
statim resistendum. aliter enim si
daretur ingressus eis non resistē-
do accideret maior periculum.
propter qd dicit beatus Jacob⁹
c. 4. Resistite diabolo & ipse fu-
giet a vobis. et idem pōt dici de
hereticis. qz fugabat illum cum
per sanam doctrinam tetigerit ei-
us falsitatem. ppter qd Simon
magus fugebat beatus Petrus
de ciuitate in ciuitatem. vt dicitur
in itinerario Clementis. des-
bet ergo bonus pastor tuete sub

ditos suos orationibus et sana
doctrina cum viderit predictos
lupos scilicet diabolicam temp-
tationem & hereticas deceptionē
Vñ de malo pastore qui fugit &
derelinquit oues dicitur Zach.
11. O pastor & ydolum dereliquēs
gregem. quasi diceret: non es pa-
stor. s; similitudinem et ydolum
geris pastoris. Si vñ loquamur
de tercio lupo. s. tyrāno psequen-
te est distinguendum. qz aut pser-
cutio est personalis aut cōis. Si
psoialis ita qd est ptra pastorem
tātum et nō ptra gregem sibi cō-
missum tunc est conclusio. qd quan-
do subditorū saluti nō absens-
tia pastoris per alium prouideri
posset & licitū est pastori vel p-
pter aliqd ecclesie cōmodum vel
propter persone periculum corpo-
raliter gregem deferere. que con-
clusio pbatur sic auctoritate bea-
ti Augusti. in epla ad Donora-
tum. Fugiant de ciuitate in ciui-
tatem serui xpī qñ eorū quisq;
specialiter a persecutoribus que-
ritur vt ab aliis qui nō qruntur
non deserat ecclesia. Nec Aug⁹.
Nec in isto casu pprie est dicēd⁹
dimittere gregē in psecutione. qz
psecutio nō est ptra gregē vt dic-
tum ē. Et hoc mō Paulus fugit
de Damasco vt habet Actū. 9.
Et aliqui alii sancti etiaz fugisse
legunt vt Tho. Cantuarien. fu-
git de anglia. Si ptra gregē & p-
tra pastorem adhuc distinguen-
dū est. qz aut vn⁹ solus ē pastor

aut multi. Si est vnus tantum
tunc est alia conclusio. non est licitum
tunc fugere et gregem dimittere.
quasi esset mercenarius et non pastor
secundum quod dicit saluator.
Si enim perniciosum est nauem
in tranquillitate nauis deserere
quantomagis in fluctibus ut dicit
Nicolaus papa. et habetur. 7
q. 2. Si autem sunt multi pastores
quibus ecclesia alibi indigeat.
tunc est alia conclusio. quod alii
qui possunt fugere et alii qui debent
remanere ut sic grex remans
ens in illa ecclesia sufficienter
custodiatur et utiliter prouideatur.
Et si non possit determinari de com
muni concordia vel alia conueni
enti via qui remaneant et qui fu
giant prout super hoc innocentius spiritus
sancti gracia sortes mittit. 3.
quod dicit Augustinus in epistola ad Vo
noratum. Ad rationes in op
positum. Ad primam respondetur
negando consequentiam. Et ratio
est. quia ille tanquam mercenarius fu
git qui commodum temporale vel sa
lutem corporalem spirituali salu
ti proximorum preponit. ille autem
qui ad evitandum periculum re
cedit absque detrimento gregis non
mercenarius fuit. et ita in casibus
licitis licitum est pastoribus cor
poraliter derelinquere gregem.

Ad secundam respondetur per
idem. quod talis qui fugit in casibus
non licitis non est dignus nomi
ne pastois. Ad terciam respon
detur negando premiam. Et ratio est.

quia ille qui spondet pro aliquo si
per se implere non posset sufficit
quod impleat per alium. unde prela
tus si habeat impedimentum propter
quod non possit personaliter
curare subditorum intendere sue sp
sioni satisfacit si per alium prouideat

II Dominica

secunda est euangelium.
In illo tempore dixit Ihesus disci
pulis suis. Modicum res. Cir
ca quod possunt disputari sequen
tes questiones. Prima. Vix
apostoli de morte christi debuerunt do
lere et tristari. Secunda. Vix
gaudium divisione christi in eterna be
attudine sit ausent ille ab apostolis.

De primis que

stionez sic proceditur. Et
videtur quod apostoli non debuerunt
de morte christi dolere et tristari.

Primo sic. dicitur Zach. 9.
Exulta satis filia syon. Ecce rex
tuus venit tibi. 2. tota ecclesia
debet letari et non tristari de ad
uentu christi ad mortem subeundum
pro humano genere. Secundo
sic. dicit Augustinus in libro de ciuitate dei.
Tristitia est de his que nobis nolen
tibus acciderent. si apostoli fuerunt
tristes et dolentes de morte christi se
quitur quod nolebant christum pati de
us autem hoc volebat. sed tota rec
titudo humane voluntatis est con
formare se diuine voluntati ut di
cit glossa super psalmum. Rectos decet
collaudatio. 3. apostoli tristes et do

lentes in morte christi peccabāt voluntati diuine se non confor-
mantes. Tercio sic. Mors
xpi fuit saluifera toti humano
generi vtpote per quam redemp-
tum est de captiuitate diaboli et
deo patri reconciliatum. s. de o-
no tam vtili non est contristans
dum sed summe gaudendum. er-
go apostoli inconueniēter tristat-
ti sunt in morte xpi. In oppo-
situm est euangelium presens. Et
illud. Tristes erant apostoli de
necē sui domini. quez pena mor-
tis crudeli serui damnarunt im-
pii. Respondeo. Dicendum. q.
passio xpi dupliciter considerari
poterit. Uno modo per se scilicet
inquantum erat quedam afflic-
tio morientis. Alio modo secun-
dum ordinē ad fructus ad quē
eum dominus ordinabat. et sic
erat a deo volita. non autēz pri-
mo modo. Apostoli autem dis-
sēiebant a passione xpi et tristabā-
tur de ea in se considerata scilicet
prout erat afflictio agni innocē-
tissimi domini et magistri eorum
volebant tamen fructus salutis
qui ex passione christi sequeba-
tur. et ita diuine voluntati quan-
tum ad hoc quod volebant con-
formabāt. Et hoc idem ē quod
aliis verbis dicimus q. beata vir-
go et quilibet sanctus voluntate
rationis deliberata volebat pas-
sionem xpi. licet voluntas eorum
naturalis dissentiret. Ad ra-
tiones in oppositū. Ad primas

respondetur q. prophetam exul-
tandum esse dicebat de aduentu
saluatoris inquantum ordina-
batur ad redemptionem generis
humani. Ad secundam pa-
tet responsio q. conformabantur
voluntati diuine quantum ad
hoc q. passio christi a deo erat vo-
lita. Ad terciam respondetur
vt patet ex dictis.

D Secundam

questionē sic proceditur
vt videtur q. gaudium de visio-
ne christi in eterna beatitudine
sit auferibile ab apostolis et aliis
beatis. Primo sic. Beatitudo
est perfectio quedam. sed omnis
perfectio inest perfectibili secun-
dum modum ipsius. sed omnis
homo per suam naturam ē mor-
talis. ergo tam beatitudo ipsa q.
gaudium de ea est auferibile ab
eo. Secundo sic. Beatitudo
consistit in actione intellectus q.
subiacet voluntati. sed voluntas
se habet ad opposita. ergo vide-
tur q. posset desisterere ab opera-
tione qua homo beatificatur et
repletur gaudio. et ita desinet esse
beatus et desinet per dñs gaudi-
um eius qd' ex visione beata pce-
dit. Tercio sic. Principio re-
spondet finis. sed gaudium illud
aploz siue alioz sāctoꝝ habuit
principium q. nō sp fuerūt bea-
ti. g. videt q. debeat habere fi-
nem. In opp. est euāg. pñs
Ite illd Isā. 35. Leticia sempiter

na super capita eorum. Respondeo. Dicendum sub duabus conclusionibus. Prima quod gaudium quod habuerunt apostoli in resurrectione viso domino non est auferibile ab eis. Patet conclusio. quia vita christi que fuit materia huius gaudii immortalitatis effecta non erat amplius auferenda per mortem. quia christus resurgens a mortuis iam non moritur et mors illi ultra non dominabitur. ergo conclusio vera. Secunda conclusio. Gaudium quod habituri erant apostoli de visione diuinitatis christi in celesti gloria nunquam etiam erat auferibile ab eis nec ab aliquibus beatis perfecta beatitudine patrie. Unde qua dicitur in psal. Replebis me leticia cum vultu tuo delectationes in dextera tua usque in finem. Circa quod conclusionem notandum. quod Origenes. quorundam platoniorum errorem sequens posuit quod post ultimam beatitudinem homo et etiam angelus potest fieri miser. sed hoc manifeste falsum est et error. quod sic ostenditur et veritas conclusionis roboratur. Primo sic ex ipsa ratione beatitudinis. Cum enim beatitudo sit perfectum bonum et sufficiens oportet quod desiderium hominis quietet et omne malum excludat. naturaliter autem homo desiderat retinere bonum quod habet. et quod illud retinendi securitatem obtineat alioquin necesse

est quod timore amittendi vel dolore de certitudine amissionis affligatur. relinquatur ergo quod ad veram beatitudinem pertinet quod homo certam opinionem habeat quod bonum quod habet nunquam sit amissurus. que quidem opinio si vera sit consequens est quod beatitudinem nunquam amittet. si autem falsa sit hoc ipsum est quoddam malum falsum opinionem habere natura falsus est malum intellectus sicut verum est bonum ipsius ut dicitur. 5. Ethicorum. Non igitur ita erit beatus si aliquod malum ei inest. Secundo idem apparet si consideretur ratio beatitudinis in speciali. perfecta autem beatitudo hominis consistit in visione diuine essentie. Est autem impossibile quod videns diuinam essentiam vellet eam non videre quia omne bonum habitus quo quis carere vult aut est insufficiens et queritur aliud sufficientius loco eius. aut habet aliquod incommodum annexum propter quod in fastidium venit. visio autem diuine essentie replet animam omnibus bonis cum coniungat fontem totius bonitatis. Unde dicitur in psal. Satiabor cum appauerit gloria tua. Et Sapientie. 7. dicitur. Venerunt mihi autem omnia bona pariter cum illa scilicet cum contemplatione sapientie. Similiter etiam non habet aliquod incommodum annexum quis de ipsa contemplatione sa-

pietie dicitur. Sapientie. 8°. Nō
habet amaritudinem conuersa-
tio eius nec tedium conuictus il-
lius. Sic 5° patet q̄ propria vo-
luntate beatus non potest beati-
tudinem deferere. similiter etia;
non potest eam perdere deo sub-
trahente. quia cum subtractio be-
atitudinis sit quedam pena nō
potest talis subtractio a deo ius-
to iudice peruenire nisi pro ali-
qua culpa in quam cadere non
potest qui dei essentia videt eū;
ad hanc visionem de necessitate
sequatur rectitudo voluntatis.
Etiam nec aliquod aliud agens
potest eam subtrahere quia mēs
deo coniuncta super omnia alia
elevator. et sic ab huiusmodi cō-
iunctione nullum aliud agens
potest ipsam excludere. ergo gau-
dium qđ ex visione diuine essen-
tie surgit non est auferibile a be-
atis. Ad rationes in opposi-
tum. Ad primas respondetur ne-
gando consequentiam. Et ratio
est. quia beatitudo est perfectio
consummata que omnem defec-
tum excludit a beato. et ideo abs-
q; mutabilitate aduenit habenti
faciente hoc virtute diuina que
hominem subleuat in participas-
tionem eternitatis transcendens
omnem mutationem. Ad
secundam respondetur negando
consequentiam. Et ratio est. quia
voluntas ad opposita se habet
in his que ad finem ordinantur
sed ad ultimum finem naturali

necessitate ordinatur. quod pa-
tet ex hoc q̄ homo nō potest nō
velle esse beatus. Ad tercias
respondetur negando consequen-
tiam. Et ratio est. quia q̄ beati-
tudo habeat principium ex condi-
tione participantis est. sed q̄ ca-
ret fine est propter conditionem
boni cuius participatio facit be-
atum. Unde ab alio est initium
ab alio initium beatitudinis et
ab alio est q̄ careat fine.

III Dominica

tercia est euangelium. In
illo tempore. Dixit Ihesus disci-
pulis suis. vado ad eum etc. Jo-
han. 16. Circa quod possunt hec
disputari. Prima. Utrum ex-
pediebat discipulis vt xp̄us sub-
traheret presentiam corporalem
ab eis. Secunda. Utrum spi-
ritus sanctus erat argutus mun-
dus de peccato et de iusticia et de
iudicio. Tercia. Utrum ple-
nitudo spiritus sancti debuit da-
ri ante ascensionem.

D primam sic

proceditur q̄ non expedi-
ebat discipulis vt xp̄us subtrahere-
ret presentiam corporalem ab eis
Primo sic. quia presentia cor-
poralis salutaris erat contraria
nec impeditiva cōsolationis spi-
ritus sancti. ergo nō expediebat
q̄ discipulis christi subtrahi. Se-
cundo sic. Eque potuit xp̄s dare

spiritum sanctum vivens in carne sicut post ascensionem et subtractionem presentie sue. ergo videtur quod non expediebat subtrahere etc. Tercio sic. Presentia corporalis christi siue eius familiaritas ad diuinitatis fides semper profuit. et ita a caritate eius et dulcedine non impediatur. ergo videtur quod nullo modo expediebat discipulis subtractio presentie eius. In oppositum est euangelium presens. Respondet deo. Dicendum sub illa conclusionem. Expediebat discipulis ut christus subtraheret eis presentiam corporalem. Patet conclusio. Tunc primo. quia corporalis delectatio discipulorum in christo secundum carnem impediatur eleuationes mentis eorum in desiderium diuinitatis. Unde Beda in Omelia huius euangelii ait. Expedi ut formas serui vestris subtrahat aspectibus quatenus amor diuinitatis aptius vestris infigatur mentibus. Tunc secundo. quia plenitudo spiritus sancti non erat danda nisi post ascensionem christi. Unde ait. Expedi vobis ut ego vadam si enim non abiero paraclitis id est spiritus sanctus non veniet ad vos scilicet in tanta plenitudine. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondet negando consequentiam. Et ratio est iuxta Albertum. quia presentia corporalis christi licet salutaris esset et non esset contraria

aduentui spiritus sancti. nec impeditur consolatio spiritus sancti etc. est tamen alia et minor et circa aliud quia illa homines tenet. et ideo animus quodammodo circa talia occupatur non potest surgere ad altiora. quia animus intentione deuotionis circa duo similes non est cum sit indivisibilis scilicet circa amicitiam que est amicitia presentie carnalis. et circa eam que est circa altitudinem diuinitatis. quia una est humana et alia diuina. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet christus potuerit dare spiritum sanctum vivens in carne hic. Unde spiritus sanctus descendit super eum baptisatum in specie columbe et nunquam recessit ab eo quem ab instanti conceptionis recepit non ad mensuram. sed noluit eum dare discipulis cum eis existens. Et hoc multiplici ratione secundum sanctum Thomam super Iohannem. Primo propter eorum dispositionem. nam spiritui sancto cum sit amor spiritualis contrariatur amor carnalis. discipuli autem quodammodo carnali amore afficiebantur ad ipsius christi humanitatem ne dum eleuati erant spirituali amore ad eius diuinitatem. et ideo ipsi nondum capaces erant spiritus sancti. Secundo propter diuini auxilii conditionem quod maxime adest suis cum suis necessitatibus.

Quādiu autem xpus cum discipulis erat sufficiens adiutorius erat eis. sed eo recedente qz multis tribulationibus exponebantur. ideo statim datus est eis alius consolator et adiutor. Unde signanter dicit. Alius paracletus dabit vobis. Tercio. propter dignitatis xpi considerationē. Nam vt Augustinus dicit in libro de trinitate. Christus in quantum homo non habet qd det spiritum sanctum sed in quantum deus. quando autem cum apostolus erat videbatur esse quasi vnus homo ex eis. ne gº videretur qd homo esset qui daret spiritum sanctum. Johan. 7º. Nondum spiritus erat datus. quia nōdum ihesus erat glorificatus. Quarto propter unitatem ecclesie conseruandam. nam vt Johan. 4º dicitur. Johannes nullum signum fecit. qd ideo fuit ne populus diuideretur a xpo et vt euidentior appareret eminentia eius ad Johannem. discipuli autem christi ita a Christo replendi erant gratia spiritus sancti vt etiam maiora opera facerent qd christus fecit. Johan. 15. et maiora horum facient. et ideo si ante passionem fuisset eis datus spiritus sanctus potuisset verti in dubium apud populum quis esset christus. et sic fuisset in ea diuisio. psal. Ascendens christus in altum. sequitur dedit dona hominibus. Ad ultimam respondetur negando

consequentias. Et ratio est. quia vt dicit Albertus magnus. verum est qd quando christus suam corporalem presentiam exhibuit statim ad caritatem sue diuinitatis verbis erexit. et ideo corporalem suam societatem exhibuit vt esset sicut via vt dicit Grego. Diuinam autem promisit sicut vie terminum. et ideo permanēs in eo qd est via impeditur a termino. et hoc quo deberet vti frui tur sicut fine. et ideo est peruersus et hoc est quod dicunt sancti. qd corporalis dilectio in christo secundum carnem impedit consolationem spiritus sancti. et hec est veritas huius conclusionis. Dec Albertus magnus.

De Secundam

questiones sic proceditur Et videtur qd non conuenienter dicatur qd spiritus sanctus arguit mundum de peccatis et cetera Primo. Qd spiritus sanctus non erat incarnandus et visibiliter predicans vt mundum argueret. Secundo. Christus sufficienter arguit mundum de peccato. Unde Johan. 8º arguens iudeos dicebat. Vos ex patre diaboli estis. et Math. 21. Multa contra scribas et phariseos arguendo dixit. non ergo videbatur aduentus spiritus sancti necessarius ad hoc. In oppositum est euangelium presens. Ad rationes in oppositum. Ad primam

dicendum. & spiritus sanctus su-
per discipulos venturus argutu-
rus dicebatur mundum de pec-
cato & non est intelligendum &
esset sicut dei filius carnes assu-
pturus & in ea visibiliter predica-
tus mundo & cum redargutus
rus. sed quia invisibiliter pene-
trans corda discipulorum disfun-
deret in eis tantam caritatem qui
timore depulso arguendi habere-
rent potestatem. quamdiu enim
discipuli carnaliter ad xpm affis-
ciebantur spiritus sanctus non erat
in eis modo quo postea fuit. et
ideo non erant ita audaces sicut
post eius adventum fuerunt. psal.
Spiritu oris eius omnis virtus
eorum. scilicet apostolorum. & sic
patet solutio ad primam. arguen-
do ergo et condemnando argus
et mundum id est mundialiter vi-
uentes de tribus scilicet de pec-
cato & infidelitatis in xpm. Un-
de ait de peccato. quia non cre-
diderunt in me. non dicit mihi
vel me quia etiam demones cre-
dunt Christum esse et contremis-
cunt. Jacobi. 2. sed dicit in me
per fidem caritate formatam si-
ne qua fide mediatoris non dis-
mittitur aliquod peccatum. Se-
cundo de iusticia scilicet Christi
quam non acceperunt nec imita-
ti sunt homines mundani. cuius
iusticie declarationem subdit di-
cens. quia vado ad patrem. per
hoc enim & Christus ad patres
rediens resurrexit & ad celum as-

cendit declarata est iusticia eius
secundum & arguit Petrus Ac-
tum. 2. Ihesum nazarenum vi-
rum approbatum a deo. & sequi-
tur. Dunc Ihesum resuscitavit
deus cuius nos omnes testes su-
mus. Dexteram ergo dei exaltatus
est & c. Et huius iusticie christi de-
claratio erat persecutorum eius
manifesta argutio vel condem-
natio. Tercio arguendus erat
mundus de iudicio. quia prin-
ceps scilicet diabolus qui est prin-
ceps mundi id est mundanorum
non creatione sed imitatione. Job
41. Ipse est rex super omnes fili-
os superbie. Dic princeps ias iu-
dicatus est id est condemnatus
divina sententia tanquam obstina-
tus. et per consequens omnes ei
adherentes eodem iudicio osten-
duntur condemnabiles. Ad
secundam rationem respondetur
& non ideo dicitur & spiritus sanc-
tus arguet mundum de peccato
& c. quasi christus non arguebat
sed christus visibiliter. spiritus au-
tem sanctus invisibiliter sicut dic-
tum est.

D terciam que

stiones sic proceditur. Et
videtur & plenitudo spiritus sanc-
ti debuit dari ante ascensionem

Primo sic. Plenitudo gratie
debuit dari in temporis plenitu-
dine. sed plenitudo temporis in-
cepit a christi natiuitate. secun-
dum & dicitur ad Gal. 4. & c.

80 24. Secundo etiam arguitur q̄ plenitudo gracie nō sit adhuc data sic. Sicut filius ē a patre ita spiritus sanctus est ab utroq̄. Status autem veteris testamenti correspondet patri in quo intendebant patres generationi. similiter status noue legis correspondet filio in quo clerici intendentes sapientie filio appropriate habent populum regere. ergo et videtur q̄ futurus sit alius status spiritui sancto correspondens. in tempore autem spiritui sancto correspondenti debet plenitudo gracie dari. ergo et cetera. In oppositum arguitur ex euangelio presenti ubi ait saluator. Si non abiero paraclitus non veniet ad vos. Respōdeo. Dicendum q̄ circa hanc questionem errauerunt manichei occasione verborum Christi secundum q̄ dicit Augustinus libro. 2.º contra Faustū. Christus enī in hoc capitulo loquens de aduentu spirit⁹ sancti dixit apostolis. Cum autem venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnē veritatem. apostoli autem omnē veritatem non cognouerunt secundum q̄ dicit Apostolus. 1. ad Corinthe. 13. Ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus. Ideo dixerunt aliqui q̄ promissio spiritus sancti non fuit impleta in apostolis sed in ipso manicheo qui fuit posterior ipsis et secundum eos cognouit plenitudi-

nem veritatis propter q̄d manichei non recipiunt librum Actuum apostolorū. q̄ ibi expresse ponitur missio plenitudinis spirit⁹ sancti super aplos vt patet Actuum. 2.º sed dictum illorū manicheorum manifeste patet falsum q̄ manicheus quem dicunt omnem veritatem cognouisse non solummodo multa falsa sed etiam absurdissima dixit vt patet intuenti eius errorem. Et nos in libello quem contra manicheos scripsimus ponendo quinquaginta veritates contra quinquaginta errores eorū manifeste ostendimus propter quod dicendum est q̄ plenitudo spiritus sancti s̄ q̄ x̄ps promiserat fuit completa in apostolis qui fuerunt ipsi x̄po propinquissimi in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis. verumtamen nō fuit data ista plenitudo aplos ante ascensionem x̄pi. Cuius ratio triplex est. q̄ ad b.º datur gracia spiritus sancti hominibus vt corda eorū trabantur sursum per appetitum celestium. appetitus autem hominis non tendit efficaciter ad aliquid nisi illud apprehendatur possibile. et ideo possibilitas perueniendi ad celestia debuit prius homini declarari q̄ daretur plenitudo spiritus sancti. Ista autem possibilitas fuit declarata in x̄pi ascensione s̄ q̄ dicitur Michæe. 2.º Ascendet ante eos pandens iter. Et ideo plenitudo spūs sancti non

debut dāri ante ascensionē xpi
propter quod dicitur Johan. 7°
Nondum erat spūs sanctus datus.
qz nondū fuerat Ihs glori-
ficatus. Secunda ratio est ad
hoc. qz spiritus sanctus est amor
spiritualis. ideo apostoli prius
debuerunt disponi per aliquem
spiritualem amorem ad xpm an-
teqz reciperent plenitudinem spi-
ritus sancti. talis autem disposi-
tio facta est subtracto amore car-
nali ad xpm qui causabatur a p-
sentia corporali ipsius christi cum
apostolis. que quidem presentia
subtracta est in eius ascensione.
ergo 2^a. Tercia ratio ad hoc. qz
xpus non dat spiritum sanctum
inquantum homo sed inquan-
tus deus. ideo prius debuit de-
clarari eius diuinitas per ascen-
sionem ad patris equalitatem qz
daret spiritus sancti plenitudinē
Item non debuit retardari talis
plenitudo per magnum tempus
quia sicut iam dictum est decens
erat ut illi qui erant primi funda-
tores ecclesie post xpm in maiori
plenitudine haberent spiritū sac-
tum quibus statim imminabat
tempus predicandi veritatē euā-
gelii per orbem vniuersum. tamē
de plenitudine potestatis diuine
potest dari plenitudo spirit^u sancti
indifferenter in quolibet tem-
pore. Ad rationes in opposi-
tum. Ad primam dicendum qz
plenitudo gracie incepit a christi
conceptōe. quia eius anima ex

tunc plenitudine gracie fuit re-
pleta. verū tamē illa plenitudo
non erat tunc ad alios veruans
da sed post ascensionem et glori-
ficationem christi ut patet per pre-
dicta. Non enī oportet qz a prin-
cipio plenitudinis tempore ces-
tur omnis plenitudo gracie s; se-
cundum ordinatum processum
dispositionis diuine. Ad secun-
dam dicendum. qz lex noua suc-
cessit veteri sicut perfectum imp-
fecto. sed non est alius status ex-
pectandus perfectior statu noue
legis. cum noua lex vltimam per-
fectionem possibilem in via con-
tineat. ideo nō est expectanda
alia lex vel alius status magis
correspondens spiritui sancto qz
stat^u noue legis. potissime quia
lex noua est amoris. amor autē
appropriatur spiritui sacro sicut
etiam filio. propter quod dicit
Apostolus ad Roma. 8° Lex
spiritus vite in christo Ihesu 2^a
Eodem modo lex vetus non so-
lum correspondet patri sed etiam
filio inquantum fuit ibidem pre-
nunciatus et prefiguratus. pro-
pter quod dicit saluator Johan.
5° Si crederetis Moysi credere-
tis forsitan et mihi. de me enim il-
le scripsit. Illud autem qd addu-
cebant manichei pro se. Cum ve-
nerit ille spiritus veritatis docer-
bit vos omnem veritatem. Res-
ponderetur qz cognouerunt om-
nem veritatem eorum statum
decentem. Illud autem quod

dicit Apostolus. 1. Corinthe. 13. ex parte cognoscimus &c. Dicimus & loquitur de cognitione vie respectu cognitionis patrie. & ideo non valet argumentum manicheorum. quia apostoli cognoverunt ea que decebat eos scire p statu vie ut dictum est.

III Dominica

quarta est euangelium.

In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis. Amen amen dico vobis &c. Johan. 16. Circa qd possunt disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum omnis qui petit a patre celesti in nomine christi accipiat quod petit.

Secunda. Utrum sit verum & apostoli ante resurrectionem christi nihil petierunt in nomine christi.

Tercia. Utrum gaudium spirituale possit in hac vita impleri.

De primis que

questiones sic proceditur. Et videtur & non omnis qui petit a patre celesti accipiat quod petit.

Primo sic. Ipse met christus a patre suo petiit amoveri calicem & tamen non fuit exauditus. ergo et cetera.

Secundo Paulus vas electionis petiit a deo patre stimulum carnis sibi amoveri & nō accepit quod petiit ergo &c.

Tercio sic. Idem arguitur de multis aliis qui multa petunt a patre celesti in nomi

ne christi & tamen non accipiunt quod petunt. ergo &c. In opus situm est in euangelio presenti & bum christi. Respondeo. Dicendum & omnis qui petit a patre celesti in nomine christi accipiet quod petit. dum tamen interueniant quinque conditiones que continentur in verbis propositis.

Prima conditio est & petatur spirituale quod notatur cum dicitur si quid id est aliquid. quia malum nihil est. Item malum comparatum ad spirituale nihil est.

Unde Augustinus. Quicquid aliud & quod ad vitam eternam accedit petitur nihil petitur. non quia res omnino nihil sit sed tāte rei comparatione quicquid aliud concupiscitur nihil ē ad Gal.

6. Qui se existimat aliquid esse cum nihil sit. Sed nunquid nō sanitatem petimus ut cum infirmi inunguntur. Item prosperitatem temporalem. Item tempora

lia ut ibi. Panem nostrum quotidianum. Respondetur & temporale relatum ad spirituale iam aliquid est.

Unde nota & oratio nihil aliud est & executio desiderii. Eo ergo modo aliquid orandum est quo desiderandus.

Sed aliquid desideratur dupliciter. scilicet propter se ut finis sit solum regnum celorum. Math.

6. Querite primum regnum dei Et psal. Unam petii a domino &c. sicut in euangelio presenti.

Petite ut gaudium vestrum ple

num sit. Aliquid desiderat propter aliud ut temporalia que sunt materia virtutum et sine quibus hanc vitam ducere non possumus sicut Math. 6. Panem nostrum quotidianum etc. Item proverbia. 30. Mendicitatem et diuitias ne dederis mihi sed tantum victui meo tribue necessaria. Virtutes autem et gratia petuntur tanquam per se ad finem ducentia. Secunda conditio in oratione ut fiat cum perseverantia Luce. 18. Oportet semper orare et nunquam deficere. Et I. Thessalo. 5. Sine intermissione orate. et hoc notatur in verbo illo. Petieritis quasi perseverando et continuando. Tercia conditio orationis est ut fiat et procedat ex filiali affectu cum dicit. Patrem. qui enim ex timore petit non patrem sed dominum petit vel hostem. et hoc est quod pie petat.

Quarta conditio orationis est ut sit de his que pertinent ad salutem cum dicitur. In nomine meo quod est nomen saluatoris in quo nomine petit qui pertinentia ad salutem petit. quia Iesus quod est nomen saluatoris salus interpretatur.

Quinta conditio orationis est ut fiat siue ut petat pro se. unde dicit. Vobis. quia pro aliis non exauditur semper contrariantibus eorum demeritis pro quibus fit petitio ut pro peccatoribus aut indispositis Jere. 7. Noli orare pro populo isto. Et. 15. Si steterint Moyses et Samuel etc. Ad rationes

in oppositum. Ad primam respondetur quod Christus fuit exauditus in omni sua oratione secundum deliberationem. Respondetur etiam quod Christus petens calicem passionis a se transferri non expressit voluntatem suam simpliciter. sed quod simpliciter volebat sed motum sensualitatis aut cuiusdam voluntatis rationis ut natura est. Pro quo notandum quod oratio est quodammodo interpretatio voluntatis humane. Tunc ergo alicuius oratoris exauditur oratio quando eius voluntas adimpletur. voluntas autem simpliciter hominis est voluntas rationis. hoc autem absolute volumus quod secundum deliberatam rationem volumus. aliud autem quod volumus secundum motum sensualem vel etiam secundum motum voluntatis simplicis que consideratur ut natura non simpliciter volumus sed secundum quid. scilicet si aliud non obsistat quod per deliberationem rationis inuenitur. unde talis voluntas magis est dicenda velleitas quam absoluta voluntas. quia scilicet homo hoc vellet si aliud non obsisteret. secundum autem voluntatem rationis Christus nihil aliud voluit nisi quod scivit deum velle. et ideo omnis absoluta voluntas Christi etiam humana fuit impleta. quia fuit deo conformis et per consequens omnis eius oratio fuit exaudita. Ad secundam respondetur quod Paulus quod oravit non obtinuit. quia non sibi expediens fuit. 2. Cor. 12. Ad terciam respondetur

¶ aliqui si non exaudiuntur est
propter defectum aliquarū p̄dic
tarum additionum requisitarum
ad hoc q̄ oratio sit exaudibilis.
Matth. 20. Nescitis quid petat

¶ Secundam

questionem sic proceditur
Et videtur q̄ non sit verū q̄ apli
non petierunt ī nomine xp̄i. Sec
cundo sic. Luce. 10. dicitur disci
pulis. Domine in noīe tuo etiā
demonia subiciuntur nobis. Ter
cio videtur contra illud Lu. 5.
In verbo autē tuo laxabo rete
ergo videt̄ q̄ in noīe xp̄i aliquid
a deo petierunt. In oppositū
est euangelium p̄ns ubi dicitur.
Usq; mō non petistis quicq; in
noīe meo. R̄ndeo. Dicendum
q̄ verū est qd̄ ait xp̄s in p̄nti euā
gelio. Nam apli ante resurrectio
nem xp̄i non ita cognouerunt v̄
tutem noīs xp̄i sicut p̄. 7. iō ad
huc ignorabant q̄ oīs eorū peti
tio esset exaudibilis in noīe xp̄i.
Cum etiā q̄ habebant omnia
bona in xp̄o. Bonum vtile quia
in eo erant omnes thesauri scien
tie 7 sapientie dei. Bonum delec
tabile. quia erat speciosus for
ma p̄ filiis hominum psal. 44.
Bonum honestum. psal. 138. Ni
mis honorati sunt amici tui de
us. Ad rationes in opposi
tum. Ad primā respondetur ne
gando consequentiam. Et ratio
est. quia licet haberent potestas
tem a xp̄o super demonia. nō se

quitur q̄ orando peterent in no
mine chulsi. sicut nūc ecclesia in
omnibus quasi orationibus in
chulsi nomine finiendo. Per do
minum nostrum Ihesum Chri
stum et cetera. vel aliud simile.
Et ita respondetur ad secundam
quia ibi in nomine tuo intelli
gitur id est in virtute tua aut pote
state a te nobis concessa. Ad
terciam similiter respondetur q̄
non est ad propositum. quia ali
ud est petere in nomine Chulsi.
aliud a patre. et aliud in verbo
chulsi laxare retia.

¶ terciā que

stionez sic proceditur. Et
videtur q̄ gaudium spirituale
quod ex caritate causatur nō po
ssit in nobis impleri. Primo
sic. Quantomagis gaudium de
deo habemus tanto gaudius ei
us in nobis magis impletur. sed
nunq̄ possumus de deo tantum
gaudere quantum dignum est vt
de eo gaudeatur. q̄ semper bo
nitas eius que infinita est exces
dit gaudium creature quod ē fi
nitum. ergo gaudium de eo nun
q̄ potest impleri. Secūdo sic
Illud quod est completum non
potest esse maius. sed gaudium
etiam beatorum potest esse ma
ius quia vnius gaudium ē ma
ius quā alterius. ergo gaudium
de eo non potest in creatura im
pleri. Tercio sic. Nihil aliud
esse videtur comprehensio q̄ cog

nitiois plenitudo. sed sicut vis
cognitiua creature est finita. ita
et vis appetitiua eiusdem. Quia ergo
deus non possit ab aliqua cre-
atura comprehendere videtur quod non
possit alicuius creature gaudium
de deo impleri. In oppositum
est presens euangelium ubi dicitur.
Petite ut gaudium vestrum
plenum sit. Respondeo. Dis-
cendum quod plenitudo gaudii po-
test intelligi dupliciter. Uno mo-
do ex parte rei de qua gaudetur
ut scilicet tantum gaudeatur de
ea quantum dignum est de ea gau-
dere. et sic est conclusio prima. quod
solum dei gaudium est plenum
de seipso. Patet conclusio. quia
gaudium eius est infinitum et hoc
est condignum infinite bonitati
dei. cuiuslibet autem creature gau-
dium oportet esse finitum. Alio
modo potest intelligi plenitudo
gaudii ex parte gaudentis. et sic
ponitur secunda conclusio. quod gau-
dium spirituale potest impleri in
futura beatitudine. Ista conclu-
sio declaratur sic. Gaudium com-
paratur ad desiderium sicut qui-
es ad motum. est autem quies
plena quando nihil restat de mo-
tu. Unde tunc est gaudium ple-
num quando iam nihil deside-
randum restat. quando autem in
hoc mundo sumus non quiescit
in nobis desiderii motus. quia
adhuc restat quod deo magis appor-
pinquemus per gratiam. sed quan-
do iam ad beatitudinem perfec-

tam peruentum fuerit nihil desi-
derandum restabit. quia erit ple-
na fruitio in qua homo obtine-
bit quicquid etiam circa alia bo-
na desiderabit. secundum illud
psal. 102. Qui replet in bonis de-
siderium tuum. Et ideo quies est
non solum desiderii quo deside-
ramus deum sed etiam omnium
desideriorum quies. Unde gau-
dium beatorum est perfecte ple-
num et etiam super plenum. quia
plene obtinebunt quod desiderare sus-
fecerunt. non enim in cor homi-
nis ascendit que preparauit de-
us diligentibus se. ut dicitur. I.
Corinth. 2. Et hinc est quod
dicitur Luce. 6. Mensuram bo-
nam et superfluentem dabunt
in sinus vestros. quia tamen nul-
la creatura est capax gaudii de
deo ei condigni. inde est quod illud
gaudium non capitur in homi-
ne sed potius homo intrat in ip-
sum secundum illud Math. 25.
Intra in gaudium domini tui.

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur quod ratio
illa procedit de plenitudine gau-
dii ex parte rei de qua gaudetur.
Ad secundam respondetur ne-
gando minorem. Et ratio est. quia
cum peruentum fuerit ad beati-
tudinem unusquisque attinget ter-
minum sibi prefixum ex predestinatione
diuina. nec restabit ulterius aliquid
quo concedatur quis in illa termina-
tione unum peruenit ad maiorem
proximitatem dei alium ad minorem.

et ideo vniuscuiusque gaudium erit plenum ex parte gaudentis. quia vniuscuiusque desiderium plene contabatur. erit tamen gaudium vni⁹ maius quam alterius propter plenam orationem participationem diuine bonitatis. Ad terciam respondetur negando. Et ratio est. quia duplex est plenitudo cognitionis scilicet quedam ex parte rei cognite ut scilicet tantum cognoscatur res quantum cognosci potest. et ista bene potest dici comprehensio et soli deo propria respectu sui ipsius qui tantum cognoscit se quantum cognoscibilis est. Alia dicitur plenitudo ex parte cognoscentis si cut et de gaudio dictum est. et de tali plenitudine bene potest dici quod beatus plene cognoscet deum. unde Apostolus ad Colossios 1. Impleamini in agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spirituali.

IN ROGATIONIBUS

bus euangelium est. In illo tempore dixit Iesus discipulis suis. Quis vestrum habebit amicum etc. Lu. 11. Circa quod possunt disputari sequentes questionibus. Prima. Utrum in illis rogationibus deus solus sit orandus an etiam alii sancti. Secunda. Utrum in oratione nostra temporalia sint petenda. Tercia. Utrum sit sperandum quod peccatores orando impetrent aliquid a deo

DE PRIMARIIS QUESTIONIBUS

sic proceditur. Et videtur quod in istis rogationibus solus deus sit orandus et non alius sanctus. Primo sic per definitionem orationis. dicit Damascenus. quod oratio est ascensus mentis in deum. ergo solus deus videtur orandus. 2° sic. Oratio est actus religionis. sed solus deus est religione colendus. ergo etc. 3° sic. Virtus orationis plus in affectu consistit quam voce. quia hoc negotium ut Aug⁹. dicit plus gemitibus quam vocibus agitur. sed solus dei est cogitationes cordium et affectus percipere. ergo non nisi soli deo est porrigenda oratio.

Quarto sic. Si aliquibus sanctis orationem porrigimus hoc non est nisi in quantum sunt deo coniuncti sed quidam etiam in hoc mundo viuentes vel etiam in purgatorio existentes sunt deo coniuncti multum per gratiam ad eos autem non porrigitur oratio. 5° nec ad sanctos qui sunt in paradiso debemus orationes porrigere. Quinto sic. Sancti existentes in paradiso non orant pro nobis. ergo ad ipsos non est oratio porrigenda. contra patet. animis probatur. quia si sancti qui sunt in patria pro nobis orarent superiorum oratio esset efficacior. non ergo deberet implorari suffragium orationum inferiorum sanctorum sed solum superiorum. Sexto sic. Alia Petri non est Petri. si ergo alie

sanctorum pro nobis orarent & diu sunt a corpore separate non deberemus interpellare sanctum Petrum ad orandum pro nobis sed animarum eius. cuius contrarius facit ecclesia dicendo. sancte Petre ora pro nobis. non ergo sancti ad minus ante resurrectionem pro nobis orant. In opp^o est Job. 5°. Uoca si est qui tibi respondeat. & ad aliquem sanctorum convertere. 6° oratio potest fieri ad sanctos non solum ad deum. 2° hoc ostendit usus ecclesie qui letanias utitur in quibus non solum deus sed etiam sancti inuocantur

Respondeo. Dicendum quod oratio porrigitur alicui dupliciter. Uno modo quasi per ipsum implenda. Alio modo sicut per ipsum impetranda. Qua distinctione habitata sit ista conclusio prima. Solus deus est orandus siue soli deo est oratio porrigenda sicut illi per quem est adimplendum quod petimus. Patet conclusio. quia omnes orationes nostre ordinari debent ad gratiam et gloriam consequendam que solus deus dat scilicet illud psal. 83. Graciam et gloriam dabit dominus.

Secunda conclusio est. Angeli sancti et alii beati orandi sunt et illis porriguntur orationes sicut quorum auxilio impetramus quod a deo expectamus. scilicet quorum precibus et meritis nostre orationes sortiantur effectum. et ideo dicitur Apoca. 8° quod ascendit fumus in ventorum de orationibus sanctorum

de manu angeli coram deo. Et hoc etiam patet ex ipso modo quo ecclesia utitur in orando. nam a sancta trinitate petimus ut nostri miserereatur. ab aliis autem sanctis quibuscunque petimus ut orent pro nobis. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod verum est quod oratio primo et principaliter sit ascensus mentis in deum. unde Cassiodorus dicit quod oratio proprie sit ad deum. de precatio vero ad sanctos. Sanctus Theobaldus quasi conformiter dicit. quod in diffinitione debent poni ea que sunt per se. Quis autem aliquo modo ad sanctos oratio fieri possit sicut ad intercessores pro nobis. in proprie et per se oratio in deum fertur.

Ad secundam respondetur quod illi soli impendimus orando cultus religionis a quo querimus obtinere quod oramus. quia in hoc protestamur cum omnium bonorum nostrorum auctorem. non autem eos quos querimus quasi interpellatores nostros apud deum. Ad tertiam respondetur negando primam. Et ratio est. quia sancti cognoscunt omnia in verbo que ad eorum gloriam pertinent et quia ad magnam gloriam eorum est pertinens quod alios iuuare possint quasi dei cooperatores existentes et ideo statim in verbo videtur petitiones ad eos factas vel voce vel corde. et ideo petitiones quas ad eos dirigimus deo manifestate cognoscunt. Ad quartam respondetur negando primam. Et ratio est. quia licet hi qui sunt in hoc mun

do aut in purgatorio sint. diu-
ti deo per gratiam nondū tñ fru-
untur actu visione verbi dei vt
possint cognoscere ea que cogita-
mus vel dicimus. et ideo suffra-
gia non imploramus ab eis orā-
do sed a viuis. pōt tñ supplica-
tio aliqua vel petitio fieri. Ad
quintā rñdetur negando assūp-
tum. et ad p̄bationem rñdetur q̄
deus vult inferiora oīa p̄ superi-
ora iunari. et ideo oī nō soluz su-
periores sed etiā inferiores sanc-
tos implorare. aliqñ etiā solius
dei misericordia est imploranda.
Contingit tñ qñqz q̄ īploratio
inferioris sancti efficacior est. vel
qz deuotius īplorat vel qz deus
vult eoz sanctitatem declarare.

Ad vltimam dicendū negā-
do pñam. Et rō est. qz sancti vi-
uentes meruerunt vt pro nobis
orarent. et ideo eos inuocamus
noībus quibus hic vocabantur
quibus etiam nobis innotescūt.
Et iterum propter fidem resurrec-
tionis insinuandā sicut legit Ex-
odi. 3. Ego sum deus abraham.

D Secundam

qōnez sic proceditur. Et
videtur q̄ in oratione tēporalia
non sint petenda. Primo sic.
Que enī orando petimus que-
rimus. s; tēporalia nō debemus
q̄rere. dicit enim Math. 6. Pri-
mum querite regnum dei et iusti-
ciam eius et hec oīa adiciē vo-
bis. s. tēporalia que nō q̄rēda dicit

sed adicienda q̄sitis. ergo tēpor-
alia non sunt in oratione a deo
petēda. 2. sic. Quicūqz orat
pro aliq̄ sollicitus ē pro illo. sed
pro tēporalibus etiā necessariis
solliciti esse nō debemus vt patz
Math. 6. Nolite solliciti esse aīe
vestre quid manducetis et c. ergo
tēporalia non sunt petēda ī oratiōe.

Tercio sic. Nō debet homo a
deo petere nisi bona et vtilia. sed
qñqz tēporalia habita sunt nocua
nō solum spūaliter s; etiā corpo-
raliter. ergo tēporalia in oratione nō
sunt petenda. In oppo ē illud
qd in oratione dñica continetur
Panem nostruz et c. In qua ora-
tione non solum spūalis sed cor-
poralis panis petitur vtz p glo.
Lu. 11. Respondeo. Dicendū q̄ tē-
poralia sunt petenda in oratiōe
quantūz necessitas petit siue exi-
git. Ista conclusio patet p̄oner. 30.
Tribue tantum victui meo neces-
saria. Pro qua conclusio notan-
dū. q̄ sicut dicit Aug. ad Pro-
bā de orando deum. Hoc licet
orare q̄ licet desiderare. tēporalia
aut licet desiderare nō quidem
principaliter vt in eis finem p̄sti-
tuamus s; sicut q̄daz adminicu-
la quibus adiuvamur ad tendē-
dum in beatitudinem in quātu-
scz p̄ ea vita corporalis sustenta-
tur et quātu- nobis organice de-
seruiunt ad actus virtutū. vt di-
cit phīl. 1. Tibi. et ideo pro tem-
poralibus licet orare eo mō quo
licet ea desiderare. In illis autē

que desiderantur est duplex distincio attendenda. scz q̄dam sunt que desiderantur propter se ipsa. quedam propter aliud. Secunda est q̄ quedam non habēt superfluitatem desiderii sicut virtutes. quedam autem habent sicut voluptates diuicie et bñdñ. Bona autē temporalia propter aliud desiderāda sunt et cū quādam mensura scz secundū q̄ vere sunt necessaria ad vitam presentem agentem. sicut dicit sapiens prouerb. 30. Diuitias et mendicitatem ne dederis mihi s; victui meo tantū tribue necessaria et hoc modo orare pro eis quis potest sicut modo in rogationibus fit. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. et ad probationem respondetur q̄ temporalia nec primo nec 2º dñt q̄ri quasi principaliter intēta. possūt autē q̄ri vt ppter aliud desiderata. vñ Augº. li. de sermone dñi in monte cū dixit illud: Primo querendū est regnū dei: designauit q̄ hoc scz ipale bonum posterius querendū est non tempore sed dignitate. illud tanq̄ bonū nostrum hoc tanq̄ necessarium nostrum. Ad secundā rñdetur etiā negando pñam. et ad probationem rñdetur q̄ in illis verbis Math. 6º nō prohibet que libet sollicitudo rerū tpaliū nisi supflua et inordinata. nō autē phibetur sollicitudo necessaria.

Ad terciā respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia ex quo non petimus temporalia tanq̄ principaliter quesita sed in ordine ad aliud. let s. recipiunt rationem boni vtilis. Unde eo tenore a deo petimus ipsa vt nobis concedantur secundū q̄ expediunt ad salutem.

D terciā que

stiones sic proceditur. Et videtur q̄ non sit sperandum q̄ peccatores orando impetrent aliquid a deo. Primo sic dicitur Johan. 9º. Scimus quia peccatores deus non exaudit. Item p uerbis. 28. Qui declinat aurem suā ne audiat legem oratio sua erit execrabilis. oratio autem execrabilis non impetrat aliquid a deo. ergo peccatores non impetrant aliquid a deo. Secundo sic. Iulli impetrāt illud a deo quod merentur. sed peccatores nihil possūt mereri. quia gracia carent et virtute que virtus pietatis dicit vt dicit glo. 2. Et primo. 3º. super illo verbo. Dñtes quidē specie pietatis virtutē autē eiº abnegantes et ita non pie orant qd̄ requiritur ad hº q̄ oratio impetret. 4º. peccatores non impetrāt aliquid orando ad deū. 3º sic dicit Chuso. sup Math. Pater nō libenter exaudit oratōes quā filiº non dictauit. s; in oratione quā xps filiº dei dictauit dñ. Dimitte nob̄ debita nostra et c. qd̄

peccatores non faciunt. ergo vel
mentiuntur hoc dicēdo et sic non
sunt exauditi nec digni. vñ si nō
dicunt non exaudiuntur. qz for-
maz orandi a xpō institutaz nō
seruant. ergo rē. In oppositū
est quod Augusti. dicit super Jo-
han. Si peccatores nō exaudisset
de⁹ frustra publican⁹ dixissz. De-
us propicius esto mihi peccatori
Item illud quod dicit Christo. su-
per Matb. Omnis qui petit acci-
pit scz siue iustus siue sit peccator

Respondeo. Dicendum sub
ista conclusione q̄ sperandus est
et tenendum pro certo q̄ peccato-
res sepe exaudiuntur a deo in peti-
tionibus suis et impetrant mul-
ta que petunt ex pura tamen dei
misericordia. Pro quo notandū
q̄ in peccatore duo considerantur
scz natura quam diligit deus. et
culpa quaz odit. si ergo peccator
orando aliquid petit inquantus
est peccator. i. secundum desiderii
um peccati hoc a deo non exau-
ditur ex misericordia. sz qñqz ex-
auditur ad vindictam dum de⁹
permittit peccatorem adhuc am-
plius ruere in peccata. deus eniz
quedam negat propicius q̄ con-
cedit iratus vt Aug⁹. dicit. Ora-
tio autem peccatoris ex bono de-
siderio nature procedēs a deo ex-
auditur. non quasi ex iusticia qz
peccator hoc non meretur. sed ex
pura misericordia. obseruatis ta-
men predictis conditionibus vt
scz p se petat necessaria ad salutē

pie et perseveranter. [Ad rōes
in oppositum. Ad primaz respō-
detur q̄ dictum illud Johan. 9⁹
fuit dictum ceci non perfecte illu-
minati. et ideo non est ratus quā-
uis poterit verificari vt intelliga-
tur vt peccator vel ex condigno.
Ad illud prouerb. 28. Rēdet p
illa oratio peccatoris est execra-
bilis que est oratio eius in qua
tum est peccator. Ad secun-
daz respondetur negando pñaz.
Et rō est. qz licz peccator nō pos-
sit pie orare quasi eius oratio ex
habitu virtutis informetur: pōt
tamen eius oratio esse pia quan-
tus ad hoc q̄ illud quod petit sit
ad pietatem pertinens. sicut ille
qui non habet habitum iusticie
potest aliquid iustum velle. et q̄-
uis eius oratio nō sit meritoria
potest tamen esse imperatiua. qz
meritum innititur iusticie sed im-
petratio gratie. Ad terciarz re-
spondetur negādo pñam. Et rō
est. qz oratio dominica profertur
ex persona totius ecclesie. et ideo
si aliquis nolens dimittere debi-
ta proximi dicat orationē dñicā
nō mētē q̄uis h⁹ qd' dicat nō sit
verz q̄ ad suā psonaz: est tñ verz
quātus ad psonam ecclesie extra
quā qz ille ē merito fructu orati-
onis caret. Aliqui tñ peccatores
qñqz parati sūt debitorib⁹ suis
remittere. et iō ipi orātes exaudi-
untur sz illud Ecclesia. 28. Re-
linque primo nocenti te. et tunc
depcanti tibi peccata soluentur.

In die Ascensi

onis domini est euangelium. In illo tempore. Recumbentibus undecim discipulis et d. Marci. 16. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum conueniens fuit christum ascendere in celum

Secunda. Utrum ascensio Christi fuerit nobis utilis et nostre salutis fructifera. Tercia. Utrum conueniat Christo sedere ad dexteram patris.

De primaz que

stiones sic proceditur. Et videtur quod non fuerit conueniens christum ascendere in celum.

Primo sic. In christo non est nisi duplex natura scilicet diuina et humana. sed secundum diuinam naturam Christo non conuenit ascendere localiter cum ipse secundum quod deus est sit ubique nec secundum dignitatem. cum diuinitas proficere non possit. nec iterum secundum humanam secundum locum. quia ipsa de celo non descendit. Dicitur autem Johan. 3. Nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo. nec secundum dignitatem. quia gloria sua post resurrectionem gloriosam non creuit. ergo videtur quod christus non debuit ascendere in celum. Secundo sic. Omne quod mouetur mouetur propter aliquid melius. sed in christo non fuit melius esse in celo quam in terra

nihil enim accreuit sibi per hoc quod fuit in celo. nec quantum ad animam nec quantum ad corpus. ergo videtur quod non fuit conueniens christus ascendere. Tercio sic. Christus filius dei humanam naturam assumpsit propter nostram salutem. sed magis fuisset salutaris hominibus quod semper conuersaretur nobiscum in terris quam eius absentia. ergo videtur quod non fuerit conueniens christus ascendere in celum. Quinto sic. Si christus ascendere debuit videtur quod statim post resurrectionem ascendere debuit. quia ascensio sua est exemplar aliorum sanctorum. sed alii sancti post resurrectionem futuram corporum statim ascendent. ergo christus si ascendere debuit debuit statim post resurrectionem ascendere et non differre usque ad .40. dies. In oppositum est euangelium presens. ubi dicitur. Dominus quidem Ihesus assumptus est in celum. Respondeo. Dicendum sub certis conclusionibus. Prima conclusio. Conueniens fuit christus in celum ascendere. Ista conclusio est in simbolo ubi dicitur. Ascendit ad celos. Et Johan. 20. dicit. Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum. Secundo sic. Locus debet esse proportionatus locato. Christus autem per suam resurrectionem vitam immortalis et incorruptibilem inchoauit. locus autem in quo nos ha-

bitamus est locus generationis
et corruptionis. sed locus celestis
est locus incorruptibilis. non fu-
it ergo conueniens quod christus post
resurrectionem maneret in terris
sed conueniens fuit quod ascenderet
in celum. Ubi nota quod ascendere
in celum fuit congruum ipsi christo
et nobis. christo quidem quia om-
ne id quod ad gloriam pertinet
debeatur ei. unde cum celum em-
pyreum sit locus congruus glo-
rie conueniens fuit ut ad illum
locum ascenderet. Nobis autem
congruum fuit quantum ad tria.
Primo ut nos quasi in corpora-
lem possessionem induceret celi
quam nobis precio sui sanguinis
emerat. Secundo ut ipse spes no-
stram ad celum erigeret. quod dum
humanam conditionem sideris
bus importauit credentibus ce-
lum posse patere monstrauit ut di-
cit Leo papa. Tercio ut iam christum
scilicet carnem cognoscentes spiritali-
ter ei tantum coniungamur ut sic
perdonei efficiamur ad dona spiritus
sancti accipienda scilicet illud psalmi.
Ascendens in altum dedit dona
hominibus. Secunda conclusio. Chri-
stus ascendit super omnes celos. Ista
conclusio habetur ad Ephesum. 4. Ascen-
dit super omnes celos ut adimpleret
omnia. Ista conclusio ratione sic proba-
tur. Quanto aliqua corpora per-
fectius participant diuinam boni-
tatem tanto sunt superiora cor-
porali ordine qui est ordo localis
scilicet inter omnia corpora etiam gloriosa

corpus christi maiori refulget gloria
ergo conuenientissimum fuit quod sit su-
per omnia corpora constitutus in al-
to. Et ideo super illud ad Ephesum. 4.
Ascendens christus in altum dico
loco et dignitate. attendite tamen quod
non dicitur ascendisse super omnes ce-
los quod extra celum empyreum sit
sed quod in altissimam partem celi
empyreici ascendit. nec in ascensu
suo fuit aliqua diuisio facta ce-
lorum. quod quamuis de natura cor-
poris non sit quod possit esse in eo-
dem loco simul cum alio corpo-
re potest tamen deus hoc facere per mira-
culum quod in eodem loco possent
esse simul. sicut fecit ut corpus christi
clauso utero beate virginis exi-
ret et quod intravit ianuis clausis ad
discipulos ut dicit Gregorius. Ter-
cia conclusio. Christus ascendit pro-
pria virtute in celum. Ista conclu-
sio patet ex illo Isaie. 63. Ille for-
mosus in stola sua gradiens in mul-
titudine fortitudinis sue. Pro-
prius conclusionis haec intelligentia
est notandum quod in christo est duplex
natura. scilicet diuina et humana. Unde
scilicet utramque naturam potest accipi
duplex virtus eius. scilicet scilicet humana
naturam potest accipi duplex virtus
christi. Una quidem naturalis que
procedit ex principiis nature. et ta-
li virtute manifestum est quod christus non
ascendit. Alia autem virtus in huma-
na natura est virtus glorie scilicet quam
christus in celum ascendit. et quidem vir-
tutis ratio ex parte anime gloriificate as-
signetur ex eo redundantia gloriosi

etatur corpus vt dicit Aug⁹. ad
dioscor⁹. Erit. n. tanta obediētia
corpis gloriosi ad aīam beatam
vt sicut Aug⁹. dicit. 22. de ciui.
dei. vbi vult spūs ibi erit p^{ri}u⁹
corp⁹. Decet aut corp⁹ gloriosuz
et imortale esse in loco celesti vt
dictū est. ideo ex v^{ir}tute aīe vo-
lentis corpus xpi ascendit i celū
Sic g^o xps ascendit p^{ri}u⁹ v^{ir}tute
Primo quidē v^{ir}tute diuina. Se-
cundo aīe gloriolate mouēt^{ur} cor-
pus prout vult. Nec obuiat huc
cōclusioni q^{uod} assumptus dicit in
enāgelio. q^{uod} sicut xps dicit p^{ri}u⁹
v^{ir}tute surrexisse et tū est suscitatus a
patre eo q^{uod} ē eadez v^{ir}tus patris et
filii. ita xps p^{ri}u⁹ v^{ir}tute ascendit
in celū: et tū a patre est eleuatus et
assumptus. Ad rōes in opp^o
Ad primā rōdetur q^{uod} ascendere
et descendere p^{oss}unt dici proprie et sic
signāt motū localez. vñ nō pue-
niunt xpo s^{ed} diuinā naturā sed
s^{ed} hūanā s^{ed} quā descendit ad
inferos. hic descēsus fuit s^{ed} ani-
mam. et ascendit localiter ad ce-
los s^{ed} aīam et corp⁹ simul. Dicit^{ur}
etiāz methaphorice ascendere et
descendere. et sic xps dicit descēdis-
se s^{ed} diuinā naturā in q^{uod} tum se
exinaniuit formā serui accipiens
Phil. 2°. Et in q^{uod} tum p^{er} nouū ef-
fectum fuit ibi in aīa s^{ed} quē aīa
nō fuerat. ascendisse autē q^{uod} tum
ad noticiā aliorū. Similiter q^{uod} tum
ad hūanā naturā ascendit s^{ed}
q^{uod} exaltatus est ad gloriāz resurrec-
tionis et noticiā p^{ro}p^{ri}o^{rum}. Descēdit

antez s^{ed} passionis ignominiam
Q^{uod} aut dicitur Nemo ascendit ni-
si qui descendit ad p^{er}sonam refe-
rendus est cui s^{ed} v^{ir}nas naturam
cōuenit descendere de celo. i. s^{ed}
diuinam in quantum sibi carnez
in persona copulauit. et s^{ed} aliaz
s^{ed} humanam ascendere. Ad
secundam respondetur q^{uod} fuit de-
centius corpus xpi in celo q^{uod} in
terra. Pro quo nota q^{uod} licet p^{er} h^{oc}
q^{uod} xps ascendit in celum nihil ei
accreuit quantum ad ea que sūt
de essentia glorie. siue s^{ed} corp⁹
siue s^{ed} animam. tamen accreuit
ei aliquid quantum ad loci des-
centiaz quod ē ad bene esse glo-
rie. non q^{uod} corpori eius aliquid
aut p^{er}fectionis aut consumma-
tionis acquireretur ex corpore ce-
lesti sed solūmodo propter quā-
dam decentiam. hoc autem ali-
quo modo pertinebat ad ei⁹ glo-
riam. et de hac decentia gaudius
quoddam habuit. non quidem
q^{uod} tunc de nouo de hoc gaudere
inciperet quando in celum ascē-
dit. sed quia nouo modo de hoc
gausit. sicut de re impleta.
Unde super illud psal. Delectas-
tiones i dextera tua vsq^{ue} in fines
dicit glo. Delectatio et leticia erit
mibi i p^{er}sensu tuo hūanis obtusi-
onib^{us} subtract^{is}. Vñ Alexāder d^{icit}
bal^{is} tercō dicit. q^{uod} nouū gaudiū
p^{oss}unt dici quoad nouā speciē gau-
dii. et q^{uod} ad nūm^{er} gaudiorū. aut
p^{oss}unt dici nouū gaudiū solū q^{uod}
ē nou⁹ mō⁹ gaudēdi v^{el} gaudiū.

Primo modo non accreuit christo nouum gaudium. quia de nullo gauisus est in ascensione de quo prius non gauderet. sed secundo modo sic. Sicut dicimus quod cum sit descensus a theoria practice ad practicam experientie non sit descensus a noto ad ignotum. sed ad notum alio modo.. Ad terciū respondetur negando minorem. Et ratio est. quia licet presentia corporalis christi fuerit subtracta fidelibus per ascensionem presentia tamen diuinitatis ipsis semper adest fidelibus secundum quod ipse dicit Math. ultimo Ego autem vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Qui enim ascendit in celos non deserit adoptatos ut dicit Leo papa sed ipsa ascensio christi in celum qua corporalem sui presentiam nobis subtraxit magis fuit utilis nobis quam presentia corporalis fuisset ut dicit sanctus Thomas Primo propter fidei argumentum que est de non visis. Unde ipse dominus dixit Johan. 16. quod spiritus sanctus adueniens arguet mundum de iniusticia scilicet eorum qui non credunt ut dicit Augustinus super Johannem. Ipsa quippe fidelium comparatio in fidelium est vituperium. Unde subdit. Quia ad patrem vado. et iam non videbitis me. beati enim qui non vident et credunt. Erunt itaque vestra iusticia de qua mundus arguitur. quoniam in

me quem non videtis creditis. Secundo ad spei subleuationem unde ipse dicit Johan. 14. si abiero et preparauero vobis locum iterum veniam et accipiam vos ad meipsum ut vbi ego sum et vos sitis. per hoc enim quod humanam naturam in celo collocauit dedit nobis spem illuc perueniendi. quia vbi fuerit corpus ibi congregabuntur et aquile ut dicitur Math. 24. unde et Michæ. 2º dicitur. Ascendit iter pandens ante eos. Tercio ad erigendum caritatis affectum in celestia. unde dicit Apostolus Col. 3º que sursum sunt sapite non que super terram. et quia spiritus sanctus amor est nos in celestia rapiens ideo dominus dicit discipulis Johan. 16. Expedit vobis ut ego vadam si enim non abiero paracletus non veniet ad vos. si autem abiero mittam eum ad vos quod exponens Augustinus super Johannem dicit. Non potestis capere spiritum quamdiu secundum carnem nosse persistitis christum. Christo autem ascendente corporaliter non solum spiritus sanctus sed pater et filius illis affuit spiritualiter. Ad quartam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet christo resurgente in vitam immortalem congrueret locus celestis tamen usque ad ascensionem distulit ut veritas resurrectionis comprobaretur ad quam ostens

cedam oportuit & non statim
post resurrectionem ascenderet sed
diu cum apostolis conuersaretur
ut ex magna familiaritate om-
nis dubitatio tolleretur. quia si
tantum apparuisset semel potius
isset videri aliqua illusio. & ideo
pluries in illis. 40. diebus illis
apparuit. fuit etiam dilata ascen-
sio ad consolationem discipulo-
rum qui de morte christi contrista-
ti fuerant. & ideo dicit glo. Actu.
1.º Sicut. 40. hore fuerunt mor-
tis christi. ita. 40. dies cum eis con-
uersatus est post resurrectionem.
quia consolatio diuina excedit
tristitiam humanam ut magis ex-
tendatur tempus consolationis
& tribulationis. Quod autem
arguitur de aliis sanctis non va-
let. quia aliorum sanctorum non
oportebit resurrectionem proba-
ri quia omnibus manifesta erit
& ideo non oportet & differatur
ascensio eorum.

D Secundam

questiones sic proceditur
Et videtur & ascensio christi non fu-
it nobis utilis & fructuosa nostre
saluti. Primo sic. Per passio-
nem & descensum ad inferos om-
ne impedimentum remotum est
& ianua paradisi per passionem
aperta est. et similiter per bap-
tismum quando celi aperti sunt. er-
go per ascensionem nihil nobis
utilitatis accreuit. Secundo
sic. Christus fuit causa nostre sa-

lutis inquantum salutem nostram
meruit. sed per ascensionem nihil
nobis meruit. quia ascensio per-
tinet ad premium exaltationis.
non est autem idem premium et
meritum sicut nec via & terminus
ergo &c. In oppositum est il-
lud Joban. 16 Expedi vobis ut
ego vadam id est recedam a vo-
bis per ascensionem. Respon-
deo. Dicendum & ascensio christi
fuit fructuosa quia causa quodam
modo nostre salutis. & hoc dupli-
citer. vno modo ex parte nostra.
alio ex parte ipsius. Ex parte qui-
dem nostra inquantum per christi
ascensionem mens nostra moue-
tur in ipsum. & quia per eius as-
censionem ut in precedenti ques-
tione diximus daretur primo lo-
cus fidei. secundo spei. tercio ca-
ritati. quarto etiam ut reuerentia
nostra augeretur ad ipsum dum
tam extimamus eum non sicut
hominem terrenum sed sicut de-
um celestem sicut apostolus dicit
2. ad Corinth. 5.º Et si cognoui-
mus secundum carnem christum mor-
talem per quod putauimus eum tan-
tum hominem ut g'o. exponit. sed
nunc iam non nouimus. Ex par-
te autem sua fuit causa nostre sa-
lutis quantum ad ea que ipse fe-
cit ascendens propter nostram sa-
lutem. & primo quidem viam no-
bis preparauit ascendendi in ce-
lum secundum quod ipse dicit Jo-
han. 14. Vado parare vobis lo-
cum. Et michae. 2.º Ascendet pan-

dens iter ante eos. quia enim ipse est caput nostrum oportet et illi luc sequi membra quo caput processit. unde dicit Johan. 14. Ut ubi ego sum et vos sitis. Et in signum huiusmodi animas sanctorum quas de inferno deduxerat in celum traduxit. secundum illud psalm. Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem. Secundo. quia sicut pontifex in veteri testamento intrabat sanctuarium ut assisteret deo pro populo: ita Christus intrauit in celum ad interpellandum pro nobis ut dicitur ad Hebr. 7. Ipsa enim representatio sui ex natura humana quam celo intulit est quedam interpellatio pro nobis ut ex quo deus humanam naturam sic exaltauit in Christo etiam eorum misereatur pro quibus filius dei dicitur humanam naturam assumpsisse. Tercio ut in celorum sede quasi deus et dominus constituitur exinde diuina dona hominibus mitteret. secundum illud Ephe. 4. Ascendit super omnes celos ut adimpleret omnia. scilicet donis suis secundum gloriam. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando premissam. Et ratio est. quia licet per passionem Christi omnia impedimenta fuerint a nobis amota et omnia bona data quantum ad meritum quia scilicet per passionem Christus nobis meruit predicta. oportuit tamen ut per effectum in illa introduceremur quasi in corporalem possessionem eorum que iam nobis

meruerat. Bona autem glorie in tribus consistunt. Primo in diuina visione que est beatitudo anime et hoc per effectum contulit descendendo ad inferos. Secundum est gloria corporis. et hoc inchoauit in sua resurrectione. Tercium est locus congruus. et hoc prestitit in sua ascensione. In baptismo autem celi aperti sunt in signum quod per baptismum que tunc inchoabat in quo eius passio operatur plenarie celi aditus pateret nobis.

Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet ascensio Christi non sit causa nostre salutis per modum meriti fuit tamen per modum efficientie inquantum humanitas secundum quam ascendit est quodam modo instrumentum diuinitatis et operatur in virtute eius.

D terciam que

rationes sic proceditur. Et videtur quod non conueniat Christo sedere ad dexteram patris. Primo sic. Dexteram et sinistram sunt differentie positionum corporalium sed nihil corporale conuenit deo quia deus spiritus est Johan. 4. ergo videtur quod Christo non conueniat sedere ad dexteram patris. Secundo sic. Si quis sedet ad dexteram alicuius ille sedet ad sinistram eius. si ergo Christus sedeat ad dexteram patris sequitur quod pater sedeat ad sinistram filii quod est inconueniens. Tercio sic. Ut

conuenit xpo sedere ad dexteraz
patris secundum qd deus vel se
cundus qd homo. sed nec sic nec
sic. ergo qd assumptus probatur
q non secundus qd deus. quia
xpus secundum quod deus dici
tur dextera dei patris. sed non vi
detur idem esse dextera alicuius
et ille qui sedet ad dexteram eius
ergo xps secundum quod deus
non sedet ad dexteram patris.
De autem etiam non secundum
qd homo. probatur sic. dicit Da
masce. Dexteraz patris dicimus
gloriam et honorem diuinitatis.
sed honor et gloria diuinitatis n
conuenit xpo secundum qd ho
mo. ergo videtur q xpo secundu
quod homo non conuenit sede
re ad dexteram patris. In op
positum est euangelium presens
Respondeo. Dicendum q xpo
conuenit sedere ad dexteram pa
tris vt dicitur in symbolo. Patz
conclusio ad Hebre. 1. vbi dici
tur de xpo. Sedet ad dexteram
maiestatis in excelsis. Pro qua
conclusionem notandum. Primo
q dextera est pars nobilior cor
poris. Unde qui alteri ad dexte
ram sedet nobilissimo modo ei
coniungitur. Modus autem se
cundum quem aliquis patri co
iungitur. vel est nobilissimus sim
pliciter et sic est esse equalem sibi.
et hoc conuenit xpo secundum di
uinam naturam. vel est nobilissi
mus quantum possibile est crea
ture. et hoc est coniungi eum vni

one persone filii eius et sic conue
nit sedere ad dexteraz xpo secun
dum humanam naturam. Sige
nat enim sessio firmitatem illius
coniunctionis. et ita in glosa ad
Roma. 8. exponitur de xpo vbi
dicitur. Qui est ad dexteram dei
scz patris. i. equalis patri. vel in
potioribus bonis patris vbi dex
tera patris est. vel equalitas pa
tris vel potioritas bonorum pa
tris. Ad rationes in opposi
tum. Ad primam rñdet negando
pñam. Et rñ est. qz ibi dextera n
pprie dicitur s3 methaphorice. Unde
Damasce. dicit li. 3. Nō localem
dexterā patris dicim⁹. s3 p dexte
raz patris dicim⁹ gloriā et hono
rez diuinitatis. Ad secundam
rñdet q rñ illa pcedit s3 q sede
re ad dexteram intelligit compali
ter. vñ Aug⁹. dicit in quodā ser
mone de symbolo. Si carnaliter
accipim⁹ q xps sedet ad dexterā
patris ille erit ad sinistras. ibi au
tem id est in eterna beatitudine
oīs dextera ē. qz ibi nulla ē mise
ria. Ad terciā rñdetur q xpo
conuenit sedere ad dexteraz patris
et s3 qd deus ē et s3 qd hō alio
et alio mō. Pro q⁹ notandum q
noīe dextere tria itelligi pñt. vno
mō s3 Damas. glia diuinitatis
alio mō s3 Aug⁹. beatitudo pa
tris. Tercō s3 eundē iudiciaria
ptās. Sedere ad dexterā patris nī
hil aliud ē q simul cū patre ha
bere gloriā diuinitatis et beatitu
dinē et iudiciariā ptāte. s3 b⁹ in

commutabiliter conuenit xpo secundum qd' deus. unde manifestum est q' xps sz qd' deus sedet ad dexteram dei patris ita tamē q' hec prepositio ad que transitiua est solam diuisionem personalem importet ⁊ originis ordines non autem gradum nature vel dignitatis qui nullus est in diuinis personis. ⁊ ita secundum primam expositionem que est q' dextera patris dicatur equalitas eius xpo secundum qd' deus est conuenit sedere ad dexteram patris

Et ad rationem in oppositum respondetur q' non est inconueniens q' filius dicatur dextera ⁊ sedere ad dexteram secundum diuersas similitudines. q' methaphorice vtrunq' dicitur. Dextera enim dicitur scz q' per ipsum pater operatur. sed sedere ad dexteram ratione predicta. Qz autem etiam secundum qd' homo xpo conueniat sedere ad dexteram patris patet secundum secundam expositionem superius dictam que est sedere in potioribus bonis patris. patet quia xpus secundum qd' homo sedet ad dexteram patris in bonis paternis potioribus preceteris in maiori beatitudine ⁊ habens iudiciariam potestatem. Ad rationem in contrarium respondetur q' non procedit. quia non conuenit xpo secundum qd' homo secundum primam expositionem q' est esse equalē patri sed bene secundo modo vt dictum est

Dominica infra

octauas est euangelium

In illo tempore dixit Ihs discipulis suis. Cum venerit paracletus ⁊c. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum spiritus sanctus procedat a patre ⁊ filio.

Secunda. Utrum spiritus sanctus sufficenter perhibuit testimonium de christo.

D primam sic

proceditur. Et videt q' spiritus sanctus non procedit a filio sed a patre solo. Primo sic ex presenti euangelio secundum Dionisium. Nihil est audendum dicere de substantiali diuinitate preter ea que diuinitus nobis ex sacris eloquiis sunt expressa. sed in scriptura sacra nō exprimitur q' spiritus sanctus procedat a filio sed solus q' procedat a patre vt patet in euangelio presenti Joh. 15. vbi dicitur. Spiritus veritatis qui a patre procedit. ergo spiritus sanctus non procedit a filio. Secundo sic. dicit Dionisius. Pater quidem est fontana deitatis. filius ⁊ spiritus sanctus de igne deitatis scz si ita oportet dicere pullulationes sunt diuersę nature ⁊ sicut flores ⁊ diuina lumina a sanctis accepimus sed pullulatio non est a pullulatione nec flos a flore. g. nec spiritus sanctus a filio. Tercio in legenda beati Andree dicitur

Par vobis et vniuersis qui credunt in vnum deum patrem et in vnum filium eius dominum nostrum ihesum xpm. et in vnus spiritum sanctum procedentem ex patre et in filio permanentem. quod autem permanet in aliquo non procedit ab eo. 1° spūs sanctus non procedit a filio. 4° sic. dicit Damas. Spiritum sanctum ex patre dicimus et spiritum patris nominamus. ex filio autem spiritum non dicimus spiritum autem filii nominamus. ergo spiritus sanctus non procedit a filio. 5° sic. filius procedit ut verbum. sed spūs noster in nobis non procedit a verbo nostro. ergo nec spūs sanctus procedit a filio. In oppositum est illud Athanasii. Spūs sanctus a patre et filio non factus nec creatus nec genitus sed procedens. 2° sic. Anima nostra est ymago trinitatis. sed amor in anima qui representat spiritum sanctum procedit a noticia que representat filium. ergo et in diuinis spūs sanctus procedit a filio. 3° sic. ois amor procedit ab amante. sed spiritus sanctus est amor patris et filii sed Aug^o. et Damas. ut amor amborum. ergo procedit ab utroque. 4° sic. Spūs sanctus est tertia persona in trinitate filius secunda pater prima. sed ternarius procedit ab unitate mediante binario. 6° spūs sanctus procedit a patre mediante filio. R^ondeo. Dicendum quod quod textus presentis

euangelii dicit. Qui a patre procedit et non addit a patre et filio. dicunt greci quod spūs sanctus non procedit a filio sed solus a patre in quo grauiter errant. unde ponitur contra eos talis conclusio. Quod supposita trinitate personarum est necessarium confiteri spiritum sanctum procedere a filio. Ista conclusio ostenditur sic. Quoniam hoc remoto inuitabilitet remouetur distinctio personalis spūs sancti a filio. patet hoc. Cum enim diuine persone nihil absolutum distinguantur. quia quicquid absolute in diuinis dicitur ad virtutem essentie pertinet oportet quod ipsarum distinctio sit secundum relationes oppositas. oppositas dico quia relationes distinguere non possunt personas nisi secundum quod sunt opposite. quod ex hoc patet. quia pater habet duas relationes quarum vna refertur ad filium alia ad spiritum sanctum que tamen quia non sunt opposite non constituunt duas personas sed ad vnam personam patris tantum pertinent. Si igitur in filio et in spiritu sancto non esset inuenire nisi duas relationes quibus vterque refertur ad patrem ille relationes non sunt ad inuicem opposite. sicut nec due relationes quibus pater refertur ad illos. Unde sicut persona patris est vna ita sequeretur quod persona filii et spūs sancti essent vna habens duas relationes oppositas duabus relationibus patris. hoc autem est hereticum.

cum tollat fides trinitatis. oportet igitur quod filius et spiritus sanctus ad invicem referantur oppositis relationibus. sed non possunt in divinis esse alie relationes opposite nisi relationes originis. opposite autem relationes originis accipiuntur secundum principium et quod est a principio. relinquatur igitur quod necesse est dicere vel filium esse a spiritu sancto quod nullus dicit. vel spiritus sanctus esse a filio quod nos confitemur. et quod fuit conclusio superius posita. que conclusio etiam patet ex ratione processionis utriusque. Dicit enim filius procedere per modum intellectus ut verbis spiritus autem sanctus per modum voluntatis ut amor. necesse est autem quod amor a verbo procedat. non enim aliquid amamus nisi quod conceptione mentis comprehendimus. unde hoc manifestum est quod spiritus sanctus procedit a filio. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondeatur quod de deo dicere non debemus quod in sacra scriptura non invenitur vel per verba vel per sensum. licet autem per verba expresse non inveniat in sacra scriptura quod spiritus sanctus procedat a filio invenitur tamen quantum ad sensum. et precipue ut dicit filius Johannis. 16. de spiritu sancto loquens Ille me clarificabit quia de meo accipiet. Regulariter etiam in sacra scriptura tenendum est quod id quod de patre dicitur oportet de filio intelligi etiam si dictio exclusiva addatur

nisi solum in illis in quibus pater et filius secundum oppositas relationes distinguuntur. Cum enim dominus Matthei. 11. dicit. Nemo novit filium nisi pater non excluditur quin filius seipsum cognoscat. Sic ergo cum dicitur quod spiritus sanctus a patre procedit non excludit inde filium etiam si a solo patre adderet. quia quantum ad hoc quod est esse principium spiritus sancti non opponuntur pater et filius secundum quantum ad hoc quod hic est pater et ille est filius.

Ad secundam respondetur negando primam. Et ratio est. quia rationes ille sunt symbolice. et ideo ex eis non procedit argumentatio. sicut idem Dionysius dicit in epistola ad Titum quod symbolica theologia non est argumentativa sed est similitudo quantum ad aliud scilicet quod flores sunt ab uno tamen non est similitudo quantum ad omnia. Ad tertiam respondetur negando primam. Et ratio est. Spiritus enim sanctus potest dici quiescere in filio tripliciter. Primo secundum humanam naturam secundum illud Isaia. 11. Egredietur virga de radice Jesse et flos de radice eius ascendet et requiescet super eum spiritus domini. quia in eo nihil contrarium invenitur reperit gratie. Alio modo intelligitur spiritus sanctus in filio requiescere. quia virtus spiritalis a patre datur filio et ultra non protenditur. Tercio secundum quod amor dicitur quiescere in amato in quo quietatur amantis effectus. per nullum autem istorum modorum excluditur processio spiritus sancti a filio.

Ad quartam respondet q̄ in hac parte nō credit Damasceno q̄ dicit fuisse illo tpe quo cepit ista strouersia sup hac q̄stione inter grecos ⁊ latinos. tñ nō negat quin sit ex filio s̄ dicit se nō credere q̄ sit a filio. q̄ adhuc inter eos in dubio vertebatur. Ad quintam r̄ndet q̄ duplex est verbum. i. vocale ⁊ verbum mentis. ⁊ duplici verbo r̄ndet duplex spiritus. verbo enī vocali r̄ndet spiritus corporalis. ⁊ vbo mentali spūs amoris intimi. Unde dicimus q̄ vbum s̄ generationem eternam est sile vbo mentali. Johan. 1. In principio erat vbum ⁊ ideo a vbo procedit spūs sanctus sicut a vbo mentali amor. s̄ fili⁹ s̄ q̄ carnē assumpsit habet similitudinez vbi vocalis. ⁊ sicut formatio vocis fit per aerem respirat⁹ ita incarnatio verbi facta est per opationē spūs sancti. ⁊ ita rō non procedit. q̄ verbū in diuinis nō accipit s̄ similitudinez vbi vocalis a quo nō procedit spūs. s̄ s̄ similitudinez vbi mentalis a quo amor procedit.

D Secundam

questionez sic proceditur Et videt q̄ spūs sanctus nō sufficienter testimonium reddiderit de xp̄o. Primo sic cum dicit in psal. 18. Testimonium dñi fidele illuminans oculos sapiētiaz prestans paruulis. videt q̄ post sufficienter testimonium de aliqua re

ois est ablata dubitatio de illa ⁊ errores cessant. s̄ post testimonium spūs sancti de xp̄o non cessarunt dubitationes de eo nec errores imo creuerūt. quoniam multi surrexerūt errores circa passionē xp̄i vt patet. g. videt q̄ testimonium spūs sancti factū d xp̄o nō fuerit sufficiens. In oppo ē euāgelium pñs vbi spūs sanct⁹ vocatur spūs veritatis vt Johan. 16. dicit. docet oēm veritatē. Et Job 32. dicit. inspiratio oīpotentis dat intelligentiaz. g. testimonium spiritus sancti quātū est ex pte sui fuit sufficientissimū testimonium

Respondeo. Dicendū q̄ testimonium spirit⁹ sancti fuit sufficiens apud bene dispositos habentes desiderium sciendi veritatem. Notandum autem q̄ spiritus sanctus tripliciter perhibuit testimonium de Christo. Primo instruendo discipulos et fiduciam eis prebendo ad testificandum Mathei. 10. Non enī vos estis qui loquimini sed spiritus sanctus qui loquitur in vobis Secūdo sua dona communicādo credentib⁹ in xp̄m ad Heb. 2. Contestante deo signis ⁊ prodigiis ⁊ variis spūs sancti distributionibus. Tercio emolliendo audientium corda. psal. Emitte spiritus tuū ⁊ creabunt ⁊ renouabis faciē terre. Secūdo notandū q̄ a multis xp̄s habuit testimonium sue diuinitat⁹. Priō a patre suo celesti i baptismo ⁊ i transf

figuratione qui ait. **D**ic est fili⁹
meus dilectus &c. 2° a spū sanc
to sicut dictū est. 3° testimoniū
phibuerunt opa miraculoꝝ que
nemo alius fecit. Unde Johan.
5°. Opera q̄ ego facio in noīe pa
tris mei testimoniū perhibent
de me. 4°. Moyses in lege. vnde
Johan. 5°. Si crederetis Moyſi
crederetis forsitan et mihi. De me
enim ille scripsit Deutro. 18. Pro
phetam de gente tua et de fratri
bus tuis sicut me suscitabit tibi
dominus deus tuus. 5°. Scriptu
ra pphetarum totius veteris tes
tamenti. vnde Apoca. 19. Testi
monium Ihesu est spūs pphetic
6°. Johānes baptista. Unde Jo
han. 5°. Vos misistis ad Johan
nem et testimoniū perhibuit veri
tati cū ait Johānes. Ecce agn⁹
dei qui tollit peccata mundi. 7°
turba clamantium in die palma
rum. Benedictus qui venit ī no
mine domini. 8°. apostoli. de qui
bus dicitur in presenti euāgelio.
Et vos testimoniū perhibebis
tis qui ab initio scz predicatoris
et operatione miraculoꝝ meoꝝ
estis. vnde Actu. 4°. dicit. Vir
rute magna reddebant apostoli
testimoniū Ihu xpi dñi nostri

Ad rationem in oppositū
respondetur negando pñam. Et
ratio est. qz qđ post testimoniū
phibitū a spiritu sancto et ab oī
bus iaz dictis nō fuerint oīo ab
lati errores et dubitatōes ab hoī
bus non fuit ex insufficiētia testi

monii sed ex indispositōne et ma
licia hoīm nolentū accipe doe
trinā veritatis. vnde bene dicit
in psal. Testimoniū dñi sapien
tiam prestans paruulis. i. humi
libus et non superbis et rebellib⁹
sumini veritatis.

In Die penthe
costes euangeliz est: In
illo tpe dixit Ihus dis. suis. Si
quis diligit me sermonē &c. Jo
han. 14. Circa qđ pñt disputari
sequentes quæstiones. Prima
Utq̄ spiritui sancto pueniat visi
biliter mitti. Secunda. Utq̄
puenienter missus sit in linguis
igneis. Tercia. Utq̄ verx sit
q̄ spūs sct⁹ docuerit aplos oīa.

De primam sic
proceditur. Et videt^r q̄
spiritui sancto nō pueniat mitti
visibiliter. Primo sic. Filius
eniz s³ q̄ visibiliter missus est in
mundum dicit^r esse minor patre.
sed nunq̄ legitur spūs sanct⁹ mi
nor patre. g^o. spūi sancto nō con
uenit visibiliter mitti. 2° sic.
Missio visibilis est s³ q̄ diuina
psona aliq^o mō est in aliquo q^o
prius non fuerit. s³ in nulla crea
tura visibili potest esse aliq^o mō
quo prius nō fuerit. Est enim in
oībus creaturis essentialiter pos
tētiāliter pñtialiter. et inter hec
in sanctis mēib⁹ p gracia quo
mō in aliq^o visibili corpore esse
non potest. g^o. videtur q̄ missio

visibilis spiritui sancto non pueniat. 3° sic. Si dicatur quod est in illis creaturis visibilibus alio modo quod sicut in signo. Contra. Ratio sacramenti est quod in ipso sit deus sicut in signo visibili. si ergo propter hoc dicitur visibiliter mitti quod in rebus visibilibus est sicut in signis tunc ille res erant sacramenta et in omnibus sacramentis esset missio visibilis quod est falsum. 4° arguitur sic. Cum omnis effectus sit demonstrans suam causam est signum illius sed omnes creature representant ipsum deum tanquam causam per ymaginem vel vestigium. ergo hoc in aliis creaturis visibilibus mittetur visibiliter sed hoc est falsum. ergo etc.

In oppositum est euangelium per ubi inquit Christus. Paraclit^{us} autem spiritus sanctus quem pater mittet in nomine meo etc. Respondetur. Dicendum quod spiritui sancto puenit visibiliter mitti. patet conclusio Math. 3°. Spiritus sanctus descendit super Christum cum baptisaretur in specie columbe. et hodie super apostolos in specie ignis. Pro quo notandum quod deus ut dicit Dionysius prouidet omnibus secundum ymnus cuiusque modum. Est autem modus naturalis hominis ut per visibilia ad inuisibilia perducatur. et ideo inuisibilia dei oportuit homini per visibilia manifestari. Sicut ergo deus seipsum et processiones eternas personarum per creaturas visibiles secundum aliqua indicia quodammodo hominibus demonstrauit. ita pueniens fuit ut inuisibiles missi-

ones diuinarum personarum secundum alia quas visibiles creaturas manifestarentur. Ad rationes in oppositum dicendum. Ad primam respondetur negando premissam. Et ratio est. quod filius creaturas visibiles in qua apparuit in unitate persone assumpsit sicut ut quod de illa creatura dicitur de filio dei dici possit. et sic ratione nature assumpte filius dicitur minor patri. sed spiritus sanctus non assumpsit creaturam visibilem in qua apparuit in unitate persone ut quod illi puenit de illo predicetur. unde non potest dici minor patri propter creaturam visibilem. Ad secundam respondetur negando premissam. Et ratio est. quod minor est falsa. Dicimus enim quod spiritus sanctus in illa creatura visibili in qua apparet est nouo modo. scilicet sic in signo. Ad terciam respondetur negando premissam. Et ratio est. quod non est simile de sacramentis et de rebus in quibus fit missio visibilis. quia sacramenta veteris legis significabant quidem gratias affuturas non presentes. eo quod in eis gratia non preerebatur. Sacramenta vero noue legis non tantum sunt signa sed etiam cause quodammodo. et ipsam gratiam non significant ut iam habitam sed ut per sacramenta inducendam. sed ille species sunt tantum signa presentis gratie et non cause sicut patet quod circa Christum ad quem visibilis missio facta est nihil gratie inuisibilis effectum est. Unde etiam omnes ad quos visibilis missio facta est gratiam

habent. non autem oīa quibus sacramenta conferuntur gratiaz suscipiūt. qz causalitas sacramētorum impeditur. significāt enim gratiam non vt existeret sed vt causanda; quodammodo per ip̄a

Ad quartam respondetur negando p̄nam. Et ratio est. qz nō est simile de hīs speciebus z creaturis. qz quīs oīs creatura significet deum esse z bonitatem illius nō tamē significat ip̄m esse per gratiaz in aliquo nisi ad bō specialiter instituantur. sicut ille creature visibiles ad hoc specialiter facte sunt vt in eis presentia spiritus sancti insinuetur.

D Secundam

questionem sic procedit. Et videtur qz non puenienter spiritus sanctus missus est sup̄ apostolos in linguis igneis. P̄mō sic. Quanto aliquid nobili⁹ est tāto nobiliores proprietates habet. sed meliorib⁹ proprietatib⁹ creatura nobilius diuinaz bonitatez representat. ergo cui missio visibilis sit ad manifestandū diuinas personas videtur qz semper creaturas nobilissimas fieri debet. vt per stellam vel aliquid hui⁹modi z non per ignem aut columbam. Secundo sic. Spiritus veritatis non decet aliqua fictio sed spūs sanctus est spūs veritatis vt dicitur Johan. 15. ergo nō decet per aliquas species quib⁹ non subsit rei veritas apparere. z

ita videtur qz lingue ignee vere lingue z verus ignis fuerit quod non est ver⁹. qz non comburebat peracto illo officio. Et idem arguitur de columba in qua apparuit super xp̄m qz verum aīal fuerit z tamen non fuit. ergo zc.

Tercio sic. Spūs sanct⁹ vnus est. sed signum debet respondere signato. ergo videt⁹ qz in vno tantum signo spiritus sanctus apparere debuit scz in specie columbe sicut prius z non in linguis igneis. In opp⁹ est epistola presentis diei vbi dicitur de spū sancto Apparuerunt illis dispartite lingue tanqz ignis seditqz supra singulos eorum. Respondeo. Dicendum qz convenientissime spūs sanctus missus est super ap̄los in linguis igneis. Pro q⁹ notandum qz missio visibilis fit ad significandum plenitudinem gracie redundantis in multos propter quod manifestatio talis aliis etiā fit. Redundat autem gracia dupliciter. s. per instructionem et p̄ operationem s⁹ qz se habet aliquo modo ille in quo est gracia plenitudo efficientis ad gratiaz. vterqz autē modus redundantie fuit in xp̄o. ille enī p̄ suaz doctrinaz in dei cognitionez adduxit. ipse etiā gratiam dedit in quantum deus effectiue z in quantum homo per moduz meriti. Unde ad significandum redundantiaz gracie ipsius in nos per moduz operationis facta est missio visibilis

ad ipsuz in baptismo. Quia sicut
ipse nihil recipiens a baptismo tac-
tu sue mundissime carnis vim re-
generatinam contulit aquis effi-
ciēter ut deus et merito ut homo
et in specie columbe ē facta ad ip-
sum missio spiritus sancti ad sig-
nificandum spirituales fecundi-
tatem. quia columba animal fe-
cundissimum est. propter quod
etiam pater apparuit in sono vo-
cis naturalem filiationem ipsius
protestans dicens. Dic est filius
meus dilectus etc. Ad cuius fili-
ationis similitudinem per bap-
tismales gratiam in filios adop-
tionis regeneramur ut dicitur ad
Roma. 8. Ad significandum
vero redundantiam ex ipso in ali-
os per modum doctrine apparuit
spiritus sanctus super ipsum in
nube lucida cuius est lumen doc-
trine spargere. Job. 37. c. Nubes
spargunt lumen in quo significa-
tur effectus doctrine eius per pre-
dicationem secundum Grego. et
hoc in transfiguratione ut dicit
Matth. 17. secundum glo. Augu-
stini. Similiter et in apostolis his
facta est missio visibilis spiritus
sancti. Primo ad insinuandam
redundantiam gratie ex ipsis per
modum operationis in adminis-
tratione sacramentorum in spe-
cie flatus ut legitur Johan. 20.
unde ibi dicitur. Quorum remi-
seritis peccata etc. ut ostenderetur
quod talis auctoritas non bene-
nit in eos nisi ex influentia capi-

tis scilicet christi. in ipsum autem
christum devenit immediate ab
ipso patre. et propter hoc in ipso
significatur hec auctoritas per vo-
latum columbe desuper adveni-
entis. in apostolis autem per spe-
ciem flatus a christo procedentis.
Secundo facta est ad eos missio
visibilis ad insinuandum redun-
dantiam per modum doctrine et
hoc in presenti die. unde legitur
Actuum. 2. Apparuit super eos
in linguis igneis. verbis ut esset
perflui et caritate fervidi celan-
tes proximorum salutem. Ad
rationes in oppositum. Ad pri-
mam respondetur negando con-
sequentiam. Et ratio est. quia quod
uis in nobilioribus creaturis si-
militudo divine perfectionis quod
ad attributa essentialia magis
inveniantur: tamen quo ad ipsius
exitum unius persone ab alia et
quantum ad modum processio-
nis donorum a deo et effectus
ipsorum. potest etiam in ignobis-
sioribus creaturis similitudo con-
venientior attendi. sicut secundi-
tas in columba et locutio in lin-
gua. et hoc oportuit per missio-
nem visibilem significari.

Ad secundam respondetur
negando quod in illa missione visi-
bili spiritus sancti fuerit aliqua
fictio. licet dicatur quod ignis ille nec
fuerit verus nec naturalis. nec ip-
sa columba verum et naturale ani-
mal sed tantum similitudo co-
lumbę visibiliter ostensa in aliqua

materia ad hoc preparata. unde
et peracto officio in p:istina ma-
teria est reuersa. et similiter de ig-
ne. Nec fuit ibi aliqua fictio. qz
ille similitudines ignis aut colu-
be non ostendebantur ad mani-
festandum alicuius veritatem in
ipsa columba siue igne. s3 ad ma-
nifestandas proprietates inuisi-
bilis missionis. et ideo non fuit
ibi falsitas signi. qz signatum re-
spondebat signo et res multitudi-
ni. Ad terciam rñdetur negā-
do pñam. Et rō est. qz licet spūs
sanctus sit vnus subaliter habet
tamē multos effectus s3 quos
dicitur multiplex. Sapi. 7. Spe-
cies aut ille in quibus spūs sctus
apparuit significabant effec-
tus. et id s3 plures species appa-
ruit et pluries. et ita rō nō pcedit

D terciam que

stione sic proceditur. Et
videtur q spūs sanctus non do-
cuit i missione sua aplos omnia

Primo q apli post missionem
spūs sancti non sciuerunt oīa. er-
go spūs sanctus non docuit eos
oīa. pñā patet. et añs ptz de mul-
tis. vt Math. 17. dicitur. 2.º
sic. Aplis non est datus spūs sctus
sine mēsurā sicut xpō. de qº
dicitur Johan. 3.º. Datus ē spūs
sanctus nō ad mensuram. gº non
sciuerūt oīa. pñā ē bona. 3.º
sic. Proprium videt dei scire oīa
cui oīa patēt. gº spūs sanctus nō
docuit aplos oīa. tñc enī videre

tur eos equasse deo. In oppº
est textus euangelii pñtis. Rñ
deo. Dicendum. q loquēdo vni-
uersaliter absolute spūs sanctus nō
docuit aplos oīa vt argumenta
facta probāt. Sed dicit eos do-
cuisse oīa s3 qd ad duplices intel-
lectum. Primo dicit spūs sanctus
docuisse oīa. qz nullus pōt habe-
re intelligētiam de aliqº nisi per
spiritū sanctū. qz quantūcūqz
doceat hō exteriº nisi spūs sctus
interiº det intelligētiam frustra la-
borat. Job. 32. Inspiratio altissi-
mi det intelligētiam. 2.º dicit do-
cuisse oīa. qz oīa necessaria ad
salutē ad impugnationē errorū
vel ad gubernationē ecclesie. 3.º
dicit docuisse aplos oīa dando
eis intelligentiam omnium q audi-
erunt a xpō a qº audierāt multa
q pro tunc nō intellexerunt. 4.º
dicit docuisse oīa. qz vt infra se-
quit. Suggestit eis oīa. i. reduxit
ad memoriam oīa quecūqz a
xpō audierant. quorū multa ob-
liti erant nec poterant memorie
commendare. Quomodo enim
euāgelista Johānes post. 40. an-
nos potuisset omnium verborū
xpī q in euāgelio scripsit memo-
riam habere nisi spiritus sanctus ei
suggerisset. Ad rationes in-
oppositū patz respōsio ex dictis

¶ In die sancte tri-
nitatis euangeliz est. In
illo tempore. Erat homo ex pha-

nseis 2d. Johan. 3. Circa quod
disputatur est in festo sancte cru
cis. Sed circa ipsam festiuitatez
possunt hec disputari. Primo.
Utrum sit ponendus numerus
personarum in diuinis. Sec
cundo. Utrum ratione naturali
possit cognosci pluralitas perso
narum in diuinis. Tercio. Utz
hoc nomē deus pluraliter predi
cetur de tribus personis vt dican
tur tres dii.

D primam sic

proceditur. Et videtur q
in diuinis numerus personarum
non sit ponendus. Primo sic.
dicit Boe. li. de trinitate. Docve
re vnum est in quo nullus est nu
merus. sed deus est verissime vnus
ergo in eo non est aliquis nume
rus. Secundo sic. dicit Isido
rus q numerus dicitur quasi nu
dus muneris. i. diuisionis. sed in
deo nulla est diuisio. ergo nec ali
quis numerus. Tercio sic.
Persona est rationalis nature in
diuidua substantia. si ergo in di
uinis sunt plures persone sequit
q sint plures substantie. quod vi
detur hereticum. Quarto sic.
Pluralitas proprietatum abso
lutarum non facit distinctionem
personarum neqz in deo neqz in
nobis. ergo multominus plural
itas rationum respectiuarum fa
ciat distinctionem personarum. er
go non potest dici q faciat distinc
tionem neqz in deo neqz in nobis.

his. ergo multominus in deo sunt
plures persone. In oppositum
est illud quod habetur. i. Johā.
vlti. Tres sunt qui testimonium
dant in celo. pater verbum et spi
ritus sanctus. Itē Athanasius
ait in symbolo. Alia est persona
patris alia filii alia spiritus sanc
ti. Respondeo. Dicendum sub
ista conclusione q in diuinis se
cundum fidez catholicam ē con
fitendus numerus personarum re
aliter distinctarum. Ista conclus
io patet sic. Ubicunqz est distinc
tio vlt discretio ibi est aliquis nu
merus. sed diuine persone sunt dis
tincte ab inuicem. quoniam alia
est persona patris alia filii alia
spiritus sancti. ergo in diuinis ē
numerus personarum. Pro cuius
intelligentia est notandum iux
ta sanctum Thomam. Qz sicut
ratio unitatis consistit in diuisio
ne ita etiā ratio numeri vlt mul
titudinis consistit in diuisione vel
distinctione aliqua. vnde ea que
inuenimus diuersa simpliciter di
cimus esse multa simpliciter. et q
inuenim⁹ diuersa secundum quid
dicim⁹ esse multa secundum qd.
diuisio autem simpliciter atten
ditur vel secundum essentiam si
ue formam vel secundum quan
tatem siue materiaz. Unde ea
que differunt secundum essentia
m dicimus esse multa vt homi
nem et lapidez. Et similiter duas
partes linee iam diuise dicimus
duas lineas. Diuisio autem s⁹

Quid est que attenditur secundum proprietates rei sicut dicimus hominem album esse alium et distinctum a se nigro. Et adhuc magis secundum quid in illis in quibus attenditur diuersitas relationum secundum rationem tantum. sicut punctus si diceretur multiplex secundum quod est principium plurium linearum. Sciendum est igitur quod in diuinis non est numerus simplex qui est per diuisionem essentie vel quantitatis. sed est numerus quidam scilicet numerus relationum non tamen existentium in deo secundum rationem tantum sed realiter in ipso subsistentium. Unde numerus diuinarum personarum est medius inter numerum qui est numerus simpliciter. et inter numerum qui est in ratione tantum. Sicut punctus dicitur multiplex secundum rationem tantum. Est enim minus de ratione numeri in numero personarum quam in numero simpliciter. et plus quam in numero qui est secundum rationem tantum. Si autem comparemus numerum personarum ad numerum proprietatum absolutarum qui est in creaturis habebunt se sicut excedentia et excessa. si enim attendatur ratio distinctionis inuenitur maior distinctio in proprietatibus absolutis creaturarum quam in diuinis personis. quia color et sapor distinguuntur secundum aliud et aliud esse accidentale. sed in diuinis personis est unum et idem esse trium

personarum. Si autem consideretur perfectio diuinorum sic numerus personarum excedit. quia relationes in diuinis sunt subsistentes persone. unde ad numerum relationum sequitur numerus personarum non autem ad numerum proprietatum in creaturis. quia non sunt substantes sed tantum inherentes. Nunc dicendum ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod Boetius loquitur de unitate essentiali. unde in essentia nullus numerus cadit. sed tantum in personis qui etiam non est numeri absolute scilicet numerus quidam. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia quoduis diuisio non sit proprie in deo est tamen ibi personarum distinctio que sufficit ad rationem talis numeri qualis ponitur in deo. Ad terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est quia substantia non ponitur in definitione persone secundum quod signat essentiam sed secundum quod signat suppositum. quod patet ex hoc quod addit individua. ad significandum autem substantiam sic dictum habet greci nomen hypostasis. unde sicut nos dicimus tres personas ita ipsi dicunt tres hypostases. nos autem non conuenimus dicere tres substantie ne intellerent tres essentie propter nominis equiocationem. Ad quartam respondetur ne

gando consequentiam. Et ratio est. quia proprietates absolute in diuinis vt bonitas et sapientia non opponuntur adinuicem. unde nec realiter distinguuntur. Quis ergo eis conueniat subsistere tamen non sunt plures res subsistentes quod est esse plures personas. proprietates autem absolute in rebus creatis non subsistunt licet realiter distinguantur vt albedo et dulcedo. sed proprietates relative in deo subsistunt et realiter ab inuicem distinguuntur. unde pluralitas talium proprietatum sufficit ad pluralitatem personarum in diuinis.

¶ Secundam

questionem sic proceditur. Et videtur quod naturali ratione cognosci possit pluralitas personarum in diuinis. Primo sic. dicit enim Aristo. in principio celi et mundi. Per hunc numerum scilicet ternarium adhibemus nos ipsos magnificare deum unum eminentem proprietatibus eorum que creata sunt. ergo videtur quod Aristo. in cognitionem trinitatis venit. Secundo sic. dicit Aug⁹ 7. confessio. se legisse in libris platoniarum. non quidem his verbis sed hoc idem omnia multis et multiplicibus persuadere rationibus. quod in principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum. et huiusmodi que ibi sequuntur. In quibus verbis distinctio persona

in traditur. 3° videtur quod philosophi naturali ratione cognouerunt trinitatem personarum diuinarum. 3° sic. dicit glo. ad Ro. 1°. Quia magi pharaonis defecerunt in tercio ligno. id est in noticia tercie persone. scilicet spiritus sancti. et sic ad minus duas personas cognouerunt. 4° sic. dicit Termegillus. Monas gignit monadem et in se suam reflectit a. dicitur per quod videtur generatio filii et spiritus sancti processio inuicem. 5° cognitio diuinarum personarum potest per rationem naturalem haberi.

5° sic. Philosophi potuerunt deuenire in cognitionem eorum que in creatura relucet. scilicet in anima impressa est similitudo trinitatis personarum. 6° videtur quod per potentias anime quas philosophi multum considerauerunt potuerunt in cognitionem trinitatis deuenire. In oppositum est illud ad Heb. 11. fides est substantia rerum sperandarum argumentum non apparetium. scilicet deum esse trinum et unum est articulus fidei. 7° est non apparet rationi. Item dicit Dilarius li. de trinitate. non potest homo sua intelligentia generationis secretum persequi. Item Ambrosius dicit. Impossibile est generationis scire secretum. mens deficit. vox silet. scilicet per originem generationis et processionis distinguitur trinitas in diuinis. 8° homo per rationem naturalem non potest venire in noticiam trinitatis.

Respondetur. Dicendum quod impossibile est per rationem naturalem ad cognitionem trinitatis diuinarum personarum peruenire. Probat ista conclusio.

Naturalis ratio non cognoscit
deum nisi ex creaturis. creature
autem non ducunt in dei cognis-
tionem sicut effectus in causam.
hoc igitur solus in ratione natu-
rali & deo cognosci potest. quod
competere ei necesse est secundum
quod est omnium entium principium.
virtus autem creatura est dei
& communis toti trinitati. unde
pertinet ad unitatem essentie et
non ad distinctionem personarum
per rationem ergo naturales cog-
noscere possunt de deo ea que per-
tinent ad unitatem essentie non
ad distinctionem personarum.
Qui autem probare nititur tri-
nitatem personarum naturali ra-
tione fidei dupliciter derogat ut
dicit sanctus Tho. in prima par-
te. Primo quidem quantum ad
dignitatem ipsius fidei que est ut
sit de rebus invisibilibus que ra-
tionem humanam excedunt ad
Hebr. 11. fides etc. allegatur est
Secundo quantum ad utilita-
tem trabendi aliquos ad fidem
Cum enim aliquis ad probandum
fidem inducit rationes que non
sunt cogentes cedit in decisiones
infidelium. Credunt enim quod hu-
iusmodi rationibus invitamur
& propter eas credamus. ea igitur
que fidei sunt non sunt temp-
tanda probare nisi per auctori-
tates his qui auctoritates suscipi-
unt. apud alios vero sufficit de-
fendere non esse impossibile quod
predicat fides. unde Dionysius

dicit. 2° ca. de di. no. Si aliquis
est totaliter eloquiis resiliens longe
erit a philosophia nostra. si autem
ad veritatem eloquiorum se3 sa-
crorum respicit hoc & nos cano-
nizemur. Ad rationes in op-
positum. Ad primam respondet
negando consequentiam. Et ra-
tio est. quia philosophi non cog-
nouerunt misterium personarum
diuinarum per propria. que sunt
paternitas filiatio & processio. se-
cundum illud apli. 2. ad Corin-
the. 2°. Loquimur dei sapientias
quam nemo principum huius se-
culi cognouit. id est philosophus
secundum glo. Cognouerunt ta-
men quedam essentialia attributa
que appropriantur diuinis per-
sonis. sicut potentia appropriatur
patri sapientia filio bonitas spi-
ritui sancto. Quod 3°. Aristote-
les dicit. per hunc numerum ter-
narium non est intelligendum quod
ipse poneret ternarium numerum
in diuinis. sed vult dicere quod an-
tiqui utebantur ternario nume-
ro in sacrificiis & orationibus per
quandam ternarii numeri perfec-
tionem que in omnibus creaturis
apparet. sicut in principio me-
dio & fine. Ad secundam re-
spondetur negando consequen-
tiam. Et ratio est. Tunc primo ut
quia Plato multa dicitur legis-
se in libris diuinis quos reperit
in egypto & inde aliqua cognos-
uisse. Tum secundo quod verbum
non inuenitur in libris platonis

eorum secundum quod verbum nominat personam genitam in diuinitate. sed scilicet quod verbum intelligitur ratio ydealis per quam deus omnia condidit que filio appropriatur mundus qui dicitur archetypus

Ad terciam respondetur negando contrariam. Et ratio est. quia philosophi non perueniunt in cognitionem diuinarum personarum quantum ad propria sed solum quantum ad appropriata non in quantum appropriata sunt. quia sic eorum cognitio dependet ex propriis sed in quantum sunt attributa diuine nature. Et si obiciatur quod similiter deueniunt in cognitionem bonitatis quam appropriatur spiritui sancto. sicut cognitionem potentie et sapientie quam appropriatur patri et filio. Dicendum quod bonitatem non cognouerunt quantum ad potissimum effectum ipsius scilicet incarnationem et redemptionem. sed euauerunt in cognitionibus suis. vel quia non tantum intenderunt venerationi bonitatis diuine quantum etiam non imitabantur sicut venerati sunt potentiam et sapientiam

Ad quartam respondetur negando contrariam. Et ratio est. quia dictum Termegisti non est referendum ad generationem filii vel processionem spiritus sancti sed ad productionem mundi. nam vnus deus produxit mundum vnum propter sui ipsius amorem. Ad quintam respondetur negando contrariam. Et ratio est. quia similitudo trinitatis relucens in anima est omnino imperfecta et deficiens. sed dicitur expressa per comparisonem ad similitudinem vestigi. et ideo non potest ducere in cognitionem perfectam trinitatis diuinarum personarum.

D terciam que

stiones sic proceditur. Et videtur quod nomen deus pluraliter debeat predicari de tribus personis ut tres persone sunt tres dii

Primo sic. Gen. 1. ubi dicitur In principio creauit deus celum et terram. habet veritas hebraica Eloym quod potest interpretari dii siue iudices. et hoc dicitur propter pluralitatem personarum. ergo tres persone sunt plures dii et non vnus.

Secundo sic. Sicut homo significatur ut homo humanitatem ita deus significatur ut homo deitatem sed tres persone sunt homines deitatem. ergo tres persone sunt tres dii. Tercio sic. Hoc nomen res cuius absolute dicatur videtur ad substantiam pertinere. sed hoc nomen res pluraliter dicitur de tribus personis. dicit enim Aug. 11. de doctrina christiana. Res quibus fruendus est sunt pater et filius et spiritus sanctus. ergo pariter hoc nomen deus et alia nomina essentialia poterunt pluraliter predicari de diuinis personis ut dicatur tres dii aut tres omnipotentes aut tres domini. In oppositum est illud Deuter. 6. Audi israel dominus deus tuus vnus est. Respondeo. Dicendum quod nomen deus non pluraliter

sed singulariter dicitur et predica-
tur de tribus personis sicut illud
Athanasii. Deus pater deus fili-
us deus spiritus sanctus non tres
dii sed unus est deus. Pro quo
notandum quod nominum essentia-
lium quedam significant essenti-
am substantiue. quedam vero ad-
iectiue. Ea quidem que substan-
tiue essentiam significant non pre-
dicantur in plurali de tribus per-
sonis. Cuius ratio est. quia nomina sub-
stantiua significant aliquid per
modum substantie. nomina vero ad-
iectiua significant per modum ac-
cidentis quod inheret subiecto. Subiecta
autem sicut per se habet esse ita per
se habet unitatem vel multitudi-
nem. unde et singularitas vel plu-
ralitas nominis substantiui attendit
secundum formam significatam
per nomen. Accidentia autem si-
cut habent esse in subiecto ita et
ex subiecto recipiunt unitatem vel
multitudinem. et ideo in adiecti-
uis singularitas vel pluralitas
attenditur sicut supposita. In crea-
turis autem non reperitur una for-
ma in pluribus suppositis nisi uni-
tate ordinis ut forma multitudi-
nis ordinate. Unde nomina signifi-
cantia talem formam si sunt sub-
stantiua predicantur de pluribus
in singulari non autem si fuerint
adiectiua. Dicimus enim quod plu-
res homines sunt collegii vel exer-
citus aut populus. dicimus ta-
men quod plures homines sunt collegi-
ati. In diuinis autem essentia diui-

na significatur per modum for-
me que quidem simplex est et ma-
xime una. Unde nomina significan-
tia diuinam essentiam substantiue
singulariter et non pluraliter di-
cuntur de tribus personis. Nec est
igitur ratio quare Sortem et Platonem
et Ciceronem dicimus tres ho-
mines. patrem autem et filium et spi-
ritum sanctum non dicimus tres
deos sicut unum deum quia in tribus
suppositis humane nature sunt
tres humanitates. In tribus autem
personis est una essentia. que vero sig-
nificant diuinam essentiam ad-
iectiue pluraliter predicantur de
tribus personis propter plurali-
tatem suppositorum. Dicimus enim
tres existentes vel tres sapientes
aut tres eternos aut tres increas-
tos et immensos si adiectiue su-
mantur. si vero substantiue suman-
tur dicimus unum increatum im-
mensum et eternum ut Athana-
sio dicit. Ad rationes in oppositum. Ad
primam respondetur negando prius
Et ratio est. quia diuersae lingue ha-
bent diuersum modum loquendi.
Unde sicut greci propter pluralita-
tem suppositorum dicunt tres hy-
postases. ita et in hebraico dicitur
pluraliter Eloym. nos autem non di-
cimus pluraliter nec deos nec sub-
stantias ne pluralitas ad essenti-
am referatur. Ad secundam res-
pondetur negando prius. Et ratio
est. quia licet deus significet habentem
deitatem est tamen aliud modum signi-
ficandi. nam deus dicitur substanti-

ue sed habens deitatem dicitur
adiecūue. vnde licet sint tres ha
bētes deitates nō tñ sequitur q̄
sint tres dii. Ad terciāz rñdes
negando pñam. Et rō est. qz bō
nomen res est de transcendentis
bus. vñ s3^o q̄ ptinet ad relatio
nez pluraliter p̄dicat in diuinis
s3^o q̄ ptinet ad subaz p̄dicat sin
gulariter. vñ Aug^o ibidez dicit
q̄ eadē trinitas q̄daz sūma res ē

Dominica p2i

ma post trinitates ē euā
gelium. In illo tpe dixit ihūs. d.
suis. Domo quidam erat diues
zcl. Lu. 15. Circa hunc diuitē dā
natuz pñt disputari sequētes q̄
stiones. Prima. Utz aīa ses
parata possit ab igne corporeo
cruciari. Secunda. Utruz aīe
damnatōz videant gloriā bea
tōz. Tercia. Utz dānatī vel
lent oēs alios esse damnatos.

Primam sic

proceditur. Et videtur q̄
aīa separata non possit ab igne
corporeo cruciari. Primo sic.
Agens semp nobilius est passio
vt dicit Aug^o. sup Gen. ad litte
raz. z Aristo. 2° de aīa. s3 impos
sibile est aliquid esse corporeum
nobilius aīa sepata. g^o non pōt
ab aliquo corpore pati siue cruci
ari. Secūdo sic. secūdu pbi
losophaz. 1° de generatione. z se
cunduz Boe. li. de duab^o naturis
Illa soluz agūt z patiunt^o ad in

uicem que in materia communi
cant. s3 aīa z ignis corpore^o non
cōmunicant in materia. qz spūa
liuz z corporaliuz nō est materia
cōmunis. g^o aīa sepata nō pōt
pati aut cruciari ab igne corpor
reo. Tercio sic. Omne qd̄ pa
titur recipit aliquid ab agente. si
ergo aīa patitur ab igne corpor
reo aliquid ab eo recipiet. sed oē
quod recipitur in aliquo ē in eo
per modum recipientis. ergo qd̄
recipitur ab igne in aīa nō est in
eo materialiter sed spūaliter. sed
forme rez in aīa spūaliter exillē
tes sunt perfectiones ipsius. ergo
etiam si ponatur q̄ aīa patiatur
ab igne corporeo. hoc non erit in
eius penam sed magis in ei^o per
fectionem. Quarto sic. Om
ne agens corporeum agit p con
tactum. sed non potest esse aliq̄s
contactus anime z ignis corpor
rei. qz cum contactus sit soluz in
ter corpora que habent. vltima
simul. ergo aīa ab igne corporeo
non patitur. Quinto. Agēs
corporeuz non agit in remota ni
si per hoc q̄ agit in media. sed
aīe et demones qñqz sunt extra
locū inferni cūz qñqz in b^o mun
do appareant hoībus. nec tamē
sunt īmunes a pena z tamen vi
demus q̄ omnia intermedia ab
igne inferni non patiuntur. g^o vi
detur q̄ aīe damnatoruz penas
quas sustinent nō patiantur ab
igne corporeo. In opposituz ē
euāgeliz pñs in quo ait diues

damnatus. Crucior in hac flam
ma. Rñdeo dicendum sub ista
p̄clusionē. q̄ aīa sepata pōt pati
ab igne corporeoz cruciari ab eo
Ista p̄clusio probat. Primo sic.
Eadem est rō de aīab⁹ separati
et demonibus qui ab igne corpo
reo pati p̄nt. s̄z demones patiun
tur ab igne corporeo in quez cor
pora damnatoz post resurrectio
nez proiciuntur vt patet ex euan
gelio Matb. 25. Ite in ignez eter
num qui paratus est diabolo et
angelis eius. g⁹ et aīe separe ab
igne corporeo pati p̄nt. Vñ Gre
go. 2⁹ li. dialogoz dicit. Si dia
bolus et eius angeli cum sint in
corporei corporeo igne sunt cru
ciandi. quid mirū et si aīe anteq̄
recipiūt corpora possunt igne cor
poreo cruciari. quasi diceret. nō
est mirum. Secundo sic. Pen
na debet rñdere culpe. s̄z aīa per
culpam corporisse subicit per pra
uam p̄cupiscentiam. ergo iultus
est vt in penam rei corporee subi
ciatur per passionē. Vñ firmiter
tenendus est q̄ aīa separata pati
affligi et cruciari possit ab igne
corporeo. Sed circa moduz quo
pati possit diuersi diuersa dixe
runt que oīa enarrare ess̄z longū
et ideo tantūmodo assignabim⁹
modum quē sanct⁹ Tho. in. 4⁹
dis. 44. ponit. dicit enī sic. q̄ cor
pus in spirituz naturaliter agere
non pōt nec ei aliq⁹ mō obesse
vñ ipm grauare nisi s̄z q̄ aliq⁹
mō corpori vnitur. Sicut enim

inuenim⁹ q̄ corpus qd' corrumpi
pitur aggrauat aīam. Sapi. 9⁹
Spūs aut vnitur corpori dupli
citer. Vno mō vt forma materie
et vt ex eis fiat vnum simpliciter
et sic spūs vnitur corpori et vni
ficat corp⁹ et a corpore aliquo
aggrauatur. sic aut spūs demo
nis vel hominis igni corporeo nō
vnitur. Alio modo vnif spūs
corpori sicut mouens mobili vñ
sicut locatus loco eo mō quo in
corporalia sunt in loco et s̄z hoc
spūs incorporei creati loco diffi
niuntur. ita in vno loco existētes
q̄ non in alio. Quis aut res cor
porea ex sua natura habeat q̄
spiritum incorporeum loco dif
finiat non tamē habet ex sua na
tura q̄ spiritum incorporeum lo
co diffinitum detineat vt ita alli
getur illi loco q̄ ad alia diuer
te non possit cum spūs nō sit ita
in loco naturaliter q̄ loco subda
tur. sed h⁹ superadditur igni cor
poreo inq̄tum est instrumentum
diuine iusticie vindicantis q̄ sic
detineat spiritum et ita efficitur ei
penalis retardans euz ab execu
tione proprie voluntatis ne scilicet
possit operari vbi voluerit et
s̄z q̄ voluerit. Et hunc modum
ponit Grego. in. 4⁹ dialogoz
exponens enī quomō aīa incen
diuz experiēdo patiatur sic dicit
dum veritas peccatorem diuites
damnatus in igne p̄hibet. Quis
nam sapiens reproboz aīas te
neri ignibus neget. Et Augusti.

etiam. 21. de ciuitate dei dicit. & sicut aia in hois conditione iungitur corpori & dat ei vitam quamuis illud sit spūale & hoc corporale & ex illa coniunctione concipit amorem ad corpus sic ligatur igni ut accipiens ab eo penam. et ex illa coniunctione vehementer percipit horrorem ac propter hanc & dolorem. Dicamus ergo sequendo predictos modos sanctorum & ignis scilicet suam naturam habet & spūs incorporeus ei coniungi possit ut loco locatum. sed in quantum est instrumentum diuine iusticie habet ut ipsum quodammodo retineat alligatum. & in hoc veraciter ignis ille est spiritui noxius. & sic aia ignem ibi ut nocuum videns ab igne cruciatur. Unde Grego. in. 4.º dialogorum oia ista per ordinem tangit. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod licet aia sit simpliciter nobilior igne ignis tamen est scilicet quid aia nobilior in quantum est instrumentum diuine iusticie. Ad secundam respondetur negando premiam. Et ad probationem respondetur quod Philosophus & Boetius loquuntur de illa actione per quam patiens transmutatur in naturam agentis. talis autem actio non est ignis in aiam & propter hoc ratio non procedit. Ad terciam respondetur negando premiam. Et ratio est. quia assumptum est verum de eo quod patitur ab agente per modum influentis. ignis autem in aiam non

agit per modum influentis sed per modum detinentis ut ex dictis patet. & ideo ratio non est ad propositum. Ad quartam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet non sit aliquis contactus corporalis inter aiam & corpus est tamen inter eos aliquis contactus spiritualis. sicut etiam motor celi cum sit spiritualis spirituali contactu tangit celum ipsum mouens per modum quo dicitur contristans tangere sicut dicitur in primo de celo. & hic modus sufficit ad actionem.

Ad quintam respondetur quod spiritus damnati nunquam sunt extra infernum nisi ex dispensatione diuina vel ad instructionem vel ad exercitium electorum. ubicumque autem extra infernum sint semper tamen vident ignem inferni ut eis in penam preparatum. unde cum ista visio sit immediate affligens ubicumque sunt ab igne inferni affliguntur. sicut et captiui extra carcerem existentes a carcere quodammodo affliguntur dum vident se ad carcerem damnatos unde sicut gloria electorum in nullo minuitur nec quantum ad premium essentialiale nec quantum ad accidentale si aliqui extra celum empirreum sunt qui quodammodo in eorum gloriam cedit. ita etiam in nullo minuitur pena damnatorum si extra infernum ex dispensatione diuina ad tempus ponantur. & hoc est quod dicit gloria.

super illud Jacobi. 3. Inflamat
rotam etc. diabolus ubique sit
sive sub aere sive sub terra secum
fert tormenta suarum flammarum.
Obiectio autem procedit ac si ig
nis corporeus affligeret spiritus
immediate sicut affligit corpora.

Secundam

questionem sic proceditur
Et videtur quod damnati non vide
ant gloriam beatorum. Primo
sic. Magis distat ab eis gloria
beatorum quam eis que in hoc mun
do aguntur. sed ipsi non vident
ea que circa nos aguntur ut di
cit Grego in moralibus. 12. li. er
go multo minus possunt videre
gloriam beatorum. Secundo
sic. Id quod conceditur in presen
ti vita pro magno munere nunquam
conceditur damnatis. sed Pau
lo pro magno munere est conces
sum ut videret vitam illam qua
beati eternaliter in deo vivunt ut
dicitur. 2. Corinthe. 12. in glo. er
go damnati sanctorum gloriam
non vident. Tercio sic. Con
sideratio pene immittit terrorem
sicut consideratio glorie generat
gaudium. sed in malis nullum erit
gaudium. ergo non videbunt glo
riam sanctorum. In oppositum est
euangelium pñs. ubi dicitur quod
dives in tormentis positus vidit
Abraham et Lazarum in sinu ei
us. Respondeo. Dicendum quod
damnati ante diem iudicii vide
bunt beatos in gloria. non hoc

modo quod gloria eorum qualis sit
cognoscant. sed solummodo cog
noscent eos esse in gloria inextin
guibili et ex hoc turbabuntur. Tunc
propter invidiam dolentes de fe
licitate beatorum. Tunc propter
hoc quia ipsi talem gloriam ami
serunt Sapi. 5. dicitur de impiis
Videntes turbabuntur timore
terribili. sed post diem iudicii om
nino visione beatorum privabitur
nec tamen ex hoc eorum pena
minuetur sed augebitur. quia me
moriam habebunt glorie beato
rum quam in iudicio viderunt
vel etiam ante iudicium et hoc erit
eis in tormentum. sed ultimum af
fligentur ex hoc quod videbunt se in
dignos reputari etiam videre glo
riam quam sancti merentur videre

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur negan
do consequentiam. Et ratio est. quia
non est simile de uno et de alio. quia
ea que in hac vita aguntur non
ita affligerent damnatos in infer
no si viderent sicut gloria inspec
ta beatorum. unde non ita osten
duntur damnatis ea que hic agun
tur sicut iustorum gloria. Quis eti
am eorum que hic aguntur ostē
duntur eis quandoque ea que in
eis tristitia agere possunt. Ad
secundam respondetur negando
consequentiam. Et ratio est. quia
non est simile. Paulus. n. insperit vi
tam illam qua sancti cum deo vi
vunt eam experiendo et in futurum
perfectius sperando quod non est

de damnatis. et ideo non est simile. Ad terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia ut dicit dominus Bonauentura super illud. Letabitur iustus cum viderit vindictam. Consideratio beatorum non sinit in pena quia afflictiva. sed fertur ulterius quod iuste et optime et digne inflicta. et talis consideratio amanti iusticiam generat gaudium. similiter nec consideratio malorum sinit in bono glorie quia bonum. sed quia perditum. et hec consideratio generat dolorem. et ita damnati affliguntur et dolent videntes gloriam beatorum.

Ad terciam que

stiones sic proceditur. Et videtur quod damnati non vellent omnes alios esse damnatos.

Primo sic ex euangelio presenti. ubi diues damnatus rogabat pro fratribus ne venirent in locum tormentorum. ergo cum damnati habeant multos consanguineos mallent eos esse beatos quam condemnatos. Secundo sic Affectiones inordinate in inferno a damnatis non auferuntur sed aliqui damnati inordinate dilexerunt suos non damnatos. ergo non vellent eorum malum quod est esse eos damnatos. Tercio sic. Damnati non desiderant augmentum sue pene. sed si plures damnarentur maior esset damnatorum pena. sicut etiam multipli-

catio beatorum amplificat eorum gaudium. ergo damnati nollent omnes alios damnari. In oppositum est illud quod dicitur Isa. 14. super illud. Surrexerunt de solis suis. dicit glossa. Solatium est malorum habere socios penarum. Respondeo. Dicendum quod damnati vellent omnes bonos esse damnatos. Ista conclusio patet. Tum quia in damnatis maxime viget inuidia. ergo dolent de felicitate bonorum et eorum damnationem appetunt. Secundo sic. Sicut in beatis in patria est perfectissima caritas. ita in damnatis erit perfectissimum odium. Unde sicut sancti gaudebunt de omnibus bonis. ita etiam mali de omnibus bonis dolebunt. Unde felicitas sanctorum considerata eos maxime affligit. unde dicitur Isa. 26. Videant et confundantur gloriantes populi et ignis hostes tuos deuoret. unde patet quod vellent omnes bonos esse damnatos. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando premissam. Et ad auctoritatem inductam dicendum est. quod non dixit hec diues ex caritate cum nullas haberet. sed ex timore seruili ne ex eorum sortio eius pena auferetur. Est tamen notandum quod licet tanta sit inuidia in damnatis quod etiam propinquorum glorie inuideant cum ipsi sunt in summa miseria: tamen minus inuidet propinquis quam aliis. quia maior

esset pena si oēs propinqui dam-
narentur et alii saluarentur & si
aliqui de suis propinquis salua-
rentur. Et exinde fuit & diues il-
le damnatus p̄tuit fratres suos
a damnatione eripi. sciebat enī
& aliqui aliorū eriperentur. ma-
luisse tamen fratres suos cū om-
nibus aliis damnari. Ad se-
cundā respondetur negando p̄-
sequentiam. Pro quo nota & di-
lectio q̄ non fundatur sup̄ bones-
tum facile rescinditur & precipue
in malis hoīb⁹ vt dicī. 9. Ethic.
Uñ damnati nō seruabunt ami-
ciam ad eos quos inordinate
dilexerunt. sed in hoc voluntas
eorū remanebit p̄uersa eo q̄ cau-
sam inordinate dilectōis adhuc
diligent. Ad terciā m̄det̄ ne-
gando p̄nam. Et rō est. q̄ licet
ex damnatorū multitudine pena
singulorū augeatur tamen tātū
supererescit odium & inuidia &
magis eligent torqueri cum mul-
tis q̄ minus soli.

¶ In Dominica

secunda est euangelium
Domo quidam fecit cenā mag-
nam etc. Lu. 14. Circa quod pos-
sunt disputari sequentes questio-
nes. Primo. Vtq̄ cena bea-
titudinis scientis preparata cō-
sistat in bonis corpis. 2. Vtq̄
occupatio & sollicitudo rerū ip̄as
liūz hoīez excludāt a cena beati-
tudinis. 3. Vtq̄ hoīes pecca-

tores sint spellendi bonū facere

De primā que

stionem sic proceditur. Et
videtur q̄ cena beatitudinis sc̄a-
tis preparata consistat in bonis
corporis. Primo sic. Quod a
pluribus dicit̄ impossibile est esse
falsum totaliter vt cōmentator
dicit. 3. de aīa. & phīs. 7. Ethic.
& opinio nō p̄ditur quā populi
multi famāt. s̄ maior hoīm mul-
tudo inclinatur ad querendū
delectatiōes corporales & corpa-
lia bona quasi finē. 9. finis hu-
mane vite in corpaliū bonis p̄-
sistit. finē hūane vite dicim⁹ bea-
titudinem. 9. in bonis corporis
q̄renda est. 2. sic. Quāto ali-
quod bonū est cōius tanto ē di-
uinius vt 3. 1. Ethic. sed cōnū cor-
porale cōius est q̄ bonū spūale
q̄ corpale etiā ad bruta aīalia
se extendit nō aut̄ spūalia. ergo
corpale bonū spūali preeminet.
9. talia bona sensibilia venient
in beatitudine offerenda beatis
3. sic. Dō ex aīa & corpore cō-
stituitur. 9. bonum hoīs debet
esse cōe aīe & corpori. sed bonū
spūale nō potest esse cōe corpori
Bonū aut̄ corporale pōt esse cō-
mune aīe inq̄tūz aīa de corpali-
bus delectatur. 9. cena beati-
tudinis magis p̄sistit in bonis cor-
poralibus q̄ spūalibus. 4. cu-
z beatitudo teste Boetio sit ita
tus omnium bonorū aggregatiō
ne perfectus. in cena beatitudi-

nisi nullum oblectamentum ibi
deficiet. 1° in ea delectationes
sensibiles et bona sensibilia erūt
alias non videtur perfecta et plena
beatitudo. 2° opp^o arguitur
sic. Beatitudo est summum bonū
hōis. 3° in p^{ri}ncipis bonis hōis
est querenda et ponenda. scilicet bona
aīe sunt nobilitiora q̄ bona cor
poris. sicut et aīa corpore nobilis
or est. 4° cena beatitudinis et er
ne preparata s^{an}ctis in bonis spi
ritualib⁹ consistit. R^{es}pondeo. Di
cendum. Error fuit stulti Macho
meti qui posuit felicitatem et bea
titudinem futuram in corporali
bus delectationibus ciborum et
potuum et venereorū. qui error
non solum apud xpiane religio
nis cultores sed etiam apud gen
tiles phōs qui beatitudines no
uerunt in operib⁹ intellective p
tis consistere iudicatur bestialis
vitam hōi voluptuosam non
hōim sed pecudum esse asseren
tes ut patet in Ethicis. Vñ ut hunc
errorem ostendamus reprobū et
stultum. Arguitur sic primo ex p
senti euangelio. Dicitur enim q̄
cena erit magna. i. de magnis et
preciosis rebus et excellentissimis
vnde de ea dicitur illud Isa. 64.
Oculus non vidit nec auris au
diuit nec in cor hominis ascēdit
que preparauit deus diligētib⁹
se. sed bona aīe et bona spiritalia
sunt maiora bona q̄ sensibilia
bona. sic ergo cena future be
atitudinis consistit in gustu bon

orum spiritualium et non sensibi
lium. vnde cena illa dicit^r mag
na quia inextimabilis Gen. 15.
Ego merces tua magna tua nimis.
Est et interminabilis. Baruth
3°. O israhel q̄ magna ē domus
domini et ingens locus possessio
nis eius. ideo exterminari nō po
test quia t^{er}az cibus q̄ ille qui mi
nistrat deus est et summum bonū
psal. Inebriabunt^r ab vber
tate domus tue. et torēte volup
tatis tue potabis eos. Secūdo
arguitur sic. Cum beatitudo
sit naturaliter ab omnib⁹ homi
nibus desiderata nominat vlti
mum humane vite finem. finis
autem cuiuslibet rei vel est ope
ratio propria vel per operationē
propria ad finem venit. cui⁹ au
tem forma propria sit in qualib⁹
re operationis proprie principiū
forma autem propria hominis
inquantum est homo sit rationalis
anima oportet q̄ vel in ipsis
actibus rationalis anime beati
tudo consistat vel in his ad que
homo per act⁹ rationalis anime
comparatur. hec autem bona ani
me dicuntur. vñ necesse est beati
tudinem ponere in bonis anime
etiam 3° phōs. Quia autem aliqui ut
Epicuri et Machometis in bonis
corporis beatitudinem posu
erunt. ex hoc prouenit q̄ seipsos
quid essent ignorabant nō enim
cognoscebant se 3° illud qd̄ in
eis est melius q̄ eorū esse forma
liter p̄plet. sed illud qd̄ de eis ex

terius apparet et scilicet hoc beatitudinem suam in bonis exterioribus posuerunt. Multis aliis rationibus reprobauimus hunc errorem in tractatu nostro contra Mahometum. nunc breuiter ista sufficiunt.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando primam. Et ratio est. quia multorum opiniones non est necesse esse veram simpliciter sed scilicet partem. multitudo autem hominum in bonis corporis beatitudinem ponentium quantum ad hoc veras opiniones habet quod illud quod optimum sibi estimant hoc suam beatitudinem esse putant. et quantum ad hoc eorum opinio vera est scilicet quod optimum in bonis est beatitudo non autem oportet quod sit vera quantum ad hoc quod ponant eam in bono corporis quia hec opinio procedit ex falsa radice quia scilicet exultant se esse principaliter id quod sunt scilicet corpora.

Ad secundam respondetur negando primam. Et ratio est. quia dupliciter aliquid dicitur esse commune. Uno modo per predicationem. huiusmodi autem commune non est aliquid idem numero in diuersis repertum. et hoc modo habet bonum corporis communitatem. Alio modo est aliquid commune per participationem unius et eiusdem rei scilicet numerum. et hoc modo bonum commune est diuinus. Et communitas maxime potest in his que ad animas pertinent inueniri. quia per ipsam attingitur ad id quod est commune bonum omnibus rebus scilicet deum. et ideo non procedit. Ad terciam respondetur

negando primam. Et ratio est. quia licet homo ex anima et corpore consistat. tamen esse ex anima et non ex corpore habet. Unde etiam beatitudo hominis principaliter et originaliter in bonis anime consistit. sicut enim corpus est propter animam sicut propter finem. et materia propter formam ut patet. 2° de anima ita et bona corporis ordinantur in anime bona ut in finem. unde in bonis corporis beatitudo principaliter consistere non potest. Ad quartam respondetur negando primam. Et ratio est. quia cum vera beatitudo hominis que speratur in alia vita conueniat homini scilicet illud quod nobilissimum est in eo quod est intellectus et respectu nobilissimi obiecti quod est ipse deus: delectationes que ad beatitudinem pertinent non sensibiles que communes sunt porcis et asinis aliisque animalibus brutis dicende sunt. sed spirituales in quibus communicamus cum angelis. Unde delectationes sensibiles quas ponit Mahometus non pertinent ad beatitudinem hominis. imo nec beatitudo vera sustinet huiusmodi delicias scilicet abstrahit ab eis. unde argumentum eius nullum est.

De Secundam

questionem qua queritur Utrum occupatio et sollicitudo rerum temporalium homines excludant a cena eterne beatitudinis. et videtur quod non. Primo sic. Sollicitudo rerum tempora

lium est licita. ergo et c. omnia est bona. auctoritas probatur sic. Ad presidem enim pertinet sollicitum esse de his quibus preest. scilicet illud ad Roma. 12. Qui preest in sollicitudine. sed homo preest ex diuina ordinatione rebus temporalibus. scilicet illud psal. Omnia subiecisti sub pedibus eius oves et boves et c. ergo homo cum debeat habere sollicitudinem de rebus temporalibus non debet proinde priuari eterna beatitudine. Secundo sic. Nullus priuatur eterna beatitudine faciendo ea quibus vita sua sustentetur maxime dicente domino. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Gene. 3. Et prouerbio. 6. Uade ad formicam o piger et considera vias eius et disce vias eius. que cum non habeat ducem nec protectorem parat in estate cibum sibi et congregat in messe quod comedat in hyeme. sed homo necesse habet esse sollicitus circa temporalia ut sustentet vitam suam scilicet apostolus. 2. ad Thessa. 3. Qui non vult operari non manducet. ergo et c. Tercio sollicitudo temporalium quoniam pertinet ad opera misericordie. puta cuius sollicitudines habet ad procurandum negocia pupillorum et pauperum. Unde ad Hebr. 6. dicit apostolus. Cupimus vnumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudines. 4. sollicitudo et occupatio temporalium non excludit quemque a beatitudine. In oppositum est euan-

gelium presens. ubi dicitur de illis qui propter occupationes terrenorum se excusabant quod nemo illorum virorum qui vocati sunt gustabit cenam meam. Respondetur. Dicendum quod dupliciter aliquis potest occupari circa terrena. Uno modo non tanquam circa fines ultimumque et principalia bona. scilicet sicut circa organa et instrumenta perueniendi ad consequendum et pregustandum bona spiritualia. Et tunc est conclusio quod cum talis sollicitudo et occupatio sit licita maxime cum homo non apponit tantum studium ad temporalia procuranda quod propter hoc homo a spiritualibus quibus principaliter inservire debet retrahatur non excludit hominem a beatitudine. Patet conclusio. quia talis licita est et sine peccato. Secundo aliquis occupatur circa temporalia tanquam circa fines et tanquam principalia bona. et de tali sollicitudine et occupatio est talis conclusio. quod est illicita et non excusat a peccato et excludit a regno sine beatitudine dei. patet conclusio. quia nihil est diligendum tanquam finis nisi deus. Et ideo saluator noster in primo euangelio excusantes se de emptio ville et probatione bonorum et de translatione uxoris noluit excusatos habere. scilicet dicens. Dico vobis quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam. Per illud qui villam emit intelliguntur ut dicit Augustinus. occupati circa honores et divitias ut superbi qui volunt aliis dominari. Per inga bonum

intelligunt nimium occupati circa terrena. et per cupiditatem finem suum ibi constituentes ut avari. Per eum qui uxorem duxit intelliguntur carnales et lascivi occupati circa luxuriam et voluptates. Ad ista tria vicia reducuntur omnia excludentia a beatitudine celesti secundum quod dicitur primo Johannis secundo. Omne quod est in mundo. aut est concupiscentia carnis. aut concupiscentia oculorum. aut superbia vite.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod ratio procedit de sollicitudine licita. temporalia enim bona subiecta sunt homini ut eis utatur ad necessitatem non ut in eis finem constituat et superflue circa ea sollicitetur. et talis non excludit a beatitudine celesti. Ad secundam respondetur eodem modo. quia sollicitudo eius qui corporali labore panem acquirit non est superflua sed moderata. et ideo Hieronimus dicit. Labor exercendus est sollicitudo tollenda scilicet animum inquietans. et talis etiam non excludit. Ad terciam respondetur quod etiam sollicitudo temporalium in operibus misericordie cum ordinetur ad fines caritatis licita est nisi sit superflua. et ideo etiam talis non excludit a regno

De terciam questione sic proceditur. Et videtur quod infideles non sint com-

pellendi ad fidem. Primo sic dicitur Math. 13. quod servi patris familias dixerunt ei in cuius agro erant zizania seminata. Vis ibi mus et colligemus ea. et ipse respondit minime. ne forte colligentes zizania eradicetis cum eis simul et triticum. ubi dicit Chrysostomus. Doc dicit dominus prohibens occasiones fieri. cum ergo sine occasionis periculo infideles non possint compelli videtur quod non sunt compellendi. Secundo in decretis dist. 45. dicitur sic de iudeis. Precipit sancta synodus nemini deinceps ad credendum vim inferre. ergo pari ratione nec alii infideles sunt ad fidem cogendi. Tercio sic dicit Augustinus. Quod cetera potest homo nolens. credere vero nisi volens. sed voluntas cogi non potest. ergo infideles non sunt cogendi ad fidem. In oppositum est euangelium presens ubi dicitur. Exi in vias et sepes compelle intrare ut impleatur domus mea. sed homines intrant in domum dei. id est ecclesiam per fidei. ergo aliqui sunt compellendi ad fidem. Respondetur. Dicendum quod infidelium quidam sunt qui nunquam receperunt fidei sicut gentiles et iudei. Et de talibus conclusio est quod nullo modo compellendi sunt ad fidei ut ipsi credant. Ratio est. quia credere voluntatis est. Secunda conclusio est. Infideles predicti licet non sint compellendi ut credant tamen sunt compellendi a fidelibus si fa-

cultas affit vt fidem nō impedi
ant vel blasphemis vel malis p
suasionibus vel etiam apertis p
secutionibus. Et inde est q̄ prop
ter bō fideles xp̄i p̄tra infideles
bellum mouent non quidem vt
eos ad credendū cogant. q̄ et
am si eos vicissent et captiuos ha
berent in eorū libertate relinque
rentur an credere vellēt. s̄ ppter
hoc vt eos compellant ne fidem
xp̄i impediant. Alii enī sunt in
fideles qui qñq̄ fidem suscep
erunt et eam profitentur sicut her
etici vel quicunq̄ apostate.
Et de talib⁹ est tertia conclusio. q̄
tales etiam corporaliter sunt cō
pellendi vt impleant qd̄ promi
serunt et teneant qd̄ semel suscep
erunt. Ad rōes in opp⁹. Ad
primam rñdetur negando pñāz
et ad auctoritatez rñdetur q̄ ita
intelligitur vt dicit Aug⁹. p̄tra
eplam Perminiani q̄ qñ metus
iste non subest. et qñ ita cuiuscun
q̄ crimen notū est et oībus ex
crabile apparet. et vt vel nullos
prolius vel non tales hñt defen
sores per quos posset scisma con
tingere nō dormiat seueritas dis
cipline. Ad secundam rñdet
cedendo si nullo mō fidez rece
perunt. Ad terciā rñdetur ne
gando pñam. Et rō est. q̄ sicut
vouere est voluntatis et reddere
necessitatis ita accipere fidem est
voluntatis. sed tenere iā accep
tam est necessitatis. et ideo hereti
ci sunt p̄pellendi vt fidem teneāt

Si obicitur q̄ Paulus fuerit cō
pulsus ad credendum cum esset
iudeus. dicit enī Aug⁹. ad Bo
nifacium comitez. Ubi est q̄ ip̄i
clamare consueuerunt. liberū ē
credere vel non credere cui xp̄us
vim intulit. i. cogitatum Paulo
prius cogente xp̄m et postea de cē
tem. Respōdetur q̄ xp̄s nō coe
git Paulum credere ita vt inuis
tus crederet. s̄ coegit eū et cōpu
lit ne fidem et ecclesiam xp̄i perse
queretur sicut faciebat. vnde ip
se viso miraculo volūtarie se ob
tulit ad faciendum quicquid ei
xp̄s precipere. vnde ait. Dñe qd̄
me vis facere voluntarie se offe
rens ad oēm obedientiaz. Et do
minus ad eum. Ingredere in ci
uitatem et tibi dicef quid te opor
teat facere. et tibi docē fuit a xp̄o
p̄ spiritū sanctū de oībus ad fi
dez p̄tinentib⁹ et p̄dicatōez ip̄i⁹

III Dominica

tercia legitur euangeliz
Erant appropinquantes ad Ihe
sum publicani et. Lu. 18. Circa
qd̄ possunt disputari sequentes
q̄stiones. Prima. Vix ange
li gaudent de peccatoribus peni
tentiam agentibus. Secūda
Vix angelus plus gaudeat de
vno peccatore agente penitētiā
q̄ de nonaginta nouē iustis qui
non egent penitentia.

D p̄rimaz que
stionez sic proceditur. Et

videtur q̄ angeli beati non gaudeant de peccatoribus agentib⁹ penitētiā. Sicut gaudium strariatur tristitie ita penitentie strariatur peccatum. s; angeli non tristantur aut dolent de malis eorū quos custodiunt. q̄ Apoca. 21. dicit q̄ in celesti Hierusalem nec luctus nec dolor est. ergo nec ipi gaudent de aliquo q̄ agat penitentiam. In oppo^o est euangelium p̄ns. R̄ndeo. Dicendū q̄ angeli gaudent super p̄uisione peccatorū agentū penitentiam Et hoc tripliciter. Primo q̄ sue custodie vident tam gloriosum fructū. Cuilibet enī hōi ad custodiam angelus ab ortu natiuitatis deputatus est vt ait Hiero. Sicut ergo medicus gaudet q̄ videt circa infirmum sue curationis fructū. sic angelus multum gaudet cu; videt circa hōies sue custodie fructum. Et Bern. super Lanti. Gaudent angeli in p̄uisione et p̄uisione peccatorū salutē hominū sitientes lacrimas p̄uimū vinū eorū. Secundo gaudēt. q̄ ex peccatoribus p̄uersis vident adimplere numerū eorū. nam eorum ruina reparatur de hōibus. Tercio gaudent. q̄ vident ī laudando deū tale se habere p̄fortium. primo enī sola natura angelica laudabat deū s; nature illi addita est natura humana. vnde nunc veraciter dici pōt illud Job. 38. Cum me laudarent astra matutina. i. angeli et iubila

rent oēs filii dei hoc spectat ad laudem hōim. et dñs. Bonauentura super Lu. dicit. Angelos gaudere de penitētia peccatoris propter septē. Primo q̄ destruit culpā. Secundo q̄ recuperat iusticiā. Tercio q̄ p̄utatur demonū superbia. Quarto q̄ efficitur angelorū custodia. Quinto q̄ reparat ecclesiā. Sexto. q̄ placat ira diuina. Septimo q̄ restauratur Hierusalem superna

Ad rōnem in oppo^o dī negando consequentiam. Et rō est q̄ non est simile de gaudio et tristitia. beatitudo enī qua fruuntur angeli admittit gaudium s; non tristitiam. vnde angel⁹ beatus est susceptibilis gaudii s; nō tristitie. vbi enī est tristitia et dolor non est perfecta beatitudo. Unde dicitur Apoca. 21. Moris ultra non erit neq; luctus neq; clamor sed nec vllus dolor. s; angeli sunt perfecte beati. g⁹ de nullo dolent. et ideo gaudere pōt angelus de salute hōim. Quis non tristatur de damnatione.

D Secundam

questionē sic proceditur Et videtur q̄ angelus nō gaudeat plus sup vno peccatore penitentiam agente q̄ sup non agitante iustis et c. Primo sic Quod est melius ē magis diligēdū et per p̄ns amplius gaudendum q̄ minus bonum. s; maius bonum est. 99. iusti q̄ vn⁹ peni

12
tens. ergo angeli beati plus gaudent de .99. iustis q̄ de vno peccatore penitente. Secundo sic Quod est diuturnius magis diligendum est et eligendum. s3 bonum innocentis est diuturnius. ergo magis diligitur ab angelis
Tercio sic. Resurgens nūq̄ redit ad tantam dignitatē q̄uis redire possit ad tantam caritatē ergo plus est diligend⁹ innocēs q̄ penitens. In oppo^o est euangelium presens. Rñdeo. Dicendum q̄ ista littera potest intelligi dupliciter. Uno mō respectu redemptionis humane nature. et tunc deus vel angeli dicunt gaudere plus de vno peccatore scilicet agente pñiam. i. de redemptione humani generis q̄ de .99. iustis. qz in ea est maior materia gaudii q̄ in oībus aliis opibus non qz melior sit peccator penitens q̄ .99. iusti. Unde in redēptione humani generis plus operatus est deus q̄ in p̄servatione toti⁹ multitudinis celestis. quia hoc est manifestatiuum maioris potentie maioris prudētie et maioris misericordie. Maioris potentie qz maius est iustificare impium q̄ creare celos et terras. Maioris prudētie. qz Job. 26. Prudentia eius percussit superbū. Maioris clemētie siue misericordie. vnde Lu. 1. Per viscera misericordie dei nostri in quibus visitauit nos omēs ex alto. Maior etiam fuit in christo consensio.

Maior etiam humani generis sublimatio secundū illud psal. Quoniam eleuata est magnificentia tua super celos. Unde b⁹ intelligitur quantum ad causas nostre penitentie scilicet humani generis redemptionē in qua maior est materia gaudii q̄ in omnibus aliis operib⁹ dei. Secundo potest intelligi de peccatore penitente. Tūc intelligitur q̄ angelus plus gaudet qd. quia gaudium ē magis nouum siue quia habet aliam ratōnem gaudii in conuersione peccatoris q̄ nō habet de permanentib⁹ in iusticia. Vel quia peccator est feruentior frequenter q̄ iustus. vnde b⁹ nō refert ad omnes peccatores nec ad omnes iustos sed ad peccatores feruidos post conuersionem et iustos tepescentes. Unde Gregorius exemplificat et Beda in glo. Maius est gaudium de peccatore q̄ de iusto stante. Ut dux in bello illum militem plus diligit qui post fugam reuersus hostem fortiter premit q̄ eum qui nunq̄ fugit nec vnq̄ fortiter egit Et eodem modo est de peccatore post penitentiam viriliter agente et de iusto tepido i sua iusticia permanente. Ad rōes in oppo^o Ad primā rñdet q̄ nō iō angeli dicunt plus gaudere de peccatore penitente q̄ de .99. iustis. quia ipse melior sit q̄ nonaginta nouē iusti. sed propter nouitatem rōis gaudii quā habent de inuētōne

sine conuersione peccatoris quā
non habet de aliis stantib⁹. vñ
dicitur maius gaudiū ⁊c. q̄ si
cut maius est gaudiū de sanati
one infirmi q̄ de p̄seruatione sa
ni. Ad secundam rñdetur q̄
dicuntur angeli plus gaudere d̄
peccatore. q̄ penitens frequēter
magis humilis ⁊ feruidus ⁊ cau
tus resurgit. Ad terciā rñdet
sicut dictū est. q̄ penitens plus
diligitur quia frequenter surgit
magis feruens.

¶ Dominica

quarta est eu angelū. Estote m̄
sericordes ⁊c. Lu. 6. Circa qd̄
p̄nt disputari sequētes q̄stiones.

Prima. Utz misericordia ad
quā hortat sit maxima v̄tutum

Secunda. Utz licitum sit iu
dicare de aliis ex suppositione

¶ primaz que

stiones sic proceditur. Et
videtur q̄ m̄ia sit maxima virtu
tū. Primo sic. Tanto aliqua
virtus est melior quāto facit ho
minem deo similiozem. q̄ p̄ hoc
ē melior quia deo ē similioz. sed
misericordia maxime facit homi
nem deo similiozem s̄q̄ euangeli
ūz p̄sens vbi dicitur. Estote m̄
sericordes sicut ⁊ pater vester m̄
sericors est. ergo misericordia est
maxima v̄tutū. Secundo sic
Maxime ad v̄tutē pertinet di
uinus cultus. sed misericordia p̄
fertur diuino cultui s̄q̄ illd̄ Osee
6. Misericordiam volo ⁊ nō sa

crificium. g. misericordia ē maxi
ma virtus. Tercio sic. super
illud. i. ad Thimo. 5. Pietas
aūt ad oīa vtilis est. dicit glosa
Ambro. Dīs summa discipline
xp̄iane in misericordia ⁊ pietate
est. s̄ disciplina xp̄iane religiōis
continet oēm v̄tutem. ergo sum
ma totius v̄tutis ī misericordia
consistit. In oppo est qd̄ dicit
ap̄lus Col. 3. cum dicit. Induite
vos sicut electi dei viscera miseri
cordie. postea subdit. Super oīa
caritatem habete. ergo misericor
dia non est maxima v̄tutum.

R̄ndeo. Dicendum q̄ simpli
citer caritas qua vnimur deo est
potior virtus in nobis q̄ miseri
cordia. misericordia aūt inter v̄
tutes que ad proximū pertinent
potior est omni alia. Pro q̄ no
tandum q̄ aliqua virtus potest
esse maxima dupliciter. vno mō
s̄q̄ se. alio mō p̄ p̄parationem.
Secundum se quidem misericor
dia maxima est. pertinet enī ad
misericordiam q̄ aliis effundāt
⁊ plus est q̄ defectus aliorū sub
leuent ⁊ hoc est maxime supioris
vnde ⁊ misereri ponitur propriū
deo ⁊ in hoc maxime eius oīpo
tētia manifestatur. Sed quo ad
habentem misericordia non est
maxima nisi ille qui habz sit ma
ximus qui nullum supra se habe
at sed oēs sub se. Et enim qui su
pra se habet aliquē maius est et
melius coniungi superiori q̄ sup
plere defectū inferioris. Et ideo

quantum ad hominem qui habet deum superiores. caritas per quam unitur deo est potior quam misericordia per quam defectus proximorum suppletur. Sed inter omnes virtutes que ad proximum pertinent potissima est misericordia sicut etiam est potior actus. nam supplere defectus alterius in quantum boni superioris est et melioris.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod per caritatem magis assimilamur deo quam per misericordiam quoniam per caritatem assimilamur deo tanquam ei per affectum uniti. et ideo potior est quam misericordia per quam assimilamur deo secundum similitudinem operationis. Ad secundam respondetur quod ratio bene procedit quod preferatur exteriori sacrificio. Et ratio est. quia deus non solum colimus per exteriora sacrificia et munera propter ipsum sed propter nos et propter proximos. non enim indiget sacrificiis nostris sed vult ea sibi offerri propter nostram devotionem et proximorum utilitatem et ideo misericordia qua subuenitur defectibus aliorum est sacrificium ei magis acceptum utpote propinquius utilitatem proximorum inducens secundum illud Debe. vlti. Beneficentie et communionis nolite obliuiscitalibus enim hostiis promeretur deus. Ad terciam respondetur negando primam. Et ratio est. quia licet summa christiane religionis in misericordia consistat quantum ad exteriora opera. interior tamen affec-

tio caritatis qua coniungimur deo preponderat et dilectioni et misericordie in proximos.

D Secundam

questionem sic proceditur Et videtur quod non sit illicitum iudicare aliquem ex suspitione. Primo sic. Suspicio videtur esse opinio incerta de aliquo malo. unde de philosophis in. 6. Ethic. ponit quod suspicio se habet ad verum et falsum sed de singularibus contingit non potest haberi opinio nisi incerta. cum ergo iudicium humanum sit circa humanos actus qui sunt in singularibus et contingitibus. videtur quod nullum iudicium licitum esset si ex suspitione iudicare non liceret. Secundo sic. Per iudicium illicitum fit aliqua iniuria proximo. sed suspitio mala in sola opinione hominis consistit et sic non videtur ad iniuriam alterius pertinere. ergo suspitionis iudicium non est illicitum. Tercio sic. Si iudicium suspitionis sit illicitum oportet quod ad iniusticiam reducatur. quia iudicium est actus iusticie. sed iniusticia ex suo genere semper est peccatum mortale. ergo suspitionis iudicium semper est peccatum mortale si esset illicitum quod est falsum. quia suspiciones vitare non possumus ut dicit glossa. Augustinus super illud. 1. Cor. 4. Nolite ante tempus iudicare. ergo iudicium ex suspitione non est illicitum. In oppositum arguitur

ex presenti euangelio in quo dicitur. Nolite iudicare &c. Respon-
deo. hic sunt aliqua notanda.
Primo quod aliquis potest iudicare
re malum de proximo multipliciter.
Uno modo ex euidencia facti
cum aliquis iudicat homicidam.
quia videt eum interficere hominem.
Et sic est conclusio quod
sic iudicare nullum est peccatum.
Alio modo ex signis euidentibus.
ut si aliquis iudicet aliquem fornicatorem
quia vidit eum nudum cum nuda.
et sic similiter nullum est peccatum.
Tercio ex signis leuibus.
Et hoc dicitur iudicare ex suspicionem.
unde Tullius dicit. Suspicio importat opinionem
ma- li quando ex leuibus indicibus procedit.
Et contingit ex tribus ut dicit sanctus Thomas.
Uno quidem modo ex hoc quod aliquis in seipso
malus est et ex hoc ipse quasi conscius
sue malicie facilius de aliis malum opinatur
scilicet illud Ecclesiastici. In via stultus ambulans cum
ipse sit insipiens omnes stultos estimat.
Alio modo prouenit ex hoc quod aliquis
male afficitur ad alterum cum enim aliquis
contemnit vel odit aliquem aut irascitur aut inuidet
ei ex leuibus signis opinatur malum de eo.
quia unusquisque facilius credit quod appetit.
Tercio modo prouenit ex longa experientia.
vnde philosophus dicit. 2. Metaphysice quod senes
sunt maxime suspiciosi. quia multociens
experiuntur sunt aliorum defectus. Primum autem
due suspitionis

cause manifeste pertinent ad peruersitatem affectus. Tercia vero
causa diminuit rationem suspicionis in quantum
experientia ad certitudinem proficit que est
contra rationem suspicionis. et ideo suspitio iudicium
quoddam importat et quantum magis procedit
suspicio tanto magis est viciosum. Est autem triplex
gradus suspicionis. Primum est cum homo ex
leuibus indicibus de bonitate alicuius dubitare incipit.
et hoc peccatum veniale est et leue quia procedit
ex humana infirmitate sine qua vita ista non
ducitur. et hoc non vocatur proprie iudicium
sed suspitio. Secundus gradus est quando ex
talibus signis firmiter pro certo maliciam
alterius existimat siue quod frater suus malus
est. et hoc proprie dicitur iudicium quia iudicium
importat firmam sententiam et hoc est peccatum
mortale. si malum quod iudicat de fratre ex
leuibus indicibus sit de genere peccati mortalis.
peccatum enim mortale est quod contrariatur
caritati. quod autem aliquis predicto modo
iudicet fratrem suum est contra caritatem
fraternam. Tercius gradus est quando ex
leuibus signis non solum predicto modo
iudicat sed etiam procedit ad punitionem
fratris. sicut cum iudex ex suspitione
procedit ad aliquem condemnandum et hoc
est grauius. quia non solum est contra
caritatem sed etiam contra iusticiam et equitatem.
Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur ne-

gando consequentiam. Et r³ est q² licet in humanis actibus nō inueniatur tanta certitudo sicut in demonstratiuis. est tñ aliqua certitudo s³ q² cōuenit tali materie puta cum aliquid per ydō² neos testes probatur. Ad secundam rñdetur negando minorem. Dicimus enim q² ex h^o ipso q² aliquis malam opinionēz habeat de aliquo sine causa sufficienti indebite condemnat eum. & ideo iniuriatur ei. Ad terciāz respondetur negando pñam. Et ratio est. q² iusticia & iniusticia ē circa actus exteriores & sic iudicium suspitiosum directe ad iniusticiam pertinet quando ad actum exteriorem procedit & tunc ē peccatum mortale vt dictum est. Iudicium autem interius pertinet ad iusticiāz s³ q² cōparatur ad exterius iudicium vt act⁹ interior ad exteriorem. sicut concupiscentia ad fornicationem & ira ad homicidium.

IIA Dominica

quinta est euangelium. Cum turba irrueret in Ihesum & d. Lu. 5°. Circa quod possunt hec disputari. Primo. Utrū ad summum pontificem pertineant cause maiores in ecclesia.

Secundo. Utrum retia predicationis conueniant aliis ecclesiis sine auctoritate pape.

D primam sic

proceditur. Et videtur q² non pertineant ad summūz pontificem maiores cause in ecclesia

Primo sic. Correctionem eorum qui audire nolunt fratrem corrigentem xps remittit ecclesie Mathei. 18. Si peccauerit in te frater tuus &c. dic ecclesie. s³ correctio talium est de maiorib⁹ causis. ergo sequitur q² maiores cause pertineant etia³ ecclesie catholice. Secundo sic. Apostoli alii a xpo etiam receperunt spiritum sanctum cum Petro & potestates remittendi peccata Johā. 20. Accipite spiritus sanctū quorum remiseritis peccata remittuntur eis. ergo etiam pertinent ille cause maiores aliis prelatiis ecclesie qui succedunt apostolis sicut summo pōtifici qui succedit Petro. Unde in. ca. in nouo. di. 21. scribitur q² ceteri apostoli cum Petro pari consortio honorem & potestatem receperunt. In op^o positum est euangelium presens. vbi soli Petro dicitur. Duc in altum. per quod vt dicit glo. Ambrosiū & Hieronimū in capitulo. Non turbatur. 24. questione. 1. Et si aliis imperatur vt laxent retia soli Petro dicitur. Duc in altum id est in profundum disputationum. per quod datur intelligi maiores causas Petro esse commissas. Rñdeo. Dicendū q² ad summūz pontificē pertinet

Determinatio et diffinitio maiorum causarum in ecclesia. Ista conclusio colligitur. Tum primo ex illo Exodi. 18. ubi Moyses qui dux et rex iudeorum fuit sicut papa christianorum 3° illud Bern. ad Eugenium. Tu es potestate Moyses. Deinde legitur. Esto tu populo in his que ad deum pertinent ut ostendas eis ceremonias et ritum colendi deum. Sicut ergo omnes questionem emergentes de lege et cultu dei reservabant Moysi determinande. ita omnia que sunt fidei christiane reservantur romano pontifici determinanda et diffinienda et mandanda. et propter hoc ut in hoc evangelio dicitur Christus cum aliis apostolis imperaret ut laxarent retia soli Petro inquit. Duc in altum. id est in profundum disputationis. ut ait Ambrosius. Secundo hoc idem colligitur ex illo quod dicitur Matth. 17. Dominus soli Petro iubet hamo piscari. Super quo beatus Ambrosius dicit et habetur in. c. Est aliud. 24. q. 1. Est aliud piscandi genus quo genere solum Petrum dominus piscare iubet dicens. Mitte hamum etc. ubi glossa inquit. Per hamum intelligitur iurisdictio qua Petrus preest aliis. hec ibi. Tercio colligitur veritas conclusionis. quia papa solus vocatus est in plenitudinem potestatis. Alii vero in partem sollicitudinis ut testatur Leo papa in. c. Multum. 3. q. 6. et Gregorius in. c. Decreto. et Julius papa

in. c. Qui se scit. 2. q. 6. ergo ad ipsos solum pertinent omnes cause maiores de ecclesia. Et multis aliis potest colligi prefata conclusio. sed ista sufficiant. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando premissam. Et ad auctoritatem respondetur 3° glossa. Christo. quod per litteras ecclesie intelligitur prelati ecclesie. unde dicit ecclesie. id est his qui preesunt. unde papa cum sit caput et princeps totius ecclesie sibi maxime convenit de omnibus iudicare et omnes delinquentes corrigere. unde Pelagius in. c. Cuncta per mundum. 9. q. 3. Applicata sedes de omni ecclesia habet fas iudicandi. et per omnia mala quibus homines a deo aueruntur correctio nis disciplina de medio tollere et eradicare. ut extra de maiori et obedi. solite. Ad secundam respondetur quod ratio non procedit. Et ratio est. quia determinatio causarum pertinet ad potestatem iurisdictionis in qua preestur omnibus ut pote caput totius ecclesiastici corporis. Auctoritas autem illa Iohannis. 20. loquitur de auctoritate et potestate ordinis quae pariter apostoli receperunt.

D Secundam

questionem sic proceditur Et videtur quod alii prelati ecclesie absque auctoritate papae laxare possunt retia predicationis. Primo sic. Prelati et episcopi sunt successores apostolorum ut habet glossa

Luce. 10. Sed aplis immediate iniungit xps predicationis officium dicens. Laxate retia vestra ergo epi immediate habet a xpo non mediante papa predicationis auctoritatem. Secundo sic. Non potest aliquis predicare nisi mittatur. dicente apostolo ad Roma. 10. Quomodo predicabunt nisi mittantur. sed Episcopi in persona aplorum missi sunt ad predicandum a xpo iuxta illud Marci vlti. Euntes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creature. ergo non indigent mitti a papa. Tercio sic. Archidiaconis et presbiteris conuenit ex officio ipsorum predicare vt scribitur dis. 25. c. Perspectis. multo g? fortius aliis ecclesie prelati superioribus. In oppositum arguitur sic. Predicatio pertinet ad iurisdictionem. sz omnis potestas iurisdictionis prelatorum dependet a papa vt incapi. Dominus. dis. 19. 2. c. sacrosancta. di. 22. 2. 24. q. 1. Loquitur dominus. ergo alii prelati absq? auctoritate pape laxare retia predicationis non valent. Respondeo. Dicendum q? nullus inferior papa potest predicare absq? auctoritate pape. Ista conclusio probatur. Potestas que data est vni in sua fontali plenitudine non est in aliis nisi deriuata et limitata etiam pro illius voluntate et ordinatione. sed p?as pascendi doctrina et predicationis

ne xpianus populum est soli Petro data. et in eo suis successoribus cui cura totius orbis commissa est dicente domino. Pascere oues meas Johan. vlti. hoc eniz teste Christo. nulli apostolorum dictum est nisi Petro. ergo quicumq? habet potestatem predicationis habet auctoritate pape. Secundo. A quo quis habet dignitatem episcopalem et curam commissam ab eodem habet ea que sequuntur dignitatem. sed omnes prelati a sede apostolica sunt instituti a papa vocati in partem sollicitudinis eius. ergo ab eius auctoritate habent q? possunt predicare et pascere plebem. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia tunc solus xps regebat apostolos. nec alium habebant ante se a quo dependerent. vnde ab ipso solo habebant auctoritatem. Prelati vero nunc habent institutus a xpo supra se Petrum siue successorem eius in caput et principem eorum a quo pendet immediate omnis potestas eorum. Ad secundam respondetur q? licet apostoli receperunt auctoritates predicationis immediate a xpo ante passionem ad predicandum iudeis Math. 10. In viam gentium ne abieritis. Euntes predicate dicentes. quia appropinquabit regnum celorum Mathei. 4. et Luce. 10. Post resurrectionem cum missi sunt cum

actum est eis. Euntes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creature. missio ista intelligebatur in ordine tamen ad Petrum quem pastorem et caput ac principem totius ecclesie instituerat et quem vicarium dimittebat in terris. et ita nunc episcopi mittuntur et assumuntur in partem sollicitudinis ab ipso Petri successore. Ad terciam respondetur quod nec Archidiaconi nec aliqui presbyteri habent predicandi auctoritatem nisi auctoritate pape eis concessa.

III Dominica

Sexta est euangelium.

Nisi iusticia vestra habundauerit plus. et cetera. Math. quinto. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum necesse sit ad ingressum regni celorum quod iusticia fidelium habundantior sit quam phariseorum.

Secundo. Utrum conuenienter cum dicitur. Qui dixerit fratri suo satue reus erit gehenne ignis et cetera. assignentur tres gradus ire. Tercio. Utrum reconciliatio fratris semper sit facienda ante oblationem munus sine sacrificii.

De primam sic

proceditur. Et videtur quod non sit necesse ad ingressum regni celorum quod iusticia fidelium habundantior sit quam phariseorum.

Primo sic. Ad consecutionem salutis eterne et per consequens ad ingressum regni celorum sufficit obseruantia diuine legis secundum illud saluatoris Math. 19. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. sed vna et eadem videtur esse lex quantum ad moralia et antiquior et nunc fidelium. et per consequens eadem iusticia cum iusticia ut ait Plato. sit ars et disciplina viuendi. ergo non oportet quod habundantior sit iusticia christianorum quam fuerit phariseorum ad intrandum regnum celorum. Secundo sic. Si dicatur quod ideo habundantior debet esse nostra iusticia quia lex Moyse non cohibebat animum sed manum tantum. Contra. Eodem modo est ordinare animum ad virtutem et cohibere a peccato. sed lex mosayca ordinabat animum ad virtutem ut patet Deutero. 6. Diliges dominum deum tuum et cetera. 5. et ipsa cohibebat animum a peccato. Tercio arguitur sic. Irasci non est illicitum. ergo videtur quod per non irasci fratri suo sit iusticia christianorum habundantior cum non videatur aliquid addi quod sit maioris perfectionis quam iusticia phariseorum. consequentia videtur bona. probatur assumptum. Primo sic. Nullus motus naturalis videtur esse culpabilis sed irasci est motus naturalis ut dicit glossa in presenti euangelio ergo irasci non est illicitum. Se

cundo sic. Nullus peccat in eo quod vitare non potest. sed iram homo vitare non potest ut habetur in glossa super illud psalmi. Irascimini et nolite peccare. ergo assumptum est verum. In oppositum est euangelium presens in quo Christus inquit. Nisi iusticia vestra etc.

Respondeo. Dicendum quod necesse est quod iusticia fidelium sit abundantior quam iusticia phariseorum si ingredi velint regnum celorum. Pro quo sciendum quod pharisei credebant per precepta decalogi sola opera exteriora prohiberi non motum animi. quia ut credebant voluntas mala non est peccatum nisi exeat in effectum. unde dicebant de hoc precepto. Non occides. quod per hoc prohibebatur occidendi factus et non occidendi propositum. et hoc est quod dicit saluator. Audistis quia dictum est antiquis. Non occides. hoc est sic interpretabantur preceptum hoc. Sed hunc errorem excludit saluator dicens. Ego autem dico vobis quoniam omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. hoc est. non solum qui occiderit fratrem suum sed qui irascitur ei reus erit iudicio. in quo Christus superaddendo super actum exteriorum homicidii actum interiore animi ostendit. quomodo iusticia vestra debet habundare plus quam iusticia phariseorum que solum opus exterius prohibebat. et ideo lex nova dicitur perfectior quam vetus lex in

hoc quod et animum et manum cohibet. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet una lex quo ad moralia sit vetus et nova quantum ad substantiam preceptorum. aliter tamen interpretabatur a phariseis et aliter a Christo et suscipienda est a fidelibus. unde Augustinus dicit contra Faustum. Quod pene omnia que monuit vel precepit dominus ubi adiungebat. Ego autem dico vobis: ibi inveniuntur etiam in illis veteribus libris. sed quia non intelligebant homicidium nisi peremptionem corporis humani aperuit dominus omnem iniquum motum ad nocendum fratri in homicidii genere contineri. et quantum ad huiusmodi explicitas manifestationes precepta nove legis dicuntur maioris perfectionis preceptis veteris legis. Unde observantia legis non sufficiebat ad salutem anime in antiquo testamento nisi lex iuxta interpretationem Christi intellecta et observata. Ad secundam respondetur. quod aliud est loqui de iusticia phariseorum. et aliud est de veteri lege. Iusticia enim phariseorum erat quia credebant solum opera exteriora esse peccata et sola illa prohiberi. sed lex vetus bene prohibebat cum opere exteriori etiam malam voluntatem interiore sicut supra argutum est

etiam quia intentio legislatoris
cuiuslibet legis est facere ciues bo
nos et virtuosos ut dicitur secun
do Ethicorum. sed nullus potest
esse bonus et virtuosus nisi ope
retur bona ex animo et desistat
a malis non solum opere sed et
anim voluntate. ergo lex vetus ut
pote diuina est recte posita et sit
quecumque lex civilis cum prohibeat
non solum opus exterius sed in
teriora animi. verum est tamen
quod non cohibebat animus sed ma
num. Desert enim prohibitio et
cohibitio. quia prohibitio fit so
lo verbo et absque pene commina
tione. Cohibitio vero est que fit per
factum vel per metum ex pene com
minatione. Quia autem tantum
se extendit cohibitio siue coactio
legis quantum se extendit inflic
tio penarum determinatarum per
legem. Nulla enim lex habet vir
tutem coactiuam nisi propter pe
nas quas infligit vel commina
tur. sic lex vetus non infligebat
nec comminabatur nisi penas tem
porales infligendas per homines
et pro factis exterioribus quorum
homo est cognitor. de interiori
bus autem non est hominis ius
dicare nec penam infligere. Et sic
patet responsio. quia lex vetus
licet prohibebat a peccato omni
tam cordis quam operis exterioris.
non tamen cohibebat penam im
ponendo nisi opera exteriora.

Ad tertiam respondetur ne
gando consequentiam. Et ratio

est. quoniam ut dicit Alexander
de haliis in tercio. Aliud est iras
ci fratri. aliud irasci peccato. alio
ud irasci absolute. Irasci fratri
semper procedit ex vicio. sic enim
ira dicitur ut dicit Augustinus.
vltiscendi libido. et sic ut dicit
sanctus Thomas Chrysostus lo
quitur hic in euangelio de mo
tu ire quo quis appetit proximi
occasionem aut quamcumque gra
uem lesionem. cui appetitui si con
sensus rationis superuenit sine
dubio peccatum mortale est et ita
non est licitum. Irasci vero pecca
to procedit ex virtute. quia ex as
more vel zelo iusticie. Irasci ve
ro absolute est motus indifferens
et aliquando est illicitum et alia
quando non. Unde Chrysostomus
dicit super Mattheum. Qui
irascitur sine causa reus est. qui
vero cum causa reus non est. si ira
non fuerit nec doctrina proficit
nec iudicia stant nec crimina con
pescuntur.

D Secundam

questionem sic procedit
tur. Et videtur quod non conuenien
ter assignentur tres gradus ire
cum dicitur. Qui dixerit fratri
suo fatue reus erit gehenne ignis
Nam apostolus galathas vocat
insensatos. ad Galathas tercio
Et dominus Luce vicelesimo quar
to Discipulos euntes in castella
lum emaus vocat stultos dicens

Dulti et tardi ad credendum
et cetera. ergo videtur quod non dis-
cat bene quod qui dixerit fratri suo
fatue reus erit gehenne ignis.

In oppositum est textus pres-
sentis euangelii. Respondeo
Dicendum quod triplex gradus ire
conuenienter ordinatus ponitur
a domino in euangelio presenti
Primus quidem gradus est in
corde qui notatur cum dicitur.
Qui irascitur fratri suo. Secun-
dus est in ore per verbum confu-
sum contumeliosum. qui notat-
ur cum dicitur. Qui autem dis-
xerit fratri suo racha. quod est in-
teriectio irascentis. Tercius gra-
dus est videlicet quando proces-
ditur ad contumeliam determi-
natam. qui notatur cum dicitur
Qui dixerit fratri suo fatue reus
erit et cetera. Primus gradus est
minoris culpe quam secundus. et se-
cundus quam tertius. et ideo primo
minor culpa determinatur cum
dicitur. Reus est concilio. quia
min⁹ est quod iudices deberent con-
gregari ad determinationem ali-
cuius pene quam quod iam sit adiudi-
catus quod ponitur in secundo
cum dicitur. Reus erit iudicio.
et hoc est minus quam quod aliquis sit
iam extreme pene determinatus
quod ponitur in tercio gradu cum
dicitur. Reus erit gehenne ignis.
Ad rationes in opposi-
tum respondetur quod sicut licitum
est aliquem verberare vel in re-
bus damnificare causa discipli-

ne. ita etiam causa discipline po-
test aliquis alteri quem debet cor-
rigere verbum aliquod conui-
cium dicere. et hoc modo domi-
nus discipulos vocauit stultos
et apostolus galathas insensa-
tos. Unde sicut dicit Augusti-
nus in libro de sermone domini
in monte. Raro et ex necessitate
magna obiurgationes sunt ad-
hibende. in quibus non nobis
sed ut domino seruiatur instem⁹
Concordat Alexander de bas-
lis in tercio ad argumentum pre-
dictum respondens. Quod ut dicit
Augustinus qui dixerit fatue
duo subaudiuntur scilicet et fra-
tri suo. et sine causa hoc est. unde
defenditur quod apostolus vocauit
galathas stultos quos et fratres
nominat. non enim hoc fecit si-
ne causa. hec ille.

D terciam que

tionem respondetur. quod
semper reconciliatio est fida an-
te oblationem muneris siue sa-
crificii. verum distinguendum est
quia aut frater cui reconcilian-
dus est quis est presens aut est ab-
sens. si absens sufficit ire spiritus
aliter pedibus mentis. Unde di-
cit Augustinus in sermone do-
mini in monte. Pergendum est
non pedibus corporis sed moti-
bus animi ut te humili affectu
prosterne fratri ad quem cara
cogitatione concurris in conspec-
tu eius cui manus oblatu⁹ es.

Doc autem dicitur quis facere
ut dicit Nicolaus de lyra quan-
do habet propositum satisfaciendi
loco et tempore competenti. Et
hoc modo utitur eccl. si roma-
na qui reum confitentem absol-
uit et sibi satisfactionem lesio fi-
endam imponit. Si vero sit pres-
ens et commode possit ipsi fra-
tris offensi haberi presentia cum
non simulato animo linire atque
in gratiam provocare venias po-
stulando debes ac deinde offe-
ras munus tuum. Sed surgit hic
alia questio. Utrum ille cui iniu-
riatus est debeat amicitiam que-
rere. Respondeo iuxta Alexan-
dram de balis in tercio. Quod du-
plex est debitum. scilicet debitum
necessitatis et sine quo non est sa-
lus. et secundum hoc qui iniuri-
atus est non debet reconciliatio-
nem querere. Unde Augustinus
in sermone domini in monte. Non
veniam postulabis ab eo qui ti-
bi iniuriam fecit. sed tantum di-
mittas sicut tibi a domino dimitti
cupis quod ipse commiseris. Est et
debitum perfectionis quod confert
ad maiorem gloriam. et hoc mo-
do dicit Chrysostomus. Quod iniu-
riatus debes duplicem reconcili-
ationem querere ut duplicem glo-
riam consequaris. unam quia iniu-
riatus es. alteram quia prior
rogasti. Non enim volens te de-
us subternere sub pedibus eius
iubet te prius rogare. sed volens
tibi humilitatis gloriam provide

e. Decille.

II Dominica

Septima est euangelium
In illo tempore. Cum multa tur-
ba et. Mathei. 8. Possunt dis-
putari que in dominica quarta
quadagesime disputata sunt.

II Dominica

Octava est euangelium.
Attendite a falsis prophetis et.
Mathei. 7. Circa quod possunt
disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum cauendi sint
falsi prophete. Secunda est
Utrum sufficiens argumentum
ad cognoscendum predictos lu-
pos assignetur cum dicitur. A
fructibus eorum cognoscetis eos

Tercia. Utrum simpliciter
ex voluntate iudicanda sit actio
bona vel mala.

De primam sic

proceditur. Et videtur quod
non sint cauendi falsi prophete.

Primo sic. Nulli tales nunc
sunt. ergo et cetera. antecedens pro-
batur ex illo Mathei undecimo
Lex et prophete usque ad Johan-
nem. ergo videtur quod non oportet
at post tempora Johannis a talibus
attendere. Secundo sic.
Si dicantur per falsos prophetas
heretici. Contra. Apostolus
inquit. I. Corinthios. II. Opor-
tet esse hereses in ecclesia ut qui

probatum sunt manifesti fiant. g^o
non est attendendum siue cauendum ab eis. Tercio ex illo
Math. 13. Ubi dominus mandauit ut serui permitterent crescere zizania usque ad messem. s^z per zizaniam heretici intelliguntur. secundum Augustinum. g^o 24.

In oppositum est euangelium presens. Respondeo. Dicendum sub ista conclusione. q^d diligenter cauendi sunt falsi prophete qui hic heretici dicuntur. et hoc multiplici ratione. Primo sunt diligenter cauendi. quia occulte veniunt et incedunt falsam doctrinam sub virtutum apparentia palliantes. Unde dicitur. Veniunt inuestimentis ouium. i. ut recti sub bonis operibus scilicet orationibus/ieiuniis/et elemosinis que ipsi fecte faciunt. quia in his non honorem dei intendunt sed fauorem populi captandum ut eorum dictis credulitas citius adhibeatur. de quibus dicit apostolus ad Roma. 16. Per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium. Secundo sunt diligenter cauendi propter periculum. Unde subditur. Sunt enim intrinsecus scilicet per corruptam voluntatem et intentum nocendi et seducendi lupi rapaces. Lupi enim non solum sunt mordaces sed etiam venenatos habent dentes. Sic heretici cum mordent venenorum falsae doctrine effundunt. tales enim nisi diligenter cau-

neantur multis proficiunt ad impietatem. q^z ut dicit apostolus. 2. Thimo. 2. Sermo eorum ut cancer serpit. Et idem bene dicit Isai. 52. Recedite recedite nolite tangere immundum. q^z sicut dicit Ecclesiasti. 13. Qui tetigerit picez co inquinabitur ab ea. et qui conicet superbo induat superbiam. Tercio cauendi sunt ne inuoluamur penis damnationis eorum qui sunt plures in iure. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondeo s^z Albertum. dicit. n. q^d obiectio illa fuit Christo. et soluit eam sic. q^d prophetia est proprie diuina inspiratio sub immobili veritate tales eorum euertunt denuncians qui sunt de redemptore et sanctis. et hoc modo prophetia fuit finita usque ad Iohannem qui digito saluatores demonstrauit. sed si prophetia dicatur quicunque enunciatio futurorum tunc prophete sunt et fuerunt post Iohannem. sicut Agabus filius Philippi in actibus apostolorum qui famem et vincula Pauli pronuntiabat. et multi alii qui ad humanarum aurium directionem multa pronuntiabant. Secundo respondeo q^d hic falsi prophete dicuntur heretici. Ad secundam respondeo negando prius. Et ratio est. quia utilitas que ex heresibus venit est propter hereticorum intentionem. quorum intentio est corrumpere fides quod est maxime nocuum. unde magis respiciendum est ad id quod est pro se de intentione eorum ut excludantur quam ad hoc quod est propter intentionem eorum ut

sed hoc ultimum pertinet ad bonitatem consilii secundum quod consilium in ratione inquirente et inueniente aliud et aliud est ex parte rei consiliabilis. cum ergo electio sit quasi consilii conclusio ut in tercio Ethicorum dicitur. oportet quod ad bonitatem voluntatis eligentis concurrat finis et bonitas. bonitas eius quod est ad finem ordinatum. et si hoc sit proculdubio actus exterior bonus erit. si autem alterum defuerit erit voluntas mala et actus malus. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod arbor est quae immediate procedit fructus. unde arbori comparatur voluntas in euangelio secundum quod est eligens. quia ex electione immediate sequitur fructus. vel ut dicit sanctus Thomas in prima secunda. per alia verba voluntas bona prout significatur per arbores bonam est accipienda secundum quod habet bonitatem et ex actu volito et ex fine intento. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia ad bonitatem rei non solum exigitur bonitas finis ultimi quam respicit voluntas intendens. sed etiam bonitas finis proximi quem respicit voluntas eligens. et ideo non sequitur quod bonitas voluntatis intendentis ad bonitatem actus sufficiat. Ad tertiam respondetur sicut ad superius. non enim solum aliquis peccat quan-

do vult malum finem sed etiam quando vult malum actum.

IIA Dominica

Nona est euangelium. Domino quidam erat dives etc. Luce decimosexto. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum prelatus vel clericus dissipans bona ecclesie sit deponendus. Secundo. Utrum conuenienter dentur pecunie siue elemosine ut oretur pro dante. Tercio. Utrum de illicitis acquisitis possit fieri elemosina.

Ad primam que

stiones sic proceditur. Et videtur quod clericus siue prelatus dissipans bona ecclesie non sit propter hoc deponendus. Primo sic. Matrimonium spirituale in quo prelatus est vir siue sponsus ecclesie sic est nobilius quam carnaliter ubi vir coniungitur carnaliter uxori sue. sed in matrimonio carnali vir cuius bonorum uxoris sit dissipator non remouetur aut deponitur de matrimonio. ergo nec prelatus propter hoc quod dissipauerit bona ecclesie venit deponendus. consequentia videtur bona. In oppositum arguitur ex presenti euangelio. arguendo a minori ad maius. quia dissipator bonorum temporalium domini sui deponitur ab officio multo magis est deponendus prelatus dissipator bonorum temporalium siue spiritualium Christi.

Respondetur. Dicendum q̄ pre-
latus dissipator siue dilapidator
bonorum ecclesie est deponend⁹
ab ecclesia. Ita conclusio colligi-
tur ex multis capitulis in decre.
9. questione. 3. capitulo ultimo.
12. questione quinta. Diaconi. 7.
capitulo Abbatibus. et. 16. que-
stione quarta. capitulo secundo

Ad rationem in oppositum
respondetur negando consequen-
tiam. Et ratio est. quia non est si-
mile in hac parte d̄ matrimonio
carnali et de matrimonio spiritu-
ali prelati cum ecclesia. carnale
enim est magis fixum et insepara-
bile q̄ spirituale sit.

D Secundam

questiones sic proceditur
Et videtur q̄ non sit danda ele-
mosina alicui ut oret pro dante.

Primo sic. Symonia est stu-
diola voluntas emendi vel ven-
dendi aliquod spirituale vel spi-
rituali annex⁹. sed oratio ē ma-
xime spiritualis. g⁹ dare elemos-
inam ut quis oret pro eo vide-
tur symonia. eo quia dat tempo-
rale pro spirituali. sed symonia
nullo modo est committenda. er-
go elemosina nō ē danda alicui
ut oret pro eo. Secundo sic p̄fir-
mādo. Qui diligit aliū ut oret
pro pecunia dat spirituale pro tē-
porali. et omnis talis est symoni-
acus. ergo rē. In oppositum
est euangelium presens. Respō-
deo. Dicendum q̄ elemosina lici-

te pauperibus datur aut bonis
viris ut oretur pro dante quan-
do illi qui dant elemosinas pau-
peribus ut orantibus pro ipsis suf-
fragia impetrent non eo tenore
dant quasi intendentes oratio-
nes cinere sed per gratuitam be-
neficientiam pauperum animos
eorum prouocant ad hoc q̄ pro
eis gratis et ex caritate orent.

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur q̄ verū
est q̄ oratio spiritualis est. unde
nullo mō debet sub precio poni
nec illi qui dant pecuniam pau-
peribus ut pro eis orent oratio-
nem emunt. sed ut dictum ē ani-
mos pauperū alliciunt ad oran-
dum pro se et oēs faciunt sibi de-
bitores. Ad secundam respō-
detur negando p̄nam. Et rō est
eadem. Domo enī facit sibi ami-
cos pauperes dum subuenit eo-
rum necessitatibus. pauperes enī
xp̄i grati sunt suis beneficientis
bus. Et ita patet quia beneficia
non est sicut finis motu⁹ sed
sicut aliquid inducens. et quoniam
am principaliter hoc intendunt
ideo non propter hoc orant fina-
liter. et ideo oratio non venditur
sed impetratur per accidens scilicet
per acquisitiones amoris. Et sic
de ista conclusione.

D terciam que

stiones sic proceditur. Et
videtur q̄ d̄ illicite acquisit⁹ pos-
sit fieri elemosina. Primo sic

sed hoc ultimum pertinet ad bonitatem consilii secundum quod consilium in ratione inquirente et inueniente aliud et aliud est ex parte rei consiliabilis. cum ergo electio sit quasi consilii conclusio ut in tercio Ethicorum dicitur. oportet quod ad bonitatem voluntatis eligentis concurrat finis et bonitas. bonitas eius quod est ad finem ordinatum. et si hoc sit proculdubio actus exterior bonus erit. si autem alterum defuerit erit voluntas mala et actus malus. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod arbor est quam immediate procedit fructus. unde arbori comparatur voluntas in euangelio secundum quod est eligens. quia ex electione immediate sequitur fructus. vel ut dicit sanctus Thomas in prima secunda. per alia verba voluntas bona prout significatur per arbores bonam est accipienda secundum quod habet bonitatem et ex actu volito et ex fine intento. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia ad bonitatem rei non solum exigitur bonitas finis ultimi quam respicit voluntas intendens. sed etiam bonitas finis proximi quem respicit voluntas eligens. et ideo non sequitur quod bonitas voluntatis intendentis ad bonitatem actus sufficiat. Ad tertiam respondetur sicut ad superius. non enim solum aliquis peccat quan-

do vult malum finem sed etiam quando vult malum actum.

II Dominica

Nona est euangelium. Dominus quidam erat dives etc. Luce decimosexto. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum prelati vel clerici dissipantes bona ecclesie sit deponendi. Secundo. Utrum conuenienter dentur pecunie siue elemosine ut oretur pro dante. Tercio. Utrum de illicitis acquisitis possit fieri elemosina.

Ad primam questionem sic proceditur. Et videtur quod clericus siue prelati dissipans bona ecclesie non sit propter hoc deponendus. Primo sic. Matrimonium spirituale in quo prelati sunt viri siue sponsi ecclesie est nobilius quam carnale ubi vir coniungitur carnaliter uxori sue. sed in matrimonio carnali vir cuius bonorum uxoris sit dissipator non remouetur aut deponitur de matrimonio. ergo nec prelati propter hoc quod dissipauerint bona ecclesie veniunt deponendi. consequentia videtur bona. In oppositum arguitur ex presenti euangelio. arguendo a minori ad maius. quia dissipator bonorum temporalium domini sui deponitur ab officio multo magis est deponendus prelati dissipator bonorum temporalium siue spiritualium Christi.

Respondeo. Dicendum q̄ pre-
latus dissipator siue dilapidator
bonorum ecclesie est deponend⁹
ab ecclesia. Jta conclusio colligi-
tur ex multis capitulis in decre.
9. questione. 3. capitulo ultimo.
12. questione quinta. Diaconi. 2.
capitulo Abbatibus. et. 16. que-
stione quarta. capitulo secundo

Ad rationem in oppositum
respondetur negando consequen-
tiam. Et ratio est. quia non est si-
mile in hac parte d̄ matrimonio
carnali et de matrimonio spiritu-
ali prelati cum ecclesia. carnale
enim est magis fixum ⁊ insepara-
bile q̄ spirituale sit.

D Secundam

questionem sic proceditur
Et videtur q̄ non sit danda ele-
mosina alicui ut oret pro dante.

Primo sic. Symonia est stu-
diola voluntas emendi vel ven-
dendi aliquod spirituale vel spi-
rituali annex⁹. sed oratio ē ma-
xime spiritualis. g⁹ dare elemo-
sinam ut quis oret pro eo vide-
tur symonia. eo quia dat tempo-
rale pro spirituali. sed symonia
nullo modo est committenda. er-
go elemosina nō ē danda alicui
ut oret pro eo. Secundo sic afir-
mando. Qui diligit aliu⁹ ut oret
pro pecunia dat spirituale pro tē-
porali. et omnis talis est symoni-
acus. ergo ⁊c. In oppositum
est euangelium presens. Respō-
deo. Dicendum q̄ elemosina lici-

te pauperibus datur aut bonis
viris ut oretur pro dante quan-
do illi qui dant elemosinas pau-
peribus ut orantibus pro ipsis suf-
fragia impetrent non eo tenore
dant quasi intendentes oratio-
nes cinere sed per gratuitam be-
neficientiam pauperum animos
eorum prouocant ad hoc q̄ pro
eis grauis et ex caritate orent.

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur q̄ ver⁹
est q̄ oratio spiritualis est. unde
nullo mō debet sub precio poni
nec illi qui dant pecuniam pau-
peribus ut pro eis orent oratio-
nem emunt. sed ut dictum ē ani-
mos pauper⁹ alliciunt ad oran-
dum pro se et oēs faciunt sibi de-
bitores. Ad secundam respō-
detur negando p̄nam. Et rō est
eadem. Domo enī facit sibi ami-
cos pauperes dum subuenit eo-
rum necessitatibus. pauperes enī
xp̄i grati sunt suis beneficientis
bus. Et ita patet quia benefici-
um non est sicut finis motu⁹ sed
sicut aliquid inducens. ⁊ quoni-
am principaliter hoc intendunt
ideo non propter hoc orant fina-
liter. ⁊ ideo oratio non venditur
sed impetratur per accidens scilicet
per acquisitiones amoris. Et sic
de ista conclusione.

D terciam que

stiones sic proceditur. Et
videtur q̄ d̄ illicite acquisit⁹ pos-
sit fieri elemosina. Primo sic

ex presenti euangelio. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. ubi glosa dicit. Iniquitas bene dispensata in iusticiam vertitur. ergo videtur quod licite de malis acquisitis possit elemosinas facere. Secundo sic. Qui est in extrema necessitate constitutus omnibus modis subueniendum est. sed conuenit aliquibus qui nihil habet nisi de iniuste acquisito aliquibus in extrema necessitate videre. ergo debet elemosinam facere. ergo de male acquisito et detento potest elemosina fieri. Tercio sic. De acquisito per meretricium et per aleas et per symoniam que sunt turpia lucra potest elemosina fieri. ergo et c.

In oppositum est illud Augustini li. de verbis domini de iusto labore. Facite elemosinam. et infra. Nolite elemosinam facere de fenere et usuris. et Grego. Non est computanda elemosina si pauperibus dispensatur quod ex illicitis acquiritur. Respondeo. Dicendum quod tripliciter potest esse aliquid acquisitum illicite. Uno modo quando id quod illicite ab alio acquiritur debetur ei a quo est acquisitum nec potest ab eo retineri qui acquisiuit. Sicut contingit in rapina et in furto et in usuris. Et de talibus est conclusio quod de talibus non potest fieri elemosina. Patet conclusio. quia homo de talibus tenetur ad restitutionem. Alio modo est aliquid illi

cite acquisitum quod ille qui acquisiuit retinere non potest nec tamen debetur ei a quo acquisiuit quia contra iusticiam accepit et alter contra iusticiam dedit. Sicut contingit in symonia qua datus et recipiens contra iusticiam legis diuine agit. Et de tali est conclusio secunda. quod non debet restitui ei qui dedit sed debet in elemosinam erogari. Et eadem ratio est in similibus in quibus scilicet datio et acceptio est contra legem dei. Tercio est aliquid illicite acquisitum non quidem quod ipsa acquisitio sit illicita. sed quod id a quo acquiritur est illicitum. Sicut patet de eo quod mulier acquirit per meretricium. et hoc vocatur proprie loquendo turpe lucrum. Quod enim mulier meretricium exerceat turpiter agit et contra legem dei. sed in eo quod accipit non iniuste agit nec contra legem dei. Unde de tali turpiter et illicite acquisito est tertia conclusio. quod retineri potest et de eo elemosina fieri. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod textus ille intelligitur de diuitiis per actum illicitum acquisitis et tamen iuste possidentur. Vel aliter dicendum quod mammona iniquitatis dicuntur diuitie etiam licite acquisite et possesse. tamen dicuntur iniquitatis quia frequenter ducunt hominem in peccatum. Ad secundam respondetur negando consequentiam

Et ratio est. quia in casu extreme necessitatis omnia sunt communia et ita non prouident sibi de alieno.

Ad terciam respondetur quod de acquisito per meretricium iam dictum est quod potest fieri elemosina non autem sit deo sacrificium vel oblatio ad altare. tum propter scandalum. tum propter sanctorum reuerentiam. De eo autem quod est acquisitum per symoniam iam dictum est quod debet erogari in pijs causis. Circa ultimam. Illa que per aleas acquiruntur videtur esse aliquid illicitum ex iure diuino. scilicet quod aliquis lucretur aliquid ab his qui rem suam alienare non possunt sicut sunt minores et furiosi et imbecilli. et alius trahat alium ex cupiditate lucrandi ad ludum et quod fraudulenter ab eo lucretur. Et in his casibus tenetur ad restitutionem et sic de eo non potest elemosinam facere. Aliud autem videtur esse vltimum illicitum ex iure positivo civili quod prohibet vniuersaliter tale lucrum. sed quia ius civile non obligat omnes sed eos solum qui sunt his legibus subiecti. et iterum per consuetudinem abrogari potest. ideo apud illos qui sunt huiusmodi legibus astricti tenentur vniuersaliter ad restitutionem qui lucrantur. nisi forte contraria consuetudo preualeat aut nisi aliquis lucratus sit ab eo qui traxit eum ad ludum. In quo casu non tenetur restituere. quia ille qui amittit non

est dignus recipere nec potest licite retinere tali iure positivo durante. Unde oportet de hoc elemosinam facere in hoc casu.

III Dominica

decima est euangelium.

In illo tempore. Cum appropinquaret Ihesus etc. Lu. 19. Possunt hee disputari questiones.

Prima. Utrum per sacram scripturam possit ostendi quod aduentus messie. i. christi in carnem aduenit. Secundo. Utrum ius dei tempore visitationis sue. i. aduentus christi cognouerunt. Tercio. Utrum symoniaci tam vendentes quam ementes spiritualia pro temporalibus sint ab ecclesia expellendi.

De primis que

questiones sic proceditur. Et videtur quod non possit per scripturam sanctam ostendi quod aduentus messie. i. christi in carne aduenit.

Primo sic ex illo Isa. 2. ubi loquitur de tempore aduentus christi ubi dicitur. Erit in novissimis diebus preparatus mons domini in vertice montium et eleuabitur super omnes colles et fluunt ad eum omnes gentes. Et sequitur. Conflabunt gladios suos in vomeres et lanceas in falces. Non leuabit gens contra gentem gladium nec exercebuntur ultra ad bellum. Ex his arguitur multipliciter. Primo ex eo quod dicitur

¶ hoc erit in nouissimis diebus
quia Ihesus christus non fuit in
nouissimis diebus. quia post na-
tuitatem eius et mortem multa
tempora fluxerunt. ergo videtur
¶ ipse non fuerit vere christus cuius
aduentus promittitur in no-
uissimis diebus. Secundo ar-
guitur ex illo quod subditur. ¶
mons domini erit in vertice mo-
tium. mons enim ille dicitur mons
syon ubi fuit templum. sed mons
ille non est in aliquo eleuatus.
ergo adhuc non venit christus.

Tercio arguitur ex eo quod sub-
ditur. fluent ad eum omnes ge-
tes. quia non omnes credunt in
Ihesum nazarenum. Quarto
arguitur ex eo quod sequitur. Non
leuabit gens contra gentem gla-
dium. quia post natiuitatem Ihesu
christi non cessarunt bella per orbem.
ut patet. nec cessant. ergo videtur
¶ aduentus veri messie scilicet christi
nondum venit. Secundo prin-
cipaliter arguitur sic. dicitur Isa-
ie. 11. Egredietur virga de radice
yesse. ubi scriptura loquitur de ad-
uentu christi. sequitur ibidem. Da-
bitabit lupus cum agno. et par-
dus cum hodo accubabit. et sequi-
tur ibidem. Delectabitur infans
ab ubere super foramina aspidis
et in cauerna reguli delectatus fue-
rit manum suam mittet. sed ad-
huc non videmus agnos cum lu-
pis pacifice habitare. nec pueros
delectabiliter cum serpentibus lus-
dere. ergo non fuit tempus adun-

pletum veri christi. Tercio sic
Dicitur Jeremie. 23. Ecce dies ve-
nient dicit dominus. et suscitabo
David germen iustum. Et sequi-
tur. In diebus illis saluabitur iu-
da. et israel habitabit confiden-
ter. sed post aduentum Ihesu in-
dei semper fuerunt in periculo et
in pauore. ergo videtur ¶ tempus
veri christi nondum venit. In
oppositum arguitur ex presenti
euangelio ubi christus redarguit
iudeos ¶ non cognouerunt tem-
pus visitationis eorum scilicet ad-
uentus sui qui fuit aduentus ve-
ri christi promissi. Respondeo
Dicendum ¶ per sacram scriptu-
ram potest ostendi manifeste ¶
aduentus veri christi qui fuit Ihe-
sus nazarenus iam aduenit siue
christus iam venisse. Ista conclu-
sio probatur multipliciter. Pri-
mo sic ex illo Gen. 49. ubi Ja-
cob patriarcha prophetavit dicens
Non auferetur sceptrum de iuda
et dux de femore eius donec ve-
niet qui mittendus est. et ipse erit
expectatio gentium. sed notorium
est ¶ quando christus fuit natus
sceptrum fuit ablatum de femo-
re iude. unde tunc sub cesare reg-
nabat herodes alienigena natio-
ne in iuda ut patet. ergo ab illo
tempore venit christus. Et confir-
matur per translationem iuda-
cam. quia ubi Hieronymus tran-
slulit donec veniat qui mitten-
dus est. caldaica translatio ha-

bet donec veniat messias: et sic patet quod auctoritas predicta non potest intelligi de aliquo alio quam de Christo. In quo possunt confutari multe cavillationes iudeorum. Secundo probatur predicta conclusio ex illo Danielis nono. ubi angelus Gabriel instruit eum de adventu christi dicens. Septuaginta ebdomade abbreviate sunt super populum et super urbem tuam sanctam ut consumeretur pravaricatio et finem accipiat peccatum et deleatur iniquitas et adducatur iusticia sempiterna et impleatur visio et prophetia et vngatur sanctus sanctorum. Quod vero accipiat ibi ebdomadas annorum patet in principio capituli. et ita intelligunt omnes doctores. sed ille ebdomade septem que faciunt quadraginta annos sunt preterite. ergo tempus adventus Christi iam longe preterit. Tercio probatur conclusio sic. Quando scriptura sacra denunciat aliquod futurum et determinat tempus et locum et modum. ut scilicet omnia ista concurrunt in unum manifeste patet quod illud quod fuerat predictum est impletum. Sacra autem scriptura predixit adventum Iesu christi ut patet in multis locis. determinavit etiam tempus veniendi videlicet quando fuerit translatio regni. supra Genesis. 49. Non auferetur sceptrum de

iuda et cetera. Similiter locum nascendi Michae quinto. Et tu bethleem effrata et cetera. Similiter modum vivendi scilicet quod Christus in paupertate viveret. Zacharie nono. Ecce rex tuus venit iustus et salvator et ipse pauper. Similiter determinat sacra scriptura modum moriendi. quia scilicet in humilitate et patientia ex parte ipsius Christi. et in crudelitate maxima ex parte occidentium ipsius ut habetur Isa. quinquagesimo tercio. Sicut omnis ad occisiones ducetur. Sed hec omnia manifeste sunt impleta in Iesu nazareno. ergo rationabiliter concluditur quod ipse fuerit verus christus. Ad rationes in oppositum. Ad primam videlicet de auctoritate Isaie respondetur negando consequentiam in omnibus partibus argumentationis eius. Ad id quod ait de novissimis diebus dicimus nihil valere. quia novissimi dies ibi dicuntur dies messie siue Christi. et aliquando dicuntur tempora etiam Christum precedentia secundum illud Genesis quadragesimo nono. ubi patriarcha Jacob dixit filiis suis. Congregamini ut enunciem vobis que futura sunt in diebus novissimis. Et ibi deinde consequenter denunciat non solum de adventu Christi sed etiam de multis que adimpleta sunt a tempore regum et iudicum

vt patet litterarū intuenti. Ad
rationem sumptam de eleuatiōe
montis. Respondetur q̄ est vas
nitas hoc. quia eleuatio talis non
est intelligenda secundum motū
localem vt intelligunt iudei sed
secundum nobilitatem ⁊ appres
ciatōnem q̄ tunc facta sunt quā
do xp̄us ipsum templū miracu
lis ⁊ doctrina multipliciter super
omnia alia loca nobilitauit ⁊ ex
altauit. Ad rationem sumptā
ex hoc. Defluent omnes gentes.
Respondetur q̄ ibi distributio
est accommodata pro generib⁹ sin
gulorum non pro singulis gene
rum sicut dicit. q̄ omne animal
fuit in archa Noe. quia de singu
lis generibus animalium fuerūt
ibi aliqua indiuidua. Et simili
ter de omnibus gētibus siue de
iudeis siue de gentilib⁹ conflue
runt ad christum credentes in ip
sum. ⁊ ita illud adimpletum est.

Ad rationem sumptam ex il
lo. Non leuabit gens contra gen
tem. Respondetur q̄ illud dic
tum est quia circa tempus christi
fuit pax diuturna in orbe ⁊ ma
xime in iudea. quod patet ex eo
q̄ imminente natiuitate Christi
placatis omnibus regnis et sub
imperio romano redactis precep
tum fuit a cesare augusto vt des
criberetur vniuersus orbis. ⁊ ab
illo tempore vsq; ad quartum
annum post passionem Christi
quando ceperunt iudei rebella
re romanis nō leguntur aliqua

notabilia bella fuisse in iudea.
nec iudeos vsos fuisse armis q̄
terra custodiebatur a militibus
romanis. Et ideo probabile ē q̄
tunc propter diuturnitatem pas
cis iudei instrumenta quib⁹ vte
bantur prius in bellis mutarent
in instrumenta agriculture ap
ta sicut sensibilib⁹ videtur fieri
in terris vbi ē pax diuturna. Qd̄
autem dicitur non leuabit gens
contra gentem gladium ⁊c. vbi
ly vltra non importat eternitatē
sed solum diuturnitatem tempo
ris. i. vsq; ad longum tempus.

Ad secundam rationem prin
cipalem de illo Isaie. 11. Dabita
bit lupus ⁊c. Respondetur ne
gando consequentiam. Et ratio
est. quia est locutio methaphori
ca quia homines ibi nominan
tur nomine animalium. Et simi
liter habetur Genesis. 49. Beni
amin lupus rapax ⁊c. Sic ergo
dicendum est in proposito q̄ iu
dei et gētiles qui prius erant ad
inuicem nocui ⁊ odiosi pacifice
simul habitauerunt conuersi ad
fidem christi secundum qd̄ dicit
tur Actū. 4. q̄ multitudinis cre
dentium erat cor vnum ⁊ anima
vna. Et eodem modo exponen
dum est de pueris ⁊ animalibus
venenosis. quia simplices ⁊ pue
ri non leduntur ab illis qui an
te conuersionem ad fidem christi
erant veneno infidelitatis ⁊ per
fidie repleti. Ad terciam ex il
lo Jere. 23. Respondetur q̄ iam

non erant filii israhel et iuda proprie loquendo. quia erant auersi a deo quia christum negauerunt et occiderunt propter quod etiam illam miseriam meruerunt et ideo ex illa miseria magis concluditur propositum sicut patet ex dictis. Illi autem qui vere fuerunt filii israhel et iuda qui scilicet Christum receperunt saluati sunt per ipsum. non solum spiritualiter quantum ad animas sed etiam corporaliter. quia secundum quod dicitur in ecclesiastica historia. imminente destructione ciuitatis Hierosolime per Titum et Vespasianum admoniti sunt fideles qui erant in iudea per angelum ut transirent in regnum regis agrippe qui erat confederatus romanis et ibi saluati sunt in bona pace. Aliter potest dici ad auctoritatem Jere. quod illi sunt profecto de regno christi de quo ibi loquitur qui iam sunt in gloria celesti et ibi habitant confidenter et sunt profecto saluati.

D Secundam

questionem sic proceditur
Et videtur quod iudei tempus visitationis sue. id est aduentus christi non cognouerunt. Primo ex primo euangelio ubi dicitur. eo quod non cognoueris tempus visitationis tue.

Secundo arguitur ex illo apostoli. 1. Cor. 2. Si enim cognouissent dominum glorie nunquam crucifixissent eum. Tercio arguitur ex

illo Actu. 3. ubi Petrus loquens iudeis dicit sic. Scio fratres quod per ignorantiam fecistis sicut et principes vestri. In oppositum est illud Math. 21. quod agricole videtes filium dixerunt intra se. Dicet heres venite occidamus eum ubi dicit Jero. Manifestissime deus probat his verbis iudeorum principes non per ignorantiam sed per inuidiam dei filium crucifixisse. Respondetur. Dicendum quod aliqui iudeorum cognouerunt tempus visitationis sue et aliqui non. Pro quo notandum sicut notat sanctus Thomas in tertia parte. q. 47. et Nicolaus de lyra Lu. 19. quod apud iudeos quidam erant maiores scientes scripturas legis et prophetarum. aliqui autem minores sicut layci et mulieres tantummodo scientes quod est de necessitate salutis ut precepta decalogi et homini quod debet sciri ab omnibus. Est ergo prima conclusio quod maiores eorum qui principes dicebantur cognouerunt Iesum esse verum prophetam promissum in lege. et ita tempus visitationis eorum cognouerunt. Patet conclusio. quia omnia signa videbant in eo quod dixerant futura prophete. Diuinitatem autem eius etiam cognouerunt. quia euidentia signa homini habuerunt et dicta prophetarum quibus tamen assentire propter odium et inuidiam noluerunt ut cognosceret eum esse filium dei. Unde Beda dicit super illud Lu. 23. Nesciunt quid faciunt. Notandum inquit quod non pro eis orat qui quem filium dei intel

ixerunt crucifigere & pliteri ma-
luerunt. Un̄ ip̄e dñs de eis dicit
Joban. 15. Si nō venissetis & locu-
tus eis nō fuisset peccatum non
haberēt. nunc aut̄ excusationem
nō hñt de peccato suo. Et postea
subdit. Si opa nō fecissetis in eis
q̄ nemo ali⁹ fecit peccat⁹ nō ha-
berent. Et p̄ ea subdit. Nūc enī
viderunt me & oderunt me et pa-
trem meū. Alia conclusio ē. q̄ mi-
nores. i. populares qui misteria
scripture nō nouerant nō plene
cognouerūt ip̄m Ihesu & v̄x pro-
phetā esse. nec xp̄m. p̄miss⁹ in le-
ge nec esse fili⁹ dei. licet aliq̄ eo-
rum etiā in eū crediderūt multis-
tudo tñ non credidit. & si aliqui
dubitarēt an ip̄e esset xp̄s p̄pter
signorū multitudinē & efficaciaz
doctrinē vt habet Joban. 7. tñ
p̄ ea decepti fuerūt a suis princi-
pibus vt eū nō crederēt nec fili-
um dei nec xp̄m. Ad rōnes in
opp̄. Ad primā de pñti euāges-
lio rñdetur q̄ loquē xp̄us de ac-
tualī cōgnitiōe applicāte ad op̄
sc̄z recipiēdo p̄dicatiōez xp̄i imo
eueniso negauerūt & crucifigerūt

Ad secundāz rñdetur eodez
mō. habitualī enīz cōgnitiōe ma-
iores bñ cognouerūt sed nō ac-
tualī ad opus deducta inuidia &
odio excecati. Ad terciā eo-
dem modo respondetur.

D terciā que

stione sic p̄ceditur. Et vi-
det̄ q̄ nō sit p̄ueniēs symoniaci

pena q̄ expellat̄ de tēplo dei per
priuationē ei⁹ qd̄ p̄ symoniā ac-
quisiuit. Primo sic. Symonia
enīz cōmittitur ex eo q̄ alicui⁹ mu-
neris interuentu spūalia acqui-
runt. s̄z q̄daz sunt spūalia que se-
mel adepta non pñt amitti sicut
oēs characteres qui p̄ aliquā cōse-
crationēz imprimunt. g. nō ē p̄ue-
niens pena vt quis p̄uinc̄ eo q̄
symoniacē acquisiuit. 2. sic.
Contingit aliqñ q̄ ille qui ē epis-
copatum adept⁹ p̄ symoniaz p̄e-
cipiat subdito vt ab eo recipiat
ordines. & videt̄ q̄ debeat ei obe-
dire q̄ diu tolleratur. s̄z null⁹ de-
bet aliquid recipere ab eo qui n̄
habz p̄tatem p̄ferendi. g. episco-
pus nō amittit episcopālē digni-
tatem si eā symoniacē acquisiuit

Tercio. Nullus d̄z puniri pro
eo qd̄ ei ē fact⁹ eo nesciēte & no-
lente. q̄ pena debet̄ peccato qd̄
ē voluntari⁹. contingit aut̄ ali-
qñ q̄ aliquis symoniacē cōsequi-
tur aliqd̄ s̄cūale p̄curatib⁹ aliis
ip̄o ignorante & nolente. g. non
d̄z puniri p̄ priuationē ei⁹ qd̄ ei
collatum est. In opp̄ arguit̄
ex pñti euāgelio vbi xp̄s de tem-
plo eiecisse dicit̄ vendētes & emē-
tes p̄ quos designant̄ symoniaci

R̄ndeo. Dicendū q̄ pena illa
ē p̄ueniens symoniacorū vt ex-
pellent̄ p̄ priuationēz eorū q̄ p̄ sy-
moniaz adepti sunt. Ista conclusio
patet ex capitulo. Si quis ep̄s
1. q. 1. vbi sic dicit̄ ex cōilio calce-
donensi. qui ordinat⁹ ē sc̄z p̄ sy-

monia3 nihil ex ordinatione vel
promotōe q̄ ē p negotiatiōez fac
ta pficiat. s3 sit alien⁹ a dignita
te vel sollicitudine quā pecuniis
acquisiuit. Conclusio 3o predic
ta rōe sic pbatur. Null⁹ licite reti
nere pōt id qd̄ ptra voluntatem
dñi acquisiuit. puta si aliq̄s dis
pensaret de reb⁹ dñi ⁊ daret ali
cui ptra voluntatē ⁊ ordinatōez
dñi sui ille qui accipit licite tene
re nō posset. dñs aut̄ cui⁹ ecclesi
arū plati sunt dispēsatores ⁊ mi
nistri ordinauit vt spūalia grati
darent⁹ s3 illud Matb. 10. Gras
tis accepistis gratis date. et ideo
qui muneris interuentu spūalia
quecūq3 assequūtur ea licite res
tinere nō pnt. Insup aut̄ symo
niaci taz vendētes q̄ emētes spū
alia aut etiam mediatores aliis
penis puniunt⁹ sc3 ifamie ⁊ depo
sitōe si sint clerici. excoīcatōne si
sint layci vt habet. 1. q. 1. Si q̄s
epūs. Ad rōes in opp⁹. Ad
primaz rñdetur q̄ ille qui symo
niace accepit sacramētū ordinis
recepit quide3 caracterē ordinis
ppter efficaciaz sacramēti nō tñ
recepit gracia3 nec ordinis execu
tione3 eo q̄ quasi furtiue recepit
caracterē ptra principal' dñi vo
luntate3. ⁊ id est ipso iure suspē⁹
⁊ q̄ ad se vt sc3 de executōe sui
ordinis se nō intromittat ⁊ quo
ad alios vt sc3 null⁹ ei cōicet in
ordinis executōe siue sit peccatū
ei⁹ publicū siue occultū nec tñ
repetere pecuniā pōt quā turpis

ter dedit licet ali⁹ iniuste retine
at. Si 3o sit symoniace⁹ qui ptra
lit ordinē symoniacō vlt q̄ dedit
vel recepit bñficiū symoniacē vlt
fuit mediator symonie si ē publi
cū ē ipso iure suspēsus quo ad se
⁊ q̄ ad alios. si aut̄ ē occultū ē
suspēsus ipso iure q̄ ad se tātz
nō aut̄ quo ad alios. Ad se
cundā rñdetur q̄ nec ppter pcep
tū episcopi nec ppter excoīcatio
nez deb3 aliquis recipe ordinem
ab episcopo que3 scit symoniace
pmotū ⁊ si ordinat nō recipit or
dinis executōez. Ad terciā
rñdet q̄ si nec volēte nec sciēte p
alios illi⁹ pmotio symoniace sit
pcurata. caret quide3 ordinis ex
ecutōe ⁊ tenet⁹ resignare bñfici
ū qd̄ est psecut⁹ cū fructib⁹ exñti
bus. non aut̄ tenet⁹ restituere fru
ctus psumptos. q̄ illos bona fi
de possedit nisi forte inimic⁹ ei⁹
fraudulēter pecuniā daret p illi⁹
pmotione vlt nisi ipse exp̄sse ptra
dixerit tunc nō tenetur ad renun
ciandum nisi forte p ea pacto p
senserit soluēdo qd̄ fuit pmissū

II Dominica

.11. est euange⁹. In illo
tpe dixit Ihs ad quosdam zd.
Lu. 18. Circa qd̄ pnt disputari
sequētes qōes. Primo. Utrū
pharise⁹ in oratōe sua venit me
rito pdenand⁹. 2o. Utrū pub
lican⁹ in oratōe sua forma3 pue
niēter dederit iustificatōis impi

D primaz que

stione sic proceditur. Et videtur quod phariseus in oratione sua non veniat condemnandus. Primo sic. Orans phariseus incepit a gratiarum actione dicens. Domine gratias tibi ago. scilicet in hoc non peccavit a deo recognoscendo omnia bona que habuit. ergo non veniebat condemnandus. Secundo sic. Si dicatur quod ratio iactantie qua se iactabat esse immunem a peccato aliorum hoc etiam non arguit. quia potest quis ostendere laudem suam et non peccare sicut faciebat apostolus. 2. Cor. 10. Nos non in immensum gloriamur. et 11. Existimo me nihil minus fecisse a magnis apostolis. ergo et cetera. Tercio sic. Iactantia cum oriatur ex vana gloria ut dicit Gregorius. 2. moral. non est semper peccatum mortale sicut nec vana gloria sed solum propter peccatum mortale venit quis condemnandus siue reprehendendus ergo et cetera. In oppositum est prius evangelium. Respondeo. Dicendum quod phariseus taliter se habuit in oratione sua quod merito venit reprehendendus.

Primo ex irreverentia quam in oratione observavit. quia non reverenter oravit sed cum fastu quia non inclinato corpore sed erecta fronte orabat. Unde dicitur. Stans. Secundo reprehenditur ex superbia. quia se iustum solum inter homines dicebat cum ait. Non sicut ceteri homines. quasi diceret. Ceteri sunt peccatores ego autem iustus. et ita de iusticia sua

iactabat se alios condemnando et orantem iuxta se publicanum despicendo. Tercio reprehensibilis veniebat. quia de bonis que faciebat se iactabat dicens. Ieiuno bis in sabbato. sed in hoc iusticiam suam per vanam gloriam fedabat. Proverb. 27. Laudet te alienus et non os tuum exterius et non labia tua. Et Eccl. 7. Non te iustifices apud deum. quoniam ipse cognitor cordis est. et Jere. 2. Ecce ego iudicio stendam tecum pro eo quod dixeris non peccavi. Et ideo Job. 9. Si iustificare me volueris os meum condemnabit me. et ita merito phariseus cum se ita inaniter iactauerat merito condemnandus venit.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod hic non arguitur phariseus. quia gratias egit deo scilicet quia egit modo superbo. Unde Gregorius. Si reprehenditur ille qui superbe gratias agit. quid est ergo ille qui impugnat gratias? non enim recte cognovit bona que accepit. unde Bernardus de eo dicit. Sic gratias agit non quia bonus sed quia solus non tam de bonis que habet quam de malis que in aliis videt. talis autem modus elationis est. Unde Beda ait. ecce phariseus ad referendas gratias oculos habet ad humilitatis custodiam non habet.

Ad secundam respondetur quod iactantia quandoque sit peccatum mortale et quandoque veniale. iactantia tamen ipsius pharisei fuit peccatum mortale. Pro quo notandum quod iactantia potest considerari uno modo scilicet se put

est mendacium quoddam. et sic quandoq3 est peccatum mortale et quandoq3 veniale. Mortale quidem quando aliquis iactanter de se profert quod est contra gloriam dei sicut ex persona regis Lyri dicitur Ezechie. 28. Eleuatum est cor tuum et dixisti deus ego sum. Vel etiam cum est contra caritatem proximi sicut cum aliquis iactando se promittit in contumelias aliorum sicut fecit ille phariseus qui dicebat. Non sum sicut ceteri hominum. raptores/iniusti/adulteri/ velut etiam hic publicanus. Quandoq3 vero est peccatum veniale. quando aliquis de se talia iactat q̄ nec sunt contra deum nec contra proximum. Ad tertiam patet responsio ex dictis.

D Secundam

sic proceditur. Et videtur q̄ conuenienter formam iustificationis non dederit publicanus percutiendo pectus et dicendo. Propitius esto mihi peccatori. ex quibus verbis innuit q̄ ad iustificationem impii requiratur contritio. Contra quod arguitur sic Primo Luce. 7. dicitur. Dimissa sunt ei peccata multa. dicit glo. q̄ ardor caritatis rubiginem peccatorum in ea consumpsit. ergo non oportet q̄ ibi sit dolor siue contritio de peccato. Secundo sic. Conuersio ad deum est potentior q̄ conuersio ad rem tem

poralem ad malum. sed conuersio ad rem temporalem sufficienter inducit culpam. ergo conuersio ad deum sufficienter iustificat sine alia contritione. Tercio sic. Possibile est aliquem auerti a deo nihil cogitando de deo. ergo simul possibile est aliquem auerti a peccato nihil cogitando de eo. et sic sine motu liberi arbitrii in peccatum siue sine contritione iustificatur impius. In oppositum est euangelium hodiernum Unde glosa super illud. Percutiebat pectus suum dicit. Percutit pectus et penas de se exigit ut deus parcat. Respondeo. Dicendum q̄ publicanus in oratione sua conuenienter formam dedit iustificationis impii in tribus. Primo. in humili verecundia quare ostendit cui dicitur. Publicanus a longe stans nolebat nec oculos leuare. Beda. Sicut humilis non audet appropinquare ut deus ad eum appropinquet non aspicit ut aspiciatur. Nihil enim tantum placet deo in penitente sicut dicit Bernardus q̄ humilis verecundia. non audebat oculos leuare ad celum quia cognoscebat se offendisse deum ita ut diceret illud. 2. paralipo. vlti. Peccaui super numerum arene maris et multiplicata sunt super me peccata mea et non sum dignus videre altitudinem celi propter multitudinem iniquitatis mee Secundo ostendit formam iustificationis impii in dolorosa contritione.

tritione peccatorum quā ostendit i percussione pectoris in qua reddebat seipsum culpabilem et ostendebat dolorem. Vniūsmōi autē contritio necessaria est ad iustificationem impiū. quia sicut in generationibus naturalibus vna forma expellitur et alia introducitur ppter qd generatio vnus est corruptio alterius. oportet esse dispositiones ad vtrunq. Ista iustificatiōne impiū qua gratia offertur et culpa expellitur oportet esse dispositionem voluntatis s. proprium actum ad vtrunq. Et ideo sicut p motu liberi arbitrii in deum disponitur ille qui iustificatur ad gratiam obtinendam. ita p motu li. arbitrii in peccatum qui est contritio oportet qd ad culpe expulsionē disponat. et ideo o. q. in iustificatiōe qua innocens iustificat o. esse dispositionē solū ad gratiā inducendam s. in iustificatione quo iustificat ipius o. esse duplicē dispositiōem vnā ad inducendā gratiā. s. motu li. arbitrii in deū. Alterā ad expellendam culpā. s. motu li. arbitrii in peccatum qui est ipsa contritio. Ad rōes in oppo. Ad primā rōem negando pñam. Et rō est. q. feruor dilectōis de necessitate dūctus h. ordinem contrariū. et ideo feruor dilectōis ad dimissionē culpe nō opat sine peccati detestatiōe q. directe dimissioni culpe respondet. Ad secundā rōem negando pñam. Et rō ē. q. in pec-

cato puerisio nō facit culpā sine auersione. et ita o. duo esse in iustificatiōe. Ad tertiā rōem negando pñam. Et ratio ē s. dñm Bonauēturaz. tum q. recessus a deo ē inordinat s. regressus ordinat. tū q. plura exigunt ad bonum q. ad malū.

III Dominica

.12. est euāg. Eriēs Ihesus de fimb. i. y. n. 24. Marc. 7. Circa qd pnt disputari sequētes qdēs. Primo. Vix pueniēter xps circa hūc surdum et mutū de q. in euāgelio miraculum fecit.

2. Vix illi hoīes faciētes cōtra pceptū christi publicando miraculum peccauerunt.

D primaz que

stionē sic pcedit. Et videtur q. n. pueniēter xps circa hūc mutū et surdū miracula sit cpat. Pri. sic. Christ. faciebat miracula v. tute diuina cui. p. priū ē subito opari et pfecte et absq. adminiculo cuiuscūq. s. xps nō subito curauit istū. Dicis. n. in euāgelio q. apphendit eū de turba seorsū et misit digitos suos in aures ei. et exspuens tetigit linguaz ei. et suspiciens in celū ingemiscēs et ait. effeta qd est apire et statim apte sūt aures ei. g. 24.

2. sic. Dei nō ē orare nec respicere in celū ingemiscēdo. cum g. hoc fiebat v. tute diuinitatis nō pueniēter videt cpat. illud 3. Miracula xpi facta iūt ad

Confirmationes doctrine ipsius et testi-
monium divinitatis eius. sed nullus
dixit impedire finem sui operis. ergo videtur
quod inconuenienter Christus precepit illis
hominibus qui prentauerant surdus et
mutus ad sanandum quod nemini dice-
ret. In oppositum est euangelium in quo
dicitur quod bene omnia fecit. et surdos fe-
cit audire et mutos loqui. Respon-
deo. Dicendum quod Christus conuenientissi-
me operatur miraculum circa hunc
surdum et mutum. Ista conclusio sic de-
claratur. Ea que sunt ad finem debent esse
sibi proportionata. Christus autem ad hoc
venit in mundum et decebat ut homines
saluos faceret. secundum illud Iob 3.
Non enim misit deus filium suum in
mundum ut iudicet mundum. sed ut
saluet mundum per ipsum. et ideo conueni-
ens fuit quod Christus particulariter homines
miraculose curando ostenderet se
esse verum spirituale omnium saluatorem
sanando non tantum potestate diuinita-
tis sed ministerio humanitatis cum esset
deus et homo. Ad rationes in oppositum
dicendum. Ad primam respondetur negan-
do. Et ratio est. quia Christus venerat
saluare mundum non solum virtute di-
uina sed etiam per ministerium incar-
nationis ipsius. et ideo frequenter etiam
in sanatione infirmorum non solum
potestate diuina utebatur curando per
modum imperii. sed etiam ad humani-
tatem ipsam pertinens apponendo. unde
super illud Luca 4. Singulorum manuum
imponens curabat omnes. dicit Cyrillus.
Quamuis ut deus potuisset omnes
verbo pellere morbos. tangit tamen
eos ostendens propriam carnem efficax

etiam ad prentanda remedia. sic ergo
Christus sanauit hunc surdum et mutum
tangendo eum corporaliter ut ostenderet
humanitatem suam esse diuinitatis
instrumentum. Ad secundam ratio-
nem respondetur negando. Et ratio est.
quia sicut dictum est non solum potestate
utendo debuit facere miracula
sed etiam humanitate ipsa. quoniam
vtrique erat de eo ostendendum et quod
deus esset in carne vnus. Unde Chri-
stus. super illud Matthei 14. Accipite
quinq; panes et duobus piscibus
aspiciens in celum benedixit et dixit.
Oportebat inquit credere de
Christo quoniam a patre est et quoniam
ei equalis est. et ideo ut vtrique
ostendat. nunc quidem cum potestate
nunc autem orans miracula facit. di-
cimus ergo quod Christus in curatione hominum
infirmi ipse suspiciens in celum inge-
muit ut ostenderet se verum hominem a
deo querens auxilium. Ad tertiam
rationem respondetur negando. Et ratio est.
quia hoc fecit ut dicit Christus. vol-
ens nos erudire prohibere eos qui
volunt nos propter nos laudare.
si autem ad dei gloriam refertur non de-
bemus prohibere sed magis coniungere
ut hoc fiat. sicut illud Matthei 5.
Vade in domum tuam ad tuos et
annuncia eis quanta tibi dominus fecit

Secundam

quodam sic procedit. Et vide-
tur quod illi homines publicando mira-
culum Christi peccauerunt. et videtur quod
sic. Primo. quia deo est in omnibus
obediendum secundum illud Exodi 24

Omnia que locutus est dñs faciem⁹ et erimus obediētes. sed isti non ob edierunt precepto xpi qui preceperat eis nec cui⁹ dicerent. ergo ⁊c. Secundo sic. Aut xps voluit fieri illud quod dixit eis an nō. si noluit. sequitur q fecerūt ⁊tra pceptū eius ⁊ sic peccauerunt. aut voluit sequitur q xps esset mendax vel duplex i verbo qd est impossibile. In oppositum videt q nō peccauerunt qz non fuissent digni saluatione

Rndeō. Dicendū q illi homines predicando miracula xpi nō peccauerunt. qz xps cu⁹ precepit eis vt nō dicerent nō intēdit eos per virtutem pcepti obligare vt dicit Grego. 9. moral. s. seruis suis sequentibus exemplum dedit vt ipi quide⁹ vtutes suas occultare desiderent et tñ vt alii exemplo eorum proficiant prodantur inuiti. Et sic patet responsio ad primū argumentū. Pro responsione ad secundum est sciendum q in xpo ponitur duplex voluntas sicut ⁊ duplex natura. Una diuina. ⁊ ē duplex. vna signi et altera beneplaciti. Voluntas enī beneplaciti est qua vult aliquid simpliciter ⁊ absolute. et sic xpus voluit miraculum publicū quia contra voluntate⁹ beneplaciti nihil fit sed bene fit cōtra voluntatem signi. Alia fuit voluntas humana. ⁊ sic xps voluit quodammodo: et quodammodo noluit miraculum publicū

cari. quia voluit ad dei gloriam noluit autem vt ostenderet humanaz laude⁹ fugiendā. sicut. n. sunt aliqua partim voluntaria ⁊ partim inuoluntaria vt dicitur in tertio Ethicorū. de eo qui proicit merces in mari. vult ⁊ non vult diuersis respectibus. qz nō vult absolute: vult tamen in tali casu positus ⁊ cetera.

III Dominica

Tridecima est euangelium. In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis. Beati oculi qui vident que vos videtis ⁊c. Luc. 10. Circa quod possunt disputari sequentes qstiones. Prima. Vt sit verū quod dicitur ē apostolis. scz Beati oculi qui vident que vos videtis. Secunda. Utrum in statu vie de⁹ possit immediate a nobis amari.

Tercia. Utrum modus de diligendo deum toto corde ⁊c. qui multiplicatur in precepto p dicto possit in via seruari.

D primaz que

stiones sic proceditur. Et videtur q non sit verum q beati oculi qui vident que vos videtis. Primo sic. Johan. 21. scribitur. Beati qui non viderūt ⁊ crediderunt. Secundo sic. Aut loquitur de visione interiori per fidem. Et hoc non. qz multi prophete ⁊ reges viderunt hoc modo visionis xpm. Unde Jos

bannis. 8º Abraham vidit deum meum et gauisus est. Non autem de exteriori. quia exteriori visione etiam viderunt iudei sacerdotes et pharisei. Unde Johan. 15. de iudeis. Nunc autem videntur et oderunt me et patrem meum. sed oculi eorum non fuerunt beati. ergo nec oculi apostolorum.

Tertio. Beatitudo dicitur status omnium bonorum aggregatione perfectus. sed apostoli videntes christum hic in terra non consequuntur beatitudinem. quia ut dicitur Exodi. 33. Nemo videbit deum et viuet. 9º non erant dicendi oculi eorum beati. In oppositum est euangelium patris. Respondetur. Dicendum quod beatitudo est duplex. Una rei que consistit principaliter in aspectu et fruitione diuinitatis et ex consequenti in visione humanitatis christi et sic habetur in patria. Alia est beatitudo in spe que in presenti vita consistit. et sic habetur in via in viris excellentibus virtute et de ista loquitur hic. Secundo notandum. Quod scilicet quod duo oculi dicuntur in homine. scilicet interiores et exteriores. ita duplex dicitur visio. scilicet visio interior que fit per internam inspirationem. de qua dicitur ad Ephe. 1º Deus det vobis spiritus sapientie et reuelationis in agnitiones eius illuminatos oculos cordis vestri. De ista visione etiam dicitur Johan. 8º Abraham vidit diem meum et gauisus est et horum quidem oculi beati beatis

tudine spei. de quibus dicitur Johan. 21. Beati qui non viderunt sed corporaliter et crediderunt sed per fidem et dilectionem operantes christum incarnandum et passurum pro humani generis salute. Alia est visio pure corporalis que cordis fuit apostolis et iudeis. et de ista non loquitur. Aliqui autem sunt qui utraque visione viderunt christum sed et interiori visione fidei et exteriori videntes eum inter homines conuersantes. et miracula soli deo propria operantem. Et de tali visione dicitur Johan. 1º Vidimus gloriam eius quasi unigeniti a patre. Utrumque enim modum videndi habuit Johannes et alii apostoli. quia cum eo fuerunt corporaliter conuersati. et sic viderunt sensibiliter opera virtutis totius creature excedentia. sicut suscitatio mortuorum/illuminatio cecorum et cetera similia. ex quibus visu mentis perciperunt eius diuinitatem in carne latentem. Et hoc modo oculi videntes christum beati sunt. qui sed ut dicit magnus Albertus sic christum exterius aspexerunt quod interiori diuinitatem per fidem in eo ex exterioribus miraculis intellexerunt. Vel sic e conuerso. qui sed interiora diuinitatis christi intellexerunt ut eas unitam humanitati quam videbant crediderunt. et tali modo nunc est visus nisi a presentibus deitatem et humanitatem eius cognoscentibus et hoc est quod dicit. beati oculi qui vident que vos videtis.

Ad rationes in oppositum.

63.

Ad primas respondetur. q̄ non opponuntur. Unde est notandū q̄ duplex dicitur beatitudo etiā in via. Quedam rei. que cōsistit in munere diuino siue per participationē diuini muneris. de q̄o quanto alicui plus concedit̄ tanto beatior est. et sic quantum ad hoc dicitur hic. Beati oculi qui vident et c̄. quia hoc munus gratie habuerunt. Alia est beatitudo spei que consistit in merito. Un̄ secundum hanc tanto quis est beatior quanto potest pl̄ mereri. plus autem meretur qui credit et non vidit q̄ qui videns credit. Ad secundam respondetur. q̄ loquitur de visione vtriusq̄ sicut dictum est. Ad tertiam respondetur. q̄ non loquitur de beatitudine patrie. sed de illa que dicitur spei que habetur in via. Vel dicendū q̄ tales dicuntur beati et non prophete. quia licet prophete aliqui viderūt christum per fidem a longe prospiciendo. non tamen viderunt eum presentes inter eos conuersando sicut viderunt apostoli. et ideo dicuntur beati. quia in eis fuit cōpletus quod antiquis patribus fuerat promissum.

D Secundam

questionem sic proceditur
Et videt̄ q̄ deus in statu vie nō possit immediate a nobis amari. Primo sic. Incognita amari non possunt vt dicit Augustinus

nus. 10. de trinita. Et P̄b̄s. 9. Ethicorum. sed nos in statu vie non videmus immediate deum quia non per essentiam sed p̄ speculum in enigmate. vt dicitur. 1. Corinthe. 13. ergo nec ipsum immediate per essentiam amare possumus. Secundo sic. Cognitio patrie excedit cognitionē vie in quantum homo videt in patria deum per essentiam. si ergo in via homo immediate per essentiam amaret deus caritas patrie non excederet caritatem vie. qd̄ est falsum. Tertio. Homo a deo disiungitur per peccatum secundum illud Isa. 59. Peccata vestra diuiserunt inter vos et deum vestrum. sed peccatum magis est in voluntate q̄ in intellectu. ergo minus homo potest in statu vie diligere deum immediate q̄ immediate eum videre. In oppositum est euangelium p̄ns. vbi dicitur. Diliges dominum deum tuum et c̄. Secundo sic. Cognitione vie per hoc q̄ est mediante creaturis dicitur enigmatica et euacuatur in patria. 1. Corinthe. 13. sed caritas nunq̄ excidet vt ibidem dicit apostolus. ergo caritas non diligit deum mediante creatura sed immediate deo adberet. Respondeo. Dicendum sub ista conclusione. Qd̄ deus in statu vie immediate potest amari et amatur a sanctis. vnde Augustinus in li. 2. f̄es. Ne illi qui diligunt nutus tuos pro te.

Plutus autem diuini dicuntur parti-
cipatio diuine bonitatis in cre-
atura. ergo deus a sanctis amat
in statu vie immediate. non secun-
dum quod eius bonitas in creatura
participatur. Pro qua conclusi-
one notandum iuxta sanctum Tho-
mam in tertio. quod in potentius or-
dinatis ita est quod ubi terminatur
operatio prioris potentie ibi in-
cipit operatio sequentis. sicut pa-
tet quod sensus terminatur ad yma-
ginationem qui est motus factus
a sensu secundum actum intellec-
tus et in termino ymaginationis
incipit. quia fantasmata accipit
pro obiecto ut dicitur tertio de
aia. et ideo illarum rerum que non
habent fantasmata cognitiones
non potest accipere nisi ex rebus
quarum sibi representantur fan-
tasmata. Unde in statu vie in qua
accipit a fantasmatibus non po-
test immediate videre. sed opor-
tet quod ex visibilibus quorum fan-
tasmata capit in eius cognitiones
deueniat. quamuis autem ipsas dei
essentias non videat immediate
tamen cognitio intellectus ad ip-
sum deum terminatur. quia ipsum
esse ex effectibus comprehendit.
unde operatio voluntatis circa
ipsum deum immediate esse potest
nullo medio interueniente quod
ad voluntatem pertineat. multi-
tamen mediis precedentibus ex
parte intellectus quibus in deum
cognoscendum peruenit. Ad
lationes in oppositum. Ad pri-

mam respondetur negando con-
sequentiam. Et ratio est. quia quamuis
incognita amare non possumus
oportet enim quod amor sit cogniti-
ualiter. tamen non oportet
quod sit idem ordo cognitionis et di-
lectionis. nam dilectio est cogni-
tionis terminus. et ideo ubi desi-
nit cognitio scilicet in ipsa re que per
aliam cognoscitur ibi statim di-
lectio incipere potest. et ita illud
quod cognoscitur in alio potest
in seipso amari. Ad secundam
respondetur negando prius. Et ratio
est. quia quanto bonum plenius cog-
noscitur tantomagis est amabi-
le. et precipue illud bonum quod est
finis et in quo non inueniuntur ali-
quid quo offendatur effectus. et
ideo quia deus plenius cognoscitur
in patria quam nunc etiam plenius
amabitur. sed illa diuersitas ex
parte cognitionis erit per id quod
est proprium cognitioni scilicet cog-
noscere per se et in alio. et ideo non
erit vnius rationis cognitio vie
et patrie. in affectu autem erit per
diuersitatem non eius per quod
ad eam pertineat sed per diuersi-
tatem cognitionis et tamen erit
eadem ratio amoris. sed differt
amor per maius et per minus.

Ad tertiam respondetur ne-
gando consequentiam. Et ratio
est. quia per caritatem tollitur a-
uersio a deo que est per peccatum
non autem per solam cogniti-
onem. et ideo caritas est que dili-
gendo animam immediate deo

coniungit spirituali vinculo vni
onis.

D tertiā que

stionem. Utrum modus
ille de diligendo deum toto cor
de qui implicatur in precepto p
dicto possit in via seruari. sic pro
ceditur. Et videtur q̄ non possit
in via seruari. Primo sic. Non
possumus in hac vita sine pecca
to manere. I. Iohannis primo. I
cum quis peccat non diligit de
um toto corde. ergo illud precep
tum non potest totaliter in via
impleri. Secundo sic. Non
potest simul cor ad multa se ha
bere. sed oportet dum in hac vi
ta sumus q̄ cor rebus temporari
libus aliquando apponamus.
ergo non potest homo in hac vi
ta toto corde diligere. Tercio
sic. Non potest deus a nobis to
taliter diligi. ergo per consequens
toto corde non possumus dilige
re. consequentia videtur bona.
antecedens patet. Deus non po
test intellectu comprehendi vt to
taliter videatur. ergo non potest
comprehendi affectu vt totaliter
diligatur. consequentia est bona
quia amor sequitur cognitionem.

In oppositū est presens euan
gelium. Dicit enim Ieronimus.
Qui dicit deum aliquid impos
sibile precepisse homini anathe
ma sit. sed hoc deus precepit om
nibus in statu vie existentib⁹. er
go hereticum est dicere q̄ predic

tum preceptum non possit in via
obseruari. Respondeo. Dicē
dum secundum sanctum Thoma
mam q̄ totum et perfectum idē
est vt philosophus dicit. Ratio
autem perfecti in hoc consistit vt
nihil ei desit. Sed hoc contingit
dupliciter. aut ita q̄ nichil desit
eorum que naturā ei habere. aut
ita q̄ desit eorum que debet ha
bere. Sicut aliquis habet perfec
tam quantitatem quantam res
quirit humana natura. etsi non
habeat quantitatem gigantis quā
possibile est in humana natura.

Prima ergo perfectio humane
nature est in statu glorie quādo
homo habebit totum hoc quod
possibile ē esse in humana natu
ra. Sed secunda perfectio est na
ture condite quando scilicet ho
mo habeat totum hoc quod de
beat habere secundum tempus
illud. Et secundum hoc etiam du
plex totalitas in dilectione dei at
tenditur. Una qua nihil deerit
de his que potest homo expende
re in amorem dei quin in dile
ctione ponat. Et de hac prima
totalitate ponitur ista conclusio
Qz hec quidem perfectio siue to
talitas non precipitur vt facien
da sed magis ostenditur vt scia
tur quo perueniendum est vt di
cit Augustinus. sed sic impletur
in patria. qz ibi mēs fertur i deū
totaliter et perfecte q̄tūz sibi ē pos
sibile et sine aliqua interruptione
Alia autē est totalitas secundum

Quam nihil homo subtrahit de
his que debet ponere secundum
tempus illud in amore dei. et hec
totalitas excludit omne quod est
contrarium repugnans dilectioni
diuine. non autem id quod ad
tempus actum dilectionis inter-
cipit. quia semper agere secundum
actum virtutis non est nisi eorum
qui sunt in statu beatitudinis quod
perfectio felicitatis est in opera-
tione. perfectio virtutis est in ha-
bitu. et ista adimpletur in via quoniam
nihil diligitur contra deum. Ista
enim perfectio est que debet inesse
ex debito necessitatis ut puta quod
diligitur deus toto corde id est
intellectu sine errore. quod non
faciunt infideles et sortilegi. To-
ta anima id est voluntate sine con-
tradictione quod non faciunt qui
post concupiscentias suas currunt
Ex omnibus viribus suis. id est ope-
ribus que explentur per vires ani-
me et corporis. quod non faciunt
qui membra sua exhibent seruire
iniquitati ad iniquitatem. Et
tota mente id est iugi memoria.
quod non faciunt cupidi et aua-
ri. quia ubi est thesaurus tuus ibi
et cor tuum. Albertus. Sic ex to-
to corde dilige ut motus vite ad
ipsum referas. Ex tota anima ut
intelligentiam et voluntatem et
memoriam cum corporalibus or-
ganis ad ipsum conuertas. Ex
omnibus viribus id est ut nihil
tibi de viribus tuis retineas vel
attribuas tibi. Ex omni mente

tua id est ut omnia ordines cari-
tatis ordine ut nihil inordinas-
tum relinquant. Sic enim attin-
git caritas a fine usque ad finem
fortiter et disponit omnia suauiter.

III Dominica

quatuordecima est euangeli-
um. Dum ueret Ihesus in Ie-
rusalem etc. Lu. 17. Circa quod
possunt disputari sequentes que-
stiones. Prima. Utrum ad
sanandum lepram peccati sit ne-
cessarium confiteri sacerdoti. Se-
cunda. Utrum nouem leprosi non
reddentes gratias Christo de eorum
curatione peccauerunt mortaliter

De primis que

questionibus sic proceditur. Et
videtur quod ad sanandum lepram
peccati non sit necessarium confi-
teri sacerdoti. Primo sic. Lepra
ratio lepre peccati precedit con-
fessionem. unde in euangelio di-
citur quod illi decem leprosi dum uerent
ad ostendendum se sacerdotibus
mundati sunt et ita antequam se con-
fiterentur. ergo videtur quod ad cura-
tionem lepre peccati confessio non
sit necessaria. Secundo sic. Ali-
quibus est peccatum dimissum si-
ne hoc quod confessi leguntur sicut
patet de Petro et Magdalena.
etiam de Paulo. sed non minoris
efficacie est gratia remittens pec-
catum nunc quam tunc fuerit. ergo nec
nunc est de necessitate salutis con-
fessio. Tercio. Dato quod necesse

sarium sit confiteri non videtur
¶ sacerdoti. penitentia enī est sa-
cramentum necessitatis sicut et
baptismus. sed in baptismo pro-
pter sacramenti necessitatem est
minister quilibet homo. ergo in
penitentia sufficit cuilibet confis-
teri. Quarto sic. Ad confessi-
onem non obligamur nisi ex di-
uina institutione. sed diuina in-
stitutio nobis proponitur Jaco-
bi. 5°. Confitemini alterutq; pec-
cata vestra vbi nō fit mentio de
sacerdote. ergo etiam si confiten-
dum est non est necessarium con-
fiteri sacerdoti. In oppositū
est euangelium presens. vbi do-
minus decem leprosis precepit se
presentari sacerdotibus. vbi po-
nitur signum mundationis lepre
peccati per sacramentum penitē-
tie. ergo videtur q̄ solis sacerdo-
tibus sit fienda confessio. Re-
spondeo. Dicendum sub duab⁹
conclusionibus. Prima est. q̄ cō-
fessio est de necessitate salutis ei
qui peccati mortalis lepram in-
currit. Illa conclusio declaratur
iuxta sanctum Thomaz. Passio
xp̄i sine cuius virtute nec actualis
nec originale peccatum dimit-
titur in nobis operatur per sacra-
mentorum susceptionem que ex
ipsa efficaciaz habent. 7 ideo ad
culpe remissionem et actualis et
originalis requiritur sacramētū
ecclesie vel actu susceptum v^l sal-
tem voto quando articulus ne-
cessitatis non contemptus sacra-

mentum excludit. et per consequēs
illa sacramenta que ordinantur
contra culpam cum qua saluus
esse non potest sunt de necessitate
salutis. Et ideo sicut baptismus
quo deletur peccatum originale
est de necessitate salutis ita et pe-
nitentie sacramentum. Sicut au-
tem aliquis per h^o q̄ baptismus
petit se ministris ecclesie subicit
ad quos pertinet dispensatio sa-
cramenti. ita etiam per hoc q̄ cō-
fiteatur peccatum suū se ministro
ecclesie subicit vt per sacramen-
tum penitentie ab eo dispensatū
remissionē consequatur qui cō-
gruum remedium adhibere non
potest nisi peccatum cognoscat
quod fit per confessionem peccā-
tis. et ideo confessio est de necessi-
tate salutis eius qui in peccatū
mortale cecidit. Secunda cō-
clusio. Qz necessario sacramen-
talis confessio facienda est sacer-
doti si adest vel haberi potest.
Probatur conclusio. Absolutio
penitentis propter quam fit con-
fessio non pertinet nisi ad sacer-
dotes quibus clauēs ecclesie cō-
misse sunt. ergo confessio debz fi-
eri sacerdoti. Preterea sic gratia
que in sacramentis datur a ca-
pite in membra descendit. 7 ideo
solus ille est minister sacramento-
rum in quibus gratia datur qui
habet ministerium supra corpus
christi verum quod solus sacer-
dotis est qui consecrare eucharis-
tiam potest. et ideo cui in sacra-

mento penitentie gratia conferta
tur solus sacerdos ē minister hu
ius sacramenti. et ideo soli faci
enda est sacramentalis confessio
que ministro ecclesie fieri debet.
diximus si adest vel haberi pōt.
quia alias confessio fieret layco
vt infra dicitur.

Ad ratōes
in oppositum. Ad primā respō
detur negando consequentiam.
Et ratio est. qz cum irent ad ostē
dendum se sacerdotibus iāz pro
positum intelligebantur habere
confitendi. et hoc sufficit sicut di
ctum est.

Ad secundam res
pondetur dupliciter. Primo. qz
licet illorum non legatur confes
sio potuit tamen esse. multa enī
sunt facta que non sunt scripta.

Secundo respondetur negan
do consequentiam. Et ratio est.
quia non est idem de aliis mini
stris ecclesie et de Christo. Chri
stus enim habuit potestatem ex
cellentie in sacramentis. Unde
sine his que ad sacramentum p
tinent potuit et potest rem sacra
menti conferre.

Ad tertiam
respondetur negando consequē
tiam. regulariter tamen in casu
necessitatis conceditur. Unde si
cut baptismus est sacramentum
necessitatis ita et penitentia.

Baptismus autem quia est sa
cramentū necessitatis habet du
plicem ministrum. vnum cui ex
officio baptizare incumbit sicut
sacerdotem. et alium cui ratio
ne necessitatis dispensatio bap

tismi committitur. et ita etiam
minister penitentie cui confessio
est facienda ex officio est sacer
dos. sed in necessitate etiam lay
cus vicem sacerdotis supplet vt
ei confessio fieri potest. Unde de
pe. dis. 6. dicitur. Tanta est vis
confessionis vt si sacerdos deest
confiteatur homo proximo suo.
qui licet potestatem absoluendi
non habeat efficitur tamen dig
nus venia ex desiderio sacerdos
tis.

Ad quartam responde
tur negando consequentiam. Et
ratō est. quia Iacobus loquitur
ex suppositione diuine institutio
nis. et quia diuinitus institutio
precesserat de confessione sacer
dotibus facienda per hoc qz eis
potestates remittendi peccata in
apostolis dedit vt patet Iohan
nis. 20. Et ideo intelligendū est
qz Iacobus confessionem esse fa
ciendam sacerdotibus monuit
in verbis predictis.

D Secundam

questionem sic procedit.

Et videtur qz leprosi non redeun
tes ad dandum gloriam deo ei
gratias referēdo de curatione eo
rum non peccauerunt mortaliter

Primo sic. quia ingratiitudo
non semper est peccatū mortale
vt pote qñ pcedit ex quadā ne
gligētia. aut ex aliqua indisposi
tione hoīs ad virtutes. isti aut po
tuerūt aliqua hūmōi occasione nō
redire ad dandū glām deo. g.

nō videntur peccasse mortaliter

In oppositum videtur euāgeliz. q̄ illos nonē videtur reprobare de hoc. Respondeo. Dicendum nostro iudicio q̄ illi peccauerunt mortaliter. quoniam in illa eorum negligentia videtur incurrisse ingratitude viciū non recognoscentes beneficium susceptum nec laudantes et glorificantes dominum quem magnis clamoribus et precibus propulsarunt ut eorum miseretur sanando eos a lepra. Unde sunt sicut illi de quibus dicit apostolus ad Roma. 1. Non sicut deum glorificauerunt aut gratias egerunt quo circa meruerunt de suscepto beneficio priuari nisi quia dominus altissimus benignus est super gratos et malos. Luce. 6.

Ad rationes in oppositum. Respondetur q̄ ingratitude illa videtur processisse non ex simplici quadam negligentia sed ex interiori contemptu gratie susceptae. creduntur enim fuisse decepti a sacerdotibus quibus se presentauerunt qui doctrine xpi et miraculis detrahebant. et secundum eorum informationem attribuēbant suam sanationem observationi legis et non virtuti Christi. licet a principio fideliter et deuote potuissent ab eo sanari.

¶ Dominica

decimaquinta est euangeliū.

Nemo potest duobus dominis seruire etc. Math. 6. Circa quod possunt hec disputari.

Primo. Utrum homo possit duobus dominis seruire. Secundo. Utrum possit quis deus odio habere. Tertio. Utrum omnis sollicitudo temporalium sit prohibita.

De primam sic

proceditur. Et videtur q̄ homo potest seruire duobus dominis. Primo sic. Quis potest sibi constituere duos fines temporalem et eternum non referendo vnum ad alterum. ergo etc. consequentia videtur bona. quia inde non potest duobus dominis seruire. quia non potest simplicitas et unitas intentionis anime manere. antecedens probatur multipliciter. Primo sic. Nihil prohibet eundem motum esse gratie et nature sicut diligere quod beneficium: quod respicit naturam et diligere. quia bonus quod respicit gratiam. ergo nihil prohibet eundem actum referri ad finem nature et finem gratie. sed finis nature semper est in creatura. finis gratie in creatore. vnius ergo et eiusdem actus poterunt constitui duo fines non referendo vnum ad alterum. Secundo sic. Cum ratio sit vna potentia habens partem superiorem et inferiorem. ratio superioris potest moueri

in deum ratione inferioris que
coniuncta est sensualitati in id
quod est necessarium ita tamen
q̄ nec habent finem ponat ordi
natum ad illum. ergo et cetera.

Tercio sic. Pōt quis ire ad
sanctus Jacobum ex voto facto
ex caritate. Item potest ire ex na
turali pietate ad videndum fra
trem suum. ergo actio potest esse
ex caritate et ex naturali pietate.
sed caritas refertur ad finem eter
num. naturalis pietas ad finem
temporalem. gō sunt duo fines
vnius actionis temporalis scilicet
et eternus. In oppositum
est euangelium presens. Unde
Augustinus in sermone domini
in monte exponēs illud. Si oculus
tuus fuerit simplex et c. Nisi
cor simplex fuerit mundum non
erit. simplex autem quomodo erit
si duob⁹ dominis seruiatur nec
vna intentione rerum eternarū
purificet actionem suam sed eas
mortalium rerum amore obnū
bilet. non potest ergo mundum et
simplex cor esse si diuidatur intē
tio et constituantur duo fines in
temporalibus et eternis. Res
pondeo. Dicendū iuxta Alber
tum magnum q̄ nemo id est nul
lus homo cum sit vnus et omnia
ta q̄ sunt in corpore et in anima
reducantur ad vnum potest esse
diuisus in duos dominos. Si
cut enim vnum membrū non ē
duorum corporum nec vna avis
facit duos nidos nec vnus bos

in duobus trahit agris. sic nec
vnus indiuisus homo duobus
dominis seruire potest. duobus
dicit. ecce in quo notatur domi
ni diuersitas. vnde vterq; termi
nus est formaliter accipiendus.
Duo enim formaliter acceptum
principiū est alteritatis. sicut dicit
Pythagoras. eo q̄ est prim⁹
recessus ab vnitatem. Domini au
tem formaliter sunt domini for
ma dominationis differentes et
horum vnus non est sub altero.
quia quorum vnus est sub altero
materialiter sunt plures et secū
dum formam domini sunt vn⁹
solus. duo ergo formaliter domi
ni non conueniunt in legibus et
preceptis. et si vnus scribare po
testatis in preceptis alter est ty
rannus. et ideo dicit glosa de cō
traria operantibus dominis.

Pro responsione ad argumenta
iuxta Alexandrum de balis in. 3.
est notandum q̄ constituere duos
fines scilicet temporales et eter
num contingit ita q̄ sint ordina
ti vt vnus propter alium. hō con
tingit dupliciter ita q̄ ponatur
eternum finis vltimus. tempora
le vero finis proximus vel cō
uerso. vel ita q̄ non sint ordina
ti sed vtrunq; principaliter intē
datur temporale et eternum. Si
ponatur eternum finis vltimus
et temporale finis ordinatus ad
finem distinguunt alii sic. quia
aut est actio spiritualis aut cor
poralis. si spiritualis vt predica

tio et oratio et huiusmodi non potest referri ad temporalem finem veluti ad pecuniam et per consequens ad finem eternum scilicet deum. Unde fas non esset ut aliquis predicaret aut celebraret divina isto fine ut acquireret temporalia de quibus sustentaretur ad servitium dei. Si vero sit temporalis sicut est laborare in vinea dicitur quod potest referri ad finem corporalem dum tamen referatur postmodum ad deum ut fodere in vinea ad pecuniam acquirendam qua sustentetur ad servitium dei. Si autem econverso finis proximus ponatur deus et finis ultimus temporale perversissimum est. nam ut dicit Augustinus. Damna perversitas est fruendus uti. hoc est. divina ad alium finem referre. Et secundum hoc exponitur illud Ecclesiastes. 2. Ne ingredienti terram duabus viis. dicit glossa. Duabus viis ingreditur qui quod dei est opere exhibet. et quod mundi est cogitatione querit. Si vero constituantur duo fines principales temporale et eternum accidit perversitas. De qua dicit Augustinus. Quod perversitas est utendis frui. hoc est. temporalia quibus utendum est referre ad eterna quibus fruendum est. secundum hoc accipitur illud Ecclesiastes. 1. Non accesseris ad illum duplici corde. Et illud Jacobi primo. vir duplex animo inconstans est in

omnibus viis suis. glossa. Duplex est animo qui vult gaudere cum seculo et vult gaudere cum deo. Iste habitus. Dicendum est ad argumenta singula. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia motus nature ordinatur ad motum gratie. gratia enim perfectio nature est. unde in ordine quodam se habet natura et gratia. Unde ad illud quod dicitur finis nature est in creatura. intelligendum est quod aliter quidem finis est in creatura et aliter finis voluntatis perversae. voluntas enim perversa ponit finem in creatura excludendo finem summum. natura autem ponit finem summum in creatura ordinabilem ad finem summum. non ergo erit simile motui nature et gratie et motui voluntatis in finem temporalem et eternum. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia ratio non potest ordinate moveri si secundum deliberationem equaliter constitueret finem deum et id quod est nature necessarium. nam motus inferioris partis rationis debet ordinari et sequi motum superioris partis rationis. quia aliter perverseretur ordo. Ad tertiā respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia cum ratio deliberat de fine naturalis pietatis et de fine caritatis. ad hoc quod sit ordinatus motus et meris

torius necesse est ut finis princi-
palis sit finis caritatis. bene po-
test tamen finis pietatis natura-
lis scilicet visio fratris apud sanc-
tum Iacobum esse causa accelera-
tionis motus non tamē ex hoc
constitueretur duplex finis princi-
palis.

D Secundam

questionem sic procedit-
tur. Et videtur quod homo deum
odio habere non possit. Pri-
mo sic. Dicit Dionysius de diuinis
nominibus. quod omnibus amabile
et diligibile est primum bonum
et pulchrum. hoc autem de-
us est. ergo a nullo odio habetur.

Secundo sic. Nullus potest
ipsam bonitatem odio habere si-
cut nec maliciam. velle malum
enim est omnino inuoluntarium.
ut dicit Dionysius quarto de di-
uinis nominibus. Deus autem
est bonitas ipsa. ergo nullus po-
test eum odio habere. Ter-
cio sic. Odium est auersio que-
dam. sed sicut dicit Dionysius. 1.
capitulo de diuinis nominibus
Deus omnia ad seipsum conuer-
tit. ergo nullus cum odio habere
potest. In oppositum est pre-
sens euangelium. Et illud psal.
Superbia eorum qui te oderunt
ascendit semper. et Iohannis. 15
Nunc autem et viderunt et ode-
runt me et patrem meum. Re-
spondeo. Dicendum iuxta sanc-
tum Thomam. Odium est motus

appetitiue potentie que non
mouetur nisi ab aliquo apprehen-
so. Deus autem dupliciter appre-
hendi potest ab homine. Uno
modo secundum seipsum puta-
cum per essentiam videtur. Alio
modo per effectus suos cum scia-
licet inuisibilia dei per ea que fa-
cta sunt intellecta conspiciuntur
Ista distinctio posita sit illa pri-
ma conclusio. Deinde in seipso odio
haberi non potest. quoniam ipse
per essentiam est ipsa bonitas quam
nullus odio habere potest. quia
de ratione boni est quod ametur. unde
impossibile est quod aliquis vi-
dens deum per essentiam cum
odio habeat. Secundo potest ap-
prehendi per effectus suos. et quia
eorum aliqui sunt qui nullo mo-
do possunt esse contrarii voluntati
humane sicut sunt esse viuere
et intelligere. Est conclusio secunda
iuxta Albertum. quod cum deus sit
principium dans esse et continens
in esse et gubernans ad optimum
sue nature vniuersum quodque et cum omnia
appetant esse sicut et bonum a nullo
potest haberi odio. sed in ista
consideratione omnia aut natura-
li aut animali aut intellectuali
motu amant deum. Sunt autem
quidam effectus dei qui repugnant
inordinate voluntati sicut
infliccio pene et etiam cohibicio
peccatorum per legem timorem
que repugnant voluntati depra-
uate per peccatum. Et sic est ter-
cia conclusio. Et 3.^a hanc consi-

derationem talium effectuum; ab aliquibus deus odio haberi potest in quantum scilicet apprehenditur peccatorum prohibitor et penarum inflictor. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod dictum Dionisii de appetitu naturali intelligitur qui tamen in damnis pervertitur per id quod additur ex deliberata voluntate. Vel dicendum quod ratio illa procedit quantum ad illos qui vident dei essentiam que est ipsa essentia bonitatis.

Ad secundam respondetur eodem modo. Ad tertiam respondetur. Quod deus convertit omnia ad seipsum in quantum est essendi principium. quia omnia in quantum sunt tendunt in dei similitudinem qui est ipsum esse.

D tertiā que

sitionem sic proceditur. Et videtur quod non omnis sollicitudo temporalium sit prohibita.

Primo sic ex illo Lu. decimo Martha sollicita es erga plurima. Secundo ex illo ad Romanos duodecimo. qui preest in sollicitudine et cetera. Tercio ex illo. i. ad Corinthios. 7. Qui cum uxore est sollicitus est que sunt mundi quomodo placeat uxori. In oppositum est euangelium presens. Respondeo Juxta dominum Albertum dicendum. quod duplex est sollicitus

do. Una est suffocans et est quando vitalis spiritus qui in nobis lucet fide et calet caritate sollicitudine presentis seculi sic stringitur vel extinguatur quod ad deum se extendere non potest nec vebere virtutem ad obsequium Christi nec spirare aures spiritus sancti. tunc fit omnino quod dicitur Mathei tredecimo. quod verbum inter spinas cadens a sollicitudinibus et curis seculi suffocatur et non fert fructum. Et hec sollicitudo est quando tanta cura mundanorum habetur quod lucra mundana preponuntur divinis. et hec sollicitudo hic interdicitur. Alia est sollicitudo spiritum vitalem non stringens nec operiens ut extinguat sed potius dilatans ut ille qui totus ascendit per devotionem ad deum dilatatur in providentia commissorum. et hoc modo dicitur ad Romanos duodecimo. Qui preest in sollicitudine et cetera. et hec non interdicitur sed conceditur. et illis quibus incumbit precipitur. i. Thimo. quinto. Qui suorum et maxime domesticorum curam non habet et cetera. Est etiam sollicitudo circa temporalia bona non tanquam circa finem ultimum et principalia bona sed sicut circa organa et instrumenta perveniendo ad consequendum spiritualia bona. et talis sollicitudo est licita sicut illa que fuit Mathe. Et his patet responsio ad obiecta.

Dominica deci

ma sexta est euangelium
Ibat Ihesus in ciuitate que et
Luce. 7°. Circa quod mouetur
tale dubium. Utrum hoc mi
raculum quo resuscitauit filium
vidue fuerit sufficienter ostensi
um diuinitatem christi. scilicet quod christus
esset verus deus. Et videtur
quod non. Primo sic. Esse deum et ho
minem est proprium christi. sed
aliis multis tam veteris quam noui
testamenti sanctis commune fuit
resuscitare mortuum. ergo illa re
suscitatio mortui non fuit suffici
ens ad ostendendum diuinitatem
christi. Secundo sic. vir
tute diuinitatis nihil est maius
sed aliqui fecerunt maiora mira
cula quam christus. Job. 14. Qui
credit in me opera que ego facio
et ipse faciet et maiora horum fa
ciet. ergo videtur quod hoc miracu
lum nec alia que christus fecerit
fuerunt sufficientia ad ostenden
dum diuinitatem christi. Ter
cio sic. Ex particulari non suffici
enter ostenditur vniuersale. sed
illud miraculum fuit quoddam
particulare opus. Ergo ex illo
non sufficienter demonstrata est
diuinitas christi. In opposi
tum est euangelium in quo ex ma
gnitudine miraculi dicitur quod ac
cepit omnes timor. scilicet admiratio
nis et glorificabant deum. Item
patet ex illo Job. 5. Opera que
dedit mihi pater ut faciam ipsa

testimonium perhibent de me.
Respondeo dicendum sub ista
conclusionem. Miraculum hoc quod
christus fecit sufficienter ostendit
diuinitatem christi siue christum
esse. Ista conclusio patet. quia sus
citatio mortui secundum ipsam
speciem operis transcendit om
nem potentiam create virtutis.
et ideo non poterat fieri nisi vir
tute diuina. Secundo patet
propter modum obseruatum in
faciendo hoc miraculum. quia non
orando sed imperando propria
virtute fecit. Unde dicitur Luce
6. quod virtus exibat de illo et sana
bat omnes. Per hoc ostenditur
sicut dicit Cyrillus. quod non accipi
ebat alienam virtutem. sed cum
esset naturaliter deus propriam
virtutem super infirmos ostende
bat. Alii autem sancti qui fece
runt miracula faciebant hec im
plorando diuinam potentiam et
clementiam non imperando. et
si aliquando imperabant: hoc
non erat propria virtute. sed ex
primendo virtutem christi tanquam
ministri et non domini. Ad
rationes in oppositum. Ad pri
mam respondetur negando con
sequentiam. Et ratio est. quia chris
tus operatur hoc miraculum et
alia propria virtute. quod non fece
runt alii sed virtute diuina. Un
de si quisque alius homo aliquid
horum fecit: ipso faciente fecit
aut ipse non aliis facientibus fecit
ut dicit Augustinus. Ad secundam
Ad i:

Rendel negando consequentia. et
rō est. qz licz xps dederit aposto
lis potestatem miracula faciēdi
et maiora q̄ ipse fecerat p seipsuz
maximū enī inter miracula xpi
fuit q̄ ad tactum fimbrie ei⁹ sa
nabant infirmi. vt hētur Math.
9. Sed de petro legitur actū. 5
q̄ ad ei⁹ vmbriā sanabant infir
mi. mat⁹ aut est q̄ sanet vmbra
q̄ fimbria. nō tñ apli fecerūt mi
racula virtute ppria. sed virtute
xpi. et ideo rō nō pcedit. Ad
terciā rōndel negando consequenti
am. Et ad pbatōez rōndel. q̄ qñ
particulare opus propriū est ali
cui⁹ agentis. tūc p id particula
re op⁹ pbat̄ur tota virtus agēt
sicut cum rō cinari sit propriū hoīs
ostendit aliquis esse hō ex hoc
q̄ rō cinat̄ circa qd̄cumqz particu
lare ppositum. Et similiter cu⁹ p
pria virtute miracula facere sit
solius dei. sufficiēter ostensuz est
xp̄m esse deū ex quocūqz miracu
lo: qd̄ ppria virtute fecit.

In dominica

decima septima est euā
gelium. Cū intrasset Ihs domuz
zd Luc. 14. Circa qd̄ pnt̄ dispu
tari sequentes questiones. Pri
ma. Utrū appetere p̄latōnem sit
peccatum. Secundo. Utrū am
bitio sit peccatum.

De primaz que

stionem sic pcedit. Et vi
detur q̄ appetere p̄latōem vt epi

scopatū sit licitū et nō sit peccatū
Primo sic. Dicit. 1. Thimoth. 3.
Qui episcopatū desiderat bonū
opus desiderat. sed licitū et lau
dabile est bonum op⁹ desidera
re. ergo licitū est desiderare p̄la
tionez sine ep̄atum. Secūdo
sic. Stat⁹ ep̄oz ē p̄fectior q̄ sta
tus religiosoz. s. laudabile est q̄
aliquis desiderat ad statum reli
giosoz trāsire. ergo etiā ē lauda
bile q̄ aliquis appetat ad ep̄atū
vel p̄latōez p̄moueri. Tercio
sic. Facta sanctorū q̄ in scriptura
narrant̄ pponunt nobis i exem
plum. sed legit̄ Isay. 6. q̄ Isay
as se obtulit ad officium p̄dica
tionis: qd̄ p̄cipue puenit p̄lati
ergo videt̄ q̄ appetere p̄latōem
sine ep̄atum sit laudabile et ita nō
sit peccatū. In oppositū est
euangelium p̄ns. vbi dñs rep̄hen
dit eos qui primos accubū⁹ eli
gebant. Secundo ē illud qd̄ eis
cit Aug⁹. 9. de ciuitate dei. Lo
cus supior sine quo p̄p̄us regi nō
pōt et si administrat̄ vt decet: tñ
idecenter appetit. Rendeo di
cēduz iuxta sanctū Thomam i
secūda secūde. q̄ i ep̄atu tria po
ssunt cōsiderari. quoz vnū ē p̄
cipale et finale. s. ep̄alis op̄atio
qua vtilitati p̄ximoz itendit se
cundū illud Jobā. vlt. Pasce o
ues meas. Aliud ē altitudo gra
dus. qz ep̄us sine p̄latu sup ali
os cōstituit. s. illud Luce. 12. fi
delis dispensator et prudēs quez
cōstituit dñs sup familiam suam

Tercium autem est. q̄ frequen-
ter se habeant ista. s. reuerentia et
honor et sufficientia temporalium. se-
cundum illud. 1. ad Thimoth. 5.
qui bene p̄sunt p̄biteri dupli-
ci honore digni habeant. Qua
consideratione habita r̄ndetur per
conclusiones. Prima est. Appetere
ep̄atum r̄one huiusmodi circum-
stantium honorum scilicet reueren-
tie honoris et sufficientie tempo-
ralium est illicitum. Patet. quia
hoc p̄tinz ad cupiditatē vel aū-
tionem. Unde contra phariseos
dominus ait Math. 23. Amant
primos accubitus in cenis. et pri-
mas cathedras in sinagogis/sa-
lutationes in foro et vocari ab ho-
minibus rabi. Secunda conclusio
quātum ad secundum. s. ad celsi-
tudinem gradus. Appetere p̄la-
tōem siue ep̄atum est illicitum et
peccatum. Patet. q̄ hoc est p̄sump-
tuosum. patet. Nullus debz appete-
re supra suas vires nō sibi p̄por-
tionatum; aliter enīz esset stultus.
Oratius. Qui vescit cāpestribus
abstinet ab armis sed ad ep̄atum
nullus est idoneus nisi qui s̄q̄ gra-
dum et p̄uenientiaz omnes alios
excedit in p̄uersatione et p̄tēpla-
tione. ita vt p̄spectu sui alii sint
greges. Un̄ hāc idoneitatem de se
p̄sumere maxime supbie est. Un̄
dñs Math. 23. Arguit discipu-
los primatū q̄rentes dicēs. Sci-
tis q̄ principes gētiūz dñant eo-
rum et? Ubi Chrysostomus dicit
Per hoc ostendit q̄ gentile ē pri-

matus capere et sic gentiūz p̄pas-
sione eorū aīas ducit. Tercia
conclusio. Appetere p̄mis p̄-
desse est s̄q̄ se laudabile et virtuo-
sum vex q̄ hoc put est ep̄alis a-
ctus h̄z annexas gradus celsitudi-
nem. Conclusio quarta. Vis-
des p̄sumptuosus q̄ aliquis p̄re-
esse appetat ad hoc q̄ subditis p̄-
sit: nisi manifesta necessitate imi-
nente. sicut Greg. dicit in pasto-
rali. q̄ iūc laudabile erat ep̄atum
querere q̄n per hoc q̄ quaz dubi-
um nō erat ad supplicia gratio-
ra puenire. bñ tñ absq̄ p̄sump-
tione pōt quilibet appetere ista
opera facere si eum p̄igent i ta-
li officio esse: ita q̄ opus bonum
cadat sub desiderio. non autem
principatus dignitate. Unde
Chrysostomus. dicit sup Math. Opus
quidz desiderare bonum est. pri-
matū aut honoris p̄cupiscere va-
nitas ē. primatū enīz fugientes se
desiderat. desiderantes se horret.

Ad rōnes i oppositū. Ap̄ pri-
mā r̄ndetur q̄ apostolus illud ci-
xit vt dicit Greg. i pastoralī. illo
tempore q̄n ille qui p̄erat prius
ad martiriūz ducebat: et sic nihil
aderat in ep̄atu q̄d appeti possz
nisi bonum opus. Ad secun-
dam r̄ndet negando p̄sequentia
Et rō est q̄ non est eadem ratio
de statu religionis et de statu ep̄a-
li p̄pter duo. Primo quidem. q̄
ad statum ep̄alem p̄erigitur vi-
te perfectio. Sed ad statum reli-
gionis non p̄erigitur. Et

huiusmodi differentie ratio est.
qz secundum Dionisium. Perfec-
tio pertinet actiue ad episcopum
sicut ad perfectiorem. Ad mona-
chum autem passiuē sicut ad per-
fectum. Requirit aut q sit per-
fectus ad hoc q possit alios ad
perfectionem adducere. qd non
preexigitur in eo qui debet ad p-
fectionem adduci. Est autem pre-
sumptuosum q aliquis perfectū
se reputet. non autem q aliquis
ad perfectionem tendat. Secun-
do. qz ille qui statum religionis
assumit se aliis subiicit ad spūa-
lia capienda: et hoc cuilibet licet
Uñ Augustinus. 13. de ciuitate
dei. A studio cognoscende veri-
tatis nemo phibetur. qd ad lau-
dabile pertinet ocium. sed ille q
transit ad statum episcopalem
sublimatus ad hoc q alius pro-
uideat. et hanc sublimationem nul-
lus debet sibi assumere. s3 illud
ad Debr. 5. Nemo assumit sibi
honorem. sed qui vocatur a deo
Et Criso. dicit super Matheum
Primum ecclesie concupiscere
non iustum est nec vtile. quis es-
nim sapiens vult se subicere vlt-
ro seruituti et periculo tali. vt de-
cet pro omni ecclesia. nisi forte q
non timet dei iudicium abutens
primatu ecclesiastico seculariter.
vt sc3 conuertat ipsum in secularē
rem. Ad terciā rñdetur ne-
gando consequentiam. Et ratio
est qz sicut dicit Greg. in pasto-
ra. Isaias qui mitti voluit ante

se per altaris calculum purgatū
vidit. ne non purgat⁹ adire qui-
quam sacra ministracia. audeat.
qz ergo valde difficile est purga-
tum se quemlibet posse cognosce-
re predicationis officium tutius
declinatur.

D secundam

questionem sic procedit.
Et videtur q ambitio nō sit pec-
catum. Primo sic. Ambitio im-
portat cupiditatem honoris. sed
honor de se quoddam bonum
est. maxime inter exteriora bona
vnde et illi qui de honore nō cu-
rant vituperantur. ergo ambitio
non est peccatum. sed magis ali-
quid laudabile s3 q bonū lau-
dabiliter appetitur. Secun-
do sic. Quilibz absq3 vicio pōt
appetere qd sibi debet. sed hos-
nor est premium virtutis. 1º ethi-
2. 8. ergo ambitio honoris nō ē
peccatus. Tercio Illud p qd
hō puocat ad bonum et renocas-
ur a malo non est peccatus. sed
p honorem homines puocant ad
bona faciēda: et mala vitāda. si-
cut phs dicit in. 3º ethi. et Tul-
lius in li. de tuscūlanis qstionibz
nibz: q honor alet artes. ergo ā-
bitio nō ē peccatū. In opposi-
tū ē euangelii pñs. i quo mani-
feste reprobatur ābitiōem honoris in
hoibz. Rñdeo dicendū. q ābis-
tio semper est peccatum. Ista con-
clusio primo patet ex illo. 1º corin-
th. 13. Caritas nō est ambiciosa

non querit que sua sunt. nichil autem repugnat caritati nisi peccatum. ergo ambitio est peccatum. Pro qua cōdusione plenius ostendenda. notandum est iuxta sanctum Thomam in secunda secunde. q̄ honor importat quandam reuerentiam alii cui exhibitam in testimonium excellentie eius. Circa autem excellentiaz hominis duo sunt attendenda. Primo quidem q̄ secundum illud quod homo excelsit non habet homo a seipso. sed est quasi diuinum in eo. Et ideo ex hoc non debetur principaliter sibi honor sed deo.

Secundo considerandus est q̄ id in quo excelsit datur homini a deo. ut ex eo alius proficiat.

Triplex ergo appetitus honoris contingit esse inordinatus.

Uno modo per hoc q̄ aliquis appetit testimonium de excellentia quam non habet. quod est appetere honorem supra suam proportionem. Alio modo per hoc q̄ honorem sibi cupit non referendo in deum. Tercio modo per hoc q̄ appetitus eius in ipso honore quiescit non referens honorem ad utilitatem aliorum. Ambitio autem importat inordinatum appetitum honoris. unde manifestum est q̄ ambitio semper sit peccatum. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia appetit

boni debet regulari secundum rationem. cuius regulam si transcendat erit viciosus et hoc modo viciosum est q̄ aliquis appetat honorem non secundum ordinem rationis. Vituperantur autem qui non curant de honore secundum q̄ ratio dicat. ut scilicet vitent ea que sunt contraria honori. Ad secundam respondetur negando minorem. Dicimus enim q̄ honor non est premium virtutis quo ad ipsum virtuosum ut scilicet hoc pro premio expetere debeat. sed pro premio expedit beatitudinem que est finis virtutis. dicitur autem esse premium virtutis ex parte aliorum qui non habent aliquid maius quod virtuoso tribuant quam honorem. qui ex hoc ipso magnitudinem habent quod perhibet testimonium virtuti. unde patet q̄ non est sufficiens premium. ut dicitur. 4.º ethi. Ad terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia sicut per appetitum honoris quando debito modo appetitur aliqui prouocantur ad bonum et reuocantur a malo. ita etiam si inordinate appetatur potest esse homini occasio multa mala faciendi. dum scilicet non curat qualitercumq̄ honorem consequi possit siue dotibus siue fallaciis. dicitur etiam q̄ illi qui solum propter honorem vel bona faciunt vel mala vitant: non sunt virtuo

si. ut patet per phum. 3.º et bi. ubi
dicitur qd nō sunt vere fortes qui
ppter honorem fortia faciunt.

In dominica

decima octava est euā-
gelium. Audiētes pharisei. Math
22. Circa qd pnt disputari seqn-
tes questiones. Primo. Utrū
de caritate fuerint data duo pre-
cepta. Secundo. Utrū homo
ex caritate debeat diligere proxi-
mū plus q seipsum. Tercio.
Utrū xp̄us sufficienter probauit
phariseis in se habere diuinā na-
turā dicēs. Quomōdō gº David
in spū vocat eum dominum.

De primaz que

stionem sic pceditur. Et vi-
detur qd de caritate non fuerint
danda duo pcepta. Primo sic.
pcepta legis ordinant ad virtus-
tem. sed caritas est vna virtus.
gº de caritate non fuit dandum
nisi vnū pceptum. Secūdo
sic. dicit Augº in primo de doc-
trina xp̄iana. Caritas in primo
non diligit nisi deum. sed ad dili-
gendū deum sufficeret ordina-
tio p hoc pceptum. Diliges dñm
deum. gº non oportuit dari ali-
ud pceptum de dilectione proximi

Tercio sic. Ap̄lus dicit ad ro-
ma. 13. Qui diligit primum legē
impleuit. sed non impletur lex ni-
si per obseruantiam omniū pres-
ceptorum. ergo omnia precepta

includuntur in dilectione proxi-
mi. sufficit ergo hoc vnū pcep-
tum de dilectione proximi. non er-
go debuerūt dari duo pcepta ca-
ritatis. In oppoº est xp̄us in
euangelio pnti. qui duo pcepta
ponit caritatis. Rñdeo dicendū
sub aliquibus conclusionibus.
Prima est qd duo precepta carita-
tis posita a christo i euangelio p-
senti sunt sufficiencia. Ista cons-
clusio probatur sic. Precepta in
lege se habent sicut propositio-
nes in scienciis speculatiuis. in
quibº conclusiones virtute p̄tinen-
tur in primis principiis. vñ qui
pfecte cognosceret p̄cipia sº su-
am totam virtutem. non opº ha-
beret vt ei conclusiones seorsum p-
ponerentur. sed quia non omnes
qui cognoscunt principia suffici-
unt p̄siderare quicquid in prin-
cipiis virtute p̄tinetur. necesse est
ppter eos vt in scienciis ex prin-
cipis conclusiones deducuntur. in
operabilibus autem in quibº p-
cepta legis nos dirigunt: finis
hºrōnem principii. dilectio autē
dei finis est ad quem dilectio p-
ximi ordinatur. et ideo non solū
oportet dare preceptum de dilec-
tione dei. sed etiam de dilectio-
ne proximi propter minus capas-
ces qui non de facili p̄siderarēt
vnū horum preceptorū sub a-
lio contineri. Secūda conclu-
sio Inter ista duo pcepta primū
dignitate et maximum est precep-
tum de dilectione dei. Patet ista

conclusio ex illo verbo christi dicentis. Hoc est primum et maximum mandatum in lege. Maximum capacitatem. illud enim est in quo omnia continentur. quia in isto dilectio proximi recipitur. scilicet quod in Job. dicitur. Qui diligit deum diligit et proximum. et ideo maximum. Item est primus origine.

Tercia conclusio quod in his duobus mandatis vniuersa lex pendet et prophetia. id est tota doctrina legis et prophetarum dependet ab his. Ista conclusio probatur ex verbo christi. Secundo ratione ostenditur sic. Finis in appetibilius se habet sicut principium in speculatiuis. procedit enim scientia ex principis ad conclusiones. et sicut tota scientia ex principis indicatur: sic in omnibus operationibus totum dependet a fine. quia dilectio est finis. Finis precepti est caritas ut dicit apostolus. 1.º Thimothei. 1. Ideo ab istis dependent omnia alia. et hec est expositio Augustini. Origenes sic exponit. Johan. 1.º in obseruatione istorum istorum pendet intellectus legis et prophetarum. quia qui hec obseruat meretur intelligentiam legis et prophetarum. Eccl. 2.º Qui timetis dominum diligite illum. et illuminabuntur corda vestra. Psal. A mandatis tuis intellexi. Nunc ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando contrariam. Et ratio est quia licet caritas sit una virtus habet tamen duos actus quorum unus ordinatur ad alium sicut ad finem

precepta autem dantur de actibus virtutum. et ideo oportuit plura esse precepta caritatis. Ad secundam respondetur negando contrariam. Et ratio est quia licet deus diligatur in primo sicut finis in eo quod est ad finem tamen oportuit de utroque explicite dari precepta rationem etiam dicta. Ad terciam respondetur eodem modo.

D secundam

sic proceditur. Et videtur quod homo ex caritate debeat plus diligere proximum quam se ipsum. Primo sic. Principale obiectum caritatis est deus. sed quandoque homo habet primum magis deo coniunctum quam sit ipse. ergo magis debet alius quam seipsum diligere quam seipsum. Secundo sic. Detrimentum illi magis vitamus quem magis diligimus. sed homo ex caritate sustinet detrimentum pro proximo secundum illud Prover. 12. Qui negligit damnum propter amicum iustus est. Ergo homo debet ex caritate magis alium diligere quam seipsum. Tercio sic confirmando. Id quod magis quis diligit in seipso est vivere. sed caritas facit ponere vitam corporalem pro fratribus. Ergo caritas facit magis diligere proximum quam seipsum. In oppositum est euangelium presens. ubi dicitur. diliges proximum sicut

proximum sicut teipm ex quo vi
det q dilectio huius hois ad seip
sum est sicut exemplar dilectionis
que habetur ad alteru. sed exem
plar potius est quaz exemplatus
ergo ex caritate magis dz homo
diligere se q proximum. Res
pondeo dicendum. q in homie
duo sunt. s. natura spiritalis/et
natura corporalis. Plus homo
debet se diligere quantuz ad na
turam spūalem siue interiorez q
q̄tum ad naturam corporalem
siue exteriorem. 7 ideo ea que sūt
bona nature spūalis siue interio
ris plus debet optare q ea que
sunt bona sibi s. naturam exte
riorem. Ito pmissio sit ista conclusio.
Homo s. naturaz spūalem
magis dz post deū diligere seip
q quicūqz aliū. Ista conclusio
patz ex ipsa rōne diligendi. Nam
deus diligit vt p̄cipium boni.
sup quo fundat dilectio caritas
tis. homo aut se diligit ex carita
te s. rōem qua est p̄iceps p̄dic
ti boni. Proximus aut diligit se
cūduz rōem societatis i isto bo
no. Socio aut est rō dilectionis
s. quāda3 vnionem in ordine
ad deum. Un sicut vnitas poti
or est q vnio. ita q bō p̄cipet
bonū diuinū ē potior rō diligen
di q q̄ aliū associet sibi in hac p
ticipatione. 7 ideo ex caritate dz
magis seipm diligere q proximum.
Et huius signum est q bō nō dz
subire aliqd maluz pccī. Contra
riatur p̄ticipationi bñitudinis vt

proximum liberet a pccō. Secūda
conclusio ē. q bō ex caritate
magis dz diligere proximum q se
ipm s. naturaz corporales. P̄ter
conclusio. qz illud est magis dilige
dum qd h3 pleniores rōem dilu
gibilis ex caritate vt dictū est. Socia
tio aut in plena p̄ticipatōe
beatitudinis q est rō diligendi
proximū est maior ratio diligendi
q p̄ticipatio beatitudinis p̄ redū
dātiā. q est rō diligendi p̄prium
corpus siue naturā corporalem.
7 ideo proximum q̄tum ad salutes
aie plus debemus diligere q p̄
prium corpus. Ad rōes in op
positum. Ad primā in dē negā
do p̄sequētiā. Et rō est. qz dile
ctio caritatis nō soluz h3 q̄tita
tem ex pte obiecti qd est de9. sed
etia3 ex parte diligentis qui ē ip
se bō caritatē habens. sicut 7 q̄
titas cuiuslibet actionis depēd3
quodāmodo ex ipso subiecto. 7 idō
licet proximi amor sit deo p̄p̄m
quior qz tñ nō est ita p̄p̄inquus
caritatem habenti sicut ipse sibi
non sequitur q magis debeat a
liquis primum q seipm diligere
Ad 2^{am} in dē negādo p̄nā. 7 rō
est. qz bō dz detrimenta corpor
alia pati 7 sustinere propter ami
cum. 7 hoc ipso magis seipsuz di
ligit s. spūalem mentem. quia
hoc pertinet ad p̄fectionem vir
tutis que est bonum mentis. sed
in spūalibus non dz homo pati
detrimentum peccando vt proxi
mum liberet a peccato. sicut dic

tum est. Ad terciam rñdetur
negando psequentiā. Et rō est
quia tradere se morti propter a-
micum est perfectissimus actus
virtutis. unde hunc actum ma-
gis appetit virtuosus quam vi-
tam ppiam corporalem. Unde
q̄ aliquis vitam propriam cor-
poralem ppter amicum ponat n̄
contingit ex hoc q̄ aliquis plus
amicum q̄ seipsum diligat. Iñ qz
in se plus diligit bonum virtutis
q̄ bonum corporale.

D terciāz que

stionem sic pcedit. Et vi-
det q̄ xp̄us non sufficienter pro-
bavit phariseis in se habere divi-
nam naturam ex illo. Quomo-
do ergo dauid in sp̄u vocavit
eum dominum. Primo sic. qz vt
dicitur Isa. 53. Generationez ei⁹
quis enarrabit: si ergo genera-
tio eterna est ineffabilis: de illa
non potest intelligi textus ille. er-
go ex illo non potuit capi suffi-
ciens argumentum. Secundo
sic. textus ille non videtur posse
intelligi de christo. quo dicitur.
Sede a dextris meis. qz dextera
z sinistra sunt differentie positi-
onum corporalium. sed nihil cor-
porale conuenit deo. qz de⁹ sp̄us
est. Job. 4⁹ ergo sedere a dextris
non puenit filio dei. Tercio
idem arguitur ex illo qd sequit̄.
Donec ponā inimicos z lex quo
videt q̄ postq̄ posuerit inimicos
q̄ ultra non sedebit a dextris dei

In oppositum est euangeliz
vbi dicit q̄ nemo poterat ei res-
pondere verbis. Respondeo di-
cendum q̄ christus sufficienter p-
bavit in se naturam diuinā esse
ex illo loco. Pro cuius euidētia
psideranduz. q̄ licet pharisei legi-
sp̄iti cognouerunt iherosolē esse
verum xp̄m. z p̄ psequens deuz
z hominem. qz in pceperunt con-
tra eum odium z rancorem. hec
vera estimatio corrupta est in eis
aliquo modo. z ideo inceperunt
eum negare z psequi tanq̄ blas-
phemus qz dicebat se esse filium
dei. z per consequens incipiebāt
conumpere scripturas. z damna-
re que loquebant̄ de eius diuini-
tate ppter qd t̄ n̄s fecit eis illaz
questionem de christo cuius fili-
us est. dicūt ei. Dauid solum scz
diuinitatem negando. sed xp̄us
ait illis arguendo in contrariuz
Quomodo dauid in sp̄u. spiritu
sancto inspiratus vocat ei in do-
minum dicens: Dixit dominus
domino meo sede a dextris meis
z c. Quod enim ista scriptura in-
telligitur de christo. patet. quia
ipsi pharisei non negauerunt hec
sed concesserunt sedere a dextris
meis. Sedere a dextris vno mo-
do accipitur pro equalitate. si-
cut supra circa ascensionem dic-
tum est. z sic christus secundum
q̄ deus sedet ad dexteram. Alio
modo est esse in potioribus bo-
nis. z hoc modo conuenit chris-
to secundum humanitatem. qz

ut sic in gloria preest angelis. do
nec ponam inimicos tuos et
Istud complebitur in iudicio quoniam
omnia perfecte subiicientur bo
mini christo. Si ergo David vo
cat eum dominum. quomodo est
filius eius: quasi diceret. cum se
cundum naturam humanam sit
filius david. per consequens eo
inferior. oportet ponere in eo ali
am naturam per quam sit domi
nus eius et eo superior. hoc autem
esse non potest nisi sit divina. et
sic in christo sunt due nature. sci
licet divina et humana et quia su
ficienter probavit hoc sequitur.
Nemo poterat respondere. quia
non poterant scripturam negare
nec ausus fuit quisquam illa die
eum amplius interrogare. Con
siderandum tamen quod ut dicit ma
gister Nicolaus de lira. quod indei
moderni diuinitatem christi ne
gantes dicunt predictam aucto
ritatem esse ad litteras de Abra
am et quod Eleazar dispensator do
mus Abrahæ fecit hunc psalmum
agens deo gratias de victoria quod
habuit Abraham de quinque regi
bus ut patet Gen. 14. Postquam
victoriam apparuit dominus A
brahe dicens. Noli timere Abra
am ego protector tuus sum et mer
ces tua magna nimis. Dicunt er
go quod Eleazar loquitur sic. Dixit
dominus id est deus celi qui est
dominus omnium dixit domi
no meo Abraham. sede a dextris
et quia confortauit eum ut visum

est promittendo ei auxilium et pri
mum. Sed ista expositio patet es
se falsa ex multis. Primo per ti
tulum psalmi. ubi ponitur psal.
David. etiam in hebreo. quod non
ponitur in psalmis factis ab al
iis. Secundo per illud quod scribi
tur in psalmo. Ex utero ante luci
ferum genui te. quod non potest
 dici de Abraham quod sit genitus ex
utero dei vel substantia. et ante
luciferum id est ante mundi crea
tionem. sed solum potest verifi
cari de filio dei. Et iterum in fine
psalmi dicitur. Tu es sacerdos
et quod non potest verificari de A
braam qui non fuit sacerdos. et
dato quod fuisset: tamen sacerdoti
um eius non potuisset fuisse eter
num. sed solum sacerdotium christi
est eternum. Ad rationes in op
positum. Ad primam respondet
negando consequentiam. quod licet
generatio eterna sit ineffabilis
hominibus non tamen deo. qui
de ea loquitur in sacra scriptura
Ad secundam respondetur ne
gando consequentiam. Et ratio
est. quia per dexteram non intel
ligitur aliqua sedes localis. sed
equalitas glorie et honoris. sicut
dictum est. In qua est equalis
christus patri secundum quod de
us. Ad tertiam respondetur ne
gando consequentiam. Et ratio
est. quia licet donec aliquando im
portat tempus determinatum. al
iquando infinitum. hic vero im
portat infinitum.

Dominica deci

manona est euangeliz.

Ascendens Ihesus in nauiculam. Mathei. 9. Circa qd' pos sunt disputari sequentes questio nes. Prima. Utrum christus secundum quod homo habuit potestatem dimittendi peccata. Secunda. Utrum a christo fuerit aliqua potestas collata ministris ecclesie. ad expulsionem vel remissionem peccati. Tercia Utrum eque facile sit paraliticum curare et peccata dimittere.

De primaz que

stionem sic proceditur. Et videtur q' christus secundum q' homo habuit potestatem dimittendi peccata. Primo sic. ex p' senti euangelio vbi dicitur. Ut autem sciatis q' filius hominis habet potestatem dimittendi peccata. dixit paralitico. Surge et ambula. sed non oportebat ostendere signum ad probandum q' deus haberet potestatem dimittendi peccata. q' hoc iudei contestebantur. ergo etiam s' q' homo habuit potestatem dimittendi peccata.

Secundo sic. Christus s' q' homo est redemptor noster. sed non potest aliquis liberari a seruitute peccati. nisi peccatum dimissum sit. ergo xpus s' q' homo habuit potestatem dimittendi peccata. Tercio sic. super illud Job. 5. Sicut pater suscitatur mortuos et dicit Aug'. Judicat et

suscitat corpora non pater sed filius secundum humanitatis dispositionem qua minor est patre. Sed suscitatio mortuorum attestatur suscitationem animarum que fit per remissionem peccati. ergo christus secundum quod homo potuit dimittere peccata.

In oppositum sic. Illud quod est solius dei non conuenit christo secundum q' homo. sed dimittere peccata est huiusmodi secundum illud. Isaie. 43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. ergo non conuenit christo secundum quod homo. Secundo sic. Nulli remittitur peccatum nisi per spiritum sanctum sed christus secundum quod homo non poterat dare spiritum sanctum. ergo non poterat remittere peccata secundum quod homo. Respondeo dicendum iuxta sanctum Thomam q' triplex est potestas absoluendi a peccato.

Una est potestas auctoritatis: et hec solius est dei qui propria virtute peccata dimittit quasi principalis causa remissionis peccati. Unde de tali potestate sit ista conclusio. Christus remittere peccata non potuit secundum quod homo. Patet conclusio sic.

Ille sol' potest peccata dimittere propria potestate qui potest animas viuificare. s' soli' dei est animas viuificare ut dicit Aug'. si per Jo. 8. et alia est potestas ministerii. Et de tali est secunda conclusio. q' talis potes

tas conuenientis his qui sacramēta ministrant vel dispensant in quibus diuina virtus secreti operatur salutem. Tercia pars est media quod dicitur potestas excellentie. et de ista est tertia conclusio. quod habet christus potestatem habuit. Attenditur autem potestas quod tum ad tria. Primo quod tum ad hoc. quod ex merito passionis eius baptismus habet efficaciam non ex merito alicuius alterius baptizantis. Secundo quod tum ad hoc quod christus sine sacramento sacramentorum effectum conferre poterat quasi dominus et institutor sacramentorum. quod de aliis non dicitur etiam. Tercio quod tum ad hoc. quod ad inuocationem nominis eius datur remissio peccatorum in baptismo in prima ecclesia. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia filius habet potestatem auctoritatis dimittendi peccata. non sicut quod deus. sed sicut quod deus. et ideo per miraculum ostensum probatur quod ille homo esset deus cui natura obediebat quasi proprio creatori. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia redemptor uno modo dicitur propter usum potestatis auctoritatis in absoluendo a peccato et sic christus sicut quod deus redemptor est. Alio modo dicitur propter officium humilitatis. et sic appetit christum esse redemptorem sicut quod homo in quantum per humilitatem passionis nobis remissionem meruit peccatorum. et hoc pertinet ad potestatem excellentie ut dicitur

tum est. Ad terciam respondetur negando consequentiam de potestate auctoritatis. Dicimus enim quod potestas quam christus habuit suscitandi corpora non fuit potestas tantum ministerii. sicut etiam Petrus mortuos suscitauit. nec est iterum potestas auctoritatis. quia hoc solius dei est. sed est potestas cuiusdam excellentie que ei competit ex unione ad deum. ut scilicet imperio non prece mortuos suscitaret. et simul habuit potestatem excellentie in remittendo peccata.

De secundam

questionem sic proceditur. Et videtur quod a christo fuerit aliqua potestas collata ministris ad expulsionem siue remissionem peccati. Primo data est ministris aliqua potestas spiritualis. sed ad emundationem corporalem non requiritur aliqua potestas spiritualis sed sufficit corporalis ergo ministris collata est aliqua est potestas spiritualis ad emundationem interiore. Secundo sic. secundum Dionysium. 6. celestis ierarchie. ad ministros ecclesie pertinet purgare/illuminare et perficere. sed purgatio in ecclesia fit a sordibus mentis. ergo ministris est data potestas cooperandi ad interiore emundationem

Tercio sic. Plus est expellere demonem quam seminare per ipsum. scilicet peccatum. sed deus

dedit hoibus potestatem demones
expellendi ut patet Luce. 10. Ergo
multo fortius potuit dare potestatem
expellendi peccatum. In oppo-
situm arguitur sic. Maius est iusti-
ficare impium quam creare celum et
terram. sed in creatione celi et terre
nihil deo cooperatur. ergo nec in
iustificatione impii. Respondeo
dicendum sub certis conclusionibus
iuxta triplicem potestatem determi-
natam in superiore questione.

Prima potestas auctoritatis ex-
pellendi peccati siue emundandi
animas a peccatis non potest creature
alicui conferri. Ista conclusio patet
sic. Quicquid enim conferatur ali-
cui traheret ipsum extra terminos
speciei non potest conferri ei. sicut equo
non potest conferri quod habeat rationem quam
nisi hoc conferatur sit homini. quod
autem conferatur alicui traheret ipsum
extra terminos creature non po-
test alicui creature communicari.
potestas autem auctoritatis est homini.
quod non potest esse quod creatura sit pri-
cipale agens respectu nobilissimi
effectus quo ultimo fini coniungi-
tur anima rationalis cuius est gratia per
quam fit remissio peccatorum. Se-
cunda conclusio. Potestas ministerii
cooperationis ad emundationem
interiorum collata est ministris. non
sicut causans sed sicut disponens
ad eas. Ipsi enim sacramenta confe-
runt que ad gratiam disponunt per
quam fit remissio peccatorum. Unde Jo.
20. dicit discipulis. Quorum remi-
seritis peccata remittuntur eis. nec

hoc dicitur quantum ad manifestationem
tantum sicut aliqui voluerunt di-
cere. quod sic sacerdos novi testamen-
ti non haberet maiorem potestatem quam sa-
cerdos veteris testamenti ergo o-
portet intelligere quod aliquo modo
cooperentur ad emundationem cul-
pe instrumentaliter et dispositivum
sicut dictum est. Tercia conclusio
Potestatem excellentie deus homini pu-
ro conferre potuit. et ita ministris ec-
clesie. potuit enim tante gratie ple-
nitudinem conferre ut eorum meritum
cooperetur ad sacramentorum effectum
ut ad invocationem nominis ipsorum
sanctificarentur sacramenta. sed in-
ter non fuit decens ut conferret. ne spes
in homine poneretur. et ut ecclesie videretur
caput esse consideretur a quo omnia
membra spiritalium sensuum et motuum
reciperent quod est Christus. Ad rationes
in oppositum. Ad primam responde-
tur quod potestas spiritalis quam ministris ec-
clesie conceditur ad aliquid interius
se extendit: sicut virtus sacramen-
talis. sed non ad collationem gratie
per quam est remissio peccatorum direc-
te et principaliter pertingendo seu
disponendo sicut dictum est. Ad
secundam respondetur. quod purgatio de
qua Dionysius loquitur est a tenebris
ignorantie sicut ipsemet dicit. Unde
magis pertinet ad intellectum quam
ad affectum. Ad tertiam respondetur
negando assumptum. Et ratio est. quia
potestas data hominibus expellendi demo-
nes est quantum ad effectum nocivum
ti corporalis que in veritate faci-
unt. non quantum ad effectum nocivum

ti spūalis qd' ē peccatū. qz solius
dei ē peccatū expellere a seruitu
te demonis liberare. Job. 8. si fi
li' vos liberauerit vere liberi erit

D terciā que

stionez sic pcedit. Et vi
det' q nō ēq facile sit curare pali
ticūz z peccā dimittere. Primo
sic. virtute nature p artez medie
cine pōt paliticus qnqz curari:
sed dimittere peccā supercedit in
tantum omnez virtutē creatāz z
humanam z āgelicāz vt sit soli
dei hoc facere. sicut patet Isaye
43. Ego suz qui d' eleo iniquita
tes z peccā ergo zc. Secundo
sic. Quāto aīa est nobilioz cor
pore tanto peccatū dimittere ma
ius est q corpus sanare. Ter
cio sic. Mai' ē iustificare ipium
q creare celum z terram. ergo est
maius dimittere peccā q sanare
paliticū. cum iustificatio impii
sit peccatoz remissio. In op
positum videtur esse pns euāge
lium. Rēdeo dicendūz q illa p
paratio pōt fieri respectu opant
z sic ābo sunt eque facilia. vltres
pectu operis. z sic dimittere pec
cata ē difficilior. qz vt dicit Au
g'. Magis est de ipio facere piū
q celū z terram creare. qz de' hz
ibi resistantiam. s. volūtatez pias
nā. In creatōe aut resistēs habu
it. Vel pōt fieri pparatio respectu
nostre cognitionis z sic facili' est
dicere. Remittūz tibi peccā q di
cere palitico. surge zc qz illud n

videm'. illud aut videntes ad
mirant'. Chrysostom' qto aīa po
tior est corpore tāto curatio aīe
plus est q corporis. qz illud oc
cultum est ad id qd' manifestū ē
vel pōt itel'igi respēu locutionis
ac si dicat. Eque facile est dicere
Dimittunt' tibi peccā tua. z dicere
Surge z ābula. si ergo vidreitis
q ad meū dicere surge z ābula se
quit' curatio corporis: credat' q
ad meūz dicere: remittuntur tibi
peccā tua. sequit' curatio mentis.

Ad rōes i oppositūz. Ad pri
maz mēdē q licz palitis virtute
nature aliqn possit curari. nō tū
subito nec ita pfecte q statiz hō
possit lectū i quo iacet portare si
cut dicit' hic. vñ p impiūz tanq
ppriā virtute sanare paliticū ei
de' ptātis est sicut dimittere pec
cata. ppter qd' dicit. Quid est fa
cilis dicere zc. quasi diceret. E
qualis fuit ptātis vtraqz. ex quo
pcludit virtutem sue diuinitatis
pfectam. dicens. Ut aut sciatis
qz filius hoīs hz potentia z i ter
ra dimittēdi peccā vt de' nō vt hō
purus. tūc ait palitico. surge zc
vñ verbo impatiuo curauit. qd'
est ppiūz dei. psal. Dixit z facta
sūt. Tria bēbat ifirm'. iacebat i
lecto/ portabat' ab aliis/ z ire nō
poterat. qz ergo iacebat. dixit sur
ge. qz i lecto portabat'. dixit. tol
le lectū tuū. qz ire nō poterat. di
xit. z ābula. Dei enī pfecta sūt o
pa. Dentro. 32. Sicut aut p lite
raz habētez sigillū declarat' volū

tas ipsi⁹ scribentis. sic p signum
qd' ē virtutū diuine maiestissimū
ostendit veritas diuine virtutis
Alii autē sancti qui fecerūt mira-
cula fecerunt hoc implorando di-
uinam potentiā et clementiam et
operando. et si aliqui in talibus im-
pabant: hoc nō erat virtute pro-
pria sed exprimēdo virtutē xpī tā-
q̃ ministri non dñi. sicut aliqui im-
pabāt demonib⁹ vt recederet ab
obsessis corporib⁹ in noīe xpī et a-
uctoritatis ei⁹. Ad secundā
dicat q̃ licet sanare aīas sit mai⁹
q̃ sanare corpus. in vni⁹ et ei⁹ de-
ptatis sunt. Ad terciā patet
responsio ex dictis.

Ominica vice

lima ē euāglū. Dicebat
Ihūs turbis iudeorū et Math.
22. Circa qd' pnt disputari seqn-
tes q̃stiones. Prima. Vt pater
celestis fecit nupcias filio qm̃ na-
ture huāne coniunxit. Secunda
Vt caritas sit vestis nupcialis
Tercia. Vt nō habēs vestē nu-
pciales. s. caritatez. finaliter pici-
atur in tenebras exteriores. vbi
erit fletus et stridor dentium

De primam sic

precedit. Et videt q̃ pater
nō fecit nupcias filio suo qm̃ hu-
mane nature coniunxit. Primo
sic. Matrimoniu est viri et mulie-
ris coniunctio indiuiduaz vite consue-
tudinē retinēs. 27. q. 2. ca. i. ex-
tra de p̃sup. c. illud. et isti. de nup-
ciis. pa. ii. s. coniunctio filii cū huā-

na natura nō ē coniunctio viri et mu-
lieris. ergo et. Secundo sic. Con-
sens⁹ facit matrimoniu vt. 27. q.
2. ca. Matrimoniu. s. i coniunctio ē
ista filii dei cū natura null⁹ vide-
tur p̃cessisse consens⁹ ergo et. Ter-
cio sic. In matrimonio sūt due p-
sone distincte. s. marit⁹ et vxor. s. in
ista coniunctioe nō sūt distincte p-
sone s. vni⁹ huāne nature facta est in
persona filii dei. ergo nō pōt dici
matrimoniu siue nupcie In op-
positū ē euāgelium p̃ns. Rēdeo
dicēduz. q̃ tres nupcie dicūt spi-
rituales filii dei. s. i natura / i spū
i glia. In natura qm̃ sibi naturā
nostrā vniunt. In spū. qm̃ spm̃ ho-
minis sibi coniunxit. In gloria qm̃
hoīem tota luce sue diuinitatis im-
pleuit. Prime facte sūt in vtero vir-
ginis. Secūde i conscientie thalas-
mo. Tercie i facie dei secreto. de
primis dicat i psal. In sole posuit
tabernaculū suū. de secūdis Osee
2. Spōsabo te mihi i fide i sēpis
ternuz. De terciis. Apoc. 19. Ve-
nerūt nupcie agni et. De primis
hic dicat. Simile est regnū celoz
homini regi qui fecit nupcias fi-
lio suo. Per istas nupcias intel-
ligit verbi incarnatio. Tūc enī de-
us vt ait Greg. Pater fecit nup-
cias filio suo qm̃ naturā huānaz
copulauit diuine i vno supposito.
Que quidez nupcie celebra-
te sūt in vtero virginali de quo xps
exiit: tāq̃ spōs⁹ pcedēs de thas-
lamo suo. Ad quas nupcias in-
uitauit omnes fideles ad quos

inuitandos misit seruos suos?
Primo. scilicet pphetas qui po-
pulu exortarentur expectare chri-
sti aduentum et tendere in ipsum
per fidem et opera bona. et noles-
bant venire quia nolebant verbis
prophetarum obedire. Unde Jere-
z 50. Misit ad vos seruos meos
prophetas. et sequitur infra. Et non
audistis me neque inclinastis au-
res vestras ut audiretis: cum di-
cerent. Reuertimini reuertimini
vnusquisque a via sua mala. Ite
misit alios seruos qui de propin-
quo annuncianerunt opera chri-
sti. ut Johannem baptistam. et
discipulos christi. qui missi ab eo
in omnem ciuitatem et locum quo
ipse erat venturus. ut habet Lu-
ce 10. In quibus nuptiis prandi-
um paratum erat. Istud prandi-
um erat spiritualis refectio ani-
me. unde ait. Prandium meum
parauit. videlicet sacramenta ec-
clesie. et doctrinam quibus refici-
tur anima. et potissime sacramen-
tum eucharistie: in quo datur nobis
caro christi in cibum et sanguis
eius in potum. Admirabile certe
conuiuium in quo christus sumi-
tur. mens impletur gracia. et future
glorie nobis pignus datur. Tauri
et altaria occisunt. Tauri sunt
precepta moralia. et altaria sunt co-
silia superaddita. merito ergo di-
citur fecisse pater nuptias filio
suo. Ad rationes in oppositum
Ad primam respondetur quod illa est dis-
finitio matrimonii carnalis. hoc

autem matrimonium est spirituale. et
sufficit quod hic sit vnio insepara-
bilis inter filium dei et naturam
assumptam in vnitate persone. et
ita est quedam indiuiduitas vi-
te in persona. Ad secundam
respondetur negando quod non in-
teruenit consensus immo interue-
nit. quoniam annunciente ange-
lo beate virgini propositum pa-
tris celestis de nuptiis huiusmo-
di faciendis filio suo beatissima
consensit loco totius humane na-
ture. Ad terciam respondetur
negando consequentiam. Ratio
enim haberet locum in matrimo-
nio carnali. In spirituali autem non
sequitur quia in hoc matrimonio
et si due nature distincte coniun-
gantur: tamen in vna persona vni-
untur. et ita non potest esse duali-
tas personarum quia natura huma-
na assumpta est ad personalitas
tem diuinam.

De secundam

questionem sic procedit
Et videtur quod non. Primo sic. Ca-
ritas non est excellentissima vir-
tutum. ergo non est nominanda
tanquam omnium dignissima ve-
stis nuptialis. consequentia pa-
tet. assumptum probatur sic. Al-
tioris potentie altior est virtus:
sicut et altior operatio. sed intel-
lectus est altior voluntate et diri-
git ipsam. ergo fides que est in in-
tellectu excellentior est caritate que
est in voluntate. Secundo

sic. Id per quod aliquid operatur videtur eo esse inferius. sicut minister per quem dominus operatur est inferior domino. sed fides per dilectionem operatur. ut videtur Gal. 5. ergo fides excellentior est caritate. Tercio sic. Id quod se habet ex additione ad aliud videtur esse perfectius. sed spes videtur se habere ex additione ad caritatem. nam caritatis obiectum est bonum. spei autem obiectum est bonum arduum. ergo spes excellentior est caritate. In oppositum est euangelium ubi caritas vocatur vestis nuptialis. ut dicit Gregorius. Secundo est illud. 1. Cor. 13. ubi enumeratis virtutibus theologicis: dicit apostolus. Maior horum est caritas. Respondeo dicendum. quod caritas merito dicitur vestis nuptialis. Tum quia ipsa est que diuidit in filios regni et perditionis ut dicit Augustinus. Tum quia secundum Gregorium ipsa est qua christus indutus venit ad nuptias: quoniam ex caritate incarnari voluit. Iere. 31. In caritate perpetua dilexi te. ideo attraxi te miserans. Tum tercio caritas dicitur virtus nuptialis. quia vniuersa delicta operit caritas. Tum quarto quia ornat omnia opera nostra. sine caritate enim opera nostra non placent deo. 1. Cor. 13. Si distribuero in cibo pauperum omnes facultates meas. caritatem autem non habeam: ni-

hil mihi prodest. Tum quinto dicitur vestis nuptialis. quia matrimonia fiunt propter amicitiam reformandam. In matrimonio autem filii dei cum natura humana amicitia inter nos et deum est reformata. ad Eph. 11. Ipse est pax nostra que fecit vtriusque vnum etc. Tum sexto dicitur caritas vestis nuptialis: quoniam est excellentissima virtutum. quod sic patet. Tum bonum in humanis actibus attendatur secundum quod regulatur debita regula: necesse est quod virtus humana que principium bonorum actuum consistat in attingendo humanorum actuum regulam. Est autem duplex regula humanorum actuum scilicet ratio humana et deus. sed deus est prima regula qua etiam humana ratio regulanda est. et ideo virtutes theologice que consistunt in attingendo illam regulam primam. eo quod eorum obiectum est deus excellentiores sunt in moralibus virtutibus vel intellectualibus que consistunt in attingendo rationem humanam propter quod oportet ut etiam inter ipsas virtutes theologicas illa sit potior que magis deum attingit. Semper autem id quod est per se: magis est eo quod est per aliud. fides autem et spes attingunt quidem deum secundum quod ex ipso prouenit nobis vel cognitio veri vel adeptio boni. sed caritas attingit ipsum deum. ut in

ipso sistat: non ut ex eo aliquid nobis proueniat. et ideo caritas est excellentior fide et spe. et per consequens omnibus aliis virtutibus. Sicut etiam que attingit rationem secundum se est excellentior quam alie virtutes morales que attingunt rationem secundum quod ex ea medium constituitur in operationibus vel passionibus humanis.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia operatio intellectus completur secundum quod res que intelligitur est in intelligente. Et ideo nobilitas operationis intellectualis attenditur secundum mensuram intellectus. Operatio autem voluntatis et cuiuslibet virtutis appetitive perficitur in inclinatione appetitus ad rem sicut ad terminum ideo dignitas operationis appetitive attenditur secundum rem que est obiectum operationis. Ea autem que sunt infra animam nobiliori modo sunt in anima quam seipsis quia unumquodque quod est in alio est per modum eius in quo est. ut habetur in libro de causis. que vero sunt supra animam nobiliori modo sunt in seipsis quam sunt in anima et ideo earum que sunt infra nos nobilior est cognitio quam dilectio. propter quod philosophus. 6° ethicorum et primo lit virtutes intellectuales virtutibus moralibus. sed earum que sunt supra nos et precipue dilectio dei cognitioni preferitur. et ideo caritas est excellentior fide. Ad se-

cundam respondetur negando primam et ratio est. quia fides non operatur per dilectionem sicut per instrumentum ut dominus per servum. sed sicut per formam propriam. et ideo ratio non procedit. Ad terciam respondetur negando primam. Et ratio est. quia idem est obiectum caritatis et spei. sed caritas importat unionem ad aliud bonum. spes autem distantiam quandam ab eo. et inde est quod caritas non respicit illud bonum ut arduum sicut spes. quod enim iam unitum est non habet rationem ardui. et ex hoc apparet quod caritas sit perfectior spe.

D terciam que

tionem sic proceditur. Et videtur quod non habens vestes nuptiales. scilicet caritatem finaliter non precipietur in tenebras exteriores. id est corporales. ubi erit fletus et stridor dentium. Primo sic. In inferno non sunt tenebre corporales. ergo et assumptus probatur. quia damnati potentiam habebunt visus suam post corporum reassumptionem. sed frustra in eis esset nisi aliquid viderent. ergo cum nihil videatur nisi in lumine. videtur quod non sint omnino ibi in tenebris. Secundo sic. Damnati vident penam suam hoc enim est eis ad augmentum pene. sed nihil videtur sine lumine. ergo non sunt ibi tenebre corporales.

Tercio sic. Lux naturaliter

sequitur ignem. vbi ergo erit ag-
gregatio ignis erit et luminis. sed
in inferno erit ignis ergo et.

Quarto arguitur quod non erit
fletus corporalis nec stridor den-
tium sic. Fletus corporalis fit
per quandam resolutionem lac-
rimarum. Sed a corporibus da-
natorum non potest fieri perpe-
tua resolutio cum nihil in eis per-
cibum restauretur. Omne enim
finitum consumitur si aliquid ab
eo continue abstrahatur. ergo in
damnatis non erit corporalis fle-
tus. In oppositum est euan-
gelium presens. Respondeo di-
cendum primo circa tenebras cor-
porales secundum Isidorum.
Ignis gehenne habet lucem ad
aliquid et ad aliquid non habet
bit. Pro quo notandum iuxta
sanctum Thomam quod dispositio
infernus erit talis ut maxime mise-
rie damnatorum competat. unde
secundum hoc sunt ibi lux et
tenebre prout maxime spectat ad
miseriam damnatorum. Ipsa au-
tem visio secundum se est delecta-
bilis. scilicet quod dicitur. 2° Metha-
phi. sensus oculorum est maxime di-
ligibilis eo quod per ipsum plura co-
gnoscamus. sed per accidens con-
tingit visionem esse afflictivam
inquantum videmus aliqua no-
bis nociva vel voluntati nostre
repugnantia. et ideo in inferno lo-
cus ita debet esse dispositus ad
videndum secundum lucem et te-
nebras quod nihil ibi perspicue vi-

deatur. sed solummodo sub qua-
dam vmbrositate videantur illa
que afflictionem cordi ingeri po-
ssunt. unde simpliciter loquendo
locus est tenebrosus. sed tamen
ex diuina dispositione est ibi ali-
quid luminis quantum sufficit
ad videndum illa que animam
torquere possunt. Et ad hoc facit
naturalis situs loci. quia in ter-
re medio vbi infernus ponitur non
potest esse ignis nisi feculentus et
turbidus et quasi fumosus. unde
de circa hoc notat dominus Bo-
nauentura. quod ignis est in tripli-
ci differentia. Est enim ignis pu-
rus ut est in propria materia. et
ignis incorporatus ut est in ma-
teria aliena ut in terra vel in a-
rea. et est ignis non tantum incor-
poratus sed etiam permixtus ut
ignis sulphureus et fumosus.

Primus est lux et pure lucet et ha-
bundanter. Secundus est ignis
carbo et flamma. Dic autem lu-
cet et tenebram expellit. Tercius
est ignis fumosus et talis est tene-
brosus. et iste erit in inferno.

Ex istis patet responsio ad tria
obiecta. Ad quartum respon-
detur quod in fletu corporali duo
inueniuntur quorum vnum est
lacrimarum resolutio. Et quan-
tum ad hoc fletus corporalis in
damnatis esse non potest. quia
post diem iudicii quiescente mo-
tu primi mobilis non est aliqua
generatio vel corruptio vel cor-
poralis alteratio in lacrimarum

antem resolutione oportet esse a
licuius humoris generationem
qui per lacrimas distillat. unde
quantum ad hoc corporalis fletus
in damnatis esse non potest
Aliud quod inuenitur in corporali
fletu est quedam commotio
et turbatio capitis et oculorum et
quantum ad hoc fletus in dam-
natis esse poterit post resurrectio-
nem corporum damnatorum qui
non solum ex exteriori affligetur
sed etiam ab interiori secundum
quod corpus mutatur ad passio-
nem anime in bonum vel malum
et quantum ad hoc fletus respon-
det delectationi que fuit in anima et
in corpore. et ita patet responsio
ad obiectum.

Dominica vice

Simaprima est euange-
lium. Erat quidam regulus. Jo.
.4. Circa quod possunt disputari
sequentes questiones. Pri-
ma. Utrum regulus iste cuius fi-
lius infirmabatur iuste fuit repre-
hensus a christo dicente. Nisi vi-
deritis signa et prodigia non cre-
ditis. Secunda. Utrum mi-
raculum hoc sit idem cum mira-
culo illo de quo scribitur. Ma-
thei. 8. de Centurionis seruo sa-
nato a christo. Tercia. Utrum
hora septima qua filius reguli sa-
natus est a febre aliquid signifi-
cet in spirituali curatione anime
a febre peccati.

Dprimaz que

stionem sic procedit. Et vi-
detur quod non iuste siue inuenienter
fuit reprehensus iste regulus a christo
dicente ei. Nisi videritis signa et
prodigia non creditis. Primo
sic. Nisi enim christum credidisset
saluatorem non petiisset ab eo
pro filio suo saluationem. ergo vi-
detur quod crediderat et ita inconue-
nienter reprehendebatur quod non
credebat. Secundo sic. Non veni-
ebat reprehendendus in eo quod que-
rebat signa. nam fides per signa pro-
batur. Tercio. Iste cum esset
gentilis non veniebat reprehens-
dendus si non crederet. cum nec per
sacram scripturam quod non viderat.
nec per rationem naturalem
peccat ad fidem peruenire. Unde
apostolus dicit. Signa data sunt
infidelibus. I. Cor. 14. In op-
positum est euangelium. in quo
reprehendit eum dicens. Nisi vi-
deritis etc. Respondeo dicendum
quod iuste est reprehensus iste regulus
a christo. Pro qua conclusione
notificanda est notandum iuxta
sanctum Thomam super Iohannem
nam quod aliter trahuntur ad fidem
christi infideles. et aliter fideles. nam
infideles non possunt trahi nec
duci auctoritate sacre scripture.
quia non credunt. nec per rationem
naturalem quia fides est supra ratio-
nem et ideo inducendi sunt per mi-
racula. I. Cor. 14. Signa
data sunt infidelibus non fideli-

bus. fideles autem ducendi sunt
et dirigendi auctoritate sacre scrip-
ture cui acquiescere tenentur. In
hoc ergo iste regulus redarguitur.
quod cum esset nutritus inter iu-
deos et instructus de lege. non per
scripture auctoritatem sed per si-
gna credere volebat et ideo domi-
nus reprehendit eum dicens. Nisi si-
gna et prodigia. id est miracula que dicun-
tur aliquando signa in quantum sunt de-
monstratiua diuine virtutis. pro-
digia vero quod certissime indicent
ut sic dicat prodigium quasi pcul
ostendens aliquem effectum futurum

Ad rationes in oppositum. Ad
primam respondetur. quod regulus iste ad-
huc non credebatur perfecte. Erat enim
in eo duplex defectus fidei. Pri-
mus quod licet crederet christum esse bo-
num hominem: non tamen credebatur eum
habere diuinam naturam alias cre-
didisset etiam absentes posse cura-
re. cum deus ubique sit presentis. Diere.
23. Celum et terram ego impleo. et sic
non rogasset eum ut descenderet in
domum suam. sed quod mandaret tan-
tum. Secundus defectus fuit quod secundum
Chrysostomum. dubitabat utrum christus sana-
re posset filium suum. nam si pro cer-
to hoc credidisset non expectasset
aduentum christi ad terram suam quod ipse
potius iussit in iudeam. sed modo
quasi desperatus de salute filii no-
lens negligere quicquam. quod circa
hoc facere posset adiit ad eum
more parentis qui desperantes sa-
lutem filiorum etiam imperitos medicos
consulunt. Ad alia duo patet

responsio ex dictis.

D. secundam

questionem sic proce-
dit. Et videtur quod idem sit miracu-
lum hoc. et quod describitur.
Math. 8. de centurione. Primo
auctoritate chrysostomi. Secundo
auctoritate theophili. In op-
positum sunt alii doctores. Res-
pondeo iuxta sanctum Thomam
et Nicolaum de lyra super Joban.
qui ambo ex quatuor ostendunt
quod non sit idem hoc miraculum
cum illo. Primo ex persona infir-
mi. quod hic dicitur. filius. ibi autem
dicitur seruus. Secundo ex infir-
mitate. quod hic dicitur febris. ibi
autem dicitur paralisis. unde ibi
dicitur Seruus meus tacet in do-
mo paralyticus. Tercio ex modo
rogandi. quod ille rogabat ut veni-
ret partialiter. credens quod non pos-
set curari aliter propter quod fuit
reprehensus a christo. Ille autem cen-
turio preteritiam christi repellebat.
reputans se indignum tanto ho-
spite dicens. Non sum dignus
etiam. credebatur christum etiam ab-
sentem posse sanare infirmum so-
lo imperio. propter quod dicebat
Dic tantum verbum et sanabi-
tur puer meus. propter quod fu-
it a deo commendatus dicente.
Non inueni tantam fidem in is-
rael. Et sic patet ex modo rogan-
di. quia iste regulus fuit alius ab
illo centurione. Quarto patet ex
loco. quia erat in capbarnaum

B. 2.

quando rogatus fuit a centurio
ne. Dic dicitur q̄ erat in chana
galilee qñ fuit rogatus a regu
lo. Et sic iste regulus non est idē
qđ centurio. sed fuit quidam de
familia herodis tetrarche. siue
nuncius. siue officialis imperas
toris rē.

D terciam que

stionem sic procedit. Et vi
detur iuxta Albertum q̄ significat
ille septem hore quibus res
surgit aīa de peccato et sanat de
febre peccati per pñiam. Prima
quidem hora in punctione cor
dis. que quatuor habet momen
ta. quorum vnum est motus li
beri arbitrii in deum. Alter est
motus liberi arbitrii in peccatu
detestando illud. Tercium ē do
lor de pmissio. Et quartū est spes
venie de mīa dei. psal. Cōmuni
sti terraz rē. Cōmuniſti dicit pp
ter motum in deū. Conturbasti
pp̄ter motum detestationis ī pec
catum. Sana stritionis ei⁹ dicit
pp̄ter motu doloris de cōmisso
q̄ cōmota est. dicit pp̄ter motu
spei in mīaz remittentis. Nec gō
quatuor momēta faciunt vnā
horam. Confessio autē h̄z horas
tres. q̄ confessio d̄z esse pura/sum
plex et integra. Puritas h̄z qua
tuor momenta. Primus. s. vtf or
titer dicat. Secundus. vt sicut fe
cit dicat. Tercium. vt excusatio
nem nō querat. Quartus vt cu
verecundia quas turpido pecca

ti exigit cōfiteatur. De primo ho
rum dicitur. Isa. 43. Dic tu ini
quitates tuas vt iustificeris. De
secundo. Josue. 7. Da gloriam
deo et confiteri peccatum tuum et
indica michi quid feceris. Non
enim confitetur nisi dicat sicut fe
cit. De tercio in psal. Non decli
nes cor meum ad excusandas ex
cusa rē. De quarto Jere. 6. Cō
fusi sunt q̄ fecerūt. Simplex autē
confessio habz quatuor momen
ta. Primum est q̄ sit sine plica
ypocrisis. Plicam habz ypocrisis
qui per confessionem intendit iu
stificare seipm. Luce. 16. Quid
iustificatis vos corā hoībus de
us aut rē. Unde ibidem cōpa
rantur dealbatis sepulcris. Et
de istis dicit psal. Sepulcrum pa
tens est guttur eorū qui sic confi
tentur. Secundum momentum
est qñ confessio est sine plica va
nitatis. Vanitati autē pmixta est
confessio qñ id qđ ad vnitatem
seculi facit lete confitetur. qđ au
tem s̄q̄ seculi confusionem p̄ten
dit dimisso vultu vix dicit. Pro
uer. ii. Letantur cum male fecerint
et exultāt in rebus pessimis. Ter
cium est q̄ confessio sit sine plica
permixtionis. plica autem pmix
tionis est qñ intermiscet plurima
que non sunt peccata. vt ex illo
non in toto iniustus appareat.
Et in signu huius dicitur de s̄c
tis q̄ vestimēta debēt eē cādida
per totum et maculis non aspersa
Et canti. 4. dicitur. Tota pulcra

es amica mea et macula non est
in te. fauus distillans labia tua
mel et lac etc. Quartum momen-
tum confessionis est quod sit sine pla-
ca dolositatis. dolo autem permixta
est confessio quam non habet emen-
dandi propositum. In hoc enim
viget peccandi voluntas adhuc
et non habet emendandi propositum
male. Malachie. 1. Maledic-
tus dolosus qui habet in grege
suo masculum et votum faciens im-
molat debile domino. In hoc enim
debile est sacrificium quod sic offer-
tur. Sic ergo hec hora habet qua-
tuor momenta. Integra autem erit
confessio sic hec hora quatuor ha-
bet momenta. Primum est. ut vo-
tum sine diminutione dicatur. Se-
cundum est. ut vni in totum dica-
tur. Tercium est. ut vna vice quatuor
recordatur dicatur. Quarto
ut dimidia venia non speretur. De
primo in psal. Confitebor tibi in
toto corde meo. hoc est ex toto
corde totum dicendo quod est in cor-
de. De secundo. ut vni totum dica-
tur sicut vni medico totus dolor
aperitur. Hoc est significatum
Luce. x. ubi samaritanorum omnia
vulnera seminum ligavit infun-
dens oleum et vinum. De tercio
quod simul vna vice dicatur. Isa. 38
Recogitabo tibi omnes annos
meos in amaritudine anime mee
De quarto quod non dimidia veia
speres. psal. Qui propicius om-
nibus iniquitatibus tuis. qui sa-
nat omnes infirmos. Isti ergo sunt

quatuor hore. Tres residue sunt
in satisfactione scilicet ieiunium quod
sanat pestes corporis. et oratio quod
sanat pestes mentis. et elemosina
cordis vel operis utriusque quod sa-
nat pestes facultatis. Ieiunium
autem habet quatuor momenta.
Primum est. ut leto vultu exhibeatur. Mathe. 6. Tu autem cum
ieiunas etc. Secundum quod usque
ad petulantie corporalis mortifi-
cationem producat. Jobelis
2. In ieiunio et fletu et planctu et
scandite corda vestra etc. Tercium
est ut sobrietas sensuum et ani-
me seruetur et rationabile sit ne
natura destruat. Roma. 12.
Rationabile obsequium vestrum
Quartum autem momentum hu-
iusmodi hore est. ut dum ieiunat
corpus. mens dei cibo pascatur
Deutro. 8. et Mathe. 4. Non
in solo pane vivit homo. sed etc.
Oratio autem est secunda hora
que sicut dicit Augustinus est pi-
us affectus mentis in deum di-
rectus. Dabet autem hec hora
quatuor momenta. Primum est
ut in secreto cordis fiat. Se-
cundum est. ut devote fiat.

Tercium est ut ad salutem fi-
at. Quartum est ut persene-
reter fiat. De primo Mathe. 6.
Tu autem cum oraveris intra
cubiculum tuum et cetera. Tunc
innocabis et dominus exaudiet.
De secundo. scilicet quod devote fi-
at. Psal. Dirigatur oratio su-
a et cetera.

q̄ oratio debet esse ignita seruo
re deuotiōis ⁊ cōdita odore mē
tis virtutum. De tercio scilicet q̄
fiat de pertinentib⁹ ad salutem.
Mathei. 6. Primus querite re
gnum dei ⁊ iusticiā ei⁹. De quar
to scilicet de p̄seuerantia. Luce. 18.
Quoniam oportet semp orare ⁊
non deficere. Luce. 11. Propter i
probitatem ei⁹ ⁊c. Elemosina est
tercia hora. ⁊ sumitur hic tam p̄
spūali q̄ pro corporali. ⁊ sic dñs
potest ad elemosinam sufficere.
Dec habz quatuor momenta. s.
compassionem in corde / dulcedi
nem in ore / largitatem in manu /
⁊ vtilitatem in dato. De primo.
scz p̄passione. Isa. 58. Lūz ef fu
deris esurienti aīam tuā ⁊c. Luce.
6. Estote misericordes sicut
⁊c. De secūdo. s. de dulcedie oris
Ecclē. 4. Declina pauperi sine
tristitia aures tuā ⁊c. De tercio.
scz largitate manus. Thobie. 4.
Si multū tibi fuerit ⁊c. De quar
to. scilicet. vtilitate dati. Luce. 11.
Quis vestrum patrem petit pa
nem nunquid lapidem dabit il
li ⁊c. Dec igitur sunt septem ho
re. quaz quelibet habet quatuor
momenta ex quibus comple
tur. Quāuis enī s⁹ p̄ponit as
hora ex pluribus momētis p̄po
natur tñ s⁹ naturam nō p̄poni
tur nisi ex quatuor. in quoz pri
mo eius virt⁹ oritur. in secundo
proficiēdo p̄gredit⁹. in tercio stat
in augmento. in quarto perfectā
diffundit opationem sue virtut⁹

Doc enim modo res create i ea
p̄ficient. ⁊ ideo hāc ex quatuor fe
cūm⁹ p̄positiōem. Dec Albert⁹.

Dominica vicesi

ma secunda est euangeliz
Simile est regnum celorum ⁊c.
Matth. 18. Circa quod p̄nt hec
disputari. Primo. Utrū seru⁹ ille
cui dimissa sunt a dñō decēz mi
lia talentorū peccauit petendo
a conseruo suo centum denarios
Secundo. Utrum p̄ ingratiudi
nem redierunt peccata prius di
missa. Tercio. Utrum tanta po
test p̄stitio in aliquo esse vt dñe
debitum a deo sibi dimittatur.

De primaz que

stionem s̄c proceditur. et
videtur q̄ seruus ille peccauerit
petendo a seruo suo debitum.
Primo sic. ex presenti euange^lio
vbi ait dominus. Serue nequā
omne debitum dimisi tibi quon
iam me rogasti nonne oportet
bat te misereri conserui tui sicut
ego tui misertus sum. Secundo
sic. Dicit. 1. Cor. 13. Caritas nō
querit que sua sunt. glosa. Cari
tas non repetit ablata. g⁹ null⁹
habens caritatem pōt repetere
debita. Tercio. Magis diligens
dus est proximus quaz aliquod
temporale. ergo nullus tenetur
repetere sua si sciat scandalizare
proximum. In oppositum est
illud. 1. ad Cor. 6. Omnia mihi
licent. non omnia expediunt. et

exponitur de repetitione suorum
ergo licitum est cuiuslibet sua repe-
tere. et per consequens seruus in-
petendo suum debitum non pec-
cauit. Respondeo dicendum. quod
seruus ille non peccauit in peten-
do a conseruo suo centum dena-
rios. sed peccauit utendo tanta
crudelitate et impietate erga illum
exigendo ab illo debitum. quia
ut dicitur Tenebat illum et qua-
si suffocabat et respirare non sine-
bat. qui tamen debitum non ne-
gabat. sed dilationem petebat ad
reddendum. peccauit ergo in hoc
antea maxime misericordia qua
dominus usus fuerat erga eum

Ad rationes in oppositum. Ad
primam patet ex dictis responsio
quod debuit dimiseri conserui sui.
Idcirco non in remittendo totum debitu-
m in expectando eum quousque
esset et potens ad resoluendum.

Ad secundam respondetur iux-
ta Alexandrum de halis in tercio
quod est repetere ex cupiditate. et est
repetere zelo iusticie. Et est repe-
tere timore casus. Primo modo
non est repetere ex caritate. Caris-
tas enim non repetit ablata. causa scilicet
cupiditatis. non enim est ama-
trix pecunie propter se. sicut ibi di-
cit glo. quia ipsa amat bonum in-
commutabile et omnia commutabilia
refert ad illud. Repetere zelo ius-
ticie perfectis etiam licet. Repe-
tere vero timore casus ne scilicet pro-
pter paupertatem et indigentiam
ruant in peccatum. conuenit in-

firmis ne scilicet egestate compulsi fu-
rentur et periurent nomen domi-
ni sui. ut dicitur prouer. 3. Ad
terciam respondetur negando con-
sequentiam. Et ratio est. oportet
enim tenere quod certum est. Cer-
tum est autem quod raptor est qui
abstulit. vel debitor qui reddere
obligatur. incertum et si scandali-
zabitur. et propterea si sciretur quod scan-
dalizabitur. si repetendo prepon-
derat scandalum proprium scan-
dalo proximi. plus teneor veritate
scandalum proprium quam alterius

D secundam

questionem sic procedit

Et videtur quod per ingratitudinem
peccata dimissa redeant. Pri-
mo sic. ex presenti euangelio. ubi
dominus ait. Serue nequas om-
ne debitum dimisi tibi etc. et posi-
ti adidit eum tortoribus quousque
quod redderet vniuersum debitum
etc. 8. dominus debitum quod
dimiserat iterum exigit. Secundo
sic. Dicit Rabanus in glo. super
euangelium. Nequam seruus tra-
didit dominus tortoribus quo-
usque redderet vniuersum debi-
tum. quia non solum homo pec-
cata que post baptismum egit re-
putabuntur ei ad penam. sed or-
iginalia que ei dimissa sunt in
baptismo. Tercio sic. Ezech.
18. dicitur sic. Si auerterit se ius-
tus a iusticia sua omnes iusticie
quas fecerat non recordabuntur.

ergo in eo statu est ac si nullam
iusticiam fecisset. sed si non fecis-
set iusticiam penitencie non es-
sent ei peccata dimissa. ergo di-
missio illa annullat. 6° pctā dis-
redeunt. Quarto sic. Si ponat
q aliquis añopletas satisfactio-
nem de peccatis preteritis cadat
in culpam constat q satisfacere
non potest extra gratiam. ponat-
ur ergo q discedat iste reatus se-
cum portat qui non potest solui
per penam satisfactoriam. Ergo
punitur pena eterna. In op-
positum arguitur ex illo. Nam
1° alias Job. 33°. Non indicat
deus bis in id ipsum non 6° bis
punit. si ergo aliquis pro pecca-
to commisso penituit se punit
videtur q amplius pro illo non
puniatur quantumcumq peccet
alias. Secundo sic. Nullus
incurrit peccati maculam vel rea-
tum nisi ex cōmissione ipsi⁹ pec-
cati. sed penitens antequam fas-
ceret fornicationem non habebat
maculam vel reatum homici-
dii quod sibi itas dimissus erat
nec postea fornicando. homicidi-
um commisit. ergo nō reddit ho-
micidium quantum ad culpam
nec quantum ad reatum. Res-
pondeo dicendum. q necesse est
q aliquo modo peccata redeant.
quia auctoritates hoc exp̄sse di-
cunt. Sed de modo quo varie a-
liqui doctores sunt soluti. Quis-
dam enim dixerunt q peccata di-
missa singulariter quantum ad

maculas et reatum secundum qd
causatur ex actibus peccatorum
prius dimissorum redeant per pec-
catum mortale sequens. Sed illa
opinio vt arguit Albertus ma-
gnus et sanctus Thomas nō po-
test esse vera. qz opus dei per op-
us hominis irritari non potest
remissio autem primorum pecca-
torum est opus diuine misericor-
die. vnde non potest irritari per
sequens peccatum hominis. 3°
illud Roma. 3°. Nunquid incre-
dulas illorum fidem dei euacu-
auit. et ideo alii ponentes pecca-
ta redire dixerunt q deus nō re-
mittit peccata penitenti post mo-
dum peccatori secundum presci-
entiam. sed solum secundum pres-
entem iusticiam. prescit enim euz
bis peccatis eternaliter puniend-
um. et tamen per gratiam facit
eum presencialiter iustum. Sed
etiā illorū opinio stare n̄ pōt. qz
si causa absolute ponatur. effec-
tus ponitur absolute. si ergo ab-
solute non fieret peccatorum re-
missio sed cum quadam condi-
tione in futurum dependente per
gratiam et gracie sacramenta. nō
esset sufficiens causa remissionis
peccatorum. quod est erroneum
vt pote derogans dei gratiam.
Et ideo ponitur ista conclusio. q
nullo modo potest esse q macula
et reatus precedentium pecca-
torum redeant secundum quod
ex talibus actibus causabantur
sed conuenit q sequens actus

peccati virtualiter continet reatu
tum prioris peccati in quantum
scilicet aliquis secundo peccans
ex hoc ipso videtur grauius pec
care quam prius peccauerat.

Sic ergo est conclusio secunda.
¶ per peccatum sequens penitē
tiam redit quodammodo reat⁹
peccatorum prius dimissorum:
non in quantum causabatur ex
illis peccatis prius dimissis. sed
in quantum causatur ex peccato
ultimo perpetrato quod aggrauatur
ex peccatis priorib⁹. et hoc
nō est peccata dimissa redire sim
pliciter sed secundum quid in
quantum scilicet virtualiter i pec
cato sequenti continetur. Unde
in quarto conformiter. ad terciā
partem sanctus thomas dicit sic
¶ aliquid potest redire duplici
ter vel in se. et sic peccata dimissa
nullo modo redeunt quantum
ad culpam. nec per consequens
ad reatu⁹ vel i suo effectu. et hoc
modo peccata dimissa redeunt i
quantum ex dimissis peccatis a
liquid in sequentibus relinquitur.
ex hoc enim ¶ homo deum
offendit post dimissionem prece
dentium peccatorum quandam
deformitatem ingratiitudinis ac
tus sequentis peccati acquirit. et
ideo dicitur communiter ¶ re
deunt quantum ad ingratiitudi
nem. Tercia conclusio. Per
ingratiitudinem peccati sequen
tis non consurgit tantus reatus
quantus fuerat peccatorum di

missorum. Patet conclusio. quia
Deutro. 25. Dicitur ¶ pro mensu
ra peccati erit et plagarum mor
dus. Ex quo patet ¶ ex paruo
peccato non consurgit magnus
reatus. sed quandoq³ mortale
peccatum est multominus quor
libet peccatorum prius dimissor
rum. non ergo expectatio sequē
ti redit tantus reatus quantum
fuit peccatorum prius dimissor
rum. sed bene proportionaliter
quanto peccata dimissa fuerint
plura et maiora. tanto redit ma
ior reatus per qualecumq³ se
quens peccatum mortale.

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur. ¶ pec
cata redeant modo iam dicto et
nō aliter. Ad secundā respō
detur. ¶ peccatum originale res
dit modo predicto. sicut mortale
in quantum contemnitur. Ad
terciam respondetur negando
sequentiā. et ad auctoritatem
dicendum. ¶ verum est ¶ iusti
cie iusti non rememorabuntur ¶
tum ad effectum qui ex eis expec
tabatur in futuro. quia per eas
ad vitam eternam non puenirēt
sed rememorabuntur quantum
ad hunc effectum. qui est peccata
preterita abolere que in pres
enti faciebant. Ad quartā
respondetur ¶ pena cuius
est aliquis debitor post culpam
remissam in inferno punietur.
temporaliter nec propter hoc ses
quitur ¶ in inferno sit redemptio

redemptio. q̄ pena que soluitur
nō redimitur. nec est incōueniēs
q̄ q̄tum ad aliquid accidentale
pena inferni minuatur vsq; ad
diem iudicii sicut etiam augetur

D tertiā que

tionem sic proceditur. et
videtur q̄ non possit tanta p̄tri-
tio in aliquo esse q̄ omne debi-
tum sibi a deo dimittatur id est
q̄ posset tollere totum reatu p̄-
ne. Primo sic. Satisfactio et
confessio ordinatur ad liberatio-
nem de reatu pene. sed null⁹ ita
perfecte conteritur qui oporteat
eum confiteri et satisfacere. ergo
contritio nunq̄ est tanta q̄ dele-
at reatum totum. Secūdo sic
In p̄nā debet esse quedam re-
compensatio pene ad culpā sed
aliqua culpa p̄ membra corpo-
ris excercetur. g⁹ cui oporteat ad
debitum pene recompensatōem
ut p̄ que quis peccat per hec tor-
queatur. videtur q̄ nunq̄ possit
pena talis peccati per p̄tritiones
exsolui. Tercio. Dolor contri-
tionis est finitus. sed pro aliquo
peccato scz mortali debetur pe-
na infinita. g⁹ nunq̄ potest esse
tanta p̄tritio q̄ totam penā de-
leat. In oppositum est euange-
lium ubi ait dñs. Omne debitū
dimisi tibi et c. Secūdo de⁹ plus
acceptat cordis affectum q̄ exte-
riorem actum. sed per exteriores
actus absoluitur homo a culpa
et a pena. ergo similiter p̄ cordis

affectum qui est contritio. Res-
pondeo dicendum sub ista p̄clusi-
one q̄ tanta pōt eē contritio a
licuius penitentis q̄ omnes cul-
pe reatum tollat. siue q̄ omne de-
bitum a deo dimittatur. scz pene
et culpe. Patet p̄clusio exemplar-
iter in latrone. cui dictū est. ho-
die mecum eris in paradiso. pro-
pter unicum penitencie actum.
Nota iuxta sanctum Thomam
q̄ intensio contritionis potest at-
tendi dupliciter. Uno modo ex
parte caritatis que displicentias
causat. et sic contingit tantum at-
tendi caritatem in actu q̄ contri-
tio inde merebitur non solū cul-
peremotionem sed etiam absol-
utionem ab omni pena. Alio
modo potest attendi ex pte do-
loris sensibilis quem voluntas
excitat. et q̄ illa pena quedā est
que intantum potest intendi q̄
sufficiat ad deletionem culpe et
pene. Ad rōnes in oppositū
Ad primam rōdetur negando p̄-
sequentiam. Et rō est. Tum pri-
mo. q̄ aliquis non pōt esse cer-
tus q̄ contritio sua sit sufficiens
ad deletionem culpe et pene. et nō
tenet p̄fiteri et satisfacere. Tum se-
cundo q̄ contritio vera nō fuit
nisi propositus confitēdi habuit
annexum. quod d̄ ad effectum
deduci. et propter preceptū eccle-
sie de confessione facienda. datū
Ad secundam respondetur
negando consequentiam. Et ra-
tio est. quia sicut gaudium in-

terius redundat etiam ad exteriores corporis partes. ita etiam dolor interior ad exteriora membra derivatur. vñ dicitur puer. 17. Spūs tristis exiccat ossa. Ad tertiam rñdetur q̄ licet dolor cōtritionis sit finitus q̄tum ad intensiōem sicut pena mortali peccato debita est. habet tñ inf nita virtutez ex caritate qua i format et s̄ hoc potest valere ad deletionem culpe et pene.

Dominica vice

Simatercia est euāgelium Abēutes pharisei et. Math. 22. Circa qd̄ possunt sequentes questionēs disputari. Prima vtrum cesari siue principi seculari sit census dandus. Secunda. Utrum dñes teneamur ad sacrificia deo offerenda. Tercia. Utrum xp̄us conuenienter reprehenderit phariseos interrogantes eum. Si licet censum dari cesari dicens eis cur me temptatis et.

Dprimaz que

sionem sic proceditur et videtur q̄ cesari siue principi seculari non sit census dandus. Primo sic. Dare censum pertinet ad quandam seruitutem. sed per aduentum christi liberi facti sumus ab omni seruitute. secundum illud Johan. 8. Si filius vos liberauerit vere liberi eritis. Ergo nulli est census dandus. Secundo sic. Isti principes non videntur

esse a deo s̄ illud Osce. 8. Ipsi regnauerunt et nō ex me principes exstiterunt et ergo videtur q̄ non est alicui eorum census dandus. Tercio sic. Non est faciendum aliquid contra institutiōem diuinam. sed hoc habet institutio diuina vt homo suo arbitrio regatur. s̄ illud. Eccle. 15. Deus ab initio constituit hominem et reliquit eum in manu consilii sui ergo non tenetur homo se subicere alteri tanquam dñō aut principi. et per consequens nec census tribuere. In oppositum est euangelium. Respondeo dicendum vt sanctus Thomas tangit super epistolam pauli. Quidam fideles in primitiua ecclesia dicebant terrenis potestatibus se subiici nō debere propter libertatem quam consecuti erant a christo. secundum illud Johan. 8. Si filius vos liberauerit et. sed isti non bene dicebant. q̄ libertas que per christum concessa est est libertas spiritus qua liberamur a peccato et morte. Caro autem adhuc remanet seruituti obnoxia. sed etiam liberabitur in libertatem glorie filiorum. et ideo tunc nulli subiectioni homo per christum liberatus erit obnoxius. nec spirituali scilicet nec carnali. Unde dicitur. 1. Cor. 15. Cum tradiderit christus regnum deo et patri et euacuauerit omnem principatum et potestatem. Interim autem dum corruptibilem carnem gerimus.

oportet nos omnibus carnalibus
subiicere. Et ita per aduentum
christi fideles a tributis soluendis
sicut nec ab aliis corporis
penalitatibus non sunt absoluti.
quia nec ipse christus seipsum
ab omnibus huiusmodi penalitatibus
absolvere voluit. Unde dicit Ambrosius.
Et habetur II. questione prima. Si enim filius
dei census soluit. quis tu tantus
es qui non putas esse soluendum.
Ponitur ergo conclusio responsalis.
¶ Cæsari siue principi terreno census
est soluendus.
Conclusio patet ex euangelio presenti.
Secundo patet ex illo Apostolo. ad Roma. 13. Omnis anima
id est homo potestatibus sublimioribus
subdita sit. Et rationem assignans ait.
Omnis potestas a deo est. Et infra. Ideoque
enim et tributa prestatis. Et assignans
rationem dicit. Ministri enim dei sunt
in hoc. id est pro hoc ipso. scilicet tributo
recipiendo. seruientes scilicet deo et populo.
quasi diceret. Unusquisque debet
de suo ministerio viuere. secundum
illud. 1. Cor. 9. Quis pa-
scit gregem et de lacte eius non edit.
et ideo cum principes nostri
suo regimine dei ministri sunt a
populo debent tributa suscipere
quasi stipendia sui ministerii.
Nec autem tributa suscipiunt ad
sui sustentationem. Laborant autem
principes ad omnium pacem
Unde dicitur. 1. Thimotheo. 2. ob

secro primum omnium fieri obsecrationes
pro regibus et omnibus qui in sublimitate
sunt constituti ut quietam et tranquillam
vitam agamus. Ab hoc tamen debito
liberi sunt clerici ex privilegio principum.
quod quidem equitatem habet naturalem.
unde etiam apud gentes liberi erant
a tributis illi qui vacabant rebus
diuinis. Legitur enim Gen. 47. ¶ Joseph
subiecit Pharaoni totam terram egypti
preter terram sacerdotum que a rege tradita
erat eis quibus et statuta cibaria ex horreis
publicis prebebantur. Et hoc quidem omnino
equum est. quia sicut reges sollicitudinem
habent de bono publico in temporalibus
ita ministri dei in spiritualibus. et sic per hoc
quod deo in spiritualibus ministrant recom-
pensant regi quod pro pace eorum laborat.
Concludit ergo apostolus. Reddite ergo
omnibus debita. cui tributum tributum. cui vectigal
vectigal. Ex quo patet quod ex necessitate
iusticie tenentur subditi sua iura principibus
exhibere. Et ideo in euangelio nostro dicitur.
Reddite que sunt cæsaris cæsari. Ad rationes
in oppositum ad primam patet responsio ex
dictis. Liberauit enim christus pro nunc
fideles a seruitute dyaboli et non a seruitute
huius mundi. ut dictum est. Ad secundam
respondetur negando consequentiam. Et ratio
est. quia non tan-

tum obediendum est bonis et modestis. sed etiam discolis. 1. Pet. 2. Pro quo notandum q̄ regia potestas vel cuiuscumq; alterius dignitatis potest considerari quantum ad tria. Uno quidem modo quantum ad ipsam potestatem. et sic est a deo per quem reges regnant. quicquid enim convenienter dicitur de deo et creaturis a deo in creaturas derivatur. sicut patet de sapientia. Eccl. 1. Omnis sapientia a domino deo est. Potestas autem de deo dicitur et de omnibus. Job. 36. Deus potentes non abiicit cum et ipse sit potens. unde consequens est q̄ humana potestas sit a deo. Daniel. 4. Dominabitur excelsus in regno hominum et cuiuscumq; voluerit dabit illud. Johan. 19. Non haberes potestatem adversus me ullam nisi datum esset tibi desuper. Alio modo potest considerari quantum ad modum adipiscendi potestatem. et sic quandoq; potestas est a deo. quando scilicet aliquis ordinarie potestatem adipiscitur. secundum illud ad Hebr. 5. Nemo sibi honorem assumat. sed qui vocatur a deo. tanquam Aaron. quandoq; vero non est a deo sed ex perverso hominum appetitu qui per ambitionem vel quocumq; alio modo potestatem adipiscitur. Amos. 6. Nihil quid non in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornu.

Tercio potest considerari quantum ad usum ipsius. et sic quandoq; est a deo puta cum aliquis secundum precepta diuine iusticie utitur concessa sibi potestate secundum illud prouer. 8. Per me reges regnant et legum conditores iusta decernunt. Quandoq; autem non est a deo. puta cum aliqui potestate sibi data utuntur contra diuinam iusticiam. secundum illud psal. Assiterunt reges terre et principes ei.

Ad terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia deus reliquit hominem in manu consilii sui. non quia liceat ei facere omnia que velit. sed quia ad id quod faciendum est non cogitur necessitate nature sicut creature irrationabiles sed libera electione proprio consilio procedente. et sicut ad alia facienda debet procedere proprio consilio Ita etiam ad hoc q̄ obediat ipse superioribus. Dicitur enim per Gregorium ultimo moralium. Dum aliene voci humiliter subdimur nosmetipsos in corde superamus.

D Secundam

questionem sic proceditur. Et videtur q̄ non omnes teneantur ad sacrificia deo offerenda. Primo sic. Dicit apostolus ad Romanos tercio. Quecumq; lex loquitur

his qui sunt in lege loquitur. sed lex de sacrificiis non fuit omnibus data sed soli populo hebreo ergo non omnes ad sacrificia tenentur. Secundo sic. Sacrificia deo offeruntur ad significandum. sed non est omnium huiusmodi significationes intelligere. ergo non omnes tenentur ad sacrificia offerenda. Tercio sic. Ex hoc sacerdotes dicunt quod deo sacrificium offerunt. sed non omnes sunt sacerdotes. ergo non omnes tenentur ad sacrificia. In oppositum est euangelium dicens. Reddite que sunt dei. Respondet deo dicendum sub certis conclusionibus. Prima est quod offerre sacrificium deo est de lege nature. Patet ista conclusio quoniam naturalis ratio dictat homini ut alicui superiori subdatur propter defectus quos in seipso sentit in quibus ab aliquo superiori eget ad iuvandum et dirigendum. et quicquid illud sit. hoc est quod apud homines dicitur deus. Sicut autem in rebus naturalibus naturaliter inferiora superioribus subduntur. Ita etiam naturalis ratio dictat homini secundum naturalem inclinationem. ut ei quod supra hominem est subiectionem et honorem exhibeat secundum modum suum. Est autem modus conveniens homini ut sensibilibus signis utatur ad aliqua exprimenda. quia ex sensibilibus cognitio nem accipit. et ideo ex naturali

ratione procedit quod homo quibusdam sensibilibus cognitionem accipit. et ideo ex naturali ratione procedit quod homo quibusdam sensibilibus rebus utatur offerens eas deo in signum debite subiectionis et honoris. secundum similitudinem eorum qui dominis suis aliqua offerunt in recognitionem domini. hoc autem pertinet ad rationem sacrificii. et ita oblatio sacrificii pertinet ad ius naturale et in hoc omnes conveniunt sed determinatio sacrificiorum est ex institutione humana vel divina. et in hoc non conveniunt omnes sed differunt. Secunda conclusio. Soli deo est sacrificium offerendum. Patet conclusio. Oblatio sacrificii est ad aliquid significandum. significat autem sacrificium quod offertur exterius interius spirituale sacrificium quo anima seipsam offert deo. secundum illud psalmi. Sacrificium deo spiritus contribulatus quia exteriores actus religionis ad interiores ordinantur. anima autem se offert deo in sacrificium sicut principio sue creationis. et sicut fini sue beatificationis. sed secundum veram fidem solus deus est creator animarum nostrarum. et in solo eo etiam anime nostre beatitudo consistit. ergo soli deo summo debemus sacrificium offerre. et ita soli ei debemus offerre exteriora sacrificia. sicut etiam orantes atque laudantes ad eum

dirigimus significantes voces.
cui res ipsas quas in corde gerimus offerimus. ut dicit Aug⁹ 1° de ciuitate dei. Tercia conclusio. Omnes tenemur ad sacrificia offerenda. Probatur conclusio. Sacrificium offerre est de lege nature. ut dicit prima conclusio. sed ad ea que sunt legis nature omnes tenemur. ergo omnes tenemur ad sacrificium deo offerendum. Pro qua conclusione notandum. q^d duplex est sacrificium. quorum primus et principalis est interior. ad quod omnes tenemur deo deuotam mentem offerre. Aliud est sacrificium exterius. quod in duo diuiditur: nam quoddam est q^d ex hoc solu laudem habet q^d deo aliqd exterius offeratur in protestationem diuine subiectiois. et ad hoc aliter tenentur illi qui sunt in lege noua vel veteri. aliter qui non sunt sub lege. Nam illi qui sunt sub lege tenentur ad determinata sacrificia offerenda secundum legis precepta. Illi vero qui non sunt sub lege tenebantur ad aliqua exterius facienda in honorem diuinum secundum decentiam ad eos inter quos habitabant. non tamen determinate ad hec vel illa. Aliud vero est exterius sacrificium quando actus exteriores virtutum in diuinam reuerentiam assumuntur. puta cum aliquis elemosinam facit de rebus propriis propter deum. vel

cum aliquis proprium corpus afflictioni alicui subiicit propter diuinam reuerentiam. et secundum hoc actus aliarum virtutum sacrificia dici possunt. quorum quidam cadunt sub precepto ad quos omnes tenentur. quidam vero sunt supererogationis ad quos non omnes tenentur. Item nota q^d secundum quod est triplex hominis bonum: ita potest distinguui triplex sacrificium. Primum quidem est bonum anime per quod deo offertur interiorius quoddam sacrificium per deuotionem et orationem et alios huiusmodi interiores actus et hoc est principale sacrificium. Secundum est bonum corporis. quod deo quodammodo offertur per martirium et abstinentiam seu continentiam. Tercium est exteriorum rerum. de quo sacrificium offertur deo directe quidem quando immediate res nostras deo offerimus. mediate autem quando eas communicamus proximis propter deum. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur. q^d ad illa determinata sacrificia que in lege erant precepta non omnes tenebantur tenebantur tamen ad aliqua sacrificia interiora siue spiritualia vel exteriora. ut dictum est. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet non omnes sciatur explicite virtutem sacrificiorum. sciunt tamen implicite sicut etiam habent fidem

implicitā. Unde magister Alexander de alis ad questionem. Utrū offerētes sacrificia teneāt intelligere significaciones eorum? dicit q̄ sicut nos dicimus intelligere articulos fidei implicite et explicitē. et intelligere explicitē articulos fidei tenentur prelati. sicut dicitur. 1. Pe. 5. Parati omni poscenti reddere rationem de ea que in vobis est fide et spe. Implicite vero tenentur simplices solum. Ita in veteri testamento perfecti ut doctores et sacerdotes tenebantur intelligere significaciones sacrificiorum. hoc enī est ut intelligerēt ipsa sacrificia esse signa futuri sacrificii redēptōis. Simples vero tenebātur solū intelligere q̄ sacrificia erant deo ea ratione qua sibi placuit offerenda. et hoc implicite continebāt q̄ essent signa. quia ratione significationis futuri sacrificii voluit ea deus sibi offerri. Ad tertiam respondetur negando cōsequentiam. Et ratio est. Tum quia sacerdotes etiam offerunt sacrificia que sunt specialiter ordinata ad cultum diuinum. nō solum pro se sed etiam p̄ aliis. Tum quia quedam sunt alia sacrificia de quibus quis potest proficere. ut ex dictis patet.

De tertiam questione sic proceditur. Et videt q̄ x̄ps non conueniēter reprehendit phariseos interrogantes eum. sci-

licet censum dare cesari dicentis eis. Cur me temptatis ypocrite. Primo sic. Illi dicendo Magister scimus quia verax es et viam dei in veritate doces/dixerunt veritatem. ergo in hoc nō erant ypocrite. quia ypocrisis siue simulatio opponitur virtuti que dicitur veritas. Secundo sic. Ypocrisis est simulatio qua quis simulat personam alterius sicut cum peccator simulat personam iusti. sed isti in hoc actu non simulauerunt personas aliorum aliorum. ergo videtur q̄ non erant ypocrite. ergo inconuenienter sic reprehensi sunt.

Tertio sic. De eo quod non est peccatum non videtur quis publice redarguendus. quia peccata venialia omnibus videntur esse communia. sed ypocrisis aut simulatio non videtur esse peccatum mortale semper sicut nec mendacium. ergo r̄. In oppositum est euangelium ubi dicitur x̄ps ita ad eos loquitur. Respondeo deo dicendum. q̄ christus conuenienter sic reprehendit. Pro quo notandū q̄ ut dicit Nicholas de lyra super hoc euangelio. q̄ tempore q̄ christus erat in Judea reddebatur census cesari siue tributum. surrexitq̄ quidam nomine iudas natione galileus qui dicebat hoc esse illicitum de iudeis q̄ scilicet recognoscerent aliquem dominum in terris sed

solum deū qui in celis est. et multos traxit ad se ut habetur Actuum. 5. Et Josephus idem refert in libro antiquitatum. et ex tunc aliqui adhibebant huic opinioni. quia ista opinio erat pro libertate populi. et pro honore ipsius dei videbatur. Contrario autem alii asseriebant quod erat licitum dare tributum romanis. quia pro defensione terre militabant et ab hostibus et latronibus defendebant. et pacem inter homines conservabant et iusticiam. Hanc autem questionem pharisei maliciose proposuerunt Christo. ut si diceret non esse licitum statim caperetur tanquam contrarius imperatori. si autem diceret esse licitum videretur esse contrarius libertati populi divini honori. et sic incurreret malivolentiam populi. et ideo Christus cognita nequitia eorum ait. Quid me temptatis hypocrite? quasi diceret. non queritis veritatem addiscere sed me verbis capere. et propter hoc eos vocat hypocritas. quia aliud petebant et aliud intendebant. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia Christus non reprehendebat eos de verbis illis quia vera erant. sed quia per ea aliud pretendebant scilicet eum in verbis capere sicut dictum est.

Ad secundam respondetur negando minores. quia illi simulaverunt personas. volentius ad

discere veritatem cum tamen ipsi essent persone non qui quererent veritatem sed qui vellent decipere et verbis capere hominem. Ad tertiā in idem negando primum. Et ratio est quia ista omnis simulatio aut hypocrisis sit peccatum mortale. ista tamen erat sicut dicimus de mendacio quod est peccatum mortale quando est perniciosum. sic hypocrisis est peccatum mortale quando est perniciosa cedens in nocumētum alterius persone cuius erat ista phariseorum hypocrisis cum cederet in nocumētum persone Christi quia ad capiendum eum verbis ordinata erat.

Dominica vicesi

ma quarta est euangelium loquente Ihesu 24. Math. 9. Et quia in euangelio fit mentio de duobus miraculis potest disputari de utroque. Circa primum. Utrum sine tactu divine gracie possit anima resuscitari de morte peccati.

Secundo. Utrum tactus siue infusio gracie precedat expulsionem peccati. Tercio. Utrum convenientius attribuat fidei operatio miraculorum quam alteri virtuti.

De primam sic

proceditur. Et videtur quod sine tactu ac infusione gracie possit anima resuscitari de morte peccati. Primo sic. Minus videtur esse resuscitare animas de morte peccati ad vitam quam est creare de novo animam. sed deus creat et dat vitam anime naturalem sine

medio. ergo pariter hic. Secūdo sic. Isaie. 43. dicit dñs. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. ergo expulsio mortis peccati est ante omnē infusionē gratie. Tertio sic. Abacuc. 2. Justus ex fide viuit. ergo viuificare cōuenit fidei. nō ergo ē effectus gratie p̄prius. In oppositū arguit ex euāgelio. vbi dicit Impone manū sup eam ⁊ viuet Et sequit. Tenuit manū eius et surrexit puella. Respōdeo Dicendum q̄ cū tactu sine infusione diuine gratie nō resuscitatur aīa a morte peccati. Patz ista conclusio. deus ī creatura rationali ē principiū vite spiritualis. Unde Actuum. 17. In ipso viuimus mouemur ⁊ sum⁹. sed primū q̄ viuit aīa rationalis p̄ deum est gratia. ergo gratia viuificat. Itē culpa mortificatur aīa. ergo viuificatur a contrario illius scilicet gratia. ergo ⁊c. Ubi notandum est iuxta Alexādrū de Alis. q̄ gratia est similitudo prime veritatis ⁊ similitudo summe bonitatis. Secūdū quod ē similitudo p̄ie veritatis cōparat ad animas vt lux. Secūduz vero quod est similitudo summe bonitatis cōparatur ad animas vt vita. Et ita habet̄ ni Jobāne. Jobā. p̄. c. q̄ verbum erat vita ⁊ lux hominū lucens in tenebris. ⁊ ideo gratia q̄ est similitudo eius comparat ad animas vt vita. In quantum autē gratia vt lux comparatur ad

animam primo remouet ab ea dissimilitudinem lucis eterne. et quantum ad hoc est effectus ei⁹ purgare. Secundo disponit eaz simili dispositioē vt possit si mil esse in actu. et tunc dicitur ipsum illuminare. Ultimo informat ipam. ⁊ tunc dicitur eaz perficere. Secundum autem q̄ gratia est similitudo summe bonitatis cōparatur ad animam vt vita. qz sic comparatur ad eam vt amor. et ille amor īpressus vita ē quā iam viuit deo. et secundum hūc moduz actus gratie est viuificare. Ad rationes in opposituz. Ad primam respōdetur negando consequentiam. Et ratio est. Tum primo. quia presupponi videtur in argumento q̄ gratia se habeat in viuificatione anime sicut agens mediuz. et hoc non est verū sed se habz vt causa formalis quā peccatū expellit. sicut ignis frig⁹ aufert p̄ calorem in sōiecto tantuz. non sicut instrumento sed sicut forma cōtraria. Tū secūdo. non est verū quod dicit̄ in minori. qz in creatione etiam forma naturalis est quā res formata esse formaliter accipit vel etiā ipm quo ē quicqd sit illud. Ad secūdas rñdet̄ negando cōsequentia. Et ratio est. quia sol⁹ deus delet peccata effectiue. formaliter delet ipsa gratia. deus autem nullius est forma perfectiua. Ad tertiam respondet̄ negando consequentiam Et

ratio est. quia vita spiritualis ipsius anime est ipsius gracie effectus per se. Ipsius autem fidei et caritatis ratione gracie in quibus manifestatur vita quasi per sensum sicut manifestatur vita in corpore per sensum et motum. sic vita gracie manifestatur per motum fidei sicut per sensum et per motum caritatis sicut per motum.

D Secundam

questionem sic procedit. Et videtur quod remotio siue expulsio culpe precedat tactum siue infusionem gracie. Primo sic ex presenti euangelio. ubi primo quod ipse tactu sue manus resuscitaret puellam expulit turbam tu multam a tem. unde Grego. li. moralium dicit. foris autem turba eicit ut puella suscitetur. quia nisi prius a secretionibus cordis expellatur secularium multitudo curarum: anima que intrinsece latet mortua non resurgit. et ita ut glo. hic innuit non introducitur gracia nisi expulsa culpa. 2º sic. Remissio culpe et infusio gracie se habent sicut illuminatio et purgatio. sed purgatio precedit illuminationem 3º Dionisium. ergo et remissio siue expulsio culpe precedit gracie infusionem. 3º sic. In quolibet motu recessus a termino a quo precedit accessum ad terminum ad quem. vel tempore si est motus successivus. vel natura si sit mutatio subita. sed iustificati

onis siue vivificationis terminus a quo est culpa. terminus ad quem est gracia qua vivificatur anima. ergo expulsio culpe preedit infusionem gracie. In oppositum arguitur. Causa naturaliter precedit effectum. sed infusio gracie est causa expulsionis culpe. quia infundendo gratiam deus peccata dimittit. infundendo vitam fugat mortem ergo infusio gracie precedit. Respondeo. Dicendum 3º alium et alium respectum infusio gracie precedit et sequitur. Pro quo notandum 3º sanctus Thomas. quod omnis prioritas 3º ordinis nature aliquo modo reducit ad ordinem cause et causati. quia principium et causa idem sunt. In causis autem contingit quod idem est causa et causatum 3º diversum genus cause ut patet. 2º per philosophum. et 3º metaphysice sicut ambulatio est causa efficiens sanationis. et sanatio est causa finalis ambulationis. Et ita similiter de habitudine que est inter materiam et formam. quia secundum genus cause materialis materia est causa forme quasi sustinens ipsam. et forma est causa materie quasi faciens esse actu secundum genus cause formalis. Ex parte autem cause materialis quando se tenet secundum quandam reductionem omne illud per quod materia efficitur propria. huiusmodi forme sunt dispositiones et remotiones impedimentorum. et ideo in generatione naturali quando corrupt

tio vnius est generatio alterius per hoc qd forma vna introduci-
tur et alia expellitur remotio for-
me preexistentis se tenet ex parte
cause materialis. et ideo s3^o ordi-
nez cause materialis precedit na-
turaliter introductionem alteri⁹
forme. sed s3^o ordinem cause for-
malis econuerso. qz forma finis
et agens coincidunt in idem nu-
mero vel specie. ideo etiam in or-
dine cause efficiētis introductio
forme prior est quia forma intro-
ducta est similitudo forme agen-
tis per qua agens agit. Et simili-
ter in ordine cause finalis. qz na-
tura principaliter intendit intro-
ductionem forme et ad hanc or-
dinat expulsionem ois cum quo
non potest stare forme introduc-
tio. Unde cum gracie infusio et
remissio culpe se habent sicut in-
troductio vnius forme et expulsio
alterius. constat qd s3^o ordinem
cause materialis remissio culpe
precedit infusionem gracie. s3^o s3^o
ordinem cause formalis efficien-
tis finalis infusio gracie natura
prior est. sed extirpatio vicioz
dicitur operari ad virtutum in-
gressum per modum cause mate-
rialis. Ad rationes in opposi-
tum patet responsio ex dictis.

D tertiā que-
stionem sic proceditur. Et
videtur qd non attribuatur con-
uenienter fidei operatio mira-
culoz. Primo sic. Gracie enī

gratis date a virtutib⁹ differunt
eo qd virtutes sanctis oibus sunt
cōmunes. gracie gratis date di-
uersis distribuuntur s3^o illud. 1.
Cor. 12. Diuisiones gratiar⁹ et
In eodem capitulo dicitur. Aliis
datur operatio virtutum et. 8°
facere miracula non est attribuē-
dum fidei. si dicatur qd attribua-
tur fidei sicut merenti. gracie au-
tem gratis date tanq³ exequenti
Contra est qd dicit glo. super il-
lud Mat. 7°. Nonne in nomi-
ne tuo prophetauimus et qd pro-
phetare/virtutes facere/demonēs
eicere/interdum non est meriti il-
lius qui operatur sed ex innoca-
tione nominis xpi. ergo nec sic ē
fidei attribuendum. Secun-
do sic. Caritas est principium et
radix merendi. quia fides infor-
mis mereri non potest. si ergo fi-
dei propter meritum attribuitur
operatio miraculoz magis est
attribuenda caritati. Tercio
sic. Posita causa ponitur effect⁹
si ergo fides ē causa faciendi mi-
racula omnes qui fidem habent
miracula facerent qd patet esse
falsum. ergo non est fidei mira-
cula facere. In oppositum est
euangelium vbi dicit. fides tua
te saluum fecit. Respondeo. Dicen-
dum iuxta sanctū Tho. in li. de
potentia dei. qd puenienter virtu-
ti fidei attribuitur operatio mira-
culoz. Patet conclusio ex illo
Marci vlti. Signa aut eos qui
crediderint hec sequent⁹ et. Item

Matth. 17. dicit dñs. Si habueritis fidem sicut granum sinapis dicetis monti huc transi hinc et transibit. Pro cui⁹ conclusionis declaratione notandum q̄ sancti miracula fecerunt dupliciter secundum Grego. in. 2.º dialogorum scz oratione impetrando vt miracula diuinitus fiant ⁊ p potestatem. vtroq; autem modo fides ydoneum reddit hoīem ad miracula faciēda. 3.ª enī meretur proprie vt oratio exaudiat̄ de miraculis faciēdis. quod ex hac ratione videri potest. Sicut enī in rebus naturalibus videmus q̄ a causa vniuersali omnes particulares cause sumūt efficaciam agendi. tamen effectus naturalis ⁊ proprius attribuitur cause particulari. sicut patet d̄ virtutibus actiuis inferiorum corporum respectu virtutis celestis corporis. ⁊ de orbibus inferioribus qui ⁊ si sequantur motū primi orbis habent tamen singuli proprios motus. Ita est ⁊ de virtutibus quib⁹ meremur. nam omnes habent efficaciam merendi a caritate q̄ nos vnit deo a quo meremur ⁊ voluntate perficit per quā meremur. singule tamen virtutes merentur singularia q̄dā premia eis proportionabiliter respondentia. sicut humilitas meretur exaltationem. et paupertas regnū. Unde qñq; caritate celsante p actū aliarū virtutū etiam si aliquis mereatur ex condigno

ex quadam tñ diuina liberalitate aliqua pgrua bñficia retribuantur p hmodi actib⁹ saltē in hō mundo. vñ dicit q̄ per ea q̄ sunt ex genere bona extra caritatē facta merent aliqui ex pgruo inter dñ bonorū tēporaliū multiplicatiōē. per hūc aut modum fides meretur miraculorū opationē l⁹ radix merendi sit ex caritate. 2.º rō pōt assignari triplex. Primo quidem qz miracula sunt q̄dā argumenta fidei dñz per ea que naturā excedunt illorum veritas cōprobatur q̄ naturalem trāscendunt rōem. vñ Marci vli. dicit Illi profecti predicauerūt vbiq; dño cooperante et sermones confirmante sequētib⁹ signis. Secunda rō est. qz fides potissime diuine potentie innitur quā accipit vt rōem vel medium ad assentiendum his q̄ supra naturā esse viderentur. ⁊ ideo diuina potentia in opatione miraculorū precipue fidei p̄sistit. Tercia rō est. qz miracula preter naturales cās fiunt. fides autē ē q̄ nō ex rationib⁹ naturalib⁹ ⁊ sensibilib⁹ argumentū assumit sed ex rebus diuinis. vñ sicut paupertas meretur tēporaliū meretur diuicias spirituales ⁊ humilitas meretur celestē dignitatē. ita fides quasi ptempnēdo ea q̄ naturaliter fiunt quodāmodo miraculorū opatōe meretur q̄ preter naturalem virtutē sit. Ad rationes in oppositū Ad primas respondetur negādo

consequentias. Et ratio est. quia
facere miracula attribuitur gra-
cie gratis date. sicut principio p-
rimo fidei aut sicut disponēti ad
huiusmodi gratiam consequen-
dam. Ad confirmationes re-
spondetur negando consequen-
tiam. Et ratio est. qz licet caritas
sit maior ad hūmōi gratiam con-
sequendam q̄rum ad radicē me-
rendi. tamen ex quadam libera-
litate cōgrua beneficia huiusmo-
di aliis virtutibus attribuuntur

Ad secundam respondet ne-
gando consequentiam. Et ratio
est. quia licet caritas sit maior vir-
tus fidei: largitur tamen fidei ef-
ficaciam merendi. fides tñ ma-
gis cōgruit ad particulariter me-
rendum miraculorum operatio-
nem vt patet ex supra dictis.

Ad terciam dicendum negā-
do consequentiam. Et ratio est.
quia fides non est sufficiens cau-
sa ad miracula facienda sed dis-
positio quedam. fiunt autē mi-
racula secundum ordinem diui-
ne providentie que hominibus
congrua remedia pro variis cau-
sis diuersimode dispensant.

Expliciunt questiones euan-
geliorum dominicalium per totū
annum edite per Reueren-
dum patrem domanum Johan-
nem d' Turre cremata Cardina-
lem sancti Sixti.

Incipiunt questiones Euan-
geliorum de sanctis.

In festo beati

Andree est euangelium
Ambulans Ihesus 24. Mathei
4. Circa quod possunt disputa-
ri sequentes questiones. Pri-
ma. Vt xpus puenienter voca-
uit ad predicationis officium Pe-
trum et Andream et Jacobum ze-
bedei et Johannem. Secūda
Vt oporteat sequentibus xps
oīa tēporalia relinquere. Ter-
cia. Vt beat⁹ Andreas et alii
qui secum sunt vocati hac voca-
tiōe fuerit vocat⁹ ad apostolatū

De primaz que

stionem sic proceditur. Et
videt⁹ q xps non puenienter vo-
cavit ad predicationis officium
Petrum et Andream et Jacobum ze-
bedei et Johānez. de quib⁹ i euā-
gelio. quia simplices et indocti p-
bibentur eligi. vt. 39. dis. de Pe-
tro. sed isti apostoli erant simpli-
ces et indocti. 2. puenienter nō
debueūt elegi. 2. sic. Electio
ad officium qd respicit vniuersū
orbem debet esse de psonis
de oī natione et non de vna spe-
ciali. ergo xpus eligens aplos de
vna gente. s. de Judea videt⁹ in-
conuenienter elegisse. 3. q̄rit⁹.
quare magl de arte piscatoria q̄
videt⁹ vilior esse iter oēs elegerit
eos q̄ de alia. In oppo ē euā-
gelium cui nō pōt subesse falsum

nec in operibus xpi aliquid inconueniens. R. deo. Dicendum qd xps puenienter elegit Petrum et Andream et ad predicationis et dispensationis diuini verbi ministerium. Patet. qd xps est xpi et sapientia. 1. Cor. 1. ergo ipse sapienter oia fecit et virtuose. Ad rōes in oppo. Ad primā rōem. qd isti apli cum a xpo fuerunt deputati predicationis officio ipse fecit ipsos ydoneos et doctos et suppleuit oēs defectus in eis qui bus ait. Ego dabo vobis os et sapientiā cui non poterūt resistere oēs aduersarii vestri. Voluit autem hos simplices et indoctos assumere ad predicationis officium. ne aliquis eorum gloriaretur se sua virtute aut sapientia eligi meruisse. hec rō assignat a Paulo aplo. 1. Cor. 1. dicens. Uide te vocationē vestraz fratres. quoniam non multi sapientes s3^o carnem. nō multi potentes. nō multi nobiles. sed q̄ stulta sunt mundi. i. eos qui s3^o mundū stulti videbantur elegit dñs ad predicationis officium. sc. piscatores illiteratos. et hoc vt confundat sapientes i. eos qui de sapia mundi confidunt. et infirma mundi. i. boies impotentes s3^o mundi. i. rusticos et colonos elegit de9 ad predicationis officium. et hoc ideo vt confundat fortia. i. potētes h9 mundi. Item elegit ad predicationis officium ignobilia mundi. i. eos qui s3^o mundū sunt ignobi-

les. et contemptibilia. i. eos qui s3^o mundū sunt cōtemptibiles vt pauperes. et ea q̄ non sunt. i. eos qui non vident in seculo aliquid elegit ad predicationis officium. et hoc ideo vt ea q̄ sunt. i. eos qui false in mundo aliquid esse videntur destrueret. Et assignans rōes horū dicens. ideo nō elegit excellētes in seculo sed abiectos vt non gloriatur ois caro in aspectu eius. i. vt null9 p̄ quacūq3 carnis excellētia gloriatur p̄parationē ad deū. ex h9 enī qz mundū sue fidei subiecit non per sublimes in mundo sine seculo sed p̄ abiectos nō pōt hō gloriari qd p̄ aliq̄ carnales excellētiā saluatus sit mundus. Nota tñ qd h3 xps a principio vocauit ad predicationis officium simplices boies nō tñ ita qd nullus vocauerit literatus. qz Nathanaelem et Nicodemū vocauit vt p̄t3 Johan. 1. et 3. qz si solos simplices vocasset credi posset qd fuisset ex simplicitate decepti. Veniū tñ simplices magis p̄liuit aplos et predicator es euangelii qd literatos vt fides euangelii magis attri bueretur sapie diuine qd hūane. sicut dictū est. Ad secundam rōem negādo p̄nam. imo puenienter de illa sola gēte iudaica assumēdi erāt apli. de qua assumpti fuerāt p̄phete cui erat fides vi9 veri dei qui fecit celum et terram. Vñ beatus Aug9. li. de consensu euāgelistarū assignās hāc rōem

dicit sic. Quod gens hebreæ tantum deputata est a christo ad prophetizandum illa quod de illo futura erant. non quidem quin per sibillas et vates ipsorum gentilius multa de christo dicta et multa in libris eorum legantur quod pro nostra christiana religione testimonium ducunt. que a sanctis angelis vel ab ipsis prophetis iudeorum audiri potuerunt. sicut etiam ipse in christum in carne presentem demonia coacta sunt ostendi que tamen illi genti hebreæ ad prophetizandum et predicandum deputate erant. unde deus verus qui fecit celum terram et omnia quod in eis sunt. quo offenso sepe suis hostibus subdebatur merito solus de gente illa prophetas et apostolos habere voluit quod etiam magnus beneficium fuit. quod prestitit ecclesie sue ubique per terras diffuse ut gens hebreæ quod inimica remanebat christi nonis ubique iam dispersa et delatane illa que de christo per prophetas et apostolos dicta sunt fide a nobis putarent esse composita. codices prophetarum et apostolorum de gente eorum ubique portaret. et sic fieret ut gens inimica fidei nostre testis fieret veritatis nostre. Ad terciam respondetur quod triplex ratio ex dictis sanctorum potest colligi. quod ostendit congruum fuisse apostolos hos maiores de arte piscatoria fuisse vocatos magis quam de alia. Prima ex ipsius artis vilitate et paupertate. Dicit enim Augustinus. quod ideo dominus non elegit reges aut senatores aut philoso-

phos ad apostolatus sed elegit indoctos/pauperes/ et piscatores. quia si doctores vel oratores elegisset fortassis quilibet eorum diceret se electum quia doctrina sua eligi meruit. propter quod deus noster volens superborum frangere ceruices non quaesivit oratorem sed piscatorem et per piscatorem lucratus est imperatorem. Secunda causa sequitur ex ipsius artis congruitate. dicit enim Chrysostomus. super hunc passum. Congruum deus noster per loca piscatoria transit piscatores piscaturus. qui piscatores future dignitatis gratiam sui opere artificum prophetabant quia sicut qui retia iactat in aqua nescit quos pisces comprehensurus sit sic et doctor qui diuini sermonis retia iactat super populum nescit qui sunt accessuri ad dominum. quos cumque dominus excitauerit illi adherent eius doctrine. Tercia ratio sequitur ex illius artis a peccato immunitate. dicit enim Gregorius. quare Petrus post eius conuersionem ad piscationem rediit et non Mattheus ad theolonei negocium non resedit. Soluit quod quia negocium quod ante conuersionem sine peccato extitit hoc etiam post conuersionem repetere culpa non fuit.

D Secundam

questionem sic proceditur. Et videtur quod non oporteat sequentibus christum omnia temporalia relinquere. Primo sic. Pauperes non requirunt ad perfectionem. ergo et

as probatur. q² relinquere oia
videtur esse illicitum. Ap^lus. n.
2. Cor. 8. dat formā fidelibus
faciendi elemosinas dicēs. Sivo
luntas prompta est s³ illud q^d
habetur accepta est. i. vt necessa
ria retineatis. Et postea subdit.
Nō vt aliis sit remissio vobis au
tem tribulatio. glo. i. paupertas.

2° sic. Quicūq³ exponit se pe
riculo peccat. sed ille qui oibus
suis relictis voluntariam pauper
tatem sectatur exponit se pericu
lo secundum illud Proverb. 30.
Ne forte egestate compulsus fue
rit et periret nomen domini.

Tercio sic. Virtus in medio
consistit vt dicitur. 2° Ethicor^{um}.
sed ille qui omnia dimittit p^{ro} vo
luntariam paupertatem non vi
detur in medio consistere sed ma
gis in extremo. ergo non agit vir
tute. et ita hoc non p^{er}tinet ad vi
te perfectionem. In oppositū
videtur esse euangelium p^{re}sens
Respondeo. Dicendū q^d seque
la christi duplex potest distingui
Una est communis et necessaria
omnibus ad salutem in qua cō
sistit p^{er}fectio vite xpiane ad quā
pertinet perfecta observantia pre
ceptorū caritatis. de qua seq^{la}
habetur Johan. 8. vbi dicitur.
Qui sequitur me scz credendo et
amando non ambulat in tene
bris sed habebit lumen vite. De
quo Math. 19. Si vis ad vitam
ingredi serua mandata. Alia est
secula xpi supra communes sta

tum saluti necessarium sicut seq^{la}
la xpi per imitationes vite i pau
pertate et austeritate et huiusmōdi
aut in passione. et e qua seq^{la} du
citur in presenti euangelio q^d apli
isti vocati secuti sunt xpm. et Ma
th. 19. dicitur. Vende oia que
habes et sequere me. et Petrus ap
ostolus dicit. Quid erit nobis
qui relinquimus omnia et secuti
sumus te. Juxta hanc duplicem se
quelam distinguitur duplex p^{er}fec
tio vt tangit sanctus Thomas
secunda secunde. questione. 84.
articulo. 3. vbi ita dicit. Quis ho
mo habet quandam perfectionem
sue nature statim cum qua
nascitur que pertinet ad ratios
nem speciei. Est et alia perfectio
ad quam per augmentum addu
citur. Ita est quedam perfectio
caritatis pertinet ad ipsam spe
ciem caritatis vt scilicet deus a
metur super omnia et nihil con
tra eum ametur. Est autem alia
perfectio caritatis etiam hac vi
ta ad quam aliquis ad aliquid
augmentum spirituale peruenit
vt pote cum homo etiam a rebus
licitis abstinet vt libentius diui
nis obsequiis vacet. et hoc mo
do religio dicitur quedam disci
plina siue exercitiū ad apprehē
dendū hoc perfectionis augmē
tum. Unde in collationibus pa
trum dicit abbas Moyses de re
ligiosis loquens. Ieiuniorū ine
diam vigilias labores corporis
nuditatez lectionē ceterasq³ vire

tutes debere suscipere nos none
rimus ut ad perfectionē caritati
possumus concedere. Istis distinc
tionibus prebabitur sit ista conclu
sio prima. Ad sequelam primam
xpi et ad habendam primam per
fectionem non est necessarium oia
relinquere temporalia per volun
tariam paupertatem. sed sufficit
ut super oia deus diligatur et ni
hil contra eam amatur. siue qd p
cepta caritatis obseruentur. Ista
conclusio est manifesta. nam ut
dicit sanctus Tho. Summa per
fectio potest esse cum magna opu
lentia. Nam Abrahā cum dictus
est Gen. 17. Ambula coram me
et esto perfectus. legitur diues fu
isse. et similiter reges et principes
xpiani prelati et alii xpiani mino
res qui non renuntiaverunt bo
nis temporalibus quorum mul
ti sunt in statu gracie. Secunda
conclusio. ad sequelam secundam
et secundam perfectionem requi
ritur renunciatio siue dimissio tē
poralium ut patet Math. 19. Si
vis perfectus esse etc. et Luce. 9.
Qui vult venire post me abne
get semetipsum et sequatur me.
Ista conclusio patet. quia sicut dic
tum est status religionis est que
dam disciplina siue exercitius p
qd peruenitur ad perfectionem
caritatis ad qd necessarium ē qd
aliquis affectum suum totaliter
abstrahat a reb⁹ mundanis. du
cit enim Augusti. li. 10. confessio
num ad deum loquens. Minus

te amat qui tecum aliquid amat
qd non propter te amat. Unde
in li. 8. q. dicit Augusti. qd nutri
mentum caritatis est diminutio
cupiditatis. perfectio vbi nulla
cupiditas. Ex hoc aut. qd aliquis
res mundanas possidet allicitur
animus eius ad earum amorem.
vnde Augusti. in epla ad Pau
linam et Therasiam qd terrena di
ligatur artius adepta qd concu
pita. et Chri. super Math. qd ap
positio diuitiarum maiorem ac
cendit flammam et vehementior
fit cupido. Et inde est qd ad pfe
ctionem caritatis acquirendā pri
mum fundamentum est volūta
ria paupertas ut absqz proprio
vivat dicente domino. Mathei
19. Si vis perfectus esse vade et
vende omnia que habes et da
pauperibus et veni sequere me.

Ad rationes in oppositum
Ad primam respondetur negan
do consequentiam. Et ad dictum
apostoli dicendum qd loquitur in
firmis quos sic dare monet ut es
gestatem non patiantur. Et simi
liter ex alia glosa non est intelli
gendum qd non liceat omnia tē
poralia abicere. sed qd hoc nō ex
necessitate requiratur. Ad se
cundam respondetur negando.
Dicimus enim qd ille qui pro
pter christum omnia dimittit non
exponit se periculo spirituali vel
corporali. Spirituale quidem
periculum provenit ex pauperta
te quando non est voluntaria.

Periculus autem corporale non
immiet illis qui intētiōē sequēs
di xpm omnia sua relinquūt di
uine prudentie se committentes.
Unde Augustin⁹ dicit in libro
de sermōe domi in mōte. Que
rentibus regnū dei iustitiā ei⁹
nō debet subesse solitudo ne ne
cessaria desint. Ad tertiā respō
detur negando minores. Et ratō
est. q̄ mediū virtutis secūdum
philosophū accipit secūdum ra
tōnem rectam. non secūdum q̄
titatem rei. et ideo quicquid pōt
fieri secūdum rationes rectas nō
est viciosum ex magnitudine q̄
titatis sed magis virtuosū. Est
autem p̄ter rationem rectam si
quis omnia sua consumeret in i
temperantiā vel absq̄ utilitate.
Est autē secūdum rationes rectas
q̄ aliquis diuitias abiciat vt
contemplationi sapiē vacet qd̄
et p̄bi quidam fecisse leguntur.
Unde multo magis secūdū ra
tionem rectam est vt homo oīa
bona sua reliquat ad hoc q̄ xps
p̄fecte sequatur. vnde Jeronim⁹
ad Rusticum monachū. Nudū
xpm nudus sequere.

de tertiā questio

Utrum beatus Andreas et alii
qui secum sūt vocati hac voca
tione fuerit aduocat⁹ ad aplatū
respondetur q̄ sic. Pro quo
notandum q̄ triplex fuit voca
tio apostolorum. Prima voca
tio fuit imēdiatē post baptismū

christi. vt habetur Johānis p.º.
quando duo discipuli Johānis
audierunt ipsum Johānem di
centem de xpo. Ecce agnus dei.
et secuti sūt Ihesum. Et ibi dicit
q̄ Andreas frater Symonis
erat vnus ex duobus qui secuti
fuerunt Ihesū. Et dicitur infra q̄
adduxit fratrem suum Symonē
ad Ihesum. Ista autem vocatio
fuit ad christi familiaritatem.
Secūda vocatio fuit in captura
piscium quam describit Lucas
quinto capitulo vbi dicit. q̄ chri
stus propter turbas irruentes
ascēdit in nauim Petri ad pre
dicandum. et finita predicatōne
iussit laxari rete in capturā pis
cium. et visa multitudine Petri
sciens q̄ non poterat esse vir
tute humana prociat ad genua
Ihesu. Et ista vocatio dicitur esse
ad discipulatum. Tertia autem
vocatio fuit de qua hic in p̄nti
euangelio fit mētiō quando res
lictis omnibus secuti sunt Ihesu
totaliter et adherentes ad
predicta negotia amplius non
reuersuri. Et hac vocatione sunt
vocati ad apostolatū.

in festo beati Nicolai

colai ē euang.º. Sint lūbi vestri
precincti. et lucerne ardentes in
manibus vestris et cetera. Luce
duodecimo. Circa quod ve
nit disputanda hec questio.

Utrum beatus Nicolaus sic

lucernas ardentes. i. sanctorum
opere perfectione habuit in mani-
bus suis ut credatur a cunabulis
in baptismo. vltra communem
legem specialem effectum gratie
suscepisse. Et videtur quod non. quia
baptismus equalem effectum ha-
bet in omnibus maxime in pualis
ubi non precedit alia dispositio
maior in uno quam in alio. ergo be-
atus Nicolaus non habuit cum
parvulus fuerit baptisatus specia-
lem effectum gratie. Secundo
sic. In qualicumque dispositione
infans nascatur et qualiacumque
habeat naturalia unus non nas-
citur magis peccator quam alius. er-
go pari ratione in regeneratione
unus non debet regenerari magis
vel melius quam alius. In oppo-
situm arguitur ex multis quae dicuntur de
beato Nicolao. Quia supra commu-
nem legem specialem gratiam suscep-
perit ex baptismo. Dicitur primo
in vita sua quod in innocentia pue-
rilia iura transcendens evangelice
institutionis discipulus effectus est.
Secundo legitur quod beatus Nico-
laus adhuc puerulus multo iei-
unio macerabat corpus. Tercio
ex illo quod dicitur. A puericia se-
cutus est dominum. Quarto ex illo quod
legitur de eo quod postquam domini pue-
rilem decurrit etatem cunctis mun-
di huius spiritibus oblectationibus
christi se inigo subiciens documentis
sanctis suum prebuit auditum.
De operibus sanctis suis quae velut
lucerne ardentes splendebant in eo

historia plena est. qualiter erat
valde compatiens et super afflic-
tis pia gestabat viscera ut veras-
citer posset dicere illud Job. 31.
Ab infancia crevit mecum mise-
ratio. Quo circa dicitur in histo-
ria quod operibus sanctis Nicolaus
humiliter insitens revelatione di-
vina prouectus est ad summum
sacerdotii gradum. Respon-
deo. Dicendum salvo meliori iu-
dicio. quod illa quae dicta sunt sunt
satis probabilia testimonia quod iste
sanctus in baptismo aliquam spe-
cialem gratiam supra communes
legem accepit. nec est hoc inconve-
niens. quoniam ut inquit domi-
nus Bonaventura in. 4. di. 4.
Gratia mensuratur secundum liberali-
tatem dei dantis. non secundum quali-
tatem susipientis nisi de congruo
et hoc secundum quod suscipiens se prepa-
rat non secundum quod est capax. quia ergo
deus operatur in baptismo secun-
dum exigentiam sacramenti. et in-
terius unus est magis dispositus
quam alter. ideo equaliter dat omnibus
parvulis quantum est de lege commu-
ni quia tamen potestas eius non est al-
ligata sacramento non est necesse
quod semper det equaliter secundum potestatem
facere cui vult speciale privilegium.
hec Bonaventura. Concordat etiam sanctus Thomas. in tertia
parte. Ad respondendum in oppositum. Ad
primam respondetur. quod ratio precedit de
lege communi. sed cum deus ope-
retur in sacramento ut agens vo-
luntarium potest secundum ordinem sue

providentia aliquid speciale vni
concedere qd non alteri. Ad
secundam rñdē negando conse
quentiam ratione iam dicta.

In festo beati

Thome apostoli ē euā
geliz. Thomas aut vn⁹ ex duo
decim rē. Joban. 20. Circa qd
pnt disputari sequentes qōes.

Primo. Utz fides sit de visis

2º Utz Thomas de necessi
tate salutis tenebat apparenē sibi
vñō r dicēte Tho. rē. pfiteri
fidem diuinitatis et būanitatis
in xpō. 3º Utz credere his q
non vidimus sit laudabile.

De primam sic

proceditur. Et videtur q
fides sit de visis. Primo ex pñti
enāgelio vbi xp̄us ait. Tho. q2
vidisti me Thomas credidisti. er
go de eodē est visio r fides. 2º
sic. 1. Cor. 13. dicit apl̄us. Uide
mus nūc p speculū in enigmate
r loquit p cognitionem fidei. 3º
fides ē visio r id qd credit videt

3º sic. Lumen fidei sic se habz
ad articulos fidei sicut lumē na
turale ad principia naturaliter
cognita. sed lumē naturale facit
principia p se nota. 4º etiā lumē
fidei facit videre articulos fidei

In oppº ē apl̄us dicens ad
Deū. 11. fides est argumētū nō
apparetū. 5º fides nō est de vi
sis. Rñdeo. Dicēduz s3º sanctū
Tho. in tercio. q visio pprie lo

quendo ē actus sensus visus. s3
propter nobilitatem istius sens⁹
translatuz est nomen visionis ad
actus aliarz potentiarz cogniti
uarum s3º similitudinem ad sen
sum visus. potest ergo attendi sui
similitudo q̄tum ad genus cogni
tionis tātuz. r sic largo mō r im
proprie omnis cognitio visio di
citur. r s3º hoc fides est de visis
Potest etiam vlti⁹ attendi ista
similitudo non solum q̄tum ad
genus cognitionis sed q̄tuz ad
modum cognoscendi. Modus
autem quo sensus visus videt ē
in q̄tum species visibilis facti in
actu per lumen formatur in visu
Unde transferendo nomen visi
onis ad intellectuz proprie intel
ligendo videmus quando p lu
men intellectuale ipsa forma in
telligibilis sit i intellectu nostro
siue illud lumen sit naturale. si
cut cum intelligimus quantitas
tem hominis alicuius huiusmo
di siue sit supnaturale sicut quo
modo deum in patria videmus
predicta visione consurgit sicut
per lumen naturale videm⁹ prin
cipia prima que cognoscimus si
ue per lumen supernaturale sicut
est visio pphetic r vlti⁹ etia q
in ista principia resolvere possu
mus p rōem dicim⁹ videre sicut
ea q scim⁹ demōstratione pbata
Et s3º hoc patet q fides non po
test esse de visis quia forma illa
intelligibilis que principale est
obiectuz fidei sc3 deus formatio

nem nostri intellectus subterfugit et non est ei peruius in statu vite ut Aug⁹ dicit. et propterea nec ea que sunt fidei ad principia visa reducere demonstrando possumus. Ad rationes in oppositum Ad primam respondetur quod thomas aliud vidit et aliud credidit hominem vidit et deum credidit deum confessus est cum dixit. Deus meus et dominus meus. ubi thomas perfectior factus est in cognitione post christi resurrectionem cum manifeste confessus est ipsum esse deum. Ad secundam respondetur quod ibi visio large accipitur. secundum primum modum. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. et ratio est quia termini principiorum naturaliter cognitorum sunt comprehensibiles nostro intellectui. ideo cognitio que surgit ex illis principis est visio. sed non est ita de terminis articulorum fidei. Unde in futuro quando deus per essentiam videbitur articuli erunt per se noti et visi. sicut modo principia demonstrationis.

D secundam

questionem. Utrum thomas de necessitate salutis tenebatur apparente sibi domino et dicente. thoma. et dicens. confiteri fidem diuinitatis et humanitatis in christo Et videtur quod non. Primo sic. Illud videtur ad salutem sufficere per quod homo attingit finem vir-

tutis. sed finis proprius fidei est coniunctio humane mentis ad veritatem diuinam. quod poterat in thoma. esse sine exteriori confessione. ergo illa exterior fides non fuit necessaria ad salutem. Secundo sic per exteriori confessionem homo fidem suam aliis patefacit. sed hoc non est necessarium nisi illis qui habent alios instruere in fide. sed hoc non competebat thome illa hora respectu christi et discipulorum ergo et cetera. Tercio non requiritur plus a thoma quam ab aliis apostolis nisi quod crederet christum resurrexisse. sed alius non fuit necessarium ad salutem talem exteriori fidei confessionem facere. ergo nec thome. In oppositum est illud Apostoli ad Romanos. x. Corde creditur ad iustitiam. ore autem confessio fit ad salutem. Respondetur dicendum De necessitate salutis tenebatur thomas illa hora facere illam confessionem christo. Patet ista conclusio. Pro quo nota quod ea que sunt necessaria ad salutem cadunt sub preceptis diuine legis. confessio autem fidei cum sit quid affirmatiuum non potest cadere nisi sub precepto affirmatiuo. unde eo modo est de necessariis ad salutem quo potest cadere sub precepto affirmatiuo diuine legis. Precepta autem affirmatiua non obligant simpliciter. et si semper obligent obligant autem per locum et tempus et secundum alias circumstantias debitas secundum quas oportet actum humanum

limitari ad hoc quod sit actus virtuosus
sic igitur confiteri fidem nec semper nec
in quolibet loco est de necessitate
salutis. sed aliquo loco et tempore quoniam
si per omissionem huius confessionis
subtraheret honor debitus deo.
vel etiam utilitas primis impendenda
puta si aliquis interrogatus de fi
de taceret et ex hoc crederetur. vel
quod non haberet fidem vel quod fides non
esset vera vel alii per eius taciturni
tatem auerterentur a fide. In huius
modi. n. casibus confessio fidei est de
necessitate salutis. sed iste casus
est in presentia. Iam enim primo dixe
rat thomas quod nolebat credere.
nisi videret in manibus fixuram
clavorum et mitteret digitum suum. modo
vero si non confessus fuisset ore fi
dem perfectam de christo estimatus
fuisset non habere fidei de christo
Unde dominus ait illi. Noli esse incre
dulus sed fidelis. vel estimatus fu
isset tenere quod fides christi non es
set vera. vel fortasse alii discipu
li visa contumacia istius aut ta
curnitate auerterent se a fide.
preterea subtraxisset non confitendo
ex quo iam erat suspectus honorem
debitum deo et utilitatem a fide
libus quam ex sua confessione rece
perunt. Ad rationes in opposi
tum Ad primam respondetur
negando consequentiam Et ratio
est. quia finis fidei sicut et aliarum
virtutum referri debet ad finem car
itatis qui est amor dei et proxi
mi. et ideo quando honor dei
vel utilitas proximi hoc exposcit

non debet esse contentus homo
ut per fidem suam veritati diuine
coniungatur. sed debet fidem exte
rius confiteri. Ad secundam res
pondetur negando minores vni
uersaliter Et ratio est. quia in casu
su necessitate ubi fides periclitatur
quilibet tenetur fidem suam aliis
propalare. siue ad instructionem
aliorum fidelium siue confirmatio
nem vel ad repugnandum infide
lium insultationibus. sed aliis tem
poribus instruere homines de
fide non pertinet ad omnes fideles

Ad tertiam respondetur negando
assumptum. quia hoc casu plus
tenebatur Thomas qui renue
rat credere resurrectionem quam alii
unde visa sua duritia et singulari
tate in nolendo credere nisi cer
tificaretur duplici sensu scilicet visu
et tactu erat necessarium ut expre
sse confiteretur fidem quam habebat
de christo.

D tertiam que

tionem sic proceditur.

Utrum credere his que non vi
demus sit laudabile et meritorium
Et videtur quod non. Primo sic
Dicitur Eccle. 19. Qui cito cre
dit levis est corde. sed qui credit
his que nullomodo videt nimis
cito credit. ergo talis magis est
vituperandus quam laudandus.

Secundo sic. Abnegare ra
tionem que est nobilissimum in eo
rum que in nobis sunt est vitupe
rabile. sed qui credit ea que non
D. I.

sunt rationi consona rationē ab
negat. ergo talis est vituperabi-
lis. Tertio sic. Discretio est il-
la que facit esse opus nostrū lau-
dabile. sed cum omnis nostra dis-
cretio sit per rationē in his que
preter rationem sunt non habemus
aliquid quo discernamus.
ergo huiusmodi credere non est
laudabile. quia ita potest homo
credere falsis sicut veris. In
oppositum est euangelium pñs.
Beati qui non viderunt et credi-
derunt. Respondeo. Dicendum
q̄ credere prime veritati in his q̄
non videntur laudabile et meri-
torium est. probatur sic. Omnis
actus virtutis est laudabilis et
meritorius quantum in se. s; cre-
dere de his que non videntur est
actus virtutis fidei que est argu-
mentum non apparentius secun-
dum apostolum. ergo est lauda-
bile et meritorium. Pro cuius cō-
clusionis pleniori noticia est sciē-
dum q̄ sicut Phūs primo Ethic-
orum dicit. Laus proprie secun-
dum respectum ad alterū quod
dignius est attenditur. Sicut vi-
demus q̄ actus concupiscibilis
laudatur in quantum ordinate
se habet ad rationem. actus au-
tem rationis in quantum ordina-
te se habet ad intellectū quo di-
rigitur. est actus etiam suprema-
rum potentiarum s; qd se habet
ad fines. Et propter hoc illa que
sunt optima non laudantur sed
honorantur. et q̄ virtus est dispo-

sitio perfecti ad optimū vt dicit
7° Ethic. ideo proprie virtutis ac-
tus laudabilis est. Nostra autē
naturalis cognitio se habet ad di-
uinam sicut ad superiores. Et ideo
cum ratio nostra diuine virtuti
consentit actus laudabilis est si-
cut concupiscibilis rationi subdi-
tur. et ideo credere veritati prime
in his que non videntur lauda-
bile et meritorium est et actus vir-
tutis. Ad rōes in opp^o. Ad
primā rōdetur negando minorem
Licet enī credere hōi absq; rōe
probabili est cito credere. q̄ cog-
nitio vnius hōis nō est naturali-
ter ordinata ad cognitionē alte-
rius vt per ipm reguletur. s; hoc
mō est ordinata ad veritatē pri-
mam. Ad secundam rōdetur
negando pñaz. Et rō est. q̄ ho-
mo cum credit non abnegat rōes
quasi contra eam faciens. sed eam
transcēdit, altiori dirigēti innix^o
scilicet prime veritati. q̄ ea que fi-
dei sunt et si supra rationem sunt
non tamen contra rationem. ea
autem que supra hominem sunt
querere non est vituperabile sed
laudabile. q̄ homo debet se ad
diuinā erigere quantumcūq; po-
test vt dicit phūs. 10. Ethic. Ad
tertiā respondetur negando mi-
nozem. Dicimus enim q̄ discreti-
onem credendorum habet hō p
lumen fidei. sicut discretionē spi-
rituum per aliquam gratiā gra-
tis datam. Unde homo lumen
fidei habens non consentit his

que extra fides sunt nisi inclinatio
fidei relinquat ex sua culpa

In festo beati

Stephani, est euangelium. In illo tempore. Dixit Iesus
turbis iudeorum etc. Math. 23.
Circa quod possunt disputari se
quentes questiones. Prima
Utrum conuenienter christus mi
sit ad iudeos prophetas/scribas/
et sapientes sciens et predicans
eos occidendos per iudeos.

2° Utrum Stephanus in hac
vita uiuens uidit deum per essentiam

De primis que

stionem scilicet. Utrum christus
conuenienter misit ad iudeos p
phetas scribas et sapientes sciens
et predicans eos occidendos per
iudeos sic proceditur. et videtur quod
non. Primo sic. Quia hoc vi
detur sapere quandam crudelita
tem. sicut mittere innocentes oues
ad lupos per eos diripiendos.

Secundo sic. Si christus misit eos
et sciuit eos occidendos voluit
eos mori. sed hoc eis voluerunt iu
dei. ergo iudei conformauerunt vo
luntatem suam diuine. et ita non
peccauerunt. In oppositum est eu
gelium. Respondeo. Dicendum quod
conuenienter christus misit ad iudeos
prophetas et scribas et sapientes.
misit dico ad instructionem eorum
non ad hoc ut occiderentur ab
eis. licet bene preuidit quod essent per
eos occidendi. Ad rationes in

oppositum. Ad primam respon
detur quod falsum est quod hoc sapiat
crudelitatem aliquam. quia non
misit eos hac intentione ut a iu
deis interficerentur. bene tamen
dedit eis bonam voluntatem ut
si contingeret eos morti tradi pa
tienter et libenter mortem suscep
rent. Ad secundam respondet
negando consequentiam. Et ratio
est quia conformitas voluntatis
humane ad diuinam non est sim
pliciter in volendo quod deus vult
sed in volendo ex modo scilicet ex
caritate sicut deus vult vel ad
eundem finem. et hoc modo iudei
interficiendo missos a christo vo
luntatem suam non conformauer
unt diuine. quia prophetas et
scribas et sapientes ex nequitia
occiderunt. et ad impediendam
salutem quam ex eorum predicatione
sequi videbant.

De Secundam

questionem sic proceditur
Et videtur quod beatus Step
hanus in hac corporali vita ui
uens viderit deum per essentiam
et videtur quod sic. Dicitur Act. 7°
Intendens in celum vidit gloriam
dei. In oppositum videtur illud
Exodi. 33. Non videbit me homo
et uiuet. glo. Quod diu hic mortaliter
viuit videri per quasdam imagi
nationes deus potest. secundum
ipsam nature sue speciem non potest
Respondeo. Dicendum sicut
dicit magister Nicolaus de lyra

super actus apostolorum. Actus.
7° q^o aliqui dixerunt q^o visio illa
Stephani fuit mentalis ita q^o ex
speciali gratia fuit sibi cōmissus
videre. non solum humanitates
xpi sed etiam deitates. sicut Pau
lo eo q^o erat doctor gentium. et
Moysi qui fuit doctor iudeorum
vt dicit Augusti. Et hoc videtur
dicere quedam glo. super locum
istuz que talis est. Quidam elec
ti adhuc in hac vita detenti mū
dato cordis oculo videre merue
runt gloriam vt hic Stephanus
et Paulus ad tertium celum rap
tus. Sed hoc dictuz vt dicit Nic
olaus de lyra non videtur be
ne sonare dictis sanctorum doc
torum qui concorditer dicunt q^o
talis visio non est concessa alicui
in vita presenti vtenti sensib^o ex
terioribus nisi homini xpo. Unde
et Paulus dicitur deuz nō vi
disse nisi in raptu ab ipsis sensib^o
bus. Stephanus autem non vi
detur tunc fuisse raptus sed ma
gis vtens sensib^o vtpote loquēs
iudeis audientibus. Propter qd^o
alii dicunt q^o fuit visio ymagina
ria ita q^o in eius ymaginatione
fuerunt effigies diuinit^o forma
te ad representanduz deum. et ho
minem xpm. Sicut Isa. 6° Isa
ias vidit deum sedentem sup so
lium excelsum. Et mente cognos
uit Stephanus significatum illi
us representationis. et sicut quan
tum ad hoc non solum fuit visio
ymaginaria sed etiam cum hoc

mental^{is} sicut fiet at p^ophetis.
Et non est dubium q^o isto modo
potuit fieri. sed modo loquendi
scripture videtur q^o fuerit corpor
alis visio. quia dicitur in textu
Cum esset Stephanus plen^o spi
ritu sancto intendens in celuz vi
dit gloriaz dei. Circa quod sine
preiudicio videt^{ur} ita esse q^o a cor
pore xpi existentis in celo fuit im
mutatus oculus Stephani ad
visionem humanitatis xpi. nam
in potestate eius q^o corpus ei^o vi
deatur sic a longe sicut de prope
Et forte idē est de quolibet alio
corpore glorioso. q^o totaliter sub
iectum est anime propter qd^o vis
detur q^o possit immutare v^o sum
indifferenter a longe et prope. et
sit in potestate ei^o q^o immutet vis
um in propria vel alia effigie. si
cut dicitur de corpore xpi glorio
so Luce vlti. Deitatem vero vis
dere hoc modo nō potuit. sed si
cut i visione ymaginaria forma
tur in virtute ymaginativa ali
qua effigies ad representandum
deum. ita exterius potest diuinit
us formari ad ymitationez oculi
corporalis aliqua effigies cor
poralis non a deo assumpta seu
formata potest ipsum representa
re oculo corporali. et sic probabi
liter absq^o alia assertionē potest
dicti q^o fuit in visione Stephani
mentaliter. tamen cognouit q^o il
la effigies non erat ipsa diuinit
tas nisi representatiue. et huic mo
do dicendi concordat littera cuj

dicitur. Ecce video celos apertos
et filium hominis stantem a dexte-
ris dei. Et hec tantum de ques-
tione ista.

In festo beati

Johannis euangeliste est
euangelium. Dixit Iesus Petro
et Johanni. vlti. Circa quod pos-
sunt disputari sequentes questio-
nes.

Prima. Utrum Christus
plus dilexit Johannem quam Petrum

Secunda. Utrum beatus Jo-
hannes fuerit mortuus.

De primis que

questionibus sic proceditur. Et
videtur quod non. Primo sic. De-
us diligit omnia equaliter. ergo
non dilexit magis Johannem quam
Petrum. consequentia est bona.
antecedens probatur. Sicut di-
ligit omnia ita cognoscit omnia
sed equaliter cognoscit omnia.
ergo equaliter diligit omnia.

Secundo sic. Deus eodem ac-
tu simplici dilexit Johannem et
Petrum. ergo non vnum magis
quam alium. Tertio sic. Christus
magis bonum voluit Petro quam
Johanni. ergo plus dilexit Petrum
quam Johannem. antecedens proba-
tur. quoniam Petro commisit cur-
ram totius mundi. Unde ait ei
Johanni. 21. Petre amas me pasce
oues meas. Johanni vero non
commisit nisi custodiam vniuersam
personam scilicet matris sue. In oppo-
situm videtur argui. ex presenti

euangelio ubi specialiter Johan-
nes nominatur dilectus a Christo.

Respondeo. Dicendum quod
questio ista ut tangit sanctus Thomas.
in prima parte. et super Johannem
multipliciter soluitur. Augustinus.
enim refert hoc ad ministerium di-
cens. quod vitam actiuam que signi-
ficatur per Petrum plus diligit
deus quam vitam contemplatiuam
que significatur per Johannem.
quod magis sentit presentis vite an-
gustias et citius ab eis liberari de-
siderat et ad deum ire. Contem-
platiuam vero vitam plus deus di-
ligit quoniam magis eum conser-
uat. non enim simul finitur cum
vita corporis sicut vita corporis
Quidam vero dicunt quod Petrus
plus dilexit Christum in membris et sic
etiam fuit plus a Christo dilectus unde
ei ecclesiam commendauit. Jo-
hannes vero plus dilexit Christum in
seipso. et sic etiam fuit ab eo plus
dilectus unde ei commendauit
matrem. Alii vero dicunt quod in-
certum est quis eorum Christum plus
dilexit amore caritatis. et simili-
ter quem dominus plus dilexit
in ordine ad gloriam vite eterne
sed Petrus dicitur plus dilexisse
quantum ad quandam prompti-
tudinem vel feruorem. Johan-
nem vero plus dilexit quantum
ad quedam familiaritatis indi-
cia que Christus ei magis demonstra-
bat propter eius iuuentutem et
puritatem. Alii vero dicunt quod
Christus plus dilexit Petrum quantum
D. 2.

ad excellentius donum caritatis
Johannem vero plus quantum
ad melius donum intellectus. vi-
de Petrus simpliciter est magis
dilectus. Johanues vero secundum quid
Presumptuosum tamen videtur
hoc diiudicare. quia ut dicitur Pro-
uerbio. 16. Spirituum pondera-
tor est deus et non alius. Ad
rationes in oppositum. Ad pri-
mam respondetur. quod amor dicitur
mensurari. vno modo ex suo prin-
cipio et sic dicitur magis amari id
ad quod amandum voluntas ma-
gis inclinatur. et sic deus equali-
ter omnia diligit. Alio modo ex
parte obiecti secundum quod quis dicitur
magis amare illum cui magis bo-
num vult. et sic deus dicitur ma-
gis diligere unum quam alium in qua-
tum vult ei maius bonum. Ad
secundam respondetur quod ratio pre-
cedit de affectu dilectionis secun-
dum quod omnia equaliter diligit. quia
vno et simplici actu quis non ve-
lit semper equale bonum vel idem
omnibus. Ad tertiam responde-
tur concedendo argumentum.

D Secundam

sic proceditur. Et videtur
quod beatus Johannes non fuerit
mortuus. quia in presenti euange-
lio scribitur. Sic volo eum ma-
nere secundum vnum donec veniam secundum
in fine mundi. In oppositum est quod
hodie in ecclesia sancta recolitur
eius obitus. Respondeo. Dicendum
quod occasione illius verbi. Sic eum

volo manere. quidam dixerunt
Johannem non esse mortuum sed
usque ad nouissimum diem victu-
rum et in sepulchro dormientem
donec veniens Christus excitet eum
hoc accipientes signum quod in se-
pulchro eius videtur quedam sca-
turitio manne per modum ebulli-
tionis exurgere. et dicunt hoc cau-
sari ex anhelitu eius. sed ut dicit
Albertus hec est fabula. Alii ve-
ro eum non dicunt esse mortuum
sed dicunt eum cum Enoch et De-
lia translatus in paradysum pug-
naturum cum antichristo et pro christo
suscipiet martirium. nec hoc vide-
tur verisimile tam dilectum sibi
apostolum tam diu. hoc est. tan-
to tempore usque ad finem mundi
suspendere a sua visione et frui-
one aliis apostolis in gloria existen-
tibus. Et ideo cum alius dicendum
est quod beatus Johannes mortuus
est sed non per martirium et quod sta-
tim post mortem resurrexit et cum
corpore et anima translatus sit ad
locum beatorum. Et huiusmodi rei ca-
pitur argumentum. quia in sepulchro
eius corpus non inuenitur. sed de
fundo sepulchri manna scaturit
et ebullit in signum eius quod popu-
lum dum viveret celesti pane pa-
uit. Non enim videtur credibile
quod corpus tam dilecti apostoli de-
us sine veneratione in celo et in
terra reliquit. Et cum non inueni-
atur ad venerandum pius est cre-
dere quod in celo beata vita et imor-
talitate sit vestitum ut dicit Al-

bertus. *Q*uod v^o dicitur. Sic euz
volo manere. sic intelligit. i. nos
lo cum mori per martirium nolo
q^d persecutoris suppliciu^z euz ab
hac vita prescindat. q^z z si vene
num bibit non tamen nocuit do
nec veniam ad vocandum eum
ad gloriam. Unde legitur in vi
ta sua q^d in vltima senectute sua
apparuit ei dominus dicēs. Ve
ni dilecte mi. quia tempus est vt
cum fratrib⁹ tuis mecū epuleris

In festo Inno

centum est euangelium.
In illo tempore. Angelus appa
ruit in somnis Ioseph zc. Ma
thei. 2°. Circa quod possunt bec
disputari. Primo. Utrum in
nocentes veraciter dicantur mar
tires xpi. Secundo. Utrum
baptismus sanguinis suppleat d
fectum baptismi aque.

De primaz que

stiones sic proceditur. Et
videt^r q^d Innocentes pro xpo oc
cisi non dicantur veraciter mar
tires xpi. Primo sic. Nulla pa
ssio videtur meritoria z martiri
corona digna nisi sit voluntaria
sed passio istorum Innocentium
non potuit esse voluntaria cum
vsum rationis non haberent. g^o
non videtur posse dici martires.

Secundo sic. Martirium est
actus virtutis. sed omnis actus
virtutis est voluntarius. s^z talis
non fuit in illis vt dictū ē. g^o zc

Tertio sic. Martir in greco
dicitur testis fidei xpiane. sed In
nocentes illi non putuerunt esse
testes fidei xpiane. cum vsum li
beri arbitrii non haberent. ergo
martires veraciter dici non pos
sent. In opp^o est fides ecclesie
que colit eorū martirium tanq^d
vex. R^endeo. Dicendū q^d In
nocētes p xpo occisi fuerūt veri
martires xpi. Circa q^d sciendū
q^d ad euitandū argumēta facta
aliqui dixerūt q^d in Innocētib⁹
accelerat⁹ est miraculose vsum li.
arbi. sicut i Jobāne baptista dū
adhuc existeret in materno vtero
ita q^d etiaz voluntariū passi sunt.
z s^z hoc veri martires fuerunt z
voluntate z actu. S^z q^z hoc per
auctoritatem scripture non pbat^r
imo ecclesia dicit q^d non loquen
do s^z moriendo p^rfessi sunt. ideo
meli⁹ dicendū est vt dicit sanct⁹
Tho. iuxta Augusti. q^d martiriū
gloriaz quā in aliis p^rpna volū
tas mereretur illi paruuli occisi
pro xpo per dei gratiā sunt adep
ti. naz effusio sanguinis pro xpo
vim gerit baptismatis. vñ sicut
pueris baptisatis p gratiaz bap
tismales meritum xpi opatur ad
gloriam obtinendā. Ita in occisis
propter xpm meritū martiriū xpi
opatur ad palmā martiriū psequē
dā. vñ Aug⁹. i s^z mōe d epipha
nia quasi eos alloquēs dicit. Ille
de vestra corona dubitaba i pa
ssione p xpo qui etiaz puul⁹ bap
tismū pdesse nō estimat xpi non

habebatis etatem in qua passum
rum xpm crederet. s; habebatis
carnem in qua pro xpo passuro
passiones sustineretis. Ad ra
tiones in oppo^o una sufficit res
sponsio. q^d ille procedunt de mar
tiro in adultis in quib⁹ ad me
ritum martiri z corone glorie co
secutiones requiruntur propria vo
luntas. s; in paruulis pro xpo oc
cisis xpi meritum operatur totu
in illis sine vsu liberi arbi. et ita
non loquendo sed moriendo tes
tes sunt Christi.

D Secundam.

questionē sic proceditur.
Et videtur q^d baptismus sangui
nis non suppleat defectum aque
Baptismus enim aque habet effi
caciā ex opere operato. Baptis
mus aut sanguinis ex opere ope
rante. vnde sine caritate nō pro
dest vt patz. 1. Cor. 13. sed in pue
ris nihil habet efficaciam ex ope
operante. q^d vsu liberi arbitrii
non habent. ergo in eis baptis
mus sanguinis non supplet vicē
baptismi aque. Secundo sic.
In baptismo sanguinis non est
nisi pena z causa. sed pena qⁿq³
non est proportionata ad tollens
dam totam penam debitam pro
peccat. nec etiā deuotio ad cau
sam passionis cu³ quis pro deo
patiatur ad h^o sufficeret. g^o bap
tismus sanguinis nō semp totā
penam debitā pro peccatis tol
lit. z ita nō supplet in oib⁹ vicez

baptismi aque. Tercio sic.
Alia multa sunt genera superos
gationum sicut virginitas cui de
betur aureola z doctrina z bñdī
sed hoc non supplet vicem bap
tismi. ergo nec martiriū vt vide
tur. In oppo^o ē quod dicit Au
gusti. de beato Cipriano q^d si qd
in eo purgandum erat passionis
calice ablatum est. g^o baptism⁹
sanguinis purgat vlt^{er} z supplet
locū baptismi aque. R^o deo
Dicendum q^d baptism⁹ sangui
nis quātum ad id qd est res tan
tum videlicet quātū ad remissi
ones oīs culpe z pene supplet lo
cū siue vicē baptismi aque qⁿ
articulus necessitatis sacramen
tum excludit. Pro cui⁹ intelligen
tia notandum q^d baptism⁹ aque
efficaciam habet a passione xpi
inquantū eam sacramentaliter
representat. Baptismus aut san
guinis passionis xpi conformat^{ur}
realiter non sacramentali rep^{re}ta
tione. z ideo in his que sacramē
talia sunt. baptismus sanguinis
non supplet vicez baptismi aque
sicut est impressio characteris z hu
iusmōdi. s; in eo qd est res tantū
supplet totaliter vicem baptismi
aque qⁿ articul⁹ necessitatis sa
cramentum excludit. sicut enī in
baptismo aque liberatur homo
ab omni culpa precedente pena
ita in baptismo sanguinis. Ad
rationes in oppo^o. Ad primā re
spondetur negando p^{ri}az. Et rō
est. q^d baptismus non habet tan

tum ex opere operante sed habet
ex imitatione passionis xpi. Un-
de martiribus dicitur apocalip.
7° Lauerunt stolas suas in san-
guine agni. et ideo pueri quibus li-
berz arbitriuz non habeant si oc-
ciduntur pro xpo in suo sangui-
ne baptisati saluantur. Ad se-
cundam rñdetur negando pñaz
Et ratō est. qz licet illa pena in se
considerata non esset sufficiens
ad liberanduz ab oī pena pecca-
ti. tñ relata ad causaz passionis
accipit efficaciam a passione xpi
cui aliquis per talem penam cō-
formatur et ex hoc ab omni pena
absolui potest. Ad tertiam re-
spondetur negando pñaz. Et rō
est. qz in supererogationis seu p-
fectionis operibus non est ita ex-
pressa conformitas ad passionez
xpi sicut in baptismo sanguinis.
nec etiam in baptismo penitētie.
et ideo non oportet q in eis om-
nis pena dimittatur.

In festo beati

Thome cantuariensis.
possunt disputari sequentes qñti-
ones. Prima. Utrū Thomas
archiepūs cantuariēsis ministra-
uerit xpo repetendo res ecclie sue
cum scandalo regis anglie.

Secundo. Utrum sanctus
Thomas in hac administratio-
ne subeundo mortez meruit a ce-
lesti patre corona martirii hono-
rificari.

De primaz que

sitionez sic proceditur. Et
videtur q Thomas predict⁹ nō
administrauerit xpo repetendo
res ecclesie cum scandalo regis an-
glie. Primo sic. Nō ministrat
xpo qui operatur contra euange-
liuz xpi. sed Matb. 5° dicitur. ei
qui vult tecum in iudicio pten-
dere et tunicam tuam tollere dis-
mitte ei et pallium. sed hoc non fe-
cit Thomas sed cum scandalo
regis voluit res temporales eccle-
sie sue. ergo. et c. Secundo sic
Thomas tenebat ex ordine cari-
tatis magis diligere salutem spi-
ritualem proximi que impeditur
per scandalum q̄ quecunqz tpa-
lia bona. sed id quod minus di-
ligendum est dimittenduz ē pro-
pter id quod magis est diligendū
ergo Thomas non videtur xpo
administralle nolendo dimittere
bona temporalia ad vitandum
scandalum prox. morum. Ter-
tio. In rebus temporalibus ni-
hil est magis necessarium q̄ cib⁹
sed cibus est pretermittend⁹ pro-
pter scandaluz s; illud ad Ro-
ma. 14. Noli cibo tuo perdere
illum pro quo christus mortu⁹
est. g^o multo magis temporalia
sunt propter scandalum dimittē-
da. In oppo^o est fides ecclesie
que eius diem mortis non celes-
braret nisi xpo administrallet in
hoc. Rñdeo. Dicendum q
bñdī questionis solutio pender

ex illa questione. Utz semp bo-
na temporalia sunt dimittenda
propter scandalum. Circa quam
qđem sic ē distinguendum. qđ bo-
na tēporalia aut sunt nostra aut
sunt nobis ad pseruandum pro
aliis cōmissa. Sicut bona eccles-
ie committūtur prelatīs. et bona
communia quibuscunq; reipub-
lice rectoribus et talium conserva-
tio. sicut et depositorum imminet
his quib⁹ sunt cōmissa ex necessi-
tate. et de talibus est cōclusio. qđ
non sunt dimittenda propter scā-
dalum sicut nec alia que sunt de
necessitate salutis. Temporalia
vero quorum nos sumus domi-
ni dimittere tribuēdo ea si penes
nos ea habeamus. vel non repe-
tendo si apud alios sint propter
scandalum. est cōclusio secunda
qđ quandoq; dimittere debem⁹
quandoq; non si scandalum ex
hoc oriatur propter ignorantia
vel infirmitatem aliorum sicut ē
scandalum pusillorum. tunc vel
totaliter dimittenda sunt tempo-
ralia vel aliter sedanduz scanda-
lum. sicut per aliqualem ammo-
nitionem ostendendo qđ iuste pe-
tis et ipse retinendo tua iniuste
agit. Aliquando scandaluz nas-
citur ex malicia qđ est scandalū
phariseorum. et propter eos qui
sic scandala excitant non sunt tē-
poralia dimittenda. qđ hoc etia
nocet bono cōmuni. daret enim
malis occasio rapiendi et noceret
ipsis rapientibus qui retinendo

aliena in peccato remanerēt. Ex
quibus patet qđ Tho. cantuari-
ensis res ecclesie sibi commissas
repetendo etia; cum scandalo re-
gis bene fecit. et ita in eo admini-
stravit xpō in repetendo etia; res
suas cum scandalo exorto ex ma-
licia regis anglie. rationibus su-
pra assignatis bene fecit et xpō
administruit. Ad rōnes in-
oppositum. Ad primaz rōdetur
qđ preceptum illud xpī s;⁹ Augu-
stinum in li. de sermone domini
in monte. est intelligenduz s;⁹ p-
parationem animi ut scz homo
sit paratus prius pati iniuriā vel
fraudem qđ iudiciuz subire si b⁹
expediat. qñq; tñ non expedit et
sic qđ non expediebat non serua-
uit illud Thomas. Ad secun-
dam rōdetur negando pñaz. Et
rō est. qđ dimittendo res ecclesie
sibi cōmissas in manibus rapto-
rum hoc vergebat nō in salutem
proximoz s; in damnationē eo-
rum qui aliena detinendo semp
in peccato manebant. Ad ter-
tiam rōdetur negando pñaz. Et
ratio est. qđ nō est de intentione
apli āmonere qđ cibus totaliter
propter scandalum dimittat. qđ
sumere cibuz est de necessitate. s;
talis cibus propter scandaluz di-
mittend⁹ est qui scandalizat fra-
trem. s;⁹ illud. 1. Corin. 8. Non
manducabo carnem in eternum
ne fratrem meum scandalizem.

Ad Secundam

questiones sic proceditur. Et videtur quod subeundo mortem propter res ecclesie a patre celesti non meruit corona martirii honorificari. Primo sic. Sola fides est causa martirii. dicit Aug⁹. Causa martirii est mori et pati pro christo sed ille sanctus non est mortuus pro christo sed pro repetendo bona ecclesie. ergo non meruit a patre celesti corona martirii honorificari.

Secundo sic. Martir dicitur quasi testis. testimonium autem non redditur nisi veritati. non autem dicitur quis martir ex testimonio cuiuslibet veritatis sed solum ex testimonio veritatis divine alioquin si moreretur pro professione veritatis geometrice vel alterius scientie speculative esset martir quod videtur ridiculum. sed ille sanctus non est mortuus pro professione veritatis divine ut patet. ergo non. Tercio sic. Inter alia virtutum opera videntur potiora que ordinantur ad bonum commune. quia bonus gentis melius est quam bonus hominis. per Ethic. si ergo aliquid bonum esset causa martirii maxime videretur quod illi martires essent qui pro defensione rei publice moriuntur quod ecclesie observatio non habet. non enim militum qui in isto bello moriuntur martiria celebrantur. ergo sola fides dicitur esse martirii causa.

In oppositum est euangelium hoc de martiribus. quod legitur in beati matthei festiuitate. quod non fieret nisi si martir fuisset. Respondetur. Dicendum quod ille sanctus subeundo li-

berenter et patienter ex caritate mortem pro defensione iurium et rerum ecclesie meruit a celesti patre corona martirii honorificari. Iuxta verbum saluatoris in presenti euangelio. Qui mihi ministraverit honorificabit eum pater meus qui in celis est. Unde cum ipso mortuo clerici requiem eternam inciperent et pro eo missam celebrare defunctorum. subito ut aiunt angelorum chori allantes voces cantantium interrompunt martiris missam incipiunt. Letabitur iustus. et consequenter concilium et ceteri clerici prosequuntur.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando assumptum. unde Mattheus 5° dicitur. Beati qui persecutiones patiuntur propter iustitiam quod pertinet ad martirium. ut glossa ibi dicit. ad iustitiam autem pertinet non solum fides sed etiam alie virtutes possunt esse cum martino. Unde beati Iohannis baptiste martirium in ecclesia celebratur qui non pro neganda fide sed pro reprehensione aulicorum morum sustinuit. Ad auctoritatem Augustini respondetur quod quis cumque patitur pro quocumque bono opere faciendo vel pro quocumque peccato vitando propter christum est mori et pati pro christo. Ad secundam respondetur negando minorem. dicit enim Mattheus 22. Reddite que sunt cesaris cesari. et que sunt dei deo bona autem ecclesie dei sunt que illi archiep-

piscopo erant commissa. Un̄ moriendo pro defensione eorum est testimonium ferre veritati diuine. Preterea non est simile de veritatibus aliarum scientiarum. quia cum ille non pertinent ad cultum diuinitatis. ideo earum confessio non potest esse directe martirii causa sed quia omne mendacium peccatum est vitatio mendacii contra quamcumque veritatem. sic in quantum mendacium est peccatum diuine legi contrarium potest esse causa martirii. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia bonum reipublice est precipuum bonum inter bona humana. sed bonum diuinum quod est propria causa martirii est potius quam humanum. quia tamen bonum humanum potest effici diuinum si referatur in deum et potest esse quodcumque bonum humanum martirii causa secundum quod in deum refertur.

In festo beati

Siluestri est euangelium. Domo quidam peregre etc. Mathei. 23. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum beatus Siluester quinque talenta sibi a deo data ita lucrum multiplicauit ut meruit intrare in gaudium beatitudinis eterne. Secunda. Utrum de negligentia multiplicandi talenta sibi data a deo merito veniat

niat quis damnandus.

De primis que

tionem sic proceditur. Et videtur quod non. Quia talenta ab aliquo accommodata lucris multiplicata reddere videtur ad usuram pertinere. sed usura cum sit peccatum mortale impedit ad ingressum beatitudinis. unde in psalmo. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo. sequitur. Qui pecuniam non dedit ad usuram etc. In oppositum est euangelium per mattheum. quod legitur in omni sancti festiuitate. Rendeo. Dicendum quod beatus Siluester ita talenta sibi data lucris multiplicauit ut in gaudium eterne beatitudinis intrare meruit. Pro quo notandum. quod ista quinque talenta sibi data potest dici. id est bonum nature bonum gratie bonum potentie bonum scientie bonum opulentie. In bonis nature sic profecit ut fuit corpe integer et homo propter castitatem. facie angelicus quia gratiosus aspectu. sermone nitidus quia consilio magnus ut dicitur in vita sua. 2º in talento gratie profecit et merita multa cummulauit. Erat. n. fide catholicus spe patientissimus caritate diffusus ope sanctus. In talento potentie profecit. quia factus diaconus tanta gratia perfulsit in clero ut omnis populus christi ante intra urbem eum sibi in presbiterum postularum. et tandem Melchior omni gratie omnium voce clericorum et laycorum concurrente factus est summus pontifex. Quod enim premeruit opibus

declarauit. nam vt dicitur in his
floria. Erat enim piissimus et in
omni sanctitate conspicuus. Item
in quarto talento scilicet scientie pro
fecit et lucra multiplicauit. Doc
trina enim quotidiana populuz
informabat qui ad eius sermo
nem confluabat in multitudine
copiosa. Item cum iudeorum sa
pientibus disputauit quibus su
peratis baptisati sunt tria milia
iudeorum. Item quinto profecit
in talento opulentie. ita enim mi
sericors erat vt nullus inops nul
la vidua pauper. nullus orphas
nus indigens in tota vrbis erat
que non haberet in scriptis quot
vidue erant in regione. quot or
phani. quot clerici sciebat et nece
ssaria ministrabat. Ecce qualiter
talenta sibi data beat⁹ iste Sil
uester multiplicauit. quare meri
to intravit in gaudium domini
sui. Ad rationem in opposi
tum. Respondetur q^d multipli
care dona dei in eis proficiendo
et accumulando merita apud de
um non est usura. Nec obuiat il
lud Lu. 19. Et ego veniens cum
usuris exegissem illam scilicet pecuni
am mutuatam. quoniam vt di
cit sanctus Thomas q^d usura ibi
metaphorice accipitur pro sup
erexcrecentia bonorum spirituali
um qua exigit de⁹ volens vt bo
nis acceptis ab eo semper profici
amus quod est ad nostraz vti
litatem non eius.

D Secundam

questionem qua querit^r.

Utrum de negligentia multipli
candi talenta sibi data a deo me
rito veniat quis damnandus.
Et videtur q^d non. quia negligē
tia non potest esse peccatum mor
tale. Dicitur enim super illud Ec
clesi. 7°. De negligentia purgate
cum paucis. dicit glo. quauis
oblato parua sit multorum delic
torum purgat negligētiā sed
hoc non esset si negligentia esset
peccatum mortale. ergo ad. In
oppositum est euangelium p^{ri}s.
vbi qui neglexit cum talento si
bi dato negociari operando ope
ra virtutum iubetur mitti in tes
nebras exteriores. Respons
deo. Dicendum q^d pro tali negli
gentia multiplicandi talentum si
bi datum a deo merito venit d^s
condemnandus. Patet conclusio
nam dicit Lbaiso. super hūc pas
sum. Eterna pena potest homo
damnari non solum pro peccato
commissionis committēdo adul
terium aut furtum aut homicidi
um. verum etiam pro peccato o
missionis. vnde ait q^d non solus
qui rapit aliena aut q^d male ope
ratur punitur vltima pena s^c eti
am qui bona non facit. Nō enī
diues ille epulo fuit damnatus
q^d raperet aliena s^c quia propria
Lazaro non communicauit.

Quod vero arguitur q^d negligē
tia non potest esse peccatum mor

tale. Respondetur q̄ falsum est
Nam dupliciter potest attingere
vt dicit sanctus Thomas q̄ ne
gligentia sit peccatum mortale.
Uno modo ex parte eius quod
pretermittitur per negligentiam
q̄ quidem sit de necessitate salu
tis. sine sit actus siue circumstan
tia erit peccatum mortale. Alio
modo ex parte cause. si enim vo
luntas in tantum sit remissa cir
ca ea que sunt dei vt totaliter a
dei caritate deficiat. talis negli
gentia est peccatu mortale. ⁊ h̄
precipue contingit quādo negli
gentia sequitur ex contemptu. alio
quin si negligentia consistat in
pretermissione alicuius actus v̄
circumstantie que non sit de ne
cessitate salutis. nec hoc fiat ex
temptu sed ex aliquo defectu fer
uoris qui impeditur interdum p̄
aliquod veniale peccatum tunc
negligentia non est peccatū mor
tale sed veniale.

In festo sancte

Agnes est euangelium.

Simile est regnum celorum ⁊c.
Mathei. 25. Circa quod possūt
disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum beata Ag
nes ad hoc q̄ esset vna de nume
ro prudentium virginum habu
it necesse in vase conscientie sue
portare caritatis oleum. **Se
cunda.** Utrum beata Agnes fu
it christo desponsata.

De primaz que

stiones sic proceditur. Et
videtur q̄ beata Agnes ad hoc
q̄ esset vna de numero prudenti
um virginum habuit necesse in
vase conscientie sue portare cari
tatis oleum. ⁊ videtur q̄ non. q̄
tam prudentia q̄ virginitas pos
sunt esse in aliquo sine caritate.
ergo ad esse prudentem virginez
non est necesse caritatem habere.
consequentia videtur bona. an
tecedens probatur sic. Virtutis
enim proprium est bonum actus
producere. sed illi qui non habēt
caritatē faciunt aliquos bonos
actus. puta dum nuduz vestiūt/
famelicum pascunt/ castitatē ser
uando/ dum concupiscentias co
hibent. ⁊ iusticiam seruant. dum
iuste iudicant. ergo ⁊c. **Se
cundo** sic. Virgo potest naturali
cognitione deum cognoscere esse
summum bonum. ergo naturali
dilectione ipsum super omnia di
ligere. ergo sine caritate pōt esse
prudens virgo ⁊ amare deum su
per omnia sine oleo caritatis.

In oppositum est euangeliz
presens. in quo vocantur fatue
virgines que non portabant ole
um in vasis suis cum lampadis
bus. Respondeo. Dicendum
q̄ beata Agnes vna de numero
prudentium virginum necesse ha
buit portare caritatis oleum in
vase conscientie. Que conclusio
probat primo sic. Prudentia ē

virtus directiua actuum huma-
norum in finem debitum. Unde
ipsa dicitur tam a prophetis q̄ a
sanctis auriga virtutum. virgi-
nes ergo ille sunt prudentes dicē-
de que dirigunt opera sua et or-
dinant principaliter ad gloriam
dei qui est vltimus finis noster et
ad consecutionem beatitudinis
sue. et hoc non potest esse sine ca-
ritate que vt dicit Augustinus in
li. de moribus ecclesie. Caritas
est virtus que cum nostra recussi-
ma affectioē coniungit nos deo
qua eum diligimus. Dicit prete-
rea apostolus. 1. ad Cor. 13. Si
distribuero in cibos pauperum om-
nes facultates meas / et si tradide-
ro corpus meum ita vt ardeam
caritatem autem non habeam ni-
hil mihi prodest. Ille ergo virgi-
nes que per bona opera sua a p̄-
dicto fine deuitantes vel ad pro-
prium gloriam fauorem hominum
vel questum vel huiusmodi perueniunt
vel ordinant merito fatue dicun-
tur virgines propter defectum in-
tentionis recte. Ad videndum au-
tem plenius necessitatē huiusmodi olei
scilicet caritatis est notandum iuxta
sanctum Thome. q̄ finis humane vi-
te ē felicitas. Unde scilicet diuersas vi-
tas etiam diuersas felicitates dis-
tinguuntur. Qui enim sunt extra
vitam civilem ad felicitatem ciui-
lem non possunt peruenire que at-
tingit summum illius vite. Similis-
ter ad hoc q̄ ad felicitatem con-
templatiuam quis perueniat o-

q̄ illius vite particeps fiat. Unde
felicitas ad quam homo per sua na-
turalia potest peruenire et scilicet vitas
humana. Et de hac philosophi sunt locu-
ti. Unde in 9. Ethic. dicitur. Beatos
autem homines. scilicet qui nobis promittit
quidam felicitas in qua erimus an-
gelis equales. vt patet 22. Matthei.
quod non solum vires hominis sed etiam an-
gelorum excedit. quod soli deo est natu-
ralis oportet ad hoc q̄ ad felicis-
tatem illam homo perueniat q̄ diui-
ne vite particeps fiat. Illud au-
tem quod ad alterum peruenire facit
maxime amicitia est. quia vt dicit
Philosophus. 9. Ethic. Unusquisque con-
uersatur cum amico suo in illis
quod maxime diligit. Et ideo oportet
haberi quandam amicitiam
ad deum vt sibi peruenire. et hec
est caritas que est quidam amicitia
hominis ad deum per quam homo deum
diligit et deus hominem. et sic efficitur
quedam associatio hominis ad
deum. Sicut dicitur. 1. Joban. 1.
Si in luce ambulemus sicut et ip-
se in luce est societatem habemus
ad invicem. Nec autem commu-
nicatio diuine vite facultatem na-
ture excedit. sicut et felicitas ad
quam ordinatur. et ideo oportet q̄
per aliquod bonum superaddi-
tum natura in hoc perficiatur. et
hoc est ipsa virtus caritatis. et ita
manifeste patet necessitas olei ca-
ritatis. Ad rationes in oppo-
situm. Ad primam respondetur ne-
gando consequentiam. Et ratio est.
quia licet sine caritate possit esse

aliquis actus bonus ex suo genere. non tamen perfecte bonus quia deest debita ordinatio ad ultimum finem. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia magis necessaria est superior amicitia quam naturalis. quia naturali amore amamus deum in quantum summum bonum est participabile a nobis per effectus naturales. et secundum quod habemus similitudinem ad ipsum per bona naturalia. sed quia natura non potest peruenire ad operationes eius que sunt sua vita et sua beatitudo scilicet visio sue essentie. et ideo etiam ad amicitiam non pertingit que facit amicos convenire et in omnibus communicare. et ideo oportet superaddi caritatem per quam amicitiam habeamus et ipsum amemus et assimilari per participationem spiritualium donorum. et desideremus ut participabilem per gloriam ab amicis suis. Et ista est amicitia que est inter prudentes virgines et sponsum suum Christum.

De Secundam

questiones qua queritur Utrum beata Agnes fuerit desponsata christo. respondetur quod sic. Patet ex euangelio ubi dicitur. quod prudentes virgines intraverunt ad nuptias cum sponso suo scilicet christo. Preterea dicitur. et. Corinthio. II. Despondi enim vos

uni viro scilicet christo virginem. id est. virginitatem exhibere christo. Respondeo. Dicendum quod cum amor sit virtus unitiva ut ait Dionysius. Et ut dicit Apostolus. Qui adheret deo per amorem unus spiritus sit cum eo. Unde ut dicit Bernardus. Amor amaritatem animam christo. Cum autem beata Agnes ardentissimo amore amaverit christum ipsius sponsa fuit. unde ipsa confitetur in vita sua dicens. Ipsi suus desponsata cui angeli serviunt. Item anulo suo scilicet fidei per dilectionem operantis subarravit me et immensis monilibus ornauit me. Ubi notandum quod beata Agnes gloriosa effecta de hac desponsatione commendat multipliciter sponsus suus. Primo a nobilitate originis cum ait de eo. Cuius mater virgo est et pater feminam nescit. Secundo a celsitudine dignitatis cum de eo dicit. Ipsi sum desponsata cui angeli deseruiunt. Tertio a pulchritudine et speciositate cum ait. Cuius pulchritudinem sol et luna mirantur. Quarto a largitate munerum cum ait. Immensis monilibus ornauit dexteram meam et collum meum cinxit lapidibus preciosis. id est. bonis operibus. per dexteram patientiam in passionibus tradidit auribus meis inestimabiles margaritas. verba scilicet diuina preciosissima ciclade. id est. toga auro texta. id est. aurea caritate immensis monili

bus ornavit me. i. sincerissimo & castissimo amore quo & omni parte clausa sum. Quinto commendat a specialitate amoris cum ait Signum posuit in faciem meam signum quidem virginittatis ut mens illud considerans fidelitatem ei conferret. & sic omnes carnis delectationes spernat. unde ait. Ut nullum preter eum amatorem admittam. Item signum passionis sue ad omnia adversa tolleranda. & ideo ait. Sanguis eius ornavit genas meas ut scilicet gene in quibus apparet verecundia sicut sanguine sunt infuse ut nullus de cetero rubor ibi appareat pro aliqua mundana confusione. Sexto commendat eum ab honestate & sanctitate nuptiarum cum ait. amo christum cuius thalamum introivi. quem cum amavero casta sum. cum tengero munda sum cum accepero virgo sum. Tacet autem carnalis polluit. sed iste mundat ille virginittatem violat iste autem ab omni macula preseruat. Nota bene rationes horum quia amor unit et extasim facit secundum Dionysium. & quanto aliquid plus nobiliori unitur tanto nobilius efficitur. Ratio ergo omnium est amare. quia mundissimus & sanctissimus sponsus. & ideo necesse est ut ea sponsa que illi coniungitur munda & sancta sit.

In festo beati

Vincentii martiris est evangelium. Amen amen dico vobis. nisi granum tritici. Johan. 12. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum quis possit absque caritate perfecta martirio se offerre. Secunda. Utrum beatus Vincentius sic ministraverit christo fortiter usque ad mortem pro cuius fide certando ut a patre celesti meruerit honorificari speciali corona glorie que dicitur aureola.

De primis que

stionem scilicet. Utrum quis possit absque caritate perfecta martirio se offerre. sic proceditur. Et videtur quod sic. super illud psalmi. Ideo dilexi mandata tua super aurum & ceterum. dicit glossa. quod minima caritas plus diligit dei leges quam milia auri & argenti. et eadem ratione quam omnia temporalia. sed illud quod minus diligimus exponimus pro eo quod magis diligimus. ergo & omnia temporalia & etiam propriam vitam potest exponere pro christo qui habet minimam caritatem. In oppositum arguitur sic. Si absque caritate perfecta posset quis se offerre martirio. ergo pari ratione martirium sustinere potest absque caritate perfecta. sed hoc videtur esse falsum secundum illud Johan. 15. Maiores hac dilectionem nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis. ergo nullus absque caritate per-

fecte potest se ad martiriū offerre. Respondeo. Juxta sanctum Tho. q̄ in operibus virtutū duo sunt attendenda scilicet id qd̄ sit et modus faciēdi. Contingit autem idem factum quod sit secundum aliquam perfectam virtutē fieri et non soluz ab habente parvam virtutem sed etiam non habente virtutem sicut aliquis nō habens iusticiā potest facere aliquod opus iustum. Sed si attendamus ad modum faciendi ille qui non habet virtutem non potest operari sicut ille qui habet. nec ille qui habet parvam sicut ille qui habet magnam. quia operatur faciliter et prompte et delectabiliter. quod non idem facit qui caret virtute vel parvam habet. sic ergo dicendum est q̄ hoc op⁹ quod est se offerre martirio vel etiam martirium sufficere potest facere non soluz caritas perfecta sed etiam imperfecta. et qd̄ plus est etiam ille qui caret caritate. secundū illud. 1. Cor. 13. Si tradidero corpus meum et c. sed caritas perfecta hoc facit prompte et delectabiliter. Sicut patet in nostro Vincentio qui in tormentis hilaritatem ostendit. unde cū preciperetur ut exhiberetur tormentis. Vincentius inquit. Hoc est qd̄ semper optavi et c. hoc autem non potest facere caritas imperfecta et minus qui ea caret. Et per hoc patet responsio ad opposita.

D Secundam

questiones sic proceditur
Et videtur q̄ beatus Vincenti⁹ non meruit honorari speciali corona glorie que dicitur aureola
Primo sic. Aureola est premium quod operibus supererogationis redditur. sed mori pro defensione fidei fuit opus necessitatis non supererogationis. qz ut inquit ap̄sus ad Roma. 10. Corde creditur ad iusticiam oris confessio fit ad salutem. ergo beatus Vincenti⁹ tunc certando p̄ fide non meruit aureolam. Secundo sic. Omnis corona glorie que promittitur omnibus ministrantibus xp̄o est ut sint ubi ipse ē in eterna beatitudine. ut in presenti euangelio habetur. ergo beatus Vincenti⁹ per administrationes suam non meruit alias speciales coronas q̄ alii. Tertio sic. Confirmando premium essenziale promissum omnibus ministrantibus xp̄o est ipsa beatitudo. sed beatitudo s̄ 3°. Boetium ē status omnium bonorum aggregatione perfect⁹ ergo premium essenziale inducit oē bonum qd̄ habetur in patria et sic aureola includitur in aurea et per consequens non est aliud a primo qd̄ est aurea. In oppositum arguitur sic. Sicut pugne quas sequitur victoria debetur corona s̄ 3° illud. 2. Thimo. 2°. Nō coronabitur nisi qui legitime certaverit. 8° ubi est specialis ratio certa

minis ibi debet esse specialis corona. s. beat⁹ Vincenti⁹ administravit xpo fortissimo pugnando vsq3 ad mortem pro f. de eius et in vita sua patet. g. sibi debetur specialis corona. R. deo. Dicendum q. beat⁹ Vincentius certando p. fide xpi vsq3 ad mortem non solum meruit coronam glorie s. coronari et etia aureola honorificari. Ista conclusio patet. Dicitur eniz sic de eo in legenda sua Egregius dei martyr Vincenti⁹ duris tormetoz supplitus p. xpo alacriter superatis ac felicitis pugne agone pstanter expleto. tandem preciosam resolut⁹ in morte celo triumphans reddidit spiritum et voce angelica dicitur ei. Agnosce o Vincenti inuictissime q. pro cuius nomine fideliter decertasti ipse tibi coronam perpetuam seruat in celis. Pro qua conclusione plenius intelligenda est primo notandum q. distinguitur duplex premium in beatis. quoddam cōe et essentialē qd est ipa beatitudo q. consistit in plena visione et fructu diuinitatis. Et dicitur hoc premium methaphorice corona vel aurea. Tum ex parte meriti qd cuius quada3 pugna agitur. Militia est vita hoīs sup terras. Job 7. Tum etia ex parte premii p. qd homo efficitur quodammodo princeps diuinitatis et per dñs regie potestatis. Apocal. 5. fecisti nos deo nostro regnuz et sacerdotes. Corona aut est signū pro

priuz regie dignitatis. Aliud dicitur accidentale premium quod essentiali superadditur corone. et etia dicitur habere corone rationes. v. q. nihil pōt superaddi corone q. est essentialē premium quodcunq3 sit eo minus. et ideo superadditum premium aureola notatur. et sic dicendum est q. aureola dicit aliquid auree superadditum quasi quoddam gaudiū de opibus a se factis q. hnt rōez victorie excellentis qd est aliud gaudium ab eo quo de coniunctione ad deum gaudetur qd gaudium dicitur aurea. Secundo notandum q. sicut inest hoī quedam pugna spūs ptra interiores concupiscentias. Ita etiam inest hoī qdam pugna ptra passiones exteriori illatas. Vñ sicut pfectissime victorie qua de concupiscentiis carnis triumphatur virginati debetur specialis corona q. aureola dicitur. ita etiam pfectissime victorie q. habetur in pugna cōe exteriori debet aureola. Pfectissima aut victoria de exterioribus passionibus considerat⁹ ex duobus. Primo ex magnitudine passionis. inter oēs aut passiones illatas exteriori p. cipue locuz tenet mors. Secundo considerat⁹ ex causa pugne. qñ. s. est p. honesta cā q. s. est ipse xps. Et hec duo i martirio considerantur scz mors et q. sit suscepta pro christo. Cum autem beatissim⁹ Vincentius hanc pugnam durissimam pro christo

susceperit. et pro eo mortem atrocissimam sustinuerit. Tenendus est quod beatus Vincentius a patre celesti sit speciali corona que dicitur aureola honorificatus. Unde angelus ad eum. Exurge martyr inclite. exurge securus et almis ceteribus nostris noster sodalis adhibere. O miles inuictissime fortissimorum fortior iam te ipsa pena et aspera tormenta victorem tremunt. Item exclamat prudens Tu solus orbis inclite solus brachii duplicis palmas tulisti. tu duas simul parali aureas. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. Tu primo. quia sustinere mortem pro christo quantum est de se est opus supererogationis. Non enim quilibet tenetur fidem suam coram persecutore confiteri. sed tamen in casu est de necessitate salutis quando scilicet aliquis a persecutore deprehensus de fide sua requirit quam confiteri tenetur. Tum secundo. quia non sequitur quod aureolam tunc in tali casu non mereatur. Aureola enim non debetur operi supererogationis in quantum est supererogatio. sed in quantum perfectionem quandam habet. unde de tali perfectione manente etiam si non sit supererogatio aliquis aureolam meretur. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet ibi communis ponatur remun-

neratio ministranti christo. nihilominus alia et alia dabitur specialiter aliquibus propter excellentiam alicuius victorie quam ipsi specialiter habuerunt. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet beatitudo includat omnia que sunt necessaria ad perfectam hominis vitam que consistit in perfecta hominis operatione. nihilominus quedam potest superaddi non quasi necessaria ad perfectam operationem ut sine quibus esse non possit. sed quia his additis est beatitudo clariores ut pertinet ad bene esse beatitudinis et decentiam quandam ipsi sicut et felicitas politica ornatur nobilitate. ut corporis pulchritudine et hominibus. sine quibus tamen esse potest ut patet per philosophum. Et hoc modo hic.

IN conuersione

sancti Pauli est euangelium. Dixit Simon petrus ad Iesum. Math. 19. Circa quod posunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum Paulus sit sessurus cum christo ad iudicandum. Secunda. Utrum conuenienter iudiciaria potestas respondeat voluntarie paripertanti. Tertia. Utrum promissio que sequitur in euangelio sit conueniens qua dicitur quod omnis qui

Quarto. Utrum conuersio

Pauli fuit miraculosa.

D primaz que

stionem sic proceditur. Et videtur q Paulus non sit sessurus cum xpo ad iudicandum.

Primo sic. Paulus non fuit vnus de apostolis quibus i hoc euangelio loquebatur xpus dicens. Vos qui secuti estis me etc. Ergo Paulus non est sessurus cu xpo ad iudicandum. Secundo sic. Johan. 5. dicitur q pater omne iudicium dedit filio vt etc. sed honorificentia talis non debetur alicui alteri nisi xpo. ergo etc. Tercio sic. Quicumqz iudicat habet auctoritatem super illud quod iudicat. sed ea d qui bus debet esse futurum iudicium sunt merita et premia hominum q soli diuine auctoritati subsunt ergo nulli de his competit iudicare. In oppositum est euangelium presens qd ideo legitur in hac festiuitate. vt ostendatur q Paulus in hac dignitate fuerit par siue equalis aliis apostolis.

Respondeo. Dicendum q Paulus est vnus de sessouribus cu xpo ad iudicandum. De quibus dicitur Jsaie. 3. Dominus ad iudicium veniet cum senioribus populi sui. Pro pleniori intellectu huius conclusionis est notandum iuxta sanctum Thomam i quarto. q iudicare multipliciter dicitur. Primo modo aliqui dicuntur iudicare comparatione inquam

ex comparatione eorum aliorum aliqui iudicandi ostenduntur sicut patet Matb. 12. Viri niniuite surgent in iudicio etc. sed sic iudicare in iudicio comune e malorum et bonorum. Alio modo dicitur iudicare quasi interpretatiue. Interpretamur enim aliquem facere qui facienti consentit. Unde illi qui consentiunt iudici eius sententiam approbando iudicare dicuntur. Et sic iudicare e omnium electorum. Unde dicitur Sapientie. 3. Iudicabunt sancti nationes. Tercio modo dicitur iudicare quasi per similitudinem. quia similitudinem iudicis habent in quantum sedent in loco eminenti sicut iudex. sic assessores iudicare dicuntur. et secundum hunc modum dicunt aliqui q perfecti viri quibus potestas iudicaria promittitur vt in euangelio presenti. iudicabunt scilicet p bonabilem confessionem. q superiores ceteris apparebunt occurrentes xpo obuias in aera. Sed illud non videtur sufficere ad promissionem domini complendam qua dicitur. Sedebitis iudicantes super. 12. etc. videtur enim iudicium confessum superaddere. et ideo est quartus modus iudicandi qui perfectis viris contingit. Pro quo nota q cum iudicare importet actionem in alium procedentem pprie loquendo iudicare dicitur qui sententias loquendo in alium profert. sed hoc dupli

E. 2.

citer contingit. Uno modo ex propria auctoritate et hoc est illud qui habet in alios dominium et potestatem cuius regimini subduntur qui iudicantur. Unde eius est in eos ferre sententiam et sic iudicare solus dei est. Alio modo iudicare est sententiam auctoritate alterius latam in aliorum noticiam ducere quod est sententiam latam pronuntiare. Et hoc modo perfecti viri iudicabunt. quia alios ducunt in cognitionem divine iusticie ut sciant quid de eis iuste pro meritis debeatur ut ipsa revelatio iusticie iudicium dicatur. Unde dicit Richardus de sancto victore: Iudices coram iudicandis decretorum suorum libros aperire est ad cordium suorum inspectiones inferiorem quod rumlibet visus admittere sensum quod suum in his que ad iudicium pertinent revelare. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia per illos duodecim apostolos non tantum intelliguntur illi sed omnes alii qui relictis omnibus secuti sunt Christum secundum perfectionem vite. inter quos Paulus et Mattheus connumerantur. Ad secundam respondetur quod auctoritas illa intelligitur de iudicio auctoritatis quod soli Christo convenit. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. quia loquitur de secundo modo iudicandi scilicet per revela-

tionem. Et ratio est. quia non est inconueniens aliquos sanctorum alios quedam reuelare. vel per modum illuminationis sicut superiores angelus inferiores illuminant. vel per modum locutionis sicut quando inferiores superioribus loquuntur.

D Secundam

questionem sic proceditur Et videtur quod non respondeat conuenienter iudiciaria potestas pauperum voluntarie. Primo sic. Solum duodecim apostolis est promissum. Sedebitis super sedes duodecim etc. ergo cum non omnes voluntarie pauperes sint apostoli videtur quod non omnibus iudiciaria potestas respondeat.

Secundo sic. Maius est conferre sacrificium deo de proprio corpore quam de exterioribus rebus sed martires et etiam virgines offerunt de proprio corpore sacrificium deo. voluntarie autem pauperes de exterioribus rebus. ergo sublimitas iudiciarie potestatis magis respondere debet martiribus et virginibus quam voluntarie pauperibus. Tertio sic. Superior non datur ab inferiori. sed multi licite diuiciis utentes erunt maioris meriti multis pauperibus voluntarie. ergo voluntarie pauperes non iudicabunt ubi alii iudicabunt. In oppositum est euangelium primum ubi dicit. Vos qui reliquistis omnia etc. ubi dicit glossa. Qui reliquerunt omnia et secuti sunt dominum

hii iudices erunt. Respondeo. Dicendum. qd recte et convenienter iudiciaria potestas que promittitur in euangelio presenti respondet voluntarie paupertati. Et hoc propter tria ut dicit sanctus Thomas. Primo ratione congruitatis. quia voluntaria paupertas est eorum qui omnibus que mundi sunt contemptis soli christo inhereant. et ideo non est in eis aliquid quod eorum iudicium a iusticia deflectat. Unde ydonei ad iudicandum redduntur qui veritatem iusticie pre omnibus diligunt. Secundo pro modo meriti. quia humilitati respondet exaltatio pro merito. inter omnia autem que in hoc mundo hominem despectum faciunt precipuum est paupertas. Unde pauperibus excellentia iudiciaria potestatis promittitur. ut sic qui se humiliat propter christum exaltetur. Tercio. quia paupertas disponit ad predictum modum iudicandi. Ex hoc enim aliquis sanctorum iudicare dicitur ut ex dictis patet quod cor habebit edoctum omni divina veritate qua aliis potens erit manifestare. In progressu autem ad perfectiones primum quod relinquendum occurrit sunt exteriores divicie. quia hec sunt ultimo acquisita. quod autem est ultimum in generatione est primum in destructione. Unde et inter beatitudines quibus est progressus ad perfectionem prima ponitur paupertas. et sic paupertati respon-

det iudiciaria potestas in quantum est prima dispositio ad potestatem predictam. Et hinc est quod non quibuscumque pauperibus etiam voluntarie repromittitur potestas predicta. sed illis qui relinquentes omnia sequuntur christum secundum perfectionem vite. Ex dictis patet responsio ad obiecta.

Terciam que

stiones sic proceditur. Et videtur quod promissio que sequitur in euangelio non sit conveniens in qua dicit. Omnis qui relinquit domum vel fratres vel sorores. aut patrem aut matrem aut uxorem filios aut agros propter nomen meum centuplum accipiet et in presenti vita. et vitam eternam possidebit. Primo sic. Qui iubet dimittere matrem videtur iubere peccatum cum lex dei iubeat honorari parentes. Deuter. 5. Honora patrem et matrem tuam. Secundo. Precepit quod non dimittatur uxor nisi fornicationis causa. ut patet Math. 5.

Tercio. Ista promissio multiplicationis istorum terrenorum videtur contradicere doctrine christi cum ait. Math. 19. Si vis perfectus esse vende et vende omnia que habes et sequere me. 9. videtur quod illud quod hic dicitur esse inconueniens dictum.

In oppositum est euangelium prius. Respondeo. Dicendum quod datus fuerunt qui dixerunt quod sancti resurgent ante iudicium per mille

annos et tunc christus habebit regnum completum. et tunc qui dimisit domū habebit centuplū sed illam erroneam opinionem Jeronimus reprobat tanq̃ stultam. Tum quia impossibile est habere centum patres vel centū matres. Tum quia turpe est q̃ quis habeat centum uxores. unde intelligendo hoc de bonis temporalibus videtur sapere errorem Machometi qui post resurrectionem felicitatem posuit in deliciis carnalibus. Et ideo est q̃ illud quod in euangelio ponitur ē verissimum et convenientissimum intelligendo illud quomodo ē intelligendum scilicet quo ad spiritualia bona. ut dicit Augustinus que pponderant omni eo terreno qd̃ dimitemus sicut centenari⁹ numerus excedit unitatem. Dicitur ergo Centuplum accipiet. i. aliquid qd̃ valet centuplum et multipius. et ponitur finitum pro infinito. Ad rationes in oppositum. Ad primam de parentibus respondetur q̃ si in istis consideretur naturalis affinitas. hec nō ē contemnenda sed beneficiēduz eis si indigent. Aliquando vero retrahūt a seruitio dei. unde tūc sunt sicut membrū scandalizās et tunc abscindendūz est istud membrū. et ideo precipit hic relinquere. Ad secundā rōndetur ideoz

Ad tertiam respondet q̃ nō contradicit doctrine xp̃i. imo pcorāat si intelligatur sicut dictū est.

D quartaz quē

thonein sic proceditur. Et videtur q̃ conuersio sancti Pauli non fuerit miraculosa. Primo sic. Iustificatio impij nō est miraculosa. Tum quia non est preter spem proueniens qd̃ ē de ratione miraculi. Tum quia nō raro accidit sed fr̃ quenter et omni die. ergo nec conuersio Pauli cum iustificatio eius sit eiusdem rationis cum iustificatione aliorum impiorum. In oppositū est quod legitur in legenda sanctorum. Respondeo. Dicendūz q̃ conuersio Pauli fuit miraculosa. unde hac ratione potius eius q̃ aliorum sanctorum conuersio celebratur. Unde miraculosa dicitur fuisse ratione efficientis/ratione disponentis et patientis. Ratione efficientis scilicet xp̃i qui ipsum tam subito immutauit. magnum quidem et mirabile q̃ in actu peccandi existentem et in proposito prosequendi. Nam Actuum. 9. dicitur. Paulus adhuc spirans minarum et cedīs rel. dignatus est subito immutare. unde continuo immutatus respondit deo. Quid me vis facere. Secundo idem ratione disponentis scilicet lucis que ipsum ad conuersionē disposuit. de qua dicitur q̃ subito circumfulsit eum lux de celo. fuit quidem lux subita ut audacem terreret. fuit immensa ut superbūz ad yma humilitatis pro

sterneret/fuit celica vt carnalem
eius intelligentiaz in celestes im
mutaret. Tertio fuit miraculosa
ratione ipsius Pauli in quo fac
ta est conuersio qui subito exce
catus et prostratus est et mutatus
est. vt dicit Augustinus. Elusus
seuiens et factus est credens. Eli
sus est lupus et factus est agnus
Elusus est persecutor et factus est
predicator. Elusus est filius per
ditionis et factus est vas electio
nis. Ad rationem in opposi
tum respondetur negando con
sequentiam. Et ratio est. quia co
uersio non tantum dicit iustifica
tionez. sed et includit ea quibus
inductus est ad iustificationem
que vt visus est sunt miraculosa

In festo purifi

cationis est euangelium
In illo tempore. Postquam impleti
sunt dies purgationis. Luce. 2.
Circa quod possunt disputari se
quentes questiones. Prima
Utrum conuenienter xpus in te
plo fuit oblatus. Secunda.
Utrum conuenienter beata Ma
ria mater dei purganda ad tem
plum accessit.

De primaz que

stionez sic proceditur. Et
videtur quod xps non conuenienter
fuerit oblatus in templo. Pri
mo sic. Dicitur enim Exodi. 13.
Sanctifica mihi omne primoge
nitum quod aperit vuluam in fi

lius israel. sed xps exiuit de clau
so virginis utero. et ita matris
vulua non aperuit. ergo ex hac
lege non debuit in templo offerri.
Secundo sic. Illud quod
est semper presens alicui non po
test ei presentari. sed xpi humani
tas fuit deo maxime presens. vis
pote ei semper coniuncta in vni
tate persone. ergo non oportuit
quod coram domino sisteret. Ter
tio. Christus est hostia principa
lis ad quam omnes hostie vete
ris legis referuntur sicut figura
ad veritatem. sed hostie non de
bet esse alia hostia. ergo non fuit
conueniens vt pro xpo alia hos
tia offerretur. Quarto. Inter le
gales hostias precipue fuit agnus
qui erat in lege sacrificium. vt ha
betur nume. 28. vnde et xps dicitur
agnus. Johan. p. Ecce agnus
dei. magis ergo fuit conueniens quod
pro xpo offerretur agnus quam par
turturum vel duo pulli columbarum

In oppositum est euangelium
presens. Respondeo. Dicendum
quod xps voluit sub lege fieri vt eos
qui sub lege erant redimeret. et
vt iustificatio legis in suis mem
bris spiritualiter impleretur. De
prole autem nata duplex precep
tum in lege fuit traditum. Unum qui
dem generale quantum ad om
nes vt scilicet completis diebus
purificationis matris offerretur
sacrificium pro filio siue pro filia
vt habetur Leuiti. 12. Et hoc qui
dem sacrificium erat et ad expias

tionem peccati in quo ples erat
concepta et nata. et etiam ad con
secrationem quandam ipsius qz
tunc primo presentabatur in tem
plo. et ideo aliquid offerrebat
in holocaustum et aliquid p pec
cato. aliud autē preceptum erat
speciale in lege de primogenitis
tam in hoibus q in iumentis.
Sibi enim dominus deputaues
rat omne primogenitum in israhel.
pro eo q ad liberationem po
puli israhel percussit primoge
nita egypti ab homine. vsq ad
pecus. primogenitis filiorum isra
hel reservatis. Et hoc mandatu
ponitur Exo. 13. in quo etiam pre
figurabatur xpus qui est primo
genitus in multis fratribus ut di
citur ad Roma. 8. quia igitur
xpus ex muliere natus erat primo
genitus et voluit fieri sub lege. hec
duo Lucas circa eius fuisse obser
uata ostendit. Ad rationes
in oppositum. Ad primam respō
detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia licet ex lege nō
teneretur. voluit tamen ex humi
litate legalia seruare licet non te
neretur. Ad secundam respō
detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia sicut filius dei
non propter seipsam factus ē ho
mo et circumcissus in carne. sed ut
nos per gratiam faceret deos. et
ut spiritualiter circumcidamur sic
propter nos suscitatus ē nō ut disca
mus presentare nos ipsos et hō post
circumcisionem eius factus est ut

ostendat neminem nisi circumci
sum viciis dignum esse diuinis
conspiciis. Ad tertiam re
spondetur negando consequen
tiam. Et ratio est. qz xpus ppter
hoc ipsum voluit hostias legales
pro se offerri qui erat vera hostia
ut figura veritati coniungeretur
et per veritatem figura approba
retur contra alios qui dominum
legis negant a xpo fuisse in euā
gelio predicatum. non enim pos
tandum est ut Origenes dicit. q
filium suum bonus deus sub le
ge inimici fecerit quaz ipse con
siderat. Ad quartam respō
detur negando psequentiā. Et ra
tio est. qz Leuitici. 12. precipitur
ut q possent agnus pro filio aut
filia simul et turturem siue colum
bam offerrent. qui vero non suf
ficerent ad offerendam agnum
duos turtures aut duos colum
be pullos offerrent. dominus gō
qui cum diues esset propter nos
egenus factus ē ut illius inopia
diuites essemus. ut dicit. 2. Cor
inthe. 8. pro se pauperum hosti
am voluit offerri sicut et in ipsa
natiuitate pannis inuoluitur et
reclinatur in presepio. Nihilomi
nus tamen huiusmodi aues figu
re congruunt. Turtur enim quia
auis loquax predicationes et con
fessionem fidei significat. qz ve
ro est animal castus significat ca
stetatem. qui vero est animal so
litarium significat contemplatio
nem. Columba vero est animal

mansuetum et simplex mansuetudinem et simplicitatem significat. Est etiam animal gregale unde significat vitam actiuam. et ideo huiusmodi hostia significabat perfectionem christi et membrorum eius. Vtrumque autem animal propter consuetudinem gemendi presentes sanctorum gemitus designat. sed turtur que est solitaria significat orationum lacrimas. Columba vero que est gregalis significat publicas orationes ecclesie. Vtrumque autem animal duplicatum offertur ut sanctitas sit non solum in anima sed etiam in corpore.

D Secundam

questiones sic proceditur Et videtur quod beata Maria non purganda ad templum accesserit

Primo sic. Purgatio enim non videtur esse nisi immundicia ut ex supradictis patet. ergo non debuit ut purganda ad templum accedere. Secundo sic. Levitici. 12. dicitur. Mulier si suscepto semine peperit masculum immunda erit septem diebus. et ideo ei precipitur quod non ingrediatur sanctuarium donec impleantur dies purificationis eius. sed beata virgo peperit masculum sine virili semine. ergo non debuit venire ad templum purganda. Tercio sic. Purgatio ab immundicia non fit nisi per gratiam. scilicet sacramenta veteris legis gratiam

non conferebant sed ipsa per se cum gratie actores habebat. non ergo conueniens fuit ut beata virgo ad templum purganda veniret. In oppositum est euangelium presens. Respondeo. Dicendum. quod conuenienter beata Maria venit purganda in templum post partum filii sui. Patet conclusio. quia sicut plenitudo gratie a Christo tenuatur in matrem. ita deuit ut mater humilitati filii conformaretur. Humilibus enim deus dat gratiam. ut dicitur Jacobi. 4. Sicut ergo Christus licet legi non esset obnoxius voluit tamen circumcisionem et alia legis onera subire ad demonstrandum humilitatis exemplum et ut approbaret legem. et ut occasione inde is tolleretur propter easdem rationes voluitque matrem suam implere legis obseruantias quibus tamen erat obnoxia. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia quantum beata virgo nullam haberet immundiciam voluit tamen purificationis obseruantiam implere non propter indigentiam sed propter legis preceptum. et ideo signanter euangelista dicit quod completi sunt dies purificationis eius secundum legem. Ipsa enim secundum se purificationem non indigebat. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet beata

virgo non obligaretur ad aliud
preceptum. voluntarie tamen vo-
luit illud obseruare rationib⁹ dic-
tis. Ad tertiam respondetur
negando consequentiam. Et ra-
tio est. quia ista purgatio legalis
non erat ab aliqua immundicia
culpe. sed quadam immundicia
irregularitatis cuiusdam.

In festo beate

Agathe est euangelium
Simile est regnum celorum etc.
Math. 13. Circa quod potest dis-
putari sequens disputatio.

Utrum Agatha pro emen-
do margaritaz celestis glorie pru-
denter egit dando omnia q³ ha-
buit. Et videtur q³ non. Beata
Agatha videtur in hoc commis-
sisse symoniam. ergo imprudenter
egit. consequentia est bona. ante-
cedens probatur. Symonia est
voluntas emendi vel vendendi
aliquid spirituale vel spirituali
annexum. sed nihil magis spiri-
tuale est q³ margarita celestis glo-
rie. ergo etc. Secundo sic. Si-
cut vendere carius rez q³ valeat
ita emere rem vilius q³ valeat est
iniustum et per consequens illici-
tum. quia tollitur iusticie equa-
litas. s³ omnia que beata Aga-
tha offerre potuit non valent ita
multum q³ margarita celestis. q³
vt ait Apostol⁹ ad Roma. 8°
Non sunt condigne passionis hu-
ius temporis. nec aliqua dona

nostra vel opera ad futuras glo-
riaz que reuelabitur. ergo impru-
denter egit. In oppositum est
euangelium. in quo commenda-
tur ita faciens. Respondeo.
Dicendum q³ beata Agatha pru-
dentissime egit dando omnia q³
habuit pro contemplatione cele-
stis margarite considerata mag-
nitudine precii rei qua^m emit que
incomprehensibilis est. Dicit eni³
Macrobi⁹ in vna epistola. Pru-
dentia est mundum istum et om-
nia que in eo sunt diuinorum co-
templatione despiciere. et omnem
animi cogitationem in solam di-
uinam dirigere. Et Bernardus
in vna epistola ad Romanos.
In hac vita q³ diu durat compa-
ra tibi illam q³ semper durat du³
vnius. in carne morere mundum
post mortem carnis viuere incipi-
as. Nam vt ait Augustinus li-
bro de libero arbitrio. Tanta est
pulchritudo. tanta est iocunditas
lucis eterne. hec est incom-
mutabilis veritas atq³ sapiens-
tia. vt etiam si non liceret in ea
amplius manere q³ vnius diei
hora. propter hanc solam innum-
merabiles anni huius vite ple-
ni deliciis et circumfluentia tem-
poralium bonorum recte merito
q³ contempnerentur. Ad ra-
tiones in oppositum. Ad prima^m
respondetur negando antecedens.
ad probationem respondetur q³
margarita celestis siue regnum
celorum dicitur emi dum quis

dat id quod habet propter dei
large sumpto nomine emptōnis
secundum qd' accipitur pro meri
to qd' tamen non pertingit ad p
fectam rationem emptōnis. Tū
quia sicut dictum est non sunt
digne passionēs huius temporis
nec aliqua nostra bona vel opa
ad futuram gloriam que reuela
bitur in nobis ut dicitur ad Ro
ma. 8. Tū quia meritum nō
fuit principaliter in exteriori bo
no vel actu vel passione sed i
teriori affectu. et ideo hic non est
symonia. Ad secundam par
tet responsio ex dictis. qd' hic non
est propria ratio emptōnis ubi
debeat seruari equalitas iusticie
Preterea ratio non procedit qm̄
datur licet non equalens quā
tum petit is qui vendit. Christus
autem habens hanc margaritam
celestem cum sit pius non petit a
nobis nisi quantum soluere pos
sumus. Unde Augustinus in p
sona dei loquens ait. Venale ha
beo quod est regnum celorum qd'
emittitur paupertate regnum/dolo
re gaudium/labore requies/ign
ominia gloria/morre vita. Tū
ergo beata Agatha ita negocia
ta sit ut dederit omnia sua deo.
scilicet facultates suas pauperibus
propter xpm̄ distribuendo. corp⁹
autem suum letanter propter fi
des xpi tormentis exhibendo vsq;
ad mortem. et ideo iuste meru
it margaritam celestis glorie. De
eius glorioso martirio dicitur sic

in eius historia. Agatha letissis
me et glorianter ibat ad carceres
et quasi ad epulas inuitata ago
nem suum domino precib⁹ com
mendabat. Item dicebat quinti
niano. Nisi diligenter perfeceris
corpus meum a carnificibus at
tractari nō potest anima mea in
paradisum cum palma intrare
martiris

IN Cathedra

sancti Petri est euangeli
um. Venit Ihesus in partes ces
sarie 24. Math. 16. Luca quod
possunt disputari sequentes que
stiones. Prima. Utrum con
fessio illa Petri de xpo. Tu es fi
lius dei viui. primo audita sit ab
ore Petri. Secunda. Utrum
xpus confessionem illam Petri
conuenienter remunerauit dicen
do. Tu es Petrus 24. Tercia.
Utrum Sedes Petri potest
de roma transferri ad aliam pro
uinciam.

De primaz que

stiones sic procedunt. Et
videtur qd' illa confessio qua Pe
trus confessus est xpm̄ filium dei
viui fuerit primitus audita ab
aliis qd' ab ore Petri. Primo
pater Johan. p. ubi Nathanael
inquit xpo. Rabi tu es filius dei
tu rex israel. ergo Petrus non
fuit primus qui profiteretur xpm̄
filium dei. Secundo. Math.
8. legitur qd' demones exeuntes

de hominibus dixerunt christo.
Quid nobis et tibi Ihesu filii dei
Tertio arguitur sic. Si discipuli ante non habebant fides quod christus esset filius dei naturalis cum hoc fuisset necessarium credere quomodo modo mittebat eos ad predicandam. sed hoc non videtur dicendum. ergo ante professionem Petri iam credebant discipuli christum filium dei naturalem. In oppositum arguitur ex presenti euangelio. in quo beatus dicitur Petrus et tali confessione facta. de qua non diceretur beatus si primitus ab aliis fuisset audita. talis enim confessio erat beatitudinis digna. Respondeo. Dicendum iuxta Chrysostomum. et Origenem qui uniformiter videntur loqui in hac questione quod ista confessio de christo quod esset filius dei naturalis fuit a Petro primitus audita. et ideo dicitur ei beatus es. quia scilicet confessio vere fidei ducit ad beatitudinem. Ad rationes in oppositum
Ad primam dicendum quod Nathanael non habuit cognitionem de divinitate christi. nec confessus est in illis verbis christum esse filium dei naturalem sed adoptivum. Unde Chrysostomus respondens ad questionem ait. Nathanael enim non fuit beatificatus a christo sicut Petrus cum eadem verba haberet que Petrus. dicit enim sic ut deducit sanctus Thomas super Johannem. quia licet eadem verba et Nathanael et Petrus pro-

tulerint non tamen fuit una intentio utriusque. Petrus quidem confessus est christum esse filium dei verum et naturalem ut scilicet sic esset homo quod tamen esset verus deus. Dicit tamen scilicet Nathanael confessus est eum esse filium dei per adoptionem secundum illud psalmi. Ego dixi tu es filius dei. Et hoc patet per verba sequentia. quia si intellexissent eum esse filium per naturam non dixisset. Tu es rex israel solum sed totius mundi. Hoc etiam patet. quia ad fides Petri christus nihil addit quasi perfectam existentem. sed ecclesiam dixit se in confessione illius fabricaturum esse. sed Nathanaelem quasi in maiori parte sui confessionis deficientem eleuat ad maiora. Unde dicit maiora videbis. Ad secundam respondetur ut dicit Nicolaus de lyra quod illi demones magis ex coniectura quam ex certitudine dixerunt quia demon ille qui temptavit christum in desertum erat acutius ingenii. et tamen non potuit scire per certitudinem utrum Ihesus esset ille qui erat promissus ad salutem mundi et deiectionem diaboli. Ad tertiam respondetur quod a principio non predicabant eum esse christum sed penitentiam predicabant. Item potest esse quod predicabant christum sed non esse filium dei. quia tunc perfectam de hoc noticiam non habebant cum nondum essent capaces etiam recipere

re doctrinam reuelam a patre ce-
lesti vsq; ad tempus illud quo
Petro reuelata est. nec enim os-
trea ante resurrectionem discipu-
li predicauerunt populo qd xpus
esset filius dei. vnde hic Math.
16. Mandauit xpus eis qd nemi-
mini dicerent qd ipse esset xps ne
vulgares homines qui viderent
eum pati tam ignominiose scan-
dalizarentur de eorum predica-
tione vt dicit Nicolaus de lyra. sz
postq; resurrexit a mortuis habita
perfecta victoria mortis volu-
it publice predicari.

D Secundam

questionez sic proceditur
Et videtur qd xpus non conueni-
enter confessionem Petri remun-
nerauerit dicens. Tu es Petrus
et supra zd. Et tibi dabo clau-
es zd. Primo sic. Nemo remune-
ratur conuenienter in rebus que
sibi conueniunt: sed esse fundame-
tum ecclesie non conuenit homini
puro sed soli xpo. Unde Aposto-
lus. 1. Corinthe. 3. fundamen-
tum aliud nemo potest ponere p-
ter id quod posuit est quod est
xpus. ergo zd. Secundo sic.
Clauis est ad aperiendu vcl clau-
dendu. sed hoc est solius christi
qui aperit et nemo claudit. et clau-
dit et nemo aperit. Apocalip. 3.
6. Petrus no suscepit a xpo cla-
ues claudendi et aperiendi.

Tertio sic. Peccatum non res-
mitatur nisi per spiritum sanctu

sed non est commissum Petro.
quia hoc non est alicuius homi-
nis. ergo nec ei fuit potestas co-
missa remittendi peccata. In
oppositum est euangelium pre-
sens in quo dominus ait Petro
Beatus es Simon bariona. qd
caro et sanguis id est non homo
mortalis reuelauit tibi. sed eq.
et ego dico et cetera. quia tu es et
cetera. Quod verbum describens
Chrysostomus dicit. Vide quas
liter christus reducit Petrum ad
excellam de ipso intelligentiam.
Illa enim se ei daturum promit-
tit que sunt propria solius dei sci-
licet peccata soluere. et ecclesiam
immutabilem facere inter tot p-
secutiones et temptationum pro-
cellas. Unde ei plenaria potestas
data est super totam ecclesiam.
cuius fundamentum constitui-
tur a Christo post ipsum. Quod
colligitur ex quatuor. scilicet ex sin-
gulari commissione quia com-
misit ei dominus tria singulari-
ter. Primo auctoritatem clauis
um regni celorum. vt in euange-
lio presenti. Secundo pasturam
ouium Iohannis ultimo. Pas-
ce oues meas. Tertio consolati-
onem aliorum Luce. 22. Tu ali-
quando conuersus confirma fra-
tres tuos. Secundo patet ex sin-
gulari appellatione. et hoc tripli-
citer. Primo appellat ipm caput
tu vocaberis cephas id est caput
Cephalim eni grece idem e qd
caput latine. Secundo. qd appel-

laui ipsius ecclesie fundamentus
vt in presenti euangelio. Super
hanc petram edificabo ecclesiam
meam. Quod verbum tractans
Augustinus in quodam sermone
qui legitur hodie. Petrum itaque
fundamentum ecclesie nominauit.
ideo digne hoc fundamentum
ecclesia colit. super quo eccle-
siastici edificii altitudo consurgit
Tertio. quia appellauit eum be-
atum vt in euangelio presenti.
Beatus Simon bariona. i. fili-
us Iohannis. quia caro et sanguis
non reuelauit tibi. Tertio patet
ex singulari responsione. Petrus
conuenienter semper respondebat
primitus inter apostolos. Et hoc
tripliciter. Primo in fidei conclu-
sione. vnde Math. 16. in presen-
ti euangelio cum Christus quereretur
a discipulis. Quis dicunt homi-
nes esse filium hominis. respon-
dit Petrus pro se et omnibus. Tu
es Christus filius dei viui. Secun-
do in dimissione peccatorum. Ma-
th. 18. Si peccauerit in te frater
tuus etc. et respondit Petrus.
Quotiens peccauerit in me frater
meus et dimittam ei etc. Terti-
o in discipulorum separatione.
Johan. 6. Nunquid et vos vul-
tis abire. respondit ei Petrus.
Ad quem ibimus verba vite ha-
bes. Quarto patet etiam plenitudo
potestatis que concessa fue-
rit Petro ex singulari signorum
ostensione. quia multa signa ostendit
ei dominus. et ipse esset caput

apostolorum. Primo in pedum ab-
lutione. quia vt dicit Augustinus
Ante quem non precessit alius.
Secundo in maris piscatione. quia
aliis apostolis dixit. Laxate res-
tia uestra. sed Petro dixit. Duc
in altum tanquam capiti. Tertio sin-
gulari oratione quia specialiter
rogauit pro fide Petri. Luce. 22.
Ego pro te rogamus vt non deficiat
fides tua. Ad rationes in
oppositum. Ad primam respon-
detur. quod aliquo modo bene con-
uenit Petro esse fundamentum
ecclesie. Nam non solum ipse sed
etiam alii apostoli dicuntur fun-
damenta secundum illud Apo-
calipsis. 21. Murus ciuitatis ha-
bens fundamenta duodecim. et
in ipsis duodecim nomina apos-
tolorum. Pro quo notandum
iuxta sanctum Theophylactum. super eodem
loco. quod duplex est fundamentum.
Unum quidem quod per se ha-
bet soliditatem sicut rupes aliqua
supra quam edificium constituitur
et huic fundamento Christus compa-
ratur et loquitur apostolus hic.
Ipse enim est petra. de qua dicit
Math. 7. Fundata enim erat
supra firmam petram. Aliud au-
tem est fundamentum quod ha-
bet soliditatem non ex se sed ex
alio solido subiecto. sicut lapides
qui primo superponuntur pe-
tre. et hoc modo apostoli dicuntur
esse fundamentum ecclesie.
quia ipsi primo superedificati sunt
Christo per fidem et caritatem. Unde

dictur ad Ephe. 2°. Superedifi-
cati super fundamentum aposto-
lorum et prophetarum etc. Inter
apostolos vero singularius Pe-
trus. Tum quia ipse primus fuit
confessor huiusmodi fidei su-
pra quam ecclesia fundata est. Tum
secundo. quia quantus ad potesta-
tem iurisdictionis ecclesie prout
structus ecclesie surgit secundum
diversos gradus ipsius potestas
sic Petrus est iste super quem
ipse Christus post se fundavit eccle-
siam dando sibi claves ecclesie.
faciens eum solum generalem vi-
carium super totam ecclesiam et
super omnes ecclesiasticos gradus
in ecclesia contentos. et sic ecclesia
non est fundata super alios apo-
stolos. quia tota potestas eccle-
sie fuit Petro collata. Nec habet
ecclesia aliquam potestatem iuris-
dictionis nisi quam Christus Petro
concessit. Ad secundam respon-
detur quod licet solus dei sit propria
auctoritate absolvere. fuit tamen
Petri et eorum qui beati cum eo cla-
ves dedit sicut ministrorum et dis-
pensatorum ministeriorum dei.
Et ad auctoritatem inductam re-
spondetur quod non est ad propo-
situm. quia ibi loquitur de clausi-
one quam Christus clausit limbum ne
aliquis ultra in illam descendat
et de apertione quam paradysum
aperuit remoto impedimento na-
ture per suam passionem. Hoc enim
solus erat Christus qui humani
generis solus redemptor fuit.

Ad tertiam respondetur quod
illa ratio bene probat quod directe
ad remissionem culpe potestas cla-
vium non operatur sed bene dispositio

Tertiam que

tionem sic proceditur. Et
videtur quod Cathedra siue sedes
Petri translata de antiochia ro-
mam ita possit transferri ad aliam
regionem et urbem. Primo sic
Petrus non fuit minoris potesta-
tis post translationem in romam
quam ante. ergo potuit successor
eius qui est equalis potestatis trans-
ferre de roma ad aliam regionem
sicut ante. Secundo sic. Pa-
pa est episcopus universalis ec-
clesie que per orbem diffunditur
ergo in qualibet regione potest
suam cathedram instituite. con-
sequencia videtur bona. Ter-
tio sic. Papa propter plenitudi-
nem potestatis non magis coar-
tatur tempore quam loco ita quod pos-
sit per unum tempus et alio. et per
unum locum et alio. ergo non magis
tenetur residere in uno loco quam in
alio. In oppositum videtur
Id quod institutum est auctoritate
divina et inspiratione divina non
est tutum nec conveniens per sum-
mum pontificem mutari aut ali-
ter ordinari. sed sedes apostolica
auctoritate domini fuit transla-
ta in romam. ergo videtur quod si-
ne expressa auctoritate dei non pos-
sit per summum pontificem trans-
ferri in aliam regionem. Re-

spondeo. Dicendum q̄ hic non querimus de potestate absoluta quid posset fieri quia certum est q̄ rationabilibus causis occurrētibz posset transferri in aliam regionem. sed de convenientia sine de congruitate et tunc videtur nobis q̄ non posset. Et hoc multiplici ratione. Primo ratione iam dicta in arguendo. quia talis translatio in romā fuit mādato et auctoritate domini facta et non legitur hoc nec reuocatur nec mutatum. Unde videtur q̄ translatio huiusmodi conuenienter fieri non posset. Secūdo sic. Quod est datum apostolis Petro et Paulo p̄ gloria et magnitudine sanctitatis eorum non debet per aliquos summos pontifices successores eis auferri sed magis cum omni reuerētia et deuotione conseruari secundū qd̄ dicitur. 2. q. 7. q̄ non sine causa factū putemus q̄ Petr⁹ et Paulus vna die et eodem loco scilicet vrbē Roma sub vna persecutione passi sunt. quia dies electus ē eis pro merito/loc⁹ pro gloria/et persecutio pro virtute. Si g⁹ locus talis datus est eis pro gloria scilicet q̄ Rome et non alibi martirio coronarentur. non esset conueniens q̄ sedes Petri alibi transferretur. Tertio sic. Qd̄ optima ratione institutū est nulla causa videtur mutandū aut variandū. sed translatio ista de antiochia in romam fuit op̄

tima ratione facta propter bonorem fidei xpiane et gloriam apostolice sedis et ecclesiastici principatus. vnde. 2. q. 7. Beati in vrbē roma Petrus et Paulus martirium pertulerunt que principatum et caput obtinebat nationis vt vbi erat caput superstitionis caput quiesceret sanctitatis. et vbi gentilium princeps habitabat illic ecclesiarum princeps moraretur.

Ad rationes in oppositum: Ad omnes sufficit vna responsio scz q̄ verum concludit de potestate absoluta. sed de convenientia et congruitate non. Vel respondetur q̄ potestas pape circa hoc est impedita. quia translatio illa facta fuit auctoritate et p̄cepto dei ita q̄ ibi alius sine inspiratione diuina et eius auctoritate nihil posset agere in contrarium.

In festo mathie

apostoli est euangelium.

Confiteor tibi pater celi etc. Mathie. 11. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum beat⁹ Mathias per virtutem humilitatis meruit vt a patre celesti reuelaretur siue ostenderetur ad apostolum assumendus. Secundo. Utrum Mathias nouit filium dei. Tertio. Utrum melior sit semper eligendus ad dignitatem ecclesiasticam.

De primaz que

stiones sic proceditur. Et videtur
q̄ beatus Mathias per virtutes
humilitatis nō meruerit vt a pa-
tre celesti reuelaretur siue ostende-
retur ad apostolatū assumēd⁹

Primo sic. Mathias ad apo-
stolatū electus est per sortem vt
habetur Actuum p. ergo non p
humilitatem. Secundo sic.
Meritum consistit in caritate. er-
go sanctus Mathias non p vir-
tutem humilitatis meruit voca-
ri ad apostolatū. In oppo-
situm videtur euangeliz vbi di-
citur. Cōfitebor tibi pater. quia
abscondisti hec a sapientibus et
prudentibus scilicet superbis. et
reuelasti ea paruulis idest humi-
libus. Prouerbi. 11. Ubi humili-
tas ibi sapiētia. Mathias inter-
pretatur humilis et paruulus.

Respondeo. Dicendū q̄ be-
atus Mathias meruit prouehi
ad apostolatū per virtutes hu-
militatis caritate informāte. Job
22. Qui humiliatus fuerit erit
in gloria. Et prouer. 15. Gloriam
precedit humilitas. Et Luce. 14.
Qui se humiliat exaltabitur. Et
per multas alias virtutes quib⁹
plenus fuit. Erat enim vt dicitur
in historia sua d̄ illustri prosapia
oriundus qui litteris traditus
omnem in breui legis et prophe-
tarum scientiam apprehendit. la-
sciuiam quoq; abhorrens pueri-
les annos mori maturitate vin-
cebat. Informabas quoq; ani-
mus eius ad virtutem vt esset

ad intelligentiaz habilis/ad mi-
sericordiam facilis/in prosperis
nō elatus/in aduersis cōstans/
et intrepidus satagebat/vt quēd
sensu perceperat opere compleret
fuit in lege doctissimus/corpore
mundus/animo prudens/in sol-
uendis questionibus sacre scrip-
ture expertus/in consilia prouis-
dus/in seminatione verbi d̄i ex-
pediuit. Ad rationes in ep-
positum. Ad primam responde-
tur negando consequentiam. Et
ratio est. quia q̄ fors super eum
caderet merito virtutum suarum
fuit. Nec exemplo vt ait Jeroni-
mus est sortibus vtendum. quia
priuilegia paucorum communes
legem non faciunt. Preterea tūc
temporis donec veritas esset pro-
palata licuit obseruare sortes vt
dicit Beda. Vera enim hostia in
passione fuit immolata s; in pen-
thecosten consummata. et ideo in
electione Mathie sortibus vsi
sunt ne a lege discreparent i qua
summus sacerdos sorte quereba-
tur. Post penthecosten vero iam
veritate propalata septem tiaco-
nos non sorte sed discipulorum
electione. apostolorum vero ora-
tione et manus impositione ordi-
nati sunt. Cuiusmodi autem fu-
erunt huiusmodi sortes duo sūt
modi dicendi. Jeronimus et Be-
da volunt q̄ hec sortes tales fu-
erint quales ille quarum in lege
veteri creberrimus vsus erat. Di-
onisijs autem qui fuit Pauli

discipulus irreligiosum existima-
uit hoc arbitrari asserens sibi vi-
deri q̄ fors illa nihil aliud fuerit
nisi quidam splendor ⁊ radi⁹ di-
uinitus super Matthiam emiss⁹
per que⁹ ipse ostendebat in apo-
stolum assumendus. Ad se-
cundā⁹ respondet negando con-
sequentiam. Et ratio est. quia li-
cet caritas sit principalis radix
meriti. per alias tamen virtutes
in quantum sunt informate caris-
tate quis meretur. Unde Augu-
stinus libro de trinitate. Dumili-
tatis passib⁹ ad celi culmina as-
cenditur. quia deus excelsus nō
superbia sed humilitate attingit

D Secundam

questionē sic proceditur
Et videtur q̄ sanctus Matthias
non nouit filium dei ex presenti
euāgelio ubi dicitur q̄ nemo no-
uit filium nisi pater. In oppo-
situm arguit. Quia sanct⁹ Ma-
thias fuit prim⁹ vnus de septua-
ginta duob⁹ discipulis. et ita no-
uit magistrum suū filium dei in-
carnatum. Preterea factus apos-
tolus ductus in conciliū facta
longa disputatione contra sum-
mum pontificem ipsum alloquē-
tem. et ipse per legem ac prophe-
tas ostēdebat manifeste que de
christo erant protestans se seruū
eius et in ipsum credere et ita no-
uit eum. Preterea cum sit beat⁹
iam in patria positus et beatitu-
do sanctorum consistit in eius vi-

sione secundum illud Joban. 17
Nec est vita eternā vt cognoscāt
te solum verum deum et quē mi-
sisti Ihesum Christum. ergo mul-
tipliciter filium dei nouit. Re-
spondeo. Dicendum q̄ potest di-
stingui visio siue cognitio dei.
Vna est naturalis qua homo p
lumen naturalis rationis ex crea-
turis que sunt vestigia quedā
dei colligit cognitionem aliquā
de deo. De qua dicit Apostolus
ad Romanos primo. Quod no-
tum id est quod cognoscibile est
de deo ab homine per rationem
manifestum est in illis. Domin⁹
enī ostendit in illis. vno modo
infundendo eis lumen interius
per quod homo cognoscit. psal.
Emitte lucem tuam ⁊ veritatem
tuā. Secundo preponendo sue
sapientie signa exteriora scilicet sen-
sibiles creaturas Ecclesiastici p⁹
Effudit illam scilicet sapientiam
super omnia opera eius. in quib⁹
sicut in quodā libro dei ag-
nitio legeretur. vñd sequitur. In-
uisibilia dei scilicet vnitatem dei
bonitatem/sapientiam/potentia-
am ⁊ huiusmodi per ea que fac-
ta sunt. Sicut enim ars manifestatur
per opera artificis. ita et dei
sapientia per creaturas Sapien-
tie. 13. A magnitudine enim spe-
ciei creature poterit eorum crea-
tor videri. Secunda cognitio si-
ue visio est que habetur median-
te lumine fidei. non per intellec-
tum. et est eorum que excedunt

omnem intellectum. sed tantum
habetur per reuelationem diui-
nam factam per scripturam sanc-
tam aut per predicationes christi
et apostolorum suorum sicut sunt
et deus est trinus et unus. et sit ge-
neratio eterna in diuinis et proce-
ssio spiritus sancti. et filius dei fuit
in carnate. et sit futurus iudex
viventium et mortuorum. et reliqua
fidei mysteria que ut dicit Apo-
stolus. 1. Corinthe. 2. nobis re-
uelabit deus per spiritum suum.
spiritus enim omnia scrutatur etiam
profunda dei. et ista visio est
communis omnibus fidelibus.
Terna cognitio siue visio que dicitur
beatifica scilicet visio dei per
essentiam. quia in ea consistit be-
atitudo omnium sanctorum. se-
cundum illud Iohan. 17. hec est
vita eterna ut cognoscant etc.
De qua dicit Apostolus. 1. Co-
rinthe. 13. Videmus autem nunc
per speculum. id est per creaturas in
enigmate id est in obscuro. tunc
videbimus in patris facie ad fa-
ciem. Et 1. Iohan. 3. Videbimus
eum sicuti est. Et ista est commu-
nis omnibus sanctis. Quarta vi-
sio dei dicitur visio per compres-
sionem. et ista sola est diuina-
rum personarum. De ista dicitur
Iohan. 1. Deum nemo vidit vn-
quam. Super quo verbo dicit Chri-
stostomus. Nec ipse celestes essentie ip-
se dico cherubin et seraphin ipsum
ut est vnus videre potuerunt. Et
de tali visione loquitur in presenti

euangelio. Tunc respondetur ad
questiones que beatus Mattheus
et alii beati vident filium dei vi-
sione beatifica. et primo in hac pe-
grinatione existentes videntur
per fidem. Non vident me vide-
bunt visione comprehensiva fili-
um dei. quia deus infinitus est et
ita incomprehensibilis ab intel-
lectu finito. Omne enim quod com-
prehendit aliquid vel est maius
vel equale illi. nullus autem intellec-
tus creatus potest esse maior deo
nec equalis. unde a nullo homi-
ni modo creato intellectu est visibilis.
Diuersum enim visio sancte tri-
nitati propria est. Nec est contra hoc
quod dicitur in presenti euangelio
quod nemo nouit filium nisi pater.
quia per hoc nisi non excluditur spiri-
tus sanctus. Pro quo notandum
quod dictiones exclusiue aliquando
adduntur nominibus diuinis essen-
tialibus. aliquando personalibus. Et
cum adiunguntur personalibus
respectu termini essentialis non
excludunt id quod idem est in natu-
ra sed potius includunt. quia licet
alia sit persona patris alia filii
alia spiritus sancti. tamen ille tres
personae sunt vnus deus. ita quod nec
in deitate nec in essentia habent
aliquam alietatem. dictio autem
exclusiua solum excludit quod alie-
tatem importat. noticia autem ab-
solute sumpta essentialiter accipi-
tur. et ideo communis est tribus.
Et ideo cum dicitur quod nemo no-
uit filium nisi pater. per hanc dic-
tionem.

tionem exclusiuam nisi ab hac notitia non excluditur spiritus sanctus sed magis includitur. Per hec responsio fit ad totum.

D terciam que

stiones. Utrum necesse sit semper eligere meliores ad dignitatem ecclesiasticam. sic procedit. Et videtur quod sic. Primo ex electione Mathie. quia licet Ioseph esset bonus unde nominatus. tamen Mathias quia erat melior est electus. Secundo sic ex electione Petri. Dominus enim Petrum cui commissurus erat pastorale officium examinavit si se diligeret plus ceteris. sed ex hoc aliquis melior est quod deum plus diligit. ergo videtur quod ad dignitatem ecclesiasticam semper melior est eligendus. Tertio ex illo Symachi pape. Utilissimus computandus est nisi scientia et sanctitate precellat qui est dignitate prestantior. In oppositum est decretalis. d. quod sufficit eligere bonum. nec oportet eligere meliorem. Respondeo. Dicendum iuxta sanctum Thomam quod aliquis homo bonus vel melior altero dicitur dupliciter. Uno modo simpliciter. et sic melior est qui est in caritate perfectior. Alio modo secundum quid. et sic dicitur aliquis esse melior altero vel ad militiam vel ad magisterium/vel ad prelationem/vel aliquid huiusmodi qui non est melior simpliciter.

placiter. eo quod in singulis officiis tam spiritualibus quam corporalibus requiruntur aliqua preter bonitatem moralem ad hoc quod aliquis sit idoneus ad illud officium exercendum. Dicendum ergo et sit ista conclusio prima. quod oportet eligere ad prelationem vel ad quodcumque officium ecclesiasticum aliquem qui sit bonus simpliciter. eo quod per quodlibet peccatum mortale aliquis redditur indignus ad quodlibet officium spirituale exequendum. Unde dicit Dionysius in epistola ad Dniopholum monachum loquens de sacerdote. qui non est gratia illuminatus non est sacerdos. sed est inimicus dolosus delusor superbius et lupus contra dominicum populum pelle ovina armatus. Secunda conclusio. Non oportet quod semper eligendus sit melior simpliciter. Patet conclusio. quia possibile est quod ille qui est perfectior in caritate deficiat in multis que requiruntur ad hoc quod aliquis sit idoneus prelati que in alio qui est minoris caritatis inveniuntur ut scientia/industria/et potentia et bonum. unde non oportet semper eligere meliorem simpliciter sed eum qui sit melior ad officium. Tertia conclusio. Si quis eligit eum quem reputat minus idoneum ad tale officium peccat. Patet conclusio. quia non potest esse quod de duobus unus preeligatur nisi propter aliquid in ipso consideratum. illud

19
autem quod consideratur in eo
qui minus est ydoneus ad h^o q^d
magis ydoneo preferatur est ali
qua conditio indebite mouens
vt pote familiaritas vel consanguini
tas vel aliquid huiusmodi. non enim
potest esse conditio ad ydoneita
tem pertinens ex quo alter simpli
citer melior reputatur et sic inde
bite mouet. et in tali electione est
acceptio persone que sine peccato
esse non potest. Ad rationes
in oppositum. Ad primam
respondetur negando consequen
tiam. nisi intelligendo de meliori
ut dictum est. Ad secundam
respondetur negando consequen
tiam. Et ratio est. quia Petrus
non solum pre ceteris eminebat
dilectione diuina. sed etiam erat
ydoneus ad gubernandum eccle
siam pre ceteris. Ad tertiam
respondetur q^d auctoritas il
la est intelligenda quantum ad
studium illius qui est in dignita
te constitutus. debet enim ad h^o
intendere ut tales se exhibeat ut
ceteros scientia et sanctitate pre
cellat ut Grego. dicit in pastora
libus. non autem sibi imputan
dum est si ante prelationem excel
lentior non fuerit ut ex hoc debe
at vilissimus reputari.

In festo beati

Thomas aliqui legunt
euangelium. Vos estis sal terre
et c. Math. 5. Circa quod pos
sunt disputari sequentes quæstio

ones. Prima. Utrum docto
ribus aureola debeatur in regno
celorum. Secunda. Utrum pre
dicator vel doctor teneatur facere
quod dicit ex presenti euangelio

De primaz que

thonez sic proceditur. Et
videtur q^d aureola non debeatur
doctoribus in regno celorum. quia
omne premium quod in futuro ha
bebitur alicui actui virtutis res
pondet. sed predicare et docere
non est actus alicuius virtutis.
ergo doctrine vel predicationi non
debetur aureola. Secundo
sic. Predicare et docere ex studio
proueniunt. sed ea que premian
tur in futuro non sunt acquisita
per humanum studium. quia na
turalibus et acquisitis non meremur.
ergo pro doctrina et predicatione
nullum in futuro meretur aureo
lam. Tertio. Exaltatio in fu
turo respondet humilitati presentis.
quia qui se humiliat exaltabitur.
sed in docendo et predicando non est
humiliatio imo magis superbie oc
casio. Unde glo. dicit Math. 4.
q^d diabolus multos decepit bono
re magisterii inflatos. In op
positum est euangelium petri. Qui
fecerit et docuerit hic magnus vo
cabitur in regno celorum. Secun
do est quod super illud Ephe. 1.
ut sciatis que sit superueniens et c.
dicit glo. quoddam clementum
habebunt sancti doctores ultra
id quod alii communiter habebunt.

Respondeo. Dicendum q̄ sicut per martirium et virginitates aliquis perfectissimam victoriam obtinet de carne et mundo. ita etiam perfectissimam contra diabolum obtinet quando aliquis non solum diabolo in pugnanti non cedit sed etiam eum repellit non solum a se sed etiam ab aliis. Hoc autem fit per predicationem et doctrinam. et ideo predicationi et doctrine aureola debetur sicut virginitati et martirio. Nec est dicendum ut quidam dicunt q̄ debeatur tantum prelati quibus competit ex officio predicare et docere sed quibuscumque qui hunc actum exercent. prelati autem non debetur quoniam habeant officium predicandi nisi actu doceant et predicent. quia corona non debetur habituali sed actuali pugne secundum illud. 2. Thimothei. 2. Non coronabitur nisi qui legitime certauerit. Notatur autem q̄ tria requiruntur ad hoc q̄ doctoribus aureola debeatur. Primum est ex parte doctrine que docetur scilicet q̄ sit de pertinentibus ad salutem per quam diabolus a cordibus hominum expellatur sicut quibusdam spiritualibus armis de quibus dicitur. 2. Corinthe. 10. Arma militie nostre non sunt carnalia sed spiritualia etc. Secundo requiritur ex parte docentis q̄ actu doceat et predicet ut dictum est. Tertio requiritur ex parte finis scilicet q̄ doceat

et predicet principaliter ad gloriam dei. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando minorem. Dicimus enim q̄ predicare et docere sunt actus alicuius virtutis scilicet misericordie et inter spirituales elemosinas computantur. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia quicquid facultas predicandi et docendi quandoque ex studio proueniant. tamen usus doctrine ex voluntate procedit qui per caritatem informatur a deo infusam et sic actus eius meritorius esse potest. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia exaltatio in hac vita non diminuet alterius vite premium. nisi ei qui in tali exaltatione propriam gloriam querit. qui autem talem exaltationem in utilitatem aliorum conuertit ex ea sibi mercedem acquirit

D Secundam

questionem. Utrum predicator vel doctor teneatur facere quod dicit. Primo proceditur. et videtur q̄ sic ex presenti evangelio. Qui fecerit et docuerit hic magnus etc. ergo videtur q̄ qui facit contrarium huiusmodi quod predicat errat et peccat. Secundo sic dicit Apostolus. 1. Cor. 9. Castigo corpus meum et in seruitutes redigo ne forte cum aliis predicauerim ipse reprobus efficiar. Item ad Ro. 2. dicit. Qui ergo aliter

doceat seipsum non doceat. Ter-
tio sic. Predicator euangelii tene-
tur imitari formam eius qui con-
didit euangelium. sed saluator
noster Iesus faciebat que predi-
cabat. unde de ipso dicitur Ac-
tum. 1. Lepit Iesus facere et do-
cere. 8. videtur quod ille qui predi-
cat euangelium vel docet tenea-
tur facere quod predicat. In op-
positum est quod aliqui quis predi-
cat aut docet perfectionem quaz
tamen non facit et etiam non vi-
detur teneri. ut cum secularis pre-
dicat perfectionem religiosi et per-
fectis. ergo predicator vel doctor
non tenetur semper facere quod
docet. Respondeo. Dicendum
iuxta Alexandrum de balis in ter-
tio sub ista conclusionem. quod quilibet
tenetur facere quod dicitur 3. quod
asserit alios teneri ad faciendum
quod dicit. hoc tamen quod asseritur
esse faciendum vel asseritur gene-
raliter vel solum 3. statu. gene-
raliter sicut asseritur de illis que
pertinent ad statum salutis. 3. statu
sicut asseritur de his que
pertinent ad statum perfectionis
utpote religionis ad quam omnes
non tenentur. et sic predicator non
tenetur facere quod dicit. Dicit 8.
predicator ratione sui officii non
tenetur omnia facere que docet aut
predicat ad que alias non tenebat
si enim omnia facit que predicat hoc
perfectionis est non necessitatis
si aliqua predicat ad que alias
non tenebatur. Sed si ea que pre-

dicat ad que alias tenebatur si-
cut sunt precepta dei et ecclesie et
forte aliqua alia ad que forte vos
to tenebatur. sic planum est quod ad
ista tenetur tentione necessitatis
Sed cum predicat ea ad que ali-
as non tenebatur non video ra-
tionem quare predicationis rati-
one ad illa teneatur tentione ne-
cessitatis. nisi in casu forte ubi non
seruaret illa esset probabilis oc-
casio scandali in auditoribus per
quod posset preiudicium fieri ve-
ritati. Ad rationes in oppositum et ad
auctoritates apostoli dico quod intelli-
guntur de illis ad que prius tene-
batur. Ad rationes de christo quod
predicator debet imitari formam
illius qui condidit euangelium
et d. Respondetur quod si hoc intelli-
gatur necessarium tunc verum est
quod quantum ad ea que sunt nece-
ssaria ad salutem tenetur. ad alia
autem non tenetur nisi ratio scandali
loquendo de tentione necessitatis
Et tantum ad prius de ista questione.

In festo sancti

Gregorii est euangelium
Vigilate ergo quia nescitis et d.
Matth. 24. Circa quod possunt
disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum melius facit
qui consentit electioni canonice
de se facit quam qui eam recusat.

Secunda. Utrum precibus
beati Gregorii fuit liberatus Tra-
ianus de penis inferni. Ter-

tia. Utrum stat cum perfectione
papatus possidere quali. pprias
diuitias aut facultates terrenas

D primaz que

stionem. Utrum melius
facit qui consentit electioni cano
nice de se facte & qui eam recus
sat. & videtur q melius facit qui
consentit. Dicit enim Gregorius
22. moralium. Potestas cum per
cipitur non ex libidine amanda
est. sed quando aliquis per cano
nicam electionem episcopale dig
nitatem adipiscitur non percipit
eam ex libidine. ergo debet eam
amare non ergo debet eam recu
sare. In oppositum arguitur
exemplo beati Gregorii cuius fe
stum hodie colitur. qui multipli
citer electionem de se factam res
cusauit. Respondeo. Dicen
dum q ille qui electioni canoni
ce de se facte consentit considera
re precipue debet quid intendit.
Si enim intendit aliquod tem
porale puta honorem/ diuitias/
excitare se a iugo religionis/ aut
aliquid huiusmodi. manifestum
est q est praua intentio. Un pos
nitur pro conclusione q melius
faceret si non assentiret. Si autem
intendit profectus ecclesie sic pla
num est q est recta intentio. Un
de Augustinus dicit. 19. de ciui.
dei. In actione non amanda est
honor in hac vita sine potentia
sed opus ipsum si recte atq; vti
liter fit vt valeat ad salutem sub

ditorum. Sed quia ad hoc op
maxima requirit ydoneitas ad
quod humana fragilitas secun
dum proprias vires sufficiens n
est. potest ergo aliquis laudabi
liter considerans proprium defec
tum ex humilitate officium pres
lationis recusare. sicut Jeremias
dixit. Nescio loqui quia puer &
potest etiam laudabiliter consen
tire ex caritate fraterna vt salutem
proximorum penetret sicut Isaias
qui dixit. Ecce mitte me. sed sicut
dicit Gregorius in pastoralis. in
vtriusque est subtiliter intuendum
quia & is qui recusauit plene non
resistit. & is qui mitti voluit ante
se per altaris calculum purgatus
videt. ne autem non purgatus
adire quisq; sacra ministeria au
deat. aut qd a gratia eligi sub
humilitatis specie superne dispo
sitioni contradicat. quia ergo val
de difficile est purgatus sic quem
libet agnoscere prelationis offi
cium tutius declinatur. non tam
enim pertinaciter cum ad suscipi
endum superna voluntas agnos
citur. Ad rationes in oppos
situm. Respondetur q illud ver
bum Gregorii n debet sic intelligi
potestas cui ex libidine non per
cipitur amanda est. sed ita. pote
stas cui percipitur non est aman
da ex libidine. subdit enim sed ex
longanimitate tolleranda.

D Secundam

questionem sic proceditur

Et videtur q̄ Traianus precib⁹
Gregorii nō fuerit ab inferno li-
beratus. Primo sic. Dicit Di-
onisi⁹. 7. celestus iherarchie. Sū-
mus sacerdos si mund⁹ nō orat
in hoc auerteretur a diuino or-
dine. Et Lōmentator ibidem di-
cit. q̄ peccatoribus non orat re-
missionem. quia non audiretur
pro illis. ergo non valent preces
sanctorum existentibus in infer-
no. Secundo sic. dicit beatus
Gregorius. 13. moralium. Eade-
causa est vt non oreur post dies
iudicii pro hominibus eterno ig-
ne damnatis que nunc causa est
vt non orent sancti pro infidelis-
bus impijsq; defunctis. Ter-
tio sic. dicit Augustin⁹ q̄ sine fi-
de operante per dilectionem eius
q; sacramentū qui de corpore ex-
eunt frustra illis huiusmodi offi-
cia impenduntur. ergo non pro-
sunt preces aut suffragia que fi-
unt pro damnatis. sed Traian⁹
erat damnatus. ergo preces Gre-
gorii non poterant eum liberare

In oppositū est historia. Ite-
Damascen⁹ in vno sermone nar-
rat q̄ Gregorius pro Traiano
orationem fundens audiuit vo-
cem diuinitus sibi illatam. Vo-
cem tuā audiui et veniam Traia-
no do. Cuius rei vt Damascen⁹
dicit in eodem sermone testis est
occidēs et oriens. Respondeo
Dicendum iuxta sanctum Tho-
mam in. 4. q̄ deputati ad infer-
num sunt in duplici differentia.

Quidam sunt deputati simplici-
ter et h⁹ presentem iusticiam et se-
cundū superiores causas. et pro
talibus nunc q̄ fienda sunt su-
ffragia. non enim eis processerunt pre-
ces quorumcūq; la-ctor. Alii
sunt deputati in inferno non sim-
plicitē sed h⁹ presentem iusticiā
propter in meritum. sed dū
autem superiores causas quib⁹
preuidebantur ad vitam reuocā-
di erat de eis aliter disponendū
Et tales vident fuisse multi qui
fuerūt a mortuis resuscitati quo-
rum plures censuit ydolatrias et
damnatos fuisse. et talibus potu-
erunt preces sanctorum suffragia
et de numero talium credū fuisse
Traian⁹ vt probabiliter po-
test eliminari vt dicit sanct⁹ Tho-
mas q̄ precibus beati Gregorii
Traian⁹ ad vitam fuerat reuoca-
tus. etiā ibi gratias psecutus sit
per quā remissionē peccatorū ha-
buerit. et per consequens immuni-
tate a pena. Ad idē patet
responsio. Proce-ūt. n. de depu-
tatis simpliciter in inferno. vt di-
cendū ē q̄ aliud ē resuscitari ad
vitā pntē pibus sanctoꝝ et in
hac vita psequi gratias p quā
remittunt ei peccata sua. et aliud
est q̄ damnatus in inferno ibi p
manentibus prosunt suffragia.

D tertiā que

stione sic pceditur. Et vi-
det q̄ nō slet cu; latu pfectionis
papatus possidere quasi ppias

diuitias aut facultates terrenas

Primo sic. Episcopi in ecclesia tenent locum apostolorum ut dicit glo. Luce. 10. Et habetur in capi. decret. 21. dis. sed apostolis dominus precepit ut nihil proprium possiderent. scilicet illud Math. 10. Nolite possidere aurum nec argentum nec pecuniam in saccis vestris. Unde et Petrus cui papa succedit pro se et aliis apostolis dicit Ecce nos relinquimus omnia et secuti sumus te. Math. 19. ergo videtur quod papa et alii episcopi teneantur ad huiusmodi mandati observantiam ut nihil proprium possideant. Secundo sic. Voluntary paupertas ad perfectionem videtur requiri scilicet illud Math. 19. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus. sed papa et episcopi assumuntur ad statum perfectionis: ergo videtur quod non stet cum statu perfectionis pape aliquid quasi proprium possidere. Tercio sic. Jeronimus dicit ad Nepotianum. Cleros grece latine fors appellatur. Et habetur in capi. clericos. 21. dis. Propterea clerici dicuntur quia de sorte domini sunt. vel quia ipse dominus fors id est pars clericorum est. qui autem dominum possidet nihil extra deum possidere potest. si autem aurum si argentum si possessionem variarum suppellectilium habet cum illis partibus non dignatur dominus fieri pars eius. ergo videtur

quod papa et episcopi et non solum episcopi sed etiam clerici debeant propriis carere. Quarto. Christus cuius vicarius est et vices gerit in terris papa gessit vitam humilem et pauperem. ita sicut dicit Matthei. 8. Filius hominis non habet ubi caput inclinet. ergo papa debet imitari eum. et ita fecit Petrus primus papa ab eo institutus. qui ait aurum et argentum non est mihi. ergo videtur repugnare statui perfectionis papae qui dicit vicariatum ipsi habere in proprio diuitias et facultates terrenas.

In oppositum arguitur ex evangelio presenti sic. Spectat ad fidelem servum et prudentem constitutum super ecclesia habere ea quibus posset cibum ministrare familie. non tantum verbi dei aut exempli honestatis sed etiam subsidii temporalis. unde Christus ter dixit Petro quem constituebat super totam ecclesiam cui succedit papa. pascue oves meas. ad significandum triplicem pastum scilicet pastum corporalem siue subsidii temporalis quem non potest facere nisi habeat de quibus. ergo ex ipsa institutione Christi non repugnat statui perfectionis pape aut episcoporum habere terrena bona quibus indigentibus subuenire possint de aliquo pastu. Secundo arguitur ex illo. c. episcopi. 12. q. 1. ubi dicitur. Episcopi de rebus propriis vel acquisitis. vel si aliquid de proprio habeat hereditibus suis relinquat. Respon-

deo. Dicendum q̄ non derogat
statui perfectionis papatus aut
episcopatus possidere aliquid p
prium vt diuicias ⁊ terrenas fa
cultates. Ista conclusio patet sic
iuxta sanctum Thomam. Ad ea
que sunt supererogationis null⁹
tenetur nisi se specialiter ad id vo
to astringat. Unde Augustinus
dicit in epistola ad Paulinum ar
mentarium. Quia iam venisti
iam te astringisti. aliud tibi face
re non licet. priusq̄ esses voti re
liber⁹ fuit q̄ esses inferior. Ma
nifestum est autem q̄ vivere abs
q̄ proprio supererogationis est.
non enim cadit sub precepto sed
sub consilio. Unde cum Math.
19. dixisset dominus adolescenti
Si vis ad vitam ingredi serua
mādata. postea subdit superad
dendo. Si vis perfectus esse va
de ⁊ vende omnia ⁊ c. non autem
papa nec alii episcopi in sua or
dinatione se obligant vt absq̄
proprio viuant. nec etiam absq̄
proprio vivere ex necessitate req̄
ritur ad pastorale officium ad qd̄
se obligant. ⁊ ideo papa nec epis
copi tenentur absq̄ proprio vi
uere. ⁊ per consequens nō repug
nat statui perfectionis eorum pos
sidere diuicias ⁊ bona tempora
lia. Ad rationes in oppositū
Ad primam respondetur negan
do q̄ papa ⁊ episcopi alii tenean
tur illud obseruare. aut sint ob
ligati ad illud quod dictum fuit
it apostolis. Pro quo notand⁹

q̄ verba illa domini possunt tri
pliciter intelligi secundum docto
res. Uno modo mystice vt non
possideamus aurum nec argen
tum id est vt p̄dicatores nō inni
tantur principaliter sapientie et
eloquentie temporali vt Jeroni
mus exponit. Alio modo sicut
Augustinus exponit in li. de cō
sensu euangelistarum vt intelli
gatur hoc dominum non preces
sisse sed magis permittēdo dixis
se. Permisit enim eis vt al s̄q̄ ar
gento ⁊ auro ⁊ aliis sumptibus
ad predicandum irent accepturi
sumptus vite ab his quibus pre
dicabant. Unde subdit. Dign⁹
est enim operarius cibo suo ita
tamen q̄ si aliquis propriis sūp
tibus vteretur in p̄dicatione euā
gelii ad supererogantiam perti
neret sicut Paulus de seipso di
cit. 1. ad Corinthe. 9. Tertio mo
do secundum Chrysostomum ex
ponitur vt intelligantur illa do
minum discipulis precepisse quā
tum ad illam missionem qua mit
tebantur ad predicandum inde
is vt per hoc exercerentur ad con
suetudinem de virtute ipsius qui
eis absq̄ sumptibus prouideret
ex quo tamen non obligatur ip̄i
vel successores eorum vt absq̄
propriis sumptibus euangelium
predicarent. Nam de Paulo le
gitur. 2. Corinthe. 11. q̄ ab aliis
ecclesiis stipendium accipiebat ad
predicandum Corinthis. et pas
tet q̄ aliquid possidebat ab aliis

missum. Stultum autem videtur dicere ut inquit sanctus Thomas quod tot sancti pontifices sicut Athanasius Ambrosius Augustinus illa precepta transgressi fuissent si ad ea observanda se crederent obligari. Ad secundam responsio datur negando consequentiam. Et ratio est. quia perfectio christiane vite non consistit in voluntaria paupertate. sed voluntaria paupertas instrumentaliter operatur ad perfectionem vite. Unde non oportet quod ubi est maior paupertas ibi sit maior perfectio. Quinimo potest esse summa perfectio cum magna opulentia. Nam Abraham cui dictum est Gen. 17. Ambula coram me et esto perfectus. legitur dives fuisse. Preterea pro maiori claritate notandum prout inquit idem sanctus Thomas. Quod abrenuntiatio propriarum facultatum dupliciter considerari potest. Uno modo secundum quod est actu. et sic in eo non consistit essentialiter perfectio sed est quoddam perfectionis instrumentum ut dictum est. et ideo nihil prohibet statum perfectionis esse sine abrenuntiatione propriarum. sicut etiam dicendum est de aliis exterioribus observantiis. Alio modo potest considerari secundum preparationem animi ut scilicet homo sit paratus si opus fuerit omnia dimittere vel distribuere et hoc pertinet directe ad perfectionem. unde Augusti-

nus in li. de questionibus evangelii. Oportet filios sapientie intelligere non abstinendo nec in manducando esse illicitam sed in equanimitate tolleranda inopiam. unde et Apostolus dicit. Scio habundare et penurias pati. Ad hoc autem maxime tenentur papa et ceteri episcopi ut omnia sua pro honore dei et salute gregis sui contemnant cum opus fuerit. ut pauperibus sui gregis largiendo rapinam bonorum suorum cum gaudio sustinendo. Que omnia adimpleta fuerunt in dicto beato Gregorio qui tante largitatis et elemosinarum extitit ut non solum presentibus sed etiam longe positus in monte synai monachis necessaria ministraret. Nam omnium indigentium nomina scripta habebat et eis liberaliter subveniebat ut plenius narratur in legenda. Unde fuit ille servus fidelis et prudens quem posuit dominus super familiam suam. id est ecclesiam

In festo beati

Benedicti est evangelium. Nemo accendit lucernam et dicit. Luc. 11. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum beatus Benedictus lucernam accendens regule monachalis et ponens eam super candelabrum ecclesie convenientius instituit monachos in societate viuentes quam solitarias vitam agere

res. Secunda. Utrum beatus Benedictus in visione qua vidit totum mundum divinam essentiam viderit.

D primaz que

stionem qua queritur.

Utrum beatus Benedictus lucernaz accendens regule monachalis et. Et videtur q non. Primo sic. Perfectior est religio agētium vitam solitariam q in societate viventium. ergo convenientius instituit monachos agentes vitam solitariam q in societate viventium. consequentia est bona antecedens probatur per illud Augustini in libro de operibus monachorum dicentis. Illos sanctiores esse qui a conspectu hominum separati nulli ad se prebent accessus viuentes in magna intentione orationum. Secundo sic. Solitudo deseruit vite contemplatiue secundum illud Osee. 2. Ducam eam in solitudinem et ibi loquor ad cor eius. sed vita contemplatiua est perfectior sanctior suauior q actiua. g. et.

Tertio sic. Religio desiderat quietem mentis vt impleat illud Venite et videte quoniam ego suz deus sed vita solitaria est q maiorem prestat quietem anime. ergo et. In oppositum arguitur ex presenti euangelio vbi dicitur Nemo accendit lucernam et ponit eam sub modio sed super candelabrum vt qui ingrediuntur

lumen videant. sed qui instituitur in solitudine videntur poni sub modio cum sint absconsi a conuersatione hominum et nullus illuminatur ab eis. ergo videtur q beatus Benedictus convenientius instituit monachos in societate viuentes. Secundo sic. Dicitur Eccl. 3. Meli⁹ est esse duos q vnum. habent enim emolumentum societatis sue. g. videtur convenientius fecisse instituyendo et. Respondeo. Dicendum. q convenientius fecit beatus Benedictus instituyendo monachos in societate viuentes q solitariam vitam agentes. Et ratio est. quia religio est quedam scola in qua docetur disciplina et exercitium habetur tendendi et perueniendi ad perfectionem. et quia hoc seruatur in societate viventium. vita autem solitaria non queritur ad hoc sed datur iam perfectis ac magistris qui iam non indigent doceri. Cum ergo beatus Benedictus hoc intenderit constituere quasi scolaz discipline vbi monachi doceantur peruenire ad perfectionem. sicut patet ex modo suo loquendi in principio regule convenientius fecit q aliter. Pro quo est notandum iuxta sanctum Thomam in secunda secunde. q solitudo sicut nec paupertas non est ipsa perfectionis essentia sed perfectionis instrumentum. solitudo non est instrumentum congruum

actioni sed contemplationi. s³
illud Osee. 2. ducam eā in solitu
dine et ibi loquar ad cor eius.
Unde non congruit religionib⁹
que non sunt ordinate ad opera
vite actiue siue corporalia siue
spiritualia nisi forte ad tempus
exemplo xpi qui vt dicitur Luce
5. exiit in montem orare et erat
pnoctans in oratione. competit
autem religionibus que sunt ad
contemplationē ordinate. Consi
derandus tñ est qd id quod est so
litarium debet sibi p se sufficiens
esse. hoc autem est cui nihil deest
quod pmet ad rationes pfecti.
et ideo solitudo pertinet contem
planti qui iam ad pfectum venit.
Quod quidē coniungit dupliciter
Vno mō ex solo diuino munere
sicut patet de Johanne baptista
qui fuit repletus spiritu sancto
adhuc ex utero matris sue. Un
et cū puer adhuc esset erat in de
sertis vt dicitur Luce p^o. Alio^o
p exercitium virtuosū actus. scdm
illud ad Hebr. 5. Perfectorum
est solidus cibus eorū qui p con
suetudine exercitatos habēt sen
sus ad discretionē boni et mali
Ad exercitium autem hūmāni ius
uatur homo ex aliorū societate
dupliciter. Vno modo quantum
ad intellectum vt instruat in his
que sunt contemplanda. Unde
Zero. dicit ad rusticū monachū
michi placet vt habeas sanctū
contubernium nec ipse doceas.
Secundo quantum ad effectum.

vt scz noxie affectionis hominis
exemplo et correctione aliorū ex
erceat. qz vt dicit Grego⁹ quid
valz solitudo corporis si desit so
litudō cordis. Et ideo vita socia
lis necessaria est ad exercitium per
fectionis. solitudo autē compe
tit iaz perfectis. sicut ergo id qd
iaz perfectū est peminet i quod
ad perfectionem exercet. ita vita
solitaria si debite assumat pē
minet vite sociali. Si autē absqz
pcedenti exercitio talis vita as
sumatur est periculosissima. nisi
per diuinam gratiam suppleatur
quod in aliis per exercitium ac
quiri. sicut patet de sancto An
thonio et Benedicto. Ad ratio
nes in oppositū. Ad primam re
spondetur negando psequētiā
quia licet sicut dictū est vita so
litaria si debite assumatur pēmi
net vite sociali. tamen imperfectis
tendentibus ad perfectionē
sicut discipulis conuenientior est
vita socialis. Ad secundā re
spondetur negando consequē
tiā. quia licet ipsa contempla
tiua vita solitaria sit perfectior.
tamen imperfectis esset minus p
ueniens. ergo periculosa vt dic
tum est. Ad tertiam respon
detur. Dicimus enim ad mino
rem q vita solitaria perfectis suf
ficientibus per se essz magis qui
eta et magis apta ad vacandum
diuine contemplationi. imperfec
tis tamen esset inquieta et pericu
losa sicut dictum est.

D Secundam

questionez qua queritur
Utrum beatus Benedictus in vi
sione qua vidit totum mundum
diuinam essentiam viderit. Et vi
detur qd sic. Primo sic. Dicit eniz
Grego. de hac visione loquens.
anime videnti deum angusta est
omnis creatura. sed videre deuz
est videre diuinam essentia. ergo
beatus Benedictus vidit diuinaz
essentiam. Secundo sic. Ibidem
subdit Grego. qd totum mundus
vidit in diuino lumine. sed non
est aliud lumen dei vel claritas
dei qd ipse deus vt idē dicit Gre.
et eqd habet in glo. Exo. 33. sup il
lud. non videbit me homo et vi
uet. ergo beatus Benedictus vidit
deum p essentiam. In opposituz
est quod dicit Jo. p. 1. deum ne
mo vidit vnq. vbi dicit glosa qd
nullus in mortali carne viuens
dei essentia videre potest. Rnde
o dicendum. qd beatus Benedictus
in illa visione non vidit deum p
essentiam. Que conclusio sic pro
batur. Corp⁹ corruptibile aggra
uat animaz. vt dicit sapientie. 9.
Summa aut eleuatio mētis hu
mane est vt ad diuinam essentia
videndam pertingat. Unde im
possibile est qd mens humana di
uinaz essentia videat vt Augu.
dicit sup. 12. Gen. ad literaz. nisi
huic vite fundit⁹ homo intereat
vel sic alienet a sensibus vt nesci
at vix sit in corpore an extra cor

pus: sicut de scō Paulo legit. 2.
Corin. 12. Beatus autē Benedi.
quando illam visionez vidit nec
huic vite funditus mortuus erat
nec a corporeis sensib⁹ alienat⁹.
vt patet. quia dum adhuc in ea
visione persisteret aliū ad hiez vi
denduz vocauit vt Grego. refert
vnde manifestum est qd diuinam
essentiam non vidit. Ad rōes
in oppositum. Ad primā rñdet
qd ex illis verbis nō dat intelligi
qd beatus Benedictus in visione vi
derit deum per essentia: sed vult
qd quia videnti creatorem angu
sta est omnis creatura. consequē
est qd p illustrationez diuini lumi
nis de facili possent quecūqz vis
deri. Unde subdit Quis parū de
luce creatoris aspexit breue fuit
it quod creatum est. Et ideo non
est mir⁹ si sanctus Benedictus per lu
men diuinum amplius aliud vis
dere potuit qd hoines cōmuniter
videant. Ad secundam respon
detur qd lumen dei quandoqz di
cit ipse deus. quandoqz vero ali
quod lumen deriuatū a deo. s. qd
illud psal. in lumine tuo videbi⁹
lumen. hic autē accipit pro lumi
ne deriuato a deo.

In festo annun

ciationis dominice est. E
n angeliū missus est angelus 24.
Luce primo. Circa quod possunt
disputari sequentes questionez.
Prima vtrum fuerit necessarium

S. 1.

annunciari virginem conceptionem
filii dei. Secunda. utrum beate
virginis debuit fieri annuntiatio per
angelum. Tercia. utrum annun-
ciatio fuit. convenienti ordine per-
fecta.

D primaz que- stionem sic proceditur.

Et videtur quod non fuit necessariū
Primo sic. ad hoc solum necessa-
riū videbatur annuntiatio fieri
ut consensus virginis haberetur.
sed consensus eius non videtur
necessarius fuisse. quia concep-
tus virginis premonstratus fuit
prophetia predeterminationis. ut
ysaie. 7°. ecce virgo concipiet et
que sine nostro completur arbi-
trio ut dicit quedam glosa Mat.
pr^o. ergo non requirebatur alius
consensus ex parte virginis ratio-
ne cuius oporteret annunciatio-
nem fieri. Secundo sic. beata
virgo incarnationis fidem habe-
bat. sed de eo quod quis per certitu-
dinem credit non indiget ulterius
instrui. ergo non fuit necessariū
annunciationem beate virginis fi-
eri de incarnatione filii dei.

Tercio sic. Sicut dicit Greg.
fides non habet meritum ubi hu-
mana ratio prebet experimentum.
sed in colloquio angeli ad vir-
ginem quedam persuasiva p^{ro}nun-
ciatio facta est. ergo meritum fi-
dei in ipsa vel euacuavit vel di-
minuit. quorum utrumque est in-
conueniens. ergo et. Quarto

sic. Inter que nulla distantia est
nulla est missio. sed inter deum et
beatam virginem nulla est distan-
cia: ergo nulla debuit intervenire
missio media. patet quia de^o fuit
et cū beatissima virgine per esset-
tiam presentiam et potentiam sicut
est in creaturis generaliter. et
per inhabitam gratiam: sicut est
in sanctis specialiter. ergo nulla
missio necessaria fuit. In opposi-
tū arguitur ex presenti euange-
lio ubi dicitur quod angelus dixit ei
ecce concipies et paries. Secū-
do sic. Matris sapientie ostensa-
um est miraculum de conceptio-
ne christi ex virgine quam de con-
ceptione Johannis baptiste ex ste-
rili. sed conceptio Johannis per
angelum preannuntiata est ne for-
tuitur non ex dei providentia ac-
cidere putaretur. ergo multo am-
plius conceptionem christi debuit
annunciatio precedere. Tercio
sic. Conceptionem christi factū
est quoddam matrimonium per
indivisibilem coniunctionem di-
vine et humane nature. sed in ma-
trimonio requiritur consens^{us} qui
per verba nuntiorum exquiratur
et consiliatur. ergo debuit ut per an-
gelum suum consensum exquire-
ret virginis de qua humanam na-
turam assumeret in unitatem per-
sone. Respondeo dicendum.
quod congruum et convenientissimū
fuit annunciare beate virgini quod
esset christum conceptura. Illius
conclusionis congruitas ostendit

nir ex multis. Primo vt conser-
uaretur congruus ordo coniunc-
tionis filii dei ad virginem. vt. s.
prius mens eius de ipso instrueretur
quam carne eum conciperet.
Non enim decebat vt dei sapien-
tia eius vterum inhabitaret sine
hoc qd mens eius cognitione tan-
ti misterii resplenderet. ideo nō
deciuit eam ignorare quod in ea
fiebatur. sed oportuit hoc sibi an-
nunciare. Secundo vt ipsa
futura esset certissima testis huius
modi inusitate conceptionis. vn-
de oportuit qd de tanto misterio
per annunciationem erudiretur.

Tercio qd deus nō diligit co-
acta seruicia sed voluntaria. vt
que obsequuntur in ipso misterio
mereretur. Unde cum beata vir-
go singulariter eligeretur i dei mi-
nisterium quem vtero portauit.
lacte aluit. decuit vt consensus e-
ius angelo annunciante require-
retur. que humiliter prebēs se ad
obsequium sedulas se ac promp-
tam obtulit dicens. Ecce ancilla
domini. Ad rationes in oppo-
situm. Ad primam respondetur
negando consequentiam. 2 ad glo-
sam. Mathei. 1. respondetur. qd
ea de quibus est prophetia prede-
stinationis complentur sine nos-
stro arbitrio causante. sed tamen
non sine nostro arbitrio consenti-
ente. Ad secundam responde-
tur negando consequentiam. Et
ratio est qd non erat determinate
cadens sub fide tempus incarna-

tionis 2 per quam virginem hoc
esset implendum. ideo de hoc i-
struenda erat per annunciatōem
incarnationem esse futurā. 2 que
antiquorum fidei subiacebant fir-
missima fide tenebat. sed cum el-
set humilis non tam alta de se sa-
piebat 2 ideo super hoc erat illu-
enda. Ad terciam responde-
tur negando consequentiam. Et
ratio est. qd allocutio angeli non
ex ratione humana persuasit. sed
ex omnipotentia diuina cui fides
maxime inicitur. dixit enim. Non
erit impossibile apud deum om-
ne verbum. Ad quartam re-
spondetur negando consequenti-
am. Et ratio est. quia vt dicit Al-
bertus. licet in ea habitasset per
graciam non tamen per corpora-
lem presentiam ad quam necessa-
ria erat annunciatio rationibus
assignatis.

D Secundam

questionem sic proceditur

Et videtur qd ista annunciatio
non debuit fieri per angelum.

Primo sic. Supremus ange-
lis fit reuelatio a deo immediatē.
vt dicit Dionysius. 7. Cele-
stis iherarchie. sed mater dei est
superior omnibus angelis. ergo
non debuit sibi per angelum an-
nunciari incarnationis mister-
um sed immediate a deo. Se-
cundo sic. nuq. pōt annunciare
quod ignorat. sed supremi ange-

li non plene cognouerūt incarnationis misterium vt dicit beatus Dionysius. ergo videt̃ q̃ per nulum angelū potuit incarnationis misterium annuntiari. Tercio maiora sunt per maiores nūtiōs annuncianda. sed misterū incarnationis est maximum inter omnia alia que per angelos sunt hominibus annunciata. ergo videt̃ q̃ si per aliquem angelū annūciari debuit p̃ aliquē de supremo ordine debuit. non ergo p̃ Gabrielem qui est de ordine penultimo. In oppositum est euangeliz̃ presens. vbi dicit̃ q̃ missus est Angel⁹ Gabriel. Rñdeo dicendū sub certis cōclusionibus. Prima est q̃ oueniens fuit matri dei annūciari per angelum in carnationis misterium. et hec conuenientia colligit̃ ex tribus. primo quia hoc cōgruebat virgini. Dicit enī Jeronim⁹ q̃ angelus est cognata virginitas. vñ decuit vt ad virginem nūciandam angelus mitteretur. Secundo quia per dīcō humanā ex hoc sumpsit initium q̃ dyabolus mulierem ē allocutus. Unde vt dicit Beda aptum apparet humane nature reparationis exordium vt angelus mitteretur ad virginem partui consecrandam diuino. quia prima perditionis humane causa fuit cum serpens a dyabolo mittebatur ad mulierem spiritu superbie decipiendam. Tercio quia ille annūciabatur qui est rex hominum et

angelorum. et eius natiuitas facta in salutem hominum fuit. ita et in reparatione ruine angelice. Et ita decuit vt tam homines q̃ angeli huic misterio ministeriz exhiberent. Secunda conclusio. Angelus nūcians non fuit de suprema Iherarchia nec de media sed de infima. nec de primo ordine eiusdem Iherarchie. sed de medio qui est ordo archangeloz. Dicit autem Albertus in laudibus gloriose virginis Marie q̃ non mittitur angelus de maioribus sed fuit archangelus. et hoc in honorationem beatissime virginis. quia si aliquis de superioribus mitteretur ab illo illuminari crederetur. de minoribus ergo mittitur vt ostendatur q̃ angelus est tantum negocii ministerialis et exterior delator. deus autem per se ipsum est negocii inuentor et inspirator et mentis ad consensum inclinator. hec Albert⁹. Tercia conclusio. Conueniēs fuit vt angelus annūcians visione corporali virgini appareret. Patet conclusio. quia angelus annūciare venerat incarnationem filii dei. vnde conueniens fuit vt ad huiusmodi rei delationem inuisibilis creatura formaz assumeret in qua visibiliter appareret. Tum secundo quia sic congruit certitudini ei⁹ qđ annūciabatur per ea que oculis subiecta rectius comprehendimus q̃ ea que ymaginantur.

Ad rationes in oppositum.

Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet beata virgo superior esset angelis quantum ad dignitatem ad quam diuinitus eligebatur. tamen quantum ad statum presentis vite inferior erat angelis. quia etiam ipse christus ratione passibilis vite modicus ab angelis minoratus est. ut habetur ad Heb. 2. sed tamen quia christus fuit viator et comprehensor quantum ad cognitionem. non indigebat ab angelis instrui. sed mater dei non erat in statu comprehensorum. ideo de diuino misterio per angelos instruenda erat.

Ad secundam respondetur negando consequentiam. et dicitur quod angeli inferiores non penitus misterium incarnationis ignorauerunt. sed quia non totam profunditatem diuini consilii super salutem generis humani capere poterant inquirebant plenius edoceri dicentes illud Isaie. 63. Quis est ille qui venit etc. **A**d terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia non oportet quod nuncius equalis sit superioritatis sicut est res enunciativa. sed sufficit quod sit summus non simpliciter super omnes ordines sed summus respectu angelorum. Ipse enim fuit de ordine archangelorum. unde ecclesia archangelum eum nominat. Et hunc intellectum videtur habere Gregorius cum

dixit quod summum angelum venire dignum fuerat qui summum omnium nuntiabat. Unde ipse Gregorius in Omnia et centum quibus dicit quod archangeli dicuntur qui summa annunciant. Preterea sicut dicit Albertus si de superioribus fuisset crederet quod ab eo illuminaretur etc. ut supra possumus est.

Terciam que

questionem sic proceditur. Et videtur quod annunciatio non fuerit conuenienti ordine perfecta. Dignitas enim matris dependet ex prole concepta sed causa debet prius manifestari quam effectus ergo primo debuit angelus virgini annunciare conceptum proles quam eius dignitatem exprimeret eam salutando. Secundo sic. Probatio aut premissi debet in his que dubia non sunt. aut premissi in his que dubia esse possunt. sed angelus primo videtur annunciasse id de quo virgo dubitaret et dubitando quereret. d. Quomodo fiet istud. et postea probationem adiunxit. Tunc exemplo Elizabeth. Tum ex dei omnipotentia. ergo inconuenienti ordine annunciatio per angelum est facta. Tercio sic. Maius non potest sufficienter probari per minus. sed maius fuit virginem parere quam vetulam. ergo non sufficiens probatio angeli probantis conceptum virginis.

B. u.

ex conceptu senis. In opposi-
tum est quod dicitur ad Roma
13. Que a deo sunt ordinate sunt
Angelus aut missus est ad hoc
q̄ virgini annuntiaret ut dicitur
Luce .1.º ergo ordinatissime fuit
annunciatio per angelum completa
Respondeo dicendum. q̄ annū-
ciatio congruo ordine per ange-
lum est perfecta. Tria enim inie-
debat angelus circa virginem.
Primo quidem reddere mentem
eius attentam ad tante rei conside-
rationem. quod fecit eam salutā-
do quadam noua et insolita sa-
lutatione. in qua salutatione pre-
misit ydoneitatem eius ad con-
ceptum. in eo qđ dixit. Domin⁹
tecum. Et prenunciavit honorem
sequentem. cum dixit. Benedicta
tu in mulieribus. Secūdo au-
tem intendebat eam instruere de
misterio incarnationis qđ in ea
erat complendum. qđ quidem fe-
cit prenunciando conceptum et p-
tum dicens. Ecce concipies in utero
et q̄. Et ostendendo dignitatem p-
lis concepte. cum dixit. Dic erit
magnus. Et in demonst. qđo mo-
dum conceptionis. cum dixit. Spi-
rit⁹ sanctus superueniet in te.

Tercio intendebat animus es
ius ducere ad consensum. quod
quidem fecit exemplo Elizabeth
et ratione ex diuina potentia sup-
ta. Ad rationes in oppositū
Ad primam respondetur negan-
do consequentiam. Et ratio est. qz
animo humili nihil est mirabili⁹

Quaz auditus sue excellentie. ad-
miratio autem maxime attentio-
nem animi facit. et ideo angelus
volens mentem virginis attento-
tam reddere ad auditum tanti
mysterii ab eius laude incepit.

Ad secundam respondetur.
q̄ ratio non procedit. quia ut di-
cit Ambrosius. Beata virgo nō
dubitauit esse faciendum. s; quo
modo fieri posset inquit. s; nec
si beata virgo dubitauerit quod
asserit Augustinus. Unde in li-
bro de questionibus veteris et no-
ui testamenti. Ambigenti marie
de conceptu possibilitatem ange-
lus predicat. sed quia talis dubi-
tatio magis est admirationis q̄
incredulitatis. et ideo angel⁹ pro-
battonem inducit. non ad aufe-
rendum incredulitatem sed etia-
am remouendum eius admira-
tionem. Ad terciam respons-
detur. q̄ conceptus sterilis indu-
citur non quasi sufficiens argu-
mentum. sed quasi quoddam fi-
gurale exemplum. et ideo ad con-
firmationem huius exempli sub-
ditur argumentum effici. ex om-
nipotentia diuina.

In festo beati

Ambrosii est euangelii
um. Vigilate ergo. Mathei. 24.
Circa quod possunt disputari se-
quentes questiones. Prima
Utrum liceat iniunctum episco-
patum omnino refutare. vel omni

nino reniti canonicæ electioni vel
prouisioni de se facte. Secun-
da. Utrum fidelis seruus et pius
dens quem constituit dominus
super familiam suam peccet mor-
taliter si bona ecclesiastica que pro-
curat non largiatur pauperibus.

Tercia. Utrum Ambrosius
bene fecit excommunicando im-
peratorem.

D primaz que

tionem sic proceditur. Et
videtur quod non liceat iniunctum
episcopatum vel aliam prela-
turam omnino refutare. vel reniti e-
lectioni vel iniunctioni. Pri-
mo sic. Nullus enim peccat si me-
liora nolit deferere ut minus bonis
inhereat. cum ergo amor dei
preemineat dilectioni proximi. et
vita contemplatiua preferatur vi-
te actiue. ergo non peccati ille qui
recusat omnino episcopatum.

Secundo sic. Dicit Gregorius
Valde difficile est ut aliquis se
purgatum possit cognoscere. nec
debet aliquis non purgatus sa-
cra ministeria adire. si ergo non
sentiat se purgatum quodcumque
episcopale iniungatur officium si-
ue papatus non debet illud sus-
cipere. In oppositum videtur
esse euangelium presens ubi dici-
tur Beatus ille seruus quem cum
venerit dominus inueniet sic fa-
cientem. In oppositum etiam
est illud de beato Ambrosio cu-
ius festum hodie colitur qui mus-

tato habitu a quibusdam merca-
toribus obtinuit ut in quodam
dolio super quadrigas de urbe du-
ceretur cuius portas die noctuque
vigiles propter eum obseruabant.
qui extra urbem positus siluas pe-
tuit latibula cauernarum requirens
ibi que tribus diebus latuit. Verum
tamen dum sollicite quereretur colum-
na lucis prefulgida a celo depen-
dens super locum in quo latitas-
bat apparuit. Respondeo dic-
endum iuxta sanctum Thomam
in secunda secunde. quod in assump-
tione episcopatus duo sunt conside-
randa. Primo quidem quid
deceat homines appetere secundum
propriam voluntatem. Secun-
do quid deceat hominem facere
ad voluntatem alterius. Quan-
tus ergo ad propriam voluntatem que-
rit homini principali insistere pro-
priae salutis. sed quod aliene salutis in-
tendat hoc conuenit homini ex
dispositione alterius potestatem
habentis. Unde sicut ad ordina-
tionem voluntatis pertinet quod al-
iquis proprio motu feratur in
hoc quod aliorum gubernationi prefe-
ratur. ita etiam ad inordinationem
voluntatis quod aliquis omnino con-
tra superioris iniunctionem predictam
gubernationis officium finaliter
recuset propter duo. Primo quidem
quia hoc repugnat caritati proximorum
quorum utilitati se debet aliquis ex-
ponere pro loco et tempore. Unde Augustinus
dicit. 19. de ciuitate dei. quod negoti-
um iustum suscipiat necitas caritas

Secundo quia hoc repugnat
humilitati per quam aliquis sus-
ceptorum mandatis se subicit.
Unde Grego. dicit in pastoralis.
Tunc ante dei oculos vera est hu-
militas cum ad respondendum quod
utiliter subire precipitur pertinax
non est. Et idem videtur dicens
de papatu. quia electio eius
est confirmatio. Ad rationes
in oppositum. Ad primam respo-
detur negando consequentiam et
ratio est quia quantum simpliciter
et absolute vita contemplati-
ua bonior sit quam activa et amor
dei quod dilectio proximi. tamen
ex alia parte bonum multitudi-
nis preferendum est bono unius
Unde Augustinus dicit in ver-
bis premissis. Nec oculum vestrum
necessitati ecclesie preponatis. re-
seruatum cum hoc ad dilectionem
dei pertineat quod aliquis cuius
christi curam pastorem impen-
dat. unde super illud Joba. ult.
Pascite oves meas. dicit Aug.
Sit amoris officium et pascere gre-
gem dominicum sicut fuit timoris
inducium negare pastores. Simi-
liter ratio non procedit. quia pre-
lati non sic transferuntur ad vi-
tam activam ut contemplativa
deserant. unde Augustinus. 19. de
civitate dei quod si imponatur sarci-
na pastoralis officii. nec sic dese-
renda est dilectio veritatis que in
contemplatione habetur. Ad se-
cundam responso id est negando con-
sequentiam nisi impedimentum quod

habet non posset superior remo-
vere sibi. ut puta excommunicacionem
aut irregularitatem aut
ipsemet deferendo voluntatem pec-
candi. si autem non potest: tunc
non tenetur obedire alicui.

D Secundam

questionem qua queritur
Utrum fidelis servus et prudens
quem constituit dominus super
familiam suam id est episcopus vel pre-
latus peccet mortaliter si bona ec-
clesiastica que procurat non lar-
giatur pauperibus. Et videtur quod
sic. Dicit enim Ambrosius expo-
nens illud Luce. 12. Dominus cu-
iusdam divitis vberes fructus a-
ger attulit. Nemo proprius dicat
quod est commune. plusquam suf-
ficiat sumptui violenter obtinens
est. et postea subdit. Nec minus est
crimini habenti tollere quod cum
possis et habundas denegare in-
digentibus. sed violenter tollere
alienum est peccatum mortale. er-
go episcopus mortaliter peccat si ea
que ei superfluum pauperibus non
largiatur. Secundo sic. Super
illud. Isai. 3. Rapina pauperum
in domo vestra. dicit glo. Iero.
quod bona ecclesiastica sunt pauperum
sed quicumque id quod est alteri sibi
reservat aut aliis dat peccat mor-
taliter et tenetur ad restitutionem
ergo si episcopus bona ecclesiastica que
ei superfluum sibi retineant vel
sanguineis vel amicis largiatur
videtur quod teneantur ad restitutionem

Tercio sic. Multo magis aliquis potest de rebus ecclesie ea que sunt sibi necessaria accipere quas superflua congregare. sed Iero. dicit in epistola ad Damasum papam. Clericos illos convenit ecclesie stipendius sustentari. quibus parentum vel propinquorum nulli suffragantur. qui autem bonis parentum et opibus sustentari possunt si quid pauperum accipiunt sacrilegium incurant. 6. multo magis episcopi mortaliter peccant si ea que eis superflua sunt de bonis ecclesiasticis pauperibus non largiantur. In oppositum videtur evangelium ubi dicitur. ut det illis tunc tunc tritici mensuras. 6. non dum plenus quid superfluum semper dare pauperibus sed pro tempore. scilicet necessitatis et cum mensura quia in illis rebus sunt exponenda superflua. sed in oppositum est quia plures ea que superflua sunt non largiuntur pauperibus sed exprobande videntur laudabiliter ad redditus ecclesie applicandos. Respondendo dicendum iuxta sanctum thomam in secunda secunde. quod aliter est dicendum de propriis bonis que episcopi possidere. et de bonis ecclesiasticis. nam propriorum bonorum verum tantum habent. unde ex ipsa re conditio non obligant ut eas offerant sed possunt vel sibi retinere vel aliis etiam pro libito largiri possunt tamen in earum dispensatione peccare. vel propter inordinationem affectus per quam pervenit quod plura offerant quam oporteat. etiam quod aliis subveniatur quod requirit debitus caritatis. non

tamen tenentur ad restitutionem quia huiusmodi res sunt suo domino deputate. sed ecclesiasticorum bonorum sunt dispensatores vel procuratores. Dicit enim Augustinus ad Bonifacium. Si primum possides minus quod nobis sufficiat non vlla nostra sunt sed illorum quorum procuracionem gerimus. non pro oportunitate nobis usurpatione damna bili vendicamus. Ad dispensatorem autem requiritur bona fides ut notatur in primo evangelio. cuius dicitur. fidelis et prudens etc. Et prima Lex. 4. Dicam queritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur. Sunt autem bona ecclesiastica non solum ad usus pauperum sed etiam ad cultum divinum et necessitates ministrorum. Unde dicitur. 12. q. 2. de redditibus ecclesie vel oblationibus fidelium solo episcopo ex his una portio remittatur due ecclesiarum fabricis erogationi pauperum profuturo a presbitero sub periculo sui ordinis prebeantur. Ultima clericis pro singulorum meritis dividatur. si 6. distincta sunt bona que debent in usum episcopi cedere ab his que sunt pauperibus et ministris et cultui ecclesie eroganda. et aliquid sibi retinuerit episcopus de his que sunt pauperibus eroganda vel in usum ministrorum vel in cultum divinum expendenda. non est dubium quod contra fidem administrationis agat et mortaliter peccat et ad restitutionem tenetur. de his autem

tentur. de his nūc que sunt speci-
aliter suo vsu deputata videtur
esse eadem ratio que est de propriis
bonis. vt. scilicet. propter immoderatum
affectum et vsu peccet. quod si im-
moderate sibi retineat et aliis non
subueniat sicut requirit debitum
caritatis. Si vero non sint predi-
cta bona distincta eorum distributio
fidei eius attribuitur. et si quidem
in modico deficiat vel superhabundat
potest hoc fieri absque bone fidei
debetimento. quia non potest homo in
talibus punctualiter accipere id
quod fieri oportet. Si vero sit mul-
tus excessus non potest latere unde
videtur bone fidei repugnare et
ideo non est absque aliquo peccato
mortali. Ad rationes in opposi-
tum. Ad primam respondetur
negando. Et ratio est. et ad dictum
ambrosii respondetur quod non so-
lum est referendum ad dispensa-
tionem ecclesiasticarum rerum sed quo-
rumcumque bonorum ex quibus tenetur
aliquo debito caritatis prouide-
re necessitatem patientibus. non potest
tamen determinari quando sit ista neces-
sitas que ad peccatum mortale ob-
liget sicut nec cetera particularia
que in humanis actibus conside-
rantur. Vorum enim determinatio
relinquitur humane prudentie.

Ad secundam respondetur ne-
gando. Et ratio est quia bona
ecclesiarum non sunt expendenda
solum ad vsus pauperum. sed
solum in alios vsus vt dictum est
et ideo si de eo quod vsui episcopi vel as-

licuius clerici est deputatum ve-
lit aliquis sibi subtrahere et san-
guineis vel aliis dare non peccat
dummodo id faciat moderate. i.
dum indigeant. non autem vt di-
tiores fiant. Unde Ambrosius
lib. de officiis. Est approbanda li-
beralitas vt proximos seminis
qui si egent cognoscas non tamen vt
illos ditiores fieri velis ex eo quod
tu potes conferre in opibus.

Ad terciam respondetur negan-
do consequentiam. Et ratio est.
quia non omnia bona ecclesia-
rum sicut dictum est sunt pauperi-
bus largienda nisi forte in arti-
culo necessitatis. in quo etiam pro
redemptione captiuorum et aliis
necessitatibus pauperum vasa cul-
tui diuina dicata distrabuntur. vt
Ambrosius dicit. et in tali neces-
sitate peccaret clericus si vellet de
rebus ecclesie viuere dummodo ha-
beret bona patrimonialia de qui-
bus viuere possit. Ad quartam
que fuit ex parte opposita re-
spondetur quod bona ecclesiarum vsus
pauperum deseruire debent
et ideo si quis necessitate non im-
minente prouidendi pauperibus
de his que superfluum ex prouen-
tibus ecclesiarum possessiones ex-
imat vel in thesauro reponat in fu-
turum utilitati ecclesie et necessita-
tibus pauperum laudabiliter fa-
cit. Si vero necessitas immineat
pauperibus erogandi superflua
cura est et inordinata vt ad futu-
rum conseruet. quod dominus pro-

habet. Mathei. 6°. Nollite solli
te esse in crastinum.

D terciam que

questionem sic procedis
tur. Et videtur q^d beatus Ambro
sius non bene fecit excommuni
cando imperatorem. Primo
sic. Regalis potestas non est sub
dita spirituali potestati g^o. 2°. 3°.
sequentia est bona. antecedens
probat. dicit glosa super illud
psal. Tibi soli peccaui. Quia ex
omnibus est superior. et ideo tan
tum a deo qui est maior est puni
endus g^o. si quis populo pecca
uit deo peccauit et regi. rex vero
non habet hominem qui ei⁹ fac
ta diiudicet. ergo potestas spiritu
alis non potest iudicare impera
torem vel regem ergo Ambrosi⁹
non bene fecit in excommunica
do imperatorem. cum non esset
subiectus ei. Secundo sic. 1.
Petri. 2°. dicit beatus Petrus.
Subditi estote omni huane crea
ture propter deum. siue regi tan
quam precellenti. ergo si rex pre
cellit non est subiectus ep^o. et per
consequens Ambrosius non po
tuit eum excommunicare. Ter
cio sic. Sacerdos in veteri testam^o
mento quod fuit figura noui i ter
renis omnibus subiiciebatur regi.
ergo videtur q^d etiã in nouo
testamento. In oppositum est
euangelium presens. vbi dicitur
q^d fidelis seruus et prudens est
constitutus super familias domus

ni id est prelatus super ecclesiam
sed intra ecclesiam imperatores et
reges et principes connumerantur
cum aliis fidelibus. ergo potestas
sp^ualis est super omnem terrenam
et si supra potest corrigere et puni
re. et per consequens Ambrosius
bene fecit imperatorem deum of
fendentem et ecclesiam excommu
nicando. Respondeo vicenduz
q^d beatus Ambrosi⁹ potuit et de
buit excommunicare imperatores
Pro prima pte q^d potuit esse. No
tandum q^d potestas sp^ualis sup
eminet potestati seculari etiam re
gali in duabus. scilicet dignitate et auc
toritate. Dignitate quidem. quia
vt ait idem Ambrosius dis. 96.
ca. duo sunt. Aurum non tam p
ciosi⁹ est plumbo quam regia po
testate altior est ordo sacerdota
lis. vidimus enim colla regum et
principum submitti genibus sa
credotum et ab eis benedici.
Item Hugo de sancto victore.
Quanto vita sp^ualium dignior
est quam terrenarum et sp^us quam
corpus. tato sp^ualis p^otas terre
nam p^oatem et seculare honore
et dignitate precellit. Secundo
precellit auctoritate vñ. 96. dis.
Constantinus. vbi dicitur. Utile
iudicauimus cum omnibus sa
trapis nostris. vt sicut beat⁹ Pe
trus in terris vicarius filii dei vi
detur esse constitutus. ita princi
pat⁹ eius p^oatem et auctoritatem
amplius quam terrene imperialis
nostre serenitatis mansuetudo

habere videtur. unde et tenentes
frenum equi ipsius pro reueren-
tia petri subiectionis est. cum il-
li exhibuimus. Et ideo dicit Du-
go de sancto victore. Spiritualis
potestas debet iudicare terrenas
potestates si bona non fuerit.
Quod vero debuit facere patet.
quia ut dicit Ambrosius. Impe-
rator Theodosius fecit occidi qui-
bus milia hominum inter quos mul-
ti fuerunt innocentes. vade cum
imperator mediolanum venisset
et ecclesiam intrare vellet occurrit
ei ad ianuam Ambrosius eius a-
ditum prohibuit dicens. Cur im-
perator post causam tanti furoris
et facinoris non agnoscis molem
tue presumptionis. sed forte reco-
gnitionem peccati prohibet pote-
stas imperii. decet te ut vincat ra-
tio potestatem. princeps es o im-
perator. sed conseruorum. quibus
ergo oculis aspicias communis
domini templum. quibus calcas
bis pedibus sanctum pavimen-
tum. quomodo manus extendes
de quibus sanguis ad huc stillat
et c. Ad rationes in opposi-
tum. Ad primam respondetur ne-
gando consequentiam. et ad glo-
sas que dicunt quod rex non habet ho-
minem qui eius facta diiudicet.
facienda est distinctio in hoc quod
dicitur. quod non habet hominem.
Spiritualis enim potestas non iu-
dicat secundum hominem vel se-
cundum humanam legem sed in
quantum possidet vices dei. sicut

dicunt apostolis. Luc. 10. Quivoc
auduit me audit. Et sicut dicit a-
postolus. 2. Cor. 5. Pro christi
legatione fungimur. et secundum
potestates ad vindictam spiritualem
non corporalem. sicut dicit.
quod regum est exercere corporalem pe-
nam. sacerdotum spiritualem et
ferre vindictam. sicut enim iudex
terrenus non sine causa gladium por-
tat sicut dicit. Rom. 13. Ita non
sine causa claves ecclesie sacerdotes
accipiunt. Ille portat gladium ad
vindictam malefactorum. ad laudem
vero bonorum. Illi claves habent
ad exclusionem excommunicando-
rum et reconciliationem peniten-
tium. expone. ergo a deo tantum est
rex puniendus. supple materiali pe-
na. et item cum dicit. non habet
hominem qui eius facta diiudicet.
supple ad corporalem penam
inferendam. Nec secundum Alexan-
dru de balis. Nos diceremus quod
glosa loquitur pro tempore Da-
uid in quo non erat data pote-
stas spiritualis que data est in nouo
testamento. Illo enim tempore in
temporalibus subiecta erat potestas spiritualis
terrene potestati ut infra dices. Ad
secundam de canonica Petri respondetur
negando consequentiam. Et ratio est. quod
cum dicitur quod rex precellit. intelligitur in
suo ordine respectu terrene pote-
statis in regno non in operatione
spiritualis. Ad terciam respondetur
negando maiorem. Et ratio est. quod se-
cundum statum veteris legis sa-
cerdotalis potestas erat regali.

inferior. sed non secundum statum
noui testamenti. Sacerdotium
enim veteris testamenti carnale
erat et per carnalem propagatio
nem succedebat. Quis esset ordi
natum ad diuinum obsequium
scilicet diuinum cultus et figuras
spiritualis sacerdotii noui testa
menti quod non est per successio
nem carnalem. propterea in illa
parte in qua carnale erat et terre
num. subiectum erat terrene pote
stati scilicet regali. sic autem non
est in nouo.

In festo beati

Vincentii magistri in
theologia est euangelium. Nemo
accendit lucernam et. Luce. 12.
Circa quod possunt disputari se
quentes questiones. Prima utrum
doctus religiosus de ordine men
dicantium cum perfectionis sta
tu possit gradum magistratus su
scipere. Secunda utrum potest
sciri tempus aduentus christi ad
iudicium.

De primis que

stionem. Utrum doctus
religiosus de ordine medicantis
cum perfectionis statu possit gra
dum magistralem suscipere. Et
videtur quod non possit. Mathei. 23.
dominus prohibuit ut discipuli
vocarentur magistri dicens. vos
autem nolite vocari rabbi: unus
enim est magister vester. ergo vi
detur prohiberi etiam esse.

Secundo sic. Status perfectio
nis religiosi fiat in paupertate et
humilitate. sed status magistra
lis importat honoris statum. ut
dicit glosa. Mathei. 23. ergo et
In oppositum habetur. quod sanctus
Vincentius ipse confessor de or
dine predicatorum gradum susce
pit magistralem. sine dispendio
status sue perfectionis. ita etiam
Sanctus Thomas et multi alii.

Secundo arguitur ex pieienti
euangelio ubi dicitur. quod nemo ac
cendit lucernam et ponit sub mo
dio sed super candelabrum. sed
doctus religiosus est sicut lucerna
incensa ad illuminandum ali
os. ergo non sub modio sed supra
candelabrum ecclesie est ponendus
magistrali honore decoratus: ut
qui ingrediuntur per eius magis
terium lumen videant. Respon
deo dicendum. quod sicut tangit san
ctus Thomas in libro quem fecit
contra impugnantes religio
nem. Quidam dixerunt ipsum de
vitando magisterium dedisse co
siliu et esse supererogationis o
pus. quia religiosi tenentur ad il
la que sunt supererogationis. co
cludebant ex hoc religiosos cum
perfectionis statu non posse susci
pere gradum magistralem. Quo
rum opinio multipliciter ostendi
tur falsa et erronea. Primo quia
quatuor precipui doctores eccle
sie fuerunt religiosi. Sicut patet
de sancto Augustino. Jeronimo
Sancto Gregorio et Ambrosio.

Secundo. quia falsum est q
vitatio magisterii cadit sub con
silio vel pcepto illi cui promittit
singulare premium. s; doctorib;
sicut et expositoribus sacre scriptu
re promittitur singulare premium
sicut virginibus et martirib;. Si
cut ergo inconueniens esset dice
re. q vitare virginitatem vel mar
tirium caderet sub consilio. sic est
inconueniens dicere q vitare ma
gisterium cadat sub consilio vel
pcepto. Tercio sic. Non po
test dari pceptum vel consiliu
de eo quod contrariatur pcep
to vel consilio. sed docere cadit
sub pcepto vel consilio vt patet
Math. ult. Euntes docete omnes
gentes etc. ad Gal. 2. Si preoc
cupatus quis fuerit in aliquo de
licto vos qui spirituales estis in
struite illum i spiritu leuitatis. g.
in nō docēdo nō potest esse consi
lium. Quarto. qz consilia pri
mo sunt p aplos obseruata. sed
ipsi magisterii et doctoratus nō
vitarunt. Dicit enim paulus. 1.
Ad Thimoth. 2. Veritatem dico non
mentior doctor gentiu in fide et
veritate. Quinto dato
q sub consilio caderet vitare ma
gisteriu non tñ sequit q ad hoc
omnes religiosi tenerent. non enī
omnes qui perfectionis statum
profitentur ad oīa tenentur consi
lia. sed tñ ad ea ad que ex vo
to se obligant. Dicendum est igit
tur q religiosi magis quam alii
seculares tenendo eorum perfec

tionis statum possunt magisterii
gradum suscipere. Ad rōnes
in oppositum. Ad primam respō
detur negando consequentiam et
ratio est. qz christus licet prohibu
erat omnibus ambitionem ma
gisterii et honoris non tamen ac
tum magisterii. Unde apostolus
1. Thimoth. 2. vocat se docto
rem dicens. Veritatem dico non
mentior doctor gentiu in fide et
veritate. Secundo responde
tur q intelligitur esse prohibitum
secundum q quis dicatur prin
cipalis magister qui docet omnem
scientiam. et qui illuminat om
nem hominem. hō tñ potest dici
magister picipatue et min⁹ prin
cipaliter qui docet exterius ali
qua proponendo ex quibus for
matur fantasmata debita a qui
bus intellectus agens facilius ab
strahit speciem intelligibilem. si
cut in sanatione hominis natu
ra tantum agit principaliter. me
dicus vero ea administat ex qui
bus natura inuatur. Ad secū
dam respondetur negando conse
quentiam Et ratio est. quia non
interdicitur religiosis honor qui
debetur spiritualibus bonis. sed
solum ille qui consistit in rebus
mundanis. alias cum honor res
beatut sacerdotio et prelature nec
ad sacerdotium nec ad prelatur
tam assumi possent. Non ergo
prohibetur honor magistralis ca
thedre sed ambitio.

D Secundam

questionem. Utrum pos-
sit sciri tempus aduentus christi
ad iudicium sic proceditur. Et vi-
detur quod sic. Primo sic. Sicut enim
sancti patres expectabant primum
aduentum. ita nos secundum ex-
pectamus. sed sancti patres sciue-
runt tempus aduentus primi sic-
cut per numerum ebdomadarum
que describuntur Danielis. 9.º er-
go videtur quod et nobis est possibili-
le scire tempus secundi aduentus
determinatum. Secundo sic.
Per signa devenimus in cogni-
tionem signatorum. sed de iudi-
cio multa signa describuntur. er-
go in cognitionem illius tempus
possumus devenire. Tercio
sic secundum Augustinum in fi-
ne de civitate dei. Sexta etas cur-
rit ab aduentu christi usque ad fi-
nem mundi. sed sciri potest quan-
tum precedentes etates duraver-
unt. ergo sciri potest quantum
illa etas durare debeat per com-
parationem ad alias. Quarto
sic. Magnum et parvum / diu-
turnum et breve relative dicuntur
de vno per comparationem ad al-
liud. sed tempus illud quod est
ab aduentu christi usque ad finem
mundi dicitur esse breve. ut patet
1.º Cor. 7.º Tempus breve est.
Et in eadem. 10. Nos sumus in
quos fines seculorum deveniunt
1.º Johan. 2.º Novissima hora est
8.º hoc dicitur per comparationem ad

tempus precedens. 9.º salte hoc
videtur dari posse quod multo bre-
vis est tempus ab aduentu christi us-
que ad finem mundi quaz a prin-
cipio mundi usque ad christum. hoc ar-
gumetu. quia magister Vincenti-
us 9.º festum hodie agitur videba-
tur afferere 24. In oppositum
est illud quod dicitur Mathei. 24.
de die et illa hora nemo scit nec an-
geli celorum. Secundo sic. Si de-
beret aliquibus revelari per pue re-
velatum fuisset querentibus apostolis
qui doctores totius mundi in-
stituebantur. sed eis de finali ad-
ventu domini querentibus responsum
est. Non est ventum nosce tempora
vel momenta que pater posuit in
sua potestate. 9.º multominus est
eis revelatum. Respondeo di-
cendum sub ista conclusionem. quod tem-
pus determinatum futuri iudicii
non potest cognosci ab aliquo pu-
ro homine. a solo enim deo et ho-
mine christo cognoscitur. Probatur
enim ista conclusio iuxta sanctum
thomam in questionibus et po-
tentia dei. quia duplex est modus
quo possumus cognoscere futu-
ra scilicet per cognitionem naturalem et
per revelationem. Naturali quidem
cognitione cognosci non potest des-
terminate finis mundi. quia ei non
est alia causa nisi voluntas divina
quaz quidem causam naturali cog-
nitione cognoscere non possumus. per
revelationem autem licet sciri possit si
deus vellet revelare. non tamen congru-
esset quod revelaretur nisi homini christo

Et hoc quia finis mudi non erit
nisi completo numero electorum
cuius completio est quedam execu-
tio totius diuine p̄destinationis
Unde non competit reuelationē
fieri de fine mudi nisi ei cui reue-
latio fit de tota p̄destinatione di-
uina. scz homini xpo per quem to-
ta diuina p̄destinatione totius hu-
mani generis quodammodo im-
plet. Uide dicit Joban. 7. pa-
ter diligit filium et omnia demo-
strat ei que ipse fecit. Ad rōes
in oppositū. Ad primam r̄ndē
negando p̄nam et ratio est quia
non est simile de primo aduentu
et secundo. quia primus aduentus
xpi nobis parabat viam ad me-
rendum per fidem et alias virtu-
tes. et ideo ex parte nostra requi-
rebat p̄mi aduentus notitia. ut
credendo in eum qui venerat per
eius gratiam in reri possemus.
In secundo autem aduentu p̄mia
reddētur pro meritis. et sic ex pte
nostra non requiritur quid agam⁹
aut quid cognoscamus sed quid
recipiamus. unde nō oportet co-
gnoscere determinate tempus illi-
us aduentus. Ad secundam re-
spondet negando p̄sequentiam. et
ratio est q̄ illa signa posita sunt
ad manifestandum q̄ q̄nq; mun-
dus finietur. non autem ad ma-
nifestandum determinatū temp⁹
quando finietur. Ponuntur autē
inter illa signa aliqua que quasi
a mundi exordio fuerunt. sicut q̄
surgit gens contra gentem. et q̄

terremotus erunt per loca. sed in-
stante fine mundi hec habundā-
cia eueniunt. que autem sit illa
mensura horū signorū que ante fi-
nem mundi erit manifestum nobis
esse non potest. Ad terciā r̄ndē
negando p̄nam. et ratio est q̄ sicut
dicit Augu. li. octuaginta trium
q̄onum. vltima etas mundi p̄pa-
rat vltime etati hominis q̄ deter-
minato numero annorū non dis-
tinet sicut alie etates diffiniuntur.
sed quādoq; tantum durat quā-
tum omnes alie. vel etiam ampli-
us. Unde etiam ista vltima etas
non potest determinato annorū
generationum numero diffiniri.

Ad quartam r̄ndē negando
p̄nam. Et ratio est. quia ex hoc
q̄ dicit nouissima hora vel ex si-
milib⁹ locutionib⁹ que in scriptu-
ra dicunt nō videt aliqua deter-
minata quantitas temporis sciri
Non enim illa sunt dicta ad signi-
ficandum breuem horam ipsius
temporis. sed ad significandum
statum mundi qui est quasi nouis-
sima etas. qui quanto tempore
durat non est diffinitus. non enī
legi euangelice alius status succe-
det qui ad perfectum adducit si-
cut ipsa succedit legi veteri. et lex
vetus legi nature. Ad vltimam
respondetur q̄ magister sanctus
Vincentius non assererat deter-
minate finem mundi. sed verisimi-
liter propter scelera multa regnā-
tia in mundo. et ppter frequentia
signa assererat breuiter esse.

In festo marci

euangeliste est euangelis-
um. Ego sum vitis vera 2d. 3o
ban. 15. Circa quod possunt dis-
putari sequentes questiones.

Prima. Utrum quis fidelis
potuerit fructus aliquem asferre
in presenti vita nisi in xpo vite ve-
ra manserit per fidem et caritates
non fictam. Secunda. Utrum
beatus Marcus conuenienter in-
ter euangelistas figura leonis sit
designatus. Tertia. Utrum
licitum fuit sancto Marco sibi
amputare digitum ut sacerdotio
indignus haberetur.

De primis que

stionem qua queritur.

Utrum aliquis fidelis potuerit
fructum aliquem asferre in pñti
vita nisi in xpo vite vera manse-
rit per fidem caritate non ficta.
sic proceditur. Et videtur qd sic.

Primo. Quia multi qui nō
manent in xpo per caritatem fa-
ciunt aliquos bonos actus qui
sunt boni fructus. dum nudum
vestiunt/famelicus pascunt/ieiun-
ant et orationes faciunt. 8o 2d.

Secundo. Multi qui nō ma-
nent per caritatem in xpo docen-
do et predicando faciunt multi-
plicem fructum in conuersione fi-
delium ut patet. ergo 2d. Ter-
tio sic. Omnis scola docet qd ope-
ra extra caritatem ad multa val-
ent. et videntur mereri aliquid
saltem bona temporalia. quia si

cut se habet pena ad malum ac-
tum ita se habet premium ad bo-
num. sed nullum malum factus
apud deum iustum iudicetur im-
punitum. ergo nec aliquod bon-
um irremuneratum. ergo nō ma-
nens in xpo per caritatem aliqd
merebitur per bona que facit. er-
go 2d. In oppositum est euā-
gelius presens. Respondeo. Di-
cendum. qd xpus ad ostendendū
qd necesse est manere in eo per fi-
dem et caritatem ad hoc ut quis
valeat fructificare opera merito-
ria vite eterne comparat se per si-
militudinem vite. et fideles palmi-
tibus dicendo. Ego sum vitis ve-
ra et vos palmites. quasi dicēdo
talis est cōparatio vestra ad me
qualis palmitum ad vitem. de
quib⁹ palmitibus dicit in psal.
Extendit palmites suas usq; ad
mare. Dicitur autem xpus vitis
non solum quia est fons humor-
is et virtutis ad fructificandum
sed etia; ut dicit Albertus super
Johannes. quia ministrat humo-
rem eterni et spiritualis gaudiū.
qui cor letificat/qui hominē bo-
ne spei libenter reddit/qui seculi
tristitiam pellit/qui inebrians
do seculari; obliuisci facit/qui
calorem caritatis infundit. Dicē-
dum est ergo qd sicut palmes nō
potest facere fructum nisi manse-
rit in vite eo qd fonte humoris cō-
stitutus est. sic nec aliquis fidelis
potest spiritualiter fructificare ni-
si manserit in xpo humorem gra-

D. I.

tie suscipiens ab ipso . qui vero
manet in eo p caritatem hic fert
fructum multum. Dicit aut sanc
tus Thomas super Iohannem
q triplicem fructum fert in vita
ista. Primus est abstinere a pec
catis Isa. 27. Dic est omnis fruc
tus: tollatur peccatum 2q. Secū
do est vacare operibus sanctita
tis ad Roma. 6. Dabebitis
fructum vestrum in sanctificatio
ne 2q. Tertius fructus est vacare
edificatione aliorū psal. De fruc
tu operum suorum satiabitur ter
ra. fecit etiam fructum quartus
in vita eterna Iohan. 4. fruc
tum congregat in vitam eternam
Dic est ultimus 7 perfectus fruc
tus omnium laborum nostrorum
Sapien. tertio. Bonorum labo
rum gloriosus est fructus. Ad
rationes in oppositum. Ad pri
mam 7 secundam est vna respon
sio. quia aliqui in caritate nō ex
istentes possunt multa opera fa
cere de genere bonorum. sunt ta
men sine caritate infructuosa q
ad meritum vite eterne que so
lum diligentibus deus repromit
titur secundum illud Job. 36. An
nunciat de ea amico suo q poss
essio eius sit. opera autem que fi
unt sine caritate infructuosa sūt
quo ad hoc Sapien. 5. Vacua
est spes eorum 7 labores sine fruc
tu. Ad tertiam potest esse ea
dem responsio. q bona facta si
ne caritate non sunt meritoria vi
te eterne et ita infructuosa sunt

quo ad illud vt dictum est. Vel
secundo respōdetur q duplex di
citur meritum scilicet de condigno
7 meritum de congruo. Me
ritum de condigno dicitur actus
per quem efficitur vt ipse agens
habeat debitum recipiendi. Me
ritum de congruo dicitur actus
per quem efficitur debitum dan
di in dante secundum decentiam
ipsius. Cum autem in omnibus
illis que gratis dantur. prima ra
tio dandi sit amor impossibile ē
q aliquis tale sibi debitum faci
at qui amicicia caret. 7 ideo cum
bona temporalia 7 eterna ex di
uina liberalitate nobis donant
nullus acquirere potest debitum
recipiendi aliquod illorum nisi
per caritatem ad deum. 7 ideo ope
ra extra caritatem facta non sūt
meritoria ex condigno nec eterni
nec temporalis alicui⁹ doni apd
deum. Sed quia diuinam boni
tatem decet vt vbiq; disposi
tionem inuenit perfectiones adi
ciat. Ideo ex merito congrui di
citur aliquis mereri aliquod bo
num per opera extra caritatem fac
ta. 7 secundum hoc opera ista ad
triplex bonum valent scilicet ad
temporalium consecutionem ad
dispositionem ad gratiam. 7 ad
consuetudinem bonorum operū.
quia tamen hoc meritum non p
prie dicitur meritum. Ideo ma
gis concedendum est q huiusmo
di opera non sint alicuius meri
toria q q sint.

D Secundam

questionem qua queritur
Utrum beatus Marcus conue
nienter inter euāgelistas figuras
ra leonis sit designatus. Et vide
tur q̄ non. quia beatus Marc⁹
vt dicitur in vita sua fuit humi
limus ⁊ mitis sed hec non conue
niant leoni qui superbus ⁊ feror
dicitur. ergo non convenienter p
leonem designatur. **Secūdo**
Beatus Marcus scripsit de om
nibus facis xp̄i de quibus alii
euangeliste. ergo non magis des
buit designari per leonem q̄ per
aquilam vel hominem vel bouē
In oppositum ē illud Ezech.
p̄. Facies leonis a dextris ip̄orū
quatuor. Respondeo. Dicens
dum q̄ beatus Marcus conue
nienter designatus et figuratus
est per leonem. Pro quo notan
dū. q̄ per quatuor facies quas
vidit Ezechiel propheta in ani
mali vno designantur quatuor
euangeliste siue quatuor euange
lia ab eis descripta de domino
nostro Ihesu xp̄o. Et sicut in fac
ie hominis designatur euange
lium Matthei. sic in facie leonis
designatur euangelium Marci.
Circa quod considerandū q̄ li
cet Marcus de omnibus xp̄i fac
tis scripsit sicut ⁊ alii. tamen spe
cialiter versatur ⁊ immoratur cir
ca resurrectionem et regnum xp̄i
q̄d̄ affectus est in sua benedic
ta resurrectione secundum quod

dixit apostolis immediate post
resurrectionem suam. Math. vi
cesimo octauo. Data est mihi om
nis potestas in celo et in terra.
Quod quidem regnum per leo
nem convenienter designatur q̄
est rex animalium vt dicit Isido
rus libro etimologiarum. 12. et
ideo materia circa quam specia
liter moratur euangelium Mar
ci designatur in nomine leonis.
Et hoc propter tria que in resur
rectione christi reperiuntur ⁊ pro
prietatibus leonis assimilantur.
Primum est resurrectionis effi
ciens principium quod in aliis
hominibus est extrinsecum. sed
in Christo intrinsecum secundū
quod ipse dicit Iohannis deci
mo. Potestatem habeo ponendi
animam meam et iterum sus
mendi eam qui propria virtute
surrexit. Et similiter huiusmodi
in proprietate leonis reperitur.
Dormit enim oculis apertis. vt
dicit Isidorus vbi supra. Licet
autem caro Christi in sepulchro
dormierit per veram mortem et
anime separationem. Tamen di
uinitas vtriq̄ coniuncta vigila
bat secundum quod dicit Can
ticorum quinto. Ego dormio et
cor meum vigilat. Proprietate
et virtute huiusmodi diuinita
tis sic vigilantis surrexit a som
no mortis. Unde potest exponi
quod dicitur Jeremie quarto.
Ascendit Leo in cubiculo suo.
q̄ Christus qui est leo de tribu

Juda de sepulchro ascendit virtute propria. Secundo assimilatur leoni propter tempus et modum. quia resurrectio xpi facta est post triduum. qd tamen accipitur per sinodothen. Ita similiter leo natus de nouo tribu iudibus dicitur dormire secundum Isidorum ubi supra. et postea fremitu et rugitu patris excitatur. Sic xpus post triduum dormitionis in sepulchro virtute dei patris fuit excitatus a mortis somno. 3° quod dicitur Actu. 3°. Dunc deus suscitauit a mortuis et cetera. Et ideo de hoc potest exponi illud Beñ. 49. Catulus leonis iuda. Et sequitur. Requiescens accusasti ut leo scis in sepulchro. et subdit. Quis suscitabit eum de somno mortis post triduum. ad qd potest responderi deus pater. ut ex predictis. Tertio assimilatur resurrectio leoni propter affectum imperium. qz licet xpus ante resurrectionem humilis et subiectus apparuit. tamen in resurrectione sua dominum omnium obtinuit. secundum qd dicit Apostolus ad Philipen. 2°. Humilis aut semetipsum factus obediens usqz ad mortem. mortem autem crucis. propter quod et deus exaltauit eum et donauit illi nomen quod est super omne nomen. ut in nomine Ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum etc. In leone inuenitur huiusmodi similitudo inquantum

est rex animalium ut predictum est. et b^o est qd dicitur Apocalipsis. 5°. Uicit leo de tribu iuda. quia per suam benedictam passionem et resurrectionem subiecit sibi omnem creaturam. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia hic non accipitur causa significationis seu figurationis ex parte conditionis persone designate per leonem sed ex parte materie scripture siue de qua loquitur in euangelio principaliter siue specialiter. Ad secundam patet responsio ad idem. quia consequentia non valet. quia licet euangelium Marci de omnibus factis christi loquitur. tamen specialiter versatur circa resurrectionem christi et regnum eius.

D terciam questionem qua queritur. Utz licitum fuit sancto Marco amputare digitum ut sacerdotio indigne haberetur. Et videtur quod sic. Primo sic. Ex historia sua in qua legitur quod sic fecit. et tamen non reprobatur de hoc. Secundo sic. Occidere seipsum est magis quam mutilare. Sampson autem seipsum interfecit ut habetur Iudicium. 16. et tamen numeratur inter sanctos ad Hebre. 11. ergo licitum est mutilare seipsum propter aliquam causam. Tertio sic. Minus bonum est contemnere

dum propter conseruationes maioris boni. sicut ad conseruationem vite aliquis proicit merces in mari sed virtus castitatis est maius bonum q̄ membrum corporale. ergo licite potest aliquis sibi scindere virilia propter conseruationem castitatis. In oppositū arguitur per illud quod in decretis dicitur. Si quis amputauerit sibi virilia clericus non fiat. quia homicida sui est. Respondeo. Dicendum q̄ quelibet pars corporis ordinatur ad totum cuius pars est. et ideo de ipsa ordinandum est prout respicit bonum totius corporis et ulterius respicit bonum hominis et communis. quia sicut pars corporis ordinatur ad totum corpus. sic corpus ad hominem cuius pars est et unus homo ad totam communis. Ergo si membrum aliquod sit nocuum corpori ut pote propter aliquam egritudinem vel turpitudinem est aliorum membrorum corruptiuum. Tunc est conclusio prima q̄ licite potest abscindi ne inficiat alia membra. et hoc ab eo cuius est si habeat artem medicandi vel ab alio de voluntate eius. quia cuiuslibet commissa est cura salutis sui corporis. sicut et homicida et raptor per iudicem licite occiditur et a communis hominum abscinditur in quantum eius vita esset in nocuum communis. quia iudicibus committitur salus com

munitatis. Si autem membrum sit sanum tunc est secunda conclusio. q̄ regulariter non est licitum alicui seipsum mutilare. et hoc probatur sic. Primo quia homo naturaliter amat seipsum et per consequens omnia que sunt de integritate ipsius. et ideo mutilare se ipsum est contra caritatem quaz quilibet tenetur habere ad seipsum. Secundo sic. Homo similiter est pars communis. ergo inferre sibi nocuum per mutilationem est agere contra commune bonum. Tertio. Deus est institutor nature instituendo membra eius. et ideo mutilans seipsum agit contra deum. Tertia conclusio. q̄ in casu licitum est videri licet ex parte precepti dei occulto quod dicitur instinctu spiritus sancti. Patet conclusio. quia deus est actor nature et dominus vite et mortis humane et per consequens omnium membrorum. et ideo si precipit homini sibi auferre vitam vel membrum aliquod non solum licitum sed etiam debitum est hoc fieri. Et hoc modo dicit sanctus Thomas in secunda secunde. q. 187. ar. 2. q̄ credibile est q̄ beatus Marcus hoc q̄ digitum sibi amputauit ex instinctu spiritus sancti fecit. sine quo non licet alicui sibi manus inicere. hoc idem sanctus Thomas ponit in secunda secunda. q. 64. ar. 7. dicit Augustinus p. de ciuitate dei. q̄ non Sampsonialis D. 2.

ter excusatur q̄ seipsum cum ho-
stibus ruina domus oppressit. ni-
si quia latenter spiritus sanctus
hoc iusserat qui per illuz miracu-
la faciebat. Et eandem rationez
assignat de quibusdam sanctis
feminis que tempore persecutio-
nis seipsas occiderunt. de quid⁹
ecclesia memoriam facit. Ad
rationes in contrariuz. Ad primaz
de sancto Marco et de Samp-
sone patet responsio ex dictis.

Ad tertiaz respondetur negā-
do consequentiam. Et ratio est.
quia illud assumptum in maior
ri vt dicit sanctus Thomas est
intelligendum quando aliter p-
videri nō potest S; q; saluti spi-
rituali semper potest aliter subue-
niri q̄ per membri precisionem.
quia peccatum subiacet volun-
tati. et ideo in nullo casu licet mē-
brum abscindere dipter quod-
cunq; peccatum vitandum. Un-
de Chrysostomus exponens illud
Math. 19. Sunt eunuchi qui se
ipsos castrauerunt ppter regnuz
celorum. non dicit membrorum
abscisione sed malarum cogitas-
tionum interemptione. maledic-
tionis enī est obnoxius qui mem-
bra abscondit. et ea que homici-
darum sunt facere presumit.

In festo beati

Petri martiris de ordi-
ne predicatorum est euangeliz.
Si quis vult post me venire etc.

Math. 16. Circa quod possunt
disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum ad consecuti-
onem eterne beatitudinis sit ne-
cesse abnegare semetipsum et to-
lere crucem suam et sequi christum.

Secunda. Utrum beat⁹ Pe-
trus martir dicatur triplici aureo
la dotatus.

De primaz que

tionem qua queritur.

Utrum ad consecutionez eterne
beatitudinis sit necesse abnega-
re semetipsum et tollere crucem su-
am et sequi christum. Et videtur
q̄ non.

Primo sic. Ad con-
secutionem vite eterne necesse ho-
mo debet diligere semetipsum. et
ergo non abnegare. consequentia
videtur bona. quia illa duo vi-
dentur esse contraria. antecess
est manifestum. quoniam si dili-
gere proximum cadat sub precep-
to et illuz diligere debeo sicut me-
ipsum. ergo sub precepto cadit vt
quis seipsum ex caritate diligit.

Secundo sic. dicit ad Ephe.
5. Nemo vnq; carnes suas odio
habuit. naz homo naturaliter di-
ligit vitam suam corporalem. er-
go ad consecutionem eterne vite
non est necessarium abnegare se-
ipsum. Tertio sic. Math. vii.
decimo dicitur. Iugum meum su-
ave est et onus meum leue. sed
hoc non videtur stare cum hoc
q̄ oporteat sumere crucem ad cō-
secutionem vite eterne. In

oppositum est euangelium presens. Respondeo. Dicendum quod vera est sententia domini. Trium enim sunt ut dicit Chrysostomus ad eundem post christum. Primum est abnegatio sui ipsius secundum partem sensibilem id est voluptatum carnalium et temporalium abnegatio. Secundum est crucis susceptio. Tertium est imitatio. Primum notatur cum dicit. Si quis vult post me venire abneget semetipsum. Et dicit Chrysostomus quod loquitur per similitudinem. ut si haberes filium et videres eum male tractari. si non curares tu. abnegares. Sic si vis sequi passionem domini oportet quod abneges te id est pro nihilo reputes. psal. factus sum sicut homo non audiens et non habens in ore suo redargutiones. Secundum est ibi. Et tollat crucem suam id est paratus sit in animo pati crucem siue mori morte acerbissima et turpissima propter christum ut ipse pro te fecit. secundum illud Sapient. 2. Morte turpissima condemnemus eum. Unde homo debet esse paratus pati quamcunque mortem propter deum. Tertium tangitur ibi. Et sequatur me. Et ad hoc christus rationem inducens subdit. Qui enim voluerit animam suam saluam facere perdat eam. Hoc autem potest dupliciter intelligi. Perdere enim potest habere duplicem significationem.

Uno modo idem est quod amittere. et in in isto sensu. perdat eam. subintelligendum est in alia vita quasi diceret. Qui voluerit animam suam saluam facere id est deliciis et voluptatibus occupare in hac vita. quia hoc est vitam suam saluare secundum opinionem carnalium et talis perdat eam in alia vita. quia obligat eam ad penam inferni. Alio modo perdere idem est quod destruere. et tunc cum dicitur. perdat eam. subintelligitur in hac vita. Et est sensus. Qui voluerit animam suam saluam facere quantum ad meritum vite eterne ipse perdat eam id est destruet corpus laboribus et passionibus exponendo ex quibus sequitur separatio anime a corpore. et hoc est animam perdere secundum estimationem falsam carnalium licet sit saluare eam secundum veritatem. Et secundum hunc ultimum sensum sequitur. Qui autem perdidit animam suam propter me. id est propter deum mortem sustinendo ipse inueniet eam in beatitudine deo fruendo. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. quia abnegare seipsum secundum exteriorem siue sensibilem naturam non obtemperando in his que repugnant rationi non est contrarium ei quod est diligere seipsum ut est preceptum. quia intelligitur secundum naturam rationalem ut scilicet homo velit sibi bona que pertinent ad

perfectiones rationis. amare au-
 tem seipsum secundum naturam
 sensibilem sibi obtemperando non
 est vere amare seipsum ex carita-
 te. Propter quod diligere seipsum
 secundum naturam exteriores in
 his que repugnant rationi est vi-
 tuperabile. Unde. 2. Thimo. 3.
 dicitur quod in nouissimis diebus in-
 stabunt tempora periculosa. et erunt
 homines amantes seipsos. Sed
 in his in quibus natura exterior
 interiori concordant est laudabi-
 le. unde hoc est abnegare semet-
 ipsum id est affectum humanum
 non sequi. sed refrenare et subi-
 gare rationi. Ad secundam
 respondetur negando consequen-
 tiam. Et ratio est. quia non dici-
 mus quod ad persecutionem vite eter-
 ne debeamus nos interficere ut
 destruamus naturam. quia ne-
 mo carnes suas odio habuit ad
 Ephe. 5. sed abnegamus nos se-
 sensibilem naturam in his que re-
 pugnant et contrariantur rationi
 vel que retardant nos a consecu-
 tione bonorum spiritualium re-
 frenemus et humiliemus rationi
 sicut dicit Apostolus. 1. Cor. 9. Ca-
 stigo corpus meum et in seruitu-
 tem redigo et. Ad tertiam re-
 spondetur negando consequen-
 tiam. Et ratio est. quia lex Christi di-
 citur iugum suauis et onus leue
 diligentibus. quod ut dicit Augustinus.
 Amor omnia leuia facit et ama-
 re nihil est difficile. nec homo repug-
 nat ei quod homo animo sit paratus

suscipere mortem propter Christum si
 fuerit expediens. vel ciux dicitur
 ibi mortificatio carnis. de qua
 Apostolus ad Galath. 5. Qui
 autem Christi sunt id qui spiritum dei
 habent carnes suas crucifixerunt
 cum viciis et concupiscentiis suis
 passionibus quibus anima incli-
 natur ad peccandum. et quia ta-
 les ad hec opera mouentur ex deu-
 otione ad Christum crucifixum. ideo
 signanter dicit Apostolus. crucifixe-
 runt id est Christo crucifixo se confor-
 mauerunt affligendo carnem su-
 am. Unde ad Galath. 2. dicit
 Apostolus ut deo viuamus Christo con-
 fixus sum cruci.

D Secundam

questionem quod beatus Pe-
 trus martir dicitur triplici aureo-
 la dotatus. quia virgo. quia pre-
 dicator siue doctor. quia martir
 Queritur. utrum ille tres aureo-
 le in beato Petro martire fuerint
 equales. Et videtur quod non. quia
 aureola virginis videtur esse
 maior inter alias. Dicit enim Cy-
 prianus de virginibus loquens
 quod illustrior sit portio gregis Christi.

Secundo. Alius videtur quod
 aureola martiri sit maior. et hoc
 dicit Beda. Respondeo. Dicen-
 dum quod tres aureole in beato Pe-
 tro non fuerunt equales et quod sim-
 pliciter loquendo aureola debita
 quia martir excellentior est ce-
 teris. Pro quo notandum iuxta
 sanctum Thome. in. 4. dis. 19. quod pre-

eminentia aureole ad aureolam dupliciter potest attendi. Primo ex parte pugne ut dicatur aureola potior que fortiori pugne debetur. et per hunc modum aureola martirum aliis aureolis supereminet. Alio modo pugna martirum est fortior scilicet seipsum et vehementius affligens. sed pugna carnis est periculosior in quantum est diuturnior et magis nobis imminet euicino. et sic supereminet quodammodo aureola virginum. Secundo ex parte eorum de quibus est pugna. et sic aureola doctorum inter omnes est potior. quia huiusmodi pugna versatur circa opera intelligibilia. Alie vero pugne circa sensibiles passionis. Eminentia autem que attenditur ex parte pugne est aureolis familiarior. quia aureola secundum propriam rationem respicit victoriam et pugnam. difficultas etiam que attenditur ex parte ipsius pugne est potior quam illa que attenditur ex parte nostri in quantum est nobis vicinior. et ideo simpliciter loquendo aureola martirum inter omnes est potior. et ideo dicitur Mathei. 5.º qui octaua beatitudine etc. que ad martires pertinet scilicet Beati qui persecutionem patiuntur omnes alie perficiuntur. propter hoc etiam ecclesia in connumeracione sanctorum martires doctoribus et virginibus preordinat. sed quantum ad aliquid nihil prohibet alias

aureolas excellentiores esse. Et per hoc patet responsio ad obiecta

In festo apostolorum Philippi et Jacobi

est euangelium. In illo tempore dixit etc. Non turbetur cor vestrum etc. Johan. 14. Circa quod possumus disputari sequentes questiones. Prima. Utrum explicite credere misterium incarnationis Christi sit de necessitate salutis.

Secunda. Utrum credere explicite trinitatem diuinam personarum sit de necessitate salutis

Tertia. Utrum potest cognosci vna diuinarum personarum non cognita alia.

De primis que

questionibus sic proceditur. Et videtur quod explicite credere misterium incarnationis Christi sit de necessitate salutis. Primo sic. Non enim tenetur homo credere ea que angeli ignorant. quia explicatio fidei sit per reuelationes diuinam que peruenit ad homines mediantibus angelis ut dicit Dionysius. 4.º celestis ierarchie sed angeli misterium incarnationis ignorauerunt ut videtur dicere Dionysius exponens illud Isaie 63. Quis est qui venit de edem 6.º angeli non tenebantur de hoc habere fidem explicitam. Secundo sic. Sicut dicit Dionysius 6.º celestis ierarchie. Multi de gentilibus ante aduentum Christi

saluati sunt. sed illi nō habebāt
fidem explicitam de redemptore
quia reuelatio eis non erat fac-
ta. ergo 2°. Tercio sic. Aduē-
tus redemptionis non est de dic-
tamine legis naturalis. sed qui
erant in lege naturali saluabantur
implentes ea que sunt de dicta-
mine legis naturalis. 3° 7 cetera
Sed in oppositum est euangelis-
um in quo xpus reprebendo
Thomam dicentes. Domine ne
scimus quo vadis 7 viam quō
scire possum? ipsi respondens ait
Ego sum via et nemo venit ad
patrem nisi per me scilicet in me
credendo 7 mea opera imitando
in quo tangit misterium incarna-
tionis. Rōne sic. Illud proprie
proprie 7 per se pertinet ad obiec-
tum fidei per quod homo beati-
tudinem consequitur. via autē
hominibus veniendi ad beaitu-
dinem est misterium incarna-
tionis 7 passionis xpi. Dicitur enī
Actuum. 4° Non est aliud no-
men datum hominibus in quo
oporteat nos saluos fieri. 5° ne-
cessarium erat ad salutem habes-
se fidem misterii incarnationis.
Ad quā fidē diuersimode se ha-
bet genus humanū 3° diuersa
tempora. In primo enī statu an-
te peccatū non oportebat ab ali-
quo hoīe habere fidem explicitā
de incarnationis misterio 3° qd
ordinabatur ad liberationē pec-
catorū. Ista conclusio patet. qz nō
dum seruitus erat inducta 3° suf-

ficiebat habere fidem explicitā
in cognitione dei vtsqz hō crede-
ret qd deus ei prouideret in eis q
necessaria essent ei ad salutē. In
secundo autem statu post peccatū
ante aduentum xpi quidā
habebant fidem explicitā de re-
demptore quibus reuelatio fac-
ta erat qui maiores dicebantur
Quidā vt minores fidem im-
plicitam habebant in fide maio-
rum. Unde eis sacramentum res-
emptionis sub signis sacrificio-
rum proponebatur. In statu enī
post aduentum xpi qz iam mis-
terium redemptionis impletus erat
corporaliter 7 visibiliter 7 predi-
catus. omnes tam maiores qz mi-
nores tenentur ad explicitē creden-
dum. precipue quantum ad ea q
communiter in ecclesia solemniter
sanctur 7 publice proponuntur si-
cut sunt articuli incarnationis.
alias autem subtiles considera-
tiones circa incarnationis arti-
culos tenentur aliqui magis vel
minus explicitē credere 3° qd
venit statui 7 officio vniuscuiusqz.
Ad rationes in oppositū
Ad primas respondetur qd ange-
li punitus de incarnationis mi-
sterio edocti sunt qd homines.
vt dicit Dionysius. c. 4° celestis
hierarchie quantum ad ipsas sub-
stantiam eius qd credendum est
Quis non quantum ad omnes
circumstantias omnium articulo-
rum quas postea rebus euenien-
tibus cognouerunt. Ad secun-

da respondetur q ratio nō pro
cedit. Tum primo. qz multis gē
tibus reuelatio facta fuit sicut
patet per ea que predixerūt. Nam
Job dicit. 19. Scio q redēptor
meus viuit. Sibilla. n. p. nuncia
uit aliqua de xpō vt Aug. dicit
Tuz 2. qz si aliqui saluati sunt
quibz nō erat facta reuelatio. n̄
fuerūt saluati absqz fide media
toris. qz si nō habuerūt fidem
explicitā: habuerūt implicitā in
diuina pudentia credentes deū
esse liberatores hoīm s3 mōs li
bi placitos. 7 s3 q aliquibz ve
ritates agnoscētibz ipse reuelauit
s3 illud Job. 35. Qui docz nos
sup iumenta terre. Ad tertiā
mādetur neganda pñam. Et rō ē
qz quāq ad cognitionē misterii
in carnatōis n̄ sufficeret p se nas
tur: a sufficiebat tñ cū lege scrip
ta. an̄ legē dō adiuta p gratiam

¶ Secundam

q̄stionez sic procedit. Et vi
detur q credere explicitē trinitas
tem diuināz personāz nō sit de
necessitate salutis. Primo sic
dicit enim Aplūs ad Hebr. 11.
Credere oportet accedentem ad
deum qz est. ergo videtur q non
oportuit credere distinctionē per
sonarū. Secundo sic. Cog
nitio fidei est necessaria in q̄tum
nos in fines dirigit. sed deus est
fuit noster in quantum est sum
mum bonū quod ad essentiam
pertinet. ergo videtur q sufficere

bat de deo credere essentialia.

Tertio. Sacra scriptura est re
gula fidei. sed in scriptura vte
testamenti non fuit facta exp̄ssa
mentio de trinitate. g. non erat
necessarium credere illam. In
opp. ē euangelium pñs vbi ip̄s
rep̄bendens Philippū ait. Quā
to ip̄e vobiscum sum et non cog
nouistis me. Philippe qui videt
me videt 7 patrem meum. nō cre
dis. quia ego in patre et pater in
me ē. Respondeo. Dicendū
q post tempus graue diuulgate
tenemur explicitē ad credendū
mysterium trinitatis. Ista conclu
sio sic declaratur. Mysterium xp̄i
explicitē credi non potest sine in
te de trinitate. quia i mysterio xp̄i
hoc continetur q filius dei car
nem assumpsit. Item q per gra
tiam spiritus sancti mundum re
nouauit. Et iterum q de spiritu
sancto conceptus fuerit. Et ideo
eo modo quo mysterium Christi
ante christum fuit quidem expli
cite creditum a maioribus. im
plicitē autem 7 quasi obumbras
te a minoribus. ita etiam mys
terium trinitatis. et ideo post tem
pus gratie diuulgate tenent om
nes sicut dictum est ad credendū
mysteriū trinitatis 7 omnes qui
nascuntur in christo hoc adipis
cuntur per inuocationem trinita
tis secundum illud Math. vlt.
Euntes docete oēs gētes baptis
santes eos in nōe patris 7 filii 7
spiritus sancti. Ad rōnes in

oppositum. Ad primam respon-
detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia apostolus pos-
suit illa q̄ oportuit explicite cre-
dere & deo omni tempore & quo
ad omnes. Ad secundam re-
spondetur negando consequenti-
am. Et ratio est. quia ad dirigen-
dum in finem non solum oportet
cognoscere finem. sed ea sine qui-
bus in finem dirigi non potest. &
ideo oportet habere explicitam fi-
dem non tantum de fine sed etia-
am de misterio trinitatis. quia si-
ne diuinarum personarum visio-
ne in finem beatitudinis venire
non potest. Ad tertiam respō-
detur uno modo negando mino-
rem. q̄ in veteri testamento mul-
tipliciter est expressa trinitas per-
sonarum sicut statim in principio
Gen. ubi ad expressionem trini-
tatis dicitur. faciamus hominē
ad ymaginem et similitudinem
nostram. Tum secundo. nō erat
necessarium ut explicite omnes
cognoscerent misterium trinitatis
ideo non fuit positum misterium
trinitatis manifeste in veteri tes-
tamento sed velate ut sapientes
credere possent.

D terciam que-
stionem sic proceditur. Et
videtur q̄ una personarum pōt
cognosci alia non cognita. Pri-
mo sic. Essentia diuinitatis pōt
cognosci non cognita distinctio-
ne personarum sicut cognoscebāt

philosophi. ergo etiam una per-
sona alia non cognita. Sec-
undo sic. Discipuli habebāt no-
ticiam de xp̄o et tamen non ha-
bebant de patre. unde dicit Phi-
lippus. Ostende nobis patrem &
sufficit nobis. Tertio sic. Di-
uine persone habēt distinctos ar-
ticulos & per consequens distinc-
tas cogitationes. g^o una potest
cognosci alia nō cognita. In
oppositum est euangelium presens
ubi xp̄s ait. Si cognouissetis me
& patrem meum utiq̄ cognouissetis.
& infra. Tanto tempore vo-
biscum sum et non cognouistis
me Philippe qui videt me videt
& patrem meum. quomodo tu dicis
ostende nobis patrem. non credis
q̄ ego in patre & pater in me est.

Respondeo. Dicendum q̄ q̄
verba huiusmodi euangelii sunt aliquo
modo obscura. sunt aliqua no-
tanda pro eius intelligentia. Pri-
mo notandum q̄ s^o Augustinus
inter discipulos aliqui erant qui
etiam xp̄m s^o qd̄ erat verbum
dei cognoscebant. quorum unus
erat Petrus qui dixit. Tu es xp̄s
filius dei viui. Mathei. 16. Alii
erant qui eum non cognoscebant
inter quos erat Philippus. Quam-
ad primos dixit. quo ego vado
vos scitis. Quam ad secundos
dixit. Nō cognouistis me. Secū-
do notandum q̄ xp̄us dupliciter
cognosci poterat. v^o s^o hūanarum
naturam & sic omnes sciebant. et
quātum ad hoc dixit. Quo ego

vado vos scitis. quia vado ad patres quem scitis per me vobis manifestatus. via autem per quam vado ego sum quam scitis. Secundo oportet cognosci secundum diuinam naturam. et secundum hanc dicit. et non cognouistis me Tertio notandum quod non est inconueniens quod vnum et idem sciri et ignorari diuersimode potest. Cognitio enim humana procedit de imperfecto ad perfectum. ut habetur per philosophorum. et ideo illud quod scitur in generali et confuse bene ignoratur in particulari et determinate. sic erat in proposito. quia ipsius doctrina in quodam generali et confuso accepta erat et sic dicit christus scire. determinate autem et perfecte adhuc nesciebant. et sic Thomas negauit se scire propter quod christus explicat magis in particulari. Ego sum via secundum humanitatem. quia illa que gessit in humanitate sunt via perducens nos ad gloriam. et sic utrimque dixit verum ut dicit Albertus. Christus enim dixerat quod se qui via erat nouerant. Thomas autem negat. quia licet christum nouerat tamen de christo sub intentione vie dubitabat et querit. sicut qui nescit christum non oportet quod cognoscat eum sub forma venientis. sic ergo dicit. Nescimus quo vadis. quia licet ad patris beatitudinem vadis. non tamen scimus patrem sub ratione termini siue finis vie tue. et ideo

nescimus quo vadis. dicit Ihesus. Ecce illuminatio dubitationis. Ego sum via veritas et vita via per me ut certum exemplum virtutis transitus. Ego sum veritas. id est doctrina in qua non deuiatur. Ego sum vita quo ad unitatem in qua quicumque per me uiuit in semper eternum uiuit. hoc intendit littera ut dicit Albertus. quod sit vera via conuenienter probat dicens. Nemo uenit ad patrem nisi per me ducentem sicut via ducit. quia nec ad cognitionem patris uenit nisi per me Iohan. per Unigenitus qui est in sinu patris ipse enarrabit. Et dans certam terminum vie demonstrationem subiungit dicens. Si cognouissetis me secundum diuinitatem quam in operibus operum meorum cognoscere facile potuissetis et patrem meum qui unus in deitate mecum est cognouissetis utique. quia nostra opera indiuisa sunt. sicut indiuisa est uirtus et substantia qua operamur. Ammodo cognoscet eum accepto spiritu sancto post resurrectionem et ascensionem meam. qui reuelabit uobis omnia que dixi uobis Iohan. 14. Cum uenerit paraclitus quem ego mitto tam etc. Et uidistis eum quia uidendo me in quo est diuina natura que est idem quod pater uidistis eum. Qui enim me misit mecum est Iohannis octauo Consequenter sequitur dubitatio Philippi que oritur ex precedenti. quasi

diceret. Ex quo dicis patrem esse
deum ad quem vadis et in quo
est terminus nostre beatitudinis
ostende nobis patrem et sufficit
nobis. ac si dicat. et si nihil ultra
queritur. hoc dixit Philippus quia
patrem in ratione patris non no-
uit licet in ratione dei. Philippus
enim rudis fuit ut dicit Albertus
quia licet cognouerit deum in ra-
tione dei non tamen cognouit sub
distinctione personarum et indi-
gebat illuminatione ampliori.
Et illam Christus sicut doctor
prius exhibet Philippum redar-
guendo. Tanto tempore vobis-
cum sum ostendens vobis viam
et patris operationem et virtutem
et substantiam. et per illa non cog-
nouistis me. ac si diceret. mirum
est valde. quia qui videt me vi-
det et patrem meum scilicet secun-
dum diuinitatem. et ideo mirum
est hoc totiens a me auditus non
cognouistis. Surgit questio que
est. quare tanto tempore perfecte
non cognouerunt christum. Re-
spondetur iuxta Albertum super
Iohannem. quod ideo. quia oculi
eorum tenebantur vel anime car-
nis et infirmitatis christi quo sem-
per cogeantur dubitare. quia et
Petrus aliquando pro se confis-
tebatur et pro aliis dicens. Tu
es christus filius dei viui. Mathei
16. tamen iterum propter infirmi-
tatem carnis reabsorbentur ad
fidei modicitatem. et propter illam
carnis assumptam infirmitatem

semper patrem meliorem filio cre-
debant. et ideo ut dicit glossa. nec fi-
lium perfecte cognouerunt. quia
non omni natura filius est equa-
lis patri. et ideo qui patrem filio
meliorem credit nec filius cogno-
uit esse filium per naturam. et ideo
Philippus reprehensione dignus
fuit. quia non cognouit. Philippe
qui videt me per opera esse deum
videt patrem. quia deus inconcabi-
le est nomen et natura nulli nisi uni
scilicet substantiaque conueniens. et ideo
qui cognouit diuinitatem in fi-
lio cognouit eam et in patre. quia
pater et filius unum sunt in natu-
ra. et ideo recta consequentia. qui
videt filium distincta cognitione
videt et patrem. quomodo tu di-
cis in quantum apostolus electus
tot doctrinis imbutus/tot reue-
lationibus illuminatus. cum sis
vnus de illis quibus dixi Mathei.
13. vobis datum est nosse mysteri-
um regni celorum. dicis. ostende no-
bis patrem. cum totiens tibi pater
in demonstrationibus operum consue-
sit Iohanni. 17. Pater manifestauit
nomen tuum hominibus quos dedisti
mihi. non credis quia ego in patre
et pater in me est. quasi diceret. hoc
mirum est. Consequenter per habita-
dubitationis illuminatione sub-
iungit perfectam rationem dicens
Verba que ego loquor que tantum
habent effectum quod quicquid di-
co statim fit. quod non conuenit nisi
verbo dei vobis ad utilitatem ve-
stram. a meipso non loquor prima

te. q̄ sic effectum non haberent
pater aut in me manens per sub
stantias ipse vt actor facit opera
in me. Sicut enim indiuisa ē na
tura sic indiuisa est operatio Jo
han. 5. Opera que ego facio et
non creditis q̄ tu non loqueris
tantū pro te s̄ pro oībus aliis q̄
ego in patre et pater in me est. qua
si diceret. mirz est si hoc post tāta
opa visa nō creditis. alioquin
supple si simpliciter non creditis
siue alio inducente vos ad fidez
propter opera ipsa credite. loqui
tur oībus aplis q̄ illa sufficiens
ter vos ad fidem inducant. Illis
sic expeditis pro intelligentia sa
na euangelii pro responsione ad
formam questionis est notandū
q̄ triplex dicitur visio qua videt
deus a nobis. Una est q̄ perfici
tur lumine naturalis rōnis qua
si per effectus dei qui sunt q̄daz
vestigia que surgant ad nouiciā
aliqualem dei sicut dicitur Sap
pienti. 13. A magnitudine speciei
creature poterit eorū creator vi
deri. Et ad Roma. 1. Inuisibilis
lia dei per ea q̄ facta sunt intel
lecta aspiciuntur. Et de tali visi
one est conclusi. q̄ deus pōt videri
nō intellecta distinctione psona
rum. sicut philosophi et iudei di
cuntur habere nouiciam dei scilz
q̄ sit et q̄ sit vnus et q̄ sit bonus
et q̄ sit potentissim⁹ et b̄mōi. Luz
aut oēs effectus dei respiciūt po
tentiam et bonitatem dei q̄ oīa p
tinent ad essentias diuinam non

ducunt in cognitionem distincti
onis alicuius personarum. Sec
unda visio est qua homo dicit
videre aliqua que sunt supra in
tellectum humanum. que lumine
fidei et reuelationis domini
nostri Ihesu xpi per spiritus p̄spi
ciunt in nobis. et illa cognitio ali
quando per successiones tempor
is creuit. sicut dicit Gregorius.
q̄ s̄ incrementum temporis cre
uit scientia sanctorum patrum. et
aliquando hoc contingit vt di
cit sanctus Thomas. ex impotē
tia ad ostendendū q̄ principio
totum capere non possunt. Unde
oportet humanum intellectus as
suescere ad ea que fidei sunt. pro
pter quod dñs discipulis dixit.
Multa habeo vobis dicere que
non potestis portare mō. Jobā.
16. Hoc manifeste habemus in
euangelio Jobis. Nam in p̄senti
euāgelio resp̄bunt apli q̄ nō
cognouerūt diuinitatem xpi nec
patrem sicut visum ē. Infra tamē
c. 17. augmenta fide illorū dicit
xpus de eis. Nunc cognouerunt
quia omnia que dāsti mihi abs
te sunt. i. a te procedentia. q̄ ver
ba que dedisti mihi ab instanti
receptionis q̄ replet⁹ sui oī cog
nitione veritatis dedi eis interi
us et exterius docendo. et ipi acce
perunt doctrinaz xpi recipiendo
et cognouerunt per doctrinaz xpi
et per miracula. et q̄ b̄mōi cogni
tio fuit fidei. adeo subditur. et cre
diderunt vere. id est summiter et sta

biliter. quia tu me misisti. Et de
tali cognitione est conclusio secun-
da. q. cognitio fidei perfecta non
potest quis videre unam personam
alia non visa. Patet conclusio
ex dictis Christi dicentis. Si cog-
nouissetis me perfecta fidei cog-
nitione cognoscendo in me diui-
nitatem credendo me non solum
hominem sed etiam deum utique
et patrem cognouissetis qui unum
in diuinitate est mecum. Tertia
visio dei est visio intuitiva qua
beati vident deum. de qua dicitur
Joban. 17. Nec est vita eterna
ut cognoscant te solum deum et
quem misisti Ihesum Christum. Et de
tali est conclusio tertia. q. est im-
possibile videre in diuinis unam
personam alia non visa. Patet
conclusio ex presenti euangelio.
ait enim Christus qui videt me vi-
det et patrem meum. Ratione pro-
batur sic. In persona diuina non
intelligimus nisi substantiam si-
ue naturam que una est simplis-
sima trium personarum. nec po-
test videri in una persona quin
eadem videatur in alia. Secun-
do intelligimus relationem. sed
relatiua sunt simul naturali intel-
ligentia. ita q. unum est in intel-
lectu alterius ut pater dicitur fi-
lii pater. et filius patris filius. er-
go impossibile est visione aperta
que est visio per essentiam cognos-
cere unam personam alia non cog-
nita. Ad rationes in opposi-
tum. Ad primam respondetur. q.

ratio procedit de prima cognitio-
ne naturali. quia tali non cogno-
scitur distinctio personarum in di-
uinis. Ad secundam respon-
detur. q. cognitio discipulorum
ad minus Thome et Philippi
fuerit imperfecta cognitio. et ideo
merito reprobens fuerunt a Christo.

Ad tertiam respondetur ne-
gando consequentiam. Et ratio
est. quia non omnes articuli sunt
sic distincti ut in eis non implice-
tur cognitio plurium personarum
ut cum dicitur. Credo in deum
patrem omnipotentem. ita intel-
ligitur cum patre filium. Item cum
dicitur. Et Ihesum filium eius.
implicatur due persone. Qui con-
ceptus est de spiritu sancto. ecce
implicantur tres persone. et ita ra-
tio non procedit. Tum etiam quia
licet in articulo uno non fiat men-
tio nisi de una persona non sequi-
tur q. perfecta cognitione fidei
possit cognosci una persona alia
non cognita. quia si de patre ha-
beo perfectam fidem oportet q.
cognoscam de eo q. genuit filium
ab eterno. et ab eo et filio proces-
serit spiritus sanctus. et sic de aliis

In festo Inue-

tionis sancte Crucis est
euangelium. Erat homo ex pha-
riseis etc. Joban. 3. Circa quod
possunt disputari sequentes que-
stiones. Prima. Utrum fue-
rit conueniens comparatio cum

dicitur. sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto: ita oportet exaltare filium hominis. Secunda. Utrum sit verus q̄ nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo filius hominis qui ē in celo. Tertia. Utrum cruci xpi sit adoranda adoratiōe latrice

D primaz que

stiones sic proceditur. Et videtur q̄ non fuerit conueniens comparatio cum dicitur. Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto ita exaltari oportet filius hominis. Primo sic. Christus fuit absq̄ omni peccato innocētissimus. et ideo dictus est agnus sine macula. flos cāpi et lilium et c. Canticoz. 2. Serpens est autē naturaliter venenosus. ergo non videtur ex parte ista conueniens comparatio. inter comparabilia enim semper requiritur aliqua proportio aut analogia. Secundo idem arguitur sic. Christus exaltatus est procurantib⁹ iudeis ex malicia eorum. serpens exaltatus per Moysen ex mādato domini. Tertio. ex parte effect⁹ quia aspect⁹ serpentis sanabat a morte corporali tantum. fili⁹ hominis exaltatiōe sua a morte anime ut restituit vite eterne. In oppositum est euangelium. Respondeo. Dicendum q̄ conueniens fuit comparatio illa. xps enī illam fecit. ergo fuit conueniens Unde nota q̄ sicut habetur Nu-

meri. 21. Populo iudeorum murmurante contra dominum et dicente. Nāsecat anima nostra super isto cibo leuissimo. misit dominus in ultionem serpentes et postmodum concurrente populo ad Moysen et ipso clamante ad dominum mandauit dominus in remedium fieri serpentem eneam. Quod quidem fuit in remedium contra illos serpentes. nam percussit a serpentibus aspicientes eum sanabantur. et in signum passionis dominice. quia sicut aspectus serpentis sanabat a morte corporali: sic imo multo magis fides ihesu Christi crucifixi sanat a morte spirituali et restituet vite eterne. Voluit autem mori exaltari. Primo ut purgaret celestiam enim per sanctitatem sue cōuersationis purgauerat terras. restabat per mortem purgare aera Col. 1. Pacificans per sanguinē suum que in celis et in terris sunt Secundo ut triumpharet de demonibus qui in aere bellum preparant ad Ephesi. 2. secundum principem potestatis aeris. Tertio ut corda nostra ad se traheret Johan. 12. Ego si exaltatus fuero omnia traham ad me. Ad rationes in oppositum. Ad primam dicendum. q̄ serpens ille quem exaltauit Moyses cum esset eneus venenum non habuit sed figura fuit serpentis venenosi. sic xpus non habuit peccatum quod est venenum sed habuit si

similitudinem veneni id est peccati ex carne passibili ad Roma. 8°. Misit deus filium suum in similitudinem carnis peccati. et sic conueniens fuit comparatio serpentis ad xpm in hoc. Ad secundam respondet negando consequentiam. quia solum facta est comparatio ratione dicta et ratione effectus sequentis. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. nec oportet quod inter similia sit omnimoda similitudo. quia iam non essent similia sed eadem. Corporalia enim bene sunt figura siue signa spiritualium. ita est hic. nam sicut fructus figuralis serpentis erat quod quicumque aspiciebant serpentem enem liberabantur veneno et preseruebantur vite. ita hic qui aspicit filium hominis exaltatum id est qui credit xpo crucifixo liberatur a veneno peccati. et preseruetur ad vitam eternam.

Secundam

questionem sic proceditur Et videtur quod non sit verum quod nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo filius hominis qui est in celo. Primo sic. Ipse filius hominis non descendit de celo. ergo illud non est verum. consequentia patet. antecedens probatur. aut descendit secundum diuinam naturam aut secundum humanam. non secundum diuinam. quia diuine non conuenit

descendere de celo motu locali. quia sic non remaneret in celo. Tlibil enim localiter motum remanet unde non descendit. non etiam descendit scilicet humanam naturam. patet. quia non descendit secundum corpus sicut bereticus Valentinus dixit. quod xpus corpus de celo detulisset et transulset per virginem nihil ex ea accipiens sicut aqua per fistulam. quod est contra Apostolum ad Roma. 1° qui factus est ei ex semine dauid scilicet carnes. nec etiam descendit scilicet animam quia sic esset error Origenis. qui dixit animam xpi ab initio esse creatam cum angelis et verbo unitam. et postmodum de celo descendisse assumendo carnes de virgine. scilicet hoc repugnat catholice fidei que aias ante corpus non esse vult. non ergo xpus scilicet humanam naturam descendit de celo. Secundo sic. ad Ephe. 4°. Christus ascendens in celum captiuam duxit captiuitatem. id est sanctos patres quos de limbo eduxerat duxit in celum et tamen isti nunquam descenderunt de celo. ergo aliqui ascendunt in celum qui nunquam descenderunt de celo.

Tertio. Idem patet de Paulo rapto in tertium celum qui prius ibi nunquam fuerat. et de sanctis omnibus qui ascendunt in celum scilicet illud. 2. Cor. 12°. Domum habemus non manu factam in celis et quod

In oppositum est euangelium presens Remdeo. Dicendum quod verum est quod dicitur a xpo qui cum sit veritas

et vita. Johan. 14. mentiri non po-
test. Brevis sensus illius verbi christi
est. quod filius hominis. id est christus et membra
sua qui sunt omnes fideles iusti as-
cendunt in celum. qui idem filius
scilicet diuina natura descendit de
celo. Pro quo notandum quod cum
in christo sit unum suppositum vel
vna hypostasis vel personarum di-
arum naturarum diuine scilicet et hu-
mane. ex quacumque earum hoc sup-
positum nominetur potuerunt ei
attribui et diuina et humana. pos-
sumus enim dicere quod filius hominis
creauit stellas. et quod filius dei cru-
cifixus est. non scilicet diuinam natu-
ram sed scilicet humanam. filius autem
hominis creauit stellas scilicet diuinam
naturam. ita ut de his que de christo
dicuntur non sit attendenda dis-
tinctio quantum ad eum de quo
dicuntur scilicet indifferenter ut diui-
na et humana dicuntur de deo et
homine scilicet et fiat distinctio quantum ad
id scilicet quod dicuntur quod diuina di-
uina dicuntur de christo scilicet diuinam
naturam. humana vero scilicet humanam
naturam. descendere de celis dicitur
de filio hominis non scilicet humanam
naturam scilicet diuinam scilicet quia
pauit et ante incarnationem fuisse.
dicitur autem descendere non mo-
tu locali sicut argutum est. nec si-
cut desinens esse sursum in celo.
sed quia assumpsit naturam que est
deorsum et non ad designandum
quod descendit motu locali. scilicet assump-
tione nature inferioris humane di-
citur quod descendit filius hominis. id est in

quantum est factus filius hominis. Se-
cundo notandum quod persona christi ali-
quam accipitur cum prepositione per so-
lo capite. quemadmodum dicit Jo-
hannes. qui desursum est super omnes
est. aliquam pro toto corpore siue per
capite inquit sunt ei membra vni-
ta. videlicet omnes fideles existeres in
caritate. et hoc modo accipitur hic
Johan. 3. cum dicitur. Nemo ascen-
dit in celum etc. Unus Angelus. in li.
de baptismo paruulorum. In unita-
te eius omnes immutandi leuandi
que currunt ut ille qui descendit
sit ille qui ascendit. non aliud se
deputans quam corpus nostrum ut de
ipso et ecclesia verum dicitur. erunt
duo in carne vna. non ergo sequitur
solus christus ascendit. non ergo nos as-
cendemus quia sicut dicit glossa. Non
ascendit in celum nisi sint membra
coherencia illi qui est vna persona
homo et dei filius. Ad rationes
in oppositum. Ad primam respondet
negando antecedens. et ad proba-
tionem respondetur quod descendit
scilicet diuinam naturam eo modo quo
dictum est. scilicet homo humanam naturam
non descendit sicut bene argutum
est. Vel potest dici quod scilicet corpus des-
cendit de celo. ut Hilarius dicit
non quod materia corporis christi de celo
descendit. sed quia virtus formati-
ua eius de celo fuit. unus Angelus. ad
Dionysium dicit. Celestem dicit christum
quia non humano conceptus est semi-
ne. et hoc modo exponit Dionysius
ut dicit sanctus Thomas. Ad se-
cundas respondetur quod sancti patres

ascendentes cum xpo fuerunt et
sunt membra eius. ideo cum ipso
qui fuit in celo ascenderunt ut di-
ctum est. Ad tertiam eadem
est responsio. propter hoc enim fi-
lius dei de celis descendit ut nos
faciendo membra sua ad ascen-
sum celorum nos prepararet. Nunc
quidem in spe. tandem vero ire
ad Epheſi. 2º. Qui resuscitauit
nos et conscendere nos fecit in ce-
lestibus.

D tertiam que

stione sic proceditur. Et
videtur qd crux non sit adoranda
adoratione latrie. Primo sic
Nullus pius filius veneratur con-
tumeliam patris puta flagellum
quo flagellatus est vel lignum
quo fuit suspensus sed magis ab-
horrit. xpus autem in ligno cru-
cis acerbissimam mortem passus
est. secundum illud Sapien. 2º.
Morte turpissima condemnemur
eius. ergo fideles non debent cru-
cem venerari sed magis aborre-
re. Secundo sic. Humanitas
xpi adoratur adoratione latrie
inquantum est unita filio dei in
persona quod de cruce dici non
potest. ergo crux xpi non est ado-
randa adoratione latrie. Ter-
tio. Sicut crux xpi fuit instrumen-
tum passionis. ita et multa alia
puta clavi lancea et corona spina-
rum sed ista non exhibemus cul-
tus latrie. ergo videtur qd nec cru-
ci xpi sit exhibendus. Quar

to. Maiorem affinitatem habet
beata virgo ad xpm qd crux. sed
beata virgo non adoratur cultu
latrie. ergo multo minus crux.

In oppositum arguitur sic.
Reliquie aliorum sanctorum ve-
nerantur eadem ratione qua et
ipsi. sed crux xpi est de reliquis xpi
ergo adorabitur eadem adora-
tione qua xpus scilicet latria. Re-
spondeo. Dicendum qd honor et
reuerentia non debetur nisi ratio-
nali creature aut sensibili. Insen-
sibili autem non debetur nisi ra-
tione nature rationalis. et hoc du-
pliciter. Uno modo inquantum
representat naturam rationalem
Alio modo inquantum ei quo-
cunque modo coniungitur. Pri-
mo modo consueverunt homines
adorare regis ymaginem. Secun-
do modo eius vestimentum. Utru-
que autem venerantur homines
eadem veneratione qua veneran-
tur et regem. Si ergo loquimur de
ipsa cruce in qua xpus crucifixus
est. utroque modo est a nobis ve-
neranda. Uno scilicet modo inquan-
tum representat nobis figuram
xpi extensi in ea. Alio modo ex con-
tractu ad membra xpi. et hoc quia
eius sanguine est perfusa. Unde
utroque modo adoratur eadem
adoratione cum xpo scilicet adora-
tione latrie. et propter hoc etiam cru-
cem alloquimur et deprecamur
quasi ipsum crucifixum dicentes
O crux aue spes unica etc. Si ve-
ro loquimur de effigie crucis xpi

in alia materia puta lapidis vel ligni vel auri vel argenti sic veneramur crucem tantum ut ymaginem sed adoratione latrice. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia in cruce Christi licet quantum ad opinionem infidelium consideratur opprobrium Christi. quantum tamen ad effectum nostre salutis consideratur virtus diuina qua Christus de hostibus triumphauit ad Col. 2. et ideo dicit Apostolus. 1. Corinthios. 1. Verbum crucis pereuntibus quidem stultitia est. his autem qui salui fiunt virtus dei est.

Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet crux Christi non fuerit unita verbo dei in persona. fuit tamen ei unita aliquo alio modo scilicet per representationem et contactum et hac sola ratione exhibetur ei reuerentia. Ad tertiam respondetur negando premissam. Et ratio est. quia alia ratio est de cruce et aliis instrumentis quia licet quantum ad rationem contactus membrorum Christi adoramus etiam non solum crucem sed etiam omnia que sunt Christi ut lancea/clauus et vestimenta. illa tamen non representant ymaginem Christi sicut crux que dicitur signum filii hominis quod apparebit in celo Mat. 24. Et inde est quod ymaginem Christi veneramur non ymaginem clauorum vel quorumcumque aliorum. Ad quartam respondetur ne-

gando premissam. Et ratio est. quia crux Christi est ymago Christi non aliter beata virgo. Preterea crux prout in se consideratur non est capax honoris cum sit res insensibilis. sed beata virgo est scilicet seipsa capaxenerationis. et ideo non est similis ratio.

In festo beati

Johannis ante portas latinam est euangelium. Dixit Ihesus Petro. Sequere me etc. Johan. 21. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum beatus Johannes supra pectus domini recumbens tantum inde sapientie luxit ut in figura aquile meruit inter euangelistas designari. Secunda. Utrum beatus Johannes inter martires debeat connumerari.

De primis que

questiones sic proceditur. Et videtur quod non debuit figura aquile designari sed hominis. Aliter est visio intellectualis quam sensibilis. ergo beatus Johannes quanto altius de diuinis erat locutus diuinius veniebat figuram duam figuram nature rationalis puta hominis quam aquile que intellectu et ratione caret. In oppositum est illud Ezech. 1. facies aquile desuper ipsorum quatuor. Respondeo quod beatus Johannes meruit inter omnes euangelistas diuinenti figura aquile designari. Ratio est. sicut supra cum de beato Marco fieret discussio.

putatio dictū est. euangeliste sortiti sunt figuras secundum materias de quibus specialiter locuti sunt in euāgelis ut figuratio beati Mathei est facta in facie hominis. quia principaliter describitur facta ipsius humanitatis xpi. Marci vero descriptio in facie leonis quia principaliter describit ipsius xpi regnū. Descriptio Lucę designatur in facie bouis qui est animal immolatum quia principaliter describit ipsi⁹ xpi sacerdotium. ita descriptio beati Johannis conuenienter designatur in facie aquile. quia principaliter describit in xpo excellentiam diuine nature. et ideo quia altissima est cōtemplatus in euangelio suo conuenienter per aquilam est designatus. habuit enim bene proprietates que aquile esse dicuntur. Dicitur primo quod aquila acute videt ita ut etiam solem in rota irreuerberata acie oculi aspicere dicatur. propter quod visus acumen aquila ab acuminis nomen accipiens vocatur. Et in super ut pulli sui sint. sic probare dicitur. Cum enim de ouis egrediuntur tam per naturam coadunatos habent oculos quemlibet pullo rum ad rotam solis videndum disponit. et cumcūq; oculos la crumari conspexerit illum abicit. et quem illorum pati solem irreuerberata pupilla deprehenderit hunc tanq̃ suum fouet et nutrit. ita beat⁹ Johannes irreper-

berato sole ad lumen verbi quod Sapien. 7.⁹. Landoz lucis eterne dicitur se conuertit. et hereticos hoc lumen aspicere non valentes de nido ecclesie abicit. sicut fecit de bebeonitis qui tempore suo fuerunt dicentes christū esse hominē purum. Catholicos vero hoc lumen intuentes sincera fide in ecclesie nido sua doctrina fouet et nutrit. et ideo bene dicitur de eo Ezech. 1.⁹. facies aquile desuper eorum quatuor. alii enim euangeliste humanitatem domini nostri Ihesu xpi describunt parum se ad diuinitatem eius eleuantes. hic autem ad eterna diuinitatis se attollit. et parum de natiuitate humana se intromittit Ezech. 1.⁹. facies aquile extenta desuper erat. Bene certe extenta desuper erat. quia dicit Augusti. Si Paulo altius intonasset tot⁹ mundus non intellexisset. et ideo dicitur in prosa de ipso. Taz implenda quod impleta nunc vidit tot secreta purus homo purius. Secunda proprietas aquile que conuenit beato Johanni est quod alte volat. quod ut dicit in celesti iherarchia Dionysius altiuolum significat diuine contemplationis. Nō enim Johannes diuina describit per creata visibilia in quibus dei inuenitur vestigium. nec describit diuina per creata inuisibilia in quibus diuina resultant quasi per speculum. nec describit diuina per enigmatum occultum in

quibus diuina latent allegorice
per secretum. sed describit ea per
ipsum lumen diuinum et ideo al
tissime volauit. vnde Apoca. 8.
Audui vocem vnus aquile vo
lantis per medium celi. Unica
enim hec aquila auditur per me
dium celi volare vestigium in in
fimis non tangens et in medijs
creaturis spiritualibus speculuz
et enigmata transcendens et vsq;
ad mediu[m] celi trinitatis se attol
lens quando medie in trinitate
personae hoc est verbi describit pro
prietatem et diuinitatem Job. 39
Ad preceptum euolabitur aquila
et in arduis ponet nidum suu[m]
Dant enim eleuationes intellec
tus facere non potuit nisi solus
deus. nec quod in arduissimis sic ni
dum poneret intellectus. Unde
in psal. dic. f. de ipso. Volat auis
sine meta quo nec vates nec pro
pheta volauit altius. Tertia pro
prietas aquile quod in praeceptis et
in loq. inaccessis nidificat quod
soli Jobani competit. Prerupta
enim significat alta diuinitatis et
personalis proprietates que prae
ta non in se sed quia accessus ad
ea per viam rationis propriatus
est. quia ratio non potest ad illa
et ideo inaccessa dicuntur. Psal.
Mirabilis facta est scientia tua
ex me confortata est et non potes
ro ad eam. Job. 39. In praeceptis
silibet moratur ac inaccessis ru
pibus. inde contempletur escam et
de longe oculi eius prospiciunt.

ab altissimis enim theorijs rudis
intellectus ad que ratio non potest
pertingere et solida diuinitatis que
sunt quasi refectiones delectabiles
prospicit et de longe super tempus ad
eternitatem oculi mentis eius prospici
unt. et hoc significatur per hoc quod
Joban. 21. recubuit in cena supra
pectus domini. Unde. fluente
euangelii vberi ceteris potauit
ibi enim nidum posuit Jobanes
in quo erat omnis thesauri sapien
tie et scie absconditi. et sic patet quod con
uenienter beatus Jobanes ratione sapi
entie quam pectore tantum potauit a
quile figure descriptus est. Ad rationes
in oppositum. Ex dictis patet insinuat.

Secundam

questiones sic procedit. Et vi
detur quod beatus Jobanes euange
lista sit inter martires numerandus
licet in pace vitam finierit. Prius
ex illo Math. 20. Calicem quidem
meum bibetis hoc est dictum Jacobo et
Jobani. 9. sicut Jacobus numeratur
inter martires ita etiam beatus Jo
hannes numerabitur. 2. sic. dicit
beatus Iero. in sermone de assumptione
Recte dixeris quod dei gestum ergo
et martir fuit Quis in pace vitam fi
nierit. 3. ideo potest dici de beato Jo
hane. 3. Martirium est fortitudi
nis actus. ad fortitudinem autem perti
net non solum mortem non formidare sed
nec alias aduersitates ut Augu
stinus dicit in. 6. musica. multe
alie aduersitates preter mortem
quas aliqui possunt sustinere per
fidei Christi. sicut carcerem/exilium/

flagelia/7 hmoi. Unde et beati
Marcelli martirium celebratur
qui tamen fuit in carcere mortuus
us. s3 beatus Iohannes multas
hmoi aduersitates sustinuit pro
xpo. fuit flagellatus cum aliis
apostolis/ fuit veneno potatus/
fuit in fermentis olei delu miss⁹
fuit in exilium deportatus. ergo
deberet inter martires conu me
rari. In oppositum videtur es
se euangelium presens. vbi xpus
dicit Petro. Tu seque me s3 per
vias martiri. De Iohanne vero
dixit. sic enim volo manere s3 si
ne calice martiri volo euz mane
re. Respondeo. Dicendum q
beatus Iohannes apud homi
nes non numeratur inter marti
res. Ratio est. quia ad rationes
perfectam martiri requiritur q
aliquis mortem sustineat. quod
patet sic. Martir dicitur testis fi
dei xpiane per qua nobis visibi
lia pro inuisibilibus contemnen
da proponuntur. ad martirium
ergo pertinet vt homo testificet
fidem se opere ostendens cuncta
presentia contemnere vt ad futu
ra et inuisibilia bona perueniat
qd in autem homini remanet vi
ta corporalis nondum opere se
ostendit temporalia cuncta despi
cere. Consueverunt enim homi
nes 7 cōsanguineos 7 oia bona
possessa contemnere 7 etiaz dolo
res corporis pati vt vitam con
seruarent. 7 ita ad perfectam rati
ones martiri requirit q aliquis

mortem sustineat. Unde Marti
mus in quodam libro in sermo
ne de martire dicit. q vicit pro fi
de moriendo qui vinceretur sine
fide viuendo. Distinguit autem
beatus Bernardus in sermone
de innocentibus triplicem specie
em martiri dicens. Dabem⁹ in
beato Stephano martiri simul
7 operis voluntatem. Dabemus
solam voluntatem in beato Ios
hanne. Solum in beatis innocē
tibus opus. Biberūt omnes bñ
salutaris calicem. aut corpore si
mul 7 spiritu. aut solo spiritu. aut
corpore solo. Sic ergo Stepha
nus martir apud homines cui⁹
voluntaria passio euidenter ap
paruit in eo. sic Iohannes apud
angelos martir. quib⁹ tanq spi
ritualib⁹ creaturis spiritualia ei
us deuotionis signa innotuerūt
7c Et propter hoc dixim⁹ q Ios
hannes apud homines non est
numerandus inter martires.

Ad rōnes in oppositum. Ad
primam respondetur q beat⁹ Ios
hannes euz multas passiones su
stinuerit calicem passionis bibit
licet non sicut beatus Iacobus
gladio fuit occisus. quare ille est
inter martires cōnumeratus nō
autem Iohānes qui sine gladio
vitam in pace finivit. Ad se
cundam dicit sanctus Thomas
q tales auctoritates loquuntur
de martirio per quandam simili
tudinez 7 non de martirio pro
prie dicto. Ad tertiā respon

detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia fortitudo prin-
cipaliter consistit circa pericula
mortis. circa alia autē sequēter
et ideo nec martirium proprie dis-
citur pro sola tolerantia carceris
aut exilii vel rapina diuitiarum
nisi forte s^o q^o ex his sequitur
mors. sic beato Marcello puenit

In festo beati

Barnabe apostoli ē enā
gelium. Hoc est preceptum et s.
Johan. 15. Circa quod possunt
disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum maiorem di-
lectionem potest quis habere q̄
mori pro amicis. Secunda.
Utrum beatus Barnabas mori-
endo pro xp̄o fecerit actus ma-
xime perfectionis.

De primaz que

stiones sic proceditur. Et
videtur q^o maiorem dilectionem
pōt quis habere q̄ mori p̄ ami-
cis. Primo sic. Maioris dilec-
tionis signum est q^o quis animā
suam ponat pro inimicis suis q̄
pro amicis. Patet. cuz ibi sit ma-
ior difficultas que pertinet ad v̄-
tutem que est circa difficile q̄ cir-
ca dilectionem proximi. g^o Se-
cundo sic. ad Roma. 5° dicitur
Cōmendat deus suam caritatez
in nobis. i. ostendit se maxime di-
ligere q^o cum adhuc essemus pec-
catores et per consequens impij
et inimici passus est pro nobis. et

go et c. In oppositum est enā
gelium in quo xp̄us loquitur.

Respondeo. Dicendum q^o ve-
rum est qd̄ xp̄s dicit. quia in or-
dine diligibilium quatuor ordi-
nata sunt. scilicet deus. anima no-
stra. et anima proximi. et corp^o pro-
prium nostrum. et ideo cum caris-
tas sit ordinata pro ip̄o deo qui
est primum et proximum diligibi-
le ex caritate debent alia tria ex-
poni. sicut minus pro maiori ita
q^o nosip̄os scilicet animā et cor-
pus et proximos dare debemus.
pro anima vero pp̄ia debz proxi-
mus et proprium corpus contēni
pro salute anime proximi debet
vita corporalis exponi. et ideo cuz
vita corporalis sit potissimuz qd̄
post animam habemus. ideo po-
tissimum est ipsā exponere prop-
ter proximum et maximum dilec-
tionis signum. et sic patet conclu-
sio. Ad rationes in opposituz
Ad primam respondetur negan-
do assumptum. Nam dilectio a-
mici secunduz se considerata est
feruentior et melior q̄ dilectio ini-
mici. Et ad probationez dicim^o
q^o plus facit ad rationem meriti
et virtutis bonum q̄ difficile. vn-
de non oportet q^o omne quod ē
difficilius sit magis meritorium
sed quod est difficilius eciam sit
melius. Ad secundam respon-
detur vno modo q^o per illud ma-
gis ostenditur contrarium. Tuz
primo. quia chullus non posuit
animam suā pro nobis inimicis

ut inimici remaneremus. sed ut
nos amicos efficeret. Tum secu-
do. qz ipse mortuus est pro ami-
cis qui licet nō essent amici qua-
si amantes. erant tamē amici ut
amati. Vel dicendū ut dicit Al-
bertus s³ Augusti. qz amic⁹ hic
dicitur qui habilitate et habitu
amicus est. z qui est amic⁹ actu.
z sic xps nō est mortuus nisi pro
amicis. qz etiam qui inimicus ē
actu habilitate est amicus. sicut
Paulus anteq̄ conuerteretur.

D Secundam

questionez sic proceditur
Et videtur qz Barnabas moriē-
do pro xpo non fecit actus maxi-
me perfectionis. Primo sic.
Martirius nō est actus maxime
perfectionis. ergo zc. antecede-
s probatur sic. Illud enim ad per-
fectionem vite videtur pertinere
quod cadet sub consilio qd̄ salz
non est de necessitate salutis. sed
martirium est de necessitate salu-
tis. Dicit enim Aplus ad Ro-
ma. 10. Corde creditur ad iustici-
am. ore autem confessio fit ad sa-
lutem. Secundo sic. Ad ma-
iorem perfectionem pertinere vi-
detur qz aliquis det animam su-
am qd̄ sit per obedientiam qz qz
deo det proprium corp⁹ qd̄ sit per
martirium. vñ Grego. dicit vlti.
moralium. qz obedientia cunctis
victimis preponitur. g^o mori p
xpo nō est actus maxime perfec-
tionis. Tertio sic. Meli⁹ esse

videtur aliis prodesse qz seipsum
in bono pseruare. qz bonus gen-
tis melius ē qz bonum vni⁹ s³
Philo. 1°. Eibi. sed ille qui mar-
tirium sustinet sibi soli prodest. il-
le aut qui docet proficit multis.
ergo actus docendi z gubernan-
di subditos est perfectior qz act⁹
martirii. In opp^o est euange-
lium pñs. qz vbi ē maior actus
dilectionis ibi est actus maioris
perfectionis. qz perfectio in cari-
tate fundatur. sed maiorem dile-
ctionem nemo habet qz qui ponit
animam suam pro amicis. ergo
multo magis qui ponit pro xpo.

Secundo. Augustinus in li-
de sancta trinitate prefert marti-
rium virginitati que ad perfecti-
onem pertinet. ergo videtur mar-
tirium maxime ad perfectionem
pertinere. Et ita patet qz beatus
Barnabas moriēdo pro xpo ac-
tum maxime perfectionis fecit.

Respondeo. Dicendum qz be-
atus Barnabas moriendo pro
xpo ex caritate fecit actum maxi-
me perfectionis. Pro quo scien-
dum est qñ martirium sit actus
maxime perfectionis et qñ non.
Pro quo notandum qz de actu
vutis dupliciter loqui possum⁹
Uno m^o s³ speciem ipsius act⁹
prout comparatur ad virtutem
proximam efficientem ipsum. z sic
non potest esse qz martirium qd̄
cōsistit in debita tollerantia mor-
tis sit perfectissimus inter omnes
virtutis act⁹. quis tollere mor-

tem non est laudabile secundum
se sed solum secundum quod or
dinatur ad aliquod bonum quod
constituit in actu virtutis puta ad
fidem et dilectionem dei. Unde
ille actus virtutis cum sit finis
melior est. Alio modo potest con
siderari actus virtutis secundum
quod comparatur ad primum mo
tum quod est amor caritatis.
et ex hac parte precipue aliquis ac
tus habet quod ad perfectionem
vite pertineat. ut quia Aposto
lus dicit. Col. 3. Caritas est vin
culum perfectionis. martirium au
tem inter omnes virtuosos actus
maxime demonstrat perfectionem
caritatis. quia tanto ostenditur
aliquis amare aliquam rem qua
to pro ea rem magis amatam con
temnit et rem magis odiosam di
ligit pati. Manifestum est autem
quod inter alia bona presentis vite
maxime amat homo ipsam vitam
et contrario maxime odit ipsam
mortem et precipue cum doloribus
corporalium tormentorum quo
rum motu etiam bruta animalia
a maximis voluptatibus abstra
hentur. ut dicit Augustinus. li. 83. q. 2
ex hoc patet quod martirium inter ce
teros actus humanos est perfec
tior secundum suum genus quasi maxi
me caritatis signum. secundum illud pre
sentis evangelii. Maiorem cari
tatem nemo habet etc. Beatus
autem Barnabas pro fide cruci
morsuus est. Erat enim ut dicitur
Actuum. 11. vir bonus et plenus

spiritu sancto et fide. Unde non
dubium quin opus maxime per
fectionis fecit mortem suscipiens
pro christo. Ad rationes in
oppositum. Ad primam respon
detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia nullus est actus sub
consilio cadens qui in aliquo casu
non cadat sub precepto quasi
de necessitate salutis existens ut
Augustinus. dicit in libro de adulter
iis coniugiis. et ideo non est con
tra perfectionem martirii si in ali
quo casu sit de necessitate salutis.
Est enim aliquis casus in quo mar
tirium preferre non est de necessi
tate salutis puta cum zelo fidei
et caritate fraterna multotiens le
gantur sancti martires sponte se
obtulisse martirio. Quod autem
dicitur. 1. Johan. 3. Nos debe
mus pro fratribus nostris animas
ponere. et similia precepta secun
dum preparationem animi sunt
intelligenda. Ad secundam
respondetur negando consequen
tiam. Et ratio est. quia martirium
complectitur id quod summum
esse potest in obedientia ut scilicet
aliquis sit obediens usque ad mor
tem. unde patet quod martirium se
cundum se est perfectius quam obe
dientia absolute dicta. Ad
tertiam respondetur quod illa ratio pro
cedit de martirio secundum propriam spe
ciem actus ex qua non habet ex
cellentiam inter omnes actus vir
tutum. sicut nec fornicatio est ex
cellentior inter omnes virtutes.

In festo beati

Johannis baptiste ē euāgelium. Elizabeth impletum est tempus. Lu. 1°. Circa quod pos sunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum conuenienter impositum est ei nomen Johannes. Secunda. Ut uis sit verum q̄ inter natos mulierum non sit maior Johanne baptista.

Tertia. Utrum sit in utero matris sanctificatus.

De primaz que

stionem sic proceditur. Et videtur q̄ non conuenienter impositum sit Johanni hoc nomen Johannes. Primo sic. In veteri testamento inueniuntur alia nomina imposita per spiritum sanctum loquentem per prophetas et nomen angeli Malach. 3°. Ecce ego mitto angelum meum qui p̄parabit viam etc. Item nomen vocis clamantis etc. ut Isa. 40. Ego vox clamantis in deserto. Item nomen luciferi eo q̄ fuit terminus noctis et initium lucis gratie. ergo cum parentes non se cōformāt scripture sancte aliud nomen pronuntiātes q̄ spiritus sanctus per prophetas imposuit. videntur errasse et inconuenienter nomen Johannes imposuisse.

Secundo sic. Istud nomē Johannes gratiam significat. unde interpretatur dñi gratia. sed gratia nō est facta p̄ eum q̄ nō erat ille lux Johan. 1° s̄ per xpm qui

erat lux vera illuminans omnes. hominem est facta. unde Johannes euangelista ait. Gratia et vita per Ihesum xpm Johan. 1°.

Tertio. Johannes nō fuit gratia. ergo nomen hoc non puenienter videtur sibi impositum. q̄ interpretatio vocabuli non psonat rei. añs patet. quoniam talia nomina in abstracto ut gratia bonitas et sapientia et hmoi nō possunt dici nisi de eo qui per essentiam est talis qui solus est deus alii vero qui non per essentiam sed participatiue hnt tales. pprietates nō dicunt abstractiue gratia. bonitas etc. s̄ concretue gratus bonus sapiens. g^o videtur q̄ non puenienter nomē Johannes sit impositum Johanni baptiste.

In opp^o est euangelium presens. R^odeo. Dicendum q̄ cōuenienter nomen Johannes impositum est Johanni baptiste. probatur. q̄ hoc impositū ē mādato angeli Gabrielis apparentis Zacharie in templo et dicentis. Ne timeas Zacharia quoniam exaudita ē oratio tua. et vxor tua Elizabeth pariet tibi filium et vocabis nomen ei⁹ Johannes. vbi notandum q̄ nomina debent pprietatibus respondere et hoc patet in nominibus generum et specierum prout dicitur. 4°. Metaphi. Ratio enim quaz signat nomen est definitio que designat propriam rei naturam. nomina autem singulalia hominum semper imponuntur

ab aliqua proprietate ei⁹ cui no-
men imponitur vel a tempore. si-
cut imponuntur nomina aliquo-
rum sanctorum his qui in eorum
festis nascuntur. vel a cognatione
sicut filio imponitur nomen pa-
tris vel alicuius de cognatione ei-
us. sic propinqui Johannis de
quo sermo volebant eum nomi-
ne nominare patris sui Zaba-
iam non autem Johannem. quia
nullus erat in cognatione sua qui
vocaretur hoc nomine ut dicitur
in presenti euangelio. Nomina
autem que imponuntur diuinis
tunc aliquibus semper significat
aliquod gratuitum donum eis
diuinitus datum. sicut Gen. 17.
dicitur Abre. Vocaberis Abra-
ham. quia patrem multarum gen-
tium constitui te. quia igitur be-
ato Johanni dominus collaturus
erat munus gratie multiplex.
ideo conuenienter impositum est
ei nomen Johannes angelo pre-
nunciante patri suo. Dabit au-
tem beatus Johannes multiplex
munus gratie. Primo in concep-
tione. quia in utero fuit sanctifi-
catus. unde fuit repletus spiritu
sancto ex utero matris sue Luce
p^o. Secundo. quia sanctus nasci-
tur. Tunc quia sterilis parit. Tunc
quia patri loquelam restituit. unde
Ambrosius. respicite Johan-
nem quanta vis insit eius voca-
bulo. cui⁹ nuncupatio reddit mu-
to vocem/ patri pietatem/ popu-
lo sacerdotem. Primo enim erat

2
tacens lingua/sterilis filio/privatus
officio. ubi Johannes nasci-
fit repente pater propheta loque-
le usum recipit/proles affectio re-
cipit/sacerdotem functio recog-
noscit. Natiuitas enim Johan-
nis multa miraculorum sublimi-
tate refulsit. quia nimirum ut di-
cit Beda. decebat ut ille qui in-
ter natos mulierum maior nemo
surrexit. in ipso mox ortu virtutis
iubare claresceret. Dabit tertio
munus gratie in conuersatione
cuius tanta sanctitas fuit. quod ut
inquit Philosopho. omnium vitas
culpabilem faceret apparere. unde
de testimonio dominico inter na-
tos mulierum non surrexit maior
Johanne baptista. Mathei. 11.
Quarto habuit munus gratie in
cognitione quoniam non propheta
sed plures propheta domini te-
stimonio fuit. Math. 11. Quin-
to habuit munus gratie in predi-
catione. unde ait. Ego vox cla-
mantis in deserto parate viam
domini Marci. 1°. De cuius pre-
dicationis fructu dicitur Lu. 1°.
Multos filiorum israel conuer-
tet ad dominum deum ipsorum
et ipse precedet ante illum in spi-
ritu et virtute Delie ut conuertat
corda patrum in filios. et incredu-
los ad prudentiam iustorum. et
parare domino plebem perfectam.
Sexto habuit munus gratie in
officiorum excellentia. fuit enim
baptista saluatoris/ prece iudis
cis/precursor regis. Septimo ha-

fuit munus gratie in egressu bu-
 ius vice. quia egreditur cum glo-
 ria palma martiri. Merito er-
 go ratione tantorum munerum gra-
 tie convenientissime nominatus
 est Johannes. Ad rationes in
 oppositum. Ad primam respon-
 detur quod ratio non procedit. quia
 parentes Johannis precipiente
 angelo domini imposuerunt sibi hoc
 nomen Johannes. nec est mirum
 quod unus et idem propter diversas
 virtutes in eo excellentes recipiat
 nomina varia. Ad secundam
 respondetur negando consequen-
 tiam. quia non dicitur Johannes qua-
 si per ipsum gratia facta sit. sed quia
 ipse multiplici gratia a deo dona-
 tus est. Ad tertiam eodem mo-
 do respondetur negando conse-
 quentiam. Et ratio est. quia Johan-
 nes interpretatur domini gratia
 vel in quo est gratia. et secundum hoc ve-
 re convenit ei nomen Johannes
 quia multiplex dei gratia in eo fuit
 Potest etiam secundo dici quod Jo-
 hannes dicitur sit gratia. eo quod to-
 ta eius natura absorpta est in gra-
 tia. sicut sol dicitur lux. Gen. 1.
 Dixit deus. fiat lux. Et sicut ho-
 mo carnalis dicitur caro et spiri-
 tualis spiritus Johan. 3. sic iste
 non solum graciosus sed etiam gra-
 tia nominatur. quia quasi superbabi-
 dans naturam totam absorbuisset
 videtur ut ex vita admirabili
 sua patet.

De Secundam

questionem sic proceditur. Et vi-
 detur quod non sit verum quod inter nas-
 tos mulierum non sit maior Jo-
 hanne baptista. Primo sic.
 Christus est natus de muliere iux-
 ta illud apostoli ad Galath. 4. Na-
 tum ex muliere factum sub lege.
 et tamen est maior Johanne bap-
 tista. Unde Johannes dicit de eo
 Non sum dignus corrigiam sole-
 vere calciamenti eius. Secun-
 do sic. de prophetis et patriarchis
 qui nati sunt de mulieribus qui-
 bus Johannes non videtur fuisse
 maior. Nam de Abraham vi-
 cit Augustinus. quod celibatus Johan-
 nes non preferatur coniugio Abra-
 he. Tertio arguitur de apo-
 stolis qui dicuntur ut dicitur ad
 Roma. 8. primitias spiritus ha-
 bentes. et ita pre omnibus post Christum
 et matrem eius plenitudinem spi-
 ritus sancti habuisse creduntur.
 In oppositum est verbum Christi
 Mat. 11. Respondeo. Dicen-
 dum quod verbum Christi est verissimum
 Ad rationes in oppositum. Ad
 primam respondetur quod Christus ab
 illa universalitate excluditur quod
 non de muliere sed de virgine na-
 tus est. unde signanter dicit. In-
 ter natos mulierum non surrexit
 etiam. quia mulier communiter corrupti-
 onem sonat. sed femina sexus. Un-
 de si alicui reperitur Christus dictus
 filius mulieris ut in Johanne. Mu-
 lier ecce filius tuus. et in apostolo ubi
 supra. sexus nominat non corruptio-
 nem. Ad secundam respondetur

2
¶ ut dicit Iero. Cum saluator
noster dicit q̄ inter natos mulie
rum non surrexit maior Jobāne
baptista. non cum pretulit pro
phetis et patriarchis ac ceteris ho
minibus. sed alios Jobāne ade
quavit. unde nō sequitur ut ait
si alii maiores non sunt. g^o ipse
maior est aliis. sed Chriſo. dicit
q̄ maior est aliis. sed licet apud
angelos istud argumentum valet
nemo inter angelos maior ergo
iste maior omnibus. non tamen
valet inter hoīes. Et ratio est. q̄
inter hoīes nō est ordo s^o natu
ram sed solum s^o gratiam. inter
angelos aut s^o naturam. Prete
rea si dicatur maior oībus patri
bus veteris testamenti nō est in
conueniens. ille enī maior et ex
cellentior est qui ad maius offi
cium assumptus est. Abraham
enī maior est inter patres quia
ad probationem fidei est assump
tus. Moyses vero q̄ ad officium
prophetie ut habetur Deutro. vl
timo. Nō surrexit maior ppheta
in israhel sicut Moyses. Omnes
illos p̄cursor excellit in multa ex
cellentia. q̄ ad maius officium ē
assumptus Lu. 1°. Erit magnus
coram dño. vel pōt sic distingui
q̄ aliquis pōt dici maior dupli
citer vel quantum ad meritum et
sic multi patriarche possūt fuisse
maiores aliquib^o noui testamē
ti sicut dicit Aug^o. q̄ celibatus
Jobānes non p̄fertur coniugio
Abrahe. et intelligendū est quo

ad meritum. q̄ ut dicit sanctus
Tho. in secunda secunde. q. 15.
et q̄ Abraham habuit animum
sic dispositus ut parat^o esset virgi
nitatem seruare si esset tēpus cō
gruum ex quo meritis continentie
conugalie in ipso equatur merito
continentie virginalis in Jobā
ne respectu premii substantialis
non respectu premii accidentalis.
hec sanct^o Tho. ubi supra. Alio
modo potest dici maior s^o statū
ad statum. sicut virgines melio
res sunt coniugatis hoc modo nō
semper tamen merito ita q̄ que
libet virgo melior sit quolibet cō
iugato aut cōiugata. sic Jobā
nes oībus maior fuit patrib^o ve
teris testamenti. Ad tertiam
dicendū videt^o q̄ quilibet ap̄lus
s^o statum fuit maior Jobāne
baptista ut videt^o dicere Chriſo.
et videtur nobis q̄ ita sit dicendū
s^o illud ap̄li qd̄ in arguendo in
ductū est ad Roma. 8° q̄ erāt
hñtes primitias spūs sancti qd̄
sc̄z sicut exponit sanct^o Tho. spiri
tus sanctum. et tēpore prius et cete
ris habundanti^o apostoli habu
erunt. ex quo p̄t̄ inquit sanctus
Tho. q̄ ap̄li sunt oīb^o aliis sanc
tis quacūq̄ prerogatiua p̄fule
geant siue virginitatis siue doc
tine siue martiri p̄ferendi tan
q̄ habundanti^o spiritus sanctus
hñtes. Sed pōt aliquis quere
re. Nunquid pōt quis conari q̄
habeat equalem caritate ap̄lis
Respondet sanctus Tho. dicendū

¶ caritas hominis non est a se ipso sed ex gratia dei que datur unicuique secundum mensuram donationis. Chilli ut dicitur ad Ephe. 4. Unicuique autem datur gratia proportionata ad id quod eligitur. sicut homini christo data est excellentissima gratia. quia ad hoc est electus ut eius natura in unitate persone diuine assummeretur. Et post eum habuit maxime plenitudinem gratie beata Maria que ad hoc est electa ut esset mater christi. Inter ceteros autem ad maiorem dignitatem sunt electi apostoli ut scilicet immediate ab ipso christo accipientes alius tradiderunt ea que pertinent ad salutem. et sic in eis ecclesia quodammodo fundaretur secundum illud Apoca. 21. Murus habebat fundamenta. et nomina apostolorum in eis erant scripta. et ideo dicitur. 1. Corinthe. 12. Deus posuit in ecclesia primo quidem apostolos. et ideo deus eis habundantior gratiam preceteris tribuit. beatus Thomas. Et sic pronunc de ista questione.

D terciam que

stiones sic proceditur. Et videtur quod beatus Johannes non fuerit sanctificatus in utero matris. Primo sic ut dicit Augustinus in epistola ad Dardanum et Isidorum. Regeneratio dici non potest in eum in quem non precessit regeneratio. sed per

gratiam gratum facientes sit homo filius dei et regeneratur. ergo non potest homo sanctificari antequam nascatur ex utero. et per consequens Johannes non fuit sanctificatus in utero. Secundo sic. Sicut peccatum actuale contrahitur ex actu. ita peccatum originale contrahitur ex origine. sed peccatum actuale non potest remitti quodammodo homo stat in actu peccandi. ergo nec originale peccatum potest remitti in puero in materno utero existenti qui adhuc actualiter est in origine existens.

Tertio sic. Math. 3. super illo verbo Johannis ad christum. Ego a te debeo baptizari. dicit glossa. 1. a peccato originali mundari. 2. videtur quod non fuerit in utero sanctificatus. In oppositum est evangelium Luce. 1. ubi dicit de Johanne quod spiritu sancto replebitur ex utero matris sue. Respondeo. Dicendum quod beatus Johannes fuerit in utero matris sue sanctificatus. Patet ista conclusio. Adhuc de nullo sancto celebrat ecclesia festum natiuitatis sed celebrat natiuitatem Johannis. ergo tunc nascens sanctus erat. ergo in utero sanctificatus fuit. Circa quam conclusionem notandum. quod sicut deus non alligauit potentiam suam rebus naturalibus ut non possit preter eas operari cum voluerit quod in mirabilis actibus facit. ita non alligauit virtutem suam sacramen-

gis ut non possit sine sacramentorum ministris aliquem sanctificare. et ideo aliquos preter leges communem quasi miraculose in matris uteris sanctificasse legitur illos precipue qui immediatius ordinabantur ad eius sanctissimam conceptionem. et ideo mater sanctificata creditur. et Johannes baptista qui ei in utero existenti testimonium dedit. et Jeremias qui ipsius conceptionem vaticinio expresse predixit. Novum inquit faciet dominus super terram mulier circumdabit virum Jere. 31. ita tamen quod in istis sanctificationis secundum gradus propinquitatis ad Christum sit gradus sanctificationis. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondeo negando consequentiam. Et ratio est. quia regeneratio spiritualis presupponit generationem naturalem sibi correspondentem. et ideo regeneratio spiritualis que fit per ministerium hominum in baptismo presupponit natiuitatem ex utero qua homo in noticiam et societatem hominum prodit. Sed regeneratio que fit diuinitus presupponit de necessitate natiuitatem in utero qua homo a deo creatus formatus est. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia iam formato puerperio anima rationali infusa puer non accipit a matre nisi nutrimentum. peccatum autem originale non contrahitur

per actum potentie nutritive sed generatiue. et ideo non est actus in contrahendo originale nisi in ipsa infusione anime. et propter hoc nihil prohibet puerum in statu illo post infusionem a peccato originali mundari. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia illa verba dixit Johannes non quod haberet originale peccatum eo quod fuerat in utero matris sanctificatus. sed loquebatur in persona generis humani. quia ante aduentum Christi licet aliqui essent aliquo modo mundati quantum ad infectionem persone per circumcisionem vel sanctificationem ut Johannes. sed quantum ad culpam et infectionem totius humane nature nullus mundatus erat ante passionem Christi. Vel aliter dici potest quod hoc dixit. Ego a te debeo baptisari. quia sanctificati in utero indigent baptismo Christi ut recipiant caracteres qui recipitur in baptismo quod figurentur Christo.

In festo Johannis et Pauli est euangelium
Attendite a fermento etc. Lu. 12
Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Primo. Utrum ypocrisis sit peccatum mortale. Secundo. Utrum timere eos qui occidunt corpus sit peccatum mortale.

De primis que
1.1.

stiones sic proceditur. Et videtur
q̄ ypocrisis sit semper peccatum
mortale. Primo ex euangelio
presenti in quo ait. Attendite a
fermento phariseorum q̄ est ypo
crisis. quod manifeste innuit esse
peccatum mortale. Secundo
sic. Dicit Zoro. Isa. 12. in glo. q̄
in comparatione duorum malo
rum leuius est aperte peccare q̄
sanctitatem simulare. ergo 2d.

Tertio sic. dicit Gregori⁹. 31
moralium. q̄ ypocrite ex malicia
peccant. sed hoc est grauissimum
q̄ pertinet ad peccatum in spiri
tum sanctum. ergo ypocrita sem
per peccat mortaliter. Quar
to sic. Nullus mereatur iram dei ⁊
exclusionem a visione dei nisi pro
pter peccatum mortale. sed p̄ ypo
critam aliquis meretur iram dei
secundum illud Job. 36. Simu
latores ⁊ callidi prouocant iram
dei. excluditur etiam ypocrita a
visione dei secundum illud Job
13. Non venit in conspectu eius
omnis ypocrita. ergo ypocrisis ē
semper peccatum mortale. In
oppositum. Ypocrisis est menda
cium operis cum sit simulatio q̄
dam. sed non omne mendacium
est peccatum mortale. g⁹ nec om
nis ypocrisis. Respondeo. Di
cendum pro conclusione q̄ ypo
crisis non est semper peccatum mor
tale. sed quandoq̄ sic quandoq̄
non. Pro quo notandus 5⁹
sanctum Tho. q̄ in ypocrisi sunt
duo. scilicet defectus sanctitatis ⁊ si

mulatio illius. si ergo ypocrita
dicatur ille cuius intentio est ad
vtrumq̄. vt scilicet aliquis nō curet
sanctitatem non habere sed solū
sanctus apparere sicut consuevit
accipi in sacra scriptura. sic mani
festum est q̄ est peccatum morta
le. nullus enim priuatur totaliter
sanctitate nisi per peccatum mor
tale. si autem dicatur ypocrita il
le qui intendit simulare sanctita
tem a qua deficit p̄ peccatum mor
tale. tūc quis sit in peccato mor
tali ex quo priuatur sanctitate vi
te. non tamen semper ipsa simu
latio est ei peccatum mortale sed
quandoq̄ veniale q̄ discernen
dum est ex fine. q̄ si repugnat ca
ritate dei vel proximi erit pecca
tum mortale. puta si simulat sanc
titatem vt fallam doctrinam dis
seminet. vt erat ypocrisis pharise
orum a qua ypocrisi dicit domi
nus esse cauendus. vel vt adipis
catur ecclesiasticam dignitatem
indignus aut quecunq̄ alia bo
na temporalia in quibus finem
constituit. Si vero finis intent⁹
non repugnat caritati est pecca
tum veniale puta cum aliquis in
ipsa fictione delectatur. de quo
Ph̄s dicit. 4⁹. Eubi. q̄ magis vi
detur van⁹ q̄ mal⁹. Eadez. n. ē rō
de mēdacio ⁊ simulatione. p̄tine
git enim q̄nq̄ q̄ aliquis simulat p̄
fectionem sanctitatis q̄ non ē de ne
cessitate salutis. et talis simulatio
nec semper est peccatum mortale nec
semper est cum peccato mortali.

et sic patet responsio ad obiecta

A Secundam

questionem; sic proceditur.
Et videtur qd timere eos qui occi-
dunt corpus non sit peccatum
mortale. Primo sic. Timor
non est peccatum. ergo qd. cōtra ē
bona. añs probatur. timor ē pas-
sio quedam. sed passionibus nec
laudamur nec vituperamur vt
dicitur. 2° Eibi. cum igitur omne
peccatum sit vituperabile videt-
ur qd timor non sit peccatum. Se-
cundo sic. Nihil qd naturaliter ē
in hōe est peccatum. qz peccatū
est contra naturam vt Damascē.
vicit in. 2° li. s3 timere est homini
naturale vt. 3° Eibi. habetur. er-
go timor non ē peccatum. Ter-
tio sic. Timor est ī irascibili que
est pars sensibilitatis. sed in sensi-
bilitate est tantum peccatum ve-
niale. ergo timor non est peccatū

Quarto sic. Peccatum nō so-
lum retrahit a perfectione sed a
precepto. sed timor non retrahit
a precepto sed solum a perfectio-
ne vt videtur dicere glo. Deut.
20. g^o timor non est peccatū mor-
tale. In oppositum est euan-
geliz presens. nolite timere eos
qui occidunt corpus. sicut ppter
timorez mortis homo declinet a
veritate. Secundo sic. Pro so-
lo peccato mortali debetur pena
infernī s3 pena īfernī debet timi-
dis. s3 illud Apoca. 21. Timi-
dis et incredulis et execratis rel.

pars erit in stagno ignis qd est
pena inferni. g^o talis timor ē pec-
catū mortale. Rñdeo. Dican-
duz sub certis cōclusionibus. Pri-
ma ē. qd timor aliquñ est peccatū
aliquñ nō. Pro c^o cōclusionis no-
ticia ē notandū qd aliquid dicit-
esse peccatū in actib⁹ humanis
propter inordinationē. nā bonū
humani act⁹ in ordine quodaz
existit. Est hic debet⁹ ordo vt ap-
petit⁹ regimini rōnis subdat. rō
aut dictat aliqua esse fugiēda z
aliqua esse prosequēda. z iter fu-
giēda qdaz dictat magi esse fu-
giēda qd alia. z similiter inter p-
sequēda qdaz dictat esse magi
prosequēda qd alia. Et q^o timor ē
bonū prosequēduz tantūz aliud
eius opp^o fugiēduz. inde est qd
rō dictat qdaz bona magis esse
prosequēda qd qdaz mala esse fu-
giēda. qñ g^o appetit⁹ fugit ea
q^o rō dictat esse sustinēda ne de-
ficiat ab aliis q^o magis prosequi
debet timor inordinatus est z h3
rationem peccati. qñ vero appe-
titus timendo refugit id qd est se-
cundūz rōnem fugiēduz appe-
titus nō est inordinatus nec pec-
catum. Secūda cōclusio. qd timor
talis inordinatus qñq3 ē morta-
le z quādoq3 veniale peccatum
Pro quo notandū qd qñ inordi-
natio timoris cōsistit in solo appe-
titu sensitivo nō supueniēte cōsensu
rōis appetit⁹. sic nō pōt eē pec-
catū mortale s3 solū veniale. qñ
vero inordinatō timoris puenit

vsq; ad appetitum rationalem
qui dicitur voluntas que ex libe
ro arbitrio refugit aliquid nō se
cundum rationem. talis inordi
natio timoris quandoq; est pec
catum mortale quandoq; veni
ale. si enim quis propter timores
quo refugit periculum mortis vel
quodcūq; aliud temporale ma
lum sic disposit⁹ est vt fugiat ali
quod prohibitum vel pretermi
tat aliquod quod sit preceptum
in lege diuina. talis timor ē pec
catum mortale. et talis timor oc
cidentium corpora remouetur a
sanctis in euangelio cum dicitur
Nolite timere eos qui occidunt
corpus. propter nullum enim pe
riculum mortis debent pretermi
tere fides xpi. aut aliquid quod
in lege diuina preceptum est. ali
as inordinatio timoris erit veni
ale. Ad rationes in oppositū
Ad primā respondetur q̄ timor
communiter dictus secundū su
am rationem importat vniuersa
liter fugam. vnde quantum ad
hoc non importat rationem ma
li vel boni. et similiter iste de qua
libet alia passione. et ideo Phūs
dicit q̄ passiones non sunt lau
dabiles nec vituperabiles q̄ sc̄s
nec laudantur nec vituperantur
qui irascantur vel timent. s; qui
circa hoc aut ordinate aut inor
dinate se habent. Ad secun
dam respondetur q̄ mala quib⁹
homo resistere non pōt. et ex quo
rum sustentia nihil boni proue

nit homini ratio dicat fugiēda
esse. et ideo timor talium non est
peccatum. Ad tertiam respō
detur q̄ non est ad propositum.
quia ratio illa procedit de timo
re secundum q̄ consistit in sensu
bilitate. Ad quartam respō
detur q̄ glo. illa loquit^r de timo
re reuocante homines ab eo qd̄
nō est de necessitate precepti sed
de perfectione consilii. talis autē
timor non est peccatum mortale
sed quandoq; veniale. quando
q; autem non est peccatum pus
ta cum aliquis habet rationabi
lem causam timoris.

In festo apostoli

li Petri est euangelium.
Dixit Ihesus Simoni petro et c.
Johan. vlti. Circa quod possūt
disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum Petrus a xpo
constitutus sit caput ecclesie.

Secunda. Utrum Petr⁹ pos
testate clauium potuit peccata re
mittere. Tertia. Utrum Pe
trus potestate clauium potuit indul
gentias largiri debitarū penarū.

De primaz que

stionem sic proceditur. Et
videtur q̄ Petrus constitut⁹ nō
sit caput ecclesie. Primo sic.
Nō enim potuit Petro compete
re. ergo et c. assumptum probatur
caput influit sensum et motus in
membra. sed influere sensum et
motum qui est per gratiam. quā

oare nō potuit Petrus nec quis
q̄ homo in quantum homo. g.
qd. Secundo. Unius corpo
ris non est nisi vnum caput. sed
xp̄us est caput ecclesie s̄ illud
ad Ephe. 1. Ip̄um dedit sc̄z do
minus pater caput super om̄ez
ecclesiam. Tercio. Capitis nō
videtur esse aliud caput. sed Pe
tri caput erat xp̄us et om̄iū ali
orum apostolorum. g. ip̄e Pe
trus non fuit caput constitut⁹ a
xp̄o. In oppositū est illud Jo
han. 1. q̄ xp̄s ait Petro. Tu vo
caberis cephas quod interpreta
tur caput. cephal enim grece ca
put sonat latine. Patet etiam ex
presenti euangelio vbi dicit. Tu
es Petrus et super hanc petrā rē
Et iterum. Tibi dabo clauēs et

Respondeo. Dicendū q̄ xp̄s
Ihesus ascensurus in celū et pre
sentiam corporalem abstractur⁹
a nobis ecclesiam suam dilectissi
mam nolens in absentia sua de
solatam sine gubernatore relinq̄
re elegit Petrum ap̄m qui toti⁹
ecclesie sue caput et gubernator
existeret. Unde beatus Anacle
tus in. c. sacrosancta. dis. 22. dicit
Inter ap̄los fuit quedam discre
tio potestatis. et licet om̄es ap̄li
essent. Petro tamē a domino cō
missam est et ip̄i inter se hoc ip̄m
voluerunt vt reliquis omnib⁹
preesset apostolis. et cephas id est
caput et principium teneret apo
stolatus. Et Leo papa in sermo
ne. 3. ordinatione sue dicit sic ad

propositum. De toto mundo Pe
trus vnus eligitur qui et vniuers
sarum gentium vocationi et om̄i
bus apostolis cunctisq̄ eccle
sie principibus preponatur vt q̄
uis in populo dei multi sunt sa
cerdotes multiq̄ pastores. om̄
nes tamen proprie regat Petrus
quos principaliter regit xp̄us. sic
ergo vno scilicet Petro xp̄us po
suit totius ecclesie principatum.
fecit autē hoc xp̄us propter qua
tuor. Primo propter pulchritudi
nem et speciositatem principatus
ecclesiastici. nam inter om̄es spe
cies principatus quia Aristo. 8.
Ethico. 2. 3. Politi. dicit. Meli
us esse dicitur regnum vbi solus
vn⁹ principaliter regit. Nulli enī
dubium esse debet vt arguit sanc
tus Thomas quin regimen ec
clesie sit optime ordinatum vtpo
te per eum dispositum per quem
reges regnant et legum condito
res iusta decernunt. optimū au
tem regimen multitudinis est q̄
regatur per vnum quod patet ex
fine regis que est pax. Pax enī et
vnitas subditorum ē finis regen
tis. vnitatis autem causa cōgru
entius est vnus q̄ plures. mani
festus est ergo q̄ regimen ecclesie
sic est dispositum q̄ vnus presit
omnibus. hec ille. Secundo di
co q̄ ideo xp̄us in vno scilicet Pe
tro posuit totius ecclesie principa
tum ad ostendendam vnitatem
ecclesie et scismata vitanda. Un
de Ciprianus in. c. loquitur de

minus .24. q.1. Ego dico tibi
q tu es Petrus &c. super vnam
ecclesiam edificauit. & Quis apo
stolis omnibus post resurrectio
nem suam parem potestatem tri
buit. tamē vt vnitatem manifesta
ret vnitatis eius originē ab vno
incipiente sua auctoritate dispos
uit. & in glosa Math. 16. super
illud. Tibi dabo clauēs &c. di
cit Rabanus. Hanc potestatem
soli Petro concessit. quia oportu
it esse vnu xpi vicarium ad quē
diuersa membra ecclesie recurre
rent. si forte inter se dissentirent ne
si diuersa foret capita in ecclesia
vunitatis vincula rumparentur.

Tertio propter vnam fonta
litatem fluentis potestatis id est
vt vnus fons & vna origo potes
tatis in ecclesia esset. Unde ecc
lesia romana omnes fundauit
dignitates ecclesie vt in. c. Dēs.
& 2. dis. ita ipsa debuit esse fons &
origo totius ecclesiastice potesta
tis. vnde Ciprianus in. c. loquitur
& 4. q. 1. nemo fraternitatem fal
lat. nemo fidei veritates perfida
preuocatione corrumpat. quor
nam multi radii sunt sed vnum
lumē. & rami arboris multi sunt
sed robor vnu & radice tenaci fun
datus & quomodo de fonte vno
rui plurimi defluunt vnitas ta
men seruetur i origine. sic & vnus
caput est & vna origo & vna ma
ter copiose fecunditatis. Et Leo
papa de hac fōtali origine sic in
sermone. 3. ordinationis sue ait.

O magnus & mirabile huic viro
dilectissimi consortiū sue poten
tie tribuit diuina dignatio. et si
quid eius commune ceteris vo
luit esse principibus nunq̄ nisi p
ipsum dedit quicquid aliis non
negauit. & ideo solus Petrus vo
catus est in plenitudine potesta
tis vt in capi. Dudum. in. q. 6.
Quod cognoscens beatus Ciri
lus patriarcha in libro thesauro
rum inquit. Ut membra mouea
mus in capite nostro apostolico
throno romanorum pontifice a
quo nostrus est querere. quid cre
dere quid tenere quid fugere de
beamus ipsum venerantes ipm
rogantes pro omnibus. quoniam
ipsum solus est reprehendere cor
rigere & statuere & disponere et li
gare & soluere loco illius qui ip
sum edificauit et nulli alii quod
suum est plenum. sed ipsi soli de
dit cui omnes iure diuino caput
inclinant & principes mundi tan
q̄ ipsi Ihesu xpo obediūt. Quar
to in vno posuit ecclesie principa
tum scilicet Petro propter eccle
sie firmitatem & perpetuitatem.
Tum quia vbi non est guberna
tor corruet populus Prover. 11.
Tum quia omne regnum in se di
uisum desolabitur. & ideo christus
ait Petro. Tu es Petrus et sus
per hanc petram edificabo eccle
siam meam. & porte inferi non pre
ualebunt aduersus eam. Super
quo verbo dicit Chrysostomus. Vidē
qualiter reducit christus Petrum

ad excessum de ipso intelligentiam illa enim se ei daturum promittit que sunt propria soli dei scilicet peccata soluere et ecclesiarum immutabilem facere inter tot persecutorum et temptationum procellas.

Nunc ad rationes in oppositum. Ad primam rationem negando assumptum. ad probationem respondetur quod caput in alia membra dupliciter influit. Uno modo quodam intrinseco influxu prout motus siue vis motiua et sensitiua a capite deriuatur ad alia membra. Alio modo scilicet exteriores quando gubernationes scilicet scilicet visus et alios qui in capite radicanter diriguntur homo in exterioribus actibus. Esse caput ecclesie scilicet exteriorem fluxum non conuenit alicui homini nisi christo qui influxus ille gracie est. quantum autem ad exteriorem gubernationem potest nomen capitis aliis conuenire. unde Amos. 6. dicitur. Optima tes capita populorum. et hoc modo beatus Petrus caput ecclesie fuit a christo constitutus cum ei oues gubernandas commendauit dicens. Petre pasce oues meas Iohann. 21. Et sic de aliis successoribus dicendum est. Ad secundam respondetur negando assumptum. solum enim videtur verum in corpore naturali. sed in corpore per similitudinem dicto scilicet in aliqua multitudine ordinata possunt esse plura capita ordinata tamen et subalternata scilicet

unum principale et aliud vices gerens illius. sic in ecclesia caput est christus principale propria auctoritate et potestate. Papa enim et alii prelati tantum vicem gerentes secundum illud. 2. Cor. 2. Ego quod donavi si quid donavi propter vos in persona christi et. 2. Corinthe. 5. Legatione fungimur et tantum deo exhortate per nos. Ad tertiam respondetur quod assumptum non est verum nisi in capite naturali. Et ratio est. quia corpus humanum non est pars alterius. sed corpus similitudinarie dictus id est alienata multitudo ordinata potest esse pars alterius multitudinis. sicut multitudo domestica est pars multitudinis ciuilis. et ideo pater familias qui est pars multitudinis domesticae habet super se caput rectores ciuitatis et per hunc modum nihil prohibet christum esse caput Petri et Petrum etiam sub eo inferiorem.

D Secundam

questiones sic proceditur Et videtur quod Petrus potestate clauium potuit peccata remittere. Primo sic ex presenti euangelio. ubi dicit. Tibi dabo clauis regni celorum. et quodcumque ligaueris etc. Super quo dicit Chrysostomus. quod deus promittit se daturum Petro que sunt propria solius dei scilicet peccata soluere. Secundo ex illo Iohann. 20.

ubi dicit xpus apostolis. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis. ergo &c. Tercio sic. In penitentia datur gratia ad remissionem peccatorum. sed huiusmodi dispensator sacramenti est sacerdos ex vi clauum. g. cum gratia non apponatur peccato ex parte pene sed ex parte culpe. g. videtur quod Petrus & quilibet sacerdos ad remissionem culpe oportet ex vi clauum. In oppositum arguitur sic. Pars potestatis est interius baptizare & a culpa absolvere sed deus non debuit potestatem interius baptisandi alicui communicare nec communicauit ne spes poneretur in homine. g. pari ratione nec potestatem absoluerendi ab actuali mortali peccato. Secundo sic. Nullo modo fit remissio culpe nisi per gratiam sed gratiam dare est potentie infinite. ergo potestate clauum Petrus non remisit culpam siue peccata. Respondeo. Dicendum quod Petrus & quilibet sacerdos potestate clauum aliquo modo scilicet sacramentaliter & ministerialiter remittit culpam conferendo sacramentum penitentie. Pro quo notandum quod super hoc capitulo fuerunt duo errores. Unus est qui tangitur in glosa. quod quidam usurpauerunt sibi tantum ex hoc quod possent omnes quos uellent absolvere et introducere in regnum celorum. sed non potest stare quia solius dei est mutare voluntates

Alius error est. quod sacerdos non absoluet sed ligatum ostendit esse absolutum siue denunciatur. Sed hoc non potest stare quia derogat virtuti & dignitati sacramentorum noue legis. quia sacramenta noue legis efficiunt quod figurant sed non sacramenta veteris legis. & ideo si nihil aliud esset penitentia non esset sacramentum noue legis. Alii dicunt quod in peccato sunt tria. culpa reatus pene eterne. ab his duobus absoluit homo per se per contritionem. sed quando homo ab his absoluitur est remanet obligatus ad penam temporalem. sed quia homo non sufficit ideo dantur clauis quia minuant aliquid de ista pena et ligant ad aliquam penam. Iste modus dicendi non placet etiam nobis. quia penitentia est sacramentum noue legis quod dat gratiam. sed gratia non ordinatur contra penam sed contra culpam. Unde dicendum est. quod sicut in sacramento baptismi aqua baptismatis habet virtutem spirituales instrumentalem secundum quam mundat a culpa sed illud Augustini. Que est virtus aque ut corpus tangat & cor abluat. Sic dico quod in sacerdote est quedam vis spiritualis instrumentalis a qua dicuntur ministri. & sic ministerialiter operantur remissionem peccati sicut aqua baptismi. Et ita baptismus & sacramentum penitentie pueniunt quodammodo in effectum

sed in hoc differunt. quia sacramen-
tus penitentie eo quod habet actus susci-
pientis quasi materiales non po-
test dari nisi adultis in quibus re-
quiritur preparatio ad suscipien-
dum effectum sacramentorum. sed
baptismus quandoque datur adultis
et etiam pueris et aliis carentibus
usu rationis. et ideo per baptismum
datur gratia et remissio peccatorum
pueris sine aliqua sui preparatio-
ne precedente nisi adultis in qui-
bus preexigitur preparatio remo-
uens fictionem. que quidem prepa-
ratio quandoque precedit sufficiens ad
gratie susceptionem antequam bap-
tismus actu percipiatur. sed non ante
votum baptismi post tempus pro-
late veritatis. quandoque talis prepa-
ratio tempore non precedit sed est simul
cum baptismi susceptione. et tunc
per baptismi susceptionem gratia
remissionis culpe offertur. sed per pe-
nitentie sacramentum nunquam datur
gratia nisi preparatio sit. vel prius
fuerit. unde virtus clauum operatur
ad culpe remissionem vel in voto
existens. quia non erit scriptus nisi habe-
at in voto sue proposito se subi-
ci discretionem et iudicio sacerdotis.
vel etiam in actu existens sicut et
aqua baptismi. sed sicut bap-
tismus non agit ut principale agens
sed ut instrumentum. non quidem
pertingens ad ipsam gratie suscep-
tionem causandam etiam instrumen-
taliter. sed disponens ad gratiam
per quam fit remissio culpe. Ita est
de potestate clauum. unde solus de-

remittit per se culpam. et virtute
eius agit instrumentaliter et bap-
tismus ut instrumentum in auctum
et sacerdos ut instrumentum auctum
tuz. quod dicitur seruus servorum dei philosophum. 8. Et hi. Et ideo sacerdos
agit ut minister non sicut causas
sed sicut disponens ad eas. unde si ante
absolutionem non fuisset aliquis
perfecte dispositus ad gratiam sus-
cipiendam in ipsa confessione abso-
lutione sacramentali gratiam con-
sequeretur si obices non poneret

Ad rationes in oppositum una est res-
ponsio ex dictis. Quia Petrus nec
quicumque sacerdos alius recepe-
runt claves ut peccata propria vir-
tute remittant. quia hoc est soli
dei sed bene receperunt potestatem
in clauibus ministerialiter siue in-
strumentaliter operandi conferendo
sacramenta ad remissionem
culpe ut dictum est.

Terciam que

stiones sic proceditur. Et
videtur quod Petrus nec successor
eius per clauum potestatem non
possit de penis satisfactorum indul-
gentiarum facere. Primo sic. Su-
per illud. 2. Thimo. 2. dicitur quod
negare seipsum non potest. dicit
glossa. quod taceret si dicta sua non im-
pleret. ergo necesse est quod dominus
dicta sua impleat. sed ipse dixit
Deutro. 25. Secundum mensuram
debiti est plagarum modus
ergo necesse est ita peccatores pu-
niri sicut meruit. ergo non potest

nec papa nec ali⁹ aliquid remitte-
re nec relaxare. Secundo
sic. Inferior non potest absolvere
a pena ad quam ligat superior.
sed deus remittendo culpam li-
gat ad aliquotam penam tempo-
ralem ut dicit Dugo de sancto
victore. ergo null⁹ homo potest
absolvere a pena illa aliquid di-
mittendo. Tertio sic. Ad po-
te latem excellentie pertinet ut si-
ne sacramentis effectus sacramen-
torum tradatur. sed nullus ha-
bet potestatem excellentie in sacra-
mentis nisi xpus. cum ergo satis-
factio sit pars sacramenti penite-
tie operans ad remissionem pene
debitae. videtur qd nullus homo
purus possit dimittere debitum
pene sine satisfactione. et per con-
sequens Petrus non potuit po-
testate clauium facere huiusmo-
di remissiones. In oppositum
est euangelium p^rsens ibi. Quod-
cumq; solueris super terram etc.
Secundo sic. Apostolus di-
cit. 2. Corinthe. 2° nam et ego si
quid vobis donam in persona
christi. glo. Ac si christus donas-
set. sed christus poterat relaxare
absq; omni satisfactione penam
peccati ut patet Johan. 8° de mu-
liere adultera. ergo et Paul⁹ po-
tuit. ergo et Petrus et nunc papa
qui non est minoris potestatis qd
Paulus fuit. Respondeo. Di-
cendum qd Petrus et nunc succes-
sores potestate clauium poterunt
et possunt indulgentias et relaxa-

tiones facere penarum debitarum
pro peccatis. Patet ista conclusio
sic. Ecclesia generalis non po-
test errare. quia ille qui in omni-
bus exauditus est pro sua reue-
rentia dixit Petro. super cui⁹ co-
fessione ecclesia fundata est. Ego
pro te rogavi Petre ut non deficiat
fides tua. Luce. 22. sed eccle-
sia generalis indulgentias ap-
probat. ergo conclusio vera. Pro
cuius ampliori intellectu est no-
tandum qd licet ab omnibus co-
cedatur indulgentias posse fieri
per papam et prelatos ecclesie ni-
hilominus diuersi diuersimode
loquuntur. Quidam enim distin-
guentes forum dei et forum eccle-
sie. dicunt qd non valent in foro
dei ita qd non valent ad absouen-
dum a reatu pene quia quis in
purgatorio secundum iudicium
dei meretur. sed valent quo ad fo-
rum ecclesie. quia solvunt ab ob-
ligatione qua sacerdos obligauit
penitentes ad penam aliquam
vel ad quam ordinatur ex statu-
tis canonum. dicunt etiam qd sa-
cra canones pro mortalibus pec-
catis graues et duras penite-
tias taxant ut pro vno mortali
peccato septennium vel amplius
sed quod graui⁹ est qd pena adeo
grauis est qd vix aut nunq; possit
quis facere et pauci inueniuntur
qui vellent. et ab absolutione ob-
ligationis ad huiusmodi penas
dicunt indulgentias valere. hec
opinio non est vera. Tunc primo

quia est expresse contra privilegi-
um Petro datum ut quod in ter-
ra remitteret et in celo remitteretur
Unde remissio que fit ad forum
ecclesie valet etiam quo ad forum
dei. Tum secundo. quia ecclesia
huiusmodi indulgentias faciens
magis damificaret quam adiuuaret
quia remitteret ad grauiiores
penas scilicet purgatorii absoluendo
a penitentibus iniunctis. et ideo
aliter dicendum est quod indulgentie
valent et quantum ad forum
ecclesie et etiam quantum ad iudicium
dei ad remissionem pene
residue post contritionem et abso-
lutionem siue sit iniuncta siue non
Ratio autem quare valere possunt
iste indulgentie est unitas cor-
poris multici in qua multi in opi-
bus penitentiae supererogauerunt
ad mensuram debitorum suorum
et multas etiam tributationes iniuste
sustinuerunt patienter per
quas multitudo penarum poterat
expirari si eis deberentur quo-
rum meritorum tanta est copia
quod omnem penam debitam nunc
viventibus excedunt et precipue
propter meritum christi. quod et
si in sacramentis operatur non
tamen efficacia ipsius in sacra-
mentis includitur sed sua infinitate
efficaciam sacramentorum
excedit. Manifestum est autem
quod unus pro alio satisfacere pos-
test. sancti autem in quibus super-
habundantia operum satisfactio-
nis inuenitur non determi-

nate pro isto qui remissione indi-
get huiusmodi opera fecerunt. alii
absque omni indulgentia remissionem
consequerentur si communiter pro
tota ecclesia ut apostolus dicit se
implere ea que de sunt passioni
Christi in corpore suo quod est de
ecclesia ad quam scribit. 2. Corinthe.
primo. et sic predicta merita sunt
communis totius ecclesie. ea autem
que communia sunt multitudinis
alicuius distribuuntur simul de mul-
titudine secundum arbitrium eius
qui multitudini preest. Unde
sicut aliquis consequeretur remissionem
pene si alius pro eo satisfecisset.
ita si ei satisfactio alterius per eum
qui potest distribui. Ad hoc autem
quod bene distribuuntur requiruntur
tria. auctoritas ex parte dantis.
ex parte recipientis caritas. ex parte
cause pietas que comprehendit
honorem dei et proximi utilitatem

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur negando
consequentiam. Et ratio est. quia
remissio que per indulgentias fit non
tollit quantitatem pene ad culpam.
quia pro culpa unus alius sponte
penam sustinuit ut dictum est. Ad
secundam respondetur negando
consequentiam. quia inferior dando
indulgentias non absoluit simpliciter
a debito pene quo ligatus fuit per
superiorem sed dat unde debuit
solui. unde non absoluit

omnino & condonando sed pro eo soluendo de thesauro ecclesie

Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et rō est quia effectus sacramentalis absolutionis est diminutio reatus & hic effectus non inducitur per indulgentias sed pro eo faciens indulgentias soluit penam quā debebat de ecclesie bonis cōmunibus siue de thesauro ecclesie. ut ex dictis patet.

In festo Com

memoratiōis s̄cti Pauli est euangelium. Dixit Petrus ad Ihesum. Math. 19. Possunt disputari sequentes questiones.

Primo. Utrum Paulus i raptu viderit diuinam essentiam.

Secundo. Utrum Paulus in raptu ignorauerit an eius anima a corpore fuit separata.

De primaz que

stionez sic proceditur. Et videtur q̄ Paulus in raptu non viderit diuinam essentiam. Primo sic. Dicitur Ezo. 33. Non videbit me homo et viuet. glo. q̄ diu hic mortaliter viuatur videri per quasdam ymagines de⁹ potest sed per ipsam nature sue speciem non potest. sed Paulus in raptu vivebat vita humana. g. ipse in illo raptu non vidit diuinam essentiam. Secundo sic. Sicut enim de Paulo legitur q̄ est raptus vsq; in tertium celum

ita etiam de Petro legitur Actuum. 10. q̄ cecidit super euz mētis excessus. sed Petrus in suo excessu non vidit dei essentiam sed quandam ymaginariam visionem. ergo videtur q̄ nec Paul⁹ vidit dei essentiam. Tercio Visio dei facit hominez beatuz sed Paulus in illo raptu non fuit beatus. alioquin ad vite hui⁹ miseriam nunq̄ rediisset sed corpus eius fuisset per redundantiam ab anima glorificatus. sicut erit in sanctis post resurrectionez qd̄ patet esse falsum. ergo Paulus non vidit diuinam essentiam.

Quarto sic. fides et spes simul esse non possunt cum visio diuine essentie habetur. 1. Cor. 13. sed Paulus in statu illo habuit fidem & spem. g. non vidit diuinam essentiam. In oppositum est quod Augustin⁹ determinat in li. de vidēdo deuz ad Paulinū. q̄ ipsa dei essentia a quibusdam videri potuit i hac vita positis. sicut i Moyse & Paulo qui rapt⁹ audiuit ineffabilia verba que non licet homini loqui. Respondeo. Dicendum q̄ licet quidam dixerunt q̄ Paulus in raptu dei essentiam nō vidit sed quandam refulgentiam claritatis ipsius. tamen nobis videtur dicendum q̄ Paulus vidit diuinam essentiam in raptu. et hoc expresse dicit Augustinus in libro de videndo deum et super Genesis. 12. ad litteram

Dec etiam ipsa verba apostoli designant cum ait. Et audiui ineffabilia verba que non licet homini loqui. huiusmodi autem videntur ea que pertinent ad visionem beatorum que excedit statum visus illud Isa. 64. Oculi non viderunt nec auris audiuit deus abs te que preparasti diligenter te. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod illud non est intelligendum quod videns deum per essentiam omnino de corpore exeat sed quod ab actu sensuum abstrahatur. quia quando intellectus viatoris eleuatur miraculose ad videndum deum per essentiam non potest simul esse in actu visionis vie qua anima naturaliter sensibilia percipit. et ideo oportet in illo statu animam videntis omnino ab actu sensuum abstrahi. et ideo dicit Augustinus 12. super Gen. ad litteram. quod nemo deum per essentiam videre potest nisi ab hac vita quodammodo moriatur. siue omnino exiens de corpore siue auersus et alienatus a sensibus carnalibus. Et simile dicit in libro de videndo deum. et sic non est contrarium ei quod inductum est Exo. 33. Non videbit me homo et viuet. Unde Gregorius ibidem dicit in glo. A quibusdam in hac carne viventibus potest eterni dei claritas videri. non tamen videbit eum homo et viuet. quia qui sapientiam que deus est videt huic

mundo fundatur moritur. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia non est simile de uno et de alio.

Pro quo notandum quod mens humana diuinitus rapitur ad contemplandum veritatem diuinam tripliciter. Uno modo ut contempletur eam per similitudinem et quasdam ymaginarias. et talis fuit excessus qui cecidit super Petrum. Alio modo ut contempletur veritatem diuinam per intelligibiles effectus. sicut fuit excessus dauid dicentis. Ego dixi in excessu meo omnis homo mendax. Tercio ut contempletur eam in sua essentia. et talis fuit raptus Pauli et etiam Moyse et satis congruenter. Nam sicut Moyses fuit primus doctor iudeorum. ita Paulus fuit primus doctor gentium.

Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Dicimus enim quod licet Paulus in illo raptu non fuerit beatus simpliciter. fuit tamen secundum quid beatus quasi in quodam transitu. et ita vidit diuinam essentiam in quodam transitu. Pro quo notandum quod diuina essentia videri ab intellectu creato non potest nisi per lumen glorie. quod tamen dupliciter participari potest. Uno modo per modum forme immanentis. et sic beatos facit in patria. Alio modo per modum cuiusdam passionis transeuntis. et hoc modo lumen illud fuit in Paulo quando rap

tus fuit. unde ex tali visione nō
fuit simpliciter beatus ut fieret re
dundantia ad corpus sed solus
s3^o quid. Ad quartam respō
detur negando consequentiam.
Et ratio est. qz Paulus in raptu
non fuit beatus habitualiter sed
solum habuit actum beatorum.
consequens est ut simul tunc in
eo non fuerit actus fidei fuit ta
men in eo simul fidei habitus.

D Secundam

questionez sic proceditur
Et videtur q Paulus non igno
rauerit an anima ei⁹ fuerit a cor
pore separata. Primo sic. Ip
se Apl⁹ dicit. 2. Cor. 12. Scio
hominem in xpō raptus vel q3 ad
tertium celum. s3 homo nominat
compositum ex corpore et anima
raptus autem differt a morte. vi
detur ergo q ipse sciuerit animā
non fuisse per mortem a corpore
separatam. Secundo sic ex eis
dem dictis Apl⁹ ipse Paulus sci
uit quomodo raptus fuit. quia
in tertium celum. ergo ex hoc ut
videtur sciuit verum fuerit in cor
pore vel non. quia sciuit tertium
celum esse aliquid corporeum. 3°
sequens est q sciuerat animā su
am a corpore separatā. qz visio
rei corporee non potest fieri nisi
per corpus. ergo non ignorauit
an anima fuerit a corpore sepa
rata. Tertio sic. Dicit Au
gust. 12. super Gen. ad litteram.
q Paulus in raptu vidit illa vi

sione deum qua vident sancti in
patria. sed sancti ex hoc ipso q vi
dent deum sciunt an anime eorū
sint a corporibus separate. ergo et
Paulus hoc sciuit. In oppos
itum est dictum ipsius Apl⁹ dis
centis. 2. Cor. 12. Siue in corpo
re siue extra corpus nescio deus
scit. Respondeo. hic sunt varii
modi dicendi quos enarrare in
utile esset. et ideo dimissis illis di
cendus est ut sanctus Tho. in se
cunda secunde. q Apl⁹ nesciuit
vtrū eius anima fuerit a corpo
re separata. Ista conclusio videt
auctoritate Augustini qui. 12. su
per Gen. ad litteram post longā
inquisitionem concludens dicit.
Restat ergo fortasse ut hoc ipso
ignorasse euz intelligam⁹. Utz
quando in tertium celum rapt⁹
est i corpore fuit anima quomō
est anima in corpore euz corpore
vivere dicit siue euigilantis siue
dormientis siue in extasi a sensu
bus corporis alienati. an anima
de corpore exierit ut mortuum cor
pus iaceret. Ad rationes in
oppositis. Ad primam rñdetur
negando dñam. Et rō est. qz per
synodochē qñq3 pars hoīs ho
mo nōiatur et precipue aīa que ē
ps hoīs eminentior. Ad se
cundā rñdetur negando dñam.
Et rō est. qz Apl⁹ sciuit illud ce
lū esse corporeū. et tñ hoc pote
rat fieri per intellectū ei⁹ etia3 si
aīa ei⁹ nō esset a corpore separata
Ad tertiā rñdetur negando

2
pñam. Et rō est. qz visio Pauli
in raptu non fuit oīo similis vi
sioni beatorū. vnde fuit quantū
ad aliquid similis visioni beato
rum scz quantū ad id qd vide
batur. z quantū ad aliquid dis
similis scz quantū ad modum
videndi. qz nō ita perfecte vidit
sicut sancti qui sunt ī patria. vn
de Augusti. dicit. 12. super Gen.
ad litteram. Aplo arrepto a car
nalibus sensibus in tertium celū
hoc defuit ad plenam perfectam
cognitionem rerum que angelis
inest siue ī corpore siue extra cor
pus esset nesciebat. hoc vtiqz nō
deest cū corruptibile hoc indu
erit incorruptionem.

Infesto Visita

tionis beate Marie vir
ginis est euangelium. Exurgens
Maria 24. Lu. 1. Circa qd pos
sunt disputari sequentes quæstio
nes. Prima. Utrum beat⁹
Johānes in vtero exultens exulta
uit ad presentiam domini. Se
cunda. Utrū beata virgo audita
exultatione Elizabeth conue
nienter in gratiarum actiones cā
tauit Magnificat aīa mea dñm

De primaz que

stiones. Utrū beatus Jo
hānes ī vtero exns exultavit ad
pñiaz dñi. Et vide q nō. qz ex
ultatio nō est in hoīe sine usu rō
nis. sed beat⁹ Johānes in vtero
matris clausus n̄ habebat usum

rationis nec usum liberi arbitrii
ergo nō exultavit. Secundo
Si dicitur q fuit ei datus z acce
leratus usus rōnis. Cōtra. Cū
dona dei sint sine peccato nō au
ferunt sine culpa. z sic illē vs⁹ rō
nis nō fuisset libi sublat⁹ quod
nō est verū. qz post nō habuit. er
go 24. Tertio. Dicit Aug⁹.
in epla ad Dardanum. q illud
qd dicitur est scz q exultavit nō
est qz credidit infans. cū g⁹ mo
tus fidei prim⁹ sit inter mor⁹ vir
tutum videtur q nō habz actū
alicui⁹ virtutis. z hoc nō ppter de
fectum gratie. g⁹ propter defectū
liberi arbitrii. In oppositū ē
euangelium. Respondeo Dicen
dū q Augusti. ambigue loqui
tur in ista materia. ideo diversis
mode quidam senserunt hic. fu
erunt enim qui dixerunt Johan
nem non habuisse motum liberi
arbitrii. nec exultationem illam
fuisse ab eo sed magis in eo non
per naturam sed supra naturam
sicut asina Balaam locuta est et
hmōi non intellexit. Sic dicit
Johānem motū fuisse a spiritu
sancto ad aduentum xpi z illū
motū fuisse ad modū exultan
tis. non qz ipse perciperet s; quia
volebat dñs q mater motu pue
ri dñm perciperet z matres ei⁹ vt
b⁹ esset futurū presagium. fue
rūt alii qui dixerūt z meli⁹ vt di
cit sanct⁹ Tho. q Johānes nō
dū nat⁹ habuit usū liberi arbitrii
ad illud momētū z illū

tionem spiritus sancti. per quas cognouit dñm presentem et gaudium eius. et ita nobis videtur dicendum. quia in euangelio dicitur. Exultauit infans. quod non posset ita bene verificari secundum primum modum dicendi. Et illud quod in hymno eius cantatur. Ventris obstruso positus cubili senseras regem thalamo manentem. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando minorem. Dicimus enim quod acceleratus fuit eius usus rationis. Ad secundam respondetur quod ratio non procedit. quia non est inconueniens si postea sit subtractus. sicut et gratia quandoque ad horam siue ad momentum datur. secus autem de gratia gratum faciente que non subtrahitur sine culpa. Ad tertiam respondetur quod Augustinus sicut dictus est ambigue loquitur in hac materia. Illud enim dictum est secundum primum modum dicendi.

D Secundam

questionem. Utrum beata virgo audita exultatione Elizabeth conuenienter in gratiarum actionem cantauit. Magnificat anima mea dominum etc. et videtur quod non. Primo ex tempore quia non debuit statim reddere gratias de beneficio. quia dicit Seneca in 3. de beneficiis. quod qui festinat reddere beneficium non habet animum grati hominis sed de

bitoris. Secundo arguitur quod causa assignata meriti quam assignauit sue exaltationis cum ait. Quia humilitatem respexit ancille sue. non videtur conuenienter dictum. Non humilitas sed caritas ponitur radix meriti. 1. Corinthie. 13. Caritatem autem non habuero. Tertio ex modo exhibendi gratias scilicet cantando: unde canticum dicitur beate virginis sic. Nihil debemus accipere in cultum diuinum nisi ea que nobis auctoritate scripture sancte traduntur. sed Apostolus dicit ad Col. 3. Docentes et commouentes vosmetipsos in psalmis et in hymnis et canticis spiritualibus. quod non debuit cantico corporali sed spirituali. In oppositum est euangelium. Respondeo. Dicendum sub aliquibus conclusionibus. Prima est. quod omnis qui beneficium recipit tenetur ad gratias reddendas. Ista conclusio patet. Primo ex illo. 1. Thesalo. vlti. In omnibus gratias agite. Ratione sic. Omnis effectus naturaliter ad suam causam conuertitur. manifestum est autem quod omnis benefactor in quantum huiusmodi est causa beneficii. et ideo naturalis ordo requirit ut ille qui suscepit beneficium per gratiarum recompensationem conuertatur ad benefactorem. benefactori autem in quantum huiusmodi debetur honor et reuerentia eo quod habet rationem principii.

unde Augusti. contra Julianus
Cum non ad suum actorem re-
feruntur bona hoc ipso ipsi male-
utentes efficiuntur inulti. et ideo
beata virgo puenienter fecit con-
uertere ad eum gratias ei referen-
do de beneficiis susceptis. Secun-
da conclusio. Beneficiatus meli-
us facit statim gratias benefaci-
tori agendo vel differendo. Pas-
set conclusio primo ex illo Bern.
super Lanti. Disce in referendo
gratias non esse tardus aut seg-
nis. disce ad singula dona grati-
as agere diligenter. Ratione sic
probat. quia quantum aliqd
bonum fit ex maiori seruire tan-
to est laudabilius. sed ex maiori
seruire videtur procedere qd ho-
mo nullas moras adhibeat i fa-
ciendo quod debet. ergo lauda-
bilis est qd homo statim gratias
reddat. et ita fecit beata virgo au-
dita exaltatione sua in canticis
prorupit gratiarum actionis.
Tertia conclusio. qd licet caritas
sit radix meriti. humilitas tamē
inter alias virtutes fuit dispositi-
ua ad conceptionem filii dei et ad
exaltationem spiritualem iuxta
illud. Qui se humiliat exaltabit
non quia ipsa sola mereatur sed
quia eius est proprium contem-
nere sublimitatem terrenam. un-
de Bern. in sermone de incarna-
tione domini. Inter gratias beate
virginis magna est humilitas et
mansuetudo. et sicut elatio mater
est presumptionis sic humilitas

mansuetudinis. nec in solo qui-
dem silentio commendatur eius
humilitas sed resonat in sermone
Audierat enim. quod nasceretur ex
te sanctum vocabitur filius dei.
nihil respondit se esse nisi ancillā
Item mirabatur Elizabeth per-
sonam beate virginis venientis
ad se. unde inquit. Unde hō mi-
hi ut veiat mater domini ad me
commendabat salutantis voces
beatificat fidem sed deuota hu-
militas nihil reputabat sibi i de-
um oīa beneficia que in ea lau-
dabant refererebat. tu inquit mag-
nificas matrem domini sed mag-
nificas anima mea dominum.
Voce mea perhibes exultasse in-
fantem in gaudio. sed exultavit
spiritus me⁹ in deo salutari meo
et ideo sapienter et conuenienter
beata virgo inquit. Quia respo-
xit deus humilitatem ancille sue
ecce enim ex hoc beatam me dicēt
omnes generationes. Bern. Ge-
nerationes utiqz celi et terre. om-
nes angeli et omnes electi angeli
earum nanqz generationum nu-
merus per gentium meum reinte-
grabitur. et hominum generatio
in adam maledicta per benedic-
tum fructum ventris mei ad eter-
nam benedictionem regenerabi-
tur. Merito ergo te dominaz be-
atam dicent omnes generatiōes
quia omnibus generationibus
veram et eternam beatitudinem
genuisti. Ad rationes in op-
positum. Ad primam respondet

negando consequentiam. Ad dictam Seneca dicendum. Seneca loquitur quando donum est exhibendum. tunc enim expectari debet tempus quo recompensatio sit benefactori optima. Ad secundam patet responsio ex dictis in tertia conclusio re. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ad dictam Apostoli respondetur quod cantica spiritualia possunt dici non solum ea que interioriter cantantur in spiritu sed etiam ea que exterioriter ore cantantur in quantum per huiusmodi cantica spiritualis deuotio promouetur.

In festo beate

Marie Magdalene est euangelium. In illo tempore. Rogabat Iohannem quidam etc. Luc. 7. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Primo. Utrum illa mulier de qua hic in euangelio fit mentio fuerit Maria magdalena soror Lazari.

Secundo. Utrum Maria magdalena aut quis alius potuerit sine penitentia consequi remissionem peccatorum.

De primis que

questionem. Utrum illa mulier de qua dicitur in euangelio quod lacrimis cepit rigare pedes et capillis suis tergere etc. fuerit Maria magdalena que fuit soror Lazari et Marthe. Dicendum circa

hoc sancti varie loquuntur. nam Origenes et Chrysostomus ut dicit Albertus magnus super Lucam. dicunt alias fuisse Marias magdalenas quas dicunt virginem fuisse et sic per mansisse. nec probabile est quod tanta peccatrix eius domino habuisset tantam familiaritatem. dicunt et ipsam corporaliter fuisse obsessam a demonibus. Dicunt et insuper quod non tantum illa peccatrix de qua nunc in euangelio dicitur pedes domini unxit sed et illa et forte plures alie que sequebantur eius quando in hospitibus curam eius egerunt et sibi lassos pedes lauerunt ut participes essent laborum pedum eius ideo puluerem secum tulerunt. Alii vero ut Gregorius et Beda et Augustinus de consensu euangelistarum dicunt contrariuz. Dicunt enim quod sit magdalena soror etc. accipientes hoc ex illo Iohanne. II. Maria autem erat que unxit dominum unguento et exersit capillis. cuius frater Lazarus infirmabatur. Et ex illo Luc. 8. Maria magdalena de qua septem demonia eiecerat. quod Gregorius explicat de eadem. Et hoc tenet romana ecclesia. Unde in officio suo ita cantatur. Maria soror Lazari que tot commisit crimina ab ipsa fauce tartari etc. dicunt ergo quod dupliciter unxit pedes domini. Primo hic et ita ex contritione. Secundo ex deuotione. de quo Iohannes undecimo.

D Secundam

questiones sic proceditur
Et videtur q̄ beata Maria magdalena consecuta sit remissionem peccatorum sine penitentia. Primo sic. Dominus dicit de ea. Remittuntur tibi peccata multa. quoniam dilexit multum. non est locutus de penitentia. sed fuisset si fuisset necessaria. ergo etc. Secundo sic. Non est minor virtus dei circa adultos q̄ circa pueros s; pueris peccata dimittit sine penitentia. ergo etiam adultis.

Tertio. Deus virtutem suam non alligavit sacramentis. s; penitentia est quoddam sacramentum. ergo virtute divina possunt peccata dimitti. Quarto sic. Maior est misericordia dei q̄ misericordia hominis. sed homo interdum remittit offensam suam homini etiam non penitenti. unde ipse dominus mandat Matthei. 5. Diligite inimicos vestros benefacite his qui oderunt vos ergo multo magis deus dimittit offensam suam hominibus non penitentibus. In oppositum est illud Lu. 13. Si penitentiam non egeritis omnes simul peribitis.

Respondeo. Dicendum sub duabus conclusionibus. Prima est. q̄ Maria magdalena non est consecuta remissionem peccatorum sine penitentia q̄ est virtus. Patet conclusio. quoniam non est possibile peccatum actuale mortale sine

tali penitentia remitti. cum enim peccatum sit dei offensam eo modo deus peccatum remittit q̄ remittit offensam in se commissam. offensam autem directe opponitur gratie. ex hoc enim dicitur aliquis alicui esse offensus q̄ repulit eum a gratia sua. hoc autem interest inter gratiam dei et gratiam hominis. quia gratia hominis non causat sed presupponit bonitatem veram vel apparentem in homine grato. s; gratia dei causat bonitatem in homine grato eo q̄ bona voluntas dei que in nomine gratie intelligitur est causa boni creati. unde potest contingere q̄ homo remittat offensam qua offensus est alicui absq; aliqua immutatione eius. offensam autem peccati mortalis procedit ex hoc q̄ voluntas hominis est aversio a deo per conversionem ad aliquod bonum commutabile. unde requiritur ad remissionem offense divine q̄ voluntas hominis sic immutetur q̄ convertatur ad deum cum detestatione predictae aversionis et proposito emende qd̄ pertinet ad rationem penitentiae s; q̄ est virtus. Secunda conclusio. Maria magdalena consecuta est remissionem peccatorum sine penitentia. putat est sacramentum et sic aliter potest. nam sacramentum penitentie efficitur per officium sacerdotis ligantis et solvantis sine q̄ potest deus peccatum remittere sicut fecit Christus mulieri adulterae. ut legitur Johan. 8. et Marie

peccatrici de qua in euangelio p
senti. Ad rationes in opposi
tum. Ad primaz respondetur ne
gando consequentiam. Et ratio
est. quia caritas non liberat ho
minem a peccato sine penitentia
que est virtus. requirit enim cari
tas q homo doleat d offensa in
amicuz commissa. vnde ista mu
lier bene ostendit in actu suo q
penitentiaz habuit. nam dicitur
Ecce mulier. de peccatis suis ple
ne z perfecte contrita stans retro
quia pre verecundia sui peccati
nō audebat se antepone/re. lacri
mis cepit rigare pedes. ex q^o pa
tet magnitudo p^otritionis ex quo
tantum fleuit q potuerunt laua
ri pedes. psal. Exitus aquarum
multarum deduxerunt oculi mei
quia etia^z capillis capitis sui ter
gebat quibus ante ad composi
tionem vultus abusa fuerat. z of
culabatur vt totum deo seruiret
in penitentia quod quide^z ex se
deum contempserat in culpa se
cundum qd dicit Grego. Ad
secundam respondetur negando
consequentiam. Et ratio est. q^z
in pueris non est nisi peccatum
originale. quod non consistit in
actuali deordinatione volunta
tis sed in quadam habituali de
ordinatione nature. z ideo remit
titur eis peccatum cum habitua
li immutatione per infusionē gra
tie non aute^z cu^z actuali. s^z adul
to in quo sunt actualia peccata
que consistunt in actuali deordi

natione voluntatis actualis nō
remittuntur peccata etiam in bap
tismo sine actuali mutatione vo
luntatis quod fit per penitentia^m

Ad tertiā respondetur q ra
tio illa procedit de penitentia se
cundum quod est sacramentum

Ad quartā respondetur ne
gando consequentiam. Et ratio
est. quia misericordia dei est ma
ioris virtutis q misericordia ho
minis in hoc q immutat volun
tatem hominis ad penitendum
qd misericordia hominis facere
non potest.

In festo beati

Jacobi apostoli est euan
geliz. In illo tempore. Accessit
ad Iherosol^m zc. Math. 20. Circa
quod possunt disputari sequen
tes questiones. Primo poss^z
quis disputare. Utrum ipe z fra
ter eius peccauerunt peccato am
bitionis petentes a xpo median
te matre vt in regno suo sederent
vnus a dextris z alius a sinistris
Ista questio expedita ē supra do
minica. 17. post trinitatem. Sed
nunc poterunt hec disputari.

Primo. Utrum conuenienter
dicat^r de beato Jacobo q sit lux
z decus hispanie. Secundo
Utrum oret in celo pro omnib^z
qui eius visitant sepulchrum si
ue locum.

Ad primaz que
stione^z sic proceditur. Et

videtur q̄ non conuenienter dicat
lux ⁊ decus hispanie. Primo
sic. Esse lucem soli deo xp̄o videt
conuenire. Unde de Iohāne bap
tista quo nemo inter natos mu
lierum maior surrexit Math. 11.
dicit Iohā. 1° non erat ille lux
ergo nec beatus Jacobus potest
dici lux cuiuscūq̄. Secundo
sic. Beatus Jacobus non dedit
hispanis lumē nature nec lumē
gratie nec datur⁹ est lumen glo
rie. quia istud solius dei est ⁊c.

In oppositum est quod eccle
sia cantat. Respondeo. Dicen
dum. Conuenientissime dicitur
beatus Jacobus lux hispanie ⁊
decus. Lux quidem ratione illu
minationis doctrine fidei. qua
ratione dixit xp̄s apostolis. Vos
estis lux mūdi. Singulariter be
atus Jacob⁹ primo personaliter
⁊ post per discipulos suos quos
ibi gratia predicandi reliquit il
luminarunt terram hispanie lu
mine doctrine et exemplo sancti
tatis vt historia sua testatur. ⁊ tā
dem miraculorum multitudine
visa que beatus Jacobus virtu
te diuina operabatur. regina his
panie stupens credidit et xp̄iana
effecta est. ⁊ omnia que peccierūt
sui discipuli tribuit et palatium
sancto Jacobo in ecclesiā dedi
cans magnifice ipsum dotauit.
que tandem in bonis operibus
vitam finiuit ita vt facto cōpos
to. sic beatus Jacobus fuit pri
mus inter apostolos qui martiri

um pro xp̄o suscepit. ita regnum
hispanie videtur inter omnia re
gna prius fidei lumen ⁊ xp̄iani
tatis titulum suscepisse. sicut Ba
silee dum cum anglicis de excel
lentia regnorum altercabatur fu
it ostensum ⁊ probatum. Bene au
tem etiam dicitur decus hispanie
quia tanto apostolo dotata est
vt ad eam de vniuerso orbe xp̄i
anorum quasi innumeri populi
continue confluent beneficia a
deo meritis apostoli spectantes.
Decus etiam est hispanie prop
ter hoc q̄ tam gloriosus apostol
us in singularem patronum eis
dem datus est. Preterea dec⁹ his
panie est propter immensitatem
miraculorum que iste sanctus co
ntinue operatur. Ad rationes
in oppositum. Ad primā respō
detur q̄ esse lucez que tribuat lu
men nature aut gratie causaliter
non conuenit nisi xp̄o qui est lux
qui illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum. s̄
esse lucem que diffundat lumen
doctrine bene cōuenit aliis. Un
de ecclesie doctorib⁹ dicit Vos
estis lux mundi. quando dicitur
q̄ Iohannes non erat lux. respō
detur q̄ duplex est lux. vna qui
dem prima que est fons lucis et
illuminans nō illuminata ⁊ hec
est lux que est xp̄us. ⁊ est alia lux
illuminans tamen illuminata a
prima luce ⁊ hec est lux perfectos
rum virorum ad Phil. 2°. Inter
quos lucetis sicut luminaria. pri
m. 2.

ma est supernaturalis et lux per ef-
sentias et de hac dicitur. Non erat
ille lux sed Johannes. Johan. 1.

De Secundam

questiones forte melius
esset prima. Utrum beatus Jaco-
bus possit iuvare orationibus suis
is omnes interpellantes eum. Et
videtur quod non. Primo sic. Be-
atus Jacobus perfecte suam vo-
luntatem deo conformavit ut non
velit nisi quod deus vult. sed illud
quod deus vult semper impletur. ergo fru-
stra pro interpellantibus orat.

Secundo sic. Anima beati
Jacobi non est Jacobus. si ergo
anima sua pro interpellantibus
oraret quod diu est separata a corpo-
re non deberet quis interpellare
eum ad orandum sed animas ei-
us. cuius contrarium facit eccle-
sia. Tertio sic. Quicumque orat
pro alio alteri meretur. sed sancti
qui sunt in patria non sunt in
statu merendi ergo nec in statu ora-
di. ergo etiam. In oppositum est quod
tunc dicimus sancte Jacobe ora
pro nobis. Respondeo. Dicen-
dum quod quidam heretici fuerunt
qui dixerunt quod sancti non possunt
nos iuvare suis orationibus. quia
unus quisque recipit secundum ea quae gessit
sed hoc est contra articulum fidei
qui est sanctorum communio que per
caritatem fit. et ideo cum in sanc-
tis qui sunt in patria sit perfectis-
sima caritas competit eis pro nobis
orare non tamen sic quomodo om-

nia eis ad votum succedunt. et
ideo ponitur conclusio talis quod be-
atus Jacobus iuvat suis oratio-
nibus omnes interpellantes eum
debito modo et tanto magis quan-
to est perfectionis caritatis quan-
to est deo coniunctior tanto eius
orationes sunt magis efficaces.
habet enim hoc divinus ordo ut
ex superiorum excellentia in infe-
riora refundetur sicut ex clarita-
te solis in aerem. Ad rationes
in oppositum. Ad primas respon-
detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia sancti impetrant
id quod deus vult fieri per oratio-
nes eorum. et hoc petunt quod effici-
mant eorum orationibus implendum
secundum dei voluntatem. Ad secun-
das respondetur negando premissam. Et
ratio est. quia sancti hic viventes meru-
erunt ut pro nobis orarent. et ideo eos
invocamus nominibus quibus hic vo-
cabantur quibus etiam nobis ma-
gis innotescunt et iteque propter fi-
dem resurrectionis insinuanda sicut
legitur Exo. 3. Ego sum deus
Abraham. et ideo optime dicitur
sancte Jacobe ora etiam. Ad ter-
tiam respondetur negando premissam. Et
ratio est. quia aliud est impetrare et ali-
ud mereri. et ideo sancti et si non pos-
sunt mereri quia sunt extra statum
vie possunt tamen suis orationibus
impetrare. et sic beatus Jacobus cu-
ius potentissimum testimonium
est immensitas sancti miraculorum
que fiunt quasi omni die precibus
suis sanctis pro nobis orat

In festo beati

Dominici institutoris ordinis predicatorum est euangelium. Vos estis sal terre Mathei 5°. Possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum beatus Dominicus convenienter religionem instituit ad predicandum vel confessiones audiendum.

Secunda. Utrum beatus Dominicus convenienter instituit religionem que litterarum studio insisteret.

De primis que

questionibus sic proceditur. Et videtur quod beatus Dominicus non deberet instituere religionem aliquam ad predicandum vel confessiones audiendum. Primo sic. Nihil convenienter instituitur ad id quod non competit ei facere. sed religiosus non competit predicare aut confessiones audire. Dicitur enim. 1. q. 1. Monachorum vita subiectionis habet verbum et disciplinatus non ducendi vel presidendi vel pascendi alios. et eadem ratio videtur esse de aliis religiosus. ergo inconuenienter beatus Dominicus instituit religionem siue ordinem ad predicandum. Secundo sic. Inconueniens videtur esse quod auctoritas predicandi et confessiones audiendi infinitis hominibus communicatur. sed non est certus numerus eorum qui in religione recipiuntur. ergo videtur inconueniens talem religionem instituere. **Res-**

pondo. Institutio ecclesie debet se qui institutionem Christi. sed Christus primo misit ad predicandum apostolos. 12. ut habetur Lu. 9° et postea misit. 72. discipulos ut patet Luce. 10. Et sicut glossa dicit ibidem. Apostolorum formam tenent Episcopi. 72. discipulorum minores presbiteri scilicet curati. ergo preter illos non debuit aliqua alia religio institui ad predicandum vel confessiones audiendum. In oppositum est euangelium ubi dicitur. Vos estis lux mundi. scilicet per illuminationem fidei. Respondeo. Dicendum. sub duabus conclusionibus. Prima est. Conueniens fuit ut aliqua religio institueretur ad predicandum et confessiones salutes audiendum. Ista conclusio probatur sic. quia convenienter religio aliqua institui potuit ad opera vite actiue secundum quod ordinatur ad utilitatem proximorum et ad obsequium dei et conseruationem diuini cultus. cum autem magis procuraretur utilitas proximorum per ea que pertinent ad spiritualem anime salutem quam per ea que pertinent ad subueniendum corporali necessitati convenientius instituitur religio ad predicandum cum hoc magis pertineat ad obsequium dei cui nullum sacrificium est magis acceptum quam zelus animarum ut Grego. dicit super Ezechiel. maius etiam est spiritualibus armis

contra errores hereticorum et temptationes demonum fideles defendere et corporalibus armis populum fidelem tuere. et ideo conueniens est ad predicandum et ad alia que pertinent ad salutem animarum aliquam religionem institui. Secunda conclusio. Conuenienter fecit sanctus Dominicus procurando apud sedem apostolicam quod talis religio institueretur. Tunc propter multitudinem fidelium et raritatem personarum sufficientium ad docendum populos fideles. et fidem catholicam contra hereticos defendendum. Vide de beato Dominico canatur. Doctrinam euangelicam spargens per orbis cardinem pestem fugat hereticam nouum producit ordinem. Quod autem hec procuratio institutionis huiusmodi religionis fuerit necessaria et deo accepta patet ex eo quod in uita beati Dominici legitur. Qui cum predictis de causis motus sancto animarum zelo iret ad concilium generale lateranense. ut a summo pontifice Innocentio ordo diceretur predicatorum. et etiam confirmari sibi suisque successoribus impetraret qui pontifex cum aliquantulum se difficilem exhiberet. nocte quadam idem pontifex uidit in somnis quod lateranensem ecclesiam grane subito ruina minaretur quod cum tremens intueretur uidit ex aduerso quod uir dei Dominicus occurrebat humeris

suppositis totam illam casuram sustentabat. euigilans autem et uisionem intelligens petitiones uiri dei alacriter acceptauit hortans ut ad fratres suos rediens regulam aliquam probatam sibi eligeret. et sic ad ipsum rediens confirmationem ad libitum reportaret. Uerum interea Innocentio defuncto a successore suo Dono rio quod postulauerat impetratum. Ad rationes in oppositum Ad primam respondetur negando minorem. quoniam licet propria auctoritate non conueniat competat tamen auctoritate pape aut prelatorum. Ad probationem autem respondetur quod nihil probat. quia quod aliquis religiosus auctoritate prelatorum predicet: audiat confessiones aut faciat huiusmodi non supergreditur disciplinatus vel subiectionis gradum qui competit religiosis. Uel potest dici quod non est idem de monachis et de istis religiosis quia monachi non habent ex institutione sua his actibus curam dare. religiosi uero predicatorum in sua institutione sunt his actibus mancipati.

Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia a prelatis non conceditur talibus religiosis ut quilibet indifferenter possit predicare uel confessiones audire. sed secundum moderationem eorum qui huiusmodi religionibus perficiuntur. uel secundum taxationem ipsorum prelatorum. Ad tertiam

riaz respondetur negando pñas
Et rō est. Tum quia formā. 72
discipulorū non solum tenent pre
sbyteri curati sed quicūq3 alii mi
noris ordinis qui Ep̄is in eorū
officiis subseruiunt. Tum secun
do. q̄ non legitur q̄. 72. discipu
lis aliquas determinatas par
rochias assignaret. sed q̄ mitte
bat eos ante faciem suā in om
nem ciuitatem ⁊ locum quo erat
ipse venturus. Tum tertio. quia
oportunum fuit vt preter ordina
rios prelatos alii assumerentur
ad binōi officia propter multitu
dinez fidelis populi. ⁊ difficulta
tem inueniendi sufficientes per
sonas distribuēdas singulis ple
bibus sicut ⁊ religiones ad mili
tandum necesse fuit institui prop
ter defectum seculariū principū
ad resistendum infidelibus i ali
quibus terris.

D Secundam

questionez sic proceditur
Et videtur q̄ beatus Dominicus
non conuenienter instituit vt in
religione sua litterarū studio in
sisteretur. Primo sic. Dicitur
enim in psal. Quoniam nō cog
nou i litteraturam introibo i po
tētiā domini. dicit glo. ibi. Vir
tutem xp̄ianā. s3 perfectio xp̄ia
ne virtutis maxime videtur ad re
ligiosos pertinere. ergo eorū non
est studium litterarum insistere.

Secundo sic. Id quod est dis
fensionis principū nō oportet res

ligiosis qui in vnitate pacis con
gregantur. s3 studiu3 dissentionē
inducit. vnde Jero. sup eplaz ad
Titū dicit. Anteq̄ dei instinctu
studia in religione fierent ⁊ dice
retur in populis. Ego sum pauli
⁊c. ergo videtur q̄ nulla religio
deberet institui ad studiū. Ter
tio sic. Professio xp̄iana differt a
professione gentilium. sed apud
gentiles aliqui prophetiam pro
fitebantur ⁊ nunc aliqui seculas
res dicuntur aliquarū scientiarū
professores. non g̃ religiosis cō
uenit studiu3 litterarū. In op
positū est illud Jero. an epla ad
Paulinum monachum inuitās
eum ad discendum in statu mo
nastico dicens. Discamus in ter
ris quorū sciētia nobis p̄seueret
in celis. ⁊ infra. Quicquid que
sieris tecum scire conabor. Re
spondeo. Dicendū q̄ conueniēter
beatus Dominicus instituit in re
ligione sua vt litterarum studio
insisteretur. Ista conclusio patet sa
tis ex p̄cedenti q̄ōne. q̄ illa prin
cipalia ad que ordinatur religio
predicatorū sicut p̄dicare et alia
binōi nō p̄nt conuenienter sine stu
dio p̄mio litterarū fieri. Vñ no
tandū q̄ studiu3 litterarū oportet
religioni tripliciter. Primo quā
tū ad id qd̄ est propriū vite cō
templatiue ad quā studiu3 lites
rarum dupliciter adiuvat. Vno
mō directe ad p̄templandū di
uina illuminando sc̄ intellectū
vñ in laudez viri iusti dicitur in

psal. In lege domini meditabitur
die ac nocte. Alio modo studiū
contemplatiuū inuat vitā indirecte
remouendo contemplationis pe-
ricula se; errores qui in contempla-
tione diuinorum frequenter acci-
dunt his qui scripturas ignorāt
sic in collationibus patrum legi-
tur q̄ abbas Serapion propter
simplicitatem incidit in errorem
antropomorphitarum .i. eorum
qui deum habere humanam for-
mam arbitrantur. Un̄ dicit Gre-
gorius in .6. moralium. q̄ nō nul-
li dū plus exquirunt contemplan-
do q̄ capiunt vsq; ad peruersa
dogmata erumpunt. et dum veri-
tatem discipuli humiliter negli-
gunt magistri errorum fiunt. Se-
cundo necessarium est studiū lit-
terarū religioni institute ad pre-
dicandum et ad confessiones au-
diendū et alia huiusmodi exercendū
Un̄ Apostolus ad Titum pri-
mo de episcopo ad cuius officii
huiusmodi actus pertinent. Am-
plexentur eum qui s; doctrinā
est fidelem sermonem ut potens
sit exhortari in doctrina sana et
eos qui contradicunt arguere.
Nec obstat q̄ apostoli absq; studio
litterarū ad predicandū sunt mis-
si. quia ut dicit Iero. in eplā ad
Paulinum. Quicquid aliis exer-
citatio et quotidiana in lege me-
ditatio tribuere solet illis spiritus
sanctus suggerebat. Tercio stu-
diū litterarū religioni con-
gruit quantum ad id quod est oi-

religioni commune. Valet quis-
dem ad vitandum carnis lasciu-
niam. Unde Iero. ad Rullicum
monachum. Ama scripturarum
studia et carnis delicias nō ama-
bis. Valet etiam ad auferendū
cupiditatem diuitiarum ut Sa-
pien. 7. diuitias nihil esse dixi
in comparatione illius. Valet etiam
ad obedientie documentum. vi-
de Augusti. in li. de operib; mo-
nachorū. que est ista peruersitas
lectioni noli obtemperare dum
vult ei vacare. Unde manifestū
est q̄ conueniēter beatus Domi-
nicus instituit ut in religione sua
litterarum studio insisteretur.

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur negan-
do consequentiam. et ad probati-
ones respondetur q̄ glossa illa ex-
ponit de littera veteris legis de
qua apostolus dicit. 2. Cor. 3. litte-
ra occidit. Unde non cognoscere
litteraturam ē non approbare li-
teralem circumcisiōem et ceteras
carnales obseruantias. Ad se-
cundam respondetur negando con-
sequentiam. Et ratio est. quia as-
sumptum non semper est verum.
studium enim ad scientiam ordi-
natur si autem scientia est sine ca-
ritate inflat et per consequens dis-
ensionem facit. quia inter super-
bos semper sunt iurgia Prouer.
13. sed quando est cum caritate
edificat et concordiam parit. qd̄
vero inducitur de Iero. responde-
tur q̄ nō loquitur de studiis lit-

teraz. qđ contradiceret sibi sed lo-
quitur de studiis dissensionū qđ
per hereticos et scismaticos intra-
uerunt in religionem xpianam.

Ad tertiam respondetur ne-
gando pñam. Et ro est. qđ pbi. p-
fitebantur studia litteraz qđ tñ
ad seculares doctrinas. sed reli-
giosis competit principaliter in-
tendere studio litteraz pñenti-
um ad doctrinas qđ sñ pietatem
est vt dicitur ad Titum pñ. alius
autem doctrinis intendere non
pertinet ad religiosos quorum
tota vita diuinis obsequiis mñ-
cipatur nisi quantum ordinatur
ad sacram doctrinam.

In festo sancti

Laurentii est euangelii
Nisi granum frumen. et. Jobā.
12. Circa qđ possunt disputari se-
quētes qñes. Prima. Vtr
beatus Laurenti⁹ habēdo odio
aiam suam in hoc mundo custo-
diat illam in vitam eternam.

Secunda. Vtr martiri⁹ ei-
us fuerit actus virtutis maxime
fortitudinis.

De primaz que

siones qua qñitur. Vtr
beat⁹ Laurenti⁹ habendo odio
aias suas in hoc mundo custodi-
at illas in vitam eternam sic pro-
ceditur. et videtur qđ non. Pri-
mo sic. Obseruantia mandatorū
dei est via ad psecutionem vite
eternę iuxta illud Math. 19. Si

vis ad vitam ingredi serua mñ
data et. ergo transgressio man-
datorum dei est via perdendi vi-
tam eternam. sed odire animam
suam in hoc mundo est ptra mñ
datum dei quo precipitur vt poli-
teum primum diligamus aiam
nostram vt dicit Augustinus pñ
de doctrina christiana. ergo Lau-
rentius odio habendo animam
suam magis est dicendus pñdis-
se eas qđ custodisse in vitam eter-
nam. Secundo sic. Ille dicitur
odire animam suam qui dis-
ligit iniquitatē iuxta illud psal.
Qui diligit iniquitates odit ani-
mam. sed diligentes iniquitates
excluduntur a regno celorum. er-
go nullus odiendo animam suam
custodit eam. Tercio. Di-
cit Apostolus ad Ebpe. 5. Nes-
mo carnem suam vnqđ odio ha-
buit. patet quia id quod pro vi-
ribus conseruamus diligimus.
sed quilibz nutrit et fouet carnes
suas ppter pseruationē. gñ videt
qđ beat⁹ Laurenti⁹ aias suas ante
carnē suā odiēdo nō meruerit vi-
tam eternam. In opp⁹ ē euan-
gelii pñs. Rñdeo. Dicēduz
qđ oīs homo aiam suam amat.
sñ quidā simpliciter et quidā sñ
quid. Ama eñz aliquē est vel
le ei bonuz. ille ergo aiam suam
amat qui vult ei bonuz. qui gñ
vult aīe sue id qđ est simpliciter
bonū amat eam simpliciter. qui
nō vult ei aliqd pñulare bonū
amat ea sñ quid. Bona autēz

anime simpliciter sunt illa quib⁹
anima fit beata scilicet summus
bonum quod est deus. Qui vult
ergo anime sue bonum diuinum
et spirituale simpliciter amat eas.
qui autem vult ei bona terrena
puta diuitias et honores et volup
tates et huiusmodi amat eas s⁹
quid. psal. Qui diligit iniquita
tem odit animam suam. potest er
go hec littera q³ dicit Qui amat
animam suam et c. dupliciter in
telligi. Uno modo qui amat animam
suam s⁹ simpliciter ad bona eter
na perdet eas. i. exponat eam mor
ti propter xpm. sed hoc non vide
tur verus sensus. et ideo dicatur
sic. Qui amat animam suam sci
licet secundum quid s⁹ ad bona
terrena et temporalia perdet eam
s⁹ simpliciter. Math. 12. Quid
prodest homini si vniuersum mun
dum lucretur anime autem sue de
trimentum patiat. Et iste intel
lectus consonat littere sequenti
que ait. Qui odit animam suam
in hoc mundo. i. qui denegat bo
na presentia anime sue et sustinet
propter deum que videntur ma
la in hoc mundo in vitam eter
nam custodit eas. Math. 5. Be
ati qui persecutionem patiuntur
propter iusticiam quoniam et c.
Attende dicit sanctus Tho. su
per Iohannem q³ illud quod de
grano frumenti dictum est co
petit huic sententie. Nam sicut xps
missus est in hunc mundum qua
si quoddam semen ad fructifica

dum. ita quicquid temporaliter
datur a deo non confertur nobis
ut fructus sed ut per illud ad fruc
tus eterne remunerationis perue
niamus. vita autem nostra est quod
dam temporale donum a deo nobis
collatum. qui ergo omnia propter xpm
exponit multum fructum affert
hoc ergo est. Qui odit animam suam
.i. qui vitam suam exponit et se
minat propter xpm in vitam eter
nam custodit eam. psal. Euntes
ibant et flebant mittentes semina
sua et c. Et similiter qui diuitias
suas et alia bona que homo ex
ponit propter xpm et communicat
aliis in vitam eternam custodit
et c. Cor. 9. Qui seminat in bene
dictionibus de benedictionibus
metet. et ita quia beatus Laurentius
animam suam odio in hoc mun
do habuit eam pro xpo atrocissi
mis tormentis usque ad mortem
exponendo in vitam eternam eas
cum multa gloria custodit fru
endo ipsa diuinitate. quia etiam ec
clesie thesauros custodie sue a
beato Sixto creditos sapienter
pauperibus distribuit iusticia ei
us manet in seculum seculi.

Ad rationes in oppositum.
Ad primam responderetur negan
do consequentiam. Et ratio est.
quia amare animam suam siue
seipsum quo ad bona temporal
ia et terrena neglectis bonis spi
ritualibus non cadit sub precepto

Ad secundam responderetur ne
gando consequentiam. Et ratio est

quia non loquimur de illo odio
sed de contrario. qui enim dili-
git iniquitatem odit animas su-
as ad bona spiritualia et diuina
quia priuat eam eterna beatitu-
dine que preparatur diligentibus
deum. qui vero vitam quam ha-
bet in hoc mundo refrenando eam
sub iugo rationis submittit eam
laboribus/ieiuniis/vigiliis/et ex-
ponit eam christo talis dicitur dili-
gere eam quo ad diuina et spiri-
tualia et odio habere quo ad bo-
na terrena et temporales delecta-
tiones quas ei denegat et inter-
dicit. Ad tertiam respondetur
quod caro dupliciter potest conside-
rari scilicet in se. et sic non habetur
odio. sed naturaliter quilibet ap-
petit eam esse et fouet ut argutus
est. Alio modo potest considera-
ri in quantum est alicuius impe-
ditiva quod volumus. et sic odio
habetur quodammodo per accidens.

D Secundam

sic proceditur. Et videtur
quod martirium beati Laurentii non
fuerit actus virtutis fortitudinis
sed magis videtur quod fuerit actus
fidei. Dicit enim Maximus in
quodam sermone. Mater marti-
rii fides catholica est. in qua il-
lustres athlete se suo sanguine sub-
scripserunt. et de beato Laurentio lo-
quens Ambrosius. Dum fide sua
persecutoris flammam vicit ostendit
nobis per ignem fidei gehennae
incendia superare. ergo videtur

23
quod martirium potius dicendum sit
actus fidei quam fortitudinis. Se-
cundo sic. Martirium videtur quod
potissime sit actus illius virtutis
que facit ipsum martirium meri-
torium. sed illa est caritas secun-
dum illud. 1. Cor. 13. Si tradide-
ro corpus meum ita ut ardeam.
caritatem non habuero nihil mi-
hi prodest. ergo martirium Lau-
rentii magis dicendum est actus
caritatis que copiosa fuit in eo.
secundum illud Ambrosius. Illumi-
navit mundum plane Laurentius
ea luce qua ipse succensus est
et per flammam quas ipse pertulit
omnia christianorum corda calefecit.
Tertio. Augustinus di-
cit in quodam sermone. facile
est martirem celebrando venerari
magnam fidem eius et patien-
tiam imitari. sed in uno actu vir-
tutis precipue laudabilis redditur
virtus cuius est actus. ergo mar-
tirium magis debet dici actus pa-
cientie quam fortitudinis. In con-
positus est quod Ciprianus dicit in
epistola ad martires. O beati marti-
res quibus vos laudibus predi-
catis o milites fortissimi robur cor-
poris nostri quo preconio vocis
explicemus sed quilibet laudatur
de virtute cuius actum exercet. er-
go martirium est actus fortitudi-
nis. Et de beato Laurentio lo-
quens Augustinus. et dicit. Ad erudi-
endum nullorum validior est for-
ma quam martirium eloquentia. plus
est opere docere quam voce. et infra.

In quo excellentissimo genere doctrine beatus Laurentius martyr
et gloriosa polleat dignitate etiam
persecutores ipsius sentire po-
tuerunt qui me mirabilis animi
fortitudo non solum non credere
sed alios exemplo sue tollerantie
roborare est dicendum. Respon-
deo. Dicendum quod martirium Lau-
rentii et aliorum martirum est ac-
tus virtutis fortitudinis. Patet
conclusio primo ex illo quod cantat
ecclesia de eis. Fortes facti sunt
in bello. Ratione ostenditur sic
ad fortitudinem pertinet ut con-
firmet hominem in bono virtutis
contra pericula et maxime pericu-
la mortis et maxime eius qui est
in bello. manifestum est autem quod
in martirio homo firmiter confir-
matur in bono virtutis dum fi-
dem et iustitiam non deserit prop-
ter imminetia pericula mortis. et
ita patet conclusio. Ad ratio-
nes in oppositum. Ad primam re-
spondetur quod in actu fortitudinis
duo sunt consideranda. quorum
unum est bonum in quo fortes
firmantur et hoc est fortitudinis
finis. Aliud est ipsa firmitas qua
quis non cedit contrariis probi-
bentibus ab illo bono. et in hoc
consistit esse fortitudinis. Sicut
autem fortitudo civilis firmat
animam hominis in iusticia hu-
mana propter eius conservationem
ut mortis pericula sustineat
ita etiam fortitudo gratuita firmat
animum hominis in bono iusti-

cie dei quod est per fidem Ihesu
christi ut dicitur ad Romanos. 3. Et
sic martirium comparatur ad fi-
dem sicut ad finem in quo aliquis
firmatur ad fortitudinem sicut ad
habitu et scientiam. Ad secun-
dam respondetur quod martirium
bene est actus caritatis ut imper-
antis sed est fortitudinis elicien-
tis. utranque enim virtutem mar-
tirium manifestat. quod autem sit me-
ritorium hoc habet ex caritate si-
cut et quilibet virtutis actus. et
ideo sine caritate nihil valet.

Ad tertiam respondetur negan-
do consequentiam. licet enim pa-
tientia commendetur in martiribus
tamen ipsum martirium principa-
lis actus est ipsius fortitudinis.

In festo assump-

tionis beate Marie et enan-
gelium. Intrauit Ihesus et. Lu-
ce. 10. Circa quod possunt dispu-
tari sequentes questiones. Pri-
ma. Utrum vita actiua sit potius
et nobilior quam contemplatiua.

Secunda. Utrum beata Ma-
ria optimam partem elegit.

Tertia. Utrum beata Ma-
ria in corpore et anima assumpta
est in celum.

De primam sic

proceditur. Et videtur quod
vita actiua potius sit siue nobili-
or quam contemplatiua. Primo sic
Vita actiua pertinet ad maiores
scilicet prelatos qui sunt in honore et

potestate constituti. ergo est potior quam contemplativa. consequentia patet ex illo Aristo. 3.º thopt. Quod est meliorum videtur esse melius. Secundo sic. In omnibus actibus et potentis imperans est nobilior his quibus imperat. sicut militaris tantum potior precipit frenifacive. sed vita activa ponit de his que ad contemplativam peruenient 3.º Philosophus. 1.º Ethicorum. ergo activa vita nobilior est quam contemplativa. Tercio sic. Nullus debet abstrahi a nobiliori ut amplectetur minus nobile. sed a statu vite contemplative receditur sepe ad statum vite active. ergo etc. In oppositum est euangelium presens ubi dicitur quod optimam partem sibi elegit Maria. Respondeo Dicendum quod vita contemplativa est simpliciter melior et potior et nobilior quam activa. Quam conclusionem probat Philosophus. 10. Ethicorum. octo rationibus quas deducit sanctus Thomas. in secunda secunde. Albertus vero magnus super Lucas complectens omnia dicit sic. Vita contemplativa prefertur active/ unitate/ puritate/ eternitate/ firmitate/ delectatione. Unitate quia circavnum. Puritate quia non sordidatur pulvere venialium. Eternitate quia hic et in patria permanet in eternum. Firmitate quia est in luce. quia non fallitur fallacia errorum. Delectatione quia consolatione spiritus sancti iugiter

oblectat animum. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod ad prelatos non solum pertinet vita activa sed etiam contemplativa. debent enim esse excellentes. unde Gregorius dicit in pastoralis. Sit rector actior ne precipuus et pre cunctis contemplatione suspensus. Ad secundam respondetur negando minorem. quia vita activa non directe precipit quedam opera vite contemplative. sed disponendo ad vitam contemplativam precipit quedam opera vite active in quo magis servire videtur contemplative. Ad tertiam respondetur negando primam. et ad probationem respondetur quod vita contemplativa intermittitur aliquando propter activam. non semper sed ad tempus ratione utilitatis non ratione dignitatis.

D Secundam

questionem sic proceditur. Et videtur quod beata Maria optimam partem elegerit eligendo contemplativam. Et videtur quod non. Istud videtur magis eligendum quod est maioris meriti quia tale deducit ad maiorem gloriam. sed vita activa videtur maioris meriti quam contemplativa. ergo ipsa erit potius eligenda. consequentia patet. quia meritum dicitur respectu mercedis merces enim debetur labori. sed vite active attribuitur labori contemplative vero quies. 5.º activa

est maioris meriti & contempla-
tiua. In oppositum est euang-
gelium presens. Secundo ex eo-
dez argumento arguitur sic. Cō-
templatiua est maioris meriti &
actiua. ergo preeligenda est. con-
sequentia est bona. antecedens
patet. Dicit enim Grego. 6° mo-
ralium. Magis sunt actiue vite
merita sed contemplatiue potio-
ra. Ratione sic. Ratio meriti ē
caritas. caritas autem soluz con-
sistit in dilectione dei & proximi.
sed diligere deum secundum se ē
magis meritorium & diligere proxi-
mum. ergo illud quod directius
pertinet ad dilectionem dei ma-
gis est meritorium ex suo genere
& id quod directe ad dilectionē
proximi. sed vita contemplatiua
directe & immediate pertinet ad
dilectionē dei. actiua directius
ad dilectionem proximi. ergo ex
suo genere contemplatiua est ma-
ioris meriti & actiua. Respō-
deo. Dicendum iuxta Albertum
super Lucam qd hoc verbum Ma-
ria & qd. conuenit beate virgini pl^o
omnibus. scz in bono corporis/
& in bono anime/ & in bono meri-
ti/ & in bono glorie. Optimā. n. p-
tem elegit in bono corporis vir-
ginitatis scilicet pudorem. & cum
hoc elegit matris fecunditatem.
& ideo nec primam similem visa
est nec habere sequentem. Unde
Eco. 3°. Per rubum ardentes sig-
nificatur. In bono autē anime
elegit optimam partem. hz enim

splendorem diuine lucis in intel-
lectu & non deest sibi virtutis fru-
ctus in opere. vnde Isaie. 11. per
virgam rectitudinis virtutis vbi
requieuit spiritus almus signifi-
catur. In bono meriti hoc est in
opere suo habuit omnem actiue
vite proprietatem & omnem con-
templatiue puritatem & nihil ha-
bet de defectu vtriusqz. vnde sig-
nificatur Numeri. 17. per virgas
Aaron que viruit fronduit flos-
ruit & amigdalinum cibum fruc-
tificauit. Viruit virtute/ frondu-
it benedictione/ floruit granda-
tione cordis quo nos concepit.
& corporis quo filium verbum in
carnatum suscepit. fructificauit
in partu cibum salutare3 produ-
cens. In bono autem glorie op-
timam partem elegit. pars enim
bona stola corporis/ ps melior
stola anime/ optima consortium
imperii & regis nostri in impera-
toria maiestate dicente scriptura
3. Regum. 2°. qd positus est thro-
nus matris regis iuxta thronu3
regis. pete ergo mater quod vis
nec enim est fas aliquid tibi de-
negare. Dec optima pars ordi-
nata est vt castrorum acies. quo-
niam omnium celestiu agminu3
splendores expressit Apoca. 12.
Corona. 12. stellaru3 in capite ei-
us hoc est nouem ordinu3 ange-
lorum & trium statu3 sanctoru3
coniugum/ virginum/ viduaru3
vel trium aureolas portantium
doctoru3 quia apostolos docuit

virginum quia flos virginis fuit. martirum cuius animam gladius in morte filii sui pertransiuit. nouem etiam ordinum gloriam habuit. ipsa enim custodiam habuit angelorum. secreta consilia archangelorum. iusta decreta principum. seueritates contra maliciam exhibuit potestatum conterendo caput draconis innumerablem vel interminabilem virtutem in miraculis ostendit. virtutum altitudinem non declinabilem ostendit dominationum. quietem in receptione sessionis prebuit thronorum altitudinem scientie et contemplationis cherubin transcendit et affectione caritatis incendium seraphim superauit. Vis duodecim stellis coronata decoratur. hec Albertus. Ad rationem in oppositum respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet labor exterior operetur ad augmentum premii accidentalis. augmentum tamen premii essentialis consistit principaliter in caritate et maxime dilectionis diuine sicut dictum est.

D terciam sic

proceditur. Et videtur quod beata Maria non sit assumpta etc. Primo sic. Resurrectio eius tempus omnium differtur usque ad finem mundi ut sit simul omnium resurrectio diuina ordinatione. ergo corpus beate Marie nondum resurrexit et per consequens

non est assumpta cum corpore in celum. consequentia videtur bona. antecedens patet per illud Job 14. Domo cum dormierit non resurget donec atteratur celus. nec euigilabit ut consurgat de somno suo. et loquitur de somno mortis. ergo usque ad finem mundi quando celum atteretur resurrectio hominum differtur. In oppositum est fides quasi vniuersalis ecclesie. Dicit enim sanctus Thomas in 4.º dis. 44. quod pie creditur de beata virgine et Johanne euangelista quod resurrectio eorum non est delata usque ad finem mundi.

Respondeo. Dicendum quod beata virgo in anima et in corpore assumpta est in celum. Ista conclusio patet. Nam per vniuersam ecclesiam fide pia suscepta est quod quidam sanctorum non solum asserunt sed etiam apertis rationibus probare nituntur. Beatus Hieronimus. In his qui cum Christo surrexerunt perpetuam resurrectionem iam esse completam nonnulli credunt custodem virginis in glorificata carne gaudere cum Christo necnon de beata Maria factam non ambigimus. Item Augustinus idem affirmat et tribus rationibus probat. Prima quidem sumitur ex carnis Christi et virginis unitate. et arguitur sic. Putredo et vermis humane opprobrii conditionis est. a quo opprobrio cum Ihesus alienus sit maxime natura excipitur quam Ihesus de ea assumptus est.

sumpsisse probatur. Secunda sumitur ex corporis dignitate. Libronum dei thalamum domini celi tabernaculum dignum est ibi esse ubi ipse est. tam preciosus thesaurum dignius est celum seruare q̄ terra. Tertia ratio sumitur ex virginalis puritatis integritate. Aut enī sic. Letare Maria leticia ineffabili corpore et anima in xpo filio proprio per proprium filius nec sequi debet corruptionis erumpna quā nulla secuta est filium pariendo integritatis corruptio ut sit semper incorrupta quā tanta perfudit gratia uiuens que omnium integraz perfectamq; genuit vitam. sit cu; illo que; illo genuit vtero. sit apud illud illa que genuit fouit et aluit illum Maria dei genitrix/ministratrix et seruitrix. de qua quia sentire aliter non audeo aliud dicere non presumo. Bernardus etiam ratio cinatur ad idem sic. Si sanctorū corpora sublimium puta Petri et Pauli tā gloriosa et venerabilia reddidit et honore tam mirifico sublimauit ut ipsis deputetur locus eorum veneracioni congruus. si igitur modo corpus super terram esse dicatur cu; nec deuota frequentatur visitatione fidelium nec eidem loco deputetur honoris. nimirum videretur xpus honorem materni corporis contempsisse cum tamē super terram alia sanctorū corpora sic honorauit. Ad argumētū

in oppo^o dicendū est q̄ rō procedit ubi non obuiat priuilegium alicui datum. sic fuit beate virgini et beato Johanni euangeliste.

In festo beati

Bernardi est euangeliz Nemo accendit tel. Lu. 11. Et potest disputari sequens questio.

Utrum possit in dilectione dei haberi respectus ad aliquam mercedem. Et videtur q̄ non ex presenti euangelio. q̄ iam ocul^o non esset simplex si ad aliud haberetur respectus q̄ ad deum.

Secundo sic. Johan. 10. Mercenarius vituperatur. s; mercenarius est qui mercedem querit. ergo dilectio dei ex caritate non admittit respectum mercedis.

Tertio sic. Merces ē finis eorum que propter mercedem fiunt sed finis diligitur magis q̄ ea q̄ sunt ad finem. si ergo deus propter aliquam mercedem diligere aliquid aliud magis diligeretur deo qd̄ est contra rōem caritatis

In oppo^o est qd̄ dicit glo. Mathei. 1. Qz spes generat caritatē sed spes est expectatio mercedis. ergo caritas potest esse cum intuitu mercedis. Preterea ad Deū. 11. dicit de sanctis patribus. Aspiciebant in remunerationem. sed constat q̄ ipsi diligebant deū ex caritate. ergo dilectio dei ex caritate compatitur intuitum mercedis. Respondeo. Dicendum

in iuxta sanctum Thomam in tertio. q. merces dicitur premium qd quis ex labore vel opere aliquo meretur. Premium autem est qd alicui in bonum eius redditur. Unde merces inquantum huiusmodi improbat aliquod referibile per amorem ad id cui merces redditur. mercedem autem aliquis propter seipsum amat non tamen est de ratione mercedis qd sit intentionis finis. quia plerumq. aliquis mercedem ex opere n. querit cur merces datur. ea autem que propter se aliquis diligit. v. sunt perfectionis eius formaliter sicut sanitas/virtus/operatio dilectionis vel huiusmodi. v. sunt effectiva vel consecutiva vel conservativa aut horum contrarie prohibitiva. Unde si aliquis amat aliquid extra seipsum illud potest dici merces inquantum ex eo aliquid in ipso relinquitur v. servatur. De ratione autem amicicie est qd amicus sui gratia diligatur. Unde amicus non habet in amicicia rationem mercedis proprie loquendo. Quis ea que ex amico nobis fiunt rationem mercedis habere possunt. sicut dilectiones et utilitates quas ex ipso amicus consequitur ratione quorum ipse amicus potest dici merces quasi casualiter sicut dicitur merces nostra ratione eorum que ex ipso nobis sunt. Patet ergo qd ponere mercedem aliquem finem amoris ex parte amati e. contra ra-

tionem amicicie. Un. caritas per hunc modum oculus ad mercedem habere non potest. hoc enim esset verum non ponere ultimum finem. sed bona que ex ipso consequuntur. sed ponere mercedem esse finem amoris ex parte amantis non tamen ultimum ut si ipse amor est quedam operatio amantis non e. contra rationem amicicie. quia ipsa amoris operatio cum sit quoddam accidens non dicitur amari nisi propter suum subiectum. Item inter ea que aliquis propter se diligit potest esse ordo salutaris amicicie. v. et ipsam operationem amoris possemus amare non obstante amicicia propter aliquid aliud. erit tamen contra rationem virtutis si virtutis operatio propter aliquid aliud virtute inferioris cuius sunt temporalia bona diligatur. Patet ergo qd bene caritates non potest habere oculus ad mercedem ut ponat aliquid quoddamque finem amati scilicet dei. hoc enim esset contra rationem caritatis ut e. amicicia quedam nec tamen ut ponat aliquid temporale bonum finem ipsius amoris. quia hoc esset contra rationem caritatis ut est virtus. potest tamen habere oculus ad mercedem ut ponat beatitudinem creature finem amoris non autem finem amati. hoc enim nec est contra rationem amicicie nec contra rationem virtutis cum beatitudo virtutis sit finis.

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ad probatio-

nem respondetur q̄ ocul⁹ nō est
simplex si respect⁹ haberetur ad
premiū tanq̄ finem ipsius ama-
ti scz dei. sed vt dictū est non ha-
betur respectus ad premiū q̄ sit
finis amati s; q̄ sit finis seruitii
vel amoris. Ad secundā re-
spondetur negando consequenti-
am. Et ratio est. quia mercenari-
us dicitur ibi qui opus spiritua-
le propter mercedem temporales
exercet ⁊ talis vituperatur. Ad
tertiā patet responsio per ea q̄
dicta sunt ad primā.

In festo sancti

Augustini est euangelium
Vos estis sal terre ⁊c. Math. 5.
Circa quod possunt disputari se-
quentes quæstiones. Prima
Utrum status prelatorū qui fa-
ciunt et docent sit maior q̄ sit in
ecclesia dei. Secunda. Utrū
prelatus qui non facit quod do-
cet sit in statu perfectionis.

De primā sic

proceditur. Et videtur
q̄ status prelatorum etiam qui
faciunt ⁊ docent non sit maior q̄
sit in ecclesia dei. Primo sic.
dicitur Math. 19. Si vis perfec-
tus esse vade et vende omnia q̄
habes ⁊ da pauperibus hoc fa-
ciunt religiosi sed non ad hoc te-
nentur Epi. Dicitur enim. 12. q. 1
Episcopi de rebus propriis vel ac-
quisitis vel quicquid de proprio
habent hereditatibus suis relinquāt.

ergo videtur q̄ religiosorum sta-
tus sit maior. Secundo. Per-
fectio principalius consistit in di-
lectione dei q̄ in dilectione proxi-
mi. sed status religiosorum direc-
te ordinatur ad dilectionem dei
⁊ ex dei seruitio ⁊ famulatu nota-
tur vt dicit. 6. celestis ierarchie.
status autem episcoporum vide-
tur ordinari ad dilectionem pro-
ximi cuius cure superintendunt.
ergo idem quod prius. Tercio.
Status religiosorum ordina-
tur ad vitam contemplatiuā q̄
potior est q̄ actiua ad quā ordi-
natur status episcoporum. ergo
idem quod prius. In opposi-
tum est euangelium. Qui fecerit
⁊ docuerit hic magnus vocabitur
⁊c. Secundo sic. Nullo licet
a maiori statu ad minorem tran-
sire hoc enim esset retro respicere.
sed potest aliquis de statu religio-
nis in statum episcopalem tran-
sire. Dicitur enim 18. q. 1 q̄ sacra-
ordinatio de monacho episcopū
facit. ergo status prelatorum ma-
ior ⁊ perfectior est q̄ religiosorum
⁊ per consequens omnium alio-
rum. Respondeo. Dicendum
q̄ status prelatorum sit maior q̄
aliquis alius in ecclesia. Proba-
tur ista conclusio primo ex illo
euangelio presentis in quo xp̄us
prelatos alloquens dixit. Vos
estis sal terre. vos estis lux mun-
di. Patet etiam ex illo Augusti.
88. dis. c. quoniam vbi vocat eos
patres ⁊ principes ecclesie. Rōe

sic respectu religiosorum. Sicut Augusti. 12. super Gen. ad litteram. Semper agens prestantius est patiente. in genere autem perfectionis episcopi secundum Dionysium. 5. celestis ierarchie se habent ut perfectiores. Religiosi autem ut perfecti quorum unus pertinet ad actionem alius ad passionem. ergo status episcoporum maior et potior est statu religiosorum. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondet negando consequentiam. Pro quo notandum iuxta sanctum Thomas. quod abrenunciatio propriarum facultatum dupliciter considerari potest. Uno modo secundum quod est in actu et sic in ea non consistit essentialiter perfectio sed est quoddam perfectionis instrumentum et ideo nihil prohibet statum perfectionis esse sine abrenunciatione propriorum. Alio modo potest considerari secundum preparationem animi ut scilicet homo sit paratus si oportuerit omnia dimittere vel distribuere et hoc pertinet directe ad perfectionem. Unde Augusti. in libro de consensu evangelistarum. Oportet omnes filios sapientie intelligere non in abstinendo nec in manducando esse iusticiam sed in equanimitate tollerandi inopiam. unde et apostolus dicit. Scio habundare et penuriam pati. Ad hoc autem maxime tenentur episcopi vel omnia sua pro honore dei et salute sue

gregis largiendo vel rapina bonorum suorum cum gaudio subinendo. Ad secundam respondet negando minores si intelligat tantum et quoniam prelati utriusque dilectioni scilicet dei et proximi intendunt immo quod intendant dilectioni proximorum provenit ex habundantia dilectionis divine. hoc autem est maioris dilectionis signum ut propter amicum etiam alii serviat quod etiam si soli amico vellet servire. Ad tertiam respondet quod prelatus non solum ordinatur ad vitam actuam sed etiam ad vitam contemplativam de qua debet haurire quod in activa infundatur. Unde Gregorius. dicit in pastoralis Sit presul in actione precipue precunctis contemplatione suspensus

D Secundam

questiones sic proceditur Et videtur quod prelatus docens et non faciens non sit in statu perfectionis. Primo sic. Qui non est in gratia non est in statu gratie. ergo pari ratione qui non est perfectus cuiusmodi est prelatus qui docet bona et non facit. etiam talis non est in statu perfectionis

Secundo sic. Qui est in statu servitutis peccati non videtur esse in statu perfectionis. sed mali prelati sunt in statu servitutis peccati Joban. 8. Qui facit peccatum servus est peccati. ergo repugnat quod sint in statu perfectionis. In oppositum est quod multi prelati sunt qui

M. 2.

gratia et caritate carent in quibus
consistit imperfectio et tamen sunt
in statu perfectionis que dicitur sta-
tus perfectionis. ergo etc. Re-
spondeo. Dicendum sub una con-
clusionem tali. quod nec omnes qui sunt
in statu perfectionis est perfectus.
Ista conclusio sic ostenditur. Secun-
do iuxta sanctum Thome. Status pro-
prius pertinet ad conditionem li-
bertatis et servitutis spiritualis.
libertas autem et servitus potest
in homine attendi dupliciter. uno
modo scilicet quod interior agitur. Alio
modo scilicet id quod exterius agitur.
Et quod ut dicitur. I. Regum. 16.
Homines vident ea que patent
sed deus intuetur cor. Inde est quod
scilicet interiorum hominis dispositi-
onem accipitur conditio spiritua-
lis status in homine per compa-
rationem ad iudicium divinum
secundum autem ea que exterius
aguntur accipitur spiritualis sta-
tus in homine per comparatio-
nes ad ecclesias. et sic de statibus
non loquimur prout scilicet ex diver-
sitate statuum quedam ecclesie
pulchritudo consurgit. Est autem
considerandum quod quantum ad
hominem ad hoc quod aliquis adi-
piscatur statum libertatis vel ser-
vutis requiritur quidem primo
aliqua obligatio vel alligatio.
non enim ex eo quod aliquis servit
alicui efficitur servus quia etiam
liberi serviunt ex hoc quod aliquis
desinit servire efficitur liber sicut
patet de servis fugitiis. sed illi

est proprie servus qui obligatur
ad serviendum et ille est liber quod
servitute absoluitur. Secundo re-
quiritur quod obligatio predicta cum
aliqua solemnitate fiat sicut ces-
tera que inter homines obtinent
perpetuam firmitatem quedam
solemnitas adhibetur. Sic igitur
et in statu perfectionis proprie di-
citur esse aliquis non ex hoc quod ha-
bet actum dilectionis perfectus
ex hoc quod obligat se perpetuo cum
aliqua solemnitate ad ea que sunt
perfectionis. Constat etiam quod ali-
qui se obligant qui non servant
et aliqui implent ad quod se non
obligaverunt ut patet Math. 21
de duobus fratribus quorum unus
patri dicens. Operare in vinea.
respondit nolo et postea iuit. Al-
ter autem respondens ait. Ego et
non iuit. et ideo nihil prohibet ali-
quos esse perfectos qui non sunt
in statu perfectionis. et aliquos
esse in statu perfectionis qui non
sunt perfecti. Ad rationes in
oppositum una responsio sufficit
quod procedunt quantum ad inter-
iorem statum non autem quan-
tum ad exteriorem de quo est
sermo

In festo sancti

Bartholomei est euange-
lium. Hoc est preceptum etc. Jo-
hannis. 15. Et potest disputari se-
quens questio.

Primo. Utrum beatus Bar

tholomeus et alii apostoli potuerunt dici amici dei. Et videtur quod non. Primo sic. Amicitia est relatio paritatis. sed deus multo superior est homine. ergo hominis ad deum non est amicitia. Secundo sic. Caritas non est amicitia. ergo qui ex caritate diligunt deum non debent dici habere amicitiam ad deum. antequam probatur sic. Nihil est ita proprium amicitie sicut convenire amico ut Philosophus dicit. 8° Ethico. sed caritas est hominis ad deum ad quem non est hominis conversatio. ergo caritas talis non est amicitia. Tercio sic. Servitus et amicitia non videntur inter se comparari. unde dicit dominus. Non dicam vos servos sed amicos. sed beatus Bartholomeus et alii apostoli sancti semper manent sub servitute dei. unde quilibet eorum dicit illud psal. Ego servus tuus et filius ancille tue. ergo videtur quod non sunt dicendi amici dei. Quarto ex argumento christi quo dicit. Vos dixi amicos. quia omnia que audiui a patre meo nota feci vobis. Et arguitur sic. Christus non fecit eis omnia nota que audivit a patre suo ut patet. non enim essent capaces tante sapientie quantum susceperat filius a patre. 9° semper servi et non amici sunt dicendi. In oppositum est evangelium presens. Et de beato Bartholomeo dicitur in historia cum

quereret ydolum quis esset Bartholomeus respondit. Amicus dei sum. Respondeo. Dicendum quod beatus Bartholomeus vere dictus amicus dei est et alii apostoli. Conclusio patet ex verbo christi dicentis. Non dicam vos servos sed amicos. Et iterum. Vos amici mei estis si feceritis que precipio vobis. Ratione sic. Quia dilexerunt deum ex caritate. sed caritas est quedam amicitia. Pro quo notandum quod 3° Philosophus 8° Ethico. Non quilibet amor habet rationem amicitie sed amor qui est cum benivolentia. quando scilicet sic amamus aliquem ut ei bonum velimus si autem rebus amatis non bonum velimus sed solum eorum bonum velimus nobis ut dicimus amare vinum vel equum vel aliud homini non est amor amicitie sed cuiusdam concupiscentie. Ridiculus enim est dicere quod aliqui habent amicitiam ad vinum vel equum. Sed nec benivolentia sufficit ad rationem amicitie sed requiritur quedam mutua amatio. quia amicus est amico amicus. Talis autem mutua benivolentia fundatur super aliqua communicatione. cum igitur sit aliqua communicatio hominis ad deum secundum quod suam beatitudinem nobis comunicat super hac communicatione oportet aliquam amicitiam fundari. De qua quidem communicatione dicitur 1. Cor. 1° fidelis deus per quem vocat estis in societatem filii eius. Amor autem super hac communicatione fundata est

caritas. Unde manifestum est quod
caritas amicitia quedam est ho-
minis ad deum per quam homo
deum diligit et deus hominem. et
sic efficitur quedam associatio ho-
minis ad deum ut dicitur. 1. Jo-
han. 1. Si in luce ambulamus si-
cut et ipse in luce est societatem ha-
bemus ad invicem. Et ita beatus
Bartholomeus ambulans in lu-
ce gratie dictus est amicus. et om-
nes alii sancti de quibus dicitur
in psal. Nimis honorati sunt a-
mici tui deus. Ad rationes
in oppositum. Ad primam respon-
detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia amicitia non re-
quirit equalitatem siue paritatem
equiparantem sed equalitatem pro-
portionis ut si unus amicorum
operetur ad alterum secundum suam pro-
portionem operatur ut dicitur. 8.
Ethico. Ad secundam respon-
detur negando assumptum. Et ad
probationem negetur minor. et est
ratio. quia duplex est hominis vi-
ta. Una quidem est exterior secundum
naturam sensibilem et corporalem
et secundum hanc vitam non est
communicatio vel conversatio
cum deo et angelis. Alia est vita
spiritualis secundum mentem et
secundum hanc vitam est nobis con-
versatio cum deo et angelis in presenti
quidem statu imperfecte. Unde
dicitur ad Phil. 3. Nostra con-
versatio in celis est. Ista con-
versatio perficitur in patria quando ser-
vientes domino et videbunt faci-

em eius ut dicitur Apoca. vlti. et
ideo hic est caritas imperfecta sed
perficietur in patria. Ad ter-
tiam respondetur negando con-
sequentiam. et ad probationem
respondetur quod intelligitur de ser-
vitate servili. quod si timore servili
sunt subiecti talis timor expellit
ab animo caritatem. timore vero
filiali semper sancti permanent
secundum illud psal. Timor domini sanctus
permanet in seculum seculi. Et isto
modo sancti dicuntur servi ad Ro-
ma. 1. Paulus servus Iesu christi.

Ad quartam respondetur quod
illud. Omnia quecumque audiui
a patre meo non est intelligendum
de omnibus simpliciter et absolute.
quod istud erat impossibile ut argu-
tum est. sed intelligendum est de om-
nibus pertinentibus ad eorum statum
cuiusmodi sunt illa que pertinent ad
eorum salutem et fidei motum et predi-
cationem et ecclesie gubernationem.

In festo Decol-

lationis beati Johannis
baptiste est euangelium. In illo tempore
Misit herodes rex. Marci. 6. et
possunt disputari sequentes ques-
tiones. Prima. Utrum beatus Jo-
hannes moriens ex hoc quod dicebat
Herodi. Non licet tibi habere ux-
orem fratris tui vero martir sit colen-
dus. Secunda. Utrum iuramen-
tum quod Herodes prestitit saltati-
puelle excusare potuit Herodem a
peccato mortis Johannis baptiste

D primaz que

stionez sic proceditur. Et videtur q̄ beatus Johānes moriens ex hoc q̄ dicebat Derodi. Non licet tibi habere vxorez fratris tui verus martir sit colēdus. Et videtur q̄ non. q̄ videtur q̄ sola fides sit causa martirii. Probat̄ sic. Dicitur. 1. Petri. 3. Ne mo vestruz patiatur quasi homicida aut fur aut aliquid h̄mōi. si aut̄ vt xp̄ianus non erubescat glorificet deum in isto noīe. s̄ ex hoc dicitur aliquis xp̄ian⁹ q̄ tenet fidez xp̄i. ergo sola fides xp̄i dat patientibus martirii gloriaz. In oppositum est euangeliz presens et fides vniuersalis ecclesie. Respondeo. Dicendum q̄ beatus Johannes pro reprehenſione adulteri mortem sustinēs verus martir fuit et vt martir est venerand⁹. Ista conclusio declaratur sic iuxta sanctuz Thomaz Martires dicuntur quasi testes qui scz corporalibus suis passionibus vsqz ad mortem testimonium perhibent veritati. non cui cunqz sed veritati que s̄ pietatez per xp̄m nobis innotuit. Unde etiam martires xp̄i dicuntur quasi testes ip̄ius. h̄mōi aut̄ est veritas fidei et ideo martirii causa est fidei veritas. s̄ ad fidei veritatem non solum pertinet ipsa credulitas cordis s̄ etiā exterior protestatio. q̄ quidez sit nō soluz per vba quib⁹ aliquis cōfiteatur

fidem sed et perfecta quib⁹ fidez se habere ostendit s̄ illud Jacobi. 2. Ego ostendam tibi ex operibus fidez meā. Un̄ et de quibusdam dicitur ad Titum. 1. Confitentur se nosse deuz factis autē negant. et ideo omnium virtutuz opera s̄ q̄ referuntur in deum sunt quedam protestationes per quas nob̄ innotescit q̄ deus huiusmodi opera a nobis requirit et nos pro eis remunerat. et s̄ h̄ possunt esse martirii causa s̄ q̄ videmus q̄ beati Johānis baptiste martiriz in ecclesia celebratur qui nō pro neganda fide sed pro reprehenſione adulteri mortem sustinuit. Ad rationez in oppo^o respondetur. Dicim⁹ enim q̄ verum est qd̄ dicitur in minori q̄ xp̄ianus dicitur qui xp̄i est. sed aliquis dicitur esse xp̄i nō solum ex eo q̄ habet fidem xp̄i sed etiam ex eo q̄ spiritu xp̄i ad opera virtuosa procedit s̄ illud ad Roma. 8. Si quis spiritus xp̄i non habet hic non est eius. et etiam ex hoc q̄ ad imitationez xp̄i moritur s̄ illud Gal. 5. Qui xp̄i sunt carnem suam crucifixerunt cum viciis et concupiscentiis et ideo vt xp̄ianus patitur nō solum qui patitur pro fide confessione que fit per verba. sed etiam qui patitur pro quocunqz opere faciendo vel pro quocunqz peccato vitando propter Christum quia totuz hoc pertinet ad fidei protestationem.

D Secundam

questiones. Unum iuramentum licet incautum qd̄ Herodes prelitit saltanti puelle excusare potuit Herodem a peccato mortis Johannis baptiste. Et videtur q̄ sic. Iuramentum incautum dicitur qd̄ vergit in exitum malum vel minus bonum. s; tale obligat patet quia tale fuit iuramentum qd̄ Josue iuravit gabonitis pacem et q̄ non occideret eos Josue. 9. et tamen preceptum dei erat in contrarium. Preceperat enī deus q̄ occideret omnes habitatores etc. sicut habet Deutro. 13. Et observavit Josue iuramentum credens se obligatum. Unde Ambrosio. li. de officiis 22. q. 4. loquens de iuramento Josue dicit sic. Ihesus tamē pacem quā dederat revocandam non censuit. quia firmata erat sacramenti religione. ne dum alienam perfidiam redargueret suā fidem solueret. soluisse ergo suā fidem si non tenuisset quod iuraverat. Similiter ergo videtur q̄ Herodes iurans se daturum puelle quicquid peteret obligabatur ad soluendum quod iuraverat licet esset contra preceptum dei. sicut fuit illud quod fecit Josue.

In oppositum est canon Isidorus. 22. q. 4. In malis promissis rescinde fidem. in turpi voto muta decretum. quod incaute voti non impleas. impia gō pro

missio que scelere adimplet non obligat nec tale iuramentum excusat a peccato perpetrato. Respondeo. Dicendum q̄ iuramentum Herodis non excusavit eum a nece beati Johannis ut ostendit Augustinus optime in sermone huius festivitatis. Pro quo nota idem iuxta sanctum Thomas in. 4. q̄ duplex est iuramentum. unum assertorium et aliud promissorium. Promissorium iuramentum est de eo quod in futurum a iurante faciendum expectatur vel per se vel per alium. Assertorium vero est quod fit per confirmationem veritatis etiam presentis et preterite et etiam si ipsius causam non scimus. In iuramento autem assertorio est una tantum obligatio scilicet qua quis obligatur ad peccatum si veritas suo iuramento desit. In iuramento autem promissorio est duplex obligatio. Una qua quis obligatur ad faciendum hoc quod iuramento promisit. Alia qua obligatur ad peccatum si non fecerit. Vis igitur visis sciendum q̄ sicut non omnis assertio est digna ut iuramento firmetur ita nec omnis promissio. sed illa tantum que ad utilitatem aliquam pertinet. Unde si promissio que est de aliquo quod salutem impedit at siue sit contrarium saluti siue ut perfecte in salute iuramento firmetur. ex hoc ipso iuramentum efficitur indebitum quasi actus

cadens super indebitam materi-
am. unde obligat secunda obli-
gatione que est ad peccatum. nec
remanet ei virtus obligandi pri-
ma obligatione ad faciendum.
Prima enim obligatio est ad vi-
tandam secundam obligationem.
unde iuramentum quod de ne-
cessitate ad peccatum obligat ip-
so facto ab alia obligatione eua-
cuatur. Et ideo licet iuramentum
Derodis quod daret puellæ saltanti
quod peteret potuisset esse a prin-
cipe licitum intellecta debita con-
ditione scilicet si peteret quod da-
re deceret: impletio tamen iurame-
ti fuit illicita. et ideo non obliga-
batur in aliquo. Unde Ambro-
sius in li. de officiis. Est contra
officiū nonnunquam promissum sol-
uere iuramentum. sicut Derodes
qui nece Johannis prestolauit
ne promissum negaret. Ad ra-
tionem in oppositum respondetur
negando consequentiam. Et
ratio est. quia iuramentum Josue
non erat de eo quod secundum se es-
set illicitum sicut est adulterium
homicidium et similia. sed de eo
quod factum erat illicitum quia
prohibitum. Unde in hoc suffi-
ciebat seruare intentionem pro-
hibentis. Et ideo dicit Ambro-
sius. li. de officiis. Multauit eos me-
liori more scilicet obsequio minister-
rii diuini ut esset clementior sen-
tentia sed diuturna. et sic quodam
modo occisi sunt more legali quod
est seruus.

In festo Nati-
uitatis beatissime Ma-
rie virginis est euangelium. Liber
generationis etc. Matb. 1. Cir-
ca quedam possunt disputari sequen-
tes questiones. Prima. Utrum
Christus descendit secundum car-
nem de semine David. Secun-
da. Utrum beata Maria fuerit
sanctificata ante natiuitatem ex
utero. Tertia. Utrum beata
virgo per sanctificationem obte-
nerit gratie plenitudinem siue
perfectionem.

De primam sic

proceditur. Et videtur quod
christus non descendit secundum
carnem de semine David. Pri-
mo sic. Matheus in presenti euā-
gelio. Liber generationis genea-
logiam christi texens eam ad Jo-
seph perduxit. Ioseph autem non
fuit pater christi. non ergo vides-
tur quod christus de semine David
descenderit licet Ioseph sic.

Secundo sic. Aaron fuit de
tribu Levi ut patet Exodi sexto.
Maria autem mater christi cog-
nata dicitur Elizabeth que est fi-
lia Aaron ut patet Luce primo
cum ergo David de tribu Iuda
fuerit ut patet Mathei primo. vi-
detur quod Christus de semine Da-
uid non descenderit. Tercio
sic. Jeremie. 22. dicitur de Jeco-
nia. Scribe virum istum sterilem
nec enim erit de semine eius vir qui

sedeat super solius David. sed & xpo dicitur Isaie. 9. Super solium David sedebit. ergo xps nō fuit de semine Jeconie nec p consequens de semine David. quia Matheus a David per Jeconiam seriem generationis pducit.

In oppositum est euangelium presens. Liber generationis.

Respondeo. Dicendum qd xpus secundum carnem descendit de semine David. Ista conclusio patet per Apostolum ad Roma. p. qui de xpo loquens ait. Qui factus est ex semine David secundum carnem. Pro quo notandum qd specialiter xpus dicitur filius esse Abraham & David ut patet in principio euangelii. Cuius est multiplex ratio. Prima quia ad hoc specialis de xpo repromissio facta est. Dictum est enim Abrahe Gen. 12. Benedicentur in te omnes generationes. qd Apostolus de xpo exponit ad Gal. 3. Abrahe dicte sunt remissiones & semini eius. non dicit de seminibus in multis sed quasi in vno & semini tuo quod est xpus. Ad David autem dictum est. De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Unde & populi iudeorum ut regem honorifice suscipientes xpm dicebant Math. 21. Osanna filio David. Secunda ratio est. quia christus futurus erat rex et propheta & sacerdos. Abraham autem sacerdos fuit dum implevit officium sacerdotis offerens

do hostiam domino. Unde dominus ad eum Gen. 15. Sume tibi vaccam triennem &c. fuit etiam propheta secundum illud quod dicitur Gen. 20. propheta est & orabit pro te. David autem rex fuit & propheta. Tertia ratio est. quia in Abraham primo incepit circumcisio. in David autem maxime manifesta est dei electio secundum illud. 1. Regum tredecimo. Quesiuit sibi dominus virum iuxta cor suum. Et ideo utriusq; filius christus convenientissime est ut ostendatur esse in salutem circumcisioni et electioni gentilium. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia ut dicit Augustinus. Cum euangelista Matheus dicat virum Marie Joseph esse. Christum ex semine David quid restat nisi credere. & Mariam non fuisse extraneam a generatione David. & eam Joseph conjugem non frustra appellatam propter animorum confederationem quia ei non fuerit commixtus. Et Jeronimus super Matheum dicit. Ex vna tribu fuit Joseph & Maria. Unde etiam secundum legem eam accipere cogebatur ut propinquas. propter quod & simul censentur in bethleem quasi de vna stirpe generati. Ad secundam respondetur iuxta sententiam Augustini contra Faustum. qd si Joachim pater Ma-

de stirpe Aaron fuit ut Faustus
per quasdam scripturas apocri-
phas asserbat. credendum est q
mater Joachim fuit de stirpe Da-
uid. et sic in xpo fuerunt iuncte re-
gium genus et sacerdotale ut di-
cit Grego. Nazanzenus. oportet
q xpus qui est rex et sacerdos ab
utroq nasceretur secundum car-
nem. Ad tertiam respondet
negando consequentiam. Et ra-
tio est. quoniam per illam aucto-
ritatem prophetica sicut Am-
bro. dic i super Lucam. non ne-
gant ex semine Jeconie posteros
nascenturos. et ideo xpus de semi-
ne eius est. non enim seculari ho-
nore regnavit ipse. n. dixit. Reg-
num meum non est de hoc mundo

D Secundam

questiones sic proceditur
Et videtur q beata Maria non
fuerit sanctificata ante natiuita-
tem ex utero. Primo sic. Dicit
Aplius. 1. Cor. 15. Non prius qd
spirituale est sed quod animale
deinde quod spirituale est. sed p
gratiam sanctificatam nascitur
homo spiritualiter in filium dei.
Et illud Joban. p. Ex deo nati
sunt. natiuitas autem ex utero est
natiuitas animalis. non ergo be-
ata virgo prius fuit sanctificata
q ex utero nasceretur. Secun-
do. Sicut dicit Augustinus ad
Dardanum. Sanctificatio qua
efficimur templum dei non nisi
renatorum est. nemo autem renasci

tur nisi prius nascatur. ergo bea-
ta virgo non fuit prius sanctifi-
cata q ex utero nasceretur. Ter-
tio sic. Dicit Zeno. Non mihi cre-
das si aliquid tibi dixerim quod
ex veteri et nouo testamento ha-
beri non possit. sed de sanctifica-
tione beate Marie in utero nihil
habetur in aliquo testamentorum.
ergo non est credendum eam fu-
isse sanctificatam. In oppo-
situm est q ecclesia celebrat natiuitate
beate virginis non autem celebra-
tur festum in ecclesia nisi pro ali-
quo sancto. ergo beata Maria
fuit in sua natiuitate sancta. fuit
ergo in utero sanctificata. Re-
spondeo. Dicendum iuxta sanc-
tum Tho. in tertia parte. De sanc-
tificatione beate Marie scilicet q fu-
erit sanctificata in utero nihil in
scriptura canonica traditur. que
nec etiam de eius natiuitate me-
tionem facit. sed sicut beatus Au-
gustinus. de assumptione ipsius vir-
ginis rationabiliter argumenta-
tur q cum corpore assumpta sit in
celum. qd tamen scriptura non
tradit ita rationabili et argumē-
tari possumus q fuerit sanctifica-
ta in utero. Rationabiliter enim
creditur q illa que genuit vnige-
nitum a patre plenum gratie et
veritatis pre omnibus aliis ma-
iora gratie priuilegia accepit. vn-
de legitur Luce p. q angelus ei
dixit. Ave gratia plena. Inueni-
mus autem quibusdam aliis hoc
priuilegium esse concessum ut in

utero sanctificarentur sicut Jere:
dictum est. Anteq̃ exires de vul
ua sanctificaui te. Et sicut Johā
ni baptiste de quo dictus est Lu.
p. q̃ spiritu sancto replebitur ex
utero matris sue. Unde rationa
biliter credis q̃ beata virgo sanc
tificata fuerit anteq̃ ex utero nas
ceretur. Unde beatus Bernardus
in matutinali officio i suo
sermone qui legitur istam oratio
nem complectens ita ait. Beatā
virginem omnibus modis con
stat ab originali contagio prius
q̃ nasceretur esse mūdātam. quā
nimirum pietas xp̃iana credere
prohibet vlt̃ minus a Jeremia in
utero sanctificatam. vel non ma
gis a Johanne spiritu sancto res
pletam. nec vna festiuis laudib⁹
nascens honoraretur si non sanc
ta nasceretur. Est itaq̃ virgo re
gia veris honorum titulis cumu
lata que procul dubio sancta fu
it anteq̃ nata. ego puto q̃ copio
sa orationis sanctificationis benedictio
in psa q̃ in aliis sanctis ab ute
ro sanctificata descenderit q̃ non
solum ipsa ortum sanctificauit
sed vitam eius ab omni peccato
deinceps immunem conseruaret
quod alteri nemini in natis mu
lierum creditur esse donatus. hec
Bernardus. Ad rationes in
oppositum. Ad primam respon
detur q̃ etiam in beata virgine
prius fuit animale et post id qd̃
est spirituale. quia prius fuit se
cundum carnem concepta et pos

tea secundum spiritum sanctifi
cata. Ad secundam respon
detur q̃ Augustinus loquitur de
regeneratione que fit secundum
legem communem secundū quā
per sacramenta non regenerant
aliqui nisi prius nati. sed de⁹ hu
ic legi sacramentorum potentia
suam non alligauit quin aliqui
bus ex speciali privilegio gratiā
suam conferre possit anteq̃ nas
cantur ex utero. Ad tertiam
respondetur q̃ Quis sanctifica
tio beate virginis in utero expres
se in scriptura veteris et noui tes
tamenti non legatur. tamen pro
certo haberi potest ex his q̃ ibi le
guntur. Si enim Jeremias et Jo
hannes sanctificati sunt qui xp̃s
p̃nunciauerūt multo magis be
ata virgo que xp̃m genuit. Una
de non fallitur ecclesia sanctum
reputans sue natiuitatis dies vt
inquit Bernardus.

D tertiā que

tionem sic proceditur.
Et videtur q̃ beata virgo p̃ sanc
tificationem in utero non obti
nuerit gratie plenitudinem.

Primo sic. Hoc enī videtur
pertinere ad privilegium xp̃i se
cundum illud Johannis p. Vi
dimus eum quasi vnigenitū a
patre plenum gratie et veritate.
sed ea que sunt propria xp̃i non
sunt aliis attribuenda. ergo be
ata virgo plenitudinem gratie
non accepit in sanctificatione.

Secundo sic. Ei quod est plenum et perfectum non restat aliquid addendum. quia perfectum non est cui nihil deest ut dicitur 3° phil^o 1°. Polli^o autem nata est additionem gratie suscepit quoniam christum concepit. dictum est enim ei. Spiritus sanctus superueniet in te etc. Iterum quando in gloria est assumpta. ergo videtur quod non habuerit in prima sua sanctificatione plenitudinem gratiarum. Tercio. Deus non facit aliquid frustra. frustra autem habuisset aliquas gratias cum earum usum nunquam exercuit. non enim legitur eam docuisse quod est actus sapientie aut miracula fecisse quod est actus gratie gratis date. non ergo habuit plenitudinem gratiarum in sanctificatione sua prima.

In oppositum est quod angelus ad eam dixit. Ave gratia plena. quod exponens Iero. in sermone de assumptione dicit. Bene gratia plena que ceteris per partes prestatur. Marie vero se tota summa infudit gratie plenitudo. Respondeo. Dicendum quod beata virgo in sua sanctificatione recepit siue obtinuit gratie plenitudinem. Illa conclusio ostenditur iuxta sanctum Tho. Quanto aliquid magis appropinquat principio. in quolibet genere tanto magis participat effectum illius principii. Unde dicit Dionysius 4° celestis ierarchie. Quod angeli deo propinquiores magis partici-

pant de bonis diuinis et bonis. Christi^o est autem principium gratie secundum diuinitatem quasi auctoritatem secundum humanitatem ministerialiter. unde et Iohan. 1° dicitur. Gratia et veritas per Ihesum christum facta est. beata autem virgo Maria propinquissima christo fuit secundum humanitatem. quia ex ea accepit humanam naturam. et ideo pre ceteris maioribus debuit a christo plenitudinem gratie obtinere et ita obtinuit. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando secundam. Et ratio est. quia alia et alia est plenitudo gratie christi et beate Marie. Pro quo notandum quod unicuique a deo datur gratia secundum hoc ad quod eligitur. et quia christus in quantum homo fuit predestinatus et electus ut esset predestinatus filius dei in virtute sanctificationis. beatus fuit proprium sibi ut haberet tantam plenitudinem gratie quod redderet in omnes secundum quod dicit Iohan. 1°. De plenitudine eius omnes accepimus. sed beata virgo Maria tantam gratie obtinuit plenitudinem ut esset propinquissima auctori gratie. ita quod eum qui est plenus omni gratia in se reciperet et eum partiendo quodammodo gratiam ad omnes derivaret. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia multiplex est perfectio gratie. Sicut enim in naturalibus prima est perfectio dispositionis puta cum materia est perfecte ad formam disposita. Secunda est perfectio

forme que est potior natura et ipse calor perfectior est qui prouenit ex forma ignis et ille qui ad formam disponebat. Tertia autem est perfectio finis. sicut cum ignis hys perfectissime suas qualitates cum ad locum suum peruenit. Et similiter in beata virgine fuit triplex perfectio gratie ut ait sanctus Thome. Prima quidem perfectio dispositiva per quam reddebatur idonea ad hoc quod esset mater christi. et hec fuit perfectio sanctificationis. Secunda autem perfectio gratie fuit in beata virgine ex presentia filii dei in eius utero incarnati. Tertia autem perfectio est finis quem habet in gloria. Quia autem secunda perfectio sit potior quam prima. et tertia quam secunda. patet quidem. Uno modo per liberationem a malo. nam primo in sua sanctificatione fuit liberata a peccato originali. Secundo in conceptione filii fuit totaliter mundata a fomite. Tercio vero in glorificatione fuit liberata etiam ab omni miseria. Alio modo per ordinem ad bonum. nam primo in sua sanctificatione adeptam est gratiam inclinantem eam ad bonum. In conceptione autem filii dei confirmata est ei gratia confirmans eam in bono. In sui vero glorificatione confirmata est gratia perficiens eam in fructu omnis boni. Ad tertiam respondet negando consequentiam. Unde di-

cimus cum sancto Thome. quod non est dubitandum quin beata virgo acceperit excellenter etiam donum sapientie et gratias virtutum prophetie sicut habuit christus. non tamen accepit ut haberet omnes usus earum et similium gratiarum sicut habuit christus sed secundum quod conueniebat conditioni ipsius. Dabit enim usum sapientie in contemplando secundum illud 1. Thimo. 2. Maria autem conseruabat omnia uerba hec conferens in corde suo. Non autem habuit usum sapientie quantum ad docendum. eo quia non conueniebat sexui muliebri secundum illud. 1. Thimo. 2. Docere autem mulieri non permittitur. Miraculorum autem usus sibi non competebat dum uiueret quia tunc temporis confirmanda erat doctrina christi miraculis. et ideo soli christo et eius discipulis qui erant baiuli doctrine christi conueniebat miracula facere. propter quod etiam de Iohanne baptista dicitur Iohan. 3. quod signum nullum fecit ut scirent omnes in christum intenderent. Usum autem prophetie habuit ut patet in cantico quod fecit. Magnificat anima mea dominum.

In festo exaltationis sancte Crucis est euangelium. In illo tempore. Dixit Ihesus turbis etc. Nunc iudicium est etc. Iohan. 12. Circa quod

possunt disputari sequentes que-
stiones. Primo. Utrum con-
ueniens fuit ut xpus in cruce ex-
altatus moreretur pro nobis.

Secundo. Utrum sit verum
q̄ christus exaltatus omnia tra-
xit ad se. Tertio. Utrum xpus
per exaltationem crucis que pro
prie est humiliatio meruit exalta-
tionem sui.

D primaz que-
stionem. vide in die pas-
cascene ubi est disputata plene et
inuenies.

D Secundam
questionem sic proceditur
Et videtur q̄ xpus exaltatus in
cruce non traxit omnia ad se.

Primo sic. Non omnes con-
uersi sunt ad fidem xpi post exal-
tationem suam ut patet. quoniam
multi sunt infideles. g. 2d.

Secundo sic. Per exaltationem
xpi in cruce non est eiectus
diabolus. quoniam ita nunciat
ut ate et temptat homines quo
ad animas et verat quo ad cor-
pus.

Tertio sic. Per passio-
nem xpi non sumus liberati a pec-
cato. ergo per exaltationem suam
non sumus tracti ad ipsum. con-
sequentia videtur bona. anteces-
dens probatur sic. Nullus potest
liberari a peccato quod nondum
commisit sed quod in posterum
commissurus. cum ergo multa pec-
cata post exaltationem suam sint
commissa et continue committun-

tur. ergo 2d. In oppositum est
euangelium presens. Respondet
deo. Dicendum q̄ hoc quod xpus
dixit. Si exaltatus fuero omnia
traham ad me. est verissimum be-
ne intellectum. et est ille intellec-
tus q̄ ex amore ostenso in cruce
ad genus humanum habuit ut
attractionem omnium entium. tra-
hit ergo omnia ex caritate ad se
ipsum Jere. 31. In caritate perpe-
tua dilexi te. ideo attrahi te mise-
rans. In hoc actu maxime appa-
ret caritas dei ad homines in q̄
tum pro ipsis mori dignatus est
ad Roma. 5. Commendat deus
scilicet caritatem suam in nobis. q̄
nam cum adhuc essemus pecca-
tores xpus pro nobis mori uoluit
Et in hoc compleuit q̄ sponsa pe-
tit Lanti. 1. Trabe me post te et
curremus in odorem unguentorum
tuorum. Unde Bern. super Lanti-
tica. Super omnia amabilem te
mibi reddit calix quem bibisti o
bone ihesu opus nostre redemp-
tionis nihil allicit blandius ni-
hil exigit utilius nihil affectat ue-
hementius. Ad rationes in opo-
situm. Ad primam respondetur ne-
gando consequentiam. Et ratio est
q̄ textus non dicit. Trahas omnes
sed omnia scilicet genera hominum scili-
cet gentiles/iudeos/seruos et li-
beros/mas et feminas. et om-
nia. id est omnia predestinata. omnes
isti finaliter trahentur. Ad se-
cundam respondetur q̄ assumptum
falsum est. q̄ euangelium est in

oppositum ubi xpus sic ait. Prin-
ceps huius mundi eicietur foras
Ad probationes respondetur q
potestas demonis in duobus co-
sistit in impugnando et detinens-
do devictos. Ex eo autem qd
impugnatur nondum servus fac-
tus est sed ex eo qd victus est ut
patet. 2. Petri. 2. Devicerat au-
tem diabolus totum genus hu-
manum in primis parentibus et
eis dominabatur dum eos ad h.
secundum suum votum deduce-
rat ut nullus paradisi ianuam in-
troiret. Devicerat unumquemq
singulariter dum eum ad pecca-
tum inclinaret. quia qui facit pec-
catum servus est peccati. potesta-
tem ergo diaboli qua victos de-
tinet xpus per passionem suam
amovit quantum ad sufficienti-
am. Quis non quantum ad effi-
cientiam nisi in illis qui vim pa-
ssionis suscipiunt per fidem et ca-
ritatem et sacramenta. Et per h.
dicitur dominum diaboli ena-
cuasse. sed potestates qua impug-
nat non ex toto evacuavit sed de-
bilitavit dum ipsum hostes vicit
et dum hominibus auxilia mul-
ta ad resistendum tribuit sicut sa-
cramenta et alia huiusmodi. Ad ter-
tiam respondetur negando as-
sumptum. quia xpus non libera-
vit a peccatis causaliter. i. institu-
ens causas nostre liberationis ex
qua possent quecumq peccata
et unumquemq remitti vel preterita
vel presentia vel futura. sicut si

medicus facit medicinas ex quibus
possint quicumq morbo si sana-
ri et etiam in futurum.

De tertiam sic

proceditur. Et videtur
q per exaltationem crucis xpus
non meruit exaltationem. Pri-
mo sic. Ex hoc q humana natu-
ra assumpta fuit exaltata et no-
men deitatis sibi debetur. sed as-
sumptionem non meruit. 2. nec
exaltationem. Secundo sic.
Nomen quod est super omne no-
men est nomen in quo omne ge-
nus flectitur. sed h. est nomen Ihe-
sus ut dicitur Phil. 2. cum ergo
hoc nomen non meruerit sed an-
te conceptionem sibi impositum
fuerit videtur q non meruerit no-
men quod est super omne nomen
si dicatur q meruerit quantum
ad manifestationem. Contra. An-
te etiam hoc manifestum erat.
Ubi demones eum professi erant
et pueri et prophete dixerunt. ergo
hoc ipse non meruit. Tertio.
Meritum ordinatur ad premium
sed facere aliquid propter estimati-
onem hominum pertinet ad ina-
nem gloriam que in xpo non fu-
it. ergo exaltationem quantum
ad manifestationem hominum
non meruit. In oppositum est
illud Lu. 14. Qui se humiliat ex-
altabitur. Item illud Phil. 2.
factus est obediens usq ad mor-
tem. sequitur. Propter qd et deus
exaltavit illum etc. R. deo.

Dicendum q̄ xp̄us per exaltationem crucis que fuit humiliatio magnā meruit exaltationē apud hoīes. Pro cui⁹ conclusionis ampliori noticia notandum q̄ aliquid sunt de substantia beatitudinis sicut dotes anime ⁊ corporis. aliquid autē quod est de bene esse ipsius sicut manifestatio beatitudinis ad alios i qua etiam gloria consistit. q̄ gloria est clara cum laude noticia vt dicit glo. Jobā. vi. Sic etiā Pb̄s dicit q̄ de bene esse ipsius felicitas est vt felix etiam post mortē viuat in memoriis hominū. Quia ergo in xpo debuit esse completissima beatitudo. ideo non solum in seipso beatus factus est. s; etiam ad perfectionē beatitudinis sue sua beatitudo aliis ostensa fuit. Et secundum hoc dicitur suam exaltationem meruisse. Que quidem exaltatio in tribus consistit sc; in noticia noīis secundū qd̄ dicitur nomē super omne nomen accepisse. quia nomen de re noticiam facit. Item in reuerentia corporis quantum ad genus flexionem. Item in confessione oris. Et hoc est qd̄ dicit Ap̄us. ⁊ omnis lingua confiteatur ⁊c.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. q̄ quis fuerit exaltat⁹ ab initio sue conceptionis. non tamē sua exaltatio fuit tunc manifesta sed post resurrectionem q̄ ante non

fuit sic nota sua diuinitas. Et res in sacra scriptura tunc dicitur fieri quando innotescit. vnde cum ticit Ap̄us. Donauit. exponitur id est fecit manifestū mundo q̄ hoc nomen haberet. Ad secundam r̄ndetur q̄ nomen quod est super omne nomen esse dicitur vt quantum ad id a quo nomē imponitur. ⁊ sic nomen Ihesus alias xp̄us quia vtrunq; imponitur ex vntione humane nature ad diuinam s; hoc vnitus dicitur q̄ deo est vnitus ⁊ secundum h⁹ etiam a peccatis saluos potest facere. vel quantum ad id cui imponitur ⁊ sic hoc nomen deus ē supra omne nomen. q̄ imponitur sibi s; diuinā naturā. ⁊ hec omnia quibus fuerint in eo s; rei veritatem a principio sue conceptionis non tamen erant in noticia hominum. Ad confirmationē respondetur negando p̄nam. Et ratio est. quia sicut ante resurrectionem ess; manifesta xp̄i exaltatio non tamen omnibus sed sed paucis. ⁊ etia; non per certitudinem sed per quandam coniecturam sicut demonibus ⁊ aliquib⁹ iudeis. s; post resurrectionē altitudo toti mundo notuit per certitudinem fidei. Ad tertiā respondetur negando p̄nam. Et r̄o est q̄ meritū nō sit propter p̄miū nisi ad qd̄ ordinat⁹ principaliter hoc ē illud qd̄ est de substantia beatitudinis. Vñ etia; quis honor ciuilis sit q̄ p̄miatur x̄us

ciuilis tamen ciues non operan-
tur propter illum honorem virtu-
tis opera sed propter bonum ip-
sius virtutis.

In festo sancti

Mathei apostoli ē euan-
gelium. Quod transiret Ihesus et
Matth. 9. Circa quod possunt
disputari sequentes questiones.

Prima. Vt Matheus euan-
gelista conuenienter inter alios
euangelistas designatur figura
hominis. Secunda. Vtrum
conuersio et sequela Mathei fuit
miraculosa. Tertia. Vtrum
Matheus fuit immediate de theo-
loneo vocatus siue assumptus
ad apostolatū.

De primis que

questionibus sic proceditur. Et
videtur quod beatus Matheus non
conuenienter inter alios euange-
listas designatus est in figura ho-
minis. Primo sic. Matheus
non est locutus sapienter aut no-
bilis quam ceteri euangeliste. quia
eodem spiritu edocti sunt. 2. non
videtur conuenienter quod ipse pri-
mo designatur figura rationalis ani-
malis quam alii. In oppositum est
prophetia Ezechielis que desig-
nat eum sic Ezechiel. 1. Res-
pondeo. Dicendum quod conueni-
enter beatus Matheus describi-
tur in figura hominis. Vbi no-
tandum quod per facies quatuor
quas vidit Ezechiel. 1. in animali

uno designantur quatuor euan-
geliste seu quatuor euangelia ab
eis descripta de domino nostro
Ihesu christo. Facies autem desig-
nantur secundum materias prin-
cipalem cuiuslibet euangelii. quod
licet quodlibet euangelium lo-
quatur de omnibus quasi quod alia
loquuntur quodlibet tamen prin-
cipaliter respicit unam determinis-
natam materiam. Unde sicut in
facie aquile euangelium Iohan-
nis quod describit precipue eius
diuinitatem. In facie bouis eu-
angelium Luce quod describit sa-
cerdotium. In facie Leonis eu-
angelium Marci quod describit reg-
num. Ita in facie hominis desig-
natur euangelium Mathei. quia
principaliter de christi humanitate
tractat. Designatur etiam Ma-
theus per faciem hominis. quia
homo est animal rationale man-
suetum et ciuile. sic Matheus vi-
rit rationabiliter mansuete et ci-
uiler non ciuilitate politica sed
ciuilitate qua efficiuntur ciues
sanctorum et domestici dei super-
edificati super fundamentum apo-
stolorum et prophetarum secun-
dum quod dicit Apostolus ad Ephe-
2. Ad rationem in oppositum
respondetur negando consequen-
tiam. quia alia ratione designatur
in figura hominis Matheus quam
sit illa. non enim quia rationabi-
lius quam omnes sapientissime locu-
ti sunt. sed ratione materie de qua prin-
cipaliter in euangelio suo loquitur

D Secundam

questiones sic proceditur
Et videtur quod eius conversio non
fuerit miraculosa. Primo sic
Ipse Matheus non videtur alius
vidisse eum a christo fuerit vocatus
et alii apostoli. audiuit enim vocem
christi vocantis et secutus est ita fecerunt alii. sed aliorum conversiones non dicuntur miraculose
ergo nec Mathei. Secundo
sic. Si miraculosa fuisset eius conversio celebraretur sicut celebratur
conversio sancti Pauli que mirabilis fuit. sed ista non celebratur
ergo non videtur dicenda miraculosa. In oppositum videtur
dicere glossa quedam. quod ideo inter miracula narratur eius conversio
quia videbatur miraculosa. Respondeo. Dicendum quod
conversio Mathei fuit mirabilis ex multiplici parte. Primo ex parte
christi vocantis. quia christus vocavit eum adhuc a malis non desistentem
quia occupatum in theoloneo vocavit ad gratiam. et hoc ideo
ut nullus desperaret. 1. Corinthhe. 1. Vocat ea que non sunt
ut ea que sunt. 2. 1. Job. 4. In hoc est caritas. non quia nos dileximus
deum sed quoniam ipse prior dilexit nos etc. Secundo
mirabilis fuit ex parte vocati. quoniam ita subito ad unicum verbum
secutus est christum sine viso miraculo aliquo. et hoc nimirum quoniam
nam ut dicit Iero. Fulgor qui

2
dam maiestatis divinitatis in ihu
suo christi facie relucebat cuius virtute omnes ad ipsum traherentur
sicut ferrum ab adamante. psal. Dixit et facta sunt. Tercio fuit mirabilis
ex parte officii de quo vocatus est. nam vocatus est de theoloneo
sicut Petrus de piscatione. et hoc Chrysostomus. sicut piscatore nihil
est utilius. sic theolonei officio nihil est deterius et periculosius.
quoniam tale officium vix aut nunquam sine peccato exerceri potest
sicut dicit beatus Gregorius. Ad rationes in oppositum. Ad primam
respondetur quod assumptum est falsum ut patet ex evangelio Job. 1.
quoniam ad verbum Jobannis baptiste dicentis. Ecce agnovi dei. Andreas et Johannes secuti
sunt christum. et postea Andreas vocavit Petrum dicens. Invenimus
messiam. et sic de aliquibus nullum istorum precessit. In vocati
one autem Mathei verbum christi. Sequere me. Ad secundam
respondetur negando premissam. Et ratio est. quoniam non est simile de
conversione Mathei et Pauli. Tunc primo. quoniam Matheus non semper
bat contra ecclesiam sicut Paulus. et ideo ecclesia propter maximam
leticiam quam habuit de eius conversione ecclesia celebrat de ea.
Tunc secundo. quoniam Matheus vocatus est a christo antequam celos ascenderet.
Paulus postea.

D terciam que
n. 2;

tionem sic proceditur. Et videt
q̄ beatus Matheus non fuerit
vocatus statim de theoloneo ad
statum apostolatus et perfectio
nis. Dicit enim Grego. sup. Osee
Nemo repente fit summus. s̄ sta
tus apostolicus et perfectionis euā
gelice est summus status huma
ne vite. ergo Matheus non fuit
vocatus ad statum perfectionis
et apostolatus. In opp^o est Je
roni. super euangelium p̄n̄s qui
ait q̄ de publicano repente fit a
postol^o. Et Beda dicit super Lu
cam. De publicano in apostolū
de theoloneo in euangelistam
fit mutatus. et quedāz glo. Luce
5° q̄ nullus prius cogitatio
nem vel respectum hūmā vite si
bi reseruauit qd̄ est perfectionis
euangelice. ergo statim vocatus
est ad statum apostolatus et per
fectionis. R^odeo. Dicendū
iuxta sanctū Tho. in quolibet
to. 5° q̄ questio illa quodāmo
do ex verbis euangelii determi
nari potest. Si enī loquimur de
apostolatu manifestū est s̄ nar
rationem Mathei Marci et Lu
ce. q̄ dominus post vocationem
Mathei aliquanto spacio tem
po is interiecto ex suis discipulis
12 apostolos elegit. inter quos
vniū fuit Matheus. et sic patet
q̄ statim a principio fuit vocat^o
ad discipulatum xp̄i non autē ad
aplatū. nisi s̄ p̄ordinationem
xp̄i qui enī in aplatū sumēdū
disposuerat. et s̄ hoc intelligē

da sunt verba Jeronimi et Bede
Si autē loquimur de perfectione
euangelica sic manifestum est q̄
statim a principio vocatus est ad
statum perfectionis. dicitur enī
Luce. 5° q̄ surgens relictis oib^o
secutus est eu. qd̄ etiā ad disci
pulatū xp̄i pertinet s̄ illud Lu
ce. 14. Nisi quis renunciauerit
oib^o que possidet non pōt me
us esse discipulus. Ad argu
mentum in opp^o respondetur q̄
summum in vita humana potest
accipi dupliciter. Uno mō secū
dum cōparationem ad statū s̄
q̄ in humana vita vū^o stat^o ma
ior est alio et aliquis est summus
et sic nihil prohibet aliquem fieri
repente summum. i. attingere ad
statū summū. et hoc apparet taz
in vita spiritali q̄ seculari. In
ueniuntur enī aliqui a puericia
ad statum religionis qui est sta
tus perfectionis anolasse vel pro
prio arbitrio. sicut Iohānes bap
tista et beatus Benedictus. Vel
etiam deuotione parentum sicut
alii qui monasteriis tradūtur a
parentibus. Sic enim non opor
tet q̄ aliquis exerceatur in secu
lari vita anteq̄ ad religionē trā
seat. sicut non oportet q̄ aliquis
exerceatur in laycali vita anteq̄
clericus fiat. Similiter etiam ali
qui repente assumuntur ad regē
nūz v^o ab ipsa puericia sicut Sa
lomon et Josias reges iuda. vel
etiam ex tūmo statu sicut Saul
Et Ecclesi. 4° dicitur q̄ de carce

24
re catenisq; interdū quis ad reg-
num egreditur. Alio modo pos-
test dici summum secundū com-
parationem graduum quibus p-
ficatur perfectio vnius hominis
et sic intelligit Gregori⁹ q nemo
repente fit summ⁹. Dicit enī Au-
gustinus super canonica. Job. an-
nis. q caritas non mox vt nasci-
tur perfecta est. nam vt perficiat-
nascitur. cū fuerit nata nutritur
cū fuerit nutrita roboratur. cū
fuerit roborata perficitur.

In festo sancti

Michaelis est euangeliz-
um. In illo tempore. Accesserūt
discipuli 24. Math. 18. Circa
quod possunt disputari sequen-
tes questiones. Primo. Utz
angeli sint a deo custodie homi-
nū deputati. Secūdo. Utz
angeli per executiones ministerii
a contemplatione diuina retrah-
entur. Tertio. Utrum an-
geli ad custodiam hominum de-
putati quādoq; relinquunt ho-
mines quibus ad custodiam de-
putantur.

De primaz que

stiones sic proceditur. Et
videtur q angeli non sunt depu-
tati custodie hominum. Pri-
mo sic. Deus est custos hominū
Job. 7. sufficientissimus. seipm
ergo nullū aliū ad custodiam
hominum deputauit. Secūdo
sic. Custodia et cōseruatio ho-

minum est per gratiam. sed gra-
tiam deus anime immediate in-
fundit et non per angelos. ergo
et cetera. Tertio. Custos pos-
nitur alicui aut propter inbecilli-
tatem vt iuuetur et defendat. aut
propter ignorantiam vt instruatur.
s; homo potest per se cognos-
cere ea que sunt tibi faciēda per
legem naturalem corde impressam
et potest etiam exequi per arbitriū
libertatem. ergo videtur q custo-
dia angelica non indigeat.

Quarto. Custodis est retrahere
custoditum ab his que sunt
sibi nocua. sed angeli non retra-
hūt homines a peccatis cū mul-
tociens in peccata precipitant vi-
deamus. ergo videtur q angeli
hominum custodes non sunt.

In oppositū est euangelium
presens in quo dicitur q angeli
eorum scilicet custodes. quia ali-
ter non sunt hominum. Secūdo
est illud psal. Angelis suis
deus mandauit de te et cetera.

Respondeo. Dicendū q an-
geli deputati sunt ex diuina pro-
uidentia ad custodiam hominū.
Patet primo conclusio. quia de-
us promptior est ad miserendū q
ad puniendū. sed deus homi-
nibus dedit demones ad exerci-
tium vt habetur ad Ephe. vlti.
Non est nobis colluctatio et ces-
tera. ergo videtur q multo for-
tius dedit angelos ad custodi-
endum. Secūdo sic. secundum
Leonem in libro de conse. Deus

providentiam suam quā de omnibus rebus habet mediantibus aliquibus causis exequitur. Quis autem deus omnium providentiam habet speciali tamen modo substantie rationales sue providentie subduntur in quantum ditioni modo pre ceteris finez divine bonitatis nate sunt. Persequi et per aliud principium quod est voluntas. quia ergo inter deum et homines media est natura angelica et secundum legem sapientie sue hoc est ordinatum ut inferioribus per superiora provideatur ideo ipsi angeli exequuntur divinam providentiam circa salutem hominum adjuvando ad tendendum in finem et liberandum ab his que processus in finem impediunt. et hec executio divine providentie per angelos de hominibus vocatur custodia angelorum.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia deus est custos primus et principalis apud quem summa providentia residet. nec est propter ipsius insufficienciam quod suam providentiam de hominibus per angelos exequitur. sed tamen propter ordinem sue sapientie. tum quia congruit angelis ut scilicet eis hec dignitas non negetur quod sint duces hominum reductionis. et in hoc deum quodammodo imitentur in quantum cooperantur deo in reductione hominum in fines. Item quia

congruit hominibus qui sunt in statu perfectionis quem puericie Apostolus comparat. I. Cor. 13. Unde eis custodes tanquam pueris designantur donec veniente quod perfectum est evacuatur quod ex parte est. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia conservatio que fit a deo sicut a principali agente est infundendo gratiam. sed custodia angelorum non est per infusionem gratie. sed eorum est preparare homines ad susceptionem gratie per illuminationes et alia hominibus pertinentia ad eorum custodiam.

Ad tertiam respondetur negando primam. Et ratio est. quia lumen naturalis cognitionis in homine est imperfectum et precipue ad dirigendum in illa que naturam excedunt. potestas etiam liberi arbitrii eius potest ad malum inclinare multis occasionibus. et ideo providet deus hominibus angelorum presidio. Ad quartam respondetur negando primam. Et ratio est. quia sicut providentie divine est sic impedire mala ut tamen salvetur nature conditio. ita etiam et angelorum custodie. et ideo ad angelos non pertinet quod homines custodiendo ad virtutem cogant et a viciis retrahant. quia sic periret liberum arbitrium et ratio meriti.

De Secundam
questionem sic proceditur

Et videtur q̄ angeli per executionem ministerii circa hominū custodiam a contemplatione diuina retardentur. Primo sic. Angelus in ministerio existens dicit Thob. 12. Tempus est q̄ reuertar ad eum qui me misit. sed nō reuertitur nisi per contemplationem. ergo videtur q̄ per ministerium a contemplatione dei abcesserat. Secundo sic. Una potentia finita non potest simul in plures operationes esse. s; potentia angeli est finita. ergo videtur q̄ non possit simul contemplari et ministrare. Tertio sic. Intellectus creat⁹ non potest simul plura intelligere. sed qm̄ ministrant angeli intellectu cōsiderant ea q̄ agunt. ergo videtur q̄ tunc diuina simul contemplari non possunt.

In oppositum est euangeliz p̄s. in quo dicitur q̄ angeli eorum sempervident faciem patris ergo per ministerium a contemplatione et visione faciei dei non retardantur. R. deo. Dicēdus q̄ angeli per executionem ministerii a contemplatione nō retardantur. Ista conclusio patet. Primo per illud Grego. qui a t. Sic ad exteriora prodeunt q̄ ab intimis nunq̄ recedant. Item secundo sic. beatitudo angelorum nō minuitur ex eorum ministerio. s; eorū beatitudo tota est in contemplatione diuinitatis. ergo in nullo per ministerium eorū contemplatio retardatur. Ad rōes in oppo

21
Ad primas respondetur negando p̄nas. Et rō est. q̄ angelus dicit discedere a deo non per intermissionem contemplationis aut p̄ locum. q̄ ut dicit Beda deus ubi q̄ est. sed per hoc q̄ ab inuisibilitate recedens visibilis apparet sicut filius exiit a patre et venit in mundum visibilis hominib⁹ factus Johan. 16. Et similiter dicuntur reuerti ad deū qm̄ deposita visibili specie in pristinam inuisibilitatem deo similem reuertuntur. Ad secundam respondetur negando p̄nam. Et rō est. q̄ contemplatio angelorum magis se habet per modum receptionis q̄ actionis. et sicut luna simul recipit lumen a sole et illuminat inferiora corpora. ita et angeli simul i luminantur in diuina contemplatione et illuminant inferiores vel ministrant circa eos.

Ad tertiā respondetur q̄ assumptum est verum quando intellectus ea que cognoscit diuersis rationibus cognoscit. tūc enī non potest simul plura considerare. q̄ non potest intellectus effigari diuersis figuris. sed ea que cognoscuntur vna ratione vel quorum vnum est ratio alterius nihil prohibet simul intelligi.

D tertiā que

stiones sic proceditur. Et videtur q̄ angelus quandoq̄ derelinquat hominem cui deputatus est custos. Primo sic.

Nabetur Jere. 5°. Curauim⁹ ba
bilonem et non est curata derelin
quamus ergo eam. sed hoc dicit^r
ex persona angelorum. dicit glo
sa. ergo videtur q^d angelus ho
minem derelinquat quando a
peccato non corrigitur. Item Isa.
5° dicitur. Auferam sepem eius
et erit in direptionem. glosa. i. ad
custodiam angelorum. Sec
cundo sic. Angeli sunt quando
q³ i. i. celo empureo. sed cum sint
ibi nō sunt circa nos h³o. Dama
sum. ergo videtur q^d aliquando
nos relinquunt. Tertio sic.
Sapiens medicus infirmum de
speratum relinquit. sed angeli cu
llores possunt scire aliquem esse
presertim per reuelationem et vi
dere aliquem in peccatis obsti
natum. talis autem est quasi in
firmus desperatus. ergo videtur
q^d angelus qui est quasi medic⁹
spiritualis talem reliquat. In
oppositum arguitur sic. De nemi
ne est desperandus q^d diu est i. sta
tu. vie. sed infirmus nō relinqui
tur a medico nisi propter desper
rationem. ergo videtur q^d ange
lus non relinquit quemcunq³
peccatorem. Respondeo. Di
cendum q^d angelus in custodia
hominis deputat⁹ nanq³ q^d diu
vixit in toto eū dereliquit. Pro
buis conclusionis intellectu est
notandum. q^d cum custodia an
gelorum sit quedam executio di
uine prouidentie oportet idem ei
lemidique de utroq³. diuina a

tem prouidentia non relinquit ho
minem ex toto. quia omnino in
nihilum redigeretur. sed verum
est q^d magis et minus prouid³ di
uis s³ secundum eorum conditō
nem et ideo oculi domini super
iustos esse dicuntur et aures eius
in preces eorum quibus a deo p
fecte prouidetur ut omnia eis co
operentur in bonum ut dicit ad
Roma. 8°. Sed malos secūdu
aliquid derelinquit in quantum
permittit eos subiacere tribulati
onibus et q^d grauius est etiam in
peccatis mori. Unde dicitur ad
Roma. 1°. Propterea tradidit il
los deus in reprobū sensu et q^d
Similiter etiam angeli dicuntur
aliquos derelinquere secundum
quid in quantum exponunt tribu
lationibus. vel etiam iusto dei iu
dicio ab aliquo peccato non res
trahunt. nanq³ tamē ita derelin
quunt quin sit aliquis effectus
custodie in quantum aliquod ma
lum prohibetur et aliq^d bonum
promouetur. Ad rationes in
oppositum. Ad primam respons
detur q^d illud intelligitur de vo
ce angelorū discedentium ab ho
mine peccatore in hora mortis.
Vel dicendum q^d derelinquerūt
h³o quid ut dictum est sicut deus
Ad secundam responderetur ne
gando p³as. Et rō est. q³ licet an
gelus p³is non sit ex actione tas
mea relinquit in homine forme
impressionem et dispositionem bo
nam in homine sicut apparet in

motibus violentibus. et ita quāvis non semper sit presens potest tamen custodire inquantum effectus eius manet post actionem suam. ut patet quando aliquis de nocte orat ad plures dies manet in deuotione. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. Tum quia nullus in statu vie adeo est obstinatus quin possit per penitentiam conuerti. unde non est de eo deus sperandum. Tum secundo quia et si angelus sciret eius prescium posset tamen multa mala in eo impedire sicut de antichristo dicitur qui etiam habebit angelum custodem.

In festo beati

Jeronimi doctoris eximii est euangelium. Nemo accendit id. Luce. II. Luca quod possumus disputari sequentes questiones. Primo. Utrum lucerna incensa Jeronimi id est doctrina meruerit super candelabrum ecclesie poni. Secundo. Utrum Jeronimus fuerit cardinalis.

De primis que

stionem. Utrum lucerna accensa Jeronimi. id est doctrina meruerit super candelabrum ecclesie poni. Et videtur quod non. quia eius doctrina in aliquibus non fuit bona nec tenetur. ergo et cetera. assumptum patet in materia bigamie de qua in capitulo Atanasi

distinc. 26. Item in materia legalium de qua ad Gal. 2. et Luc. quinto. In oppositum est euangelium presens ubi dicitur quod nemo accendat lucernam et c.

Respondeo. Dicendum quod doctrina beati Jeronimi merito est super candelabrum posita id est accepta laudata et per ecclesiam vniuersalem approbata in capitulo. Si a romana ecclesia. distinc. 25. Unus autem approbationis causa fuit multiplex. Primo. quia eius doctrina fuit sana et pulchra. Unde Jeronimus interpretatur visio pulchritudinis. Eius enim doctrina nil continet nisi pulchrum et ab omni macula falsitatis errorum alienum. unde Augustinus de eo ait Jeronimus presbiter greco latino et hebreo eloquio eruditus in locis sanctis at in litteris sanctis usque ad decrepitam vixit etatem cuius nobilitas eloquii ab oriente in occidentem instat solis lampas resplenduit. Item secundo. quia incensa fuit ardore caritatis ad utilitatem ecclesie. Unde Prosper in suis chronici de eo sic ait. Jeronimus presbiter in bethleem toto iam mundo clarus habitabat egregio ingenio et studio vniuersae ecclesie seruiens. Tertio. quia eius interpretatio melior est habita. Unde Isidorus sic ait. Jeronimus trium linguarum eruditus expertus cuius interpretatio ceteris antefertur. quo

niam et verborum tenacior est et
perspicuitate scientie clarior atque
vtpote a christiano interprete ve
rior. Quarto. quia eius doctrina
est plena omni religione et sancti
tate. Unde Severus ita dicit. Je
ronimus preter fidei meritum do
ctemque virtutum non solum latin
is atque grecis sed etiam in he
breis litteris instructus est ut se ei
in omni scientia nemo audeat
parare. Quinto. quia erat arma
tura fortis contra hereticos. Un
de Severus de eo dicit. Jeroni
mus erat iugis adversus malos
pugna perpetuumque certamen.
oderant eum heretici quia eos
impugnare non desinit. Ad
rationem in oppositum responde
tur negando consequentiam. Et
ratio est. quia varietas opinionis
inter doctores in his que ad fi
dem non pertinent non obuiat
quin eius doctrina in his que fi
dei et morum sunt super ecclesie ca
delabrum ponatur.

D Secundam

questionem sic procedit.
Et videtur quod beatus Jeronimus
non fuerit cardinalis. quia dicit
Dugutio et multi alii quod Jeroni
mus non fuerit cardinalis. In
oppositum arguitur ex multis.

Primo ex historia sua que ca
tatur per universam ecclesiam et
acceptatur et recipitur ab omnibus
ecclesiis in qua sic habetur. Cum
annorum esset. 39. romane eccle

sie Cardinalis presbiter ordinatus
est. non est autem dubium quin
historia ista preferenda sit aucto
ritati dicti Dugutionis. Se
cundo idem arguitur ex cronicis
ubi legitur ordinatus in cardina
lem a Liberio papa sub titulo
sancte Anastasie. Item Johan
nes an. in Jeronimiana i. 2. par
te capi. secundo. Tercio colli
gitur ex picturis. communiter enim
per omnem christianam regionem
depingitur Jeronimus cum ca
pello cardinalatus. Quarto
arguitur ex capitulo ecclesie. 16.
q. ubi ait Jeronimus. Ecclesia ser
natum habet. ubi dicit Archidia
conus. Hoc quidam intelligunt
ecclesia romana que dicitur ha
bere senatum id est collegium car
dinalium quod dicitur habere
auctoritatem senatorum ar. 99.
distincti. Constantinus. Et hanc
sententiam tenet Innocentius ex
tra de re. iudi. capi. Cum te. Cum
autem verbum illud fuerit bea
ti Jeronimi et dicat ita nos sena
tum habemus. videtur clarum
quod connumeret se in numero car
dinalium. Quinto hoc vide
tur haberi clarissimum cum ab
omnibus videatur et confiteas
tur ordinatus presbiter ecclesie
Romane. presbiteri autem eccle
sie romane sunt presbiteri cardina
les ut videtur colligi ex capitulo
Constantinus. ubi ait imperator
Reuerendissimis clericis sancte
romane ecclesie seruientibus illud

culmen singulis ponez. ubi clarissime patet nomine reuerendis sanonibus intellexisse dominos cardinales. quod nomen non conuenit nisi uiris constitutis in dignitate ut patet in. c. In nomine domini. dis. 23. Item in. c. Nulla 2. q. 4. super glosam de clericis romane ecclesie. Idem uidetur colligi non respondendo variis quod runda argumentis qui non ob aliud Jeronimum cardinales negasse videntur. nisi quia in eorum codicibus non legerunt. aut quia stulti sunt ut quod Virgilius aut Tullius non dixit aut proprio sensu visum non fuerit nullius auctoritatis esse putent.

In festo beati

francisci est euangelium
Confiteor tibi etc. Mathei. 11.
Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima
Utrum conueniens fuerit secreta fidei non reuelari sapientibus et prudentibus et reuelari paruulis. Secunda. Utrum beatus franciscus fuit de numero paruulorum quibus reuelata sunt secreta celestia.

De primis questionibus

sic proceditur. Et videtur quod non fuit conueniens secreta fidei non reuelari sapientibus et prudentibus et reuelari paruulis. Primo sic. Illis sunt reuelanda secreta fidei in quibus

magis fructificare possunt. Sicut semen melius seminatur in terra culta et bene preparata. sed magis hoc fit cum sapientibus et prudentibus secreta reuelantur quam cum paruulis reuelantur. Scribitur enim prouerbiorum primo. Audiens sapiens sapientior erit. 5. secreta conuenientius reuelantur sapientibus quam paruulis simplicibus. Secundo sic. Si mysteria fidei absconduntur a sapientibus non erunt sapientes culpam di si ea non credunt. fides enim ex auditu est ad Romanos. 10.

Tertio. Quid est quod gratias reddit quod hec a sapientibus sint absconsa. quia videtur gaudere de cecitate illorum et querit causa diuisionis hominum. In oppositum est euangelium. Respondeo. Dicendum. Dicendum est qui sunt isti sapientes quibus absconsa sunt mysteria christi et qui paruuli quibus reuelata sunt. Primo enim sapientes quibus absconsa fuerunt mysteria christi sunt philosophi propter superbiam et tumiditatem in sapientia humana confidentibus. Et isti fuerunt sapientes in oculis suis. de quibus Augustinus dicit quod illi precipui gentilium philosophi qui per illa que facta sunt cognoscere potuerunt tamen quia sine christo philosophi facti sunt eo quod nec eorum venturorum prophetis nec uenisse apostolis crediderunt tumida eorum superbia obscuratum est in

sapiens cor eorum dicentes enim
se esse sapientes stulti facti sunt.
vt dicitur ad Romanos primo
Paruuli quibus reuelata sunt
mysteria dei fuerunt abiecti pis-
catores qui facti sunt doctores
orbis et lux. Unde Apostolus. De
specta namque elegit vt fortia que
que confundat. Unde Augusti-
nus exponit Paruulis id est hu-
milibus non de se presumen-
tibus.

Secundo absconsa sunt fidei
mysteria sapientibus phariseis p-
pter fidei incredulitatem. q- nec
ipsi voluerunt credere in xpm nec
alios credere permiserunt. Unde
eis dictum est Luce. 11. Ne vos
his phariseis et legisperitis qui
tulistis clauem scientie id est scrip-
turas loquentes de xpo falsis in-
terpretationibus corrumpentes
ipsi non introitis credendo in xpm
et eis qui intelligerent probibet
istis. Paruuli vero quibus reue-
lata secreta fidei sunt homines
simplices parua de se sentientes
unde dominus. Nisi conuersi fu-
eritis et efficiamini sicut paruuli
iste non intrabit in regnum ce-
lorum Math. 18. Tertio abs-
consa sunt mysteria fidei sapien-
tibus sapientia mundana. et pru-
dentibus prudentia carnis prop-
ter eorum vanitatem. quia quam-
uis multi eorum videantur mul-
ta scire de deo et moribus et virtu-
tibus hominum tamen quia xpm
non constituunt sibi finem nec eo-
rum sapientias ordinant ad dei

laudem. Talibus vero sapientia
dei occultatur. quia in malior-
lam animam non introibit sapi-
entia nec habitabit in corde sub-
dito peccatis vt dicitur Sapient.
p. Paruuli autem econtra quibus
reuelantur celestia sacramenta
sunt humiles. quia vbi humilis-
tas ibi sapientia Proverbio. 11.
Unde ibi exponit glosa d. humi-
libus qui in simplicitate querunt
dominum. Ad rationes in
oppositum. Ad primam respon-
detur negando consequentiam.
Et ratio est. quia paruuli non ha-
bentes aliquod impedimentum
erant habiliores ad receptionem
influxus diuine sapientie quam sapi-
entes illi de quibus dictum est.
qui aut propter tumiditates ani-
mi aut propter incredulitatem
cordis aut propter vanitatem caro-
nalis amoris erant indispositi ad
revelationem celestis sapientie sus-
cipiendam. Ad secundam res-
pondetur negando consequen-
tiam. Et ratio est. quia si non cre-
dant culpa eorum est qui ponunt
obicem gratie diuine per quam
voluntas hominis preparatur
ad hoc quod eleuetur in ea que sunt
supra terram. Ad tertiam re-
spondetur quod non ideo Christus
gratias refert patri quia gaudet
atque cecitate eorum sed iudicio dei
qui ita sapienter ordinauit. Et cum
queritur causa huius dubitationis et
diuersitatis constat quod ex parte cre-
dentiuz fuit eorum humilitas que

ad sapientiam disponit vt dicit
 Proverbi. 11. Ubi humilitas ibi
 sapientia. Ex parte non credenti
 um fuit eorum superbia que est ins
 tinctus excecatus. sed ex parte
 dei causa fuit sua simplex volun
 tas. Et hoc est qd sequitur. Quo
 niam sic fuit beneplacitum ante
 re. Quod enim aliqui sunt elec
 ti aliqui reprobi bene potest as
 signari causa in generali etiam ex
 parte dei vt i electis apparet dei
 misericordia in aliis autem eius
 iusticia. Quia sicut ad gloriā re
 gis terreni et decorem sui regni nō
 solum pertinet aula in qua stren
 nui milites honorantur sed etiā
 patibulum in quo malefactores
 puniuntur. Sic ad gloriam dei
 non solum pertinet premium bo
 norum sed etiam punitio malor
 um. In speciali tamen non pōt
 assignari ratio ex parte dei quare
 illum eligat et illum dimittat
 nisi simplex eius voluntas. Unde
 dicit Augustinus super Ioh
 bannem. Quare illum trahat et
 illum dimittat noli iudicare si nō
 vis errare.

De Secundam

questiones qua queritur
 Utrum beatus franciscus fuit
 de numero paruulorum quibus
 reuelata sunt secreta celestia. Re
 spondetur qd sic. Nam ipse humi
 limus et paruulus in oculis suis
 plus qd dici possit fuit. et colum
 bina simplicitate plenus modo

a patre celesti plurima secreta re
 uelata sunt que sapientibus hu
 ius seculi sunt absconsa. in primis
 reuelata sunt sibi multa futura
 per donum prophete quod sepe
 habuit. Secundo reuelata sunt
 sibi secreta cordium fratrum suo
 rum et aliorum. Tercio denique
 est sibi miraculose donum lingua
 rum quo intelligere extraneos ho
 mines possit et eis predicare. Quar
 to reuelata sunt ei multa secreta
 diuine sapientie et celestis doctri
 ne qua miro seruire ciuitates et
 castella circueus in populis se
 minauit. Quinto reuelata sunt
 ei secreta specialissima scilicet di
 uine passionis stigmata nō mo
 do reuelata sed miraculose im
 pressa. nam semel in visione ser
 uis dei contra se seraphin crucis
 fixum asperit qui crucifixionis
 sue signa ei euidenter impressit vt
 crucifixus videretur. et ipsi mira
 certe reuelata sunt et multa humi
 li et paruulo beato francisco.
 Sexto in signum et testimonium
 sanctitatis eis innumera a deo
 patre sunt reuelata siue ostensa
 miracula. de quibus omnibus in
 eius legenda patent.

In festo beati

Luce est euangelium. De
 signauit dominus et cetera. Luce
 decimo. Circa quod possunt
 disputari sequentes questiones.
 Prima. Utrum post electionē

duodecim apostolorum conueni-
enter electi sunt. 72. discipuli in-
ter quos Lucas vnus dicitur fu-
isse. Secunda. Vtrum beat⁹
Lucas inter euangelistas in figu-
ra bonis fuerit conuenienter de-
signatus.

D primas que

rationes sic proceditur. Et
videtur q^d post electiones aposto-
lorum. 12. non conuenienter alii
scilicet. 72. discipuli electi sunt.

Primo sic. Frustra fit p^{er} plu-
ra quod potest fieri per pauciora
sed per duodecim apostolos suf-
ficienter euangelium seminandum
et predicandum erat per vniuersum
orbem. Unde Apostol⁹ ad
Roma. 10. fides ex auditu est.
auditus per verbum dei. et statim
subdit. Nāquid non audierunt
equidem in omni terra et cunctis
sonus eorum. et glo. exponit de
predicatione apostolorum. Se-
cundo. Officiorum siue statuum
diuersitas vnitati repugnat. sed
fideles xpi ad vnitatem vocan-
tur secundum illud Johan. 17.
Vt sint vni in nobis sicut et nos
sumus. ergo in ecclesia non debz
esse ista varietas officiorum siue
statuum. Tercio sic. Bonum
ecclesie in pace consistere v^{el} detur
secundum illud. 2. Cor. vlti. Pa-
cem habere et deus pacis erit vo-
bis. sed diuersitas est impedi-
tina pacis. Vñ Paul⁹ dicit. 7⁹
politi. q^d modica diff. rētia facit

in ciuitate discidium. ergo videt^{ur}
q^d talis diff. rētia aut v. rētia
in ecclesia institui non debuit.

In opp^o est euangeliz p^{ri};
Respondeo. Dicendum q^d cō-
uenientissime xps post duodecim
apostolos elegit ad predicationis
officium etiam. 72. discipulos.
Et hoc rōne multiplici. Pri-
mo ratione quaz xpus in littera
assignat. Quontam messis quis-
dem multa est operari pauci.
Multitudo enim gentium ad sus-
cipiendum verba xpi parata erat
per predicationem apostolorum
respectu cuius multitudinis con-
uertende operari scz apostoli et
etiam discipuli erant pauci. vñ
de subditur. Rogate dominum
messis vt mittat operarios i mes-
sem. qz nullus sit aptus ad p^{re}di-
cationes verbi diuini nisi per gra-
tiam dei et nisi ab eo missus me-
diante vel immediate. Electi autem
sunt in illo numero in signum q^d
post xpi resurrectionem et ascensi-
onem in celum predicaturi erant
fidem xpi gentibus. 72. linguarum.
vñ designati sunt in. 72. viris
quibus dominus dedit spi-
ritum prophetandi Numeri. 11.
vbi dñs dicitur locut⁹ esse Moy-
si auferens de spiritu qui erat in
Moyse et dāns. 72. viris qui p^{ro}-
phetarunt nec vltra cessarunt. re-
manserunt autem duo viri in ca-
stris super quos requieuit spiri-
tus domini et ipi descripti fuerūt
in quo hi expresse designati sunt

Secundo. Quia varietas ista officiorum et statuum pertinet ad perfectionem ipsius ecclesie. sicut enim in rerum naturalium ordine perfectio que in deo simpliciter et uniformiter inuenitur. in vniuersitate creaturarum inueniri non potuit nisi difformiter et multipliciter. ita etiam plenitudo gratie in christo sicut in capite ordinato ad membra eius diuersimode rediit. dat ad hoc quod corpus ecclesie sit perfectum. Et hoc est quod apostolus dicit ad Eph. 4. Ipse dedit quosdam quidem apostolos. alios vero euangelistas. alios autem pastores etc. ad consummationem sanctorum. Tercio huiusmodi varietas pertinet ad necessitates actionum que sunt in ecclesia. oportet autem ad diuersas operationes diuersos homines deputari ad hoc quod diligentius et sine confusione omnia pagantur. Vnde est quod apostolus dicit ad Roma. 12. sicut in vno corpore multa membra non eundem actum habent. ita multi vnum corpus sumus in christo. Quarto hoc pertinet ad dignitatem et pulchritudinem ecclesie que in quodam ordine consistit. Vnde dicitur. 3. Regum 10. quod videns regina saba omnes sapientiam salomonis et habitacula seruorum et ordines ministrantium non habebat ultra spiritum. Ad rationes in oppositum Ad primam patet responsio ex dictis negando quod soli apo-

stoli erant pro tanta messe sufficientes. euangelium enim dicit quod erant pauci. quod autem dicitur de apostolis intelligendum est non exclusis discipulis. Ad secundam respondetur negando assumptum. Dicimus enim quod diuersitas statuum et officiorum non impedit ecclesie unitatem que perficitur per unitatem fidei et caritatis et mutue subministrationis secundum illud apostoli ad Eph. 4. Ex quo totum corpus est compactum. scilicet per fidem et connexum. scilicet per caritatem per omnem iuncturam subministrationis. dum scilicet vnus seruit alteri. Ad tertiam respondetur negando maiorem. Et ratio est. quia sicut in corpore naturali membra diuersa continentur in unitate per virtutem spiritus viuificantis. quo abscedente membra corporis separantur. ita etiam in corpore ecclesie conseruatur unitas diuersorum membrorum virtute spiritus sancti qui corpus ecclesie viuificat. ut habetur Johan. 6. Vnde apostolus dicit ad Eph. 4. Sollicite seruate unitatem spiritus in vinculo pacis. Discedit autem aliquis ab unitate spiritus dum querit que sibi sunt propria. sicut etiam in terrena ciuitate pax tollitur ex hoc quod ciues singuli que sua sunt querunt. alioquin per officiorum et statuum declinationem tam mentis quam etiam in ciuitate terrena magis pax esset.

D. l.

natur inquantum per hoc plures
sunt qui cōmunicant actib⁹ pu
blicis. Un̄ ⁊ apls dicit. 1° Cor.
12. Dominus sic tempauit vt nō
sit scisma in corpore. sed pro inui
cem sollicita sunt membra.

A Secundam

questionem sic procedit
tur. Et videtur q̄ sanctus Lucas
nō sit conuenienter in figura bo
vis designatus. quia Lucas prī
cipaliter versatur circa passionē
⁊ mortē xpī. ⁊ ita videtur figur
ram plus debere per agnum quā
per vitulum siue bouem. q̄ agn⁹
proprie figurabat christum immo
latum pro nobis. Un̄ Joban. 1°
Ecce agnus dei ⁊c. ergo ⁊c. In
oppositum est illud Ezech. 1° fa
cies bonis a similibus. Respōdeo
dicendum q̄ sicut alias diximus
Ezechielī prophete in visione aīa
lis quatuor facies habentis des
ignatum fuit christi euangeliz
quadra facie describendum. vi
delicet a matheo in facie human
na. a Marco in facie leonina. a
Luca in facie bouina. a Joban
ne in facie aquilina. Licet autē
Lucas euangelista describat tot
tum cursum euangelii. incipiens
a xpī miraculosa conceptione p
transiens per eius natiuitatem/
conuersationem/mortem/⁊ resur
rectionem/terminans euangelii
suum in ascensionē. Un̄ ei⁹ prī
cipalis intentio est circa christi
mortem ⁊ passionem describēda;

propter qd̄ ipse Lucas designat
in facie bouis qui est aīal immo
laticum secundum traditōem le
gis. propter qd̄ euāgelium suum
incipit a sacerdotio Zacharie. ad
quod officium expectat immolare
⁊ ideo materia principalis libri
designat conueniēter in facie bo
vis. Preterea merito ī figura bo
vis designatus est. bos enim vn
gulam findit. in qua virtus dis
cretionis exprimitur. ⁊ beat⁹ Lu
cas discretus fuit p̄ moderatōes
Item bos aīal est imolaticum. et
beatus Lucas crucis mortifica
tiones ingit in suo corpore pro
christi nomine portauit. vt dicit
in oratione ecclesie. Item est aīal
fructuosum. ⁊ beatus Lucas est
fructuosus per edificationem. a
deo quippe fuit fructuosus q̄ ab
omnibus carissimus habebatur.
Un̄ apls ad Col. 4. Salutat
vos inquit Lucas medicus cari
ssimus. Ad rationes in opo
positum respondetur q̄ ratio nō
procedit. quia ad designandum
euangelium sufficiens erat figu
ra vituli. cum esset aīal imolati
cum. in̄ ad designandum christū
imolatum expressior figura es
se debuit. Unde nota q̄ licet aīa
lia alia immolarentur vt vitul⁹/
bos/capra/⁊ huiusmodi. tamen
christus magis dictus est agnus
quā cetera animalia immolati
cia. quia inter omnes figuras ve
teris testamenti agnus pascalis
expressius figurabat passionem

christi q̄ ille agnus erat sine ma-
cula. et per ei⁹ imolationem filii
israel liberati sunt a servitute egi-
ptiaca. sicut per passionem christi
qui peccatum non fecit sumus li-
berati a servitute diaboli. Secū-
da cā est. quia iuge servitium q̄
figurabat perpetuitatem beatitu-
dinis fiebat de agno sicut xp̄us
est nostra beatitudo.

In festo undecim

milium virginum est e-
uangelium. Simile est regnū ce-
lorum. Mathei. 25. Circa quod
potest disputari sequens questio

Utum prudentibus virgini-
bus facientibus quod in se fuit.
necesse fuit ut deus oleum gratie
sue vasis conscientiarum suarū
infunderet. et videtur q̄ non.

Primo. Deus dat gratiam. so-
la liberalitate. et misericordia. q̄
dat ipsam gratis. ergo potest da-
re et non dare. ergo quavis vir-
gines prudentes fecerint quod i-
n se erat. deus potuit eis non dare
oleum gratie. Secundo sic.
Necessarium et liberum opponun-
tur. si ergo de⁹ ex liberalitate dat
gratiam. g⁹ nulla necessitate dat
alieni gratiam. Tercio. Rec-
topere est facere quod inest. nam
ille qui facit qd̄ in se est facit rec-
te. sed quicumq̄ facit recte ex re-
ctitudine opatur quam habet.
ergo si aliquis facit quod in se ē
habet rectitudinem. aut g⁹ illa

rectitudo est acquisita aut innata
ata aut data. sed non videtur ac-
quisita vel innata. quia sic semper
esset. Constat ergo q̄ est data
ergo donum gratuitum. ergo hec
rectitudo est ex gratia. nullus er-
go pōt facere qd̄ in se est ad hoc
q̄ sit gratus deo nisi ex gratia.

In oppositum est euangeliz-
p̄nā ubi dicitur q̄ prudentes vir-
gines acceperunt oleum qd̄ non
potest intelligi q̄ ipsi habuissent
aliquam causalitatem respectu o-
lei gratie. q̄ primam gratiam nec
mereri possunt sed tantum dispo-
sitivam. s. faciētes id qd̄ in se est
habilitantes se ad eius receptio-
nem. secundum illud psal. Dilata
os tuum et implebo te. Et illud i-
alio psal. Dilexisti iusticiam et odi-
sti iniquitatem: propterea vixit
te oleo iusticie. Respondeo
dicendum q̄ prudentibus virgi-
nibus facientibus qd̄ in se est ne-
cessarium fuit. non necessitate co-
actionis aut prohibitionis. s. ne-
cessitate immutabilitatis: deum
infundere oleū gratie vasis suis
Ista conclusio probatur multipli-
citer. Primo sic. Dicit Augustin⁹
super illud. 2⁹ Thimoth. 2⁹. Ne-
gare seipsum non potest. q̄. cum
sit iustus non potest negare suam
iusticiam. g⁹ cum sit bonus et mi-
sericors non potest negare suam
misericordiam et bonitatem. quia
promior est ad largiendum quam
ad puniendum. si g⁹ nō pōt iusticiā
suā negare faciētib⁹ malū multo

magis non potest negare suā bonitatem et misericordiam illis qui requirunt eā. sed qui facit quod in se est ut ei⁹ habeat gratiam requirit bonitatem eius et misericordiam. ergo deus non potest ei negare qui facit quod in se est suā bonitatem et misericordiam. dat ergo ei et hoc est infundere gratiam.

Secundo sic. Aug⁹ super illud ad Roma. 5. Justificati ex fide pacem habeamus etc. dicit deus recipit confugiētes ad se. aliter i eo esset iniquitas. sed impossibile est quod in eo sit iniquitas ergo impossibile est quod non recipiat fugientes ad se sed faciens quod in se est fugit ad ipsum. ergo necesse est quod ipsum recipiat. sed ipsum recipere est per infusionem gracie. ergo etc.

Tercio sic. Apocal. 4. dicitur. Si quis aperierit mihi introibo et cenabo cum illo. hoc est delectabor. Item Zach. 1. Convertimini ad me et ego convertar ad vos. Ex his sic arguitur. Impossibile est summam veritatem mentiri. sed necesse habet verum dicere et impleri illud. scilicet dicit convertimini ad ipsam et convertat se et quod aperiēti ei intrabit. cum ergo faciens quod in se est. convertit se ad veritatem primam et ei aperit ad hoc quod intret ergo necesse est quod dominus convertatur ad illum. sed hoc non est nisi per gratiam. ergo virginibus prudentibus facientibus quod in se erat etiam necesse dominus infundit oleum gracie

in vasis suis ut possunt intrare ad nuptias beatitudinis eterne.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando pñam. Et ratio est. quia non sequitur. sola libertate dat. ergo se habet ad dādum et ad non dādum facienti quod in se est. sed bene sequitur. quod sola libertate dat. ergo non dat ex meritis vel per actionem vel prohibitionem. quia hoc ex sola liberalitate excludit coactionem et prohibitionem. et non immutabilitatem. Ad secundam respondetur quod assumptum est falsum si necessarium dicatur immutabile. talia enim non opponuntur. si autem dicatur necessarium coactum vel prohibitum sic verum est quod opponuntur.

Primo modo est necessitas i deo. et propter hoc non opponuntur sue liberalitati. immo ex hoc est laus sua quod ipsa est immutabilis. et immutabiliter libera. Ad terciam respondetur. Cum queritur quid sit facere quod in se est. Dicimus quod facit homo quod in se est quā ex libertate arbitrii homo avertit se a malo et convertitur ad bonum recurrens ad deum quem scit suum esse principium. et quem scit esse orandum sibi. et petat ab eo lumen cognitionis fidei et boni. Ad rationem ipsam respondetur quod certitudo illa est naturalis. et est que semper contradicit peccato. Unā secundum illā moveatur scandalis quod semper murmurat

contra peccatum. sed arbitrium
non semper dirigis. s. illam nec
semper sequi. s. ea arbitrium. et idem
non procedit. et sic patet quod homi-
ni faciendo quod in se est consequitur
gratiam a deo.

In festo Sino

nis et Jude est euangelii
6. Hoc est preceptum et d. Johan. 15.

Circa quod potest disputari sequen-
tia. Primo Utrum christo adueni-
ente et predicante non tamen faciente vi-
sibilia miracula iudei ei credere
tenebantur. Secundo Utrum argu-
mentum illud christi sit sufficiens
quod ait. Si opus non fecisset in eis
quod nemo alius fecit peccatum non haberet

De primis que

stione qua queritur Utrum
christo adueniente et predicante non
tamen faciente visibilia miracula iu-
dei ei credere tenebantur. et videtur
quod non. et per primum erant excusati Pri-
mo sic Quicumque non facit hoc ad
quod tenetur peccat. sed si homines non
crederent christo miracula non fa-
ciente non peccauerunt. dicit enim
ipse infra in eodem euangelio. Si
opus non fecissem qui nullus alius
fecit: peccatum non haberet. et loqui-
tur de peccato infidelitatis s. Au-
gustinus. g. christus si non fecisset
miracula homines credere non te-
nebantur Secundo sic. Nullus potest
mutare legem nisi lator legis vel eo
superior. sed christus predicabat quodam

quod videbant pertinere ad veteris le-
gis abolitionem. sicut quod tibi non con-
inquit iaret hominem. et quod licet in sab-
bato operari. g. si non probasset se ef-
se legislatores non esset ei creden-
dum. s. hoc fieri non potuisset nisi
per miracula. g. christo non erat
credendum nisi miracula fecisset. g.
illud non videtur sufficiens argumē-
tum ad probandum iudeos inex-
cusabiles esse. quod ait. Si non venis-
sem et locutus eis fuisset pecca-
tum non haberet. Tercio arguitur
ex illo quod inquit apostolus Petrus Act.
3. iudeis loquens. Scio quod per ig-
norantiam fecistis sicut et principes
vestri. sed ignorantia excusat. g. et d.

In oppositum est euangelium primum
R. iudeo dicendum iuxta sanctum
Thomam quolibet. 2. et super
Johan. quod christo predicante etiam
si nulla visibilia miracula fecisset
iudei audientes eum credere tene-
bantur. et idem non credentes inexcus-
abiles sunt a peccato infidelitatis
Ista conclusio probatur sic. Magis
obligabantur homines ad credendum
prime veritati. quam ad credendum
visibilibus signis. sed licet christus
miracula visibilia non fecisset. tamen
verus deus existens. prima veritas
erat. ergo etiam si non miracula
fecisset adhuc erat ei credendum
Probat autem et declaratur conclu-
sio sic. Nullus tenetur ad hoc quod
est supra vires suas nisi per eum
modum quo fit sibi possibile. cre-
dere autem est super potentiam natu-
ralem hominis. Unde ex dono

dei puenit s³ ill⁸ apli ad Ephe.
2°. Grata saluati est^{is} p^{er} fidē. et h^o
uō ē ex vobis. dei em̄ donū ē. et
ad Phil. 1. dicit. Vobis datū est
non solum vt in ip̄m credat^{is}. sed
vt pro ip̄o patiāmini. hō igit^{ur} te
net^{ur} credere s³ h^o q^{ui} inuaf^{ur} a deo
ad credēdū. Adiuvaf^{ur} aut^{em} a deo
aliquis ad credendū tripliciter
Primo quide^z p^{er} interiorē intē
tionem de qua dicit^{ur} Johan. 6°.
Dñs qui audit a patre didicit p^{er}
interiorē vocationē venit ad
me. et ad Roma. 8°. Quos p̄de
stinavit hoc et vocavit. Secūdo
per doctrinam et p̄dicatōem exte
riorē s³ apli ad Roma. 10. Fi
des ex auditu est. auditus autē
per verbū dei. Tercio per exte
ra miracula. Uñ dicit^{ur} 1. ad Cor.
14. q^{ui} signa data sunt infidelib⁹
vt sc^{ilicet} p^{er} ea p̄uocent^{ur} ad fidem. si
aut^{em} chri^{stus} visibilia miracula nō
fecisset. adhuc remanebant alii
modi subtrahendi ad fidem qui
bus homines acquiescere tenerē
tur. tenebantur aut^{em} hoīes crede
re auctori legis et p̄phetarū. que^z
se esse chri^{stus} p^{er} auctoritatē sacre
scripture demōstrabat tenebatur
etiā iteriori vocationi nō resistē
re sicut Esa. de se dicit. Dñs aut^{em}
aperuit mibi aurē. ego aut^{em} non
p̄tradico nec retrosum abii. Esa
ie. 5. Sicut ecōtrario de quibus
daz dicitur Actū. 7°. Vos semp
spiritui sancto resistitis p̄ id opti
me dicit chri^{stus}. Si ego p̄sona
liter nō venissem sicut p̄ p̄phetas

fuit predictum. et locutus docēs
eos per legem et prophetas ostē
dens me esse messiam in lege pro
missum peccatum nō haberent^{ur}
q^{ui} autem ip̄i cognouerūt chri^{stus}
patet Mathei. 21. Dic est heres
venite occidamus eum.

Ad rationes in oppositum.
Ad p̄tiam respondetur negan
do minorem: et ad p̄bationem
respondetur q^{ui} per illa opera que
chri^{stus} in eis fecit annumerari
etiā debet vocatio interior que
quosdā attraxit. sicut Gregori⁹
dicit in quadam Omelia. q^{ui} chri
stus Mariam magdalenam tra
xit interius. qui etiam per clemē
ciam suscepit foras. annumerari
etiā debet eius doctrina. cum
etiā ipse dicat. Si non venissem
et locutus eis fuisset peccatum
non haberent. Ad Secun
dam respondetur negando mi
nozem. Dicimus enim q^{ui} chri^{stus}
poterat se ostendere et ostendit le
gislatorem non solum faciendo
visibilia miracula. sed etiam per
auctoritatem scripture et per inte
riorē instinctum.

D Secundam

questionem qua queritur
Utrum argumentum illud chri
sti sufficiens sit quo ait. Si opera
non fecissem in eis que nemo al
ius fecit: peccatum non haberēt
sic proceditur et videtur q^{ui} non.

Primo sic. Hoc contrariatur
superiori p̄cussioni. ergo non va

let. consequentia est bona. antequam deus probatur. quia in superiori dictum est quod etiam si christus fecisset miracula: adhuc peccatum haberent non recipientes eum.

Secundo sic. Christus non fecit in eis alia que alii non fecerunt. nam si suscitavit mortuos hoc Elias et Elizeus fecerunt si christus ambulavit supra mare. et Moyses mare divisit. et Josue quod maius est fecit soles stare Josue. 10. ergo non videtur argumentum illud christi sufficiens.

Tercio sic. Aliqui fecerunt maiora miracula quam christus. Dicitur enim Johan. 14. Qui credit in me opera que ego facio et ipse faciet et maiora horum faciet.

Quarto sic. Miracula non sufficiunt ad probandum gratiam gratum facientem in aliquo ergo nec ad probandum divinitatem in aliquo ergo argumentum illud non videtur sufficiens.

In oppositum est verbum christi in euangelio. Respondeo dicendum quod miracula que christus fecit sufficienter probant christum deum esse. et per omnia argumentum christi fuit sufficiens ad probandum. Patet conclusio ex illo Johan. 5. Opera que dedit mihi pater ut faciam ipsa testimonium perhibet de me. Patet et ratione. Primo quidem secundum ipsarum speciem rerum que transcendunt omnem potestatem create virtutis et ideo non poterant fieri nisi

si virtute divina

Secundo propter modum faciendi. quia propria virtute siue potestate faciebat miracula non autem orando sicut alii. Unde dicitur Luce. 6. Virtus de illo exibat et sanabat omnes. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando assumptum. Et ad probationem respondetur sicut dictum est prius in superiori questione. per opera que christus fecit intelligendum est non solum de visibilibus. sed etiam de invisibilibus scilicet interiori instinctu et attractu doctrine. que quidem si in eis non fecisset peccatum non haberent.

Ad secundam respondetur secundum Augustinum quod dominus non loquitur de quibuscumque miraculis factis in eis. id est in conspectu eorum. sed de factis in eis id est personis eorum. nam in curatione infirmorum nullum tantum in eis fecit quantum christus qui vis etiam in aliis similiter quia nullus alius homo factus est deus et nullus natus est de virgine nisi christus. fecit ergo in eis opera que nemo alius fecit. In curatione etiam infirmorum. Et hoc in tribus. Primo quidem in magnitudine. quia mortuum quatuordecim annis suscitavit cecum natum illiavit quod a seculo non est auditum. Secundo in multitudo quia cum quotquot male habebant curabat ut dicit Mattheus 15. quod nullus alius fecit. Tercio in

modo. quia sicut diximus alii faciebant orando inuocando ostēdentes se nō propriā virtute facere. s; christus faciebat impando quasi ppriā virtute. sic g; licet q; alii mortuos suscitarent et alia miracula facerent que christus fecit nō tamē eodē modo nec ppriā virtute vt christus. Sicut qd dicit de statione solis minus est eo q; christus moriens lunā retrocedere fecit. et totum cursum firmamenti mutauit. g; ratio non pcedit.

Ad terciā rñdetur negando pñā. Et rō est quia alii licet quo ad substantiam aliqua maiora facerent sicut vmbra Petri sanabāt infirmos. nō tñ maiora erāt quo ad modum. immo illi non faciebant sine christo. vnde christus inuocando illa operabātur.

Ad quartā rñdetur negando pñā. Et ratio est. q; miracula fiūt virtute diuina ad pfirmationē veritatis fidei. Vnde dicit Marci vlti. d; apostolis q; predicauerunt vbiq; dñō cooperante et sermonem confirman'e sequētib; signis. non aut fiunt miracula semp ad demonstrādū gratiam eius per quē miracula fiūt et ideo potest cōtingere q; aliquis gratiam gratum facientem non habens miracula faciet. sed hoc contingere non potest q; aliquis falsam doctrinam annūciāns vera miracula faciet que nō nisi virtute diuina fieri possunt sic enim deus esset falsitatis testis. quod

est impossibile. cuius g; christus se filius dei diceret equalē deo hāc eius doctrinam comprobāt miraculo que faciebat. et ideo ostēdebatur christus per miracula q; faciebat esse deus. Petrus autē licet ea vel maiora miracula faceret non pbatur esse deus. s; per ea etiā pbatur q; christus esset d; quia Petrus non predicabat se ipsum sed iesum christū esse deū

In festo omni

nū sanctorū est euangelii. Vidēs iesus turbas et d. Mathei. 5. Circa qd possunt disputari sequētes questiones. Prima. Utrum beatitudo sanctorū consistat in visione dei per essentiam. Secunda. Utrum beati videntes deum per essentiā videant oīa que deus videt. Tercia. Utrum beati in gloria prius ferantur ad contemplandū christi diuinitatem quā eius humanitatem.

De primā que

stionem sic proceditur. et videtur q; beatitudo sanctorū non consistit in visione dei per essentiam. Primo sic. Beatitudo in bonis corporis consistit. ergo non in visione dei et d. pñā est bona. assumptus probatur. quia quod a pluribus dicitur impossibile est esse falsus totaliter. vt cōmentator dicit. I. de aīa et pñā

7° Etibi. q^d opinio non perditur
quam populi multi famant. sed
maior hominum multitudo in-
clinatur ad querendum delectatio-
nes corporales et corporalia bo-
na quasi finem. ergo finis huma-
ne nature in corporalibus bonis
persistit. s^c finē humane nature di-
cimus beatitudinem. 8° hominis
beatitudo in bonis corporis que-
renda est. Secundo sic. Intel-
lectus nō pōt ad hoc ptingere q^d
videat deum per essentiā. 9° san-
ctorum beatitudo nō persistit in vi-
sione dei per essentiā. sequen-
tia est bona. probat assumptum
Primo sic. Cum intelligibile sit p-
fectio intellectus oportet esse pro-
portionem inter intelligibile et in-
tellectum. et visibile et visum. sed
nō possumus accipere proportio-
nem aliquam inter intellectū ho-
mīnem et divinam essentiā cum
in infinitum distent. 10° intellectus
noster non pōt ptingere ad essen-
tiā divinā videndā. Tercio
sic. Plus distat sensus ab intelle-
ctu nostro quam intelligibile cre-
aturā a sensu. s^c sensibile nullo mo-
do pōt cōtingere ad creaturam
rationale spirituale. 11° nec intel-
lectus noster ad divinam essenti-
am. Quarto sic. Quācūq³ in-
tellectus intelligit aliquid in actu
oportet q^d informetur per simili-
tudinem intellectus. q^d est prin-
cipium intellectualis cōpātē is in
tale obiectum terminare. si 12° in-
tellectus noster deum intelligat.

2
oportet q^d fiat p^{er} aliquā similitudi-
nem informantē ipm intellectus
Hoc autē nō potest esse divina es-
sentia. q^{ia} forma et formate oportet
esse unū aliqd. divina autē es-
sentia ab intellectu nostro differt
s^c essentiā et esse. ergo oportet
q^d forma qua informatur intelle-
ctus noster in intelligendo deus
sit aliqua similitudo impressa a
deo intellectui nostro. sed simili-
tudo illa cū sit quid creatum nō
potest ducere in dei visionem ni-
si sicut effectus in causam. ergo i-
possibile est q^d intellectus videat
deum per essentiā. Quinto
principaliter arguitur. Beati in
patria videbunt deum per medi-
um. q^{ia} per lumē glorie. s^c illud
psal. In lumine videbimus lu-
men ergo non videbunt deus p-
essentiā. Sexto sic. Sancti
in patria videbunt deū facie ad
faciem. ut dicitur. 1. Cor. 13. sed
quā videmus facie ad faciem vi-
demus per similitudinem. 13° de-
us in patria videbitur per simili-
tudinem. et sic non per essentiā
In oppositum est euangelium
p^{er}is. vibi dicit. Beati mūdo cor-
de quoniam ipsi videbunt deus
Secundo. 1. Cor. 13. super illud
Lum tradiderit regnū deo patri
dicit glo. Ubi. s. in patria essenti-
am patris et filii et spūs sancti vi-
debunt q^d solis mundis cordib⁹
dabit⁹ q^d est sūma beatitudo. 14°
sancti deū per essentiā videbunt
Respondeo dicendū q^d secundum

fidem catholicā firmiter creden-
dus est q̄ beatitudo sanctorum
p̄sistit in v̄sione dei per essentia
Ista conclusio p̄bat. Primo ex illo
Job. 17. Nec est vita eterna ut co-
gnoscant te solum deū 24. Se-
cundo sic. Sanctorum desiderium nō
pōt omnino frustrari. s; sanctorum
desiderium commune est ut videāt
deū p̄ essentiam ut patet Exodi.
33. Ostende mihi gloria tuā. 2 in
psal. Ostende faciē tuā 2 salui eri-
mus. Et Job. 14. Ostēde nob̄ pa-
trem 2 sufficit nobis. g. sancti de-
um p̄ essentia videbūt. Tercio
sic. Beatitudo enī est vltima
p̄fectio rōnalis creature nihil au-
tē est finaliter p̄secutus: nisi at-
tingat ad suū principium s; modū
suū. 2 ideo dico s; modū suū
q̄ ad principium qd̄ est deus at-
tingit aliquis dupliciter. Uno
modo p̄ similitudinem qd̄ est cō-
mune omni creature. que. s. tātu
h; de p̄fectione q̄tum p̄sequit̄ de
diuina similitudine. Alio mō p̄
op̄atōem ut p̄termittat̄ ille mo-
dus qui est xp̄o singularis. s. i vni-
tate p̄sone. Dico autē p̄ op̄atōem
in quātum rōnalis creatura cog-
noscit 2 amat deū. 2 q̄ aīa imē-
diatē facta est a deo btā esse non
poterit nisi imēdiatē videat deū
i. absq; medio q̄ sit similitudo
rei cognite. sicut species visibilis
i pupilla vel in speculo. nō est tñ
absq; medio qd̄ est lumen p̄for-
tans intellectū. qd̄ est lumen glo-
rie de quo in psal. In lumine tuo

videbimus lumen. Hoc autē est
p̄ essentiam deū videre. vñ i hoc
ponimus beatitudinem rōnalis
creature q̄ deū sup̄ essentia vide-
bimus. sicut p̄bi. qui posuerunt
animas nostras fluere ab intelli-
gētia agēte felicitatem ponebant
in p̄tinua p̄iunctione intellectus
nostri ad ipsam. Ad rōnes i
oppositum. Ad primā responde-
tur negādo assumptū. 2 ad p̄ba
tōe; respondetur q̄ multorū opi-
nionem nō est necessariū esse ve-
ram simpliciter. s; s; p̄tem multi-
tudo autē hoīm in bonis corporis
ponentium btitudinem q̄tum
ad hoc veram opinionem habēt
q̄ illud qd̄ optimū sibi existimāt
hoc suā btitudinem esse putant.
2 q̄tum ad hoc eorū opinio vera
est. s. q̄ optimum bonis est btitu-
do. non autē oportet q̄ sit vera q̄-
tum ad hoc q̄ ponūt eam in bo-
nis corporis. q̄ hec opinio proce-
dit ex falsa radice qua. s. existis-
māt se esse principaliter id qd̄ sūt
secūdnz corp⁹. Ad secūda; re-
spondet̄ negādo assumptū. et ad
p̄batōem dicim⁹ q̄ p̄portio dici-
tur tripliciter. Uno mō p̄prie s; q̄
qd̄ ip̄ortat quēdam determinatū
excessū. 2 sic p̄portio requiritur
inter intellectū 2 inter intelli-
gibile ad hoc q̄ sit cognitio cum
p̄prehensione. qualiter diuina es-
sentia nunq̄ videbitur ab intel-
lectu creato. Alio mō accipit̄ cō-
muniter pro qualibet habitudinē
2 sic infinitum potest habere pro

portionem ad finitum sicut eius perfectio vel alia hmodi habitudoinem h3 ad ipsum. et talis proportio sufficit ad hoc qd intellectus noster videat essentiam diuinam attingendo non apprehendendo.

Ad terciam probationem respondetur distinguendo de duplici differentia. una est scilicet continentia in natura. et sic conceditur qd magis distat deus ab intellectu creato quam intelligibile creatum a sensu. Alia est scilicet proportionalitas. et sic econuerso quia sensus non est proportionatus ad cognoscendum aliquod materiale. sed intellectus est proportionatus ad cognoscendum quodcumque immateriale. et ita ratio non preedit. Ad quartam probationem respondetur negando premissam. et dicimus qd in visione qua beati deum per essentiam vident ipsa essentia diuina est quasi forma intellectus qua intelligit nec oportet qd efficiatur vnus simpliciter cum intellectu. sed solus qd fiat vnus quantum ad actum intelligendi. Ad quintam principalem rationem respondetur negando premissam. Et ratio est quia lumen glorie non est medium quo sicut specie intelligibili videatur deus.

Pro quo notandum qd in visione corporali et intellectuali inuenitur triplex medium. Primum est medium sub quo videtur hoc est qd perficit visum ad videndum et in generali non determinans visum ad aliquod speciale obiectum. sicut se ha-

bet lumen corporale ad visum corporalem et intellectus agens ad intellectum possibilem. Secundum medium quo videtur est forma visibilis qua determinatur vterque visus ad speciale obiectum. sicut per formam lapidis ad cognoscendum lapidem. Tercia est medium in quo videtur et hoc est illud per cuius inspectionem ducitur visus ad aliam rem. sicut inspiciendo ducitur in ea que in speculo representantur: et videndo ymaginem ducitur ad ymaginatum. et sic etiam intellectus per cognitionem effectus ducitur in causam et econuerso. In visione ergo patrie non erit tercius medium vt scilicet deus per species aliorum cognoscatur. sicut nunc cognoscitur ratione cuius dicimus nunc videre in speculo. Nec erit ibi secundum medium. quia ipsa essentia diuina erit qua intellectus noster videbit deum vt ex dictis patet. Sed erit ibi tantum primum medium quod eleuabit intellectum nostrum ad hoc qd possit coniungi essentie increate modo predicto. sed ab hoc modo non tunc cognitio mediata quia non cadit inter cognoscentem et rem cognitam. sed est illud quod dat modum cognoscendi. Ad sextam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia non est simile. quia creature corporales non dicuntur immediate videri nisi quod id quod in eis coniungibile est

visui ei coniungitur. nō sunt autē
cōiungibiles per essentiam suā
rōne materialitatis. et iō tūc im-
mediate videtur qñ eorū similis
t iō intellectui coniungitur. Un-
nō videretur immediate nisi es-
sentia sua diūgeretur intellectui
et hec visio immediate dicitur vi-
sio faciei.

D Secundam

questionem sic pceditur
Et videtur q videntes deus per
essentiam: videāt oīa que deus
in seipso videt. Primo sic Gre-
gor. 4.º dialogorū dicit. Illic oēs
cōmuni caritate deum conspici-
unt. quid est q nesciant vbi sciēs-
tem omnia sciunt. loquitur autē
de beatis qui vident deum p es-
sentiam. ergo videtur q qui vi-
det deum per essentiā oīa cognos-
cet. Secundo sic. Quicumq;
videt speculum videt ea que in
speculo resultant. s; in verbo dei
omnia sicut in speculo resultant
q ipsum est rō et similitudo om-
nium. gº sancti qui vident ver-
bum per essentiā vident oīa crea-
ta. Tercio sic dr. puer. 10. Des-
iderium suum iustis dabitur. s;
sancti desiderant omnia scire. q;
omnes homines natura scire de-
siderant. i. metaphisice. nec na-
tura p gloriā auferet. ergo da-
bitur eis a deo q omnia cognos-
cant. Quarto sic Ignorantia
est quedam penalitas vite psen-
tis. sed omnis penalitas per glo-

riam a sanctis auferetur. ergo et
omnis ignorantia et ita omnia co-
gnoscent. Quinto sic. Sicut sensus
ita et intellectus cognoscit om-
ne illud cuius similitudine infor-
matur. sed diuina essentia expres-
sius indicat quālibet rem quam
aliqua similitudo alia rei. ergo i
illa beata visione cuius essentia di-
uina fiat quasi forma intellectus
nostri. videtur q sancti videntes
deum omnia videant. In op-
positū dicit Dionysius. 6.º celest.
liber. q angeli superiores inferi-
ores a nescientia purgant. sed an-
geli inferiores vident diuinā es-
sentiam. ergo angelus videns di-
uinā essentiam potest aliqua ne-
scire. sed anima nō perfectius vi-
det deum quam angelus. gº san-
cti videntes deum nō oportet q
videant omnia. Respondeo di-
cendus. q duplex dicitur diuina
cognitio. Una vocatur noticia
visionis qua cognoscit omnia q
sunt vel fuerunt. et hec noticia di-
citur visionis. quia per similitu-
dinem visionis corporalis agno-
scit ea quasi presentia. Secunda
cognitio que dicitur simplex in-
telligentia est qua cognoscit vi-
dendo suam essentiam omnia q
potest facere qvis nunquam fe-
cerit nec facturū sit. alias non
perfecte cognosceret potentiam
suam non enim potest cognosci
potentia nisi sciatur potentie ob-
iecta. Et hoc dicitur cognoscere
noticia simplicis intelligentie. bº

notato sit prima conclusio. Impossibile est quod aliquis intellectus creatus cognoscat omnia videndo diuinam essentiam que deus potest facere. Patet conclusio. quia hoc esset comprehendere diuinam essentiam quod est impossibile. Patet sic. Quanto aliquod principium perfectius cognoscitur. tanto plura sciuntur in ipso. sicut in vno demonstrationis principio ille qui est per speciationis ingenii plures conclusiones videt quam alius qui est tardioris. cum ergo quantitas diuine potentie attendatur secundum ea in qua potest si aliquis intellectus videret in diuina essentia omnia que deus potest facere eadem esset quantitas perfectionis intelligendo que est quantitas diuine potentie in producendo effectus. et ita comprehenderet diuinam essentiam quod est impossibile omni intellectui creato. Secunda conclusio loquendo de scientia visionis. Possibile est quod aliquis intellectus creatus ut anima christi cognoscat omnia illa que scit noticia visionis. De aliis autem sanctis vtrum videant omnia que deus videt scientia visionis est duplex opinio. Quidam dicunt quod sic. sed hoc repugnat sanctorum dictis qui ponunt angelos alios quos ignorare quia tamen constat secundum fidem omnes deum per essentiam videre. Alii dicunt oppositum secundum quos sit illa tertia conclusio. Sancti videntes diuinam essentiam non vident omnia

que deus videt. Ista conclusio probatur primo sic. Solus christus habet spiritum non ad mensuram ut dicitur Iohanna. 3. sed christo in quantum habet spiritum non ad mensuram competit quod omnia in verbo cognoscit. unde ibidem dicitur. quod pater dedit omnia in manu eius. ergo nulli alii sanctorum competit omnia cognoscere in verbo quam christo. Secundo sic. Quanto aliquod principium perfectius cognoscitur. tanto plures effectus eius cognoscuntur per ipsum. sed quidam videntur deum per essentiam perfectius aliis cognoscunt deum qui eum omnium principium est. ergo quidam aliis plura cognoscunt. et sic non omnes sciunt omnia. et ideo est quod unus potest alium instruere. et sic scientia angelorum et animarum sanctarum potest augeri usque ad diem iudicii. sed ultimus non proficiet quia tunc erit ultimus status rerum. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ad dictam Gregorii in eadem et sancti thomas quod ex verbo illo Gregorii ostenditur quod in illa beata visione est sufficientia ad omnia inueniendum ex parte diuine essentie per quam deus omnia videt. et quod non omnia videntur est ex defectu intellectus creati qui diuinam essentiam non comprehendit. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia speculum ille

lud est voluntarium. et sicut se ostendit cui vult. ita in se ostendit que vult. nec est simile de speculo materiali in cuius potestate non est quod videatur vel non videatur. **A**d terciam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. qui desiderium sanctorum quo omnia scire desiderant impletur ex hoc solum quod deum vident. sicut desiderium eorum quo omnia bona habere cupiunt impletur in hoc quod deum habebunt sicut enim deus in hoc quod habet perfectam bonitatem sufficit affectui. et eo habito omnia bona quodammodo habebunt. ita eius visio sufficit intellectui. Job. 14. Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. **A**d quartam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia ignorantia dupliciter accipitur. Uno modo proprie accepta in privationem sonat. et sic est pena. sic enim ignorantia est nescientia aliquorum que scire debent. vel que necesse est scire. et hoc modo ignorantia non ponitur in sanctis quia nullius horum scientia sanctis deerit in patria. Alio modo ignorantia accipitur communiter pro omni nescientia. et sic angeli et sancti in patria quedam ignorant. Unde Dionysius dicit quod angeli a nescientia purgantur. sic autem ignorantia non est penalitas. sed defectus quidam. nec est necesse quod omnis talis defectus ad gloriam

auferatur. sic etiam posset dici quod defectus est in uno quia non peruenit ad gloriam alterius. **A**d quintam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia quavis diuina essentia sit ratio omnium cognoscibilium. non tamen coniungitur cuilibet intellectui creato secundum quod est ratio omnium. et ideo ratio non sequitur.

Ad terciam que

tionem sic proceditur. Et videtur quod beati prius ferantur ad contemplandum christi humanitatem quam ad contemplandum christi diuinitatem. **P**rimo sic. **A**d extremum non peruenit nisi per medium. sed medium inter deum et homines est christi humanitas. 1. 2. Timoth. 2. Mediator dei et hominum christus ihesus. ergo sancti non peruenient ad contemplandam christi diuinitatem nisi prius contemplando humanitatem eius. **I**n oppositum est euangelium presens ubi dicitur. Gaudete et exultate quoniam merces vestra multa est in celo. et sic constitui debent in potissimo et altissimo statu. ex quo sic arguitur. Altissimus enim status altissimus actus principaliter et primo competit sed beati sunt in altissimo statu. cum ergo actus intellectus qui est potentia altissima cuius est ferri in deum sit actus altissimus. videtur quod hic actus primo beatis competat ut deum contem-

plentur. Respondeo dicendum:
q̄ sancti in gloria prius feruntur
ad contemplandam christi diuini-
tatem. quam eius humanitas
tem. Ista conclusio probatur pri-
mo sic. Hoc ad perfectionem vie
pertinet q̄ oportet nos ab inferio-
ribus ad superiora contemplan-
da ascendere. sed in beatis erit p-
fectio contraria perfectioni vie.
ergo ipsi econuerso per prius alti-
ora contemplantur. ergo beati exi-
sentes supra in patria prius xpi
diuinitatem contemplantur quā
eius humanitatem. Secundo sic
vnusquisq; considerat regulam
operis prius quam secundum re-
gulam operetur. beati autem deo
sunt coniuncti ut ipse sit eis ratio
cuiuslibet cognitionis et operis.
aliter enim actus beatitudinis p-
alias cognitiones et operationes
impediretur. et ideo id quod pri-
mo attendunt est ipse deus. et ip-
sum habent medium cuiuslibet co-
gnitionis et regulam cuiuslibet o-
perationis. et sic per prius contem-
platur christi diuinitatem quam
eius humanitatem. In vtraq; ta-
men contemplatione delectatio-
nem inueniunt. vñ dicitur Job.
10. Ingredientur. s. beati ad com-
templandum diuinitatem. et egre-
dientur ad contemplandum hu-
manitatem et vtrobiq; pascua in-
uentient. id est delectationem. ut
exponit in li. de spiritu et anima.
Ad rationem in oppositum re-
spondetur q̄ ratio illa procedit

quantum ad statum vie in qua
nondum sumus deo perfecte con-
iuncti. sed oportet nos per xpm
ad deum ascendere. sed cum iam
deo in beatitudine coniuncti er-
imus: tūc prius intendemus chris-
ti diuinitatem quā humanitatem

In die omnium

mortuorum est euangelium

Dicit Ihesus turbis etc. Job. 52

Circa quod possunt disputa-
ri sequentes questiones. Pri-
ma. Utrum iudiciaria potestas
qua iudicandi sunt mortui in fu-
turo iudicio conuenienter conue-
niat christo secundum qd homo

Secunda. Utrum suffragia
fidelium viuorum prosint defunctis

Tercia. Utrum suffragia fac-
ta p malos siue p peccatores prosint

Quarta. Utrum vox christi
quam audient mortui: erit causa
resurrectionis omnium eorum.

De primaz que

sionem sic proceditur. Et
videt q̄ iudiciaria potestas qua
iudicandi sunt mortui in futuro
generali iudicio non conueniet
christo secundum qd hō. Pri-
mo sic. Dicit Aug⁹ li. de vera res-
ligione. q̄ iudicium attribuitur
filio inquantum est ipse lex prime
veritatis. s. hoc pertinet ad chris-
tum secundum qd est deus. 2° iu-
diciaria potestas nō conuenit xpo
secundum qd hō. Secundo sic
Iudicium auctoritatem requirit

sed auctoritas superviuos et mortuos est in christo secundum quod deus. sic enim est deus et creator omnium. ergo potestas et cetera.

Tercio sic. Ad iudiciariam potestatem pertinet premiare bene agentes. sicut punire malos. sed premium bonorum est beatitudo eterna que non datur nisi a deo. dicit enim Augustinus super Johannem. quod participatione dei fit anima beata. ergo videtur quod iudiciaria potestas non. ergo etiam

Quarto ad iudiciariam potestatem christi pertinet iudicare occulta cordis. secundum illud. 1. ad Cor. 4. Nolite ante tempus iudicare quousque veniat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum. et manifestabit consilia cordium. sed hoc pertinet ad solam virtutem divinam ut patet. ergo etiam. In oppositum est evangelium presens ubi dicitur. Potestatem ei dedit iudicium facere. quia filius hominis est. Respondendo dicendum quod iudiciaria potestas convenit christo. et secundum quod deus et secundum quod homo. Ista conclusio declaratur sic. Quamvis apud deum maneat primaria auctoritas iudicandi. hominibus tamen committitur a deo iudiciaria potestas respectu eorum qui eorum iurisdictioni subiacent. ut dicitur Deutro. 1. Quod iustum est iudicate. et postea subdit. quia dei est iudicium cuius. scilicet auctoritate vos iudicatis

Cum autem christus in humana natura sit caput totius ecclesie. et quod sub eius pedibus deus omnia subiecit sequitur quod ad eum pertinet etiam secundum humanam naturam habere iudiciariam potestatem. Et hoc quidem propter tria. Primo propter convenientiam et affinitatem ipsius ad homines. sicut enim deus per causas medias tanquam propinquiores effectibus operatur. ita iudicat per hominem christum homines ut sit suavius iudicium hominibus. Unde apostolus dicit ad Hebr. 4. Non habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris etiam. Secundo. quia in finali iudicio. ut Augustinus dicit. erit resurrectio corporum mortuorum que suscitatur deus per filium hominis sicut per eundem christum suscitatur animas in quantum est filius dei. Tercio quod Augustinus dicit in li. de verbis domini. rectum erit ut iudicandi vident iudicem. Iudicandi enim erunt boni et mali. restat ut in iudicio forma servi bonis et etiam malis ostendatur. forma autem dei solum bonis servetur. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando premissam. Et ratio est quia licet iudicium pertineat ad veritatem sicut ad regulam iudicii pertinet non etiam ad hominem qui est instrumentum veritatis secundum quod est unum quodammodo cum ipsa veritate quasi quidam lex et quidam iusticia animata anima autem christi preceteris creaturis

ceteris creaturis magis fuit unita veritati et magis ea repleta secundum illud Iohan. 1.º. Vidimus eum plenum gratia et veritate. ergo ad animam Christi maxime pertinet omnia iudicare. Ad secundam respondetur negando primam. Et ratio est. quia sicut in Christo secundum divinam naturam est auctoritas domini respectu universalis creature ex iure creationis. ita in ipsa secundum humanam naturam est auctoritas domini quam promeruit per passionem et est quasi auctoritas secundaria et acquisita. secundum primam est naturalis et eterna.

Ad tertiam respondetur negando primam. Et ratio est. quia licet solius dei sit participatio animas beatas facere. nihilominus adducere homines ad beatitudinem in quantum est caput et auctor salutis eorum est Christus. secundum illud ad Hebr. 2.º. Qui multos filios in gloriam adduxerat auctorem salutis eorum per passionem consummare. Ad quartam respondetur negando minorem. Dicimus enim quod cognoscere occulta cordium et diiudicare per se pertinet ad solum deum. sed ex influentia divinitatis ad animam Christi convenit etiam ei cognoscere et diiudicare occulta cordium. et ideo dicitur ad Roma. 2.º. In die cum iudicabit deus occulta hominum per Iesum Christum. et ita compilando omnes rationes iudicaria potestas convenit Christo.

D Secundam

questionem sic proceditur. Et videtur quod suffragia vivorum non prosunt defunctis. Primo sic. Suffragia per unum facta non possunt alii prodesse. secundum 2.º. assumptum probatur sic. Dicitur ad Gal. 6.º. Que seminauerit homo hec et metet. et si unus ex suffragiis alterius fructum consequeretur. meteret ab aliis seminata. Secundo sic. Ad iusticiam dei pertinet ut unicuique tribuatur pro meritis. Unde psal. Tu reddis unicuique secundum opera sua. sed iusticiam dei deficere est impossibile. ergo impossibile est quod unus ex operibus alterius iuvetur. Tertio sic. Dicitur in evangelio presenti. Qui bona egerunt ibunt in resurrectionem vite. qui vero mala in resurrectionem iudicii. id est damnationis. Quarto sic. Proficere ex opere aliquo est in via existentis. sed homines post mortem non sunt viatores. ergo mortui non possunt vivorum suffragiis adiuvari. Quinto. Nullus iuvatur ex opere alterius nisi sit aliqua vite communicatio inter eos. sed nulla est communicatio mortuorum ad vivos secundum philosophum. 1.º. Ethic. 8.º. suffragia vivorum non prosunt defunctis. In oppositum est quod habetur. 2.º. Macha. 12.º. Sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare.

Respondetur. Dicendum sub dua.

P. 1.

bus conclusionibus. Prima est. Suffragia per unum facta prodesse possunt aliis. Ista conclusio patet primo ex illo psal. Particeps me fac omnium timentium te. R. de sic. Omnes fideles caritate uniti sunt unius corporis membra. sed unum membrorum inuatur per alterum. ergo unus homo ex alterius meritis potest inuari. Secunda conclusio. Mortui possunt inuari ex operibus uiuorum. Ista conclusio patet ex consuetudine laudabili ecclesie que orat pro defunctis. si ergo ecclesia non decipitur ergo suffragia uiuorum valent de defunctis. Item dicit Augustinus. li. 8. cura agenda pro mortuis. Officia et sacrificia que offeruntur pro non valde malis sunt propiciationes. R. de sic. Sicut se habent orationes sanctorum ad uiuos sic uiuorum ad mortuos. sed sancti mortui impetrant nobis bona et nos adiuvant. ergo et uiui possunt bonis operibus suis inuare mortuos. Confirmatur. Caritas que est vinculum uniens membra ecclesie non solum ad uiuos se extendit sed etiam ad mortuos qui in caritate decedunt. caritas enim uita corporis non finitur. 1. Cor. 13. Caritas nunquam excidit. Similiter mortui in memoriis hominum uiuentium uiuunt. et ideo intentio uiuentium ad eos dirigere potest. Et sic suffragia uiuorum dupliciter mortuis prosunt sicut et uiuis et propter caritatis unionem et propter intentionem ad eos directam. Nec

tamen eis sic valere credenda sunt uiuorum suffragia ut status eorum mutetur de miseria ad felicitatem vel econuerso. sed valent ad diminutionem pene vel aliquid huiusmodi quod statum mortui non transmutat. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia messio est perceptio uite eterne sicut habetur Joban. 4. Qui metet fructum congregat in uitam eternam. fructus autem uite eterne non datur alicui nisi pro operibus propriis. quia si aliquis alteri impetret ut ad uitam perueniat nunquam tamen hoc fit nisi mediantibus operibus propriis tunc scilicet precibus alicuius gratia alicui datur per quam meretur uitam eternam. Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia opus quod pro aliquo fit efficitur ei pro quo fit. et similiter opus eius qui mecum est unum est quodammodo et meum. unde non est contra diuinam iusticiam si unus fructus percipit de operibus factis ab eo qui est secum in caritate vel ab operibus pro se factis. hoc etiam secundum humanam iusticiam conuenit ut satisfactio pro alio accipitur. Ad tertiam respondetur quod presens euangelium in nullo contradicit suffragiis. bene tamen innuit quod suffragia non valent ad mutationem statum sicut dictum est.

261

Ad quartam respondetur ne-
gando pñam. Et rō est. qz qñs
aie separate non sunt simpliciter
in statu vie sed quantum ad ali-
quid adhuc sunt in via in qñtum
scz eorū progressus adhuc retar-
datur ab vltima retributione. et
ideo simpliciter eorū via est cir-
cumsepta vt non possint vltius
per aliqua opera transmutari se-
cundum statum felicitatis et mis-
erie. sed quantum ad hoc non ē
circumsepta quin quantum ad
hoc q̄ detinentur ab vltima re-
tributione possint ab aliis iuuari
quia secundū hoc adhuc sunt
in via. Ad quintam respon-
detur negando consequentiam.
Et ratio ē. qz qñs cōmunicatio
cū aliis operum de qua phūs lo-
quitur non possit esse mortuorū
ad viuos quia mortui extra vi-
tam cūilem sunt: potest tamē eo-
rum esse communicatio quātū
ad opera spiritualis vite que est
per caritatem ad deum cui mor-
tuorum spiritus viuunt.

D tertiā que

stionez sic proceditur. Et
videtur q̄ suffragia per peccato-
res sine per m̄ los facta nō pro-
sunt illis pro quib⁹ fiunt. Pri-
mo sic. Joban. 9. Scim⁹ quia
peccatores deus non exaudit. si
nō oratiōes eorū pdesent illis
pro quibus orant exaudirentur
a deo. ergo suffragia eorū rē.

Secundo sic. Dicit Gregori⁹

Lum is qui displicet ad interce-
dendum mittitur irati anim⁹ ad
deteriora prouocatur. s; quilibz
peccator deo displicet. g⁹ per pec-
catorū suffragia deus ad miseri-
cordiaz nō flectitur. et ita talium
suffragia non prosunt. Terti-
o. Nullum opus est satisfactori-
um nisi qd̄ sit ex radice caritatis
sed illud nō fit sic. qz fit a malo
g⁹ non satisfacit. Quarto sic
Iste peccator nō est mēbz ecclie
g⁹ nullam habet pñexionem cū
illo qui mortuus est. g⁹ op⁹ eius
est oīo alienum ab ipso defūcto
g⁹ nihil ei prodest. In opp⁹
arguitur sic. Null⁹ pōt scire pro
certo vtrum sit in statu gratie vlt
culpe. si ergo illa tantum suffra-
gia p̄sunt que fiunt per eos qui
sunt in gratia non posset homo
scire per quos suffragia conquis-
reret suis defunctis. et ita multi a
suffragiis faciendis retraherentur.
Secundo sic. Dicit Au-
gustinus. Secundum hoc iuuat
aliquis mortu⁹ suffragiis q̄ dū
viueret meruit vt iuuaretur post
mortem. ergo valor suffragiorū
mensuratur secundū pditionez
eius pro quo fiunt. nō g⁹ differt
vtrū per malos vel bonos fiant.

Rñdeo. Dicendū q̄ suffra-
gia facta per malos si sint facta
per opera sacramentalia vt est ce-
lebratio misse/aut sint facta in p-
sona ecclie/aut ex ordinatione
mortui decedētis in caritate pro-
sunt illi pro quib⁹ fiūt. Pro qua

conclusionem notandum quod in suffragiis que fiunt per malos duo possunt considerari. Primo ipsum opatum sicut sacrificium altaris et quia nostra sacramenta ex seipso efficaciam habent absque opera operantis que equaliter explentur per quoscumque fiunt quantum ad hoc suffragia per malos facta a defunctis prosunt. Alio modo possunt considerari quantum ad opus operantis. et sic distinguendum est. quia operatio peccatoris suffragia facientis potest uno modo considerari ut est eius et sic nullo modo meritoria esse potest nec sibi nec aliis. Alio modo in quantum est alterius quod dupliciter conuenit. Uno modo in quantum peccator suffragia faciens gerit personam ecclesie totius sicut ut sacerdos dum dicit in ecclesia exequias mortuorum. et quia ille intelligitur facere cuius nomine vel vice sit ut patet per Dionysium. 13. celestis ierarchie. Inde est quod suffragia talis sacerdotis quantumvis sit peccator defunctis prosunt. Alio modo quando agit ut instrumentum alterius. opus enim instrumenti est magis principalis agentis. Unde quantumvis ille qui agit ut instrumentum alterius non sit in statu merendi actio tamen eius potest esse meritoria ratione principalis agentis. sicut si seruus in peccato existens quodcumque opus misericordie facit ex precepto domini sui caritatem habentis. Unde si aliquis in caritate decedens precipiat sibi suffragia fieri vel alius precipiat ca-

ritatem habens illa suffragia valent defuncto quantumvis illa per quos fiunt in peccato existant magis tamen valerent in caritate esset quia tunc ex duabus partibus opera illa meritoria essent. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando premissam. Et ratio est multiplex. Primo. quia oratio per peccatores facta quandoque non est peccatoris sed alterius. et ideo 13. hoc digna est ut a deo exaudiat. Tum secundo quia quandoque de peccatoribus audit scilicet quando peccatores aliquid deo acceptum petunt. non enim solis iustis sed etiam peccatoribus deus bona sua prouidet ut patet Math. 5. non autem ex meritis eorum sed ex sua clementia. et ideo Johan. 9. super illud. Peccatores non audit. dicit glossa. quod loquitur ut inunctus. id est non plene illuminatus siue adhuc non plene videns. Ad secundam respondetur negando premissam. Et ratio est. quia quantumvis ex parte eius displicet oratio peccatoris non est accepta tamen ratione alterius cuius vice vel imperio agitur potest deo esse accepta. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. quia opus illud ex parte eius cuius vice vel imperio sit ex radice caritatis procedit. Ad quartam respondetur eodem modo quod ille cuius vice aut mandato fiunt suffragia est membrum ecclesie ex caritate unum eis pro quibus

26
suffragia fiunt et hoc sufficit licet
minister sit a corpore ecclesie caritate separatus.

D quartaz que

stionem sic proceditur. Et videtur quod vox filii dei non sit causa resurrectionis mortuorum. Primo sic. Resurrectio fiet subito cum dicat Damascen⁹ quod divina virtute fiet que est infinita. sed vox illa mensuratur tempore nec est potentie infinite. ergo resurrectionis causa esse non potest. Secundo sic. Vocem illam quam dicuntur audituri mortui aut audient antequam resurgent aut post. si ante ergo antequam vivant audient. si autem post vox illa non fuit causa resurrectionis. Tertio sic. Quando datur potentia siue virtus alicui quous miraculose datur opus tamen egrediens ab illa erit naturalis sicut patet in ceco illuminato. si ergo dicatur quod voci illi sit data aliqua virtus sequitur quod resurrectio erit naturalis quod falsum est. In oppositum est euangelium presens ubi dicitur. Mortui audient voces filii dei. Respondeo. Dicendum quod vox ministerialiter erit causa resurrectionis corporum mortuorum. Unde Apostolus. 1. Thessal. 4. Dominus in tuba dei descendet de celo et mortui qui in christo sunt resurgent. Ratione sic potest probari. Illud est causa excitationis in dormiente quo audito excitatur. sed mor-

tui in monumentis excitabuntur auditu vocis filii dei ut patet in euangelio presenti. ergo vox illa erit causa resurrectionis. Pro cuius conclusionis pleniori intelligentia notandum iuxta sanctum Thome. quod oportet causam effectui aliquo modo coniungi. quia movens et motum faciens et factus sunt simul ut probatur. 7. philosophorum. christus autem resurgens est causa uniuersae nostre resurrectionis. Unde oportet quod in resurrectione corporum communi aliquo signo corporali dato christus resurgens operetur. quod quidem signum ut quidam dicunt ad litteram est vox christi resurrectionem operantis sicut imperavit mari et cessavit tempestas. Mat. 8. Quidam autem dicunt quod hoc signum aliud est quam ipsa presentia eundem filii dei in mundo. sed nobis melior videtur prior sententia et littere magis conformis. et hec vox quaecumque sit quandoque dicitur clamor quasi premonis ad iudicium ciuitatis. quandoque autem dicitur sonus tube vel propter euentiam vel propter convenientiam ad usum tube que erant in veteri testamento. tuba enim congregabantur ad concilium / commovebantur ad bellum / vocabantur ad fenum. resurgentes autem congregabuntur ad concilium iudicii. ad prelium quo orbis terrarum pugnabit contra insensatos ut dicitur Sapient. 5. et ad
P. 2.

festum eterne solēnitatis. Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. qz licet sonus mensuretur tempore nimirum sicut dicitur de formis sacramentorum in ultimo instanti prolationis effectum suum habet. et sic resurrectio fiet subito et tum ad id quod in ea fiet virtute divina licet quo ad id quod fiet ministerio angelorum non fiet in instanti si instans dicat indivisibile temporis et tamen in instanti prout dicit imperceptibile tempus. Ad secundam respondetur vno modo quod ibi audire dicitur id est obedire. quia audient id est obedient voci filii dei. vox enim expressiva est interioris conceptus tota aut natura ad nutum obedit voluntati diuine et conceptio ni. sicut audiuit Lazarus quando dictum est ei. Veni foras et reuixit ut dicitur Johan. 11. Alio modo respondetur iuxta sanctus Thome. quia sicut forme sacramentorum habent virtutem sanctificandi non ex hoc quod audiuntur sed ex hoc quod proferuntur. ita illa vox quicquid sit habebit efficaciam instrumentalem ad resuscitandum non ex hoc quod sentitur sed ex hoc quod profertur. sicut etiam vox ex ipsa impulsione aeris excitat dormientem soluendo organum sentiendi non ex hoc quod cognoscatur. quia iudicium de voce proveniente ad aures sequitur exci-

tationem et non est causa eius. et ita ut dicit dominus Bonaventura in. 4. Vox illa audietur simul tempore quando mortui resurgent. prius tamen natura resurgunt et audiunt ratione iam dicta. Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia virtus illa data voci non est ens perfectum in natura sed est talis qualis est in formis sacramentorum. Assumptum autem esset verum quando potentia siue virtus que datur esset ens completum in natura sicut est potentia data ceco illuminato.

In festo beati

Martini est euangelium Sint lumbi vestri etc. Luce. 12. de quo disputatur sicut in festo beati Nicolai. Nunc queritur.

Utrum illud sit verum aut conuenienter dictum quod expectantes dominum reuersurum Christus faciet eos discumbere et transiens ministrabit illis. Et videtur quod non.

Primo sic. Discubitus est accommodata corporis dispositio in iacendo vel sedendo. sed talis corporalis discubitus non puenit aiaibus sanctorum que sunt spiritus incorporei. ergo non videtur pueniens. Secundo sic. Christus est immobilis semper stabilis dāns cuncta moueri ut dicit Boetius Et in psal. Tu autem ides ipse es. ergo non videtur puenienter dictus

q̄ transiēs r̄q̄. Tercio sic. Si ministrabit. q̄ritur aut idē oib⁹ aut varia diuersis. non videtur idē. q̄ vt videtur tūc oēs equaliter essent beati qd̄ est falsū. cū enim premiū respondeat merito ⁊ multi sint excellentioris meriti q̄ alii necessario non erunt oēs equaliter beati. si varia. ḡ sequitur q̄ nō erit vna beatitudo omnium. In opp⁹ est euangeliū. R̄ndeo. Dicēdū q̄ b̄ verissimū est bene intellectū. dñs. n. spūalia loquitur sub similitudine rex corporaliū vt nos intelligere valeamus. Ad rōnes in opp⁹. Ad primā r̄ndetur p̄ i lūz discubitus intelliguntur sedes et māsiones parate sanctis in illo beatitudinis prandio. de quib⁹ dicit Jobā. 14. In domo patris mei multe māsiones sunt. quod Aug⁹. exponit de variis dignitatibus premioz. Ad secundā r̄ndetur iuxta Albertū magnū sup̄ Lucā. 12. q̄ xp̄s transibit triplici transitu in gloria ministrando s. transitu corporali. 2. mētali. 3. simul corporali ⁊ mētali. Corporali quidē transibit in seip̄o q̄ post iudiciū d̄ aere in quo occurrent ei beati in celis cū eis morabit. 1. Thessal. 4. Simul rapiuntur cū illis obuiam xp̄o in aerea. Mentali aut transitu non transibit in se s̄ in sanctis q̄ nō uis illuminationib⁹ reficiet sanctos. Eccl. 24. Trāsite ad me omnes qui cōcupiscitis me. Si imū

autē corporali ⁊ mentali trāsibit etiam in sanctis q̄ sensibus corporis exhibebit gloriā corporis ⁊ mentibus exhibebit gloriā diuinitatis Jobā. 10. Per me si q̄s introierit saluabitur ⁊ ingreditur ⁊ egreditur ⁊ pascua inueniet. Exponit Aug⁹. foris egrediēs pascitur in saluatoris humanitate. ⁊ intus ingrediēs pascetur in creatoris diuinitate. et sic vtrobiq̄ pascua inueniet. et sic respondet ad tertiam q̄ idem ministrabit omnibus. omnium enim beatitudo vna sicut vnus ē denarius licet non equaliter omnes illam participant.

In festo beate

Katherine est euangelium. Simile est regnum celorum Math. 13. Circa quod potest disputari sequens questio.

Utrum beata Katherine emit agrum in quo erat thesaurus abscondit⁹. Et videtur q̄ nō

Primo sic. Quia ager ille in quo absconditi sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei est christus Coll. 2. sed christus nō est emibilis. ergo r̄q̄. Secundo sic. Christi precio Katherine et omnes fideles sumus empti. secundum illud. 1. Corinthe. 6. Empti enim estis precio magno. glo. xp̄i sanguine. ergo nō videt⁹ conuenienter dictum q̄ christus emptus sit a quocunq̄ nostrum

In oppositū videtur euangelium q̄ in h̄mōi sancta feliuitate legitur q̄ beata Katherina fuerit illa que agrum emit in q̄ thesaurus esset absconditus vt haberet illum. Respondeo. Dicendum q̄ emptio in p̄nti dicitur in methaphorice. q̄ vbi ē aliquid qua cōmutatio ibi videtur aliqua emptio. Cum autē sancti cōtemnūt oīa terrena pro xp̄o et p̄p̄riam vitam exponunt propter ipsum dicuntur emere xp̄m iuxta illud Apli ad Phil. 3. Oīa scilicet mundana detrimentū feci et arbitror vt stercorea vt xp̄m lucrificam et vt inueniar in illo. Et Ambro. determinans illud Isa. 55. Oēs sitientes venite ad aquas. et qui non habetis argentum ite emite et. dicit sic. Nec enī p̄cium q̄siuit a nobis qui sanguinis sui p̄ciū soluit. q̄ non auro nec argento s̄ p̄cioso nos redemit sanguine. ergo idem p̄cium debes quo empt⁹ es. eme xp̄m tibi non eo q̄ pauci habent sed eo q̄ oēs habent per naturam. suus est qd̄ a te xp̄us reposcit. ipse oībus vitam dedit. ip̄e pro oībus mortem suam obtulit. solve pro auctore qd̄ solutū est lege. nō mediocris p̄tractus est. Nec Ambro. Cum gō beata Katherina p̄tempta oī dignitate vitam suā pro xp̄o p̄stantissime dederit recte emisit agrum. i. xp̄m in quo thesaurus absconditus ē dicitur. Ex quo agro sup̄ sit thesaurū diuine sapiētie qua

maxime vsa est in defensione fidei in confutatione ydolatrie in disputatiōe p̄tra rethores quib⁹ vnū solū deum v̄x esse p̄bauit et deos falsos oēs esse conuicit. Inde sumpsit thesaurū sciētie naturalis qua maxime vsa ē in disputatione p̄tra imperatorem vt in legenda. Tertio sumpsit inde noticiam scientie methaphisice. et hoc in contēptu terrenorū. hec enim scientia speculatur formas sine materia. hanc habuit quando animus suus a materialium rerum amore subtraxit. qua vsa est qñ oratores et reginam et milites ad p̄temptū mundi et despectū sui et desiderū regni celestis animauit et in martirio confortauit.

Ad rōes in opp⁹. Ad primā responderetur negando assumptū quoniam mō predicto xp̄us emibilis est. Ad secundā responderetur negādo p̄nā. Et rō est. q̄ non ē idem p̄ciū emptōnis quo xp̄s dicit suo sanguine nos emisit et qua fide et deuotiōne nos eū amplectemur. Unde Ambrosi⁹ Nemo vereatur qui argentū nō habet. non querit xp̄us argētū sed fidem q̄ argento p̄ciosior est.

Domini Johannis de Turre cremata Cardinalis sancti Sixti vulgariter nuncupati disputationes siue collationes sup̄ euangelia tam de tempore q̄ de sanctis felici sydere finiunt.

Incipit Tabula questionum

2 fol. In prima dominica aduentus domini est euangelium. Cum appropinquasset ihesus iherosolimis etc. Math. 21. In quo fit mentio de aduentu xpi in carne dicitur. Dicite filie syon. Ecce rex tuus venit tibi etc. Unde possunt sequentes questiones disputari.

Prima. Utrum pro redemptione generis humani necessarius fuit deum incarnari. Secunda. Utrum si homo non peccasset deus incarnatus fuisset. Tertia. Utrum conuenienti fuit filius dei incarnari quam aliquam aliam personam.

6 In dominica secunda est euangelium. Erunt signa in sole et luna. Lu. 21. In quo quod tangitur de aduentu xpi ad iudicium possunt disputari sequentes questiones.

Prima. utrum generale iudicium sit futurum. Secunda. utrum omnes iudicandi in iudicio videbunt filium hominis. id est. xpm in forma humana gloriosa iudicantes. Tertia. utrum signa que assignantur in lectione euangelii precedant iudicium. Quarta. utrum tempus futuri iudicii potest determinate sciri ab aliquo homine.

10 In dominica tertia est euangelium. Luz audisset iohannes in vinculis opera xpi Math. 11. Circa quod occurrunt sequentes questiones disputande. Prima. utrum beatus iohannes baptista dubitauerit an xps esset qui mittendus fuit salu

uator mundi. Secunda. utrum xpus conuenienter respondit ad questionem iohannis cum ait. Dicit iohanni. Eci vident et cetera.

Tertia. utrum beatus iohannes fuerit plus quam propheta.

11 In dominica quarta est euangelium. In illo ipse. Miserunt iudei a iherosolimis etc. Johan. 1. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. utrum beatus iohannes bene respondit ad interrogationem sacerdotum et leuitarum quarentium. Tu quis es. Secunda. utrum fuerit conueniens iohannem baptizare. Tertia. utrum conueniens fuit ut xpus inter homines conuersaretur.

14 In feria quarta quatuor temporum est illud euangelium. Luce. 1. Missus est angelus. Circa quod questiones disputandas quere in festo annunciationis Marie.

14 Feria sexta est euangelium. Exurgens Maria. Luce. 1. Disputanda super hoc quere in festo visitationis Marie.

In die sabbati est euangelium. Anno. 15. Luce. 3. Veni scilicet iohannes in omnem regionem iordanis predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorum. Circa quod venit disputandum. utrum baptismus iohannis conferebat gratiam.

15 In vigilia nativitatis xpi est euangelium. In illo ipse. Luz esset desponsata mater ihesu etc. Math. 1. Circa quod multe quere

stiones disputande. venient inter quas sunt hee que sequuntur

Prima. vtrum debuit de virgine desponsata concipi. Secunda. vtrum inter Mariam et Ioseph fuit perfectum matrimonium. Tertia. vtrum predictum matrimonium fuit aliquando consummatum. Quarta. vtrum xps sit dicendus coceptus de spiritu sancto.

19 In die natiuitatis domini sunt tria euangelia. et ita circa quodlibet occurrunt questiones aliquę disputande. Circa primum scilicet in illo tempore. Exit edictum. Lu. 2. sequentes questiones. Prima. vtrum xpo sit attribuenda aliqua natiuitas temporalis.

Secunda. vtrum scilicet tempore ralem natiuitatem beata virgo potest dici mater xpi. Tertia. vtrum conuenienti tempore et loco xps natus est. Circa euangelium secundum quod in aurora legitur in secunda missa scilicet In illo tempore. Pastores loquebantur etc. Luce 2. Possunt queri ea que sequuntur. Primo. vtrum conuenienter pastoribus primo manifestata est natiuitas xpi. Secundo. vtrum conferentia illa qua dicitur Maria erat conferens que audierat fuerit conferentia alicuius dubitationis. Euangelium in tertia missa est. In principio erat vbius Joba 1.1. Circa quod potest disputari sequens questio. Vtrum vera sit illa propositio. Verbum

caro factum est etc.

26 Circa dominicam infra octauas natiuitatis domini est euangelium. In illo tempore. Erant Ioseph et Maria mater iesu in rates etc. Lu. 2. Possunt disputari sequentes quęstiones. Prima. vtrum sit verum quod xps sit positus in ruinas multorum. Secunda. vtrum beata Maria ita gladio passionis mortis xpi fuerit perforata ut vere martyr xpi appellari possit.

27 In festo Circumcisionis est euangelium. In illo tempore. Postquam circumcisi sunt etc. Lu. 2. Circa quod possunt hee sequentes questiones disputari. Prima. vtrum xpus debuit circumcidi.

Secunda. vtrum circumcisio nunc tempore gratie cessare debuit. Tertia. vtrum conuenienter nomen xpo fuit impositum iesus

30 In vigilia Epiphanie est euangelium illud. In illo tempore. De facto herode etc. Mathei. 2. Circa quod potest disputari sequens questio. Vtrum xps conuenienter vocatur nazarenus.

31 In festo Epiphanie est euangelium illud. Luz natus est iesus. Mathei. 2. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. vtrum natiuitas xpi fuit conuenienter per stellam magis manifestata. Secunda. vtrum stella magis appars fuerit vna de celestibus stellis. Tertia. vtrum magi conuenienter venerunt ad adorandum

lum et venerandum christum.

34

In dominica infra octavas Epiphanie est euangelium. In illo tempore. Cum factus esset ihesus annorum. 12. Luce. 2. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. utrum christus secundum aliquam sapientiam siue scientiam profecerat.

Secunda. utrum christus in gratia profecerat. Tertia. utrum christus aliquid ab hominibus didicerat.

37

In octavis Epiphanie est euangelium. Uidit iohannes ihesum et. Johan. 1. Possunt disputari sequentes questiones. Prima. utrum iohannes testimonium reddens de christo conuenienter dixit. Ecce agnus dei et. In quo innuit quod passio christi sit operata humani generis salutem per modum sacrificii. Secunda. utrum conuenientius nominauit christum agnum dei quam aliquod aliud animal solitum sacrificari. Tertia. utrum christus principaliter passus est pro deletione peccati originalis quam actualium peccatorum.

39

In octavis Epiphanie secundum usum predicatorum legitur euangelium de baptismo christi scilicet. In illo tempore. Venit ihesus a galilea ad iordanem ad iohannem ut baptizaretur ab eo. Mathei. 3. Possunt disputari sequentes questiones. Prima. utrum conueniens fuit christum baptizari. Secunda. utrum conuenienter super christum baptisatum

celi aperti sunt et spiritus sanctus descendit sicut columba et vox patris audita est.

41

In dominica prima post octavas Epiphanie est illud euangelium. In illo tempore. Nuptie facte sunt in chana galilee et. Johan. 2. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Prima. utrum christus debuit miracula facere. Secunda. utrum conuenienter christus incepit facere miracula in nuptiis mustando aquam in vinum ita ut conuersio aque in vinum fuit primum miraculum per eum factum.

Tertia. Quis fuit sponsus in predictis nuptiis.

43

In dominica secunda legitur euangelium. Cum descendisset ihesus de monte et. Mathei. 8. In quo narrantur duo miracula. Unum de sanatione leprosi. aliud de seruo Centurionis. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Circa primum queritur. Utrum conueniens fuit quod christus leprosum tangendo sanaret. Secundo. utrum sit verum quod ille leprosus ideo postquam fuit sanatus iussus est ire ad sacerdotem ad significandum quod mundatus a lepra peccati per contritionem sacerdoti teneatur se ostendere per confessionem.

3. queritur. utrum in christo cadat admiratio. 4. utrum verum fuit quod non sit inuenta tanta fides in israhel quanta in Centurione.

In dominica tertia est euan

45

gelium. In illo tempore. Ascen-
dente ihesu in nauticam et cete-
ra. Mathei. 8. Circa quod ve-
niant disputande sequentes que-
stiones. Prima. utrum ecclesia
universalis iuxta glossam per na-
uticam designata tempestate ali-
cuius tribulationis quandoque ita
concutietur ut naufragium pati-
atur. Secunda. utrum fuit ve-
rus qui mare et venti obediunt christo

46

In dominica quarta post oc-
tauas Epiphanie est euangelium
In illo tempore. Dixit ihesus pa-
rabolam hanc. Simile est factus
regnum celorum homini et ce-
tera. Mathei. 13. Circa quod
possunt disputari sequentes que-
stiones. Prima. Utrum dia-
bolus superfeminaverit zizania
id est hereses in agro dominico.

Secunda. utrum heretici sint
eradicandi per mortem de vita
presenti.

47

In dominica 70. est euange-
lium. In illo tempore. Dixit ihe-
sus parabolam hanc et cetera. Math.
20. Circa quod possunt disputa-
ri sequentes questiones. Pri-
ma. utrum omnes homines ad
eternam beatitudinem a deo sint
vocati. Secunda. utrum re-
quirantur aliqua opera homi-
num ad beatitudinem consequen-
dam a deo. Tertia. Utrum
omnium laborantium in vinea
domini sit unus remunerationis
premium.

50

In dominica sexagesime est

euangelium. In illo tempore. Cum tur-
ba plurima et cetera. Lu. 8. Circa quod
possunt disputari sequentes quæstiones.

Prima est. utrum convenienter
christus usus fuerit in predicatione
sua parabolis. Secunda. utrum
parabole ille christi contineant ve-
ritatem secundum sensum litterarum.

52

In dominica quinquagesime
est euangelium. Assumpsit ihesus
duodecim discipulos et cetera. Lu. 18
In quo predixit discipulis passio-
nem suam. Circa quod possunt
disputari sequentes questiones.

Prima. utrum necessarium fu-
it christum pati pro humani generis
liberatione. Secunda. utrum
convenienter elegit pati in iheru-
salem. Tertia. utrum conue-
niens fuit ut etiam pateretur a
gentibus.

55

In dominica prima in qua-
dragesima est euangelium. In il-
lo tempore. Ductus est ihesus in
desertum a spiritu ut temptaretur
a diabolo Mathei. 4. Et quia in hoc
euangelio fit mentio de duobus
de ieiunio et temptatione christi.

Possunt hee questiones disputa-
ri. Prima. utrum ad ieiunium
quadragesime omnes teneantur. Se-
cunda. utrum ieiunium quadra-
gesime debito tempore observetur

Tertia est. utrum conveniens
fuit christum a diabolo temptari.

In dominica secunda qua-
dragesime legitur euangelium illud
In illo tempore. Assumpsit ihe-
sus Petrum et Iohannem et cetera. Ma-

57

thei. 17. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum conueniens fuit xpm transfigurari. Secunda. Utrum conuenienter ibi sunt inuenti testes transfigurationis Moyses Elias et Petrus et Iacobus et Iohannes. Tertia. Utrum errauit Petrus dicens. Bonum est hic nos esse et petens tria tabernacula fieri Christo vnus Delie vnus et Moyse aliud.

60 In dominica tertia quadragesime est euangelium. In illo tempore. Erat Ihesus eiciens demonum etc. Luce. 11. Circa quod possunt hee sequentes questiones disputari. Prima. Utrum xpus sufficienter ostendit se non in beelzebub sed in virtute dei eicere demonia. Secunda. Utrum sufficiens fuit illud argumentum xpi. Si in digito dei eicio demonia profecto venit in vos regnum dei. i. xpus siue messias promissus in lege venit. Tertia est. Utrum conueniens fuit quod carnem sumeret de femina. quia dicitur Beatus venter etc.

63 In dominica quarta est euangelium. Abiit Ihesus trans mare quod est tiberiadis etc. Ioh. 6. Circa quod possunt disputari hec.

Primo. Utrum conuenienter xps faciauit quinque milia hominum de quinque panibus qui reperiuntur apud quendam in societate. Secundo. Utrum conuenienter xps faciauit quinque milia

hominum de panibus ordaceis et non de tritico. Tercio. Utrum xpus fuit verus propheta sicut dicitur in euangelio.

65 In dominica in passione est euangelium. In illo tempore. Dicebat Ihesus turbis iudeorum etc. Ioh. 8. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Prima est. Utrum xpus potuit redargui de aliquo peccato

Secunda est. Utrum xps debuit sine offensione iudeis predicare. Tertia est. Utrum sit verum quod Abraham vidit diem xpi.

68 In dominica ramis palmarum legitur passio xpi etc. Mattheum. 26. Circa quam possunt hec disputari. Primo. Utrum alius possibilis fuerit et conuenienter modus liberationis humani generis quam per passionem xpi. Secundo. Utrum conuenienter xps tali die voluit cum regali honore intrare iherusalem.

68 In feria secunda legitur euangelium. Ante sex dies etc. Ioh. 12. Circa quod possunt hec disputari. Primo. Utrum conueniens fuit ut xps super caput suum unguentum tanti precii superinfundi permetteret. Secundo. Utrum xpus conuenienter oculos cum pecunia secum portare permiserat. Tercio. Utrum conuenienter oculos pecunie portando Iude commiserit.

72 In feria tertia legitur passio secunda. Marcus. 13. Circa quam

passionem possunt hee questio-
nes disputari. Prima. vtrum
Petr⁹ peccauit mortaliter negā-
do xpm. Secunda. Vtr⁹ post
q^d xpus predixit Petrum se nega-
turum fuit possibile Petrum nō
negare xpm. Tertia. Vtrum
omnes apostoli fugientes capto
xpo peccauerunt mortaliter.

74 Feria quarta legitur passio
secundum Lucas. 22. Circa quā
possunt disputari questiones se-
quentes. Prima. Vtrum Ju-
das vendendo xpm commiserit
symoniam. Secunda. Vtrū
peccatum crucifigentiū christū
fuit grauissimū. Tertia. vtr⁹
voluntas humana in xpo aliud
voluerit q^d deus voluerit.

76 In feria quinta die cene est
euangelium. Ante diem festum
pasce 24. Johan. 13. Circa quod
possunt disputari sequentes que-
stiones. Prima. Vtrum con-
uenienter in die cene institutum
est sacramentum eucaristie. Se-
cunda. Vtrū conuenienter xps
in die cene Jude proditori tribu-
erit sacramentum corporis et san-
guinis sui. Tertia. Vtrum
post buccellam intinctam a xpo
Jude porrectam diabolus intra-
uit in eum.

78 In feria sexta in qua fit men-
tio de morte xpi legitur Passio
Johan. 18. Circa quam possunt
disputari sequentes questiones
Prima. Vtrum conueniens
fuit christum mori. Secunda

Vtrum alia passio christi suffe-
cisset q^d mors pro redemptione
humani generis. Tertia.
Vtrum conueniens fuit christus
cum latronibus crucifigi.

80 Sabbato sancto legitur euā-
gelium. Vespere autem sabbati
24. Mathei. 28. Circa quod po-
ssunt disputari sequentes questi-
ones. Prima. Vtrum conue-
niens fuit xpm sepeliri. Se-
cunda. Vtrum conueniens fuit
vt xpus ad infernū descenderet

Tertia. Vtrum xpus totus
fuit in inferno.

84 In die resurrectionis domini
legitur euangelium. In illo tem-
pore. Maria magdalena et cetera.
Marci. 16. Circa quod pos-
sunt disputari sequentes questi-
ones. Prima. Vtrum necessa-
rium fuit Christum resurgere.

Secunda. Vtrum conueniens
fuit christum tertia die resurgere.

Tertia. Vtrum totus san-
guis qui per eū fusus est pro hu-
mana redemptione sit in resurrec-
tione reassumptus.

90 In die lune legitur euange-
lium. In illo tempore. Duo ex di-
scipulis 24. Lu. 24. Circa quod
possunt disputari sequentes que-
stiones. Prima est. Vtrum
conueniens fuit vt Christus in
alia effigie discipulis appareret

Secunda. Vtrum conueni-
ens fuit q^d christus veritatem re-
surrectionis sue argumentis pro-
bauerit. Tertia. Vtrū argu

menta que christus induxit suffi-
cienter manifestauerint resurrec-
tionis eius veritatem.

93. 1^a Die martis est euangelium.
In illo tempore. Stetit Ihesus
et. Luce ultimo. Circa quod po-
ssunt disputari sequentes ques-
tiones. Prima. Utrum conue-
niens fuit xpm resurgere cum ci-
catricibus. Secunda. Utrum
xpus conuenienter palpabilem
discipulis se exhibuit. Tertia
Utrum christus post resurrectio-
nem vere comedit incorporan-
do sibi cibum.

95. In octauis pasce est euange-
lium. In illo tempore. Cum sero
esset die illo et. Johan. 20. Cir-
ca quod possunt dici sequentes
questiones. Prima. Utrum
conueniens fuit ut christus post
resurrectionem cum discipulis
continue conuersaretur. Secun-
da. Utrum christus intrauit ad
discipulos clausis ianuis.

Tertia. Utrum Thomas ci-
catrices christi tetigerit vel tan-
tum viderit.

98. In dominica prima post oc-
tauas pasce est euangelium. In
illo tempore dixit Ihesus disci-
pulis suis. Ego sum pastor bonus
et. Johan. 10. Circa quod pos-
sunt disputari sequentes ques-
tiones. Prima. Utrum bonus
pastor xpus posuit animas suas
in precium redemptionis pro ou-
ibus suis. Secunda. Utrum
bonus pastor teneatur ponere ani-

imam pro ouibus suis. Tertia
Utrum licitum sit pastori persecutio-
nis tpe gregem suum relinquere

In dominica secunda est eua-
gelium. In illo tempore dixit ihe-
sus discipulis suis. Modicum et.
Johan. 16. Circa quod pnt dis-
putari sequentes questiones.

Prima. Utrum apostoli de
morte xpi debuerunt dolere et tri-
stari. Secunda. Utrum gau-
dium de visione xpi in eternam be-
atitudine sit auferibile ab apo-
stolis.

In dominica tertia est euan-
gelium. In illo tempore dixit ihe-
sus discipulis. Vado ad eum qui
et. Johan. 16. Circa quod possunt
hec disputari. Primo. Utrum
expediebat discipulis ut xps sub-
traheret presentiam corporalem
ab eis. Secundo. Utrum spi-
ritus sanctus erit argutus mun-
dus de peccato et de iusticia et de
iudicio. Tertia. Utrum ple-
nitudo spiritus sancti debuit da-
ri ante ascensionem.

In dominica quarta est euan-
gelium. In illo tempore dixit ihe-
sus discipulis suis. Amen amen
dico vobis. Si quid petieritis
patrem in nomine meo et. Johan. 16.
Circa quod possunt disputari se-
quentes questiones. Prima.
Utrum omnis qui petit a patre ce-
lesti in nomine xpi accipit quod
petit. Secunda. Utrum sit verum
quod apostoli ante resurrectionem
christi nihil petierunt in nomine

christi. Tertia. Utrum gaudium spirituale possit in hac vita impleri.

108

In rogationibus est euangelium. In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis. Quis vestrum habebit amicum. etc. Lu. 11. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum in illis rogationibus deus solus sit orandus an etiam alii sancti.

Secunda. Utrum in oratione nostra temporalia sint petenda.

Tertia. Utrum sit sperandum quod peccatores orando impetrent aliquid a deo.

110

In die ascensionis domini est euangelium. In illo tpe. Recumbentibus. 11. discipulis etc. Marci. 16. Circa quod possunt disputari sequentes quoniam. Prima. Utrum conueniens fuit christum ascendere in celum. Secunda. Utrum ascensio christi fuerit nobis utilis et nostre salutis fructifera. Tertia. Utrum conueniat christo sedere ad dexteram patris.

114

Dominica infra octauas est euangelium. In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis. Cum venerit paracletus etc. Johan. 15. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum spiritus sanctus procedat a patre et filio. Secunda. Utrum spiritus sanctus sufficienter persubuit testimonium de christo.

116

In die Penthecostes euangelium est. In illo tpe dixit Ihesus

discipulis suis. Si quis diligit me sermonem meum seruabit etc. Johan. 14. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Prima. Utrum spiritui sancto conueniat visibiliter mitti.

Secunda. Utrum conuenienter missus sit in linguis igneis.

Tertia. Utrum verum sit quod spiritus sanctus docuerit apostolos omnia.

118

In die sancte trinitatis euangelium est. In illo tempore. Erat homo ex phariseis etc. Johan. 3. Circa quod disputatum est in festo sancte crucis. sed circa ipsam festiuitatem possunt hec disputari. Primo. Utrum sit ponendus numerus personarum in diuinis. Secundo. Utrum ratione naturali possit cognosci pluralitas personarum in diuinis.

Tertio. Utrum hoc nomen deus pluraliter predicetur de tribus personis ut dicantur tres dii.

120

121

Dominica prima post trinitatem est euangelium. In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis. Homo quidam erat diues etc. Luce. 16. Circa hunc diuites damnatum possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum anima separata possit ab igne corporeo cruciari. Secunda. Utrum anima damnatorum videant gloriam beatorum. Tertia. Utrum damnati vellent omnes alios esse damnatos.

122

In dominica secunda est euangelium.

124

gelius. Domo quidam fecit cenas magnas etc. Luce. 14. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum cena beatitudinis sanctis preparata consistat in bonis corporis. Secunda. Utrum occupatio et sollicitudo rerum temporalium homines excludat a cena eterne beatitudinis. Tercia. Utrum homines peccatores sint compellendi bonum facere.

126 In tertia dominica legitur euangelium. Erant appropinquantes ad Ihesum publicani etc. Luce. 15. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum angeli gaudeant de peccatoribus penitentiam agentibus. Secunda. Utrum plus gaudeant de uno peccatore agente penitentiam quam quinquaginta nouis iustis qui non egent penitentia.

128 In dominica quarta est euangelium. Estote misericordes etc. Luce. 6. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum misericordia ad quam hortamur sit maxima virtutum. Secunda. Utrum licitum sit iudicare de aliis ex suspicionem.

129 In dominica quinta est euangelium. Cum turba irrueret in Ihesum etc. Luce. 5. Circa quod possunt disputari. Primo. Utrum ad summum pontificem pertineant cause maiores in ecclesia. Secundo. Utrum retia predicationis conueniant aliis ecclesiis sine

auctoritate pape.

131 In dominica sexta est euangelium. Nisi iusticia vestra habundauerit plus etc. Mathei. 5. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum necesse sit ad ingressum regni celorum quod iusticia fidelium habundantior sit quam phariseorum. Secunda. Utrum conuenienter cum dicitur. Qui dixerit fratri suo fatue reus erit gehenne ignis etc. assignentur tres gradus ire. Tercia. Utrum de latio fratris semper sit faciendum ante oblationem muneris siue sacrificii.

133 In dominica septima est euangelium. In illo tempore. Cum multa turba etc. Mathei. 8. Possunt disputari que in dominica quarta. quadragesime disputata sunt.

63 In dominica octaua est euangelium. Attendite a falsis prophetis etc. Mathei. 7. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum cauendi sint falsi prophete. Secunda. Utrum sufficiens argumentum ad cognoscendum predictos lupos assignatur cuius dicitur. A fructibus eorum cognoscetis eos. Tercia. Utrum simpliciter ex voluntate iudicanda sit actio bona vel mala.

135 In dominica nona est euangelium. Domo quidam erat diues etc. Luce. 16. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum platus vel clericus dissipans bona ecclesie sit deponendus. Secunda. Utrum conuenienter

Q.1.

dentur pecunie siue elemosine ut
oretur pro dante. Tercia. Utrum
de illicite acquisitis possit fieri e
lemosina.

136
In dñica decima est euange
lium. In illo tpe. Cum appropin
quaret Ihesus. Luce. 19. Possūt
hec questiones disputari. Prima
Utrum p sacram scripturam pōt
ostendi q aduentus messie. id est
christi in carnes aduenerit. Se
cunda. Utrum iudei temp⁹ visi
tationis sue. id est aduent⁹ chris
ti cognouerunt. Tercia. Utrum
symoni ac tam vendentes quaz
ementes spiritualia pro tempora
libus sint ab ecclesia expellendi.

139
In dñica vndecima est euan
gelium. In illo tpe. Dixit ihesus
ad quosdam etc. Luce. 18. Circa
qd pnt disputari sequentes que
stiones. Prima. Utrum pharise⁹
in oratione sua venit merito con
demnandus. Secunda. Utrum
publicanus in oratione sua for
mam conuenienter dederit iustifi
cationis impii

141
In dñica duodecima est eua
gelium. Exiens ihesus de finib⁹
tyri etc. Marci. 7. Circa quod
pnt disputari sequentes questio
nes. Prima. Utrū conueniēter xps
circa hunc surdum et mutum de
quo in euangelio miraculum fe
cit. Secunda. Utrū ille hoīes fa
cientes contra pceptum xpi publi
cando miraculū peccauerunt.

142
In dñica tridecima est eua
gelium. In illo tempore dixit ihe

sus discipulis suis. Beati oculi
qui vident que videtis etc. Luce
10. Circa quod possunt disputa
ri sequentes questiones. Prima.
Utrum sit verum quod dictum
est apostolis. s. Beati oculi qui vi
dent que vos videtis. Secūda.
Utrum in statu vie deus immē
diate possit a nobis amari. Ter
cia. Utrum modus de diligendo
deum toto corde etc. qui multipli
catur in precepto predicto possit i
via seruari.

144
In dominica decimaquarta
est euangelium. Dum iret ihesus
in iherusalem etc. Luce. 17. Cir
ca quod possunt disputari sequē
tes questiones. Prima. Utrum
ad sanandum lepram peccati sit
necessarium confiteri sacerdoti.
Secunda. Utrum nouem lepro
si non reddentes gratias christo
de eorum curatione peccauerunt
mortaliter.

146
In dominica decimaquinta
est euangelium. Nemo potest du
ob⁹ dominis seruire etc. Math.
6. Circa quod pnt hec disputa
ri. Primo. Utrum homo potest
duobus dominis seruire. Secun
do. Utrū potest quis deum odio
habere. Tercio. Utrū oīs sollici
tudo temporalium sit phibita.

148
In dñica. 16. est euangelium
Ibat ihūs in ciuitatē q etc. Luce
7. Circa qd mouet tale dubiū
Utrū hoc miraculū quo resuscita
uit filium vidue fuerit sufficiē
ter ostensiuum diuinitatis christi

149

sive q̄ christus esset verus deus.

In dñica. 17. est euangelium
Luc. 14. Circa qđ pñt disputari
sequētes q̄stiones. Prima. Utz
appetere p̄lationez sit peccatum.
Secūda. Utz ābitio sit peccatū

151

In dñica. 18. est euangelium
Audientes pharisei zc. Mathei
22. Circa qđ pñt disputari seq̄n
tes q̄stiones. Prima. vtruz de
caritate fuerint danda duo p̄cep
ta. Secūda. vtruz homo ex cari
tate debeat diligere. primuz plus
q̄ seipsuz. Tercia. vtruz xp̄s suffi
cienter pbauit phariseis in se ha
bere diuinā naturā dicēs. Quo
modo g̃? Dauid in spiritu vocat
eum dominum.

153

In dñica. 19. est euangelium
Ascendens ihesus in nauiculam
Matth. 9. Circa qđ pñt dispu
tari sequentes q̄stiones. Pri
ma. vtruz xp̄s s̃z qđ hō habuit
ptātem dimittendi peccā. Secū
da. vtruz a xp̄o fuerit aliqua po
testas collata mīstris ecclesie ad
expulsionem vel remissionē pec
cati. Tercia vtruz eque facile sit p
alitūm curare z peccā dimittere.

155

In dñica. 20. est euangelium.
Dicebat ihesus turbis iudeoruz
zc. Matth. 22. Circa qđ pñt dis
putari sequentes q̄stiones. Pri
ma. Utz pater celestis fecit nup
cias filio qñ nature humane cō
iunxit. Secūda. vtruz caritas sit
vestis nuptialis. Tercia. vtruz

non habens vestem nuptialem. s.
caritatem finaliter prouiciatur in
tenebras exteriores vbi erit flet
us z stridor dentium.

158

In dominica. 21. est euangeli
um. Erat quidam regulus. Job.
4. Circa quod possunt disputa
ri sequentes q̄stiones. Prima.
vtrum regulus iste cuius fili⁹ in
firmabatur iuste fuit reprehensus
a christo dicente. Nisi videritis
signa z prodigia nō creditis. Se
cūda. vtrum miraculuz hoc sit
idē cum miraculo illo de quo scri
bitur Matth. 8. de centurionis
seruo sanato a christo. Tercia.
vtrum hora septima qua filius
reguli sanat⁹ est a febre aliquid
significet in spiritali curatione
anime a peccato.

160

In dominica. 22. est euange
lium. Simile est regnum celoruz
z cetera. Matth. 18. Circa quod
possunt disputari sequentes que
stiones. Prima. vtrum seruus il
le cui dimissa sunt a domino de
cem milia talentorum peccauit
petendo a conseruo suo centum
denarios. Secūda. Utrum per
ingratitude redēnt pecca
ta prius dimissa. Tercia. Utrum
tanta potest contritio in aliquo
esse vt omne debitum a deo sibi
dimittatur.

162

In dominica vicesima tertia
est euangelium. Abeuntes pha
risei z cetera. Mathei. 22. Circa
qđ possunt disputari sequentes
q̄stiones. Prima. Utz cesari siue

principi seculari sit cens⁹ dand⁹
Secūda. Utrū omnes teneamur.
ad sacrificia deo offerenda. Ter
tia. Utrū xps puenienter respē
derit phariseos interrogātes eū
Si licet censum dari cesari dicens
eis. Cur me temptatis etc.

165 In dñica. 24. est euangeliz
Loquēte Ihesu etc. Mathei. 9.
et q2 in euangelio sit mentio de
duobus miraculis. pōt disputari
de vtroq3. Circa primū. Utrum
sine actu diuine gratie pōt aīa re
suscitari de morte peccati.

Secundo. Utrum tactus siue in
fusio gratie pcedat expulsionem
peccati. Circa secūdum. Utrum
puenientius attribuatur fidei opa
tio miraculorum q̄ alteri virtuti.

Explicit tabula de tempore.
Sequitur tabula de sanctis

168 In festo beati Andree ē euā
gelium. Ambulans Ihesus etc.
Mathei. 4. Circa qd pnt dispu
tari sequētes questionēs. Prima
Utrum conuenienter vocauit ad
p̄dicationis officiū petrus et an
drea et iacobum zebedei et io
hannem. Secunda. Utrū oportet
at sequentibus chr̄stū omnia
temporalia reliquere. Tercia. U
trum beatus Andreas et alii qui
secum sunt vocati hac vocatio
ne fuerit vocatus ad aplatum.

170 In festo beati Nicolai est e
uangelium. Sint lumbi vestri p̄
cincti etc. Luce. 12. Circa quod ve

nit disputanda hec questio.

Utrum beatus Nicolaus sic lu
cernas ardentes id est sanctorū
operum perfectionem habuit in
manibus suis vt credatur in cu
nabulis a baptismo vltra cōmunem
legem specialem effectū gra
tie suscepisse.

171 In festo beati Thome apli
est euangelium. Thomas autem
vnus ex. 12. etc. Johan. 22. Circa
quod pnt disputari sequentes
questionēs. Prima. Utrū fides
sit de visis. Secunda. Utrū tho
mas de necessitate salutis tene
batur apparente sibi dño et dicen
te. Thomas etc. confiteri fidei di
uinitatis et humanitatis in chris
to. Tercia. Utrū credere his que
non vidimus sit laudabile.

173 In festo beati Stephani est
euāgelium. In illo tempore dixit
Ihesus turbis iudeorū etc. Ma
thei. 23. Circa qd pnt disputari
sequentes questionēs. Prima.
Utrum conuenienter christus mi
sit ad iudeos prophetas scribas
et sapientes sciens et p̄dicans eos
occidendos per iudeos. Secūda
Utrum Stephanus in hac vita
uiuens vidit deum p̄ essentiam.

174 In festo beati Iohannis euā
geliste est euāgelium. Dixit ihesus
Petro etc. Johan. vlti. Circa qd
pnt disputari sequentes questio
nēs. Prima. Utrum xps plus di
lexit Iohannem quam Petrum.
Secunda. Utrum beatus Iohā
nes fuerit mortuus.

175

In festo Innocentium est euāgelium. In illo tpe. Angel⁹ apparuit in somniis Joseph⁹ zc. Math. 2. Circa qd pnt hec disputari. Primo. Utrum Innocentes veraciter dicantur martires christi. Secundo. Utrum baptismus sanguinis suppleat defectus baptismi aque.

176

In festo beati Thome caturariensis est euangelium. Nisi granum frumenti zc. Johan. 12. Circa qd pnt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum Thomas archiepiscopus cantuariensis ministraverit christo repetendo res ecclesie sue cum scandalo regis anglie. Secunda. Utrum sanctus Thomas in hac administratione subeundo mortem meruit a celesti patre corona martiri honorificari.

177

In festo beati Silvestri est euāgelium. Dō quidaz pēgre zc. Math. 25. Circa qd pnt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum beatus silvester quinque talenta sibi a deo data ita lucris multiplicavit ut meruit intrare in gaudium beatitudinis eterne. Secunda. Utrum de negligentia multiplicandi talenta sibi data a deo merito veniat quis dānandus.

179

In festo sancte Agnetis est euāgelium. Simile est regnum celorum zc. Math. 25. Circa qd pnt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum beatā Agnes ad hoc qd esset una de numero prudentium

virginum habuit necesse in vase conscientie sue portare caritatis oleum. Secunda. Utrum beatā Agnes fuerat christo desponsata.

180

In festo beati Vincēti martiris est euangelium. Nisi granum zc. Johan. 12. Circa qd pnt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum quis p. sit absqz caritate perfecta martirio se offerre. Secunda. Utrum beatus Vincenti⁹ sic ministraverit christo fortiter vsqz ad mortem p. ei⁹ fide certādo ut a patre celesti meruerit honorificari spālī corona glie qd dicitur aureola

182

In conversione sancti Pauli est euāgelium. Dixit Simon Petrus ad Ihesum. Math. 19. Circa qd pnt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum Paul⁹ sit sessurus cum christo ad iudicandum. Secunda. Utrum convenienter iudicaria potestas respondeat voluntarie paupertati. Tercia. Utrum promissio que sequitur in euāgelio sit conveniens qua dicitur qd oīs zc. Quarta. Utrum conversio Pauli fuit miraculosa.

184

In festo Purificationis marie est euangelium. In illo tpe. Postqz impleti sunt dies purgationis. Luc. 2. Circa qd pnt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum convenienter christus in templo fuit oblatus. Secunda. Utrum convenienter beata Maria mater de purganda ad templum accessit.

185

In festo beate Agate est euāgelium. Simile est regnum celorum Q. 2.

186
ed. Mathei. 13. Circa qd pōt di
putari sequens questio. vtz btā
Agata p emenda margarita cele
stis glorie prudenter egit dando
omnia que habuit.

In Cathedra sancti Petri est
euangeliz. Venit ihes^{us} in ptes
187
ed. Mathei. 16. Circa quod pnt
disputari sequentes questiones.
Prima. vtz p̄fessio illa Petri de
xpo. Tu es xps filius dei viui.
Primo audita est ab ore Petri.
Secūda. vtz xps p̄fessionez illaz
Petri puenienter remuneravit di
cendo. Tu es Petr^{us} 188
ed. Tercia
vtz sedes Petri possit de roma
trāsseri in aliā prouinciam.

189
In festo Matthei est euāgeliz
um. Confiteor tibi pater celi 189
ed. Mathei. 11. Circa qd pnt dispu
tari sequētes questiones. Prima
vtz beatus Mattheus per virtu
tem humilitatis meruit vt a pa
tre celesti reuelaretur siue ostende
retur ad apostolatum assumēd^{us}
Secūda. Vtz Mattheus nouit
filium dei. Tercia. vtz melior sit
semper eligendus ad dignitatem
ecclesiasticam.

190
In festo beati Thome de a
quino aliqui legunt euangeliz
Vos estis sal terre 190
ed. Mathei. 5. Circa qd pnt disputari sequētes
questiones. Prima. vtz doctori
bus aureola debeatur i regno ce
lorum. Secūda. vtz predicator
vel doctor teneatur facere qd di
cit ex pnti euangelio.

191
In festo sancti Gregorii est e

uangelium. Vigilate g^o q^o nesci
tis 192
ed. Math. 24. Circa qd pnt
disputari sequentes questiones.
Prima. vtz melius facit qui cō
sentit electioni canonice de se fac
te q^{uam} qui eā recusat. Secūda vtz
p̄cib^{us} bti Gregorii fuit liberatus
Traianus de penis inferni. Ter
cia. vtz stat cum p̄fectione papa
tus possidere quasi pprias diui
cia sicut facultates terrenas.

193
In festo beati benedicti est e
uāgelium. Nemo accendit lucer
nam 193
ed. Luce. 11. Circa qd pnt
disputari sequentes questiones.
Prima. vtz beatus Benedictus
lucernam accendens regule mo
nachalis 194
ed. et ponens eam sup can
delabrum ecclesie puenientius in
stituit monachos in societate vi
uentes q^{uam} solitariam vitam agen
tes. Secūda. vtz beatus Be
nedictus in visione qua vidit to
tum mundum diuinam essentia
m viderit.

195
In festo annunciationis dñi
ce est euangelium. Missus est an
gelus 195
ed. Luce. 1. Circa qd pnt
disputari sequentes questiones.
Prima. vtz fuit necessarium an
nunciari virgini p̄ceptio filii dei.
Secūda. vtz beate virgini de
buit fieri annuntiatio per ange
lum. Tercia. vtz ānunciatio fue
rit puenienti ordine perfecta.

196
In festo beati Ambrosii est e
uangelium. Vigilate 196
ed. Math.
4. Circa qd pnt disputari sequē
tes questiones. Prima. vtz lice

at iniunctum episcopatum omni
no refutare vel omnino reniti ca
nonice electioni vel promissioni
de se facte. Secunda. vtz fidelis
seruus et prudens quem constituit
dominus super familiam suam peccator mor
taliter si bona ecclesiastica que per
curat non largiatur pauperibus
Tercia. vtz Ambrosius bene fe
cit excommunicando imperatorem.

202 In festo beati Vincentii ma
gistri in theologia est euangelium
Nemo accendit etc. Luce. II. Cir
ca quod possunt disputari sequentes ques
tiones. Prima. vtrum doctus re
ligiosus de ordine mendicantiu
cum perfectionis statu possit gra
dum magistralem suscipere. Se
cunda. vtz possunt sciri tempus adue
tus christi ad iudicium.

204 In festo Marci euangeliste est
euangelium. Ego sum vitis vera
etc. Joh. 15. Circa quod possunt dis
putari sequentes questiones. Pri
ma. vtz quis fidelis potuerit ali
quem fructum afferre in presenti vi
ta nisi in christo vite vero manserit
per fidem et caritatem non fictam
Secunda. vtz beatus Marcus
conuenienter inter euangelistas figu
ra leonis sit designatus. Tercia.
vtz licitum fuit sancto Marco
sibi amputare digitum: vt sacer
dotio indignus haberetur.

207 In festo beati Petri martiris
de ordine predicatorum est euangeli
um. Si quis vult post me venire
etc. Math. 16. Circa quod possunt dis
putari sequentes questiones. Pri

ma. vtz ad persecutorem eterne be
atitudinis sit necesse abnegare se
metipsum, et tollere crucem suam et
sequi christum. Secunda. vtz beatus
Petrus martyr dicatur triplici au
reola dotatus.

208 In festo apostolorum Philippi et
Jacobi est euangelium. In illo tem
pore dixit etc. Non timeatur cor
vestrum etc. Johan. 14. Circa quod
possunt disputari sequentes questio
nes. Prima. vtz explicite credere
mysterium incarnationis christi sit de
necessitate salutis. Secunda. vtz
credere explicite trinitatem diuinam
personarum sit de necessitate
salutis. Tercia. vtz possunt cog
nosci vna diuinarum personarum non
cognita alia.

212 In festo inuentionis sancte cruce
est euangelium. Erat homo ex
phariseis etc. Johan. 3. Circa quod
possunt disputari sequentes questio
nes. Prima. vtrum fuerit conueniens
comparatio cum dicitur. Sicut
Moyses exaltauit serpentem in
deserto. ita oportet exaltare filium
hominis. Secunda. vtrum sit ve
rum quod nemo ascendit in celum
nisi qui descendit de celo filius ho
minis qui est in celo. Tercia. v
trum crux christi sit adoranda ados
ratione latrice.

214 In festo beati Iohannis an
te portam latinam est euangeli
um. Dixit ihesus Petro. sequere
me etc. Johan. 21. Circa quod possunt
disputari sequentes questiones.
Prima. vtrum beatus Iohannes

supra pectus homini recumbens
tantum inde sapientie suxit. ut in
figura aquile meruit inter euan-
gelistas designari. Secunda ut
beatus iohannes inter martyres
debeat numerari.

216 In festo beati Barnabe apo-
stoli est euangelium. hoc est pcep-
tum meum et Johannis. Circa
quod possunt disputari sequentes
Prima. ut maior dilectionem
potest quis habere quam mori pro a-
micis suis. Secunda. ut beatus
Barnabas moriendo pro christo fecit
actum maxime perfectionis.

218 In festo beati Iohannis baptiste
est euangelium. Elizabeth impleum
est tempus et Luce. 1. Circa quod
possunt disputari sequentes questio-
nes. Prima. ut convenienter im-
positum est ei nomen Iohannes
Secunda. ut sit verum quod inter
natos mulierum non surrexit maior
Iohanne baptista. Tercia. utrum
sit in utero matris sanctificatus.

220 In festo Iohannis et Pauli est
euangelium. Attendite a fermento
et Luce. 12. Circa quod possunt dis-
putari sequentes questionibus. Pri-
ma. utrum ypocrisis sit peccatum
mortale. Secunda. utrum timere es-
os qui occidunt corpus sit pecca-
tum mortale.

222 In festo Petri apostoli est eu-
angelium. Dixit ihesus Simon
ni Petro et Johanni. vlti. Circa
quod possunt disputari sequen-
tes questionibus. Prima. Utrum
Petrus a christo institutus sit caput

ecclesie. Secunda. utrum Petrus
potestate clauium potuit indul-
gentiam largire debitorum penarum.

226 In festo commemorationis
sancti Pauli est euangelium. Di-
xit Petrus ad iherosolimam. Matthei.
19. Circa quod possunt disputa-
ri sequentes. Prima. utrum Pau-
lus in raptu viderit diuinam es-
sentiam. Secunda. Utrum Pau-
lus in raptu ignorauerit an eius
anima a corpore fuit separata.

227 In festo visitationis beate
marie virginis est euangelium.
Exurgens Maria et cetera. Luce
primo. Circa quod possunt dis-
putari sequentes questionibus.
Prima. Utrum beatus Iohan-
nes in utero existens exultauit ad
presentiam domini. Secun-
da. Utrum beata virgo audita
exultatione Elizabeth conueni-
enter in gratiarum actionem can-
tauit. Magnificat anima mea
dominum.

229 In festo beate marie mag-
dalene est euangelium. In illo
tempore. Rogabat Iherosolimam qui-
dam. et cetera. Luce. 7. Circa
quod possunt disputari sequen-
tes questionibus. Prima. utrum
ista mulier de qua hic in euan-
gelio fit mentio fuerit maria mag-
dalena soror Lazari. Secunda.
Utrum maria Magdalena sicut
quis alius potuerit sine peniten-
tia consequi remissionem pecca-
torum et.

230 In festo beati Jacobi apli est euangelium. In illo tpe. Accessit ad Ihesum etc. Math. 22. Circa qd pnt disputari sequentes questiones. Primo pot disputari. Utrum ipse et frater eius peccauerunt peccato ambitionis petentes a christo mediante matre ut in regno suo sederent unus a dextris et alius a sinistris. Ista questio expedita est supra dnica. 17. post trinitatis. Sed nunc potuerunt hec disputari. Prima. Utrum uenienter dicatur de beato Jacobo qd sit lux et decus hispanie. Secunda. Utrum oret in celo pro omnibus qui eius visitant sepulchrum siue locum.

231 In festo beati dnici institutoris ordinis predicatorum est euangelium. Vos estis sal terre etc. Mat. 5. et pnt disputari sequentes questiones. Primo. Utrum beatus dnicus uenienter religionem instituit ad predicandum vel confessiones audiendum. Secundo. Utrum beatus dominicus uenienter instituit religionem que litterarum studio insisteret.

232 In festo sancti laurentii est euangelium. Nisi granum etc. Johan. 12. Circa qd pnt disputari sequentes questiones. Utrum Laurentius habendo odio animam suam in hoc mundo custodiuit illam in vitam eternam. Secundo. utrum martirium beati Laurentii fuerit actus maxime virtutis fortitudinis.

233 In festo assumptionis beate Marie est euangelium. Intrauit Ihesus etc. Luce. 10. Circa quod pnt disputari sequentes questiones. Prima. Utrum vita actiua sit potior et nobilior qd contemplatiua. Secunda. Utrum beata maria optimam partem elegit. Tercia. Utrum beata Maria in corpore et anima assumpta est in celum.

237 In festo beati Bernardi est euangelium. Nemo accendit etc. Luce. 11. Pot disputari sequens questio. Utrum possit in dilectione dei haberi respectus ad aliquam mercedem.

238 In festo sancti Augustini est euangelium. Vos estis terre sal. Mat. 5. Circa qd pnt disputari sequentes questiones. Primo. Utrum status prelatorum qui faciunt et docent sit maior qd sit in ecclesia dei. Secundo. Utrum platus qui non facit qd docet sit in statu perfectioris.

239 In festo sancti Bartholomei est euangelium. Hoc est preceptum meum etc. Johan. 15. Potest disputari sequens questio. videlicet utrum beatus Bartholomeus et alii apostoli potuerunt dicere amici dei.

240 In festo decollationis beati iohannis baptiste est euangelium. In illo tpe. Misit Herodes etc. Marci. 6. Possunt disputari sequentes questiones. Primo. utrum beatus Iohannes moriens ex hoc qd dicebat Herodi. Non licet tibi habere uxorem fratris tui uerus martir sit colendus. Secundo

Utrum iuramentum qđ Verodes prestitt saltanti puelle excusare potuit Herodes a peccō mortis Iohannis baptiste.

241

In festo natiuitatis btē marie virginis est euangeliz. Liber generationis ihū xpī zc. Math. 1. Circa qđ pnt disputari sequentes questiones. Primo. vtz xps descendit secūdm carnem de semine dauid. Secūdo. vtz beata maria fuerit sanctificata añ natiuitatem ex vtero. Tercio. vtrum btā virgo per sanctificatōem obtinuerit gratie plenitudinem siue perfectionem

244

In festo exaltatōnis scē crucis est euāgeliz. In illo tpe. dixit ihesus turbis zc. Nūc iudicium est zc. Job 12. Circa qđ pnt disputari sequentes qñtiones. Primo. vtz oueniens fuit vt xps in cruce exaltatus moreret pro nobis. Secūdo. vtz sit verum q xpus exaltatus oīa traxit ad se. Tercio. vtz xps per exaltatōem crucis que proprie est humiliatō meruit exaltationem sui.

246

In festo sancti Mathei apostoli est euāgelium. Lūz transiret ihesus zc. Mathei. 6. Circa qđ pnt disputari sequentes questiones. Primo. vtrum Mathe⁹ euāgelista pueniēter inter alios euāgelistas designatur in figura hominis. Secūdo. vtz questio z sequelā Mathei fuit in tā cyclosa. Tercio. vtz Mathe⁹ fuit in mediocritate de teoloneo vocatus siue al-

sumptus ad apostolatū.

In festo sancti Michaelis ē euāgelium. In illo tpe. Accesserunt discipuli zc. Math. 18. Circa qđ pnt disputari sequentes questiones. Primo. vtz angeli sint a deo custodie hominum deputati. Secūdo. vtz angeli per executōes ministerii a contemplatione diuina retardent. Tercio. vtz angeli ad custodiam hominū deputati qñ qz relinquant homines quibus ad custodiam deputantur.

247

In festo beati Jeronimi est euāgelium. Nemo accendit zc.

249

Luce. 11. Circa qđ pnt disputari sequentes questiones. Primo. vtrum lucerna incensa Jeronimi id est doctrina meruerit sup candelabz ecclesie poni. Secundo. vtz Jeronim⁹ fuerit cardinalis.

In festo beati francisci est euāgeliz. Cōfiteor zc. Math. 11. Circa quod pnt disputari sequentes questiones. Primo. vtz oueniens fuerit secreta fidei non reuelari sapientibus z prudentib⁹ z reuelari paruulis. Secūdo vtz beatus franciscus fuerit de numero puulorum quibus reuelata sunt secreta celestia.

250

In festo beati Luce est euāgelium. designauit dñs zc. Luce 10. Circa qđ pnt disputari sequentes questiones. Primo. vtz post electionem duodecim apostolorū oueniēter electi sunt septuaginta duo discipuli inter quos Lucas vnus dicat fuisse. Secundo. vtrū

251

7
beatus Lucas inter euangelistas
in figura bouis fuerit pueniēter
designatus.

253 In festo vndecim milium vir-
ginum est euangelium. Simile est
regnum celorum. Math. 25. Cir-
ca quod potest disputari sequens que-
stio. utrum prudentibus virginibus
facientibus quod in se fuit neces-
se fuit ut de oleum gratie sue va-
sis conscientiarum suarum infunderet.

254 In festo Simonis et Iude est
euangelium. Hoc est preceptum
et Joh. 15. Circa quod potest dis-
putari sequentes questiones. Pri-
mo. utrum christo adueniente et
predicante non tamen faciente vi-
sibilia miracula iudei ei credere
tenebantur. Secundo. utrum ar-
gumentum illud christi sit suffici-
ens quo ait. Si opera non fecis-
sem in eis que nemo alius fecit
peccatum non haberent.

256 In festo omnium sanctorum
est euangelium. Videtur ibi tur-
bas et Math. 5. Circa quod potest
disputari sequentes questiones.
Primo. utrum beatus tunc sanctorum
consistat in visione dei per essentiam.
Secundo. utrum beati deum per essentiam videant
omnia que deus videt. Tercio.
utrum beati in gloria prius ferantur
ad contemplandam christi divi-
nitatem quam eius humanitatem.

259 In die omnium mortuorum
est euangelium. Dixit ihesus tur-
bis et Joh. 5. Circa quod potest
disputari sequentes questiones.

Primo. utrum iudiciaria potestas
qua iudicandi sunt mortui in fu-
turo iudicio pueniēter conveni-
at christo secundum quod homo. Secundo.
utrum suffragia fidelium vivorum
prodesint defunctis. Tercio. utrum
suffragia facta per malos siue per
peccatores prodesint. Quarto. utrum
vox christi quam audient mortui e-
rit causa resurrectionis omnium
eorum.

253 In festo beati Martini est eu-
angelium. Sint lumbi vestri et
Luc. 12. De quo disputatur sicut
in festo beati Nicolai. Nunc que-
ritur. utrum illud sit verum aut
pueniēter dictum quod expectantes
dominum reuersurum christus faciet
eos discumbere et transiens minis-
trabit eis.

263 In festo beate Katherine est
euangelium. Simile est regnum
celorum. Math. 13. Circa quod
potest disputari sequens questio
Utrum beata Katherine emit a-
grum in quo erat thesaurus ab-
sconditus.

Explicit tabula. Amen.

